

Stadsfullmäktiges

i

Karlstad

Handlingar

år

1908

Stadsfullmäktige

Stadsfullmäktige var från 1863 till och med 1970 det högsta beslutande valda organet i en stad i Sverige. Vid kommunreformen 1971 ersattes stadsfullmäktige i likhet med motsvarande organ i tidigare landskommuner och köpingar, kommunalfullmäktige, av kommunfullmäktige.

Stadsfullmäktige huvudsakliga uppgift är att fatta beslut och fatta politiska beslut för kommunen. Stadsfullmäktige representerar medborgarna och väljs genom allmänna val vart fjärde år.

De viktigaste funktionerna och uppgifterna för stadsfullmäktige inkluderar:

1. Budget och ekonomi: Stadsfullmäktige ansvarar för att fastställa kommunens budget och besluta om kommunens ekonomi, inklusive skatter och avgifter.
2. Politiska beslut: Stadsfullmäktige fattar beslut om viktiga politiska frågor som påverkar kommunen och dess invånare. Det kan handla om allt från skolpolitik och hälso- och sjukvård till stadsplanering och miljöfrågor.
3. Tillsättning av nämnder och styrelser: Stadsfullmäktige tillsätter vanligtvis olika nämnder och styrelser som ansvarar för specifika områden som utbildning, socialtjänst, kultur och teknik. Dessa nämnder är ansvariga för att genomföra beslut och arbeta med att förvalta kommunens verksamheter inom deras respektive områden.
4. Kontroll och granskning: Stadsfullmäktige har en övervakande funktion och ska se till att kommunens förvaltning agerar i enlighet med de politiska beslut som har fattats och att kommunens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt.
5. Representation av medborgarna: Stadsfullmäktige fungerar som en plattform där medborgarna kan få sina röster hörda genom sina valda representanter. Fullmäktigeledamöterna är förtroendevalda som ska företräda medborgarnas intressen och agera på deras vägnar.

Det är viktigt att notera att exakta befogenheter och ansvarsområden för stadsfullmäktige kan variera något beroende på kommunens storlek och lokala regleringar. Men i allmänhet har stadsfullmäktige en central roll som den högsta beslutande församlingen i en kommun.

Publicering

Karlstads Kommunarkiv har beslutat (2023) att digitalisera och publicera en del av stadens fullmäktige- protokoll/handlingar. Publiceringen sker som sökbara pdf-filer.

Dessa görs tillgängliga i kommunarkivets album hos **wermlandsbilder.se**. Filerna är fritt tillgängliga och går att ladda ner.

Protokollen är en utmärkt lokalhistorisk källa. Långt in på 1900-talet beslutade fullmäktige i så pass "små" ärenden att dess protokoll är en ren guldgruva för lokalhistoriker.

Cd(10)

33105

Ref.

REGISTER

till

Stadsfullmäktiges i Karlstad protokoll år 1908.

	§ n:r	Dag för beslut
A.		
Aflopps- och servisledningar, anslag till	97	26/6
Aflöning åt stadsbokhållaren och kassakontrollanten.....	77	30/5
Aflöningsförmåner till exekutionsvaktmästarna.....	173	29/12
Afskrifning af lös egendom	76	30/5
» » » »	95	26/6
» » » »	150	17/12
Afsägelser af kommunala uppdrag	146 o. 147	17/12
Afsägelse af ledamotskap i stadsfullmäktige	70	30/5
Afkortning af restutskylder	25, 26	13/2
» » »	59	23/4
Afverkning af träd å regementsområdet	104	26/9
Anmälan om stadsfullmäktigeval	12	13/2
Anmärkingar rörande öfverskridna anslag	172	29/12
Anslaget till gatuarbeten, användningen af	80	30/5
Anslagsäskanden, erinran om.....	143	17/12
Apotek, framställning om inrättande af ytterligare ett apotek i Karlstad.....	81	30/5
Arbetsförmedlingsanstalten, framställning om statsbidrag till » , ändring i reglementet för.....	14 116	13/2 25/9
Arbetsstugan, anslag till.....	159	17/12
Arvodet till taxeringsnämnden	111	25/9
B.		
Bad, kostnadsfria åt meddellösa	93	26/6
Belfrage, C. V., underhåll till hans änka.....	40	26/3

	§ n:r	Dag för beslut
Belysningsartiklar, försäljning af	95	26/6
Beredningsutskottet, val af ledamöter och suppleanter i ...	9	2/1
Borgen för ett Karlstads—Munkfors Järnvägsaktiebolags obligationslån	164	17/12
Bostadsinspektion, anordnande af	113	26/9
Brandkårens och poliskårens åtskiljande	43	26/8
Brandstationen, ändring i planen för	100	26/6
Brandstyrelsen, förslag rörande befattningar vid brandkåren	147	17/12
Brandväsendet, berättelse ang.	18	13/2
Budgeten	177	29/12
Byggnadsordningen, ändring i	55	29/4
D.		
Direktionen för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, framställning om inköp af ett område i Viken	176	29/12
E.		
Egnahemskommittén, förslag från	83	80/5
Elementarläroverket för flickor, anslag till	107	25/9
Enfamiljshus, anordnande af	83	80/5
Epidemisjukhuset, anslag till reparationer	136	29/10
Epidemisjukhus, plats för	82	80/5
Exekutionsvaktmästare, aflöningsförmåner till	173	29/12
F.		
Folkköket, afsägelse af ledamotskap i styrelsen samt val af sådan ledamot	7	2/1
Folkköket, styrelsens organisation, förhyrande af lokal och anslag	156	17/12
Folkköket, val af ledamöter i styrelsen	171	29/12
Folkskoleseminariet, upplåtande af tomt för nybyggnad ...	21	18/2
Fornminnesföreningen (se Naturhistoriska och Fornminnesföreningen)		
Frimurarna, fråga om rätt till utskänkning	58	28/4
Föreläsningar för arbetare, anslag till	109	25/9
Föreläsningsstyrelsen, anslag till	158	17/12
” val af ledamot i	91	26/6

	§ n:r	Dag för beslut
G.		
Garantiförbindelse, öfvertagande af ansvar för.....	62	23/4
Gasmätare, anslag till.....	174	29/12
Gasugn, anslag till ..	174	29/12
Gatuarbeten, anslag till	153	17/12
» , användning af anslaget till.....	80	30/5
Gatubelysningen i Hagaborg	165	17/12
Gatunamnsskyltar, uppsättande af.....	121	25/9
Generalförslaget till inkomster och utgifter	177	29/12
Gratifikation till ingenjören J. A. Wallmark	39	26/3
Gäddan, fastställelse af ändring i kvarterets gränslinier....	66	30/5
H.		
Hagaborg, förvärf af jord inom	27	13/2
» , gatubelysningen	165	17/12
Hamnplanen vid nya hamnen, utläggande af järnvägsspår .	79	30/5
Hamnstyrelsen, berättelse för år 1907	90	26/6
Herrhagen, utbyte af jord	27	13/2
Hundskatt, yttrande rörande föreslagna ändringar i lagstiftningen härom.....	118	25/9
Husnummerplåtar, uppsättande af.....	121	25/9
Häst, anslag till inköp.....	154	17/12
I.		
Idrottsföreningen Kamraterna, anslag till anordnande af skridskobana.....	56	23/4
J.		
Jordbyte med statens järnvägar.....	123	25/9
Järnvägsspår, utläggande af	79	30/5
K.		
Kamraterna, anslag till anordnande af skridskobana.....	56	23/4
Kanalumgälder, framställning om nedsättning i	114, 115	25/9
Kanikenäset, utläggande af spår till magasins- och upplagsplatser vid nya hamnen	127	25/9

	§ n:r	Dag för beslut
Kassakontrollanten, aflöning åt	77	30/5
Klaraborg, anslag om- och tillbyggnader	126	26/9
Koloniträdgårdar, fråga om	112	25/9
Kronouppbörds-kassören, aflöning åt	99	26/6
L.		
Landstinget, val af ledamöter och suppleanter i.....	71	30/5
Lasarettområdet, gamla, anslag till iordningsställande af den s. k. nya byggnaden	136	29/10
Lasarettstomten, framställning om den s. k. nya byggnadens apterande till epidemisjukhus.	82	30/5
Laxen, fastställelse af ändring i kvarterets gränslinier	66	30/5
Lokalt veto, framställning rörande	145	17/12
Lyshållningen, förslag rörande	94	26/6
Läsestugan, styrelsens organisation, förhårande af lokal och anslag	156	17/12
Läsestugan, val af ledamöter i styrelsen	171	29/12
M.		
Maltdrycker, utskänkning af	44	26/3
» » »	108	25/9
» » »	110	25/9
» » »	138	29/10
Mantalspenningar, befrielse från	166	17/12
Martin, Ludvig Konstantin, besvär angående beskattning ..	105	25/9
Mellqvistska slöjdstipendiefonden, fördelning af räntan	125	25/9
» stipendiet, ansökningar till	60	28/4
Mjölkdroppen, anslag till	160	17/12
N.		
Naturhistoriska och Fornminnesföreningen, anslag till	157	17/12
Norr Strand, vattenledningens utdragande dit	137	29/10
Nya Hamnen, utläggande af järnvägsspår	127	25/9
Nykterhetsanslaget, användning af	119	25/9
O.		
Obligationslån, borgen för	164	17/12
Omformareaggregat med tillbehör, anskaffning af	98	26/6

	§ n:r	Dag för beslut
Ordförande	3	2/1
v. Ordförande	6	2/1
Ordningsstadga för Karlstad, anmälan om fastställelse	16	13/2
P.		
Palmgren, Rudolf, testamente efter	28	13/2
Pension åt före stadsarbetaren Lars Nilsson	78	30/5
» » exekutionsvaktmästaren A. Höglind	163	17/12
» » magistratssekreteraren Hjalmar Falks änka	162	17/12
Poliskåren, förstärkning af	135	29/10
Poliskårens och brandkårens åtskiljande	43	26/3
Polisstyrka, kontrakt med staten angående ..	125	29/10
Polisärenden, redovisning för anslag till oförutsedda utgifter	57	23/4
R.		
Redovisning för anslag till oförutsedda utgifter i polisärenden	57	23/4
Regementsområdet, afverkning af träd &	104	25/9
Reparationer & byggnader, anslag till	152	17/12
Revision af spritbolagets räkenskaper 1906—1907	52	28/4
» , antällande af sak- och sifferrevisorer	61	23/4
Revisionsberättelse rörande högre allmänna elementarlärover-		
kets byggnadsfond	75	30/5
Revisorer, val af sakrevisorer med suppleanter samt siffer-		
revisorssuppleanter	72	30/5
S.		
Sakrevisorer, val af	72	30/5
Saluhall, uppskof med uppförande af	30	13/2
Sekreterare, tillsättning af	8	2/1
Sifferrevisorer, val af	61	23/4
Sifferrevisorssuppleanter, val af	72	30/5
Skollofskolonierna, anslag till	161	17/12
Skridskobana, anslag till anordnande af	56	23/4
Smedberg, Isidor, yttrande rörande besvär ifråga om utskänk-		
ning af maltdrycker	41	26/3
Snö, påskottning af	120	25/9
Spritbolaget, revision 1906—1907	52	23/4
» val af ombud i	73	30/5

	§ nr	Dag för beslut
Stadsförbundet, meddelande från	131, 132	29/10
» » »	144	17/12
» , medlemskap i	38	26/3
» , val af ombud till dess konstituerande sammanträde	51	23/4
Stadsplan, cirkulär angående ikraftträdande af nya lagen om stadsplan och tomtindelning.....	67	30/5
Stadsplanen, ändringar i.....	37	26/3
Stadsområdet, indelning af	96	26/6
Stadsbokhållaren och kassakontrollanten, aflöning åt	77	30/5
Statens järnvägar, jordbyte med	123	25/9
T.		
Taxeringsnämnden, arvode till ledamöter och suppleanter ..	111	25/9
Taxeringsnämnd, val af ledamöter och suppleanter	19, 20	13/2
Tekniska arbeten, anslag till	53	23/4
Tingvallagatan, minskning af bredden å östligaste delen ...	175	29/12
Torrläggning af visst, stadens område	23	13/2
Tågtider, framställning om ändring i	155	17/12
U.		
Underhåll åt maskinisten C. V. Belfrages änka	40	26/3
Undersökning rörande ifrågasatt järnväg Karlstad—Borgvik —Gillberga, tilläggsanslag till.....	92	26/6
Uppskof med skyldighet att lösa gatumark och tomtdelar .	54	23/4
» » » » » » » »	117	25/9
Utskylder, afkortning af	25, 26	13/2
» » »	59	23/4
Utskänkning åt frimurarne.....	58	23/4
V.		
Val, allmänna	148	17/12
» af ledamot i styrelsen för folkökot	7	2/1
» » ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet...	9	2/1
» » » » suppleant i Karl IX:s kommittén... ..	34	26/3
» » » » suppleanter i Landstinget	71	30/5
» » ledamot i föreläsningsstyrelsen	91	26/6
» » ledamöter o. suppl. i styrelsen för Vatten- o. Gasverket	171	29/12

	§ n:r	Dag för beslut
Val af ledamöter och suppleanter i styrelsen för läsestugan och folkköket	171	29/12
Val af ombud vid sammanträde i en kanalfråga	13	13/2
» » » och suppleanter till Svenska stadsförbundets konstituerande sammanträde	51	23/4
Val af ordförande	3	2/1
» » v. ordförande	6	2/1
» » sakrevisorer med suppleanter samt sifferrevisorssuppl.	72	30/6
» » sifferrevisorer	61	23/4
» » taxeringsnämnd	19, 20	13/2
Wallmark, J. A., gratifikation till	39	26/3
Vattenledningens utdragande till Norr Strand	137	29/10
Vatten- och gasverket, anmärkningar rörande öfverskridna anslag	172	29/12
Vatten- och gasverket, val af ledamöter och suppleanter i styrelsen	171	29/12
Viken, försäljning af område	176	29/12
Vägarbeten, anslag till	151	17/12
Ö.		
Östra barnkrubban, understöd till	42	26/3
Östra bron, skrifvelse ang.	36	26/3
Östra Torggatan, borttagande af plantering m. m.	124	25/9

**Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1909**

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.	Den 2 Januari.	N:o 1.
-------	----------------	--------

Föredragningslista.

1:o) Val af ordförande för år 1908; 2:o) Val af vice ordförande för år 1908; 3:o) Tillsättning af sekreterare hos Stadsfullmäktige och Beredningsutskottet för år 1908; 4:o) Val af tre ledamöter i Beredningsutskottet för tiden intill den 1	Januari 1910 (efter Herrar S. af Geijersstam, Aug. Huzell och Th. Helleberg); 5:o) Val af två suppleanter i Beredningsutskottet för tiden intill den 1 Januari 1910 (efter Herrar I. Wallberg och O. Kullgren).

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 2 Januari 1908.

§ 1.

Det skulle här till en början antecknas, att enligt behörigen förrättade val hade att under år 1908 såsom stadsfullmäktige tjänstgöra Herrar Bokhandlaren m. m. A. Nerman, Regementsläkaren m. m. N. Lundberg, Rektorn m. m. A. Dahlman, Handlanden C. F. Berg, Kamreraren R. Nyström, v. Häradshöfdingen Sven af Geijersstam, Disponenten m. m. I. Wallberg, Handlanden Aug. Huzell, Disponenten O. Kullgren, Majoren m. m. A. J. Svanström, Stationsinspektoren W. af Segerström, Ingenjören A. Svanbom, Kaptenen m. m. H. Ziegler, Handlanden K. J. Svensén, Redaktören M. Hellberg, Häradshöfdingen m. m. K. Arrhenius,

Grosshandlaren A. G. Moberg, Boktryckaren Albin Forssell, Öfversten m. m. C. O. Nordensvan, Majoren m. m. C. O. Ahlmark, Lasarettsläkaren m. m. P. Clarholm, Förste Läraren E. W. Gelin, Handlanden Emil Rune, Kronolänsmannen J. Noréus, Handlanden Th. Byttner, Gjutaren A. Aurell, Bundlmakaren J. E. Johansson, Handlanden W. Welin, Majoren m. m. Th. Helleberg, Kronofogden J. Stenström, Kaptenen m. m. R. Huss, Lektorn C. Fristedt, Länsbokhållaren Ivan Fr. Regner, Ingeniören G. Nygren och Fabrikören Hilmer Brattström samt att val af ytterligare en stadsfullmäktig att tjänstgöra innevarande år försiggått men att protokoll öfver valet ännu ej till Stadsfullmäktige inkommit.

§ 2.

Sammanträdet öppnades af stadsfullmäktiges äldste ledamot Herr Nerman, hvilken jemväl tillsvidare ledde dagens förhandlingar, börjande med att förrätta upprop dervid befanns att Herr Byttner på grund af trängande affärsgörömmål, Herrar Stenström, Fristedt och Brattström på grund af bortovaro från staden samt Herr Huss på grund af sjukdom voro från sammanträdet frånvarande; Och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 3.

Vid härpå med slutna sedlar förrättadt val af ordförande för Stadsfullmäktige för innevarande år utsågs härtill Herr Rektorn m. m. A. Dahlman.

§ 4.

Öfvertog Herr Dahlman ledningen af återstoden af dagens förhandlingar.

§ 5.

Att jemte Herr Ordföranden nästföljande dag kl. 2 e. m. å Drättselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Regner och Nygren.

§ 6.

Valdes med slutna sedlar till vice ordförande för Stadsfullmäktige för innevarande år Herr Öfversten m. m. C. O. Nordensvan.

§ 7.

Föredrogs och godkändes följande inkomna afsägelser:

Till Herrar Stadsfullmäktige, Karlstad.

Undertecknad anhåller, på grund af bristande tid, om befrielse från uppdraget att vara styrelseledamot för härvarande folkkök.

Karlstad den 2 Januari 1908.

EMIL ANKERS.

Och utsågo Herrar Fullmäktige vid senare under sammanträdet förrättadt val till ledamot af förenämnde styrelse efter Herr Ankers Herr Handlanden Alfr. Nyberg.

§ 8.

Utsågo Herrar Stadsfullmäktige Herrar Ordföranden, v. Ordföranden och Beredningsutskottets ordförande att tillsätta sekreterare hos Stadsfullmäktige och Beredningsutskottet för innevarande år.

§ 9.

Vid härpå med slutna sedlar förrättade särskildta val utsågos:

1:o till ledamöter af Beredningsutskottet för tiden intill den 1 Januari 1910 Herrar S. af Geijersstam, Aug. Huzell och Th. Helleberg;

2:o till suppleanter i Beredningsutskottet för tiden intill den 1 Januari 1910 Herrar O. Kullgren och C. O. Ahlmark.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Justeradt den 3 Januari 1908.

AXEL DAHLMAN.

IVAN FR. REGNER. GUSTAF NYGREN.

Offentligen uppläst den 9 Januari 1908, betygar

ex officio:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 13 Februari.

N:o 2.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Val af ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnderna för stadens taxeringsdistrikt; 3:o) Beredningsutskottets utlåtande i anledning af rektors vid härvarande folkskoleseminarium framställning om tomt för nybyggnad för seminariet; 4:o) D:o d:o i anledning af Herrar Bergs och Mobergs motion om borttagande af planteringen i Östra Torggatans södra del; 5:o) D:o d:o i anledning af Hälsovårdsnämndens framställning om torrläggning af stadens område emellan vägen till Färjestad och nordvästra stambanan; 6:o) D:o d:o i anledning af Herr Landshöfdingen m. m. Gerhard Dyrssens framställning om val af ledamöter i en komité för resande här i staden at en staty af konung Karl IX;	7:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om afkortning af restutskylder från 1907 års 1:a uppbördsstämma; 8:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om afkortning dels af restutskylder från 1907 års 2:a uppbördsstämma, dels ock af åtskilliga äldre restutskylder; 9:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om förvärfvande åt staden af jord inom förstaden Hagaborg i utbyte mot tvänne tomter å Herrhagen; 10:o) D:o d:o i anledning af f. d. handlanden Rudolf Palmgrens donation till staden; 11:o) D:o d:o i anledning af Herr Nermans motion om uppskof med den beslutade saluhallens uppförande.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 13 Februari 1908.

§ 10.

Vid upprop befunnos Herrar Wallberg, Aurell och Fristedt på grund af sjukdom, Herrar Kullgren, Forssell och Stenström på grund af bortovaro från staden, Herr Bytner på grund af trängande affärsgöromål samt Herr Helleberg utan anmäldt förfall från sammanträdet frånvarande. De anmälda förfallen godkändes af Herrar Fullmäktige, hvaremot Herr Helleberg fälldes att för förfallolös utevaro till stadskassan erlägga böter med två kronor.

§ 11.

Att jemte Herr Ordföranden Tisdagen den 18 innevarande månad kl. 2 e. m. å Drättselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Nerman och Brattström.

§ 12.

Angående val af Stufveriförmanen J. A. Håkansson till ledamot af Stadsfullmäktige hade från Magistraten inkommit följande

Transsumt af protokollet, hållet hos Magistraten i Karlstad den 21 December 1907.

§ 139.

S. D. I och för val af en ledamot i Stadsfullmäktige för tiden intill den 1 Januari 1911 efter gjutmäslaren K. O. Michaelson, hvilken afsagt sig uppdraget, hade stadens vid allmän rådstuga röstberättigade invånare i föreskrifven ordning kallats att denna dag klockan sex eftermiddagen sammanträda inför Magistraten å stora rådhusalen härstädes; Och hade jemväl tillkännagifvits, att den för valet gällande röstlängd vore under åtta dagar derförut å borgmästarens embetsrum tillgänglig för den, som önskade deraf taga del.

Då detta ärende nu å utsatt tid företogs i närvaro af ett antal röstberättigade, förklarade till en början på gifven anledning de närvarande, att de icke hade någon anmärkning att framställa mot den upprättade röstlängden.

Härefter företogs valet, hvarvid åtskilliga frånvarande röstberättigade utöfvade rösträtt eller läto aflemna sina valsedlar genom behörigen befullmäktigade närvarande röstberättigade.

Sedan samtliga valsedlar blifvit aflemnade, företogs deras öppnande och befanns dervid, att arbetsförmannen J. A. Håkansson erhållit 3,676 röster och fabrikören O. Öqvist 670 röster;

i följd hvaraf arbetsförmannen J. A. Håkansson förklarades vald till ledamot af stadsfullmäktige för tiden intill den 1 Januari 1911.

Efter tillkännagifvande att valprotokollet komme att inför Magistraten justeras måndagen den 30 innevarande December, afslöts förrättningen.

In fidem:
CARL LIDBERG.

Justeradt inför Magistraten den 30 December 1907; betygar

Ex officio:

CARL LIDBERG.

som nu föredrogs och lades till handlingarne.

§ 13.

Anmälde Herr Ordföranden, att han från Herr Landshöfdingen m. m. Gerh. Dyrssen fått emottaga följande skrifvelse:

Till Herr Ordföranden för Stadsfullmäktige i Karlstads stad,
Rektorn och Riddaren m. m. A. E. Dahlman, Karlstad.

Sedan det för undersökning af en djup kanal mellan Wenersborg och Uddevalla erforderliga belopp numera synes säkerställt, har efter öfverenskommelse med kommitterade för Bohuslän beslutits, att ett sammanträde för ärendets vidare behandling skulle ega rum mellan kommitterade för såväl nyssnämnda län som för Wermlands län på landskansliet härstädes Måndagen den 3 nästkommande februari klockan 2 e. m. och tillåter jag mig, enär äfven Karlstads stad tecknadt ett belopp för ändamålet, hemställa att I behagaden gå i författning om att ombud för Eder stad måtte vid detta tillfälle tillstädeskomma.

Karlstad den 20 januari 1908.

GERH. DYRSSEN.

samt att han med anledning deraf anmodat Hamnstyrelsens ordförande Herr Ma-

joren m. m. Th. Helleberg att vid sammanträdet i fråga å stadens vägnar närvara; Och blef nu detta af Herrar Stadsfullmäktige godkändt.

§ 14.

Sedan Styrelsen för arbetsförmedlingsanstalten efter Herrar Stadsfullmäktiges senaste sammanträde inkommit med framställning, det Herrar Fullmäktige måtte hos Kungl. Maj:t göra ansökan om erhållande af det statsunderstöd för nästlidet år, 300 kr. 42 öre, hvartill anstalten enligt gällande bestämmelser syntes berättigad, så hade Herr Ordföranden, enär ansökningen skulle vara ingifven före den 1 innevarande månad, men Herr Ordföranden icke ansett lämpligt att endast för denna sak kalla Herrar Fullmäktige till sammanträde och för öfrigt inhemtat, att ett beslut i ärendet af Herrar Fullmäktige icke vore erforderligt, å Stadsfullmäktiges vägnar ingått med underdån'g framställning om utbekommande af statsbidraget i fråga. Angående hvad sålunda förekommit lemnades nu af Herr Ordföranden meddelande till Herrar Stadsfullmäktige, som godkände hvad Herr Ordföranden i denna sak åtgjordt.

§ 15.

Föredrogos och lades till handlingarne följande inkomna anmälanden:

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 3.

Vid härpå företaget val af ordförande och vice ordförande inom Utskottet för innevarande år utsågs till ordförande Herr vice Häradshöfdingen S. af Geijerstam samt till vice ordförande Herr Kaptenen m. m. H. Ziegler.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 7 Januari 1908.

§ 3.

Vid härefter med slutna sedlar företagna särskilda val utsågs till ordförande

för Drätselkammaren för innevarande år Herr Håradshöfdingen m. m. K. Arrhenius samt till vice ordförande för samma tid Herr Ingeniören A. Svanbom.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

*Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen
för Karlstads Vatten- och Gasverk den 4 Jan 1908.*

§ 2.

Vid derefter i enlighet med § 4 i Styrelsens instruktion företagna val utsågos:
1:o till Ordförande: Herr Disponenten m. m. I. F. Wallberg, och
2:o till v. Ordförande: Ingeniören Gust. Nygren.

Medels protokollsutdrag skulle valresultaten omedelbart delgifvas Herrar Stadsfullmäktige, hvadan paragrafen förklarades genast justerad.

In fidem:
J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokollet, hållet hos Brandstyrelsen i Karlstad den 18 januari 1908.

§ 1.

Till ordförande inom Styrelsen under innevarande år utsågs Herr Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm.

§ 2.

Till vice ordförande under samma tid utsågs öfverstelöjtnanten m. m. C. H. Nisbeth.

In fidem:
J. P. WENDT.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 4 Januari 1908.

§ 2.

För innevarande år utsågos till Hälsovårdsnämndens ordförande Herr Förste stadsläkaren N. Lundberg och till vice ordförande Herr Borgmästaren K. J. Lindholm.

In fidem:
CARL LIDBERG.

Utdrag af protokollet hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 8 Januari 1908.

§ 1.

Till Byggnadsnämndens ordförande för innevarande år valdes borgmästaren K. J. Lindholm samt till vice ordförande för samma tid sysslomannen A. W. Adde.

In fidem:
R. RHODIN.

Utdrag af protokollet hållet vid Karlstads trädgårdsstyrelses sammanträde den 11 Jan. 1908.

Närvarande: Herrar Forssell, Adde och undertecknad.

§ 1.

Till ordförande i Styrelsen samt kassaförvaltare för innevarande år valdes Syssloman A. W. Adde, — — — — —
— — — — —
— — — — —

§ 2.

Till v. ordförande och sekreterare valdes undertecknad Fristedt.

In fidem:
CONRAD FRISTEDT.

§ 16.

Genom Magistraten hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit Landshöfdinge-Embetets i länet resolution den 17 December 1907 angående fastställelse å den af Herrar Fullmäktige den 7 November samma år på Magistratens förslag för deras del beslutade ordningsstadgan för Karlstads stad; Och skulle resolutionen läggas till handlingarne samt ordningsstadgan i erforderligt antal exemplar tryckas.

§ 17.

Föredrogos och remitterades följande ärenden

A. till Beredningsutskottet:

1:o) Magistratens skrifvelse med inforbrande af Stadsfullmäktiges förklaring

i anledning af de besvär, Konditor Isidor Smedberg anført öfver Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 31 December nästlidet år, hvarigenom Smedberg förvägrats att å sitt konditori här i staden utskänka maltdrycker;

2:o) Magistratens redovisning för 1907 års anslag till oförutsedda utgifter i polisärenden;

3:o) Vederbörande revisorers berättelser öfver verkställda granskningar af Karlstads Spritförsäljningsbolags räkenskaper och förvaltning försäljningsåret 1906 — 1907 samt af förvaltningen och räkenskaperna för samma tid af bolagets fond för allmännyttiga ändamål;

B. till Byggnadsnämnden:

Drättselkammarens framställning om jordbyte emellan staden och statens jernvägar;

C. till Drättselkammaren och Byggnadsnämnden att af dessa delegationer i här nämnd ordning behandlas:

Egnahems-komiténs framställning rörande upplåtandet och anordnandet af kvarteret Kilen å Herrhagen för enfamiljshus för arbetare;

D. till Drättselkammaren:

Herr Lundbergs motion, hvari Herr Ordföranden instämt, att inom de nya stadsdelarne genom Drättselkammarens försorg adressnummer måtte å byggnaderna å hvarje tonit uppsättas.

§ 18.

Genom Magistraten hade Herrar Stadsfullmäktige fått emottaga följande af Brandchefen till Brandstyrelsen afgifna berättelse angående brandväsendet här i staden nästlidet år jemte dervid fogade tabellariska sammandrag; lydande dessa handlingar sålunda:

Till Brandstyrelsen i Karlstad.

Öfver Karlstads brandkårs verksamhet under år 1907 får undertecknad värdsamt afgifva följande berättelse:

I. *Fasta brandkåren.* Brandkåren har under året varit allarmerad 21 gånger, däraf 12 gånger för eldsvåda eller tillbud till sådan, 6 gånger för soteld, 1 gång af brandinspektören och 2 gånger för falskt allarm. Såsom bifogade tabell närmare utvisar hafva eldsvådorna under året varit jämförelsevis många och af stor omfattning. I brandskadeersättningar hafva utbetalts 262,091 kronor 20 öre, däraf 18,499 kronor 03 öre komma på den egentliga staden, återstoden 243,592 kronor 17 öre på utkanterna. Såsom en fruktansvärd eldsvåda och säkert

den svåraste, som timat här i staden efter den stora branden 1865, kan den betecknas, som rasade natten till den 6 augusti i förstadsdelarna Wänerslund och Sundby, belägna omkring 1,600 meter från brandstationen vid östra landsvägen och hvarvid fjorton boningshus och 28 andra byggnader nedbrunno i grunden. Brandkåren hade här att arbeta under synnerligen svåra förhållanden emedan vattenledning saknades och husen, som voro uppförda af lättan'ändligt materiel, stodo tätt sammangyltrade och dessutom hård sydostlig vind var rådande. Då det var tydligt, att det skulle bli omöjligt att hejda elden på alla de särskilda punkterna begränsades själfva brandplatsen till ett visst område medelst ångsprutans slangar och på så sätt räddades de bredvidliggande starkt hotade förstadsdelarna.

En mer än vanligt hotande eldsvåda yppade sig äfven natten till den 2 juni i Wilhelm Bäckmans tapet- och färghandelslokaler i flygelbyggnaden inne på gården till hotell Kristiania härstädes. Från sex brandpostslangar afgafs vatten in i byggnaden, hvars inre var ett enda eldhaf, och då explosion af inneliggande olje- och bensinfat befarades, utbeordrades äfven ångsprutan. Genom att ymnigt begjuta de farliga kärnen med vatten lyckades man hålla dem såpass afkylda, att explosionsfaran afvändes och elden begränsades till nämde flygelbyggnad.

På anmodan af Bruksförvaltare F. Beermann utreste undertecknad den 8 april till Skoghalls sågverk, beläget $\frac{1}{2}$ mil utanför staden, och ledde släckningsarbetet under den svåra eldsvåda, som sagde dag därstädes timade, hvarvid sågen och hyfleriet nedbrunno, men närliggande brädgårdar, som voro starkt hotade, efter ett ytterst mödosamt arbete räddades. Endast verkets folk och eldsläckningsredskap användes vid tillfället.

Från brandskåpet n:r 2 i tredje branddistriktet allarmerades, utan föregående varsel, brandkåren den 31 maj kl. 1,30 e. m. af Städernas allmänna brandstodsbolags inspektör; och efter 5 minuter voro stegar uppresta och en slanglängd uppdragen å taket till huset n:r 3 (fingeradt eldställe) Västra Kanalgatan, beläget omkring 600 meter från brandstationen.

Sammanlagda längden af under året vid eldsvådor använda slangledning har utgjort 2,645 meter.

Den väglängd, som på grund af utryckning och för eldsvåda tillryggalagts har utgjort 6,100 meter.

Ångsprutan har under året kommit till användning 2 gånger.

Manskapets nummerstyrka har varit densamma som föregående år. Under året hafva 4 man afgått, hvilka erhållit förmånligare anställning å annan ort.

Manskapets medelålder var den 31 december 26,7 år. Högsta lefnadsåldern 42 år, lägsta 22 år.

Aflöningsförmånerna med vid brandkåren anställd personal hafva undergått förändringar så till vida, att den kontanta aflöningen per månad för de ogifta brandsoldaterna höjts från 25 till 40 kronor med skyldighet för dem att själfva betala sin skatt och hålla sig med skodon. För gifta brandsoldater, som ej ha familjebostad i brandstationen, är den kontanta aflöningen 75 kronor samt en hyresersättning af 15 kronor, allt i månaden.

I Karlstads sparbank voro den 31 december för manskapets räkning af deras löner insatte 1,186 kr. 87 öre.

Manskapets utspisning, som ägt rum inom brandstationen, har besörjts af entreprenör mot ett pris af 1 krona 15 öre per dagportion.

Förutom brandtjänsten har manskapet sysselsatts med polistjänstgöring till den omfattning, att af dygnets 136 patrulleringstimmar ej mindre än 84 bestridits af brandsoldaterna.

Å teatern har under föreställningarna hållits vakt med 2 man.

Hälsotillståndet bland manskapet har under året varit synnerligt tillfredsställande enär icke någon varit inskrifven å sjukhus.

Antalet hästar har under året varit sex, af hvilka tre, i likhet med föregående år, turvis hvarje söckendag gått i stadens arbete.

Omkring 200 gånger under årets lopp har häst och åkdon varit rekvirerad från polisen för forsling af våldsamme eller redlost öfverlastade personer.

Den dagliga utfodringen har varit 2 kg. hafre, 2 kg. melass, 8 kg. hö och 2 kg. haln till hackelse.

Underhållskostnaden, inberäknadt läkarevård, me likamenter, skoning och sågspån till strö, har utgjort 1 krona 10 öre per häst och dag.

Under året har anskaffats hufvudsakligast följande: 300 meter 65 m.-m. gummerad hampslang, 20 st. 63 m.-m. ögonblickskopplingar samt en mindre ångspruta (n:r 7) af Ludvigbergs mek. verkstads tillverkning, hvarjämte såväl materiel som inventarier undergått behöfliga reparationer.

Antalet af uti staden uppsatta *brandskåp* för signalering af eldsvåda utgjorde vid årets slut 17; ett har under året uppsatts.

En stor del af de äldre ledningarna hafva blifvit omlagda eller undergått reparation.

II. *Reservkåren* har under året i afseende på sammansättning och numerär ej undergått någon förändring.

Under sina nitiske och erfarne förmäns, bokhållare Alstermark och ritare Andersson, ledning utförde reservkåren ett synnerligt vackert arbete under den stora och svårarlade eldsvådan i Hagaborg, natten till den 6 augusti.

III. *Allmänna brandkåren* hade öfning och mönstring den 30 juli, men har under året icke allarmerats till någon eldsvåda.

Karlstads brandstation den 31 december 1907.

J. P. WENDT.

Brandchef.

Tabellariskt sammandrag öfver eldsvådor
m. m. under år 1907.

Tiden för utbrott			Brandstället		Huru och af hvem larm gifvits.	Anledning till elden eller uttryckningen.
månad	dag	tid å dygnet	egendom eller allmän plats	lägenhet		
Febr.	2	Kl. 4 e. m.	V:a Torggatan 24	Bryggeri	Genom telefon	Felaktig mur
Mars	6	Kl. 7,40 e. m.	Viken 37	Boningshus	Genom telefon	Omkullsl. lampa
Mars	12	Kl. 7,30 e. m.	Drottninggatan 23	Nybygge	Genom telefon	Brist. tillsyn
Mars	14	Kl. 5,30 f. m.	Hagaborg	Gjuteri	Genom telefon	Öfverhettning
Mars	17	Kl. 8,30 f. m.	Hagaborg	Målareverkstad	Genom telefon	Obekant
Maj	21	Kl. 1,30 e. m.	V:a Kanalgatan 3	Boningshus	Sk. 2, III distr.	Brandinspektören
Juni	2	Kl. 5,15 f. m.	Drottninggatan 24	Magasin	Genom telefon	Obekant
Juni	14	Kl. 5 e. m.	Clara	Boningshus	Genom telefon	Soteld
Juli	29	Kl. 3,30 e. m.	Kvarnberget			Falskt allarm
Aug.	6	Kl. 12,45 f. m.	Hagaborg	Boningshus	Genom telefon	Obekant

Brandskadeersättningens belopp				Anmärkingar.
för fast egen- dom		för lös egen- dom		
342	86	2,057	14	Genom en spricka i muren hade eldgnistor inträngt i den s. k. kölna och antändt därvarande kornlager. Sedan säden blifvit lämpad åt sidan uppbröts panelen, hvarefter elden inom kort släcktes.
--	--	--	--	I ett boningsrum å nedre botten antändes gardinen genom att en fotogenlampa blifvit omkullslagen. Släcktes utan brandkåren behöfve in-gripa. Skadan ringa.
--	--	--	--	Gnistor från en sandtorkningsugn hade antändt en större trätrumma, a-sedd för rökafledning. Släcktes inom några minuter genom vatten från en slangledning. Oassureradt.
1,200	--	--	--	Genom öfverhettning af en torkugn hade taket i gjuteriet fattat eld. In-nan brandkåren hunnit anlända till det aflägsset belägna eldstället had-gjuteriets egen personal afvärt faran.
2,974	88	1,500	--	Då brandkåren framkommit till det aflägsna brandstället härjade elden en målareverkstad, som var belägen i tredje våningen af ett af trä-uppfördt möbelmagasin, tillhörigt firman Valfrid Svensson & C:o. Med en slanglängd från handkraftspruta begränsades elden till nämnde vå-ning, som svårt ramponerades af eld och vatten.
--	--	--	--	Inom fem minuter var brandkåren framme och klar till arbete å det 600-meter från brandstationen belägna fingerade eldstället.
4,453	--	7,262	--	Magasinet, i hvilket vid brandkårens ankomst elden rasade både i andra och tredje våningarna, begagnades för upplag af oljor, papper och ke-mikalier m. m. Då explosion af oljekärnen kunde befaras öfvergjötos dessa med massor af vatten från ej mindre än 6 slangledningar, hvar förutom äfven ångsprutan kom till användning. Explosionen lyckades man på så sätt förhindra, men en långsam och besvärlig eftersläckning pågick till kl. 11 f. m.
8,980	74	10,819	14	Af våda hade brandskåpet fått en hård stöt, därvid urverket gått ned.
134,146	07	93,511	32	Då fasta kåren, några minuter efter sedan den blifvit allarmerad, anlände till brandplatsen, som är utan vattenledning, stodo redan 3 hus i full-låga. Vattnet från handkraftssprutorna var otillräckligt och innan stora ångsprutan inom en halftimme anländt och kommit igång härjades redan 14 byggnader af elden. Hård vind rädde. Alla husen voro af trä och tätt sammangyttrade. Faran var öfverhängande för de närlig-gande stadsdelarne; men efter ett ytterst energiskt och ofta lifsfarligt arbete lyckades brandkåren begränsa elden vid 3-tiden f. m. sedan dock ofvannämnde byggnader till det mesta nedbrunnit.

Tiden för utbrott			Brandstället		Huru och af hvem larm gifvits.	Anledning till eld eller uttryckningen
månad	dag	tid å dygnet	egendom eller allmän plats	lägenhet		
Aug.	8	Kl. 7 e. m.	Rosenbad	Boningshus	Genom telefon	Soteld
Aug.	30	Kl. 9,30 f. m.	Kungsgatan		Genom telefon	Oförsiktighet
Aug.	30	Kl. 10 e. m.	Viken	Snickerifabrik	Sk. 3, II dist.	Soteld
Sept.	22	Kl. 11 f. m.	Lambergstjärn	Snickerifabrik	Genom telefon	Soteld
Okt.	6	Kl. 8 e. m.	Järnvägsgatan 1	Boningshus	Sk. 4, II distr.	Obekant
Okt.	25	Kl. 6,15 e. m.	Viken 42	Brygghus	Genom telefon	Oförsiktighet
Nov.	12	Kl. 1,30 e. m.	Ö:a Haga 20	Barberarestuga	Genom telefon	Obekant
Nov.	15	Kl. 8,30 e. m.	Ö:a Herrh. 121	Boningshus	Genom telefon	Soteld
Dec.	23	Kl. 9 e. m.	Mariedal	Biografteater	Sk. 3, IV distr.	Oförsiktighet
Dec.	23	Kl. 10 e. m.			Sk. 3, IV distr.	Falskt allarm
Dec.	24	Kl. 2 e. m.	Drottninggatan 11	Bageri	Genom telefon	

Kronor

Och skulle berättelsen jemte sammandraget läggas till handlingarne.

Brandskadeersättningens
belopp

A n m ä r k n i n g a r

för fast egen- dom	för lös egen- dom
-----------------------	----------------------

—	—	—	—	Vid bärgsprängning hade ett gasrör sprungit och den utrusande gasen antändts. Genom påskottning af sand samt vatten från en slangledning häjdades elden tills afstängning af röret hunnit ske.
2,600	—	1,784	03	Vid brandkårens ankomst rasade elden öfver halfva vinden. Släcktes på en timme medelst vatten från 3 slangledningar. Genom utfall från eldstadsluckan hade golvet fattat eld; släcktes med assuransspruta; skadan ringa.
—	—	250	—	I ett skåp, innehållande cigaretter m. m., hade eld brutit ut; släcktes med assuransspruta.
—	—	—	—	Samtliga films uppbrunno, släcktes med assuransspruta. Oförsäkradt. Sannolikt af okynne.
—	—	—	—	Vid kokning hade oljan i en kittel fattat eld; släcktes genom kväfning och ett par pytsar vatten; skadan ringa.
45,726	81	116,364	49	

§ 19.

Under hänvisning till att enligt dagens föredragningslista nu skulle förekomma val af ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnderna för staden, hemställde Herr Ordföranden, att Herrar Fullmäktige måtte, i enlighet med hvad respektive ordförande i de båda nämnderna föreslagit, bestämma, att hvardera nämnden skall lillsvidare utgöras af sex ledamöter och fyra suppleanter; Och blef detta af Herrar Fullmäktige bifallet.

§ 20.

Vid härpå med slatna sedlar företagna särskildta val utsågos

1:o) till ledamöter för innevarande år i taxeringsnämnden för stadens första taxeringsdistrikt Herrar Boktryckaren Albin Forssell, Kaptenen m. m. R. Huss, Fabrikören K. A. Falk, Handlanden Wilhelm Welin, Häradsskrifvaren Frans R. M. Svensson samt Skräddaren A. Löfgren och till deras suppleanter att i här nämnd ordning tjänstgöra Herrar Skomakaren W. Wahlström, Hamnkassören Ivar Olsson, Träarbetaren Carl Lundgren samt Handlanden Wilhelm Lefrén;

2:o) till ledamöter för innevarande år i taxeringsnämnden för stadens andra taxeringsdistrikt Herrar Kontorsskrifvaren A. O. Alstermark, Snickaren M. Österlund, Stufveriförmannen J. A. Håkansson, Fabrikören O. P. Öqvist, Målaren C. G. Kallin samt Handlanden Th. Skeppstedt och till deras suppleanter att i här nämnd ordning tjänstgöra Herrar Handlanden K. F. Arne, Snickaren C. A. Broberg, Fabrikören Axel Svensson samt Muraren Aug. Sjögren.

§ 21.

Till Domkapitlet härstädes hade Rektorn vid härvarande folkskoleseminarium Herr And. Benj. Lundblad angående upplåtande af tomt för nybyggnad för seminariet inkommit med en så lydande framställning:

Se Ser. A. N:r 1: 16.

I anledning häraf hade Domkapitlet till Magistraten aflåtit följande skrivelse:

Se Ser. A. N:r 1: 16.

Härpå hade Magistraten öfverlemnad handlingarne i ärendet till Herrar Stadsfullmäktige med anmodan att Herrar Fullmäktige ville i denna sak fatta det beslut, hvartill omständigheterna kunde föranleda, och hade derefter uppå remiss Drättselkammaren och Beredningsutskottet i ärendet afgifvit utlåtanden, varande Utskottets af följande lydelse:

Se Ser. A. N:r 1: 16.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i saken hemställt.

§ 22.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade åtskilliga gårdegare och hyresgäster utmed Östra Torggatans södra del emellan Tingvalla- och Hamngatorna inkommit med en af Herrar Berg och Moberg såsom motion upptagen framställning om borttagande eller förändring af planteringen i sagde gatudel. Öfver hvilken framställning uppå remiss Trädgårdsstyrelsen, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit yttranden och dervid tillstyrkt planterings borttagande. Emellertid beslöto nu Herrar Fullmäktige efter i ärendet hållen diskussion att återremittera detsamma till Trädgårdsstyrelsen med anmodan att inkomma med förslag till ny lämplig plantering i gatudelen i fråga, i händelse Herrar Fullmäktige skulle komma att besluta den nuvarande planterings borttagande.

Se Ser. A. N:r 1: 15.

§ 23.

Angående torrläggning af stadens område emellan vägen till Färjestad och nordvestra stambanan hade Hälsovårdsnämnden till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se Ser. A. N:r 1: 14.

Häröfver hade Drätselkammaren och Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit ullåtanden, lydande Utskottets sålunda:

Se Ser. A. N:r 1: 14.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i denna sak hemställt.

§ 24.

Från Herr Landshöfdingen m. m. Gerh. Dyrssen hade angående val af tre ledamöter och en suppleant i en under bildning varande komité med uppdrag att vidtaga erforderliga åtgärder för resandet här i staden af en staty öfver Konung Karl IX till Herrar Stadsfullmäktige genom Magistraten inkommit följande skrifvelse:

Se Ser. A. N:r 1: 13.

I skrifvelsen återopade protokollsutdraget lydde sålunda:

Se Ser. A. N:r 1: 13.

Öfver denna Herr Landshöfdingens framställning hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit följande yttrande:

Se Ser. A. N:r 1: 13.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Utskottet i ärendet hemställt samt bestämde derjemte, att valet af de tre ledamöterna och suppleanten i komitén i fråga skulle förrättas vid Herrar Fullmäktiges nästa sammanträde.

§ 25.

I enlighet med hvad Drättselkammaren hemställt samt Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet yttrande tillstyrkt medgäfvu nu Herrar Stadsfullmäktige, att afkortning af restutskylder från 1907 års första uppbördsstämma finge i enlighet med af Drättselkammaren uppgjort förslag ske till ett sammanlagt belopp af 6,661 kr. 5 öre.

Se Ser. A. N:r 1: 11.

§ 26.

Angående afkortning af dels restutskylder från 1907 års andra uppbördsstämma dels ock åtskilliga äldre restutskylder hade Drättselkammaren till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se Ser. A. N:r 1: 10.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtande; Och beslutade nu Herrar Fullmäktige i öfverensstämmelse härmed.

§ 27.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Drättselkammaren rörande förvärfvande af jord inom förstaden Hagaborg i utbyte mot tvänne tomter å Herrhagen till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se Ser. A. N:r 1: 9.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet yttrat sig sålunda:

Se Ser. A. N:r 1: 9.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Utskottet i detta ärende hemställt.

§ 28.

Från utredningsmannen i aflidne f. d. handlanden Rudolf Palmgrens härifrån staden dödsbo Herr Hofrätts e. o. Notarien Walter Sundström hade Herrar Stadsfullmäktige fått emottaga följande skrifvelse:

Se Ser. A. N:r 1: 8.

I skrifvelsen åberopade transsumt af aflidne Palmgrens testamente lydte sålunda:

Se Ser. A. N:r 1: 8.

I anledning häraf hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit följande yttrande:

Se Ser. A. N:r 1: 8.

Och beslutade nu Herrar Fullmäktige i öfverensstämmelse med hvad Utskottet hemställt.

§ 29.

Infann sig Herr Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm och öfvervar återstoden af sammanträdet.

§ 30.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herr Nerman angående uppskof med uppförandet af den beslutade saluhallen väckt följande motion:

Se Ser. A. N:r 1: 17.

Öfver denna motion hade uppå remiss Hälsovårdsnämnden och Beredningsutskottet afgifvit yttranden och dervid på anförda grunder yrkat afslag å motionen, hvilket också nu af Herrar Stadsfullmäktige efter hållen diskussion beslutades.

Emot detta beslut anfördes af Herr Nerman reservation under anförande, att han ansåge, att med uppförandet af saluhallen borde dröjas till dess staden erhållit ett offentligt slagthus.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Justeradt den 18 Februari 1908.

AXEL DAHLMAN.

AXEL NERMAN. HILMER BRATTSTRÖM.

Offentligen uppläst den 18 Februari 1908, betygar

ex officio:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 26 Mars.

N:o 3.

Föredragningslista.

- 1:o) Remiss af inkomna ärenden;
- 2:o) Val af 3 ledamöter och 1 suppleant i den under bildning varande komitén för vidtagandet af erforderliga åtgärder för resandet här i staden af en staty öfver konung Karl IX;
- 3:o) Beredningsutskottets utlåtande i frågan om skyldigheten att bygga och underhålla stadens östra bro;
- 4:o) D:o d:o i anledning af Byggnadsnämndens förslag till ändringar i gällande stadsplan;
- 5:o) D:o d:o i anledning af Herr Dahlmans motion om Karlstads stads ingående såsom medlem i ett svenskt stadsförbund m. m.;
- 6:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om en gratifikation åt föreståndaren för verken;
- 7:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om understöd åt af lidne maskinisten C. W. Belfrages sterbhus;
- 8:o) D:o d:o i anledning af Konditor I. Smedbergs besvär öfver Konungens Befallningshållandes i länet resolution, hvarigenom han förvägrats rätt att utskänka malt-drycker å sitt konditori här i staden;
- 9:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för östra barnkrubban af Herr Huzell såsom motion uppfagna framställning om hjälp från stadens sida för förvärfvande af en tomt för krubban;
- 10:o) D:o d:o i anledning af Magistratens och Brandstyrelsens förslag till omorganisation af polis- och brandkårerna;
- 11:o) D:o d:o i anledning af Magistratens resolution angående infördrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af enkefru Nanny Maria Jonssons ansökan om rätt att utskänka malt-drycker å spisande gäster.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 26 Mars 1908.

§ 31.

Vid upprop befunnos Herrar vice Ordföranden, Wallberg och Arrhenius på grund af ljenstegöromål samt Herr Byttner på grund af trängande affärsgöromål från sammanträdet frånvarande; och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 32.

Att jemte Herr Ordföranden Tisdagen den 31 innevarande månad kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Berg och Nyström.

§ 33.

Föredrogos och remitterades till Beredningsutskottet för yttrandes afgifvande:

1:o) Magistratens resolution med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande öfver Värmländska Provinsiallogens af Frimurareorden hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan om rätt till utskänkning af spritdrycker vid logens sammanträden;

2:o) Drätselkammarens framställning om afkortning af restutskylder från 1907 års 3:dje uppbördsstämma;

3:o) Inkomne ansökningar till Mellqvists studiestipendium.

§ 34.

Vid härefter med slutna sedlar företagna särskilda val utsågos:

1:o) till ledamöter i den under bildning varande komitén för vidtagandet af erforderliga åtgärder för resandet här i staden af en staty öfver konung Karl IX Herrar Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm, Artisten Gumme Åkermark och Majoren m. m. A. Svanström, samt

2:o) till suppleant, i nyssnämnde komité Herr Lasarettsläkaren m. m. P. Clarholm.

§ 35.

Herr Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm infann sig och öfvervar sammanträdet.

§ 36.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade inforrats öfver af vederbörande bro-byggnadsskyldige afgifna påminnelser i pågående tvisten angående skyldigheten att bygga och underhålla den öfver Klarelfvens östra gren härstädes ledande bro, i anledning hvaraf Drätselkammaren uppå remiss afgifvit följande utlåtande.

Se ser. A. N:r 2: 7.

I detta utlåtande hade Beredningsutskottet instämt; och beslutade nu Herrar Fullmäktige i enlighet härmed.

§ 37.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade under nästlidet år Byggnadsnämnden inkommit med särskilda framställningar om åtskilliga ändringar i gällande stadsplan såsom framginge af dessa båda protokollsutdrag:

Se ser. A. N:r 2: 6.

Öfver dessa framställningar hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgitvit tillstyrkande utlåtanden, varande Utskottets af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 2: 6.

Då nu detta ärende till behandling af Herrar Fullmäktige företogs, anmälde Herr Ordföranden, att han sedan ärendet remitterats, fått från Byggnadsnämnden emottaga dels dessa trenne till Byggnadsnämnden ingifna skrivelser:

Till Byggnadsnämnden i Carlstad.

Med anledning af en genom Byggnadsnämndens Sekreterare afåten skrivelse till mig af den 11 sistlidne Januari, rörande af nämnden uppgjordt förelag till ändring i gällande stadsplan här i staden, har jag skolat vördsamt härigenom meddela, att vid det förhållande, att hvarken af berörda skrivelse eller genom de upplysningar, som jag för öfrigt sökt förskaffa mig, kunnat inhemtas om och i hvad mån annan tomtindelning, än den nu gällande, tillika ingår i ändringsförslaget — det der eljes eller utan samband med tomtförändring synes komma att inskränka sig, beträffande kvarteret Almen, till endast en utvidgning af kvarteret medels flyttning omkring 25 fot öster ut af skiljelinien emot Fredsgatan äfvensom till deraf föranledda, men i annat fall obehöfliga, minskningen af nämnda gatas bredd från 75 till omkring 50 fot — jag följaktligen icke är i tillfälle att för närvarande kunna yttra mig angående lämpligheten för min del af det ifrågasatta ändringsförslaget.

Carlstad den 7 Februari 1908,

OLIVIA NYGREN.

Till Byggnadsnämnden i Karlstad.

Af Byggnadsnämnden har jag blifvit underrättad att densamma uppgjort förslag till ändring af Fredsgatans bredd och då jag som öfver 40 år varit ägare af gården och tomten n:o 99 A. hvars boningshus står i Fredsgatan med alla sina fyra sidor efter den stadsplan som efter branden 1865 blef antagen och utförd, protesterar jag.

Att nu ändra denna delen af staden med att göra Fredsgatan smalare mellan Drottninggatan och Elfgatan synes blifva mycket misspydande, synnerligast som södra delen, hvilken håller fullkomlig bredd och försedd med 2 rader vacker trädplantering, så skulle dess norra del blifva så smal att någon plantering der icke kan uppstå, till men för alla dem som der skola trifvas, bygga och bo och som antagligen sker att stora, höga boningshus uppföres på ömse sidor om den smala gatan, komme detta att medföra osundhet såsom saknande den friska luft, sol och ljus som finnes i hus vid breda gator såsom vid den färdiga delen af Fredsgatan. Förutom dessa olägenheter tillkommer lösen af större tomtdelar, som för mig icke äro nödvändiga, hvarjemte den föreslagna ändringen helt säkert komme att inverka menligt på gårdsprisen vid denna gatudel.

På grund däraf protesterar jag mot Fredsgatans förminskning på bredden.

Deremot erbjuder jag Staden att få köpa min gård vid Fredsgatan, för det värde *stadens taxeringsmän* uppsatt den uti enligt bilagde taxeringsbevis kr. 24,500.

Den nya Kongl. Förordningen som trädde i kraft den 1 Januari i år åberopas såsom stöd för mig att yrka det staden inlöser min gård vid Fredsgatan för det taxerade beloppet, såsom den förut till andra enskilda personer betalt.

Karlstad den 8 Februari 1908.

GUSTAF ANDERSON.

Till Byggnadsnämnden i staden Karlstad.

Undertecknad, som tagit del af det uppgjorda förslaget till ändring i gällande stadsplan här i staden, får i egenskap af ägare af mark inom område, hvars planläggning är i fråga, mot detsamma göra den erinring, att jag icke af skäl, som framdeles komma att anföras, kan förklara mig nöjd med detsamma.

Karlstad den 10 Februari 1908.

Vördsamt

N. FR. LINDH.

dels ock Byggnadsnämndens öfver desamma gjorda uttalande, innehållet i följande

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 12 Februari 1908.

§ 24.

Sedan Byggnadsnämnden på sätt §§ 122 och 124 uti nästlidet års protokoll närmare utvisar uppgjort förslag till ändring i gällande stadsplan samt i enlighet med föreskrifterna uti § 1 af Kungl Maj:ts nådiga kungörelse angående bestämmelser i fråga om behandling af förslag till stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907, nu utfärdat kungörelse att berörde förslag hålles för allmänheten tillgängligt å stadsbyggmästarens kontor hvarje helgfri dag inom en månad efter kungörelsens utfärdande, hvilken kungörelse varit uti stadens tidningar införd den 11 nästlidne Januari; samt ägarne af mark inom det område, hvars planläggning är i fråga, genom särskilda bref vederbörligen underrättats om förslaget tillgänglighet, så hade skrivelser rörande förslaget inom vederbörlig, numera tilländalupen, tid inkommit från kommissionären Gustaf Andersson, änkefru Olivia Nygren och öfversångläraren N. Fr. Lindh.

Byggnadsnämnden hade nu att öfver dessa skrivelser afgifva yttrande; och fann därvid, att ändringen icke kunde inverka å kommissionären Anderssons intresse, då så väl enligt förut fastställd stadsplan som efter den nu föreslagna ändringen hans tomt skulle af staden lösas.

De från änkefru Olivia Nygren och öfversångläraren N. Fr. Lindh inkomna skrivelser, som icke innefattade bestämd anmärkning mot det uppgjorda förslaget, föranledde icke till något Byggnadsnämndens yttrande.

Inkomna skrivelser jemte utdrag af protokollet skulle till Herrar Stadsfullmäktige öfversändas.

Som ofvan.

In fidem:
R. RHODIN.

Efter föredragning af skrivelserna och protokollsutdraget, uppstod en liflig diskussion, derunder yrkades återremiss för ytterligare utredning till Drätselkammaren af frågan om minskning i bredden å Tingvallagatan emellan Södra Kyrkogatan och Eneströmsgatan men bifall i öfrigt till hvad Beredningsutskottet i detta ärende hemställt; och blef detta yrkande af Herrar Fullmäktige bifallet.

§ 38.

Angående Karlstads stads ingående såsom medlem i ett svenskt stadsförbund hade Herr Dahlman till Herrar Fullmäktige ingifvit följande skrivelse;

Se ser. A. N:r 2; 5,

De skrifvelsen bifogade handlingarne lydde sålunda:

Se ser. A. N:r 2: 5.

Öfver den sålunda väckta motionen hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit följande yttrande:

Se ser. A. N:r 2: 5.

Och beslutade nu Herrar Fullmäktige i öfverensstämmelse med hvad Utskottet i denna sak hemställt, hvarjemte Herrar Fullmäktige bestämde, att val af de båda ombuden skulle förrättas vid Stadsfullmäktiges nästa sammanträde.

§ 39.

I enlighet med hvad Styrelsen för vatten- och gasverken hemställt samt Drätselkammaren och Beredningsutskottet i uppå remiss afgifna yttranden tillstyrkt beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige föreslåndaren för nämnde verk Ingeniören J. A. Wallmark en gratifikation af 1,000 kr. såsom ersättning för det extra arbete, han intill slutet af nästlidet år haft med uppförandet af stadens elektricitetsverk samt med handhavandet af en del till detta verk hörande bestyr.

§ 40.

Styrelsen för vatten- och gasverken hade hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om ett årligt underhåll för viss tid åt aflidne 1:ste maskinisten vid vattenverket C. W. Belfrages efterlemnade enka, i anledning hvaraf Drätselkammaren och Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit utlåtanden, varande Utskottets af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 2: 5.

Och biföllo nu efter hållen diskussion Herrar Fullmäktige hvad Utskottet denna sak hemställt.

§ 41.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade inforrats öfver de besvär Konditor Isidor Smedberg anfört emot Konungens Befallningr hafvandes i länet resolution den 31 December 1907, hvarigenom Smedberg förvägrats rätt att å sitt konditori här i staden utskänka maldrycker, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit följande utlåtande:

Se ser. A. N:r 2: 21.

Och beslutade nu Herrar Fullmäktige i öfverensstämmelse med hvad Utskottet i detta ärende hemställt.

§ 42.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för östra barnkrubban gjort följande af Herr Huzell såsom motion upplagna framställning om understöd från stadens sida:

Se ser. A. N:r 2: 2.

Häröfver hade uppå remiss Drättselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit utlåtanden, varande Kammarens af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 2: 2.

Efter hållen diskussion beslöto nu Herrar Fullmäktige att bifalla Drättselkammarens hemställan i saken med allenast den förändringen, att ordet: "tillförsäkrades" uteslötes samt att i stället insattes orden: "derest så formaliter ske kunde, erhöle".

§ 43.

Magistraten och Brandsstyrelsen hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med särskilda framställningar om polis- och brandkårernas åtskiljande, innehållande framställningarne jemväl förslag till kårernas organisationer derefter. Dessa framställningar lydde sålunda:

Se ser. A. N:r 21: 23.

Uppå remiss hade Drättselkammaren i denna sak afgifvit utlåtande och dervid jemväl på anmodan af Magistraten yttrat sig öfver en af öfverkonstaplar och konstaplar vid poliskåren till Magistraten ingifven ansökan om löneförhöjning, varande detta Kammarens utlåtande af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 2: 23.

Häri hade Beredningsutskottet till alla delar instämt.

Då nu detta ärende af Herrar Fullmäktige till afgörande företogs uppstod en liflig diskussion, derunder yrkades bifall till Drättselkammarens hemställan i ärendet med allenast de förändringarne att den af Magistraten föreslagna nya lönestaten för poliskåren skulle med afseende å nu vid kåren anställda tillämpas från och med den 1 Januari innevarande år samt att i st. f. af Magistraten föreslagna ålderstillägg för öfverkonstaplar och konstaplar skulle i staten upptagas fyra ålderstillägg om 125 kr. hvar efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjenstgöring; och blef detta yrkande af Herrar Fullmäktige bifallet.

§ 44.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver enkefru Nanny Maria Jonssons hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att få i gården

staden N:o 128 utskänka maltdrycker till spisande gäster, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit utlåtande. Herrar Stadsfullmäktige, som nu företogo detta ärende till behandling, beslöto emellertid efter hållen diskussion att remittera ärendet åter till Utskottet för förnyadt yttrande efter verkställd ytterligare utredning.

§ 45.

Väcktes af Herr Ziegler muntligen motion, att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att ombesörja, det snö på stadens bekostnad påskottades broarne öfver Klarelfven inom staden äfvensom kanalbron vid de tillfällen, då det är slädföre å stadens gator och slåde inom staden allmänt begagnas, men föret å broarne gått bort, i sammanhang hvarmed Herr Huss hemställde, att dylik snöpåskottning äfven måtte verkställas å ömse sidor, om jernvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ände.

Dessa Herrar Zieglers och Huss motioner blefvo af Herrar Stadsfullmäktige remitterade till Drätselkammaren för yttrandes afgifvande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Justeradt den 31 Mars 1908.

AXEL DAHLMAN.

C. F. BERG.   RICHARD NYSTRÖM.

Offentligen uppläst den 31 Mars 1908, betygar

Ex officio:
W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 23 April.

N:o 4.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Val af två ombud för staden vid det konstituerande mötet för bildandet af eit svenskt stadsförbund; 3:o) Beredningsutskottets utlåtande i anledning af vederbörande revisorers berättelser rörande Karlstads Spritförsäljningsbolags förvaltning och räkenskaper för försäljningsåret 1906—1907; 4:o) D:o D:o i anledning af Byggnadsnämndens framställning om anslag för utförande af erforderligt tekniskt arbete i följd af inom Nämnden väckta förslag rörande ändringar i för staden gällande tomtindelning; 5:o) D:o D:o i anledning af Byggnadsnämndens framställning angående uppskof för staden med fullgörandet af staden enligt nya lagen om stadsplan och tomtindelning åliggande skyldighet att lösa gatumark och tomtdelar; 6:o) D:o D:o i anledning af Byggnadsnämndens framställning om ändring i § 17 mom. 1 af den för staden gällande byggnadsordning; 7:o) D:o D:o i anledning af Idrottsföreningens Kamraterna begäran	om anslag för underhåll af en skridskobana; 8:o) D:o D:o i anledning af Magistratens redovisning för 1907 års anslag i polisärenden; 9:o) D:o D:o i anledning af Värmländska provinsiallogens af frimurareorden framställning om rätt till utskänkning af spritdrycker vid dess sammanträden; 10:o) D:o D:o i anledning af Drätselkammarens framställning om afkortning af restutskylder från 1907 års tredje uppbördsstämma; 11:o) D:o D:o i anledning af inkomna ansökningar till Mellqvists studiestipendium; 12:o) D:o D:o i anledning af Magistratens framställning rörande stadens styrelsens och delegationers räkenskapsföring, åsyftande en mera effektiv kontroll beträffande inkomster och utgifter; 13:o) D:o D:o i anledning af Herrar Arrhenius och Svanboms framställning, huruvida staden önskade öfvertaga ansvaret för en af dem till Styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag afgifven garantiförbindelse emot erhållande af rätt till dem tillförsäkrad eventuell fördel.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 23 April 1908.

§ 46.

Vid upprop befunnos Herrar v. Ordföranden, Lundberg, Nyström, Wallberg, Huzell, Svanbom, Johansson och Helleberg på grund af bortovaro från staden, Herr Noréus, hindrad af tjenstegöromål, samt Herr Byttner på grund af trängande affärsgöromål från sammanträdet frånvarande; och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 47.

Att jemte Herr Ordföranden Tisdagen den 28 innevarande månad kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Kullgren och Svanström.

§ 48.

Föredrogs och lades till handlingarne följande från Styrelsen för Tekniska Afton- och Söndagsskolan inkomna anmälan:

Transumt af protokollet, hållet vid sammanträdet i Styrelsen för Tekniska Afton- och Söndagsskolan i Karlstad den 27 Mars 1908.

§ 1.

Styrelsen valde för innevarande år till *ordförande och sekreterare* teckningsläraren K. Hugo Segerborg, till *vice ordförande* majoren Th. Helleberg samt till *skattmästare* fabrikören P. F. Yhnell med full rätt för skattmästaren att å styrelsens vägnar utbekomma och kvittera å styrelsen disponerade medel.

In fidem:
K. HUGO SEGERBORG.

§ 49.

Remitterades följande ärenden för yttrandes afgifvande.

A. till Beredningsutskottet:

- 1:o) Vederbörande revisors berättelse öfver verkställd granskning af Högre allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper och förvaltning år 1907;
- 2:o) Drätselkammarens framställning om afskrifning å stadens under Kammarrens vård stående lösa egendom;
- 3:o) Drätselkammarens framställning om löneförhöjning åt Kammarrens bokhållare och kassakontrollant;
- 4:o) Drätselkammarens framställning om pension åt stadsarbetaren Lars Nilsson;
- 5:o) Hamnstyrelsens framställning angående framdragandet å hamnplanet vid yttre hamnen af ett treskenigt jernvägsspår till der befintliga magasins- och fasta upplagsplatser;

B. till Drätselkammaren:

- 1:o) Magistratens skrifvelse med styrelsens för vatten- och gasverken framställning rörande allmänna lyshållningen nästa lysår;
- 2:o) Styrelsens för Karlstads nya badhusaktiebolag framställning om anslag äfven för innevarande år till beredande af afgiftsfria bad åt obemedlade;
- 3:o) Herrar Dahlmans och Arrhenius motion om anslag för undersökning rörande en bredspårig, med elektrisk kraft drifven jernväg Karlstad—Borgvik—Gillberga;

C. till Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren att af dessa delegationer i i här nämnd ordning behandlas:

Sociala komiténs framställning om införande af bostadsinspektion här i staden;

D. till Byggnadsnämnden, Hälsovårdsnämnden, Styrelsen för elementarläroverket för flickor och Drätselkammaren att af dessa delegationer i här nämnd ordning behandlas:

Komiterades framställning rörande till- och nybyggnad för elementarläroverkets för flickor behof.

§ 50.

Herr Borgmästaren m. m. K. J Lindholm infann sig och öfvervar återstoden af sammanträdet.

§ 51.

Herrar Stadsfullmäktige, som vid sitt senaste sammanträde beslutat, att Karlstads stad skall ingå såsom medlem af ett under bildning varande svenskt stadsförbund samt att vid detta sammanträde utse tvänne ombud för staden att deltaga i det blifvande förbundets konstituerande möte, beslöto nu efter derom framställt yrkande att utse jemväl två suppleanter för sagde ombud, derpå vid med slutna sedlar förrättade särskildta val utsågos:

1:o) Till ombud Herrar Rektorn Fil. Doktorn m. m. A. Dahlman och Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm samt

2:o) till deras suppleanter att i har nämnd ordning tjenstgöra Herrar Häradshöfdingen m. m. K. Arrhenius och vice Häradshöfdingen S. af Geijersstam.

§ 52.

I enlighet med hvad Beredningsutskottet, som uppå remiss haft att yttra sig i anledning af vederbörande revisorers berättelser öfver granskning af Karlstads Spritförsäljningsbolags förvaltning och räkenskaper försäljningsåret 1906—1907 äfvensom öfver förvaltningen och räkenskaperna rörande bolagets fond för allmännyttiga ändamål sagde försäljningsår, hemställt, beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige att för sin del bevilja styrelsen för Karlstads Spritförsäljningsbolag ansvarsfrihet för bolagets förvaltning och räkenskaper försäljningsåret 1906—1907 samt att lägga revisionsberättelsen angående fonden för allmännyttiga ändamål utan vidare till handlingarne.

Se serien A n:o 3: 20.

§ 53.

I enlighet med hvad Byggnadsnämnden hemställt samt Drätselkammaren och Beredningsutskottet i uppå remiss afgifna utlåtanden tillstyrkt beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige Byggnadsnämnden ett förslagsanslag af 1,500 kronor att användas för utförande af erforderliga tekniska arbeten i följd af inom Nämnden väckta förslag rörande ändringar i den för staden gällande tomtindelning.

Se Serien A n:o 3: 25.

§ 54.

Angående uppskof för staden med fullgörandet af staden enligt nya lagen om stadsplan och tomtindelning åliggande skyldighet att lösa gatumark och tomtdelar hade Byggnadsnämnden till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se Serien A n:o 3: 26.

Öfver denna framställning hade Drätselkammaren och Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtanden; och blef densamma nu af Herrar Stadsfullmäktige bifallen.

§ 55.

På anförda grunder hade Byggnadsnämnden till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med framställning om ändring i lydelsen af § 17 mom. 1 af för staden gällande byggnadsordning på sätt framginge af följande protokollsutdrag:

Se Serien A n:o 3: 27.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige att i enlighet med hvad Drätselkammaren och Beredningsutskottet i uppå remiss afgifna utlåtanden tillstyrkt, bifalla Byggnadsnämndens förberörde framställning.

§ 56.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Idrottsföreningen Kamraterna i skrifvelse af den 9 sistlidne Januari gjort framställning om ett anslag af 200 kr. för anordnandet af en skridskobana, öfver hvilken framställning, af Herr Gelin såsom motion upptagen, Drätselkammaren den 27 nyssnämnda månad uppå remiss yttrat sig sålunda:

Se Serien A n:o 3: 24.

I detta Kammarens yttrande hade Beredningsutskottet instämt; och beslöto nu Herrar Fullmäktige, sedan upplyst blifvit, att Idrottsföreningen under den gångna vintern haft en skridskobana anordnad samt i enlighet med af Drätselkammaren påyrkade vilkoret för anslagets erhållande upplåtit densamma kostnadsfritt åt eleverna vid stadens folkskolor två eftermiddagar hvarje vecka under minst fyra timmar hvarje gång, att bevilja det begärda anslaget.

§ 57.

Sedan Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med redovisning för 1907 års anslag i polisärenden, samt Beredningsutskottet i anledning deraf uppå remiss sig yttrat, så beslöto nu Herrar Fullmäktige att, i enlighet med hvad Utskottet hemstält, lägga redovisningen med godkännande till handlingarne samt medgifva, att redovisade beloppet, 300 kronor finge ur Drätselkammarens räkenskaper afföras.

Se Serien A n:o 3: 28.

§ 58.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver en af Värmländska provinsiallogen af frimurareorden hos Konungens Befallningshafvande i länet gjord ansökan om rätt att vid logens sammanträden få under tiden från och med den 1 nästa September till och med den 30 April 1909 i ordenslokalerna här i staden utskänka bränvin till ordens egna medlemmar samt inbjudna gäster; och beslöto nu Herrar Fullmäktige att, i enlighet med hvad Beredningsutskottet i afgifvet utlåtande tillstyrkt, förklara, att Stadsfullmäktige icke hade något det mot bifall till ansökningen erinra.

Se Serien A n:o 3: 31.

§ 59.

I enlighet med hvad Drätselkammaren hemställt samt Beredningsutskottet i afgifvet utlåtande tillstyrkt, medgäfvu nu Herrar Stadsfullmäktige att, på sätt Kam-maren föreslagit, afkortning finge ske af restutskylder från 1907 års tredje upp-bördsstämma till ett sammanlagdt belopp af 102 kronor.

Se Serien A n:o 3: 29.

§ 60.

Sedan inom föreskrifven tid ansökningar till Mellqvistska stipendiet för goda framsteg i studier inkommit från studerandena Harald Skogsberg, John Nilsson, John Ericsson, Elsa Brynteson, Elsa Lander, Ragnar Tenow, B. M. Wiel-Andersén, Erik Daniel Lindström samt Erik Johansson, så beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige att, i enlighet med hvad Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande hem-ställt, af den nu för utdelning tillgängliga stipendieräntan, 500 kronor, tilldela hvar af sökandena Skogsberg, Nilsson, Ericsson, Brynteson och Lander etthundra kronor.

§ 61.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Magistraten inkommit med framställning rörande stadens styrelser och delagationers räkenskapsföring, åsyftande ernåendet af en mera effektiv kontroll beträffande inkomster och utgifter. Denna framställ-ning var af följande lydelse:

Se Serien A. N:r 3: 12.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet yttrat sig sålunda:

Se Serien A. N:r 3: 12.

Då nu detta ärende af Herrar Fullmäktige till afgörande företogs, uppstod en liflig diskussion, efter hvars avslutande Herrar Fullmäktige i enlighet med under diskussionen framställda yrkanden beslöto bifalla Utskottets hemställan i denna sak med följande tillägg och ändringar, nämligen:

Af sifferrevisorerna skall en ombytas minst hvartannat år samt af sakrevisorerna minst en årligen;

såväl för sifferrevisorerna som sakrevisorerna skola utses två suppleanter;

med valet af sakrevisorer för år 1908 äfvensom med valet af suppleanter för desse liksom med valet af suppleanter för sifferrevisorerna för åren 1907 och 1908 skall anstå till Herrar Stadsfullmäktiges nästa sammanträde.

Vid senare under sammanträdet med slutna sedlar förrättad val utsågos till sifferrevisorer för granskning af stadens styrelser och delegationers räkenskaper åren 1907 och 1908 Herrar Bankkassören G. Mæchel och Bankbokhållaren O. Viridén.

§ 62.

Herrar Arrhenius och Svanbom hade hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning, huruvida staden önskade öfvertaga ansvaret för en af dem till styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag afgifven garantiförbindelse emot erhållande af rätt till dem tillförsäkrad eventuell fördel, hvilken framställning var af följande lydelse:

Se Serien A. N:r 3: 1.

I framställningen åberopade handlingar lydde sålunda:

Se Serien A. N:r 3: 1.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit följande yttrande:

Se Serien A. N:r 3: 1.

Och beslutade nu Herrar Stadsfullmäktige i enlighet med hvad Utskottet i denna sak hemställt.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Justeradt den 28 April 1908.

AXEL DAHLMAN.

OSCAR KULLGREN.

A. SVANSTRÖM.

Offentligen uppläst den 28 April 1908, belygar:

Ex officio:
W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 30 Maj.

N:o 5.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Val af tre ledamöter i länets landsting för tiden från och med den 1 September 1908 till och med den 31 Augusti 1910 (efter Herrar V. Ryman, A. Dahlman och T. Säve); 3:o) Val af två suppleanter i länets landsting för nyssnämnda tid (efter Herrar I. Wallberg och P. M. Agren); 4:o) Val af tre sakrevisorer för granskning af stadens styrelsers och delegationens förvaltning år 1908; 5:o) Val af två suppleanter för nyssnämnde revisorer; 6:o) Val af två suppleanter för sifferrevisorerna för granskning af stadens styrelsers och delegationers räkenskaper för åren 1907 och 1908; 7:o) Val af ombud för Stadsfullmäktige hos Karlstads Spritförsäljningsbolag (efter Herr P. M. Agren); 8:o) Beredningsutskottets utlåtande i	anledning av enkefru Nanny Maria Jonssons ansökan om rätt att utskänka maltdrycker till spisande gäster; 9:o) D:o d:o i anledning af vederbörande revisors berättelse öfver verkställd granskning af Högre allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper och förvaltning år 1907; 10:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om afskrifning å stadens under Kammarrens vård stående lösa egendom; 11:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om löneförhöjning åt hos Kammarren anstälde bokhållaren och kassakontrollanten Löjtnant P. A. Zander; 12:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om pension åt stadsarbetaren Lars Nilsson;

- 13:o) D:o d:o i anledning af Hamnstyrelsens framställning om utläggande å hamnplanet å Kanikenäset af ett treskenigt jernväggsspår till der befintliga magasins- och fasta upplagsplatser;
- 14:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens nya förslag till gatuarbeten innevarande år;
- 15:o) D:o d:o i anledning af Herr Svenséns motion om inrättandet här i staden af ytterligare ett apotek;

- 16:o) D:o d:o i anledning af Hälsovårdsnämndens förslag angående inrättandet af ett nytt epidemisjukhus;
- 17:o) D:o d:o i anledning af Egnahemskomiténs framställning om förändrad tomtindelning inom kvarteret Kilen å Herrhagen till beredande af tomplatser för enfamiljshus för arbetare.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 30 Maj 1908.

§ 63.

Som Herr Ordföranden var af sjukdom hindrad att vid sammanträdet närvara leddes dagens förhandlingar af Herr vice Ordföranden.

§ 64.

Vid upprop befunnos Herr Wallberg, hindrad af tjänstegöromål, Herrar Kullgren, Rune, Stenström, Regner och Håkansson på grund af bortovaro från staden, Herr Byttner i följd af trängande affärsgöromål, Herr Aurell på grund af sjukdom samt Herr Hellberg utan anmäldt förfall från sammanträdet frånvarande. De anmälda förfallen godkändes af Herrar Stadsfullmäktige, hvaremot Herr Hellberg för förfallolös utevaro fälldes att till stadskassan böta två kronor.

§ 65.

Som Herr vice Ordföranden vore nödsakad att, innan protokollet för dagen kunna uppsättas, från staden afresa utsågs Herr Lundberg att företräda Herr vice Ordföranden vid protokollets justering, som utsattes att ega rum Torsdagen den 4 nästa Juni kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum; och valdes att deri deltaga jemte Herr Lundberg, Herrar af Segerström och Ziegler.

§ 66.

Från Konungens Befallningshafvande i länet hade Herrar Stadsfullmäktige fått emottaga resolution af den 16 April 1908 angående fastställelse å af Herrar Fullmäktige den 26 September 1907 beslutade ändringar i kvarteren Gäddans och och Laxens norra gränslinier; Och skulle resolutionen delgifvas Drätselkammaren och Byggnadsnämnden.

§ 67.

I anledning af nya lagen angående stadsplan och tomtindelning hade Herrar Stadsfullmäktige genom Konungens Befallningshafvande i länet fått i vederbörligen styrkt afskrift emottaga följande Kungl. Bref af den 3 nästlidne April:

GUSTAF etc. — — — — —

Vår ynnest etc. — — — — —

Enligt den i lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907 intagna öfvergångsbestämmelse skola, därest vid lagens ikraftträdande den 1 januari 1908 fråga om ändring i fastställd stadsplan eller tomtindelning varit på pröfning beroende, föreskrifterna om plikt att lösa gatumark eller tomt del ej vinna tillämpning med afseende å område, som af ändringen beröres, förrän frågan blifvit slutligen pröfvad. Någon dylik undantagsbestämmelse finnes däremot icke meddelad beträffande lagens stadganden rörande förbud att i vissa fall verkställa nybyggnad och om rätt att lösa mark. Dessa stadganden äro följaktligen gällande äfven under den tid, vederbörande samhälles lösningsplikt på sätt nämnts är undanskjuten, för såvidt icke anstånd med genomförande af stadsplan eller tomtindelning blifvit jämlikt 27 § i nämnda lag beviljadt, ett anstånd, som dock endast kan afse visst område af stadsplan eller, hvad angår tomtindelning visst kvarter eller del däraf.

Vid sådant förhållande är det för tillgodoseende af vederbörande markägares berättigade intressen af synnerlig vikt, att de frågor om ändring i fastställd stadsplan eller tomtindelning, som vid lagens ikraftträdande varit beroende på pröfning snarast möjligt bringas till slutligt afgörande; och vilja Vi med anledning häraf anbefalla Eder att först ändiga vederbörande myndigheter i städer, köpingar och municipalsamhällen att tillse det frågor af förevarande beskaffenhet varda, såvidt på dem ankommer, skyndsamt och om möjligt före utgången af år 1908 afgjorda, samt att, om hinder därför möter, därom göra anmälan hos Eder, som då hafven att vidtaga de åtgärder, hvartill I kunnen finna omständigheterna föranleda.

Stockholms slott den 3 april 1908.

GUSTAF.

Hugo Hamilton.

Kungl. Maj:ts nådiga cirkulär till Öfverståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länen ang. de vid ikraftträdandet af lagen angående stadsplan och tomtindelning på pröfning beroende frågor om ändring i fastställd stadsplan eller tomtindelning.

Videmerars

Ex officio:

GEORG SAMUELSON.

Och skulle brefvet, som nu föredrogs, öfverlemnas till Byggnadsnämnden,

§ 68.

Herrar Stadsfullmäktiges förklaring hade infordrats öfver de besvär kommissionären Gustaf Andersson m. fl. fastighetsegare här i staden anført emot Stadsfullmäktiges den 23 nästlidne April fattade beslut om framställning till Konungen angående uppskof för staden med lösandet af gatumark och tomtdelar för stadsplanens genomförande; Och blef nu detta ärende för afgifvande af förslag till infordrade förklaringen till Byggnadsnämnden remitteradt.

§ 69.

Remitterades följande ärenden för yttrandes afgifvande

A. till Beredningsutskottet:

Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lös egendom;

B. till Hamnstyrelsen och Drätselkammaren att af dessa delegationer i här nämnd ordning behandlas:

Karlstads Handelsförenings af Herr Welin såsom motion upptagna framställning, att Herrar Stadsfullmäktige måtte hos Kungl. Styrelsen för Trollhätte Kanal- och Vattenverk göra framställning om lämplig nedsättning i kanalumgälderna;

C. till Drätselkammaren:

Styrelsernas för läsestugorna och folkköket framställning om fortsatta anslag samt om styrelsernas sammanslagning;

D. till Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, styrelsen för vatten- och gasverken samt Hamnstyrelsen:

Särskilda Komitérades förslag till omorganisation af den tekniska ledningen af stadens arbeten.

§ 70.

Föredrogs och godkändes följande från Herr Lektor R. Nordin inkomne afsägelse:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Undertecknad får härmed afsäga mig uppdraget att vara ledamot i Styrelsen för Karlstads föreläsningsanstalt.

Karlstad den 29 maj 1908.

RICHARD NORDIN.

Och skulle val af en ledamot i föreläsningsstyrelsen efter Herr Nordin förättas vid Herrar Stadsfullmäktiges nästa sammanträde.

§ 71.

Vid härpå med slutna sedlar företagna särskildta val utsågos

1:o) till ledamöter af länets landsting för tiden från och med den 1 September 1908 till och med den 31 Augusti 1910 Herrar Rektorn m. m. A. Dahlman, Lasarättsläkaren m. m. P. Clarholm samt Disponenten m. m. I. F. Wallberg;

2:o) till suppleanter i länets landsting för tiden från och med den 1 September 1908 till och med den 31 Augusti 1910 Herrar Kamreraren R. Nyström, Majoren m. m. C. O. Ahlmark samt Boktryckaren Albin Forssell.

Det skulle här antecknas, att Herrar Dahlman, Clarholm, Nyström och Forssell redan vid första omröstningen erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, att Herrar Wallberg och Ahlmark utsetts efter omval enligt laga föreskrifter samt att Herr Forssell valts till suppleant efter Herr Clarholm, som nu utsetts till ledamot af landstinget.

§ 72.

Vidare förrättades val af vissa revisorer och suppleanter för revisorer, dervid medelst slutna sedlar utsågos:

1:o) till sakrevisorer för stadens styrelser och delegationers förvaltning och räkenskaper år 1908 Herrar Kamreraren J. Mæchel, Gårdegaren K. J. Svensén och Bankkamreraren J. Sandén samt till deras suppleanter att i här nämnd ordning tienstgöra Herrar Grosshandlaren Josef Löfberg och Kaptenen m. m. Hjalmar Nisbeth;

2:o) till suppleanter för sifferrevisorerna för granskning af stadens styrelser och delegationers räkenskaper åren 1907 och 1908 att i här nämnd ordning tienstgöra Herrar Kaptenen m. m. A. Läftman och Bankkassören K. J. Åhgren.

§ 73.

Efter framlidne Grosshandlaren m. m. P. M. Ågren utsågo nu Herrar Stadsfullmäktige genom val med slutna sedlar Herr Grosshandlaren J. A. Nygren att vara stadens ombud hos Karlstads Spritförsäljningsbolag.

§ 74.

På grund af återremiss hade Beredningsutskottet efter verkställd ytterligare utredning inkommit med förnyadt yttrande beträffande enkefru Nanny Maria Jonssons hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan om rätt att

i gården staden N:o 128 härstädes utskänka maldrycker till spisande gäster. Detta yttrande var af följande lydelse:

Se ser. A. N:o 4: 22.

I Utskottets protokoll omförmälde rapport och skrifvelse lydte sålunda:

Se ser. A. N:o 4: 22.

Då nu detta ärende af Herrar Stadsfullmäktige företogs till slutlig behandling, uppstod en liflig diskussion, hvarpå Herrar Fullmäktige beslöte i öfverensstämmelse med hvad Utskottet hemställt.

Detta beslut fattades efter votering med 19 röster emot 7, som afgåfvos för under diskussionen framställt yrkande, att Herrar Stadsfullmäktige måtte hemställa om afslag å ansökningen i fråga.

§ 75.

I enlighet med hvad Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande hemställt, beslöte nu Herrar Stadsfullmäktige att utan vidare lägga till handlingarne följande revisionsberättelse angående högre allmänna elementarläroverkets byggnadsfond:

Se ser. A. N:o 4: 33.

§ 76.

Angående afskrifning å stadens under Drätselkammarens vård stående lösa egendom hade Kammaren till Herrar Fullmäktige inkommit med följande framställning:

Se ser. A. N:o 4: 34.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtande; Och beslöte nu Herrar Stadsfullmäktige i öfverensstämmelse härmed.

§ 77.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Drätselkammaren rörande höjandet af aflöningen för hos Kammaren anstälde stadsbokhållaren och kassakontrollanten inkommit med följande framställning:

Se ser. A. N:o 4: 35.

Denna framställning som af Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande förordats blef nu af Herrar Fullmäktige bifallen.

§ 78.

I enlighet med hvad Drätselkammaren hemställt samt Beredningsutskottet i

afgifvet utlåtande tillstyrkt beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige förre stadsarbetaren Lars Nilsson en årlig pension af trehundra kronor att från och med den 1 nästlidne April tillsvidare utgå i afvaktan på Herrar Fullmäktiges beslut i den under behandling varande frågan om allmän pensionering af stadens tjänstemän och betjente samt i stadens tjänst anstälde arbetare.

Se ser. A. N:o 4: 36

§ 79.

Angående framställning om utläggande å hamnplanet vid nya hamnen af ett treskenigt jernvägsspår till der befintliga magasins- och fasta upplags-platser hade Hamnstyrelsen till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning: .

Se ser. A. N:o 4: 37.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet yttrat sig sålunda:

Se ser. A. N:o 4: 37.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i öfverensstämmelse med Utskottets hemställan i denna sak.

§ 80.

I enlighet med hvad Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande hemställt godkände nu Herrar Stadsfullmäktige af Drätselkammaren uppgjortt specifikt förslag rörande användningen af de 80,000 kronor, Herrar Fullmäktige anslagit till gatuarbeten innevarande år.

Se ser. A. N:o 4: 41.

§ 81.

Af Herr Svensén hade hos Herrar Stadsfullmäktige väckts motion om vederbörlig framställning rörande inrättandet af ytterligare ett apotek här i staden. Denna motion var af följande lydelse:

Se ser. A. N:o 4: 39.

Öfver motionen hade uppå remiss Hälsovårdsnämnden, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit yttranden, hvilka jemte de vid Hälsovårdsnämndens utlåtande fogade skrivelserna lydde sålunda:

Se ser. A. N:o 4: 39.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige efter hållen diskussion i enlighet med hvad Utskottet i denna sak hemställt.

Beslutet fattades efter votering beträffande tiden för det nya apotekets inrättande med 14 röster emot 12, som afgåfvos för att framställningen om det

nya apoteket skulle göras genast, samt angående platsen för det nya apoteket med 19 röster emot 6, som afgåfvos för att apoteket skulle kunna förläggas jemväl enligt Hälsovårdsnämndens förslag.

§ 82.

Hälsovårdsnämnden hade för Herrar Stadsfullmäktige framlagt förslag till apterandet af s. k. nya byggnaden å gamla lasarettstomten till epidemisjukhus för staden, varande förslaget åtföljdt af fullständiga ritningar och kostnadsberäkningar.

Öfver detta förslag hade efter remiss Byggnadsnämnden, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit utlåtanden, hvarpå nu Herrar Fullmäktige företogo ärendet till behandling, dervid en liffig diskussion uppstod, och yrkades under densamma, att Herrar Fullmäktige måtte remittera frågan om anskaffandet af ett nytt epidemisjukhus för staden åter till Hälsovårdsnämnden med uppdrag åt Nämnden att i samråd med Drätselkammaren söka utleta lämplig, mera afsides belägen plats, hälst tillhörig staden, för uppförande derstädes af nybyggnad för epidemisjukhus och lemmande utrymme för framtida utvidgningar samt att Nämnden dervid äfven ville låta uppgöra en approximativ beräkning öfver kostnaden för nybyggnaden. Vidare yrkades, att Herrar Stadsfullmäktige måtte ställa ett förslagsanslag af 1,000 kr. till Hälsovårdsnämndens förfogande i och för berörde uppdrags fullgörande äfvensom bevilja Nämnden begärda 2,065 kr till gäldande af kostnaderna för de redan uppgjorda ritningarne och kostnadsberäkningarne. De sålunda under diskussionen framställda yrkandena blefvo af Herrar Fullmäktige bifallna.

§ 83.

Till anordnandet af kvarteret Kilen & Herrhagen för enfamiljhus för arbetare hade Egnahemskomitén till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se ser. A. N:o 4: 19.

Häröfver hade uppå remiss Byggnadsnämnden, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden, så lydande:

Se ser. A. N:o 4: 19.

Och beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige i enlighet med hvad Beredningsutskottet i denna sak hemställt.

§ 84.

Angående ändringar i den af Stadsfullmäktige fastställda planen för nya

brandstation med dervid fogade redskapshus för stadens arbeten äfvensom angående uppförande af brygghus och urinoar för brandmanskapet hade Brandstyrelsen till Herrar Fullmäktige inkommit med framställning, hvaröfver Drätselkammaren och Beredningsutskottet sig yttrat. Herrar Fullmäktige beslöto emellertid nu, att, innan ärendet af Herrar Fullmäktige till afgörande företoges, skulle det samma, för yttrandes afgifvande skyndsammast möjligt, remitteras till Hälsovårdsnämnden.

§ 85.

Väcktes af Herr Clarholm muntligen motion, att till Hälsovårdsnämndens förfogande måtte ställas ett förslagsanslag af 3,000 kr. att användas dels för reparationer å nuvarande epidemisjukhuset dels ock för iordningsställandet af s. k. nya byggnaden å gamla lasarättsområdet till nyttjande i fall af behof såsom provisoriskt epidemisjukhus; Och blef denna motion remitterad för yttrandes afgifvande till Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren att af dessa delegationer i här nämnd ordning behandlas.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Justeradt den 4 Juni 1908.

N. LUNDBERG.

V. af SEGERSTRÖM. HUGO ZIEGLER.

Offentligen uppläst den 4 Juni 1908, betygar

ex officio:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 26 Juni.

N:o 6.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomne ärenden; 2:o) Val af en ledamot i styrelsen för anordnande af föreläsningar för arbetare för tiden intill den 1 Januari 1910 (efter Herr Lektor R. Nordin); 3:o) Beredningsutskottets utlåtande angående Herrar Dahlmans och Arrhenius motion om tilläggsanslag för ytterligare undersökning angående ifrågasatta järnvägen Karlstad—Borgvik—Gillberga; 4:o) D:o d:o i anledning af styrelsens för Karlstads nya badhusaktiebolag framställning om anslag äfven för innevarande år till beredande af fria bad åt medellöse; 5:o) D:o d:o i anledning af Magistratens skrifvelse med Styrelsens för vatten- och gasverken förslag rörande allmänna belysningen nästa lysår; 6:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om afskrifning å stadens	under styrelsens vård stående lösa egendom; 7:o) D:o d:o i anledning af särskilde komiterades förslag till stadsområdets indelning i bestämdt afgränsade områden samt till dessa områdens benämning m. m.; 8:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för aflöpss- och servisledningar; 9:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för elektricitetsverkets behof till anskaffande af ett nytt omformareaggregat m. m.; 10:o) D:o d:o i anledning af Magistratens skrifvelse rörande löneförhöjning åt kronouppbörds-kassören A. Nymanson; 11:o) D:o d:o i anledning af Brandstyrelsens framställning om ändring i ursprungliga planen för nya brandstationen.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 26 Juni 1908.

§ 86.

Vid upprop befunnos på grund af bortovaro från staden Herrar vice Ordföranden, Wallberg, Kullgren, Hellberg, Gelin, Noreus, Aurell, Fristedt och Nygren från sammanträdet frånvarande; Och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 87.

Att jemte Herr Ordföranden Tisdagen den 30 dennes kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Svanbom och Svensén.

§ 88.

Infann sig Herr t. f. Borgmästaren E. Lundblad och öfvervar sammanträdet.

§ 89.

Följande inkomna ärenden remitterades till Beredningsutskottet för yttrandes afgifvande, nämligen:

1:o) Magistratens skrifvelse med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande öfver väckt förslag, att hundskatten må kunna bestämmas till 30 kronor för hvarje djur samt förseelse mot § 5 i ordningsstadgan för rikets städer må kunna beläggas med böter af högst 50 kronor;

2:o) Magistratens skrifvelse med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af Fröken Agnes Nilssons från Dye i Grafva socken hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att i hotell Kristiania här i staden få till spisande gäster utskänka vin och maldrycker;

3:o) Vederbörande nämnds förslag rörande användningen af innevarande års anslag till nykterhetssakens främjande;

4:o) Föreläsningstyrelsens framställning om anslag äfven för nästa år till anordnande af föreläsningar för arbetare samt angående rätt att i vissa fall upptaga inträdesafgifter;

5:o) Inkomna ansökningar till Mellqvistska slöjdstipendiet.

§ 90.

Beslöto Herrar Stadsfullmäktige att i dagens protokoll skulle intagas följande af Hamnstyrelsen till Drätselkammaren ingifna och af Kammarerna såsom varande af mera allmänt intresse till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemnade berättelse:

Till Drätselkammaren i Karlstad.

Jämlikt § 2 mom. 8 av reglementet för hamnstyrelsen får styrelsen härmed avgiva föreskrifven

Berättelse för år 1907

angående hamntrafiken och viktigare förvaltningsåtgärder samt utfallet af verkställda och avslutade nybyggnads- eller större reparationsföretag.

Sjöfarten började den 16 April och upphörde den 17 December.

Hamnen besöktes av 2,741 (2,439)* st. fartyg, varav 1,147 (1,113) ångare, 389 (288) seglare och 1,201 (1,038) prämar. Trettiofyra (34) fartyg ankommo från och 274 (256) avgingo till utrikes ort.

Tonnaget utgjorde:

för ångare	131,213	(121,811)	ton
» seglare.....	17,182	(14,652)	»
» prämar	68,291	(60,557)	»

Summa 216,686 (197,020) ton

Bland importerade varor äro följande huvudartiklar: Järn 3,102 (2,360) ton, gödningsämne 686 (635) ton, kaffe 422 (511) ton, stenkol 639,147 (653,647) hl., svavelkis 7,711 (4,374) ton, oljor 1,476 (2,750) ton, socker 1,171 (938) ton, havre 1,440 (379) ton, mjöl 4,034 (4,025) ton, tegel 5,818 (5,532) ton, cement 3,051 (2,719) ton, foderämnen 1,981 (2,227) ton, kalk 24,997 (21,394) hl., soda 418 ton, svavel 1,127 (837) ton, gläubersalt 1,257 (978) ton, kalksten 4,761 (5,525) ton.

Bland exporterade varor äro följande huvudartiklar: Järn 3,737 (4,406) ton, kisbränder 5,785 (3,597) ton, papper 3,676 (3,424) ton, trämassa 21,601 (17,019) ton, rundvirke 13,233 (11,529) m³ skuret virke 9,072 (8,713) m³, linoleummattor 215 (168) ton,

Påförda hamnavgifter hava utgjort:

för fartyg	16,512,88	(14,772,86)	kronor
» importerade varor	27,789,79	(25,584,86)	»
» exporterade varor	21,471,67	(19,798,65)	»

Summa 65,773,79 (60,156,37) kronor

*) Siffror inom parentes angiva motsvarande föregående år.

Rörande utfallet av verkställda nybyggnads- och reparationsarbeten så framgår detta av följande utredning över

Hamnens inkomster och utgifter för år 1907.

Jämförda med de i staten för samma år beräknade.

I n k o m s t e r	Beräknade enligt stat.	Värkliga.		I n k o m s t e r			
				över		under	
				stat.			
Kassabehållning 1 Januari.....		303	82	303	82		
Fordringar fr. föreg. år	500	2,027	73	1,527	73		
Hamnuppbörden	55,000	61,063	92	6,063	92		
Arrenden	1,283	20	859	20		424	
Hushyror.....	350		350				
Varuskjulshyror.....			77	59	77	59	
Upplagsplatshyror, fasta.....	2,000		2,480	90	480	90	
d:o tillfälliga			544	83	544	83	
Fasta kranar.....	125		353	55	228	55	
Försäljning av lilla mudderverket.			4,898	73	4,898	73	
Diverse inkomster			100		100		
Brist enligt stat.....	96,083	46					
Från föreg. år balanserade anslag till nya hambyggnaden.....	59,453	52					
Statens slutsumma	214,795	18	73,060	27	14,226	07	424
Extra anslag till:							
Prämkanalens upprensning (Stads- f.-ges prot. ¹⁹ / ₆ . § 88).....	12,000						
Terassering för hamnspår (Stads- f.-ges prot. ¹⁷ / ₆ . § 75).....	10,000						
Gratifikation till änkan efter Sam. Jonsson (Stadsf.-ges prot. ⁷ / ₁₁ § 150)	600						
Utav beviljade anslag, tillhopa kr. 178,136: 98 har förbrukats			137,557	26			40,579
S:ma Kronor	237,395	18	210,617	53	14,226	07	41,003

U t g i f t e r	Enligt stat.	Värkliga.	U t g i f t e r						
			över		under				
			stat.						
Räntor	34,637	93	35,874	89	1,236	96			
Stadsandelen	11,000	—	12,558	33	1,558	33			
Avsättning till reparationsfonden .	4,400	—					4,400	—	
Fastigheters underhåll	800	—	2,153	34	1,353	34			
Inventariers underhåll	200	—	455	32	255	32			
Kajer, doceringar, bryggor, pällare	825	—	1,729	02	904	02			
Torg, vägar, vägövergångar	1,700	—	1,638	94			61	06	
Kanalbron och slussen	550	—	708	96	158	96			
Upprensnings- och muddringsar-									
beten	2,832	93	4,034	77	1,201	84			
Pålarmar och dammar			11	65	11	65			
Duc d'alber och sjömärken	500	—	434	25			65	75	
Godsunderlag	250	—	261	94	11	94			
Annat hamnens underhåll	350	—	386	87	36	87			
Nya inventarier	500	—	731	04	231	04			
Platshyra för baracken	22	80	22	80					
Drätselkammarens andel i plats-									
hyror	100	—	124	04	24	04			
Hamnbelysningen	2,100	—	1,680	24			419	76	
Fyrbelysningen	400	—	439	99	39	99			
Löner	12,320	—	12,319	80				20	
Kontorsomkostnader	1,233	—	1,319	65	86	65			
Skatter och brandförsäkringar....	975	—	1,018	57	43	57			
Andra utgifter:									
Hyra för hamnfogden	125	—	125	—					
Pension till hamnförmannen	600	—	200	—			400	—	
En järnkran m. m.	3,580	—	3,390	77			189	23	
Uthusbyggnader	3,000	—	3,000	—					
Ledarmen i Suttersälven och dyk-									
dalber i rundvirkeshamnen	4,260	—	3,274	92			985	08	
Elektromotorpump i Tyggårdsviken									
med drift	3,950	—	4,265	65	315	65			
Fyrbåt på Gerholmsgrundet	4,000	—	4,226	53	226	53			
Lastbryggor vid Tyggårdsviken ..	10,130	—	11,570	27	1,440	27			
Elektriska ledningar	12,600	—	10,120	83			2,479	17	
Temperleykran med spår	28,400	—	14,192	95			14,207	05	

U t g i f t e r	Enligt stat.		Värkliga.		U t g i f t e r			
					över		under	
	s t a t.							
Skyddspålar	8,000	—	7,730	55			269	45
Nya hamnbyggnaden	59,453	52	60,645	81	1,192	29		
Oförutsedda utgifter	1,000	—	2,395	84	1,395	84		
Statens slutsumma	214,795	18	203,043	53	11,725	10	23,476	75
Extra anslag till:								
Prämkanalen	12,000	—	2,069	76			9,930	24
Hamnspår	10,000	—	5,000	—			5,000	—
Gratifikation till ankan efter hamn- förmannen	600	—	15	—			585	—
Revisionsanmärkning			3	59	3	59		
Kassabehållning 31 Dec.			485	65	485	65		
Såma Kronor	237,395	18	210,617	53	12,214	34	38,991	99

I avseende på förestående redogörelse må anföras. Utan hamnuppborren, som i staten beräknades till 55,000 kr., hade under året influtit 61,063 kr. 92 öre samt återstod obetalt vid årets slut 4,709 kr. 87 öre, vadan den, som förut nämnts, uppgick till 65,773 kr. 79 öre eller 10,773 kr. 79 öre mera än som beräknats. De kontant influtna inkomsterna hava överstigit de beräknade med 13,802 kr. 7 öre. De värkliga räntorna hava överstigit de beräknade med 1,236 kr. 96 öre, ehuru någon ränta icke, jämlikt Stadsfullmäktiges därom fattade beslut, beräknats på reparationsfonden, vilken ränta i staten upptagits till 3,787 kr. 2 öre. Detta är beroende dels på att i staten beräknats ränta endast på ingående skulder, men ej något för de belopp, som under året lyftats, och dels på högre räntesatser. Utgifterna hava i det hela understigit de beräknade med 26,777 kr. 65 öre.

Bristen i 1907 års stat uppgick till	Kr. 96,083: 46
Från 1906 års stat balanserade anslag utgjorde	» 59,453: 52
Under 1907 beviljades extra anslag med	» 22,606: —
vadan hamnen alltså ägt utbekomma	Kr. 178,136: 98
Då av drätselverket upplånats	» 137,557: 26
så återstår av beviljade anslag	Kr. 40,579: 72

I 1908 års stat äro för från 1907 ofullbordade arbeten uppförda Kr. 34,531: 85 vadan hamnen alltså äger att utöver detta belopp utbekomma .. Kr. 6,047: 87 varmed 1908 års anslag till oförutsedda utgifter kan ökas.

Beträffande nya hamnbyggnaden, som nu är till det väsentligaste fullbordad, så få styrelsen här lämna en redogörelse över härför beviljade anslag och deras användning.

Följande anslag hava beviljats:

1901	¹² / ₁₂	till undersökningar och förslag	7,541: 52	
1901	¹⁹ / ₁₂	» muddringsmaterial	150,000: —	
1902	³⁰ / ₁₂	» kajarbeten	57,970: —	
		» muddringsarbeten	68,224: —	
		» försvarsåtgärder mot östra älvgrenen	9,500: —	135,000: —
1903	¹⁹ / ₃	» undersökningar och förslag	1,122: 40	
1903	²³ / ₄	» Suttersälvens reglering	16,891: 74	
1903	¹⁷ / ₁₂	» kajarbeten	53,578: 80	
		» muddringsarbeten	44,800: —	
		» planering av hamnplanet	15,000: —	
		» fördämningsspånt	16,174: 80	
		» avslutningsspånt mot fyllningen från kajens östra slutpunkt	12,000: —	
		» stenkaj i st. för först föreslagen stendoce-ring vid kajens avslutning i väster ...	13,774: —	
		Kronor	170,119: 60	
Till bestridande härav fans kvar av föregående anslag			69,257: 15	
och beviljades skilnaden avrundad till			100,000: —	
1905	²⁸ / ₉	till järnvägsspår	1,085: —	
		» undersökning och förslag	6,000: —	7,085: —
1905	²³ / ₁₁	» » » »	2,330: —	
I staterna för 1904 och 1905 till olycksfallförsäkring			1,500: —	
1906	²³ / ₂	till kajförstärkning	71,455: —	
		» nybyggnad af stenkaj	63,545: —	
		» fyllning bakom kajerna	12,000: —	
		» muddringsarbeten	17,000: —	
		» moringar	2,300: —	
		» planering	5,000: —	
		» utredningar och förslag	9,000: —	
		» mudderverkets dockning	1,500: —	
		» en fast lyftkran	11,000: —	
		Kronor	192,800: —	
med avdrag för värdet af befintligt material			9,800: —	183,000: —
I staterna för respektive år till räntor			64,871: 11	
		Summa anslag	669,341: 77	

Fördelning av utgifterna för hamnanläggningen:

Suttersälvens reglering		18,790: 24	
Inköp af muddringsmaterial	145,603: 65		
vara under arbetstiden avskrivits.....	69,594: 81		76,008: 84
Muddringsarbeten	84,321: 73		
Muddringsmaterialets underhåll.....	24,727: 83		
Avskrivning å muddringsmaterialet	69,594: 81		178,644: 37
Kajbyggnader	219,461: 82		
Spåntfördämningar	20,970: 79		240,432: 61
Försvarsåtgärder mot östra älvgrenen.....			12,910: 55
En fast lyftkran			10,010: 32
Skyddspålarne n:r 1			10,482: 48
Provisoriskt järnvägsspår.....			1,085: —
Pråmskjul			1,295: 54
Borttagning av ett stenrös utanför järnvägen			4,336: 14
Olycksfallsförsäkringspremier och läkarearvode			2,273: 50
Undersökningar, utredningar och förslag	18,316: 19		
Löner och arvoden	23,205: —		41,521: 19
Räntor			64,871: 11
Diverse			4,829: 60
Inventarier	9,303: —		
Materialier	3,309: 50		12,612: 50
		Summa	680,103: 99

För nya hamnanläggningen skulle alltså hava utöver beviljade anslag användts 10,762 kr. 22 öre. Härtill komma några smärre under innevarande år betalda räkningar, samt ett å den fasta lyftkranen ännu oguldet belopp, som, beroende på ännu ej verkställd utredning angående plikt för försenad leverans, ej kan till storleken bestämmas, men som kommer att belöpa sig till lägst 1,254 kr. 69 öre och högst 3,824 kr. 69 öre.

Härvid bör dock anmärkas, att efter arbetets slut finnas, förutom muddringsmaterialet, inventarier och materialier till ett efter verkställd inventering och avskrivning bokfört värde av 12,612 kr. 50 öre. Dessa effekter kunna ju realiseras, men anser styrelsen det vara fördelaktigare behålla dem för framtida behov.

Då totalsumman av i stat och extra beviljade anslag icke under något av de år, arbetet pågått, helt och hållet behöft tagas i anspråk, enär inkomsterna blivit avsevärt högre än som beräknats, och då förenämnda 6,047 kr. 87 öre, utgörande återstod av från 1907 oanvänt anslag, sedan i 1908 års stat återuppförts 34,531 kr. 85 öre, väl förslå till bestridande av innevarande års utgifter för

nya hamnbyggnaden, så kräves icke något särskilt anslag till täckande av vad som för denna anläggning använts och kommer att under året användas utöver beviljade belopp.

Till nya hamnens utrustning med elektrisk belysning och en flyttbar kran har dessutom anvisats 41,000 kr., men bliva dessa anläggningar färdiga och slutlikviderade först under innevarande år.

I sin den 17 Juni 1907 gjorda framställning om erhållande av ett räntefritt lån ur Handels- och Sjöfartsfonden hava Herrar Fullmäktige framlagt en historik, angående hamnanläggningen, till vilken hamnstyrelsen vill hänvisa.

Hamnens tillgångar vid 1907 års slut uppgingo till 1,142,244 kr. 29 öre. Skulderna hava under året ökats med 137,607 kr. 26 öre och belöpte sig vid årets slut till 796,880 kr. 55 öre.

Kapitalförlusten för året uppgår till 17,383 kr. 64 öre.

Karlstads Hamnkassörskontor den 30 Mars 1908.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

TH. HELLEBERG.

Ivar Olsson.

§ 91.

Vid härefter med slutna sedlar företaget val utsågs till ledamot af föreläsningsstyrelsen för tiden intill den 1 Januari 1910 Herr Läröverksadjunkten A. Bergh.

§ 92.

Angående ett tilläggsanslag för ytterligare undersökning rörande ifrågasatta jernvägen Karlstad—Borgvik—Gillberga hade Herrar Dahlman och Arrhenius till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med en så lydande motion:

Se ser. A. Nr 5: 43.

Häröfver hade uppå remiss Drätselkammaren yttrat sig sålunda:

Se ser. A. Nr 5: 43.

I detta yttrande hade Beredningsutskottet instämt; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Kammaren och Utskottet tillstyrkt.

§ 93.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Karlstads nya badhusaktiebolag anhållit om ett anslag äfven för innevarande år af 200 kr. till beredande af kostnadsfria bad åt obemedlade, deröfver uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit utlåtanden; varande Utskottets af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 5: 44.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i denna sak hemställt.

§ 94.

Sedan Styrelsen för Vatten- och Gasverken till Magistraten rörande allmänna lyshållningen nästa lysår inkommit med följande förslag:

Se ser. A. N:r 5: 45.

Så hade Magistraten öfverlemnadt förslaget till Herrar Stadsfullmäktige med förordande af bifall till detsamma.

Härpå hade efter remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtande; Och blef nu förslaget af Herrar Stadsfullmäktige godkändt, hvarjemte Herrar Fullmäktige beviljade för förslagets genomförande begärda anslaget af 2,400 kronor.

§ 95.

Styrelsen för Vatten- och Gasverken hade angående afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom samt rörande försäljning af en del belysningsartiklar till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se ser. A. N:r 5: 46.

Denna framställning hade af Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvit utlåtande tillstyrkt och blef nu af Herrar Stadsfullmäktige bifallen.

§ 96.

Angående stadsområdets indelning i bestämdt afgränsade områden samt dessa delars benämning, hade särskilde komiterade inkommit med följande förslag:

Se ser. A. N:r 5: 47.

Häröfver hade uppå remiss Byggnadsnämnden yttrat sig sålunda:

Se ser. A. N:r 5: 47.

I detta Byggnadsnämndens utlåtande hade Drätselkammaren och Beredningsutskottet, som jemväl haft att i ärendet sig uttala, instämt; Och besluto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Byggnadsnämnden i denna sak tillstyrkt och hemställt.

§ 97.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Vatten- och Gasverken angående anslag för aflopps- och servisledningar inkommit med följande framställning:
Se ser. A. N:r 5: 48.

Häröfver hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden; Och blef nu framställningen af Herrar Fullmäktige bifallen.

§ 98.

I enlighet med hvad Styrelsen för Vatten- och Gasverken hemställt samt Drätselkammaren och Beredningsutskottet i uppå remiss afgifna utlåtanden tillstyrkt beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige förenämnde Styrelse ett förslagsanslag för elektricitetsverkets behof af 16,000 kronor till anskaffande af ytterligare ett omformareaggregat med instrument, ledningar och montage.

Se ser. A. N:r 5: 49.

§ 99.

Med förordande af bifall till densamma hade Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemnad en af Kronouppbörds-kassören Alfred Nymanson till Magistraten ingifven, till Herrar Stadsfullmäktige stäld skriftlig ansökan om löneförhöjning, öfver hvilken ansökan Drätselkammaren och Beredningsutskottet uppå remiss sig yttrat; varande Utskottets utlåtande af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 5: 50.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Utskottet i denna sak hemställt.

§ 100.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Brandstyrelsen angående ändring i planen för nya brandstationen gjort framställning på sätt framginge af följande:

“Utdrag etc.”

Se ser. A. N:r 5: 51.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden, därpå Hälsovårdsnämnden uti infördradt yttrande uttalat sig sålunda:

Se ser. A. N:r 5: 51.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige Brandstyrelsens ifrågavarande framställning på de vilkor, hvarom Hälsovårdsnämnden hemställt.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Justeradt den 30 Juni 1908.

AXEL DAHLMAN.

AXEL SVANBOM.

KARL JOH. SVENSÉN.

Offentligen uppläst den 30 Juni 1908, betygar:

Ex officio:
W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 25 September.

N:o 7.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Beredningsutskottets utlåtande i anledning af sociala komiténs framställning om anläggande af en koloniträdgård här i staden; 3:o) D:o d:o i anledning af sociala komiténs framställning om införande af bostadsinspektion här i staden; 4:o) D:o d:o i anledning af Herr Welins motion om framställning från Stadsfullmäktiges sida till Kungl. Styrelsen för Trollhätte Kanal- och Vattenverk angående nedsättning i kanalavgifterna; 5:o) D:o d:o i anledning af Herr Stenströms motion om tillägg till § 2 i reglementet för Karlstads Arbeidsförmedlingsanstalt; 6:o) D:o d:o i anledning af Kommissionären Gustaf Anderssons m. fl:s besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut att söka anstånd med skyldigheten att lösa gatumark och tomtdelar;	7:o) D:o d:o i anledning af Magistratens resolution angående införande af Stadsfullmäktiges yttrande i följd af väckt förslag om höjning af hundskatten samt om ökning af bötesbeloppet för förseelse mot § 5 i ordningsstadgan för rikets städer; 8:o) D:o d:o i anledning af Fröken Agnes Nilssons från Dye i Grafva socken ansökan att få å hotell Kristiania här i staden till spisande gäster utskänka vin och maltdrycker; 9:o) D:o d:o i anledning af vederbörande nämnds förslag rörande användningen af 1908 års anslag till nykterhetssakens främjande; 10:o) D:o d:o i anledning af Föreläsningssyrelsens framställning om anslag ätven för nästa år till anordnande af föreläsningar för arbetare samt om tillstånd att i vissa fall upptaga inträdesavgifter;

- 11:o) D:o d:o i anledning af Herrar Zieglers och Huss' motioner om påskottning af snö genom Drätselkammarens försorg å allmänna körbroarne inom staden samt å körvägarne å ömse sidor om järnvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ända;
- 12:o) D:o d:o i anledning af Herr Lundbergs motion om uppsättande på stadens bekostnad af gatunamnskyltar och husnummerplåtar inom de nya stadsdelarne;
- 13:o) D:o d:o i anledning af Byggnadsnämndens förslag till ändringar i gällande stadsplan;
- 14:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om jordbyte med Statens Jernvägar;
- 15:o) D:o d:o i anledning af Herrar Bergs och Mobergs motion om borttagande af planteringen i Östra Torggatans södra del;
- 16:o) Beredningsutskottets förslag till fördelning af Mel'qvistska slöjdstipendiet;
- 17:o) Beredningsutskottets utlåtande i anledning af Fattigvårdsstyrelsens framställning om ett tilläggsanslag för till- och ombyggnaderna vid Klaraborg;
- 18:o) D:o d:o i anledning af John Gustaf Jonssons ansökan om rätt att utskänka maldrycker till spisande gäster intill årets slut;
- 19:o) D:o d:o i anledning af Kongl. Jernvägsstyrelsens svar å Stadsfullmäktiges framställning om utläggande af ett treskenigt spår till magasins- och upplagsplatserna vid nya hamnen å Kanike näset.

PROTOKOLL,

hället hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 25 September 1908.

§ 101.

Vid upprop befunnos Herrar vice Ordföranden, Ahlmark, Helleberg och Huss på grund af bortovaro från staden, Herr af Segerström, hindrad af tienstegöromål, samt Herr Aurell på grund af sjukdom från sammanträdet frånvarande; Och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 102.

Allt jemte Herr Ordföranden Onsdagen 30 dennes kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Ziegler och Moberg

§ 103.

Infann sig Herr Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm och öfvervar sammanträdet.

§ 104.

Angående afverkning af växande träd å viss del af det för Kungl. Värmlands regemente af staden upplåtna område hade Herrar Stadsfullmäktige fått från Herr l. f. Chefen för V arméfördelningen emottaga en så lydande skrivelse:

Till Stadsfullmäktige i Karlstad.

På grund af skrivelse från Kungl. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 5 dennes får jag härigenom, med åberopande af bestämmelserna i § 1 af det mellan Kungl. Maj:t och Kronan, å ena, samt staden Karlstad, å andra sidan, upprättade kontraktet angående upplåtelse af mark för Kungl. Värmlands regemente, äran anhålla att Stadsfullmäktige snarast möjligt och senast inom två månader efter emottagandet af denna skrivelse ville låta verkställa afverkning af växande träd å de delar af berörda område, som å bifogade kartekopia äro markerade medelst röd streckning.

Tillika har jag äran meddela, att stadsingenjören, J. A. Wallmark af arméns kasernbyggnadsnämnd har erhållit i uppdrag att verkställa utstakning af området i fråga.

Stockholm den 17 September 1908.

CH. VON PLATEN

t. f. Arméfördelningschef.

Albin Settervall.

jemte i skrifvelsen omförmälde kartekopia; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige eller skrifvelsens föredragning att till Drätselkammaren öfverlemna densamma äfvensom kartekopian med uppdrag att verkställa afverkningen i fråga.

§ 105.

Föredrogs för Herrar Stadsfullmäktiges kännedom Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts genom Magistraten inkomne utslag af den 17 Juli innevarande år uppå de besvär Stadsfullmäktige anfört i fråga om handlanden Ludvig Konstantin Martins bevillningstaxering här i staden för inkomst år 1907; Och skulle medelst protokollsutdrag bevis om delfäendet genom Magistraten öfversändas till Konungens Befallningshafvande i länet samt utslaget till Drätselkammaren öfverlemnas för kännedom och efterrättelse.

§ 106.

Följande ärenden remitterades för yttrandes afgifvande

A. till Beredningsutskottet:

- 1:o Magistratens resolution med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af till Konungens Befallningshafvande i länet af J. E. Carlsson i Göteborg samt O. H. Wiedner, J. G. Jonsson, Anna Lovisa Sandberg och Agnes Nilsson alla härifrån staden, ingifna ansökningar att utskänka vin och maldrycker;
- 2:o Drätselkammarens framställning om anslag för gatuarbeten nästa år;
- 3:o Drätselkammarens framställning om anslag för nästa år till reparationer å stadens under Kammarens vård stående byggnader;
- 4:o Drätselkammarens framställning om anslag för vägarbeten nästa år;
- 5:o Hamnstyrelsens framställning om afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom;

B. till Hälsovårdsnämnden, Styrelsen för vatten- och gasverken samt Drätselkammaren att af dessa delegationer i här nämnd ordning behandlas;

Magistratens resolution med infor drande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af Herr Förste Provinsialläkaren S. Alvinzis framställning rörande åtgärder för att söka skaffa staden ett godt dricksvatten;

C. till Drätselkammaren:

1:o) med anmodan om skyndsamt behandling Magistratens resolution med infor drande af Stadsfullmäktiges yttrande öfver ett inom Kungl. Civildepartementet upprättadt förslag till kontrakt rörande den polisstyrka härifrån staden, som skulle få användas i tienstgöring å annan ort jemte Magistratens i ärendet afgifna yttrande;

2:o) Magistratens framställning om inrättande af en samlings- läs- och lek-tionslokal för polispersonalen jemte ett förrådsrum äfvensom af nödigt anslag härför;

3:o) Magistratens framställning om pension åt exekutionsvaktmästaren A. Höglind;

4:o) Magistratens framställning om pension åt framlidne Magistratssekreteraren Hjalmar Falks efterlemnade enka Fru Sophie Falk;

5:o) Styrelsens för anordnande af skollofskolonier framställning om anslag äfven för nästa år;

6:o) Styrelsens för arbetsstugan framställning om anslag äfven för nästa år;

7:o) Styrelsens för mjölkdroppen framställning om anslag äfven för nästa år;

8:o) Föreläsningstyrelsens framställning om anslag för anskaffande af ett skioptikon m. m.;

9:o) Värmlands naturhistoriska och Fornminnesförenings framställning om ett anslag äfven för nästa år;

10:o) Herrar Wallbergs och Arrhenius' motion, att staden måtte ikläda sig borgen för ett Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolags obligationslån till konsolidering af bolagets skuld.

§ 107.

Uppå derom af Styrelsen för Karlstads högre elementarläroverk för flickor gjord, af Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande tillstyrkt framställning beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige bevilja sagde Styrelse för år 1909 till skolans uppehållande under samma år ett anslag af fyratusenfemhundra kronor.

Detta Herrar Fullmäktiges beslut blef nu genast justeradt.

§ 108.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infor drats i anledning af Fröken

Agnes Nilssons från Dye i Grafva socken hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att få i hotell Kristiania här i staden från och med den 1 nästa Oktober intill årets slut utskänka vin och maldrycker till spisande gäster; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige att, i enlighet med hvad Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande hemställt, förklara att från Stadsfullmäktiges sida intet vore att erinra mot bifall till ansökningen i fråga.

Se ser. A. N:o 6: 53.

§ 109.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för anordnande af föreläsningar här i staden för arbetare inkommit med följande tvänne framställningar:

Se ser. A. N:o 6: 55.

Över dessa framställningar hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit ett så lydande utlåtande:

Se ser. A. N:o 6: 55.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Utskottet i detta ärende hemställt.

§ 110.

Hos Konungens Befallningshafvande i länet hade eldaren John Gustaf Jonsson härifrån staden gjort ansökan att få i gården N:r 3 vid Östra Torggatan härstädes intill årets slut utskänka maldrycker till spisande gäster, öfver hvilken ansökan Herrar Stadsfullmäktiges yttrande inforrats; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige att, i enlighet med hvad Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande tillstyrkt, förklara att från Stadsfullmäktiges sida intet vore att erinra emot bifall till ansökningen i fråga.

Se ser. A. N:o 6^{1/2}: 64.

§ 111.

Angående utbetalning af arvoden till tjenstgörande ledamöter och suppleanter i stadens taxeringsnämnder hade från Drätselkammaren inkommit följande anmälan:

*Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren
i Karlstad den 9 Mars 1908.*

§ 10.

Inom Drätselkammaren erinrades, att sedan Herrar Stadsfullmäktige under år 1906 beslutit, att de af Fullmäktige utsedde ledamöter och suppleanter i stadens bevillningsberedningar skulle från och med nämnda år tillsvidare från stadskassan

utbekomma en ersättning af 5 kronor för hvarje tjenstgjord dag, bevillningsberedningarne i enlighet med nya bevillningsförordningen bortfallit och ersatts af taxeringsnämnder, uti hvilka Herrar Fullmäktige, på sätt förut skett i fråga om bevillningsberedningarne, utsett ledamöter och suppleanter för innevarande år; Och beslöt Drätselkammaren i anledning häraf, att de af Herrar Fullmäktige sålunda bestända arfvoden af 5 kronor för hvarje tjenstgjord dag skulle till ledamöter och suppleanter af stadens taxeringsnämnder af stadskassan utbetalas; hvarom Drätselkammaren skulle hos Herr Fullmäktige göra anmälan.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

som nu föredrogs, derpå Herrar Fullmäktige beslöto att vid Kammarrens åtgörande i denna sak låta bero.

§ 112.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade sociala komitén gjort framställning om anläggande af en koloniträdgård här i staden, deröfver Trädgårdsstyrelsen, Drätselkammaren och Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit utlåtanden.

Då nu detta ärende skulle hos Herrar Fullmäktige till afgörande företagas, beslöto emellertid Herrar Fullmäktige uppå derom framställt yrkande att tillsvdare bordlägga detsamma.

Se ser. A. N:r 6: 15.

§ 113.

Angående införande af bostadsinspektion här i staden hade sociala komitén till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande framställning:

Se ser. A. N:r 6: 32.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Hälsovårdsnämnden, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden och blef densamma nu af Herrar Fullmäktige bifallen, hvarjemte Herrar Fullmäktige efter derom framställt yrkande beviljade Hälsovårdsnämnden ett förslagsanslag af 250 kr. för vidtagande af nödiga förberedande åtgärder för bostadsinspektionens införande.

§ 114.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Karlstads Handelsförening inkommit med en af Herr Welin såsom motion upptagen framställning, att Herrar Fullmäktige måtte hos Kungl. Styrelsen för Trollhätte Kanal- och Vattenverk söka utverka nedsättning i kanalumgälderna. Denna framställning lydde sålunda:

Se ser. A. N:r 6: 56.

Häröfver hade uppå remiss Hamnstyrelsen, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden, hvarpå nu Herrar Fullmäktige biföllo framställningen i fråga.

§ 115.

Uppå derom nu framställt yrkande, beslöto härpå Herrar Stadsfullmäktige att i näst föregående § omförmälde beslut skulle genom Herr Ordförandens försorg delgifvas vederbörande Fullmäktige i öfrige städer liksom köpingar med sjötrafik å Venern under anmodan att till Kungl. Styrelsen för Trollhätte Kanal- och Vattenverk göra liknande framställningar som den af Karlstads Stadsfullmäktige beslutna.

§ 116.

Af Herr Stenström hade på förekommen anledning motion hos Herrar Stadsfullmäktige väckts, att till § 2 i reglementet för arbetsförmedlingsanstalten måtte göras följande tillägg, nämligen: "Skulle vid berörda möten arbetsgivare eller arbetare icke tillstädeskomma, ege Magistraten utan hinder häraf upprätta förslag till representanter för den uteblifna korporationen".

Och blef nu denna motion, i enlighet med hvad Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande hemställt, af Herrar Fullmäktige bifallen.

Se ser. A. N:r 6: 58.

§ 117.

Herrar Stadsfullmäktiges förklaring hade infordrats i anledning af de besvär, Kommissionären Gustaf Andersson m. fl. anfört öfver Stadsfullmäktiges beslut den 23 April innevarande år angående ansökan om anstånd med stadens skyldighet att jemlikt lagen den 31 Augusti 1907 rörande stadsplan och tomtindelning lösa gatumark och tomtdelar; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige att på förslag af Byggnadsnämnden samt i enlighet med hvad Beredningsutskottet hemställt affatta den infordrade förklaringen sålunda:

Se ser. A. N:o 6: 57.

§ 118.

I anledning af Stadsfullmäktiges i Stockholm hos Konungen gjorda framställning dels om vidtagande af erforderlig åtgärd för att hundskatt i Stockholm måtte kunna sättas till 30 kr. för hvarje djur, dels ock om sådan ändring i § 5 af ordningsstadgan för rikets städer, att förseelse, som i samma § afsåges, måtte kunna beläggas med högst 50 kronors böter samt Öfverståthållareembetets hemställan i sammanhang därmed om jemväl den ändringen i sagde §, att hvad i densamma

stadgades rörande egare af hund i stället måtte komma att gälla innehafvare af hund, hade Herrar Stadsfullmäktiges yttrande inforrats tydligen med hänsyn till vederbörandes afsigt, att föreslagna lagförändringarne skulle blifva allmänt gällande; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige att, i enlighet med hvad Beredningsutskottet förordat, förklara, det Herrar Fullmäktige hade intet att erinra mot genomförandet af lagändringarne i fråga.

Se ser. A. N:r 6: 62.

§ 119.

Angående användningen af innevarande års anslag till nykterhetssakens främjande hade från vederbörande nämnd inkommit förslag och i sammanhang dermed äfven hemställan från nämnden om disponerande redan nu af en del af nästa års anslag för sagde ändamål; varande detta förslag och denna hemställan innefattade i följande från nämnden till Herrar Fullmäktige aflåtna skrifvelse:

Se ser. A. N:r 6: 54.

Öfver hvad nämnden sålunda föreslagit och hemställt hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtande.

Då nu detta ärende af Herrar Fullmäktige till afgörande skulle företagas, uppstod en liflig diskussion, derpå Herrar Fullmäktige emellertid beslöto att för närvarande endast bifalla nämndens förslag rörande användningen af årets anslag men uppskjuta frågan om disponerandet af en del af nästa års anslag till ett kommande sammanträde.

Det skulle här antecknas, att beslutet angående användningen af anslaget i fråga för innevarande år såtillvida fattades efter votering, att af nämnden föreslagna anslaget, 200 kronor, till understöd åt nykterhetskaféer medelst tidningsprenumerations beviljades med 24 röster emot 4, som afgåfvos för under diskussionen framställt yrkande, att berörde 200 kr. i stället måtte användas för medellöse drinkares vårdande å alkoholisthem.

§ 120.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade angående påskottning vid vissa tillfällen af snö genom Drätselkammarens försorg å allmänna körbroarne inom staden samt å körvägarne å ömse sidor om jernvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ända Herrar Ziegler och Huss väckt förslag på sätt framginge af följande:

*Utdrag etc. Se ser. A. N:r 6: 59.

Häröfver hade Drätselkammaren, med hvilken Beredningsutskottet instämt, afgifvit följande yttrande:

Se ser. A. N:r 6: 59.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Drätselkammaren i detta ärende hemställt.

§ 121.

Om uppsättande af gatunamnsskyltar och husnummerplåtar inom de nya stadsdelarne hade Herr Lundberg väckt följande motion:

Se ser. A. N:r 6: 60.

Öfver denna motion hade uppå remiss Drätselkammaren yttrat sig sålunda:

Se ser. A. N:r 6: 60.

I detta yttrande hade Beredningsutskottet instämt; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Drätselkammaren och Utskottet hemställt.

§ 122.

På grund af återremiss hade såväl Drätselkammaren som Beredningsutskottet ånyo afgifvit utlåtanden i anledning af Byggnadsnämndens hos Herrar Stadsfullmäktige väckta förslag att bredden å Tingvallagatans östligaste del emellan Södra Kyrko- och Eneströmsgatorna måtte minskas från i stadsplanen fastställda 22 meter till 12 meter, hvarefter nu Herrar Fullmäktige skulle företaga detta ärende till afgörande, men beslöto emellertid Herrar Fullmäktige efter hållen liflig diskussion att i enlighet med under diskussionen framställt yrkande än en gång remittera ärendet åter till Drätselkammaren med anmodan att efter ytterligare utredning och underhandling med innehafvaren af s. k. bankens trädgård snarast möjligt inkomma med förnyadt yttrande och förslag i ärendet.

§ 123.

Drätselkammaren hade till Herrar Stadsfullmäktige angående jordbyte med statens jernvägar inkommit med följande framställning:

Se ser. A. N:r 6: 18.

Häröfver hade uppå remiss Byggnadsnämnden och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden; Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet härmed.

§ 124.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade åtskilliga gårdegare och hyresgäster utmed Östra Torggatans södra del emellan Tingvalla- och Hamngatorna inkommit med en af Herrar Berg och Moberg såsom motion upptagen framställning om borttagande eller förändring af planteringen i sagde gatudel, deröfver Trädgårdsstyrelsen, Drätselkammaren och Beredningsutskottet sig yttrat, hvarpå nu Herrar Full-

mäktige företogo detta ärende till afgörande samt efter hållen liflig diskussion beslöto, att uppdraga åt Trädgårdsstyrelsen att snarast möjligt ombesörja borttagandel af den nuvarande planteringen i gatudelen i fråga, att emellertid gatudelen derefter skall förses med ny lämplig plantering, samt att förslag härom skall af Trädgårdsstyrelsen till Herrar Fullmäktige ingifvas före tiden för den nuvarande planteringsens försvinnande.

Delta Herrar Fullmäktiges beslut fattades efter votering, dervid Herr Ordförandens utslagsröst bestämde resultatet af omröstningen.

Se ser. A. N:r 6: 15.

§ 125.

Angående fördelning af nu för utdelning tillgängliga räntan å Mellqvistska slöjdstipendiefonden hade Beredningsutskottet uppå remiss till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande förslag:

Se ser. A. N:r 6: 61.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Utskottet hemställt.

§ 126.

Fattigvårdsstyrelsen hade till Herrar Stadsfullmäktige på gifven anledning inkommit med framställning om tilläggsanslag för de af Herrar Fullmäktige beslutade och redan påbörjade om- och tillbyggnaderna vid Klaraborg, hvilken framställning innefattades i följande:

“Utdrag etc. Se ser. A. N:r 6¹/₂: 63.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit utlåtanden; varande Drätselkammarens och Utskottets yttranden af följande lydelse:

Se ser. A. N:r 6¹/₂: 63.

Och biföllo nu efter diskussion Herrar Fullmäktige Utskottets hemställan i denna sak.

§ 127.

I skrifvelse af den 11 Juni innevarande år hade Herrar Stadsfullmäktige hos Kungl. Jernvägsstyrelsen gjort anhållan om utläggande af ett treskenigt spår till stadens magasins- och upplagsplatser vid nya hamnen å Kanikenäset, och hade i anledning häraf Herrar Fullmäktige fått emottaga följande svarsskrifvelse:

Se ser. A. N:r 6¹/₂: 62.

Öfver denna svarsskrifvelse hade Hamnstyrelsen, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit så lydande utlåtanden:

Se ser. A. N:r 6^{1/2}: 62.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i detta ärende hemställt, hvarjemte Herrar Fullmäktige beslöto att vid sitt nästa sammanträde utse skiljomännen i fråga.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Justeradt den 30 September 1908.

AXEL DAHLMAN.
HUGO ZIEGLER.

A. G. MOBERG.

Offentligen uppläst den 1 Oktober 1908, betygar:

Ex officio:
W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 29 Oktober.

N:o 8.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Val af två skiljemän för bedömande af skyldigheten för statens järnvägar att deltaga i kostnaden för anläggandet af ett treskenigt spår till stadens magasins- och upplagsplatser vid nya hamnen vid Kanikenäset; 3:o) Beredningsutskottets utlåtande i anledning af Kungl. Civildepartementets förslag till kontrakt rörande användningen m. m. af den polisstyrka, som Stadsfullmäktige såväl härstädes som i andra städer redan utfäst sig att ställa till statens disposition samt Magistratens framställning om förstärkning af stadens poliskår; 4:o) D:o d:o i anledning af Herr Clarholms motion om anslag för repa-	rationer i epidemisjukhuset samt för anordningar i s. k. nya byggnaden å gamla lasarettstomten för dess apterande till provisoriskt epidemisjukhus; 5:o) D:o d:o i anledning af Herr Michaelssons motion om vattenledningens utsträckande till förstäderna norr om östra bron; 6:o) D:o d:o i anledning af till Konungens Befallningshafvande i länet ingifna ansökningar från Joh. Ludv. Carlsson i Göteborg samt O. H. Wiedner, J. G. Jonsson, Anna Lovisa Sandberg och Agnes Nilsson att utskänka vin och malt-drycker eller enbart maldrycker till spisande gäster.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 29 Oktober 1908.

§ 128.

Vid upprop befunnos Herrar Ahlmark, Clarholm och Helleberg på grund af bortovaro från staden samt Herr Aurell på grund af sjukdom från sammanträdet frånvarande och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 129.

Att jemte Herr *vice* Ordföranden, i anledning af förhinder f r Herr Ordföranden, justera dagens protokoll å Drättselkammarens sessionsrum Lördagen den 31 dennes kl. 2 c. m. utsågos Herrar Forssell och Gelin.

§ 130.

Infann sig Herr Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm och öfvervar sammanträdet.

§ 131.

Anmälde Herr Ordföranden, att från Styrelsen för Svenska Stadsförbundet till Herrar Stadsfullmäktige inkommit dels protokoll, hållet vid förbundets konstituerande möte den 11 och 12 nästlidne September dels ock ett så lydande meddelande.

Till Stadsfullmäktige.

Svenska Stadsförbundets Styrelse får härmed äran meddela Eder, att den *Kommunala Centralbyrån* fr. o. m. den 20 dennes är färdig börja sin verksamhet.

Enligt § 7 i förbundets stadgar har byrån till uppgift att följa den kommunala utvecklingen i Sverige och utlandet; samla för studier i kommunala ämnen behöfligt materiel och besvara till byrån inkomna förfrågningar. Förbundets löpande ärenden skötas dessutom å byrån.

Byrån, vars adress är 6 Lästmakaregatan, Stockholm, står kostnadsfritt till förfogande för medlemmar i förbundet, kommunernas fullmäktige, magistrater och fjänstlemän samt ledamöter i kommunala nämnder, styrelser och delegationer.

Stockholm den 16 september 1908.

Å Styrelsens vägnar:

SIXTEN VON FRIESEN.

Ordförande.

E. Palmstierna.

Sekreterare.

Och skulle protokollet jemte meddelandet läggas till handlingarne.

§ 132.

Vidare anmälde Herr Ordföranden att från Styrelsen för Svenska Stadsförbundet till Herrar Stadsfullmäktige jemväl ankommit meddelande angående förbundets konstituerande samt medlemsafgiften till förbundet m. m. Detta meddelande lydte sålunda:

Till Stadsfullmäktige, Karlstad.

Enligt den inbjudning, som utfärdades i maj månad detta år, sammanträdde ombud för 87 städer, 21 köpingar och 30 municipalsamhällen i Stockholm den 11 innevarande september för Svenska Stadsförbundets konstituerande. Härvid behandlades det stadgeförlag, som blifvit godkändt af 1907 års kommunalkongress och legat till grund för inbjudningen till förbundets bildande. Förslaget antogs af det konstituerande mötet med några förändringar, som bifogade protokoll utvisar. De viktigaste förändringarna gällde valen af ombud till kongressen och af representantförsamling. Mötet beslöt, att samhällen med intill 5,000 invånare skulle såsom medlemmar i förbundet ha rätt utse hvar sitt ombud, som vid omröstning å kongresserna äger en röst. Ombud för samhällen med 5,000 inv. och däröfver, hvilka ombud skulle utses till samma antal som enligt det af 1907 års kongress godkända förslaget, erhöilo två röster hvar. Representantförsamlingens medlemmar och suppleanter, beslöt mötet, skulle väljas direkt af kongressen.

Sedan stadgarna blifvit definitivt godkända i sitt förändrade skick, och Svenska Stadsförbundet förklarats bildadt, företogs val af styrelse och representantförsamling.

Till styrelsemedlemmar valdes:

Stadsfullmäktiges ordförande, bankofullmäktigen dr Sixten von Friesen, Stockholm,
Justitierådet A. Borgström, Stockholm,
Stadsfullmäktiges vice ordförande, grosshandlare A. Carlander, Göteborg,
Stadsfullmäktiges ordförande, lektor Edw. Lindahl, Malmö,
Stadsfullmäktigen, disponent P. Swartz, Norrköping,
Drätselkammarens ordförande, direktör Aug. Ståhlberg, Eskilstuna, och
Kommunalstämman ordförande, disponent Hj. Hulting, Herrljunga, med
Kommunalfullmäktiges ordförande, professor E. Phragmén, Djursholm,
Borgmästare C. Berggren, Gäfle, och
Kommunalstämman ordförande, ingenjör G. Liljeqvist, Borlänge, såsom suppleanter.

Styrelsen sammanträdde för första gången den 19 september och valde därvid dr Sixten von Friesen till ordförande samt justitierådet A. Borgström till vice ordförande. Till sekr. utsågs frih. E. Palmstierna.

Enligt § 9 uti förbundets stadgar beslöt styrelsen, att årsavgiften för år 1909 skulle utgå med två (2) kronor för hvarje hundratal af medlems invånarantal, dock minst tjugo (20) kronor, och torde ifrågakommande avgift, så snart ske kan, till Svenska Stadsförbundet insändas.

För den kommunala centralbyrån förhyrde styrelsen f. o. m. den 1 oktober en lägenhet uti fastigheten n:r 6 Lästmakaregatan.

Af det bifogade protokollet för det konstituerande mötet framgår, att flera betydelsefulla ärenden af mötet hänskötos till styrelsen för utredning såsom: förslag till ändrade bestämmelser för väghållningsbesvärers utgörande i köpingar och municipalsamhällen; förslag till revision af kommunalförfattningarna; förslag till normalbestämmelser för förhållandet mellan städerna och deras arbetare; förslag om en kommunal lånekassa och förslag till upprättande af en kommunal tidskrift för stadssamhällena. Det första ärendet företog styrelsen omedelbart till behandling.

Det konstituerande mötet, som verkställde en granskning af den förberedande kommitténs ekonomi, tog i öfvervägande, hur dess utgifter skulle betäckas, och förbundets verksamhet, redan innan avgifterna för år 1909 hunnit inflyta, snarast möjligt kommit i gång. Det framhölls därunder, att en del utgifter, såsom för inköp af inventarier, en första uppsättning litteratur till biblioteket och annat, som endast i verksamhetens början behöfde ifrågakomma, icke borde tynga de följande arbetsårens budget, utan helst bestridas af medlemsavgifter för innevarande år. Mötet beslöt därför uttala önskvärdheten af att förbundets medlemmar ville inbetala hel avgift redan för år 1908. Styrelsen får på grund häraf vördsam samt hemställa, att medlemmarna benäget ville till Svenska Stadsförbundet insända

sådan afgift helst före den 1 december detta år och med beräkning af 2 kronor för hvarje hundratal af medlems invånarantal, dock minst 20 kronor.

Styrelsen vill slutligen anhålla, att medlemmarna ville till den kommunala centralbyrån insända sina tryckta protokoll och viktigare handlingar f. o. m. år 1900.

Byrån torde kunna börja sin verksamhet omkring den 15 nästinstundande oktober, och skall, sedan dagen blifvit definitivt bestämd, underrättelse härom meddelas.

Stockholm den 26 september 1908.

Å styrelsens vägnar:

SIXTEN VON FRIESEN.

Ordförande.

Erik Palmstierna.

Sekreterare.

Och skulle meddelandet till Drätselkammaren öfverlemnas för kännedom och iakttagande i hvad anginge de afgifter, Karlstads stad hade att till förbundet erlægga.

§ 133.

Remitterades för yttrandes afgifvande följande ärenden:

A. till Drätselkammaren:

- 1:o) Magistratens framställning om bättre löneförmåner för exekutionsvaktmästarne här i staden;
- 2:o) Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag dels för inköp af gasmätare dels ock för ommurning af en gasugn;
- 3:o) Hamnstyrelsens förslag till hamnordning och klareringsordning för stadens hamn;

B. till Beredningsutskottet:

- 1:o) Drätselkammarens framställning om inköp af ytterligare en häst för Kammarrens räkning;
- 2:o) Herr Hellbergs motion, att Herrar Stadsfullmäktige måtte ingå till statens jernvägsstyrelse och styrelsen för bergslägernas jernväg med framställning om ändring i tiderna för vissa tåg.

§ 134.

Jemlikt föredragningslistan skulle nu företagas val af två skiljemän för bedömande af skyldigheten för statens jernvägar att deltaga i kostnaden för anlägg-

gandet af ett treskenigt spår till stadens magasins- och upplagsplatser vid nya hamnen vid Kanikenäset. Emellertid upplyste Herr Ordföranden, att till hans kännedom kommit, att från Kungl. Jernvägsstyrelsen vore att förvänta ytterligare meddelande angående Kungl. Styrelsens uppfattning rörande statens jernvägars skyldighet att deltaga i förenämnda kostnad samt föreslog på den grund, att med valet måtte anstå till dess berörda meddelande inkommit; o h blef detta af Herrar Fullmäktige bifallet.

§ 135.

Genom Magistraten hade Stadsfullmäktiges yttrande inforrats öfver det förslag till kontrakt, som af kommittéerade, utsedde af chefen för Kungl. Civildepartementet, uppgjorts rörande användningen m. m. af den polisstyrka som Stadsfullmäktige såväl härstädes som i andra städer redan utfäst sig att ställa till statens disposition för tjänstgöring vid behof å annan ort inom riket. Detta kontraktsförslag jemte kommittéerades uttalanden dervid lydde sålunda:

Se Ser. A. N:o 7: 67.

I sammanhang med öfversändandet af berörda kontraktsförslag hade Magistraten förelagt Stadsfullmäktige för behandling i föreskrifven ordning följande af Magistraten uppgjorda förslag till förstärkning af stadens poliskår:

Se Ser. A. N:o 7: 67.

Efter remiss hade härfpå i dessa ärenden Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit så lydande utlåtanden:

Se Ser. A. N:o 7: 67.

D:o d:o

Och beslöto nu efter hållen diskussion Herrar Stadsfullmäktige i enlighet med hvad Utskottet hemställt.

§ 136.

På grund af motion af Herr Clarholm samt i enlighet med hvad Hälsovårdsnämnden, Drätselkammaren och Beredningsutskottet i uppå remiss afgifna utlåtanden tillstyrkt, beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige att ställa till Hälsovårdsnämndens förfogande ett försvarsanslag af 3,000 kronor, att användas dels för reparationer å nuvarande epidemisjukhuset dels ock för iordningsställandet af s. k. nya byggnaden å gamla lasarättsområdet till nyttjande i fall af behof såsom provisoriskt epidemisjukhus.

Se Ser. A. N:o 7: 68.

§ 137.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade åtskilliga fastighetsegare inom Norr Strand inkommit med en af Herr Michaelsson såsom motion upptagen framställning om vattenledningens utdragande till Norr Strand.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Hälsovårdsnämnden, Styrelsen för vatten- och gasverken samt Drätselkammaren och Beredningsutskottet, hvilka med sagda Styrelse instämt afgifvit utlåtanden; varande Styrelsens för vatten- och gasverken hemställan i denna sak af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 7: 65.

Då nu detta ärende af Herrar Fullmäktige till afgörande företogs, yrkades af Herr Lundberg bifall till berörda hemställan med allenast den ändringen att mom. 3 i densamma måtte erhålla följande lydelse:

“3:o) att tillökning af den sålunda genom stadens försorg utförda ledningen må ske på respektive vattenafnämares egen bekostnad med villkor att nödiga aflopp jemte effektiv dränering i samband dermed och på deras eget föranstaltande beredas samt ätt före arbetenas utförande plan för desamma skall vara godkänd af Styrelsen för vatten och gasverken;”

Och blef detta Herr Lundbergs yrkande af Herrar Fullmäktige bifallet,

§ 138.

Genom Magistraten hade Herrar Stadsfullmäktiges yttrande infordrats öfver till Konungens Befallningshafvande i länet från Johan Ludvig Carlsson i Göteborg samt Olof Hugo Wiedner, Johan Gustaf Jonsson, Anna Lovisa Sandberg och Agnes Nilsson, alla här i staden ingifna ansökningar att få utskänka vin- och malt-drycker eller enbart maldrycker till spisande gäster. I anledning häraf hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit följande utlåtande:

Se Ser. A. N:o 7: 70.

Och beslöo nu Herrar Fullmäktige att öfver ifrågavarande ansökningar yttra sig i öfverensstämmelse med Beredningsutskottet.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Justeradt den 31 oktober 1908.

C. O. NORDENSVAN.

ALBIN FORSSELL.

E. V. GELIN.

Offentligen uppläst den 3 November 1908, betygar

Ex officio:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 17 December.

N:o 9.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Val af två ledamöter i Drättselkammaren för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1911 (efter Herrar J. Noréus och And. Nygren); 3:o) Val af två suppleanter i Drättselkammaren för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1911 (efter Herrar Fredr. Nygren och A. Nilsson); 4:o) Val af två ledamöter i Drättselkammaren för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1910 (efter Herrar K. Arrhenius och A. Åström); 5:o) Val af en suppleant i Drättselkammaren för nästa år (efter Herr W. Welin); 6:o) Val af en suppleant i Drättselkammaren för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1910 (efter Herr Ivan Fr. Ragner); 7:o) Val af tre ledamöter i Fattigvårdsstyrelsen för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1912 (efter Herrar A. Svanbom, Albin Forssell och A. O. Alstermark); 8:o) Val af två suppleanter i fattigvårdsstyrelsen för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1912 (efter Herrar Her-	man Andersson och David Karlström); 9:o) Val af två ledamöter i Hamnstyrelsen för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1911 (efter Herrar Emil Rune och A. H. Borgström); 10:o) Val af tre suppleanter i Hamnstyrelsen för nästa år (efter Herrar H. Edlund, Albin Forssell och C. F. Berg); 11:o) Val af en ledamot i Styrelsen för Vatten- och Gasverken för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1911 (efter Herr Ingeniören Gustaf Nygren); 12:o) Val af två suppleanter i Styrelsen för Vatten- och Gasverken för nästa år (efter Herrar Apotekaren S. Gullström och Länsnotarien G. Samuelsson); 13:o) Val af en ledamot i Styrelsen för Vatten- och Gasverken för nästa år (efter Herr I. Wallberg); 14:o) Val af en ledamot i Trädgårdsstyrelsen för tiden $\frac{1}{2}$ 1909—³¹/₁₂ 1911 (efter Herr Conrad Fristedt); 15:o) Val af två suppleanter i Träd-

- gårdestyrelsen för nästa år (efter Herrar S. Örbom och G. M. Ydér);
- 16:o) Val af två ledamöter i Brandstyrelsen för tiden $\frac{1}{2}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1911 (efter Herrar C. H. Nisbeth och G. A. Falk);
- 17:o) Val af två suppleanter i Brandstyrelsen för nästa år (efter Herrar R. Huss och K. A. Falk)
- 18:o) Val af befäl inom allmänna Brandkåren för nästa år;
- 19:o) Val af tre ledamöter i Brandstodskomitén för försäkring af fast egendom i städernas bolag för nästa år (efter Herrar A. Nerman, G. A. Falk och C. Crispin);
- 20:o) Val af två suppleanter i nyssnämnda komité för nästa år (efter Herrar C. A. Resare och C. J. Wennberg);
- 21:o) Val af två ledamöter i Styrelsen för Tekniska Afton- och Söndagsskolan för tiden $\frac{1}{2}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1911 efter Herrar P. F. Yhnell och A. Svanström);
- 22:o) Val af en ledamot i Styrelsen för Högre Elementarläroverket för Flickor för tiden $\frac{1}{2}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1911 (efter Herr A. Sandwall);
- 23:o) Val af två suppleanter i nyssnämnda styrelse för nästa år (efter Fruarne Anna Lundblad och Maria Schotte);
- 24:o) Val af tre examensvittnen vid realakolexamen nästa år (efter Herrar K. J. Lindholm, I. Wallberg och A. Sandwall) samt val af tre suppleanter för dem (efter Herrar A. Nerman, M. Hellberg och H. Ziegler);
- 25:o) Val af tre gode män för granskning af förmyndareräkningar under tiden $\frac{1}{2}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1912 (efter Herrar G. F. Edgren, V. E von der Lancken och John Mæchel);
- 26:o) Val af två sifferrevisorer för granskning af stadens styrelsens och delegationers räkenskaper år 1909 (efter Herrar G. Mæchel och O. Viridén) samt val af två suppleanter för dem (efter Herrar A. Låftman och K. J. Åhgren)
- 27:o) Val af tre sakrevisorer för granskning af stadens styrelsens och delegationers räkenskaper och förvaltning år 1909 (efter Herrar John Mæchel, K. J. Svensén och J. Sandén) samt val af två suppleanter för dem (efter Herrar Josef Lötberg och Hjalmar Nisbeth);
- 28:o) Val af en revisor för Allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper och förvaltning år 1908 (efter Herr A. Sandwall samt val af en suppleant för denne revisor (efter Herr A. Austrin);
- 29:o) Val af två revisorer för granskning af Karlstads Spritförsäljningsbolags räkenskaper och förvaltning försäljningsåret 1907—1908 (efter Herrar C. W. Zettergren och J. Noréus) samt val af två suppleanter för dem (efter Herrar Majoren K. Rhodin och K. J. Åhgren);
- 30:o) Val af en revisor för Karlstads läsestugors räkenskaper och förvaltning år 1908 (efter Herr G. Mæchel);
- 31:o) Val af inventerings- och besigtningssmän;

- 32:o) Val af fem ledamöter i nämnden för utdelning år 1909 af räntan å fonden Mæhels gåtva (efter Fru Ida Hedström, Fröken Maria Moberg samt Herrar R. Nyström, John Mæchel och G. Mæchel);
- 33:o) Beredningsutskottets utlåthande i anledning af Hamnstyrelsens framställning om afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom;
- 34:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om anslag för vägarbeten nästa år;
- 35:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om anslag för reparationer nästa år å stadens under Kammarens vård stående byggnader m. m.;
- 36:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om anslag för gatuarbeten nästa år;
- 37:o) D:o d:o i anledning af Drätselkammarens framställning om inköp af ytterligare en häst för Kammarens räkning;
- 38:o) D:o d:o i anledning af Herr Hellbergs motion om framställning till Kungl. Jernvägsstyrelsen och Styrelsen för Bergslagens Jernväg om ändring å tiderna för vissa tåg;
- 39:o) D:o d:o i anledning af Styrelsernas för läsestugorna och folkskolan framställning om anslag samt om Styrelsernas sammanslagning;
- 40:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för Wärmlands Naturhistoriska och Fornminnesförening framställning om förnyadt anslag;
- 41:o) D:o d:o i anledning af Föreläsningstyrelsens framställning om ett extra anslag för nästa år att användas hufvudsakligen för anskaffande af ett sciopikon;
- 42:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för Arbetsstugan framställning om anslag äfven för nästa år;
- 43:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för Mjölkdroppen framställning om anslag äfven för nästa år;
- 44:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för Skollofskolonierna framställning om anslag äfven för nästa år;
- 45:o) D:o d:o i anledning af Magistratens skrivelse rörande pension åt framlidne Magistratssekreteraren Hjalmar Falks efterlemnade enka Fru Sophie Falk;
- 46:o) D:o d:o i anledning af Magistratens framställning om pension åt exekutionsvaktmästaren A. Höglind;
- 47:o) D:o d:o i anledning af Herrar Wallbergs och Arrhenius motion, att staden måtte ikläda sig borgen för ett Karlstads—Munkfors Jernvägsaktiebolags obligationslån;
- 48:o) D:o d:o i anledning af Herr Hellbergs motion, att staden måtte ombesörja och bekosta gatubelysningen inom Hagaborg;
- 49:o) D:o d:o i anledning af Fattigvårdsstyrelsens förslag rörande de personer, som böra befrias från mantalsspenningars erläggande nästa år.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 17 December 1908.

§ 139.

Vid upprop befunnos Herrar Wallberg, Ahlmark, Clarholm, Helleberg och Brattström på grund af bortovaro från staden samt Herr Aurell på grund af sjukdom från sammanträdet frånvarande; och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 140.

Att jemte Herr Ordföranden Tisdagen den 22 dennes kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Rune och Noréus.

§ 141.

Herr t. f. Borgmästaren Erik Lundblad, som infunnit sig, öfvervar sammanträdet.

§ 142.

Remitterades följande ärenden

A. till Beredningsutskottet:

1:o) Magistratens generalförslag angående utgifter och inkomster för staden nästa år;

2:o) Magistratens resolution med infordrande af Stadsfullmäktiges underdåniga förklaring i anledning af Handlanden Ludvig Martins här i staden besvär rörande hans bevillningstaxering år 1907;

3:o) Magistratens skrivelse med vederbörande revisorers berättelser öfver verkställda granskningar af Stadens styrelser och delegationers räkenskaper och förvaltning år 1907;

4:o) Magistratens skrivelse med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande öfver Nils Johan Johnssons från Klöfverud å Hammarön hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att få i gården med adressnummer Jernvägsgatan N:o 2 här i staden utskänka vin och maltdrycker;

5:o) Magistratens skrivelse rörande formulering af de af Stadsfullmäktige beslutade ändringarne i förslaget till kontrakt angående användning af stadens polis i statens tjänst;

6:o) Drätselkammarens framställning om afkortning af restutskylder från innevarande års första uppboärsstämma;

7:o) Styrelsens för vatten- och gasverken framställning angående lindring i villkoren för levererande af elektrisk ström till Norrmalms elektriska aktiebolag;

8:o) Brandstyrelsens framställning om afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom;

9:o) Fattigvårdsstyrelsens förslag rörande fördelning af nu för utdelning tillgängliga räntan å Bergerska fonden;

B till Drätselkammaren:

1:o) Magistratens skrifvelse angående vidtagandet af åtgärder till minskande af arbetslösheten;

2:o) Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för nästa år till framdragande af vatten- och aflöpsledningar i Vestra och Norra Strandgatorna;

3:o) Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för nästa år till gasledningar i Rosenbads- och Orrholmsgatorna;

4:o) Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för nästa år till en ny stationsregulator vid gasverket;

5:o) Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om ett tilläggsanslag för gäldandet af kostnaderna för de båda i vattenverket å Sandgrund uppsatta elektromotorpumparne;

6:o) Hamnstyrelsens framställning om anslag för förlängning af pålarmen i rundvirkeshamnen;

7:o) Hamnstyrelsens framställning om löneförhöjning åt Hamnkassören;

8:o) Hamnstyrelsens framställning om löneförhöjning åt Hamnkaptenen;

9:o) Idrottsföreningen Kamraternas af Herr Gelin som motion upptagna framställning om anslag för anläggning och underhåll af en skridskobana innevarande vinter.

§ 143.

I anledning af de många anslagsäskanden för nästa år, som först nu till Herrar Stadsfullmäktige inkommit, beslöto, på framställning af Herr Arrhenius, Herrar Fullmäktige att erinra stadens samtliga styrelser och delegationer om nödvändigheten att, så vidt ske kunde, inkomma med sina anslagskraf så tidigt att staten för kommande året i möjligaste måtto komme att blifva ett verkligt uttryck för stadens utgifter samma år. Och skulle protokollsutdrag härom tillställas styrelserna och delegationerna.

§ 144.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade från Svenska Stadsförbundet insändts vissa uppgifter rörande åtskilliga städers i riket kommunalutskylder; och skulle dessa uppgifter till Drätselkammaren öfverlemnas att der förvaras.

§ 145.

Anmälde Herr Ordföranden att från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling inkommit, med anhållan att Herrar Stadsfullmäktige måtte i ärendet sig uttala, följande skriftliga meddelande i frågan om lokalt eller kommunalt veto beträffande spritdrycker:

Till Ordf. hos Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Sedan 1893 har frågan om lokalt eller kommunalt veto beträffande spritdrycker stått på dagordningen i vårt land. Detta år väcktes nämligen motion i riksdagen, att det skulle tillåtas alla till myndig ålder komna män och kvinnor inom kommunerna att genom omröstning, varvid en var skulle äga en röst, avgöra, huruvida krogrörelse skulle få äga rum inom kommunen eller icke. Motionen avlogs emellertid, men återupprepades ehuru med samma resultat åren 1894, 1896 och 1902.

År 1907 framkom samma motion men med det tillägget, att det skulle fordras två tredjedels majoritet för beslutets giltighet. Andra Kammaren biföll nu framställningen med 113 röster mot 69.

Vid innevarande års riksdag framlades ånyo motioner i syftet, dels av Riksdagens nykterhetsgrupp, dels ock av Liberala samlingspartiet och biföllos nu mot sammansatta bevillnings- och lagutskottets avstyrkande utlåtande av Andra Kammaren *utan votering*.

Huru man tänkt sig den föreslagna av Andra Kammaren sålunda enhälligt förordade omröstningen inom kommunerna framgår av slutklämmen i nykterhetsgruppens förslag. Där föreslås nämligen följande:

“När i stads- eller lantkommun fråga uppstått, att rättigheter till detaljhandel med brännvin må meddelas, åligger det k. bef. hde, därest inom viss tid skriftlig ansökan inkommer, undertecknad af välfräjdade till myndig ålder komna män och kvinnor, som äro medlemmar av kommunen och svenska medborgare, till ett antal motsvarande minst en tjugondel av kommunens mantalsskrivna folk-mängd, att förordna om anställande i kommunen av omröstning rörande den sålunda väckta frågan.

I denna omröstning, som sker med slutna sedlar och som gäller endast förbud eller icke förbud mot ifrågavarande upplåtelse av försäljningsrättigheter, äger en var välfräjdad myndig man eller kvinna, som är medlem af kommunen, att deltaga.

Om $\frac{2}{3}$ av de i omröstningeg deltagande rösta för förbud, träder detta i kraft på den tidpunkt, då förut beviljade rättigheter upphöra. För införande af detaljhandel med brännvin, där sådan handel förut icke funnits, skall likaledes erfordras $\frac{2}{3}$ majoritet.

Frågan kan åter väckas först efter tre år. Besvär må endast anföras, om beslut förmenas icke ha tillkommit i laga ordning. Om det af denna anledning undanröjes, skall k. bef. h. de förordna om anställande av ny omröstning.*

Samma bestämmelser skulle gälla även beträffande ölutskänkingen.

Frågan om försäljning av alkoholhaltiga drycker är, såsom reservanterna inom sammansatta bevillnings- och lagutskottet landshövding Widén, Jansson i Krakerud m. fl. framhållit, ej blott en närings- eller skattefråga utan en sedlighetsfråga, som på det närmaste berör den enskildes liv och familjelivet. I en sådan fråga är allmän folkomröstning, som helt grundar sig på personlighetsprincipen, den enda principiellt riktiga röstgrunden.

Med hänsyn till frågans ovan angivna sedliga och för familjelivet betydande innebörd är det alldeles särskilt orätt att, såsom nu och även efter genomförande av den föreslagna ändringen i de kommunala rösträttsbestämmelserna måste bliva fallet, kvi. nan är i största utsträckning utesluten från att med sin röst inverka på kommunens beslut.

I den mån nykterbetsintresset genom en sådan allmän folkomröstning kan, såsom det antages, mera än under nuvarande kommunala rösträttsförhållanden göra sig gällande inom en kommun, måste detta anses beteckna ett framsteg i utvecklingen.

Detta upphäves ej därav att inom ett samhälle, där lokalt veto gjort sig gällande, enskilda individer, särskilt under övergångsperioder, till äventyrs söka och delvis kanske även lyckas kringgå förbudet. All erfarenhet giver vid handen, att ett minskat tillfälle att åtkomma spritdrycker, blott restriktionen gives tid att verka, minskar superiet. Ej minst från vårt eget lands lagstiftnings historia på detta område finner man bestyrkt, att ingrepp i restriktiv betydelse och motsättning till bestående förhållanden, jämförliga med det nu ifrågasatta, verkat till välsignelse.

Genom den ifrågasatta bestämmelsen om en kvalificerad majoritet av $\frac{2}{3}$ har här ock i föreliggande förslag angivits en garanti, utöver vad förut varit hän-

delsen, mot att rusdrycksförbud genomföres i en kommun utan att en mera allmän opinion därför ligger till grund.

Övertygad därom, att kommunerna själva önska hava i sin egen makt att bestämma, huruvida utskänkning av spritdrycker skall få äga rum eller icke inom deras områden, har Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling, som utgör en sammanslutning av alla de större nykterhetssällskapen i Sverige, beslutat bereda kommunerna tillfälle att före nästa riksdag, då med säkerhet motion om lokalt veto åter framlägges, få göra sin mening hörd inför såväl Första som Andra Kammaren.

Vi anhålla sålunda, att stadsfullmäktige ville besluta

att för sin del instämma i Andra Kammarens beslut, att riksdagen ville i skrivelse till K. M:t anhålla om framläggande för riksdagen av förslag till bestämmelser i syfte att avgörandet inom kommun om tillstånd till detaljhandel med brännvin samt försäljning av vin och öl måtte äga rum genom allmän omröstning med lika och direkt rösträtt i huvudsaklig överensstämmelse med de av Riksdagens nykterhetsgrupp m. fl. angivna grunderna.

Vi anhålla vidare, att meddelande om stadsfullmäktiges beslut i ärendet, det må gå i ena eller andra riktningen, genom protokollsutdrag eller en af fullmäktiges ordförande undertecknad resolution omedelbart måtte insändas till ordföranden i Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling, direktör Oskar Eklund, Stockholm, som ombesörjer dess bekantgörande för regering och riksdag.

Å Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings vägnar

Vördsamt

Dess arbetsutskott:

Oskar Eklund,
direktör, ordförande.

Elof Ljunggren,
redaktör, sekreterare.

Alb. Forssell,
expeditionsförare, vice ordförande.

Carl Ekman,
redaktör.

Konrad Johansson,
handlande.

A. Björkman,
redaktör, byråföreståndare.

Stockholm i november 1908.

efter föredragning hvaraf Herr Ordföranden uttalade, att, som ärendet icke i vederbörlig ordning till Herrar Fullmäktige inkommit, han icke ansåge detsamma kunna blifva föremål för Herrar Fullmäktiges behandling, derpå emellertid Herr Gelin begärde ordet och förklarade att han upplöge framställningen ifråga såsom sin motion. Då nu Herr Ordföranden i anledning häraf föreslog remiss till Be-

redningsutskottet, uppstod en liflig diskussion, hvarpå Herrar Fullmäktige efter votering med 19 röster emot 11 beslöto vägra remiss å motionen.

Emot detta Herrar Fullmäktiges beslut reserverade sig Herrar Hellberg, Gelin, Svensén och Håkansson.

§ 146.

Föredrogos och godkändes följande inkomna afsägelser:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Härigenom får jag vördsamt anhålla om befrielse från det mig lemnade uppdraget att vara ledamot af stadens drätselkammare.

Karlstad den 16 December 1908.

Karl Arrhenius.

Till Herrar Stadsfullmäktige Karlstad.

På grund af den rådande brisen på arbetskrafter inom Bokhandeln, är min tid numera så strängt upptagen i affären att jag ej ser mig i stånd till att egna den tid och det intresse som jag bör, åt det uppdrag, hvarmed Herrar Stadsfullmäktige hedrat mig, hvarför jag härmed vördsamt får anhålla att denna gång ej komma i åtanke vid event. återval som Drätselkamarledamot från den 1 Januari 1909.

Karlstad den 18 November 1908.

A. Åström.

Till Herrar Stadsfullmäktige Karlstad.

Undertecknad som sedan år 1893 varit ledamot af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt sedan 1902 dess ordförande anhåller härmed vördsammast att vid innevarande års slut blifva befriad från ledamotskapet i nämnda styrelse.

Karlstad i December 1908.

I. F. Wallberg.

§ 147.

Föredrogos för Stadsfullmäktiges kännedom dels följande undanbedjande om återval dels ock detta utdrag af Brandstyrelsens protokoll.

Till ordföranden i valnämnden, Karlstad.

Som jag nu vid kommande årsskifte är på omval bland styrelseledamöterna i Gas- och Vattenverksstyrelsen och dessutom innehar flera andra förtroendeuppdrag, får jag härmed tillkännagiva att jag ej vill åtaga mig något återval i nämnda Styrelse.

Karlstad den 4/12 1908.

Gustaf Nygren.

Utdrag af protokollet, hållet hos Brandstyrelsen i Karlstad den 24 november 1908.

Med anledning af bestämmelsen i § 2 af gällande brandordning beslöt Styrelsen att föreslå följande personer att under år 1909, från den dag ny brandrulla utkomme, utöfva nedannämnde befattningar vid allmänna brandkåren.

1) *Sprutafdelningen.*

Förste sprutchefer:

Österberg, G. R., Järnhandlare.

Lefrén, A. W., Handlande.

Nygren, Fredrik, Järnhandlare.

Andre sprutchefer:

Almqvist, K. Y., Bokhållare.

Nerman, Hj., Direktör.

Brattström, Magn., Fabrikör.

2) *Vattenhämtningsafdelningen:*

1 chef: Geijer, Herman, Järnhandlare.

2 chef: Herin, K. O. V., Agent.

3) *Bärgnings- och Rifningsafdelningen:*

1 chef: Wennberg, K. J., Ingeniör.

2 chef: Wennberg, O. S., Ingeniör.

4) *Vaktafdelningen:*

1 chef: Brattström, Hilmer, Fabrikör.

2 chef: Åström, Anton, Bokhandlare.

5) *Reservafdelningen:*

- 1 chef: Nyström, K. E., Fotograf.
- 2 chef: Nyman, David, Handlande.

In fidem:
ALBERT NELSON.

§ 148.

Vid härfter med slutna sedlar företagna val utsågos:

- 1:o) Till ledamöter i Drättselkammaren för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1911 Herrar Landsfiskalen J. Noréus och Tandläkaren And. Nygren.
- 2:o) till suppleanter i Drättselkammaren för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1911 Herrar Handlanden Fredr. Nygren och Länsjägmästaren A. Nilsson;
- 3:o) till ledamöter i Drättselkammaren för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1910 Herrar Handlanden W. Welin och Länsbokhållaren Ivan Fr. Regner;
- 4:o) till suppleant i Drättselkammaren för nästa år Herr Bankdirektören T. Osterman.
- 5:o) till suppleant i Drättselkammaren för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1910 Herr Läroverksadjunkten Albin Zachrisson;
- 6:o) till ledamöter i Fattigvårdsstyrelsen för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1912 Herrar Boktryckaren Albin Forssell, Kontorsskrifvaren A. O. Alstermark och Bokhandlaren Herman Andersson;
- 7:o) till suppleanter i Fattigvårdsstyrelsen för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1912 Herrar Förste läraren David Karlström och Fabrikören Valfrid Svensson;
- 8:o) till ledamöter i Hamnstyrelsen för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1911 Herrar Handlanden Emil Rune och Sjökaptenen A. H. Borgström;
- 9:o) till suppleanter i Hamnstyrelsen för nästa år att tjänstgöra i här nämnd ordning Herrar Handlanden C. F. Berg, Ingeniören H. Edlund och Boktryckaren Albin Forssell;
- 10:o) till ledamot i Trädgårdsstyrelsen för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1911 Herr Lektor C. Fristedt;
- 11:o) till suppleanter i Trädgårdsstyrelsen för nästa år att tjänstgöra i här nämnd ordning Herrar Bankbokhållaren S. Örbom och Fil. D:r G. M. Ydén;
- 12:o) till ledamöter i Brandstyrelsen för tiden $1/1$ 1909— $31/12$ 1911 Herrar Öfverstelöjtnanten m. m. C. H. Nisbeth och Fabrikören G. A. Falk;
- 13:o) till suppleanter i Brandstyrelsen för nästa år att tjänstgöra i här nämnd ordning Herrar Kaptenen m. m. R. Huss och Fabrikören K. A. Falk;
- 14:o) till förste sprutchefer för nästa år Herrar Jernhandlanden G. R. Österberg, Handlanden A. W. Lefrén och Jernhandlanden Fredrik Nygren;

15:o) till andre sprutchefer för nästa år Herrar Bokhållaren K. Y. Almqvist, Direktören Hj. Nerman och Fabrikören Magn. Brattström;

16:o) till förste chef vid vattenhemtningsafdelningen för nästa år Herr Jernhandlanden Herman Geijer;

17:o) till andre chef vid vattenhemtningsafdelningen för nästa år Herr Agenten K. O. V. Herin;

18:o) till förste chef vid bergnings- och rifningsafdelningen för nästa år Herr Ingenjören K. J. Wennberg;

19:o) till andre chef vid bergnings- och rifningsafdelningen för nästa år Herr Ingenjören O. S. Wennberg;

20:o) till förste chef vid vaktafdelningen för nästa år Herr Fabrikören Hilmer Brattström;

21:o) till andre chef vid vaktafdelningen för nästa år Herr Bokhandlaren Anton Åström;

22:o) till förste chef vid reservafdelningen för nästa år Herr Fotografen K. E. Nyström;

23:o) till andre chef vid reservafdelningen för nästa år Herr Handlanden David Nyman;

24:o) till ledamöter för nästa år i brandstodskomitén för försäkring af fast egendom i städernas bolag Herrar Bokhandlaren m. m. A. Nerman, Fabrikören G. A. Falk och Arkitekten m. m. C. Crispin;

25:o) till suppleanter i samma komité för nästa år att tjänstgöra i här nämnd ordning Herrar Byggmästaren C. A. Resare och Fabrikören C. J. Wennberg;

26:o) till ledamöter i styrelsen för Tekniska afton- och söndagsskolan för tiden $\frac{1}{1}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1911 Herrar Fabrikören P. F. Yhnell och Majoren m. m. A. Svanström;

27:o) till ledamot i Styrelsen för högre elementarläroverket för flickor för tiden $\frac{1}{1}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1912 Herr Bankdirektören A. Sandwall;

28:o) till suppleanter i Styrelsen för högre elementarläroverket för flickor för nästa år att tjänstgöra i här nämnd ordning Fruarne Anna Lundblad och Maria Schotte;

29:o) till examensvittnen vid realskoleexamen nästa år Herrar Borgmästaren m. m. K. J. Lindholm, Disponenten m. m. I. Wallberg samt Bankdirektören A. Sandwall och till deras suppleanter att i här nämnd ordning tjänstgöra Herrar Bokhandlaren m. m. A. Nerman, Redaktören M. Hellberg och Kaptenen m. m. H. Ziegler;

30:o) till gode män för granskning af förmyndarräkningar under tiden $\frac{1}{1}$

1909—³¹/₁₂ 1912 Herrar Öfverstelöjtnanten m. m. G. F. Edgren, Auditören V. E. von der Lancken och Kamreraren John Mæchel;

31:o) till inventerings- och besigtningmän år 1909 för under Drättselkammarrens vård stående lösegendom Herrar Bokhandlaren H. Andersson, Förste läraren E. V. Gelin, Handlanden C. G. Olsson, Jernhandlaren Herman Geijer och Ingeniören Wilh. Nyström;

32:o) till inventerings- och besigtningmän år 1909 för under styrelsens för vatten- och gasverken vård stående egendom Herrar Ingeniörerna K. J. Wennberg och E. Hj. Rydahl;

33:o) till inventerings- och besigtningmän år 1909 för under Fattigvårdsstyrelsens och Hälsovårdsnämndens vård stående egendom Herrar Fabrikörerna K. A. Falk och Magnus Brattström;

34:o) till inventerings- och besigtningmän för under Hamn- och Trädgårdsstyrelsernas vård stående egendom Herrar Kaptenen m. m. Hugo Falk och Kassören O. P. Nyqvist;

35:o) till inventerings- och besigtningmän år 1909 för under Brandstyrelsens vård stående egendom Herrar Byggmästaren C. A. Resare och Fabrikören C. J. Wennberg;

36:o) till ledamöter för nästa år i nämnden för bestämmandet af utdelningen från fonden Mæchels gålva Fru Ida Hedström, Fröken Maria Moberg, Kamreraren R. Nyström, Kamreraren John Mæchel samt Bankkassören G. Mæchel.

37:o) till sifferrevisorer för granskning af stadens styrelser och delegationers räkenskaper år 1909 Herrar Bankkassören G. Mæchel och Bankbokhållaren O. Viridén samt till deras suppleanter att i här nämnd ordning tjenstgöra Herrar Bankkassören K. J. Åhgren och Kaptenen m. m. A. Låftman;

38:o) till sakrevisorer för granskning af stadens styrelser och delegationers räkenskaper och förvaltning år 1909 Herrar Kamreraren John Mæchel, Bankkamreraren J. Sandén och Grosshandlaren Josef Löfberg samt till deras suppleanter att i här nämnd ordning tjenstgöra Herrar Kaptenen m. m. Hjalmar Nisbeth och Handlanden C. G. Olsson.

39:o) till revisor för Allmänna läroverkets byggnadsfond och förvaltning år 1908 Herr Bankdirektören A. Sandwall samt till dennes suppleant Herr Kassadirektören A. Austrin;

40:o) till revisorer för granskning af Karlstads Spritförsäljningsbolags räkenskaper och förvaltning försäljningsåret 1907—1908 Herrar Landsfiskalen J. Noréus och Bankkassören K. J. Åhgren samt till deras suppleanter Herrar Kaptenen Per Åhgren och Bankkamreraren A. Henriksson med skyldighet att tjenstgöra i här nämnd ordning;

41:o) till revisor för Karlstads läsestugas räkenskaper och förvaltning hyres-
året 1907—1908 Herr Bankkassören G. Mæchel.

§ 149.

Det skulle här antecknas, att enligt dagens föredragningslista nu jemväl skulle förekomma val af ledamöter och suppleanter i Styrelsen för vatten- och gasverken, men uppå derom framställt yrkande uppskötö Herrar Fullmäktige dessa val till nästa sammanträde.

§ 150.

Angående afskrifning å stadens under Hamnstyrelsens vård stående lösa egen-
dom hade samma styrelse till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med följande
framställning:

Se Ser. A. N:o 8 : 67.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtande ;
och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet härmed.

§ 151.

För vägarbeten nästa år hade Drätselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige
begärt anslag på sätt framginge af följande.

Se Ser. A. N:o 8 : 68.

Denna Kammarrens framställning hade Beredningsutskottet uppå remiss till
bifall förordat; och blef nu anslaget af Herrar Fullmäktige beviljadt.

§ 152.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Drätselkammaren rörande anslag för repa-
rationer nästa år å stadens under Kammarrens vård stående byggnader gjort
följande framställning:

Se Ser. A. N:o 8 : 69.

hvilken framställning af Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande till-
styrkts och nu af Herrar Fullmäktige bifölls.

§ 153.

I enlighet med hvad Drätselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt
samt Beredningsutskottet tillstyrkt, beviljade nu Herrar Fullmäktige Kammarren

ett anslag af 55,126 kr. 50 öre att användas för gatuarbeten nästa år på sätt Drätselkammarens hemställdan bilagdt förslag närmare angäfvde.

Se Ser. A. N:o 8 : 71.

§ 154.

För inköp af ytterligare en häst för Drätselkammarens räkning hade Kam-maren på anförda grunder hos Herrar Stadsfullmäktige begärt ett anslag af 700 kronor; och blef nu detta anslag af Herrar Fullmäktige i enlighet med hvad Beredningsutskottet tillstyrkt, beviljadt.

Se Ser. A. N:o 8 : 73.

§ 155.

Angående framställning till Kungl. Jernvägsstyrelsen och Styrelsen för Berg-slagernas Jernväg om ändring i tiderna för vissa tåg hade Herr Hellberg hos Herrar Stadsfullmäktige väckt följande motion:

Se Ser. A. N:o 8 : 74.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet yttrat sig sålunda:

Se Ser. A. N:o 8 : 74.

Då nu detta ärende af Herrar Fullmäktige till afgörande företogs yrkades af Herr Hellberg, att Herrar Fullmäktige måtte instämma i Utskottets yttrande med det tilläggct likväl på grund af motionens senare del, att efter ordet: "af-hjälpts" i samma yttrande samt i stället för orden: "kunde Utskottet ej annat än" inskötes orden: "och då det torde få antagas, att de båda Jernvägsstyrel-serna för framliden, när tidtabeller uppgöras för deras respektive banor, skola låta sig angeläget vara att icke ännu en gång på samma sätt åsidosätta vår stads och den trafikerande allmänhetens berättigade intressen, ville Utskottet "

Hvad Herr Hellberg sålunda yrkat blef af Herrar Stadsfullmäktige bifallet.

§ 156.

Styrelserna för läsestugorna och folkköket hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med framställningar dels om godkännande af förhyrande af gemensam lokal för gamla läsestugan och folkköket, dels om Styrelsernas sammanslagning, dels ock derom att den nya styrelsen måtte komma att bestå af sju ledamöter, deraf tre skulle väljas af Stadsfullmäktige och de återstående fyra af de korpora-tioner, som hittills deltagit i valet af styrelsen för läsestugorna, hvarjemte Sty-relserna begärt anslag för såväl läsestugornas och folkkökets verksamhet nästa

är som ock för den nya lokalens inredning och ordnande. Dessa framställningar lydde sålunda:

Se Ser. A. N:o 8 : 77.

Häröfver hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit utlåtanden; varande Utskottets af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 8 : 77.

Och beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige efter i ärendet hållen liflig diskussion att bifalla Utskottets hemställan i denna sak i öfrigt men att bevilja för den nya lokalens inredning och ordnande ytterligare 2,118 kronor 36 öre att af nästa års anslag för nykterhetssakens främjande utgå dock under uttalande af att Styrelserna, innan utgifterna för den nya lokalen gjorts, bort inhemta Herrar Fullmäktiges bifall dertill.

Det skulle här jemväl antecknas, att beslutet rörande den nya styrelsens sammansättning fattades efter votering med 18 röster emot 8, som afgåfvos för ett af Herr Nyström gjordt yrkande, att Stadsfullmäktige skulle utse fyra ledamöter i styrelsen i stället för föreslagna tre.

Valel af dessa tre ledamöter skulle ega rum vid Stadsfullmäktiges nästa sammanträde.

§ 157.

Efter framställning af Styrelsen för Wermlands Naturhistoriska och Fornminnesförening samt sedan Drätselkammaren och Beredningsutskottet i saken sig yttrat, beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige sagde styrelse ett anslag för föreningens räkenskapsår 1 Juli 1908—30 Juni 1909 af 500 kr. att utgå med ena hälften i år och andra hälften den 1 April nästa år såsom bidrag för uppehållandet af föreningens verksamhet, hvarjemle Herrar Fullmäktige föreskrefvo, att derest föreningen önskade ytterligare anslag från stadens sida, begäran derom skall till Herrar Fullmäktige ingifvas före den 1 Oktober nästa år.

Se Ser. A. N:o 8 : 78.

§ 158.

Angående ett extra anslag för nästa år hade Föreläsningsstyrelsen till Herrar Fullmäktige inkommit med följande framställning:

Se Ser. A. N:r 8 : 79.

Och blef nu denna framställning, öfver hvilken Drätselkammaren och Beredningsutskottet sig utlätit, af Herrar Fullmäktige bifallen.

§ 159.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Karlstads Arbetsstuga gjort framställning om ett anslag äfven för nästa år af 1,000 kronor för uppehållandet af Arbetsstugans verksamhet.

Häröfver hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden; varande Utskottets utlåtande af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 8 : 81.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i detta ärende hemställt.

§ 160.

Styrelsen för Föreningen Mjölkdroppen i Karlstad hade hos Herrar Stadsfullmäktige äfven för nästa år begärt ett anslag af 1,000 kronor såsom bidrag för föreningens fortsatta verksamhet. Denna framställning hade af Drätselkammaren och Beredningsutskottet tillstyrkts; lydande Utskottets utlåtande sålunda:

Se Ser. A. N:o 8 : 80.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i detta ärende hemställt.

§ 161.

Sedan Styrelsen för Karlstads Skollofskolonier hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om ett anslag äfven för nästa år af 500 kronor till koloniernas underhåll, så hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet i ärendet afgifvit utlåtanden, dervid Utskottet yttrat sig sålunda:

Se Ser. A. N:r 8 : 82.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i denna sak hemställt.

§ 162.

På gifven anledning hade Magistraten hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om en årlig pension af 500 kronor åt framlidne Magistratssekreteraren Hjalmar Falks efterlemnade enka Fru Sophie Falk, deröfver uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet sig yttrat; varande Utskottets utlåtande af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 8 : 83.

Hvad Utskottet sålunda hemställt blef af Herrar Fullmäktige bifallet.

§ 163.

Efter framställning af Magistraten samt sedan Drätselkammaren och Beredningsutskottet i ärendet afgifvit tillstyrkande utlåtanden, beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige exekutionsvaktmästaren A. Höglin, hvilken från och med början af

nästa år begärt entledigande från sin befattning, från och med samma tid en årlig pension af 400 kronor att kvartalsvis utbetalas.

Se Ser. A. N:o 8 : 84.

§ 164.

Herrar Wallberg och Arrhenius hade hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion, att staden måtte ikläda sig borgen för ett Karlstad—Munkfors Jernvägs-aktiebolags obligationslån. Denna motion var af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 8 : 86.

Häröfver hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit dessa tillstyrkande utlåtanden:

Se Ser. A. N:o 8 : 86.

Och beslöto nu Herrar Fullmäktige på sätt Utskottet hemställt.

§ 165.

Angående stadens öfvertagande af gatubelysningen inom förstaden Hagaborg hade åtskilliga fastighetsegare derstädes till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med en af Herr Hellberg såsom motion upptagen framställning af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 8 : 87.

I detta ärende hade Styrelsen för vatten- och gasverken den 29 September innevarande år samt Drätselkammaren den 3 nästlidne November uppå remiss afgifvit så lydande utlåtanden:

Se Ser. A. N:o 8 : 87.

I hvad Drätselkammaren sålunda i detta ärende slutligen yttrat hade Beredningsutskottet instämt; och beslöto nu Herrar Fullmäktige i enlighet härmed.

§ 166.

Från Fattigvårdsstyrelsen hade Herrar Stadsfullmäktige fått emottaga förslag å de personer här i staden som borde på grund af fattigdom eller sjuklighet befrias från mantalspenningars utgörande nästa år; och beslöto nu Herrar Fullmäktige godkänna detta förslag, som af Beredningsutskottet i uppå remiss afgifvet utlåtande dertill förordats.

Det sålunda godkända förslaget skulle till Magistraten öfversändas för den åtgärd som på samma myndighet ankomme.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Justeradt den 22 December 1908.

AXEL DAHLMAN.

EMIL RUNE.

J. NORÉUS.

Offentligen uppläst den 22 December 1908, betygar.

Ex officio:

W. BROCKMANN.

**Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1909**

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 29 December.

N:o 10.

Föredragningslista.

1:o) Remiss af inkomna ärenden; 2:o) Val af en ledamot i Styrelsen för vatten- och gasverken för tiden $\frac{1}{1}$ 1909—$\frac{31}{12}$ 1911 (efter Herr Ingeniören Gustaf Nygren); 3:o) Val af två suppleanter i Styrelsen för vatten- och gasverken för nästa år (efter Herrar Apotekaren S. Gullström och Länsnotarien G. Samuelsson); 4:o) Val af en ledamot i Styrelsen för vatten- och gasverken för nästa år (efter Herr I. Wallberg); 5:o) Val af tre ledamöter i Styrelsen för läsestugorna och folkskolan; 6:o) Beredningsutskottets utlåtande i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken samt Drätselkammarens förklaringar rörande öfverskridandet af anslag, som beviljats sagde verk;	7:o) D:o d:o i anledning af Magistratens framställning om bittring af löneförmånerna för exekutionsvaktmästarne här i staden; 8:o) D:o d:o i anledning af Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för inköp af gasmätare samt för ommurering af en gasugn; 9:o) D:o d:o i anledning af Byggnadsnämndens förslag till ändringar i gällande stadsplan; 10:o) D:o d:o i anledning af Direktionens för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning gjorda framställning om inköp af en tomt i kvarteret Viken här i staden; 11:o) D:o d:o i anledning af Magistratens generalförslag till utgifter och inkomster för staden för nästa år.

PROTOKOLL,

hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 29 December 1908.

§ 167.

Vid upprop befunnos Herrar Nerman, Wallberg och Aurell på grund af sjukdom från sammanträdet frånvarande; och godkändes de anmälda förfallen af Herrar Fullmäktige.

§ 168.

Att jemte Herr Ordföranden Lördagen den 2 Januari nästa år kl. 2 e. m. å Drätselkammarens sessionsrum justera dagens protokoll utsågos Herrar Welin och Helleberg.

§ 169.

Herr t. f. Borgmästaren E. Lundblad infann sig öfvervar sammanträdet.

§ 170.

Följande ärenden remitterades för yttrandes afgifvande:

A till Beredningsutskottet:

Drätselkammarens förslag rörande afkortning af restutskylder från innevarande års 2:dra uppbördsstämma;

B till Drätselkammaren:

1:o) Arbetsförmedlingsanstaltens framställning om ett förslagsanslag att användas till reselån åt arbetslösa personer med hemortsrätt här i staden, hvilka genom anstalten erhållit arbete å annan ort;

2:o) Herr Huss motion om anslag till Drätselkammarens förfogande för fyllningsarbeten å Sandgrund samt för Garfvareådrans igenfyllande till beredande af arbetsförtjenst snarast möjligt åt arbetslöse inom staden.

§ 171.

Vid härefter med slutna sedlar företagna val utsågos:

1:o) till ledamot i Styrelsen för vatten- och gasverken för tiden $\frac{1}{1}$ 1909— $\frac{31}{12}$ 1911 Herr Apotekaren Stellan Gullström;

2:o) till suppleanter i Styrelsen för vatten- och gasverken för nästa år med skyldighet att tjänstgöra i här nämnd ordning Herrar Lektorn Ivan Holmqvist och Doktor Hugo Severin;

3:o) till ledamot i Styrelsen för vatten- och gasverken för nästa år Herr Hamnkassören Iwar Olsson;

4:o) till ledamöter i Styrelsen för läsestugorna och folkköket Herrar Komministern Fr. Nordvall, Doktorn Hugo Severin samt Handlanden Alfr. Nyberg.

§ 172.

Vid uppgörandet af generalförslaget till utgifter och inkomster för staden för innevarande år hade Magistraten framställt anmärkning emot Styrelsen för vatten- och gasverken i anledning af att samma styrelse till betydligt belopp öfverskridit för verken beviljade anslag, hvarjemte Magistraten i sammanhang dermed hemställt, att Herrar Stadsfullmäktige måtte infordra Styrelsens förklaring öfver den gjorda anmärkningen.

Sedan Herrar Fullmäktige bifallit denna Magistratens hemställan, hade såväl Styrelsen för vatten- och gasverken som Drätselkammaren afgifvit förklaringar och yttranden, hvartill fogats utredningar och sifferuppgifter, derpå Beredningsutskottet i ärendet yttrat sig sålunda:

Se Ser. A. N:o 9 : 75.

Och beslöto nu Herrar Stadsfullmäktige att med Utskottet instämma i dess uttalande och dess hemställan bifalla.

§ 173.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Magistraten angående bättring af exekutionsvaktmästarnes här i staden aflöningsförmåner gjort följande framställning:

Se Ser. A. N:o 9 : 72.

Öfver denna framställning hade Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit tillstyrkande utlåtanden. Och beslöto nu Fullmäktige i enlighet härmed.

§ 174.

I enlighet med hvad Styrelsen för vatten- och gasverken hemställt samt Drätselkammaren och Beredningsutskottet i uppå reniss afgifna utlåtanden tillstyrkt, beviljade nu Herrar Stadsfullmäktige sagde styrelse ett anslag af 3,500 kronor för inköp af gasmätare samt för ommurning af en gasugn.

Se Ser. A. N:o 9 : 86.

§ 175.

På grund af återremiss hade Drätselkammaren ånyo yttrat sig öfver Byggnadsnämndens förslag till minskning af bredden å Tingvallagatans östligaste del. Detta yttrande var af följande lydelse:

Se Ser. A. N:o 9 : 87.

Härpå hade Beredningsutskottet i afgifvet utlåtande med Kammarerna i dess utlåtande instämt; och beslutade nu Herrar Fullmäktige i enlighet härmed.

§ 176.

Sedan Direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning till Herrar Stadsfullmäktige angående inköp för bebyggande af ett område i kvarteret Viken här i staden inkommit med följande framställning:

Se Ser. A. N:o 9 : 88.

så hade Drätselkammaren uppå remiss i ärendet yttrat sig sålunda:

Se Ser. A. N:o 9 : 88.

derpå Beredningsutskottet afgifvit följande utlåtande:

Se Ser. A. N:o 9 : 88.

Och biföllo nu Herrar Fullmäktige hvad Utskottet i denna sak hemställt.

§ 177.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige från Magistraten fått emottaga generalförslag till utgifter och inkomster för staden för nästa år, hvilket förslag med dervid fogade handlingar lydde sålunda:

Se Ser. A. N:o 9 : 76.

så hade uppå remiss Beredningsutskottet i ärendet afgifvit följande utlåtande:

Se Ser. A. N:o 9 : 76.

Då nu generalförslaget af Herrar Fullmäktige till behandling företogs uppstod en liflig diskussion, derpå Herrar Fullmäktige beslöt bifalla Magistratens förslag oförändradt med 22 röster emot 11 som afgåfvos för bifall till hvad Beredningsutskottet hemställt.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Justeradt den 2 Januari 1909.

AXEL DAHLMAN.

W. WELIN.

TH. HELLEBERG.

Offentligen uppläst den 9 Januari 1909, betygar

Ex officio:

W. BROCKMANN.

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 13 Februari.

N:o 1.

16. Rektor vid folkskoleseminariet And. Benj. Lundblads framställning om tomt för nybyggnad för seminariet.

Till Karlstads Domkapitel.

Härmed anhålles vördsamt, att Domkapitlet behagade hos Stadsfullmäktige i Karlstad göra framställning därom, att staden i utbyte mot nuvarande seminarie-tomt och derå befintliga byggnader måtte till Kgl. Maj:t och Kronan upplåta ett minst 40,000 kv. meter (= 8 tunnland och 3,20 kappl.) stort jordområde, lämpligt att därå uppföra byggnader, behövlige för Karlstads folkskoleseminarium, och lämpligt att därinom bereda plats för lek och idrott samt lämpligt för anläggning av trädgård, avseende ej blott undervisningen i trädgårdsskötsel för seminaristerna och övningsskolans lärjungar utan även den naturvetenskapliga undervisningen. Denna mark med tyst, fritt och friskt läge bör erbjuda säker byggnadsgrund, god trädgårdsjord och ett område, som passar för idrottsövningar.

Den nuvarande seminariebyggnaden inrymmer blott följande lokaler: i bottenvåningen fyra lärosalar och ett rum för vaktmästaren, i våningen en trappa upp ett lärarorum samt tre lärosalar, bland vilka en måste användas till samlings-sal vid den gemensamma morgonandakten, i vindsvåningen rektorsbostad. Den som besinnar, vilka stora krav numera med all rätt ställas på lokaler för den verksamhet, som ett folkskolesem. skall utföra, finner genast, att Karlstads semin. saknar många. Som *exempel* härpå må anföras, förutom gymnastikhus med bad, lokaler för manlig slöjd och lokal för kvinnlig slöjd — redan införd i övningsskolorna vid några av våra manliga seminarier — musikrum, teckningssal, *åtskilliga* materiellrum, *många* rum, avsedda för undervisningen i naturvetenskap, även ett för undervisning i teoretisk trädgårdsskötsel, biblioteksrum med tillhörande lärum, portvaktstuga eller trädgårdsskötarebostad. Detta är blott *exempel* på vad vi behöva.

Men är icke den av mig föreslagna tomtytan för stor? Ingalunda. Det nuvarande seminarieområdet som utgör 7,228 kv.-meter, är alldeles för litet. Då Landskrona *kvinnliga* folkskolesem., som äger 40,000 kvadratmeter jord av yppersta slag (inom parentes sagt, kostnadsfritt upplåten av staden Landskrona), behöver för att fylla sin uppgift ett område av denna vidd, torde det vara klart, att ett *manligt* sem., vars lärjungar måste flitigt övas uli idrott, ej kan nöja sig med mindre utrymme. Snarare kräves större. Här behöva vi plats även för skjutbana. Trädgårdsanläggningarna taga stort utrymme i anspråk. Seminarieträdgården måste bestå av flera olika avdelningar t. ex. fruktträdgård, park, trädskolor, köksväxträdgård, land för blomsterväxter o. d. Folkskoleträdgård är ock nödvändig, ty erfarenheten har visat, att seminaristerna ej lämpligen kunna "praktisera" (= undervisa övningskolans lärjungar i trädgårdsskötsel) inom det jordområde, där de själva övas i trädgårdsarbete. I folkskoleträdgården anses det numera tillbörligt att inrymma plats även för odling av färg- och medicinalväxter. Tanken på biodling i samband med övningsämnet "trädgårdsskötsel och trädplantering" vid våra folkskolesem. torde nog även komma att kräva förverkligande. För övrigt är den tanken visst icke ny. Förutom den *egentliga seminarieträdgården* och *folkskoleträdgården* bör naturligtvis på seminariets tomtområde anläggas en *botanisk trädgård*, inom sig rymmande bland annat en liten vattensamling, för att seminariets och övningskolans lärjungar där må kunna iakttaga något av vad som förekommer och försiggår i och vid vattnet. Denna botaniska trädgård skall, så långt görligt är, giva nära till hands varande åskådningsmateriell visserligen närmast för undervisningen i biologi men ock i andra grenar av naturvetenskapen. Som bekant vill -- och det med rätta -- den nu alltmer framträngande metoden för undervisningen i naturvetenskap, att många lektioner och övningar, tillhörande denna, skola försiggå utomhus. Härför bör den nya trädgården även lämpa sig.

Den förestående omorganisationen av rikets folkskoleseminarier skall medföra en i många stycken, framför allt inom naturvetenskapsundervisningen, väsentlig omläggning av arbetssättet. Denna fordrar större utrymme för arbetet både inomhus och under bar himmel.

I höst blir det 29 år — icke mera — sedan vår nuvarande seminariebyggnad började användas. När det nu är fråga om att anskaffa nytt tomtområde och nya lokaler för seminariet, synes det mig vara synnerligen viktigt att i allt så förfara, att man håller utvecklingsmöjligheterna öppna, icke stänger dem. Det gäller att planera ej blott för de närmast kommande decennierna utan även för de längre bort liggande.

Karlstad den 8 Maj 1907.

AND. BENJ. LUNDBLAD.
Rektor vid Karlstads folkskoleseminarium.

Till Magistraten i Karlstad.

Uti hit ingifven och härhos bifogad skrivelse har rektorn vid härvarande folkskoleseminarium på angifna skäl anhållit, att Domkapitlet ville hos Stadsfullmäktige här i staden göra framställning därom, att staden i utbyte mot nuvarande seminarietomten med derå befintliga byggnader måtte till staten upplåta ett minst 40,000 kvadratmeter stort och för seminariets behof lämpligt jordområde; Och har Domkapitlet, då de fordringar, som numera ställas på undervisningen vid våra folkskoleseminarier, utan allt tvifvel nödvändiggöra större utrymme för seminariet härstädes, ansett sig böra ingå till Eder med hemställan, att ärendet måtte genom Eder öfverlämnas till Stadsfullmäktige.

Karlstads Domkapitel den 2 Oktober 1907.

På Konsistorii vägnar:

J. A. EKLUND.

K. Y. Andersson.

För att frågan må komma under vederbörlig pröfning, öfverlämnas framställningen till Herrar Stadsfullmäktige med anmodan att med anledning däraf fatta det beslut, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Karlstads rådhus den 16 Oktober 1907.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 November 1907.

§ 6.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande i anledning af en utaf rektorn vid härvarande folkskolelärareseminarium And. Benj. Lundblad hos Domkapitlet härstädes gjord och därifrån genom Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige öfverlämnad framställning därom, att staden i utbyte mot nuvarande seminarietomten med derå befintliga byggnader måtte till Kungl. Maj:t och Kronan upplåta ett minst 40,000 kvadratmeter stort och för seminariets behof lämpligt jordområde.

Då, såvidt handlingarne utmärkte, rektorn Lundblad ej erhållit vederbörandes bemyndigande att göra ifrågavarande framställning, beslöt Drätselkammaren, efter

handlingarnes föredragning och hållen öfverläggning, hemställa, att framställningen ej måtte till någon Herrar Stadsfullmäktiges vidare åtgärd föränleda.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 4.

Sedan Rektor vid härvarande folkskoleseminarium till Domkapitlet härstädes inkommit med framställning, att Domkapitlet ville hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla, att staden måtte i utbyte mot nuvarande seminarietomten med derå befinliga byggnader till Kungl. Maj:ts och Kronan upplåta ett för seminariets behof lämpligt jordområde om minst 40,000 qv.-m., samt Domkapitlet derpå hos Magistraten hemställt, att Magistraten måtte öfverlemna ärendet till Herrar Fullmäktige, så hade Magistraten anmodat Herrar Fullmäktige att i denna sak fatta det beslut, hvartill omständigheterna kunde föränleda.

I anledning häraf hade uppå remiss Drätselkammaren afgifvit utlåtande hvarpå nu Utskottet hade att sig yltra, och beslöt efter handlingarnes föredragning samt hållen diskussion att hemställa, det Herrar Fullmäktige, enär något bemyndigande att å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar väcka bytesförslaget i fråga icke syntes föreligga, måtte förklara, att Herrar Fullmäktige icke ansåge sig kunna för närvarande fatta något beslut i detta ärende men tillika uttala, att Herrar Fullmäktige, derest ärendet i vederbörlig form återkomme och dervid angåfves hvilken staden tillhörig mark för den ifrågasatta nya seminariitomten syntes önskelig och lämplig, vore villiga upptaga det samma till ompröfning och definitivt afgörande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

15. Herrar Bergs och Mobergs motion om borttagande af planteringen i Östra Torggatan södra del.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Undertecknade, fastighetsägare och hyresgäster vid Östra Torggatan här i staden, få med afseende å trädplanteringen på denna gatas del emellan Tingvalla och Hamngatan göra följande framställning:

Den nuvarande planteringen å ifrågavarande gatudel utgöres hufvudsakligen af s. k. Silfverpoppel. En del af dessa träd hafva dödt och ersatts med Lönnar, och en del, på sista tiden med Lindar.

De kvarvarande popplarne äro gamla och behäftade med röta, samt delvis utdöende, de äro ock efter de ofta upprepade beskärningarne allt annat än prydsamma, trädens rötter tränga in under de vid gatan belägna husens grundmurar samt komma upp på gårdplanerna där de uppträda som ogräs, härtill kommer att dessa träd med sina grofva stammar och rika löfskrud menligt inverka på såväl väningarna som affärslokalerna och göra dessa mörka och dystra, och särskildt de nedre lägenheterna fuktiga.

I följd häraf få vi vördsamt hemställa att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta om borttagandet af träden på nämnda gatudel, eller om detta icke anses kunna göras, de nuvarande träden borttagas och ersättas med hvartannat träd Lindar, samt att Herrar Stadsfullmäktige ville lemna Trädgårdsstyrelsen i uppdrag att snarast möjligt gå i författning om detta arbetes utförande.

Karlstad den 23 September 1907.

Vördsamt

C. F. Berg.

A. G. Moberg.

Karl Ad. Falk.

G. A. Falk.

C. Düring.

Joh. Fred. Ödmann.

Luth & Roséns Elektriska Aktie Bolags Ingeniörsbyrå Karlstad.

O. Gullstrand.

Paul Persson.

K. P. Löfgren.

A. R. Nordin.

Axel Forssell.

Olof Hedin.

Hanna Ksn.-Ewert.

C. G. Bruse.

J. Levien.

C. F. Haglund.

Upptages såsom vår motion.

C. F. BERG.

A. G. MOBERG.

*Utdrag ur protokoll, hållet vid sammanträde
med Karlstads Trädgårdsstyrelse den 31 Okt. 1907.*

Närvarande: Herrar Adde, Forssell och undertecknad, sekreterare.

§ 1.

Från Herrar Stadsfullmäktige hade till styrelsen inkommit skrifvelse om yttrande, angående Herrar Bergs och Mobergs motion, rörande planteringarne i Östra Torggatans södra del, och beslöt styrelsen för sin del på grund af de skäl, motionärerna anfört, tillstyrka ett fullständigt borttagande af träden i sagde gatudel. Styrelsen ansåg, att träden nu först skulle delvis afbarkas för att fullständigt uttorka och sedermera helt och hållet borttagas. Då likväl dessa träd, oktadt afbarkning, äfven instuudande sommar skulle genom sitt rika löfverk menligt inverka på närliggande byggnader, beslöts dessutom en kraftig toppning af desamma.

In fidem:

CONRAD FRISTEDT.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 11 November 1907.

§ 4.

Uppå remiss hade Drätselkammaren, att afgifva yttrande öfver åtskilliga fastighetsägares och hyresgästers vid Östra Torggatan här i staden hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda, af Herrar Berg och Moberg såsom motion upptagna framställning om borttagande af den nu befintliga trädplanteringen å den del af nämnda gata, som sträckte sig från Tingvallagatan till Hamngatan.

Härofver hade Trädgårdsstyrelsen på remiss afgifvit utlåtande och därvid tillstyrkt, att trädplanteringen i berörda gatudel måtte, på sätt styrelsen närmare föreslagit, helt och hållet borttagas.

Efter öfverläggning beslöt Drätselkammaren till alla delar instämma uti Trädgårdsstyrelsens i ärendet afgifna yttrande.

Som ofvan

In fidem:

IVAN FR. REGNER,

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 5.

Från åtskilliga fastighetsegare och hyresgäster vid Östra Torggatans södra del emellan Tingvalla- och Hamngatorna hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit en af Herrar Berg och Moberg såsom motion upptagen framställning om borttagande eller förändring af planteringen i sagde gatudel, öfver hvilken framställning Trädgårdsstyrelsen och Drätselkammaren uppå remiss afgifvit yttranden samt dervid förordat, att planteringen i fråga måtte helt och hållet borttagas; Och beslöt nu Beredningsutskottet efter föredragning och hållen diskussion att med Trädgårdsstyrelsen och Drätselkammaren instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

14. Hälsovårdsnämndens framställning om torrläggning af stadens område emellan vägen till Färjestad och nordvestra stambanan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Uti skrifvelse af 20/1 1904 har Hälsovårdsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige framhållit väsentliga sanitära olägenheter inom Hagaborg med omgifning, här rörande däraf, att tillfyllesgörande afledning af vattnet därstädes saknas, samt tillika anhållit, att Stadsfullmäktige behagade låta dels företaga afvägningar af förberörda område dels uppgöra plan för afledning af vatten därstädes.

Sedan Drätselkammaren, som af Stadsfullmäktige med anledning af Hälsovårdsnämndens hemställan erhållit i uppdrag att låta verkställa förberörda arbete, i slutet af april innevarande år till Nämnden öfverlämnat ett af landbruksingeniör Anders Rogberg utarbetadt betänkande rörande torrläggning af Hagaborg, som härmed bifogas, jämte tillhörande karta, har Nämnden af detta inhämtat, att sammanlagda arealen af det undersökta området utgör 70,7506 har; att däraf endast 22,5723 har äro belägna så, att markytan ligger högre än Klarälvens högsta vattenyta, däremot 2,7545 har ej högre än vidlag i jämnhöjd med älvens medelvattenstånd, samt att fullständig torrläggning af största delen af området ej kan åstadkommas utan markens invallning och vattnets utpumpning.

Enligt herr Rogbergs förslag komme 61 har att torrläggas genom invallning.

För närvarande och antagligen äfven för en ganska lång tid framåt anser han öppna gräfda kanaler fullt tillräckliga, hvilka frändeles kunna igenläggas med cementrör eller åtminstone stensättas. Som pumpverk förordar han pumphjulet «Niagara» i förening med vindmotorn «Express» från Elmhults mekaniska verkstad jämte en elektrisk reservmotor. Sammanlagda kostnaderna äro beräknade till 20,600 kronor och årliga drifkostnaden af pumpverket till 1,000 kronor.

Efter tagen del af denna plan och i ärendet hällen öfverläggning anser sig Hälsovårdsnämnden böra lifligt förorda densamma till snarast möjliga genomförande, så mycket hellre som äfven innevånarne själfva i denna trakt, dels i en framställning rörande förmenta olägenheter från den nya kyrkogården dels i en hemställan om vattenledningens utsträckning, framhållit «traktens låga och delvis sumpiga belägenhet» samt olägenheter af ett större afloppsdikey hvari vattnet «för det mesta är stillastående», bland de missförhållanden, som enligt deras mening «göra denna del af staden till en sjukdoms- och smitto-härd».

Hälsovårdsnämnden får för den skull, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa, att Drätselkammaren måtte få i uppdrag att med tillämpning af föreskrifterna i Lag om dikning och annan afledning af vatten söka få områdets torrläggning så snart ske kan genomförd i enlighet med den föreliggande planen.

Karlstad den 21 Augusti 1907.

Å Hälsovårdsnämndens vägnar:
N. LUNDBERG.

Carl Lidberg.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 16 Juni 1904.

§ 90.

Angående uppgörande af plan för afledning af vatten från det stadens område norr om Klarälvens östra gren, som är beläget emellan vägen till Färjestad och nordvestra stambanan, hade från Hälsovårdsnämnden till Herrar Stadsfullmäktige inkommit följande framställning:

»Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 20 Januari 1904.

§ 14.

Ehuruväl hälsovårdsordning numera vore fastställd för den del af staden Karlstads område på norra sidan Klarälvens östra gren, som ligger öster om vägen

till Färjestad och sträcker sig öster ut till nordvestra stambanan, så förefunnos likväl enligt Helsovårdsnämndens förmenande inom sagda område väsentliga sanitära olägenheter, hvilka härrörde deraf, att tillfyllestgörande afledning af vattnet derstädes saknades; Och beslöt Helsovårdsnämnden i anledning häraf ingå till Herrar Stadsfullmäktige med anhållan, att Herrar Stadsfullmäktige behagade låta dels företaga afvägningar af förberörda område dels uppgöra plan för afledning af vatten derstädes.

Justeradt
d. 7/2 1904
N. LUNDBERG.

In fidem:
R. ROHDIN.
Widimeras
Ex officio
HARALD WIDMARK.

Härofver hade uppå remiss Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit utlåtanden; Och beslöto nu efter föredragning Herrar Fullmäktige att bifalla hvad Utskottet i denna sak hemställt, innehållet i följande

»Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 Juni 1904.

§ 65.

Sedan Drätselkammaren uppå remiss yttrat sig öfver Helsovårdsnämndens hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om uppgörande efter verkställda afvägningar, af plan för afledning af vatten inom den del af stadens område norr om Klarälvens östra gren, som ligger emellan vägen till Färjestad och nordvestra stambanan, så hade nu Beredningsutskottet att i ärendet afgifva utlåtande och beslöt efter föredragning att i likhet med Drätselkammaren tillstyrka bifall till framställningen ifråga, hvarjemte Utskottet ville hemställa att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att låta ombesörja arbetets utförande.

In fidem:
W. BROCKMANN.»

Rätt afskrifvet intyga:
HENNING ENGSTRÖM. GUSTAF JOHANSSON.

Utdrag af protokollet, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 19 April 1907.

§ 5.

På begäran af Hälsovårdsnämnden hade Drätselkammaren af Herrar Stadsfullmäktige erhållit i uppdrag att efter verkställda afvägningar låta uppgöra plan för afledning af vatten inom den del af stadens område som är belägen emellan vägen till Färjestad och nordvestra stambanan, i anledning hvaraf Kammaren anmodat statens landtbruksingeniör Herr Anders Rogberg att berörda arbete verkställa, och hade nu Kammaren af Herr Rogberg fått emottaga dylik plan med tillhörande karta, efter tagen del hvaraf Kammaren beslöt att jemte utdrag af protokollet till Hälsovårdsnämnden öfversända planförslaget och kartan.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 November 1907.

§ 5.

Sedan Drätselkammaren på Herrar Stadsfullmäktiges uppdrag låtit genom landtbruksingeniören Anders Rogberg verkställa afvägningar samt uppgöra plan för afledning af vatten inom den del af stadens område, som vore belägen emellan vägen till Färjestad och nordvästra stambanan samt berörde plan jemte tillhörande karta blifvit till Hälsovårdsnämnden öfverlämnade, hade Hälsovårdsnämnden uti hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning hemstält, att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att med tillämpning af föreskrifterna i Lag om dikning och annan afledning af vatten söka få ifrågavarande områdes torrläggning så snart ske kan genomförd i enlighet med den föreliggande planen; Och hade nu Drätselkammaren, på remiss, att öfver denna framställning afgifva yttrande.

Då torrläggningen af största delen af området ifråga enligt den uppgjorda planen måste åstadkommas genom markens invallning och vattnets utpumpning, men Lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 Juni 1879, enligt Drätselkammarens förmenande, ej vore tillämplig på sådan torrläggning, ansåge Drätselkammaren, att det föreslagna torrläggningsföretaget endast på frivillighetens väg kunde bringas till utförande. Fördenskull hade Drätselkammaren tänkt sig, att vid sammantäde mellan jordägarne en förening dem emellan skulle kunna åstadkommas för torrläggningsföretagets utförande i enlighet med den af landtbruksingeniören Rogberg uppgjorda planen.

I anslutning till hvad Drätselkammaren sålunda anfört beslöt Kammaren hemställa, att i anledning af Hälsovårdsnämndens förevarande framställning, Drätselkammaren måtte af Herrar Stadsfullmäktige erhålla i uppdrag att, med biträde af landtbruksingenjören Rogberg, sammanträda med vederbörande jordägare inom ifrågavarande område för att söka mellan dem åstadkomma den öfverenskommelse, som för torrlägningsföretagets genomförande vore erforderlig.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 6.

Uppå framställning af Hälsovårdsnämnden hade plan för torrläggning af den del af stadens område, som är belägen emellan vägen till Färjestad och nordvestra stambanan, blifvit genom Drätselkammarens försorg uppgjord, derpå Hälsovårdsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt, att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att med tillämpning af föreskrifterna i lagen om dikning och annan afledning af vatten söka snarast möjligt få ifrågavarande område torrlagdt i enlighet med uppgjorda planen.

Öfver hvad Hälsovårdsnämnden sålunda hemställt hade uppå remiss Drätselkammaren afgifvit utlåtande, derpå nu Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra; Och beslöt efter föredragning och hållen öfverläggning Utskottet att med Kammaren i dess utlåtande instämma och således att förorda, att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att med biträde af Landtbruksingenjören A. Rogberg söka att vid sammanträde med vederbörande jordegare inom området i fråga åstadkomma den öfverenskommelse, som för torrlägningsföretagets genomförande vore erforderlig.

In fidem:
W. BROCKMANN.

13. Herr Landshöfdingen m. m. Gerh. Dyrssens framställning om val af ledamöter i en komité för resande här i staden af en staty af Konung Karl IX.

Till Magistraten i Karlstad.

Bifogade skrifvelse med därtill hörande protokollsutdrag anhåller jag att Magistraten måtte till Stadsfullmäktiges benägna vidare åtgärd öfverlämna.

Karlstad i december 1907.

GERH. DYRSSEN.

Res.

Handlingarna öfverlemnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Karlstads rådhus den 23 December 1907.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Under återopande af härvid fogade protokollsutdrag får jag härmed inbjuda Herrar Stadsfullmäktige att välja tre personer jämte en suppleant att, tillika med de enligt berörda protokollsutdrag af inbjudarne utsedda bilda en kommitté med uppdrag att vidtaga erforderliga åtgärder för resande i staden Karlstad af en staty öfver Konung Karl IX.

Därest Herrar Stadsfullmäktige antaga denna inbjudning, torde kommittén snarast möjligt inkomma till Stadsfullmäktige med framställning om bestämmande af platsen för statyn samt de åtaganden med afseende å grundläggning för densamma och platsens ordnande, hvartill Stadsfullmäktige kunna befinnas villiga.

Karlstad i december 1907.

GERH. DYRSSEN.

*Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde
uti nedanangifna ärende å Länsstyrelsens sessions-
rum i Karlstad den 28 november 1907.*

§ 1.

Efter upprop år 1903 af Landshöfdingen Dyrssen med flera såsom inbjudare till allmänheten att teckna bidrag för resande i Karlstad af en minnesstod öfver

stadens grundläggare, Konung Karl den nionde, hade å utsända listor för berörda ändamål insamlats medel, som med upplupna räntor för närvarande uppginge till något öfver 11,000 kronor.

På Herr Landshöfdingens till inbjudarne såsom representanter för tecknarne utfärdade kallelse, hade nu ofvanbemälda personer sammanträdt härstädes för att fatta bestämmelser angående omförmälda medel och därmed sammanhängande frågor.

Herr Landshöfdingen öppnade sammanträdet samt meddelade därvid bland annat. För ifrågavarande ändamål finnes tillgängliga dels ofvananmärkta medel, hvilka med tecknade, men ännu ej aflämnade bidrag och ytterligare inflytande räntor, beräknades vid nästa års slut belöpa sig till omkring 12,600 kronor, dels ock af en af drätselkammaren här i staden förvaltd fond, benämnd «Karl IX minnesstod», hvilken fond enligt uppgift vid utgången af innevarande år komme att utgöra 19,181 kronor 56 öre. En fotstaty i brons af dubbel naturlig storlek kunde, enligt sakkunnigs utsago, erhållas för omkring 30,000 kronor, oberäknadt kostnaden för grundläggningen till statyn. Under antagande att Karlstads stad vore villig ikluda sig denna senare kostnad, syntes alltså frågan om statyns anskaffande hafva skridit så långt, att vidare åtgärder för sakens förverkligande borde vidtagas. Såsom lämplig tidpunkt för statyns aftäckande kunde tänkas 300-årsdagen af Karl den niondes död eller den 30 oktober 1911. För att få statyn färdig till dess kräfdes att snarast möjligt igångsätta nödiga förberedande arbeten.

Efter diskussion i ämnet, beslöto härefter de närvarande enhälligt, att *ej mindre* utse en delegation af tre personer med en suppleant för dem, med uppdrag att — jämte de personer, som på därom gjord framställning, kunde komma att för ändamålet väljas af stadsfullmäktige i Karlstad — utgöra kommitterade för att taga föreliggande fråga vidare om hand och söka bringa resandet af minnesstoden till utförande, *än äfven* bemyndiga nämnda delegation att å inbjudarnes vägnar tala och handla med rätt att efter sig företeende omständigheter fritt besluta angående de insamlade medlen och deras användning i merberörda syfte.

Till ledamöter i omförmälda delegation utsågos Herrar Landshöfdingen Dyrssen, Landssekreteraren Schotte och Ingeniören I. F. Wester; och valdes till ersättare för dem Riksdagsmannen C. J. Berggren i Östmark.

Som ofvan.

In fidem:
GEORG SAMUELSON
enligt anmodan protokollsörare.

Justeras

GERH. DYRSSEN. C. O. NORDENSVAN.
K. J. LINDHOLM.

Rätt afskrifvet, betyga:

AXEL LUNDGREN. CARL ÅGREN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 30 December 1907.

§ 192.

Från Herr Landshöfdingen m. m. Gerh. Dyrssen hade genom Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige inkommit inbjudan att utse tre ledamöter och en suppleant i en under bildning varande komité för vidtagande af erforderliga åtgärder för resande af en staty här i staden af Konung Karl IX; Och blef nu detta ärende för yttrandes afgifvande remitteradt till Beredningsutskottet.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 7.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Herr Landshöfdingen m. m. Gerh. Dyrssen genom Magistraten inkommit med inbjudan att utse tre ledamöter och en suppleant i en under bildning varande komité för vidtagande af erforderliga åtgärder för resande af en staty här i staden af Konung Karl IX, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss hade att yttrande afgifva.

Efter handlingarnes föredragning och hållen öfverläggning samt då Utskottet trodde sig veta, att meningarne bland Herrar Fullmäktige vore delade, huruvida den blifvande statyn borde vara en fot- eller ryttarstaty och för öfrigt af den för en statys resande nu disponibla summan omkring två tredjedelar stode under Herrar Fullmäktiges förvaltning, beslöt Utskottet hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte besluta att företaga det af Herr Landshöfdingen föreslagna valet men i sammanhang dermed uttala, att Herrar Fullmäktige förbehölle sig att, innan de under Fullmäktiges förvaltning stående medel för resandet af en minnesstod här i staden öfver Konung Karl IX finge för ändamålet disponeras, Herrar Fullmäktiges godkännande af uppgjort förslag till minnesstoden måtte inhemtas.

In fidem:

W. BROCKMANN.

II. Drätselkammarens framställning om afkortning af restutskylder från 1907 års första uppöbdsstämman.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 25 November 1907.

§ 16.

Sedan af Drätselkammaren utsedde delegerade med biträde af Stadskamreraren genomgått och granskat i Kammarens räkenskaper balanserade resterande utskylder, så hade uppgjorts och till Kammararen ingifvits förslag om afkortning af restutskylder från innevarande års första uppöbdsstämman till ett sammanlagdt belopp af 6,661 kronor 5 öre; och som Kammararen vid granskning ej fann något att mot förslaget erinra, beslöt Kammararen att till Herrar Stadsfullmäktige ingå med framställning om de föreslagna afkortningarnes beviljande.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Restantieredogörelse

för

första uppöbdsstämmans restlängd år 1907.

Första stämmans restlängd öfver oguldua kommunalutskylder för år 1906 upptager 34,400: 71

Redovisning:

Kontant influtna enligt Magistratens redovisning 10,315: 77
Till afkortning föreslås af stadsfogden 8,919: 67
hvarifrån afgår af Drätselkammaren återuppförde .. 2,258: 62   6,661: 05

Balanseras:

1:o) *På Magistratens åtgärd beroende:*
    & handräckningslängd 8,334: 09
    & längd öfver till okänd ort afflyttade 4,350: 27   12,684: 36
2:o) *På Stadsfogdens åtgärd beroende:*
    & pantningslängd uppförde 1,468: 51
3:o) *På Drätselkammarens åtgärd beroende:*
    a) & längd öfver i konkurstillstånd för-
        satte personer .. 1,012: 40
    b) af Drätselkammaren återuppförde .. 2,258: 62   3,271: 02   17,423: 89

Kronor 34,400: 71

Karlstads Stadskamrerare-kontor den 23 november 1907.

G. ENANDER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 8.

Uppå remiss hade Beredningsutskottet att yttra sig öfver Drätselkammarens hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning, att restutskylder från 1907 års 1:a uppbördsstämma måtte få i enlighet med uppgjort förslag afkortas till ett belopp af 6,661 kr. 5 öre; Och beslöt nu Utskottet efter af handlingarne tagen del tillstyrka bifall till framställningen i fråga.

In fidem:

W. BROCKMANN.

10. Drätselkammarens framställning om afkortning af dels restutskylder från 1907 års 2:dra uppbördsstämma dels ock af åtskilliga äldre restutskylder.

Utdrag af protokoll hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 16 december 1907.

§ 5.

Sedan af Drätselkammaren utsedde delegerade med biträde af Stadskamreraren genomgått och granskat i Kammarens räkenskaper balanserade resterande utskylder, så hade uppgjorts och till Kammarens ingifvits förslag om afkortning af restutskylder dels från innevarande års 2:dra uppbördsstämma till ett belopp af 203 kronor 50 öre, dels från 1905 års 1:sta uppbördsstämma till ett belopp af 5,022 kronor 60 öre, dels ock från åren 1900, 1901, 1902, 1903 och 1904 till ett sammanlagdt belopp af 2,665 kronor 3 öre; Och som Drätselkammaren vid granskning, ej fann något att mot förslagen erinra, beslöt Drätselkammaren att till Herrar Stadsfullmäktige ingå med framställning om de föreslagna afkortningarnes beviljande.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNIER.

Restantieredogörelse

för

andra uppboärsstämman restlängd år 1907.

2:a stämman restlängd öfver oguldna kommunalutskylder för år 1906
upptager ..... 5,989: —

Redovisning.

Kontant influtna enligt Magistratens redovisning 4,642: 50
Till afkortning föreslås af stadsfogden 317: 50
hvarifrån afgår af Drätselkammaren under c) här nedan
återuppförde ..... 114: — 203: 50

Balanseras:

a) *På Magistratens åtgärd beroende:*

å handräckningslängd uppförde ..... 571: —
å längd öfver till okänd ort afflyttade ... 172: — 743: —

b) *På Stadsfogdens åtgärd beroende:*

i pantningslängd uppförde ..... 286: —

c) *På Drätselkammarens åtgärd beroende:*

Af Drätselkammaren återuppförde:

Staden 102. Ritlärare Nap. Cæsar ..... 58: —
Klara 24. Tillskärare J. T. Jansson ..... 18: —
V:a Kbg. 12 C. Murare A. Norling ..... 10: —
N. Tormestad 14. Arb. J. A. Vintzenzson (å
mek. verkst.) .. 12: —
Hagaborg 27. Maskinist J. Samuelsson ..... 10: — 114: — 1,143: —
Kronor 5,589: —

Karlstads Stadskamrerarekontor den 16 december 1907.

G. ENANDER.

Restantieredogörelse

för

handräkningsmedel för 1:a stämman 1905.

Handräkningsförteckningarna öfver de vid 1:sta stämman år 1905 resterande utskylder för år 1904 upptaga..... 10,581: 83

Redovisning.

Kontant inflytne 5,313: 48

Till afkortning föreslås på grund af Magistratens redovisning 5,268: 35
hvarifrån afgår af Drättselkammaren här nedan återuppförda..... 245: 75 5,022: 60

Balanseras:

Af Drättselkammaren återuppförde:

Staden 49.	Barb.-bitr. H. G. F. Ekman (Etabl. i Södertelje)	24: 50	
» 49.	» E. Romberg.....	24: 50	
» 66.	Fröken Th. Fagerström	2: —	
» 129.	Fotogr.-bitr. Anna Forssell (hos Kjerling)	23: 75	
Lasarettet.	Doktor K. Ekekrantz.....	102: —	
Mariedal.	Enkefru Maria Kuralt.....	31: 40	
»	Handl. Klas Johansson (vid Mek. Verkst.).....	3: 60	
U. s. h.	Verkmäst. Frans Lindström (hos handl. Levien) ...	27: 80	
»	Phœnix Ass. Comp. Lim.	6: 20	245: 75
			<u>Kronor 10,581: 83</u>

Karlstads Stadskamrerarekontor den 16 december 1907.

G. ENANDER.

Afkortningsförslag.

Balanserande kommunala utskylder för år

1900:	Staden 27, Agent Axel Vennergren	24: 06	
	» 47, Revisor K. J. Klingberg.....	99: 91	
	Apot.-elev O. N. Lind....	26: 90	
	Ö. Kvarnberget 16 B Tobakspin. Joh. Jansson.....	22: 51	173: 38
1901:	Staden 27, Agent Axel Vennergren	25: 22	
	» 85, Telegrafist C. G. Zettergren	46: 60	
	» 116, Bokh. K. G. Vessén	48: 41	
	Järnvägsstationen, e. Stat.-karl C. E. Berg	14: 47	
	Sundby, Kusk J. Forsberg	16: 20	150: 90
1902:	Staden 27, Agent Axel Vennergren	4: 50	
	» 116, Bokh. K. G. Vessén	44: —	
	Viken 12, » C. J. Rydberg.....	29: 50	
	St. Rosenbad, Boktr.-arb. C. V. Österman.....	19: 40	
	Kanikenäset, Frukthandl. J. A. Larsson.....	9: —	
	Haga 6, O. G. Asp	32: 75	139: 15
1903:	Staden 12, Borstbind. A. Aldén	20: 75	
	» 29, Typograf G. A. Henriksson	5: —	
	» 65, Kakelmak. N. A. Åkesson	102: —	
	» 125, Bokb.-arb. K. A. Olsson.....	25: 50	
	Orrholmen, Ångb.-befälh. L. F. Larsson	25: 25	
	Kanikenäset, Eldare Carl Samuelsson.	15: 75	
	Ö. Herrhagen 5, Stadsarb. Emil Sivert ...	10: 75	
	» 15 A, Gasv.-arb. A. F. Andersson.....	25: 75	
	Staden 70, Gårdskar O. G. Asp.....	30: 75	
	» 130, Ölst.-förest. Maja Nilsson.....	28: 75	
	» 142 A. Skomak. C. J. Cederblad	20: 75	
	» 19, Handelsbitr. C. O. Norrbom	22: 40	
	» » Skollärare J. R. Norrbom	29: 50	
	» 48, Faktor A. E. Törnström	103: 25	
	Järnvägsstationen, Kont.-vakt. H. Schang	17: 25	
	Klara 9, f. Handelsbitr. O. Grundström	20: 75	
	Mariedal, Snickare K. E. Berg	46: 25	
	Erikstad, Karl Joh. Edman ..	31: 35	
	» Densamme	3: 50	
	N. Fridelund, Handelsbitr. G. A. Börjesson	22: 50	
	Ö. Herrhagen 24, Oscar R. Öhlin	4: 50	612: 25

1904: St. Rosenbad, Blecksl-ges. K. V Bäck	20: 75	
Viken 35, SÅgarbet. K. G. Bergström	17: 75	
V Herrhagen 10, Glasblås. J. Ögren	11: —	
Sundby 3, Hyflare K. O. Jansson	13: 05	
4, Murare K. H. Ågren	15: 75	
Hagaborg 11, Arbet. P. M. Pettersson	4: 50	
Nolby 2, KÖrkarl O. F. Hammar	5: 75	
Klaravik 5, Bokb.-arb. F. Lindholm	48: 25	136: 80
Från Magistraten återstälde debetsedlar & ut- skylder, som af Drättselkammaren återuppförts		<u>1,452: 55</u> 1,589: 35
		<u>Kronor 2,665: 03</u>

Karlstads Stadskamrerarekontor den 16 December 1907.

G. ENANDER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 9.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Drättselkammaren anhållit om afkortning af restutskylder dels från 1907 års andra uppbördsstämma till ett belopp af 203 kr. 50 öre, dels från 1905 års första uppbördsstämma till ett belopp af 5,022 kr. 60 öre dels ock från åren 1900—1904 till ett sammanlagdt belopp af 2,665 kr. 3 öre.

Beredningsutskottet, som uppå remiss hade att öfver denna framställning sig yttra, beslöt nu efter af handlingarne tagen del tillstyrka bifall till densamma.

In fidem:

W. BROCKMANN.

9. Drätselkammarens framställning om förvärfvande åt staden af jord inom förstaden Hagaborg i utbyte mot tvänne tomter å Herrhagen.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 11 November 1907.

§ 2.

Till Drätselkammaren hade A. O:son Westerlind ingivit en så lydande skrivelse:

“Till Drätselkammaren i Karlstad.

Härmed får jag erbjuda staden inköpa mina å Hagaborg ägande tomter till ett pris af kr. 0: 10 öre pr kvft. arealet utgör cirka 70,000 kvft.

I sammanhang härmed anhåller jag härmed få afgifva anbud å tomterna N:o 98 i kvarteret Kilen och N:o 119 i kvarteret Wallhalla och erbjuder jag mig för förra betala 32 öre kvft. och för den senare 40 öre pr kvft.

Karlstad den 17 Oktober 1907.

A. O:SON WESTERLIND.“

Det område, hvilket sålunda erbjudits staden till inlösen, utgjorde enligt af stadsbyggmästaren lämnad uppgift med därvid fogad kartkopia, å hvilken området vore utmärkt med en röd begränsningslinie, delar af följande ägofigurer i Sundstad med nedannämnd areal, nämligen:

af ägofiguren N:o 50	49,338 kvfot.
” d:o ” 51	13,296 ”
” d:o ” 52	16,776 ”
eller tillhopa	<hr/> 79,410 kvfot.

Då detta område låge i omedelbart sammanhang med staden förut tillhörig mark i Sundstad samt detsamma syntes Drätselkammaren synnerligen lämpligt för upplåtande därstädes af egnahemstomter för arbetare, ansåge Drätselkammaren, att området borde af staden förvärfvas.

Beträffande de staden tillhöriga tomter å Herrhagen, nämligen N:o 98 i kvarteret Kilen och N:o 119 i kvarteret Wallhalla, å hvilka Westerlind afgifvit köpeanbud, hade dessa tomter följande areal, nämligen:

N:o 98 i kvarteret Kilen	675,40 kv. meter
N:o 119 i ” Wallhalla	748,39 ” ”

och skulle köpeskillingen för desamma enligt det gjorda anbudet alltså uppgå till 5,847 kronor.

Efter af Kammaren förda underhandlingar hade emellertid Westerlind förklarad sig villig att därest staden önskade förvärfva ofvanberörda område i Sundstad, upplåta detsamma till staden med full äganderätt mot erhållande i utbyte, utan någon mellangift å någondera sidan, af omförmälda staden tillhöriga tomterna N:o 98 och 119 å Herrhagen.

Då emellertid ifrågavarande området i Sundstad tillhörde stadens donationsjord och utgjorde föremål för den mellan staden och vederbörande ägare af dylik jord pågående rättegången angående donationsjordens afträdande till staden samt det vid sådant förhållande vore beroende på utfallet af denna rättegång huruvida staden, utan annan utgift än hvad stadens i rättegången framställda yrkande innebure, skulle blifva ägare af området eller icke, måste gifvetvis den nu ifrågasatta öfverlåtelsen till staden af detta område göras beroende på utgången af förenämnda rättegång.

Drättselkammaren hade fördenskull, under förutsättning af Herrar Fullmäktiges bifall till Sundstad-områdets förvärfvande för stadens räkning, härom förhandlat med Westerlind, som därvid förbundit sig

att till staden med full äganderätt upplåta omförmälda området i Sundstad om 79,410 kvfot mot erhållande i utbyte af staden tillhöriga tomterna N:o 98 i kvarteret Kilen och N:o 119 i kvarteret Wallhalla, båda å Herrhagen, därvid någon mellanavgift icke skulle å någondera sidan förekomma;

att — därest stadens i donationsjordsprocessen framställda yrkande skulle helt och hållet bifallas, — medgifva, att aftalet om öfverlåtelsen till staden af området i Sundstad finge anses förfallet, samt för sådant fall i köpeskilling för de till honom upplåtna tomterna å Herrhagen till staden betala ett belopp af 7,000 kronor;

att såsom säkerhet för gäldandet i berörda fall af köpeskillingen för Herrhagstomterna före tillträdet af desamma till Drättselkammaren aflämna två reverser, en å 3,000 kronor med rätt till inteckning såsom för ogulden köpeskilling i tomten N:o 98 i kvarteret Kilen och en å 4,000 kronor med enahanda inteckningsrätt i tomten N:o 119 i kvarteret Wallhalla, mot villkor att Drättselkammaren å sin sida förbunde sig att, för den händelse stadens yrkande i donationsjordsprocessen skulle varda ogilladt, och aftalet om öfverlåtelsen från Westerlind till staden af området i Sundstad sålunda komme att stå fast, till hr Westerlind utan vidare återställa omförmälda inteckningsreverserna.

På grund af hvad sålunda förekommit beslöt Drättselkammaren hemställa att Herrar Stadsfullmäktige måtte lämna Drättselkammaren i uppdrag att på ofvan angifna grunder med Aug. O:son Westerlind ingå de aftal rörande ifrågavarande området i Sundstad, hvilka för med framställningen afsedt ändamål kunde finnas erforderliga.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 10.

Drättselkammaren hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med framställning om bemyndigande för Kammaren att åt staden under vissa former och vilkor förvärfva mark i Sundsta under egonumren 50, 51 och 52 i utbyte mot tomterna N:ris 98 och 119 å Herrhagen, deröfver uppå remiss Beredningsutskottet hade att utlåtande afgifva.

Efter handlingarnes föredragning och ehuruväl Utskottet åtminstone ej för närvarande kunde dela Kammarens uppfattning, att det markområde i Sundsta, som skulle åt staden förvärfvas, borde komma till användning för egna hem åt arbetare, ansåg sig Utskottet, då jordförvärfvet i fråga nog kunde vara till fördel för staden, böra tillstyrka Herrar Fullmäktige att bifalla Drättselkammarens förvarande framställning dock utan att dervid på något sätt binda sig rörande användningen af den förvärfvade marken.

In fidem:
W. BROCKMANN.

8. Aflidne f. d. handlanden Rudolf Palmgrens donation till staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

I egenskap af utredningsman i boet efter aflidne förre Handlanden Rudolf Palmgren här i staden får undertecknad härigenom äran meddela, att Palmgren genom ett den 4 Juni 1904 upprättadt testamente bland annat till Staden Karlstad donerat ett belopp af Tjugutusen Kronor. Testamentet, af hvilket härvid närlägges behörigen bestyrkt transsumt, är af mig för samtliga testamentagarnes räkning vid Rådhusrätten bevakadt.

Karlstad den 21 December 1907.

WALTER SUNDSTRÖM.

Transsumt.

Efter moget öfvervägande, förklarar jag såsom min yttersta vilja och testamente, att efter min död, mina efterlemanade tillgångar skola på följande sätt fördelas.

1:o) Såsom en ringa gärd af tacksamhet mot det Samhälle, der jag tillbrakt hufvudsakligaste delen af min lefnad, gifver och testamenterar jag till Karlstad Stad Tjugo Tusen (20,000 Kronor) hvilket belopp under benämningen Rudolph Palmgrens Fond skall af Stadsfullmäktige genom Drätselkammarens eller Fat-tigvårdens försorg förvaltas och användas för Staden Karlstad allmännyttiga ändamål, hvaraf då i främsta rummet, såsom bidrag till behöfvande af alla klasser.

Beträffande användandet af dessa medel, hvilka till sitt kapitalbelopp icke får förminskas, förordnar jag vidare, att under de fem första åren, skall räntan läggas till kapitalet, hvadan under dessa år icke någon utdelning skall äga rum. De under dessa fem år samlade räntebelopp, skola året därpå på en gång utdelas, och skall därefter upplupen ränta årligen utdelas.

7:o) Till utredningsman i mitt bo, och verkställare af detta Testamente förordnar jag Hofrättsnotarien Walter Sundström.
Carlstad den 4/6 1904.

RUDOLF PALMGREN.

Att Herr Rudolf Palmgren, hvilken vi personligen känna, med sundt och fullt förstånd och af fri vilja förklarar ofvan stående förhandling innefatta hans yttersta vilja och testamente samt att han dessutom egenhändigt underskrifvit densamma, intyga undertecknade på en gång närvarande vittnen:

HJ. NERMAN.
Carlstad.

CARL AUG. NILSSON.
Carlstad.

§ 685. År 1907 den 18 November anställdes vid Carlstads Rådhus-Rätt vittnesförhör för dödsfalls skull med direktören Hjalmar Nerman och redaktören Carl August Nilsson, båda i Karlstad, rörande tillkomsten af förestående testamente, hvarvid förekom på sätt protokollet närmare utvisar; betygar

På Rådhus-Rättens vägnar
HARALD WIDMARK.

§ 87. År 1907 den 18 November blef detta testamente i bevakningsändamål efter afidne förre handlanden Rudolf Palmgren till Rådhus-Rätten i Carlstad ingifvet; och

resolverades

Testamentet skall genom en bestyrkt afskrift delgifvas den afidnes närmaste

arfvingar, hvilka äga att inom natt och år från delfäendet däremot anhängiggöra klandertalan i fall af befogenhet; betygar

På Rådhus-Rättens vägnar
CARL LIDBERG.

I transsummerade delar rätt afskrifvet, betyga:
WALTER SUNDSTRÖM.

GUSTAF CALAIS.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 11.

Från utredningsmannen i boet efter aflidne f. d. handlanden Rudolf Palmgren härifrån staden hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit skriftligt meddelande, att Palmgren genom testamente, deraf transsumt jemväl ingifvits, till Karlstads stad donerat 20,000 kronor att af Stadsfullmäktige genom Drätselkammaren eller Fattigvårdsstyrelsen förvaltas, skolande räntan å fonden användas för något för staden allmännyttigt ändamål och i främsta rummet såsom bidrag till behöfvande af alla klasser, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss hade att yttrande afgifva, och beslöt nu Utskottet efter föredragning att tillstyrka Herrar Fullmäktige att donationen med tacksamhet på föreskrifna vilkor emottaga samt att i sammanhang dermed uppdraga dels åt Drätselkammaren att de donerade medlen emottaga och förvalta dels ock åt Fattigvårdsstyrelsen att då fondräntan komme att åt behöfvande utdelas bestämma och ombesörja utdelningen.

In fidem:

W. BROCKMANN.

17. Herr Nermans motion om uppskof med den beslutade saluhallens uppförande

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Uti Magistratens inkomst- och utgiftsförslag för 1908 yttras bland annat följande:

Magistraten ser sig nödsakad att uttrycka sitt bekymmer öfver såväl den hastiga ökningen i uttaxeringen för kommunens behof som den betydande skuld-

sättning staden åsamkar sig. För nästa år har en upplåning måst föreslås af 750,000 kronor omedelbart efter det stora obligationslånets upptagande i år, och härutöfver förestå, som känt, stora utgifter för ändamål, som icke kunna afvisas. Så mycket mera bjudande synes då vara för alla och en hvar, som syssla med stadens angelägenheter, att under rådande förhållanden icke ställa högre anslagskraf på kommunens kassa än som pröfvas oundgängligt, och särskildt för herrar stadsfullmäktige att noga skilja mellan hvad som måste nu göras och hvad som kan uppskjutas». —

Dessa allvarliga och besinningsfulla uttalanden äro värda att af oss — Stadens Fullmäktige — noga beaktas. De gifva ock mig anledning föreslå:

att med uppförande af Saluhallen måtte anstå intill dess ett Slagthus, lämpadt efter Carlstads behof, varder uppfördt, eller till den tid som framdeles må af Herrar Stadsfullmäktige beslutas.

Carlstad den 6 Dec. 1907.

AXEL NERMAN.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Hälsovårdsnämnden får härmed afgifva yttrande öfver hr Nermans motion om uppskof med uppförande af den beslutade saluhallen.

Sedan mer än 11 år tillbaka har Hälsovårdsnämnden upprepade gånger för Herrar Stadsfullmäktige framhållit det i sanitärt afseende förkastliga sätt, hvarpå matvaruhandeln här i staden bedrifves från öppna platser, där kött och andra ömtåliga födoämnen ständigt äro utsatta för skadliga inverkningar, särskildt för föroreningar af mer eller mindre hälsovådlig art, och "Hälsovårdsnämnden måste" — såsom i senaste framställningen sagts — "fortfarande vidhålla, att detta snuskiga och osunda försäljuingssätt bör afskaffas".

Att för detta ändamål uppförandet af en saluhall är en nödvändighet, har ej bestridts hvarken inom Drätselkamnaren, Beredningsutskottet eller Stadsfullmäktige under de många år, man sökt efter lämpligaste platsen därför. »Behovet af en saluhall vore allmänt känt och erkänt samt kunde icke bortresoneras», yttrar 1906 Beredningsutskottet, som tillika betonar, «att detta behof snarast möjligt måste tillgodoses».

Hälsovårdsnämnden har i annat sammanhang framhållit, att människors hälsa, ja lif, genom förtäring af kött kan sättas på spel icke blott till följd af att djuret, hvarifrån det härrör, ej varit friskt, utan också därför, att köttet *genom olämplig förvaring eller behandling* blifvit osundt, samt att det i senare fallet i allmänhet ej förlorar sina farliga egenskaper genom kokning.

S. k. köttförgiftning torde kanske i de flesta fall framkallas genom förtäring af kött från djur, som varit behäftadt med sjukdom och på grund däraf nedslaktats; men säkra iakttagelser finnas dock om sådana förgiftningar genom kött, som härrört från fullt friska djur och som kort efter slaktandet förtärts utan några skadliga påföljder, men efter någon tids förvaring och handtering blifvit säre för sjukdomsalstrande eller giftbildande bakterier. Att köttvaror äro ett ontyckt näringsmaterial för allahanda bakterier, är för öfrigt en allmänt känd sak.

Af Hälsovårdsnämnden har ock påpekats, att gifter, som alstrats af bakterier i förskämmt kött, lätt spridas till friskt, som kommer i beröring därmed, ja till bord, fat, redskap m. m., som sedan skola användas för andra matvaror.

Att förskämning under nu rådande försäljningsförhållanden är en mycket vanlig orsak till kassation af saluhållet kött, är ej underligt, då köttet, som är så mottagligt för skadlig inverkan af bakterier, icke blott ute i det fria är utsatt för inverkan af temperaturväxlingar, nederbörd och föroreningar genom damm och smuts, upprepade beröring med mer eller mindre orena fingrar, ej sällan äfven med nosande hundar o. s. v., utan ofta skall på otillfredsställande sätt forslas fram och tillbaka mellan saluplatsen och ofta i högsta grad olämpliga eller rent af snuskiga förvaringsställen. Klagan öfver svårigheten eller snarare omöjligheten att anskaffa lämpliga sådana är allmän bland så väl i staden bosatta som från landsbygden regelbundet inkommande försäljare. Att förskämning af köttvaror medför förlust för säljaren och hos honom väcker åstundan att söka ersättning därför genom högre priser å varorna, är ej svårt att inse, låt ock vara att han i åtskilliga fall på köparens risk lyckas genom undansmussling af underhållig vara i korfskinn undgå, att den tages i beslag och oskadliggöres. Att dessutom släpandet fram och tillbaka af skifvor, bord, redskap m. m., som tarvas vid försäljning å torget, medför hvarjehanda olägenheter och i sin mån äfven verkar ogynnsamt på affären, torde ej kunna förnekas.

Som exempel på, hurudana förvaringsställen torghandlare under nuvarande förhållanden använda för sina köttvaror, lefver nog i friskt minne hvad tidningarna hade att förtälja om de ruskiga upptäckter, sundhetstillsyningsmännen i detta afseende gjorde sistlidna november.

«De gjorda undersökningarna» — säger Nya Wermlandstidningen — «visa, att tillståndet inom lifsmedelhandeln härstädes är ännu långt sämre, än man hittills velat förmoda. Men de visa också, att icke allt eländet får skyllas på slaktare och kött-handlare. Svårigheterna att iakttaga önskvärd snygghet i förvaring och tillredning af kött synas här vara hardt nära öfverkomliga, frestelserna att handskas lättfärdigt med nästans lif och hälsa ökas af det rådande systemet».

Som ytterligare exempel må nämnas, att 5 stycken i staden boende köttförsäljare mellan salutiderna å torget förvara sina varor i gamla salustånd och att

andra för samma ändamål begagna mörka källare med jordgolf och dåliga väggar utan fönster samt med ingen eller ytterst otillfredsställande ventilation. Att damm och smuts där påträffats i riklig mängd, kan ej förvåna.

Landtbor, som onsdagar och lördagar regelbundet torgföra köttvaror, uppgifva, att de till förvaringsställen använda vagns- och redskaps-skjul, men tillägga, att de gärna vilja förhyra platser i saluhallen, så snart denna kommit till stånd.

Rörande andra torgförda lifsmedel skulle äfven kunna meddelas exempel på olämpliga förvaringssätt; men hvad som anförts torde tillräckligt belysa rådande missförhållanden.

Konkurrensen med köttförsäljare från landsbygden, som nu äro hänvisade till öppna platser å torget, gör, att också i staden boende köttförsäljare föra dit varor. Så länge försäljare af styckadt kött ej kunna hänvisas till en saluhall, kan näppe- ligen förbud utfärdas mot den på varans beskaffenhet menligt inverkan- de styck- ningen och behandlingen ute i det fria. Detta missförhållande har varit ett stän- digt återkommande tema i de uttalanden om lifsmedelförsäljningens otillfredsstäl- lande skick i vår stad, som förekommit uti stadsveterinärernas årsberättelser. Det har dessutom för några år sedan gifvit anledning till en från mer än 20 slaktare och försäljare af köttvaror till Magistraten framställd begäran om lämpliga åtgär- der till dess afhjälpande, en framställning, som måst lämnas hvilande, tills uppfo- randet af en saluhall blifvit en verklighet.

Både i staden bosatta köttförsäljare och landtbor, som vilja här afyttra sina varor, motse därför med längtan den beslutade saluhallens uppförande, och hvarje uppskof därmed måste ingifva allvarliga farhågor hos en och hvar, som inser det nu- varande försäljningssättets förkastlighet så väl i sanitärt som ekonomiskt afseende.

En saluhall afser nämligen icke blott att lämna skydd och vård åt lifsmed- len, främja ordning och snygghet i deras behandling, underlätta kontrollen öfver deras beskaffenhet, bereda tillgång på billiga butiker och därigenom draga till sig äfven aflägsuare boende landtmäns varor, sätta allmänheten i tillfälle att bekvämt på ett ställe tillgodose sina behof af olika födoämnen och därvid lämna både säl- jare och köpare skydd mot väder och vind, utan äfven, så långt möjligt är, att verka för de allt för många mellanhändernas försvinnande och närmare samman- förande af producenter och konsumenter, särskildt genom en fullt tillförlitlig, under kommunal kontroll stående mellanhand, en med måttlig provision aflönad stads- kommissionär, som därjämte i lämpliga fall underlättar handeln genom offentlig auktion.

Ett sådant system leder enligt erfarenheten till god och billig tillförsel af lifsmedel, på samma gång som ett så ordnad saluhallsväsen bär sig mycket bra. Naturligen bör dock saluhallen ej drivas som kommunal inkomstkälla, utan så att den med måttliga afgifter till ränta och amortering å anläggningskapitalet utgör

en hjälp för både producenter och konsumenter och bidrager att reglera lifsmedelpriserna. Erfarenheten har ock visat, att systemet medfört utmärkta resultat så väl med hänsyn till prisnivån som till varornas kvalitet.

Uti ett föredrag vid kommunalkongressen i höstas rörande städernas lifsmedel-fråga framhöllos som viktiga åtgärder från städernas sida till reglerande af lifsmedel-tillförseln uppförande af kommunala saluhallar och allmänna slaktinrättningar.

«En centralisering af födoömneshandeln genom kommunalt saluhalls- och slakthus-väsen är idealet på detta område», säger en annan sakkunnig. «En stad, som vill vara med sin tid», tillägger han, «bör icke dröja med att vidtaga en så behöflig och så välgörande reform».

Utredning pågår visserligen inom Hälsovårdsnämnden för slutligt utlåtande rörande hr Byttners motion och förslag till åtgärder, som med anledning af densamma anses böra af staden vidtagas; men något förslag om en allmän slaktinrättning har icke af Nämnden afgifvits, än mindre af Stadsfullmäktige pröfvats och bifallits. Motionären har emellertid i sitt ena alternativ hemställt, att «med saluhallens uppförande måtte anstå, tills ett slakthus, lämpadt efter Karlstads behof, varder uppfördt».

De betänkliga missförhållanden af både sanitär och ekonomisk art, som saluhallen är afsedd att afhjälpa, skulle sålunda, om motionärens hemställan bifalles, få fortfara och göra sig allt mera gällande i mån af stadens tillväxt minst den dryga tid, som skulle åtgå, innan en allmän slaktinrättning efter besluts fattande därom kunde träda i verksamhet, med tillägg af den tidsutdräkt, saluhallens uppförande sedermera kunde taga i anspråk.

I motionen angifves visserligen icke, af hvad skäl ett slakthus bör föregå saluhallens uppförande. Motionären har endast muntligen förklarat, att motsatta förhållandet är «en bakvänd ordning».

En hemulsman i hithörande frågor, stadsveterinär S. Nystedt, säger emellertid uti ett från öfverståthållareämbetet i Stockholm begärdt utlåtande rörande torghandels- och saluhalls-frågan därstädes ^{15/4} 1904, att han på grund af särskildt åt sammanhanget mellan saluhalls- och slakthus-frågan under en studieresa i utlandet riktade undersökningar kommit till «den öfvertygelsen, att saluhallsorganisationen alldeles icke är beroende af slakthusfrågan, men väl den senare af den förra».

«Tydligast» — säger han — «ökas omsättningen i saluhallarna genom slakthusen, hvilka framkalla betydande uppsving i köthandeln, och kan man säga, att en stad ej behöfver så stora saluhallar utan slakthus, som med sådana; men på annat sätt är saluhallsinstitutionen ej beroende af *slakthusväsendet*. Detta senare däremot förfelar sitt ändamål i hög grad, om ej en god saluhallsorganisation är till finnandes»;

«Hvad slakthusen hafva centraliserat» — säger han vidare — «decentraliserar den spridda butikhandeln, och de hygieniska förmåner, slakthusen beredt köttet, förringas väsentligt, då det från dem öfverflyttas till butikernas ofta ohygieniska förvaringsrum. *Ett ordnad saluhallsväsende är därför ett nödvändigt korrelerat till till ett offentligt slakthus.* Omvända förhållandet kan däremot ej uppställas som regel».

Det är sålunda af stor betydelse, att ett ordnad saluhallsväsen är för handen, då en allmän slaktinrättning skall börja sin verksamhet. Särskildt gäller detta om vår stad, där förut framhållna missförhållanden vid torghandeln i ännu högre grad än en spridd butikhandel skulle motverka gagnet af en allmän slaktinrättning. Den bästa slakthusstämpeln utvisar endast, att varan härrör från friskt djur, men utgör intet skydd mot hälsofarliga verkningar af sedermera följande olämplig förvaring och handtering.

Erfarenheten har för öfrigt visat, att en allmän slaktinrättning endast i förening med ordnad, prisdämpande saluhallsväsen verkar för målet: *bästa vara till billigaste pris.* Då man — såsom stadsveterinär Nystedt i öfverensstämmelse med andra sakkunniges mening uttalat — «kan med säkerhet vänta sig en väsentlig prissänkning å födoämnen, om ett kommunalt saluhallsväsen inrättas», torde lätt inses, hur viktigt och betydelsefullt det särskildt för samhällets bredare lager är, att den beslutade saluhallen snarast möjligt uppföres. Lifsmedelprisernas uppskrufning och knappheten i tillförsel, som ju gifvit anledning till oro och kunna menligt inverka på stadens fortgående sunda utveckling, medgifva härvidlag intet uppskof, äfven om de sanitära krafven icke skulle som sig vederbör af alla beaktas.

Af det anförda torde till fullo framgå, att uppförandet af en saluhall icke rättvisligen kan eller bör inrangeras bland de företag, som kunna uppskjutas, utan tillhör dem, som nu böra sättas i verket, så mycket hellre som saluhallen utan allt tvifvel kommer att ekonomiskt bära sig och sålunda icke leder till någon ökad beskattning eller eljes kommer att verka tyngande å stadens budget.

På grund af hvad som anförts får Hälsovårdsnämnden bestämdt afstyrka Herr Nermans motion.

Hälsovårdsnämnden bifogar en till ordföranden ställd skrifvelse från ett flertal personer, som ha för afsikt att hyra butiker i en blifvande saluhall.

Karlstad den 16 Januari 1908.

Å Hälsovårdsnämndens vägnar

N. LUNDBERG.

C. Lidberg.

Till Ordföranden i Karlstads Hälsovårdsnämnd.

Enär ryktesvis försports, att motion inkommit till Herrar Stadsfullmäktige i syfte att upphäfva eller fördröja beslutet om uppförandet af en saluhall, få vi, som i saluhallen ämna förhyra butiker, vördsamt anhålla, att Herr Ordföranden ville på det kraftigaste verka för att saluhallen uppföres fortast möjligt.

Karlstad den 2 Jan. 1908.

<i>H. A. Olsson.</i>	<i>A. P. Anderson.</i>	<i>Carl A. Ohlsson.</i>
<i>Bror A. Andersson.</i>	<i>J. T. Dahlberg.</i>	<i>L. Forsén.</i>
<i>A. Drake.</i>	<i>Karl Sandberg.</i>	<i>J. Edman.</i>
<i>A. P. Forssell.</i>	<i>A. Gust. Nilsson.</i>	<i>J. E Magnusson.</i>
<i>A. Andersson.</i>	<i>And. Andersson.</i>	<i>K. R. Flach.</i>
<i>Oscar Olsson</i>	<i>K. J. Hellberg.</i>	<i>Maria Forslund.</i>
<i>Walfrid Renvall.</i>	<i>Gust. Eriksson.</i>	<i>Anna Carlsson.</i>
<i>C. S Pettersson.</i>	<i>J. A Lindskog.</i>	<i>E Setterström.</i>
<i>A. Barthelsson.</i>	<i>C. Dahlman.</i>	<i>Joh. Lilja.</i>
<i>L. J. Nilsson.</i>	<i>Julius Johansson.</i>	<i>K. A. Ström.</i>
<i>N. G. Klarqvist.</i>	<i>L. D. Danielsson.</i>	<i>Hugo Wiedner.</i>
<i>Th. Skeppstedt.</i>		<i>O. Larsson.</i>

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 29 Januari 1908.

§ 12.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herr Nerman väckt motion om uppskof med uppförandet af den af Herrar Fullmäktige beslutade saluhallen, öfver hvilken motion Hälsovårdsnämnden uppå remiss afgifvit utlåtande samt på anförda grunder på det bestämdaste yrkat afslag å motionen; Och beslöt nu Beredningsutskottet efter föredragning och hållen diskussion att med Hälsovårdsnämnden instämma.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 26 Mars.

N:o 2.

7. Frågan om skyldigheten att bygga och underhålla stadens östra bro.

Res.

Handlingarna öfverlemnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad, som anmodas att i ärendet afgifva förnyadt yttrande och dermed till Magistraten inkomma samt remisshandlingarna dervid återställa.

Karlstads rådhus den 20 December 1907.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands län.

Med anledning af hvad sökandena i sin härvid fogade underdåniga skrifvelse anført med afseende å befrielse jämväl från brobyggnadsskyldigheten varda handlingarna återremitterade till Magistraten i Karlstad, som anmodas att i ärendet infordra förnyadt yttrande från stadsfullmäktige och därmed, jämte det ytterligare utlåtande, hvartill magistraten må finna anledning, hit inkomma; börande samtidigt remissakten återställas.

Karlstad i landskansliet den 16 december 1907.

På Landshöfdinge-Åmbetets vägnar:

TURE BROSTRÖM.

AXEL SCHOTTE.

Med anledning af Konungens Befallningshafvandes order den 1 sistlidno november får jag, med remisshandlingarnas återställande, härmed vördsamt öfver-

lämna styrelsens för Karlstads östra brobyggnad påminnelser i anledning af den förklaring Karlstads Stadsfullmäktige afgifvit öfver brobyggnadsstyrelsens framställning rörande underhållet af Karlstads östra bro.

Kils härads kronolänsmanskontor den 9 December 1907.

FERD. SANDELIN.

Till Konungen.

Lämnade tillfälle att afgifva yttrande öfver den förklaring, som af vederbörande blifvit afgifven i anledning af vår å brobyggnadsskyldiges inom Kils och Nyeds härader samt Fryksdals och Älfalds öfre och nedre tingslags vägnar hos Eders Kungl. Maj:ts gjorda underdåniga ansökan, att varda befriade från befattningen med östra bron vid Karlstad, få vi i ämnet ytterligare anföra följande:

Af sammanhanget i vår underdåniga ansökan torde tillräckligt framgå, att vår mening varit, att de nu byggnads- och underhållsskyldiga måtte från sådan skyldighet befrias, ehuru ordalagen i vår ansökan må hafva gifvit de förklarande anledning att framkomma med den oväntade tolkningen, att vi skulle önska bibehålla byggnadsskyldigheten och endast befrias från underhållet. För att emellertid undvika all tvetydighet, få vi nu uttryckligen förklara, att vår mening är, att söka befrielse jämväl från brobyggnadsskyldigheten.

Vi erkänna gärna, att vi gjort oss skyldiga till ett misstag, då vi anført, att någon tid varit, då ifrågavarande bro norra ände haft sitt fäste vid område, som ej tillhört staden, men vi kunna ej annat finna, än att det af förklarandena upplysta förhållandet, att nämligen staden allt ifrån sin anläggning innehåft området norr om bron och att bron sålunda alltid helt och hållet legat inom stadsområdet, skall ännu kraftigare tala för bifall till vår underdåniga ansökan.

Däremot anse vi oss kunna vidhålla vår mening i afseende på betydelsen för föreliggande fråga af lagen den 23 oktober 1891, angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, enär genom denna lag blifvit af Konung och riksdag bestämdt, *hvilka* skyldigheter i detta afseende åligga väghållningsskyldige på landet, hvaraf åter synes följa, att *någon annan* sådan skyldighet ej vidare åligger dem hvarken på landet eller inom något stadsområde. Om nu denna lags innehåll kommit i strid med föräldrade privilegier, torde i detta fall, som i många andra, privilegierna böra få vika, hvarvid synes vara helt likgiltigt, om privilegierna innehålla rätt för kronan att återkalla dem eller icke.

Naturligtvis hafva vi icke tänkt oss annat, än att vid bifall till vår ansökan skulle föreskrifvas det villkoret, att bron aflämnas i laggildt skick, men vi anse oss böra underdånigst framhålla, att därvid icke måtte föreskrifvas våra hufvudmän att vidtaga någon *ändring i bronns nuvarande byggnadssätt*.

Den har allt sedan den blef färdigbyggd år 1797, hvilket årtal finnes å bron inhugget, tjänat det ändamål, för hvilken den tillkommit, eller att åt denna sida förmedla samfärdseln till Karlstad. Har nu, på sätt af förklarandena anförts, svårighet uppstått af den i hög grad slamsförande Klarälfvens upprundning, så synes det icke böra åläggas våra hufvudmän att förändra brons byggnadssätt genom borttagande af stenpelare eller annat sådant, som skulle vara förenadt med högst väsentliga kostnader och för ett ändamål, hvilket icke kommer våra hufvudmän vid, utan måste anses vara betingadt uteslutande af stadens intresse. Det synes oss vara synnerligen obilligt, att så ens kan ifrågasättas, då väl erkännas måste, att den på våra hufvudmän nu hvilande underhållsskyldigheten, som tillkommit på en tid, vid hvilken den enskildes rätt föga aktades i motsats mot ett allmänt intresse, är, om något, en sekelgammal orättvisa, som bör utan vidare afskaffas.

Vi tillåta oss underdånigst vidhålla vår ansökan, sådan den nu föreligger.

Underdånigst

FERD. SANDELIN.

C. O. FORSBERG.

J. FARUP.

Qvarntorp, Frykerud den 3 December 1907.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 18.

Sedan byggnadsskyldige inom Kils och Nyeds häraders samt Fryksdals och Elfdals häraders öfre och nedre tingslag uti till Konungen afgifna påminnelser, i anledning af Stadsfullmäktiges här i staden förklaring öfver nämnda byggnadsskyldiges ansökan om befrielse från skyldigheten att deltaga i underhållet af den öfver Klarelfvens östra gren härstädes ledande bro, anført, att de med sin framställning i ärendet afsett att söka befrielse jemväl från byggnadsskyldigheten af nämnde bro, så hade Konungens Befallningshafvande genom resolution den 16 december nästlidna år infordradt förnyadt yttrande i ärendet från Stadsfullmäktige, och hade Drätselkammaren, uppå remiss, att häröfver afgifva utlåtande.

Efter handlingarnes föredragning beslöt Drätselkammaren tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige allt såsom infordradt yttrande förklara, det Stadsfullmäktige, med vidhållande af hvad Stadsfullmäktige i sin förut i ärendet afgifna förklaring i underdånighet anført, jämväl beträffande byggnadsskyldigheten af ifrågavarande bro, på de i nämnda förklaring anförda grunder, bestrida bifall till brobyggnadsskyld-

diges förevarande ansökan, samt att för den händelse ansökningen emellertid skulle mot Stadsfullmäktiges bestridande bifällas, detta måtte ske endast under de af Stadsfullmäktige i ofvannämnda förklaring angifna villkor.

Som ofvan.

In fidem :
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 14.

Herrar Stadsfullmäktiges ytterligare förklaring hade infordrats öfver vederbörande brobyggnadsskyldiges hos Kungl. Maj:ts gjorda ansökan om befrielse från skyldigheten att underhålla stadens östra bro i anledning af att de brobyggnadsskyldige i afgifna påminnelser utvidgat ansökningen att omfatta jemväl befrielse från sjelfva byggnadsskyldigheten, i hvilket ärende Drätselkammaren uppå remiss sig yttrat, hvarest nu Beredningsutskottet hade att utlåtande afgifva ; Och beslöt Utskottet efter föredragning att med Drätselkammaren i dess yttrande instämma.

In fidem :
W. BROCKMANN.

6. Byggnadsnämndens förslag till ändringar i gällande stadsplan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Jänligt Byggnadsnämndens uppdrag får jag härigenom under hänvisning till innehållet i desamma värdsamt öfversända tvänne utdrag af Byggnadsnämndens protokoll för den 11 December 1907, § 122, och den 17 i samma månad, § 124, och tillika meddela att kartor öfver de framställda förslagen skola, så snart ske kan, aflämnas.

Karlstad den 21 December 1907.

R. RHODIN.
Sekreterare hos Byggnadsnämnden i Karlstad,

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 11 December 1907.

§ 122.

Beslöt Byggnadsnämnden att hos herrar Stadsfullmäktige föreslå följande ändringar i fastställda stadsplanen:

Fredsgatans bredd mellan *Elfgatan* och *Drottninggatan* minskas från 22 meter till 15 meter, och den mark, som därigenom afvinnes gatan, tillägges kvarteret *Almen*, genom hvilken förändring skulle vinnas, att staden kunde undgå att lösa byggnaderna å tomten N:o 82 samt att en bättre tomtindelning i kvarteret *Almen* blefve möjlig.

Från *Nygatan* upptages en 12 meter bred fortsättning på *Åttkantsgatan* till *Östra Kanalgatan*, enligt uppgjord ritning, hvarigenom en bättre tomtindelning i *Vestra Haga* skulle kunna åstadkommas.

Tingvallagatan mellan *Eneströmsgatan* och *Södra Kyrkogatan* minskas från 22 meter till 12 meter och skillnaden tillägges kvarteret *Enigheten*, hvarigenom lösning af byggnader i bankens trädgård skulle undvikas.

Som ofvan.

In fidem:
HARALD WIDMARK.

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 17 December 1907.

§ 124.

Med anledning af till Byggnadsnämnden från Herrar Stadsfullmäktige remitterade afskrift af Kungl. Maj:ts bref den 31 Augusti 1907 angående tillämpning af lagen om stadsplan och tomtindelning utfärdad nämnda den 31 Augusti 1907 beslöt Nämnden, att hos Herrar Stadsfullmäktige föreslå den ändring i gällande stadsplan, att den emellan kvarteren *Laxen* och *Tjüdern* å ena sidan samt *Klaraborgs område* å andra sidan från *Elfgatan* till *Hamngatan* ledande gata, hvilken nu håller icke fullt sex meter i bredd utlägges till en bredd af 15 meter, samt att hvad som åtgår till gatans utläggande till denna bredd tages till hälften af *Klaraborgs område* och till hälften af kvarteren *Laxen* och *Tjüdern*; hvarjämte Nämnden tillika ville hemställa att gatan benämnes *Klaraborgsgatan*.

Som ofvan.

In fidem:
R. RHODIN.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

För kännedom och iakttagande får Magistraten härmed öfverlemnade afskrift af Kungl. cirkuläret af den 31 sistlidne Augusti med anledning af vissa bestämmelser i lagen angående stadsplan och tomtindelning.

Karlstads rådhus den 25 Oktober 1907.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Oscar etc. — — — — —

Vår ynnest etc. — — — — —

Enligt 8 och 12 §§ i den af OSS denna dag utfärdade lag angående stadsplan och tomtindelning är stad i vissa fall pliktig att lösa till sig gatumark eller tomtedel. Lagen medgifver dock, att, därest vid dess ikraftträdande den 1 Januari 1908 fråga om ändring i fastställd stadsplan eller tomtindelning är beroende på pröfning, föreskrifterna om plikt att lösa gatumark eller tomtedel ej må vinna tillämpning med afseende å område, som beröres af ändringen, förr än frågan blifvit slutligen pröfvad. Med anledning häraf vilja Vi anmoda Eder att erinra vederbörande myndigheter i städer äfvensom i köpingar och municipalsamhällen, för hvilka samhällen lagens stadganden för stad äga motsvarande tillämpning, om angelägenheten däraf, att undersökning skyndsammast företages, huruvida revision af fastställd stadsplan och tomtindelning bör äga rum med häusyn till nämnda bestämmelser om plikt för samhällena att lösa gatumark och tomtedlar. I sammanhang härmed bören I för vederbörande påpeka att därest undersökningen gifver vid handen att revision bör företagas, fråga om ändring i stadsplanen eller tomtindelningen skall väckas före den 1 Januari 1908.

Stockholms slott den 31 augusti 1907.

OSCAR.

Julius Juhlin.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Värmlands län

Cirkulär med anledning af vissa bestämmelser i lagen angående stadsplan och tomtindelning.

Vidimeras Ex officio:
GEORG SAMUELSON.

Vidimeras Ex officio:
HARALD WIDMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 22.

Med anledning af till Byggnadsnämnden från Herrar Stadsfullmäktige remitterad afskrift af Kungl. Maj:ts bref den 31 Augusti 1907 angående tillämpning af lagen om stadsplan och tomtindelning af nämnda dag hade Byggnadsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige väckt förslag om följande ändringar i den fastställda stadsplanen nämligen:

att Fredsgatans bredd mellan Elfgatan och Drottninggatan minskades från 22 meter till 15 meter och den mark, som därigenom afvunnes gatan tillades kvarteret Almen;

att från Nygatan upptoges en 12 meter bred fortsättning på Åttkantsgatan till Östra Kanalgatan i enlighet med uppgjord ritning;

att Tingvallagatan mellan Eneströmsgatan och Södra Kyrkogatan minskades från 22 meter till 12 meter och skillnaden tillades kvarteret Enhörningen, samt

att den mellan kvarteren Laxen och Tjädern å ena sidan, samt Klaraborgs område, å andra sidan, från Elfgatan till Hamngatan ledande gata, hvilken nu hölle icke fullt 6 meter i bredd, utlades till en bredd af 15 meter, att hvad som åtginge till gatans utläggande till denna bredd toges till hälften af Klaraborgs område och till hälften af kvarteren Laxen och Tjädern samt att gatan benämndes Klaraborgsgatan.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att häröfver afgifva yttrande, beslöt, med hänsyn till hvad Byggnadsnämnden anfört, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att godkänna de sålunda föreslagna ändringarne i den för staden fastställda stadsplanen.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 15.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade med anledning af nya stadsplanelagen Byggnadsnämnden i tvänne särskilda framställningar hemställt, att Herrar Fullmäktige ville för sin del godkänna de af Nämnden i framställningarne föreslagna ändringarne

i stadsplanen, öfver hvilka framställningar Drätselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande, deri nu Beredningsutskottet, som jemväl hade att angående framställningarne sig yttra, beslöt efter föredragning och hållen diskussion instämma äfvensom att i sammanhang dermed hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige ville besluta att å ändringsförslagen i fråga söka vederbörlig fastställelse.

In fidem:

W. BROCKMANN.

5. Herr Dahlmans motion om Karlstads stads ingående som medlem i ett svenskt stadsförbund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med öfverlämnande af bifogade handlingar, som inkommit från en vid Kommunalkongressen i Oktober detta år tillsatt kommitté i och för bildande af en samorganisation mellan Sveriges städer, köpingar och municipalsamhällen, får jag upptaga den af Kommittén gjorda framställningen såsom min motion.

Karlstad den 21 December 1907.

AXEL DAHLMAN.

Till Herr Ordföranden hos Stadsfullmäktige i Karlstad.

Härmed ha vi äran öfverlämna bifogade framställning till Herrar Stadsfullmäktige med anledning af det beslut, som af Kommunalkongressen i Oktober detta år fattats till följd af väckt förslag att Kongressen skulle taga initiativ till bildande af en samorganisation mellan Sveriges städer, köpingar och municipalsamhällen. Tillika få vi vördsamt hemställa att hr ordföranden benäget ville bringa denna framställning till Stadsfullmäktiges kännedom, samt genom egen eller annan

ledamots försorg söka erhålla Stadsfullmäktiges beslut i öfverensstämmelse med densamma. Komitén ber få uttala önskvärdheten af att Stadsfullmäktiges beslut fattas i så god tid att meddelande därom före den 1 April 1908 kan sändas till Svenska stadsförbundets konstituerande kommitté, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Stockholm den 16 November 1907.

SIXTEN VON FRIESEN,
stadsfullmäktiges ordförande,
Stockholm.

A. BORGSTRÖM,
f. d. ordförande i Drätselkamma-
ren, Kristianstad.

EMIL KINANDER,
stadsfullmäktig,
Stockholm.

PEHR SWARTZ,
stadsfullmäktig,
Norrköping.

HJ. HULTING,
ordf. i municipalstämman,
Herrljunga.

R. F. BERG,
v. ordf. i stadsfullmäktige,
Malmö.

AXEL CARLANDER,
v. ordf. i stadsfullmäktige,
Göteborg.

VICTOR SCHNEIDER,
borgmästare,
Örebro.

ALBIN AHLSTRAND,
borgmästare,
Umeå.

ERIK PALMSTIERNÄ,
Stockholm.

Kommitterade.

Till Stadsfullmäktige i Karlstad.

Den 10 oktober detta år samlades i Stockholm mer än 700 personer, utgörande kommunalmän och representanter från ett flertal svenska städer, köpingar och municipalsamhällen, till öfverläggning uti för dessa samhällen betydelsefulla kommunala frågor.

Ett af de viktigaste ärenden, som därvid förekom, var det förslag till bildande af en samorganisation mellan Sveriges stadskommuner, som öfverlämnades till kongressen från Centralförbundets för Socialt Arbete kommunalkommitté. Förslaget innebar att samhällena själfva skulle ingå som *medlemmar* uti ett förbund, som upprättade en för dem alla gemensam *kommunal centralbyrå*. Hvar tredje år skulle förbundets medlemmar kallas till *ordinarie kongress*, hvarvid samhällena företrädades af utsedda *ombud*. Kongressen, som i sista hand skulle utgöra förbundets beslutande myndighet, ägde välja *styrelse* och utse de samhällen i olika län, som senare skulle välja ledamöter i en årligen sammanträdande *representantförsamling*, med hufvuduppgift att öfverlägga om de vid riksdagen framlagda kungl. propositioner eller väckta motioner, som berörde kommunernas angelägenheter; och med anledning häraf i förbundets namn göra behöfliga framställningar.

Hela *förbundets syfte* angafs vara «att tillvarataga stadssamhällenas gemensamma intressen, främja samverkan dem emellan och sprida kunskap i kommunalpolitiska ämnen».

Förslaget vann liflig anslutning och kongressen beslöt enhälligt att för sin del uttala sig för bildandet af en samorganisation mellan svenska städer, köpingar och municipalsamhällena.

Emedan kongressen icke hade något bemyndigande att å resp. samhällens vägnar fatta afgörande beslut i denna sak, kunde den blott uttala sig för de hufvudsakliga grunder, efter hvilka ett förbund lämpligen borde organiseras, hvarjämte den beslöt att genom en konstituerande kommitté bringa kongressens beslut till samhällenas kännedom.

Den konstituerande kommittén fick äfven i uppdrag att på lämpligt sätt söka bringa organisationsplanen till verkställighet och fördensknll sammankalla representanter för samhällena, som önska ingå i förbundet till *konstituerande möte* på tid, som öfverläts till kommittén att bestämma.

Under uttalande af vår säkra förhoppning att hrr stadsfullmäktige benäget ville taga denna betydelsefulla angelägenhet i öfvervägande får kommittén härmed öfverlämna det af kongressen godkända stadgeförslaget för Svenska statsförbundet jämte protokollsutdrag öfver i ämnet fattade beslut.

En till kongressen uppgjord, kortfattad öfversikt af befintliga kommunala samorganisationer utomlands bifogas äfven.

Till fullgörande af det kommittén lämnade uppdraget får kommittén, under återopande af hvad handlingarna innehålla, till sist hemställa:

att stadsfullmäktige ville besluta Karlstad stads ingående som medlem i ett svenskt stadsförbund, i hufvudsak organiseradt enligt de grunder, som angifvas i bifogade stadgeförslag;

att stadsfullmäktige, därest ofvannämnda hemställan bifalles, ville såsom stadens ombud vid det konstituerande möte, hvartill kallelse af kommittén kommer att utfärdas, utse det antal personer, som angifves i stadgeförslaget.

Stockholm den 16 november 1907.

SIXTEN VON FRIESEN.

Ordförande i stadsfullmäktige.
Stockholm.

A. BORGSTRÖM.

F. d. ordförande i drätselkammaren, Kristianstad.

HJ. HULTING.

Ordf. i municipalstämman, Herrljunga.

VICTOR SCHNEIDER.

Borgmästare,
Örebro.

EMIL KINANDER.

Stadsfullmäktig,
Stockholm.

R. F. BERG.

V. ordf. i stadsfullmäktige,
Malmö.

ALBIN AHLSTRAND.

Borgmästare,
Umeå.

PEHR SWARTZ.

Stadsfullmäktig,
Norrköping.

AXEL CARLANDER.

V. ordf. i stadsfullmäktige,
Göteborg.

E. PALMSTIERNA.

Stockholm.

Kommitterade.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 21.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade en vid kommunalkongressen i Stockholm i Oktober månad nästlidna år tillsatt kommitté i och för bildandet af en samorganisation mellan Sveriges städer, köpingar och municipalsamhällen uti framställning, som blifvit af Herr Dahlman upptagen som motion, hemställt, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta Karlstads stads ingående som medlem i ett svenskt stadsförbund, i hufvudsak organiseradt enligt de grunder, som angåfves i ett vid framställningen fogadt stadgeförslag, samt att Stadsfullmäktige, därest nämnda hemställan bifölles, ville såsom stadens ombud vid det konstituerande möte, hvar till kallelse af kommitén komme att utfärdas, utse det antal personer, som angåfves i berörda stadgeförslag.

Sedan handlingarne föredragits samt från stadgeförslaget antecknats, att Karlstads stad enligt förslaget ägde att till det konstituerande mötet utse två ombud, beslöt Drätselkammaren hemställa, att den gjorda framställningen måtte af Herrar Stadsfullmäktige bifallas.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 16.

På gifven anledning hade Stadsfullmäktiges Herr Ordförande väckt motion, det Herrar Stadsfullmäktige ville besluta, att Karlstads stad skall ingå som medlem i ett under bildande varande svenskt stadsförbund med uppgift, som i motionen bilagde handlingar funnes närmare angifven.

Öfver denna motion hade Drätselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande, deri Utskottet efter föredragning och hållen diskussion beslöt instämma, hvarjemte Utskottet ville hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte utse två ombud för staden att vid mötet för ifrågasatta stadsförbundets konstituerande på stadens bekostnad närvara och dervid stadens talan föra och dess rösträtt utöfva.

In fidem:
W, BROCKMANN,

4. Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om en gratifikation åt föreståndaren för verken.

Utdrag af protokoll, hållet hos Styrelsen för Karlstads Vatten- och Gasverk den 14 December 1907.

§ 151.

Beslöts att till Herrar Stadsfullmäktige aflåta följande framställning:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Allt sedan Stadens Elektricitetsverk år 1905 började byggas, har Vatten- och Gasverkets Ingeniör Herr J. A. Wallmark haft öfverinseende öfver detsamma och utan någon som helst ersättning tillhandagått Styrelsen med infordrandet af anbud för beslutade bygnadsarbeten, upprättandet af leveranskontrakt, öfvervakandet af arbetenas utförande, upprättandet af taxeförslag för den elektriska energiens distribuering, samt i Styrelsen föredragit såväl dessa ärenden, som alla ansökningar angående elektrisk energi och med vederbörande afnämare upprättat kontrakt. Detta arbete har pågått under loppet af öfver två år, men Styrelsen har af sparsamhetsskäl icke velat framkomma med anhållan om anslag till ersättning för detta arbete, förr än det blifvit utrönt, huru elektricitetsverkets ekonomi gestaltat sig. Då denna nu synes tryggad, får Styrelsen hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om en gratifikation åt Ingeniör Wallmark af 1,000 kronor såsom ersättning för det extra arbete han till innevarande års slut för Staden nedlagt.

In fidem

J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 20.

På remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Styrelsen för Vatten- och Gasverken hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om beviljande af en gratifikation åt föreståndaren för nämnda verk, Ingeniören J. A. Wallmark, af 1,000 kronor såsom ersättning för det extra arbete Ingeniören Wallmark intill nästlidna års slut nedlagt vid uppförandet af stadens elektricitets-

verk samt handhafvandet af en del till detta verk hörande bestyr; Och beslöt Drätselkammaren, efter föredragning och hållen öfverläggning, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla den gjorda framställningen.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 17.

I likhet med Drätselkammaren, hvilken uppå remiss i ärendet afgifvit utlåtande, beslöt nu Beredningsutskottet, som äfven hade att sig yttra, att tillstyrka bifall till Styrelsens för vatten- och gasverken hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om en gratifikation åt föreståndaren för nämnda verk, Ingeniören J. A. Wallmark, af 1,000 kr. såsom ersättning för det extra arbete, han intill slutet af nästlidet år haft vid uppförandet af stadens elektricitetsverk samt ombesörjandet af en del bestyr för detta verk.

In fidem:
W. BROCKMANN.

5. Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om understöd åt aflidne maskinisten C. W. Belfrages sterbhus.

Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen för Karlstads Vatten- och Gasverk den 14 December 1907.

§ 150.

Beslöts att hos Herrar Stadsfullmäktige göra följande framställning:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Under nästlidne Oktober månad afled å länslasarettet härstädes 1:a maskinisten vid Stadens Vattenverk C. W. Belfrage efterlemnande i torftiga omständig-

heter hustrun Anna Karolina, 49 år gammal, samt fem barn däraf två minder-åriga, det yngsta en gosse om tolf år, född den ¹⁵/₁₀ 1895.

Maskinisten Belfrage har sedan den 1 Juni 1900 till Styrelsens fulla belå-tenhet på mönstergillt sätt skött sina åligganden, och Styrelsen har på grund dels häraf dels af änkan Belfrages oförmåga att i någon nämnvärd mån bidra till sitt och sina oförsörjda barns uppehälle beslutat ingå till Herrar Stadsfullmäktige med anhållan att Herrar Stadsfullmäktige ville lemna änkan Belfrage ett årligt underhåll af 300 kronor till dess hennes yngsta barn uppnått 15 års ålder, för så vidt hon under tiden lefver ogift, att i mån af behof till henne utbetalas; allt dock räknadt från 1 November innevarande år.

In fidem
J. A. WALLMARK.

*Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkamma-
ren i Karlstad den 27 Januari 1908.*

§ 19.

På remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Styrelsen för Vatten- och Gasverken hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning, att, som under Oktober månad nästlidna år aflidne förste maskinisten vid stadens vattenverk C. W. Belfrage efterlämnat hustru och fem barn, däraf två minder-åriga, i fattiga omständigheter, Herrar Fullmäktige måtte bevilja enkan Anna Karolina Belfrage ett årligt ungerhåll af 300 kronor, räknadt från den 1 Novem-ber 1907, att, försåvidt enkan Belfrage ej inginge nytt äktenskap, utgå intill dess yngsta barnet uppnått 15 års ålder.

Då framställningen enligt dess ordalydelse afsåge bidrag till Belfrages efter-lämnade barns uppfostran och ej pension åt enkan, beslöt Drätselkammaren till-styrka Herrar Stadsfullmäktige att på det sätt bifalla framställningen, att för hvarje af makarne Belfrages barn, som icke fyllt 15 år, beviljades ett årligt uppfostringsbidrag af 150 kronor, räknadt från den 1 November 1907, att till barnets förmyndare utbetalas, intill dess barnet uppnått 15 års ålder.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 18.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för vatten- och gasverken gjort framställning om ett årligt underhåll af 300 kr. åt aflidne 1:ste maskinisten vid vattenverket C. W. Belfrages efterlemnade enka tilldess hennes yngsta barn fyllt 15 år, öfver hvilken framställning Drätselkammaren uppå remiss sig yttrat, hvar efter nu Beredningsutskottet hade att utlåta sig afgifva.

Efter handlingarnes föredragning och hållen öfverläggning ansåg sig Utskottet böra uttala, att Utskottet icke funne lämpligt tillråda Herrar Fullmäktige att vidtaga en åtgärd, som, om också endast skenbart, innebure en pensionering af enkan efter en i stadens tjänst anställd person, likalitet som Utskottet ville förorda årligt understöd åt barn efter i stadens tjänst afliden tjänsteman, men då maskinisten Belfrage på ett särdeles utmärkt sätt skött den af honom innehafda sysslan och haus efterlemnade familj befunne sig i mycket behöfvande omständigheter, ville Utskottet deremot tillstyrka att familjen för en gång beviljades en gratifikation af 600 kr. att till densamma i mån af behof utbetalas af Styrelsen för vatten- och gasverken.

In fidem:

W. BROCKMANN.

21. Konditor I. Smedbergs besvär öfver Konungens Befallningshafvandes i länet resolution, hvarigenom han förvägrats rätt att utskänka maltdrycker å sitt konditori här i staden.

Till Konungen!

Öfver Konungens Befallningshafvandes i Vermlands Län resolution af den 31 December 1907 får jag härmed med bifogande af nämde resolution i underdånighet anföra besvär.

Som af resolutionen framgår har Konungens Befallningshafvande ansett sig icke kunna bifalla min ansökning att å mitt konditori få tillhandahålla besökande

kunder porter till förtäring på stället; detta afslag skulle grunda sig på Stadsfullmäktiges i Karlstad afslag å min framställning, intagen i dess protokoll af den 25 Oktober 1907, och der det motiveras dermed, att exempel icke saknats derpå, att rätt till utskänkning af maltdrycker å konditori föranledt missbruk.

Som af min ansökan af den 9 Augusti 1907, intagen i bilagde Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar Ser. A. N:o 9 den 7 November framgår, har under de 15 år jag innehaft konditorirörelse här i staden aldrig något missbruk af maltdrycker i min lokal förekommit, och denna min försäkran har icke af någon till ens någon del kunnat jäfvas.

Att missbruk å annat konditori möjligen skett, vill jag icke bestrida, men finner jag det vara i hög grad orättvist, att den begärda rättigheten att servera porter, som jag i 15 år utan någon som helst anmärkning innehaft, skall mig förvägras, derföre att annan konditor möjligen har låtit något missförhållande vid servering af maltdrycker komma sig till last.

Genom nämde resolution utestänges hyggligt och ordentligt folk, som någon gång behöfva en så stärkande dryck som porter från att erhålla den å en i allo ordentlig lokal, samt hänvisas till de spritförsäljande lokalerna, der såväl kunder som atmospher, åtminstone för damer, är mindre tilltalande, ja till och med understundom rent af afskräckande.

Jag tager mig friheten påpeka, att om tillstånd till nämde porterservering skulle mig förvägas enär missbruk af annan skett, så skulle väl i analogi härmed alla spritförsäljningsrättigheter förbjudas, då det är en känd sak, att just å sådana ställen, der berusande varor serveras, der saknas ingalunda exempel på missbruk.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag i underdånighet anhålla, att Konungens Befallningshafvandes förutnämnda resolution måtte upphäfas i hvad den rör serveringen af maltdrycker, samt tillstånd meddelas mig att i min i gården N:o 138 vid Drottninggatan, belägna försäljningslokal i förening med bakelser och der så önskas färdiggjorda smörgåsar få tillhandahålla allmänheten porter till förtäring på stället.

Karlstad den 21 Januari 1908.

ISIDOR SMEDBERG

Konungens Befallningshafvandes i Värmlands län resolution på en af konditoren Karl Fredrik Isidor Smedberg i Karlstad den 12 Augusti 1907 gjord ansökning att han hvilken enligt Konungens Befallningshafvandes resolution den 26 Augusti 1904

meddelats rättighet att under en tid af tre år räknadt från den 1 Oktober 1904, uti gården N:o 138 vid Drottninggatan i Karlstad i förening med konditorirörelse försälja vin, måtte erhålla tillstånd att under ytterligare tre år till allmänheten tillhandahålla, — i förening med bakelser, eventuellt påbredda smörgåsar — vin och porter till förtäring på stället;

Öfver hvilken ansökning, därvid fogats präst! etyg, utvisande att sökanden äger god frejd, stadsfullmäktige och magistraten i Karlstad afgifvit infordrade yttranden och därvid till ansökningen tillstyrkt bifall i afseende å det af sökanden begärda tillståndet att utskänka vin, men däremot på anförda grunder afstyrkt ansökningen i öfrigt;

Gifven Karlstad i landskansliet den 31 December 1907.

Konungens Befallningshafvande, som tagit detta ärende i öfvervägande, pröfvar, jämlikt 7 § i Kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 Juni 1905, skäligt härigenom meddela ofvanbemälda Smedberg tillstånd att under en tid af tre år, räknadt från och med den 1 Januari 1908 i gården N:o 138 vid Drottninggatan i Karlstad utskänka vin.

Ansökningen i öfrigt finner Konungens Befallningshafvande på grund af innehållet i 4 momentet af förut åberopade lagrum icke kunna bifallas.

Med afseende å den tillåtna rörelsens utfölvande aktar Konungens Befallningshafvande nödigt föreskrifva följande inskränknings:

Utskänkningsen må allenast äga rum i sammanhang med konditorirörelse vid servering af bakelser och konfektyrer.

Det åligger härförutom Fredrik Isidor Smedberg att ställa sig till noggrann efterrättelse ej mindre de i förberörda Kungl. förordning innehållna stadganden rörande försäljning af vin och öl, än äfven de inskränknings i försäljningsrätten, som Konungens Befallningshafvande framdeles kan finna nödigt meddela.

Utskänkningsrörelsen må ej börjas, förrän besiktning å den lägenhet, där rörelsen skall bedrivas, blifvit, i enlighet med 20 § i Kungl. förordningen ang. försäljning af vin och öl den 9 Juni 1905, hållen, och vederbörligt bevis däröfver utfärdats. Ombyte af utskänkningsställe må ej ske, med mindre Konungens Befallningshafvande därtill gifvit sitt samtycke.

Öppnar Smedberg inom Karlstads stad kommun handel i öppen bod, anses det här meddelade tillståndet till utskänkning hafva förfallit.

Aflider Smedberg, åligger det sterbhusdelägarne, om de vilja fortsätta rörelsen, hvilket emellertid allenast må ske intill utgången af den tid, detta tillstånd afser, att inom en månad efter dödsfallet därom göra anmälan hos Konungens Befallningshafvande, med uppgift å den person, som antagits till föreståndare för försäljningen; hvarefter Konungens Befallningshafvande meddelar efter omständigheterna påkalladt beslut i ärendet. Göres ej anmälan inom föreskrifven tid, eller pröfvas den till

föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, anses försäljningsrätten hafva upphört den dag, tiden för anmälningsskyldigheten gick till ända eller beslut i ärendet meddelades.

Den som med denna resolution icke åtnöjes, äger att däröfver hos Kungl. Maj:t i Dess Finansdepartement anföra underdåniga besvär innan klockan tolf & trettionde dagen från delfäendet, dock att menighet, som klagat, äger tillgodonjuta femton dagars längre besvärstid; skolandet vid besvären fogas behörigen styrkt bevis, vid hvad tid klaganden af resolutionen fått del.

GERH. DYRSSEN.

Axel Schotte.

Kungl. Maj:ts nådiga vilja är att Dess Befallningshafvande i Värmlands län häröfver afgifver underdånigt utlåtande. Stockholm den 25 Januari 1908.

På nådigste befallning:

CARL SWARTZ.

Resolution.

Remitteras till magistraten i Karlstad, som ville, efter stadsfullmäktiges hörande, i ärendet afgifva yttrande samt därmed jämte remisshandlingarna hit inkomma. Karlstad i landskansliet den 28 Januari 1908.

GERH. DYRSSEN.

Georg Samuelsson.

Öfverlemnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad, som anmodas att i ärendet afgifva yttrande och dermed till Magistraten inkomma samt remisshandlingarna dervid återställa.

Karlstads rådhus den 31 Januari 1908.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 24.

I anledning af de besvär, konditor Isidor Smedberg anført öfver Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 31 December 1907, hvarigenom Smedberg förvägrats rätt att i sitt konditori här i staden utskänka maltdrycker, hade Stadsfullmäktiges yttrande infordrats.

I detta ärende hade uppå remiss Beredningsutskottet att utlåtande afgifva och beslöt nu efter föredragning och hållen öfverläggning att tillstyrka Herrar Fullmäktige att med åberopande af sitt yttrande öfver konditor Smedbergs ansökan om erhållande af förberörde rätt yrka ogillande af de anförda besvären.

In fidem:
W. BROCKMANN.

2. Styrelsens för östra barnkrubban af Herr Huzell såsom motion upptagna framställning om hjälp från stadens sida för förvärfvande af en tomt för krubban.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Sedan Fruntimmersföreningen i Karlstad under sistförflutna året begärt Herrar Stadsfullmäktiges bistånd för upprättande af en barnkrubba för de östra stadsdelarne, hvilken framställning beaktades såillvida, att Herrar Fullmäktige från och med innevarande år till en dylik barnkrubba beviljade ett årligt anslag om 1,000 kronor, har Fruntimmersföreningen för sin del vidtagit sådana åtgärder, som ansetts lämpliga för att fortskynda frågans vidare utredning och möjliggöra, att krubban med första kommer till stånd. Dessa åtgärder hafva bestått dels deri att Fruntimmersföreningen genom anordnande af en vår-bazar sökt anskaffa ytterligare penningemedel till krubban, en åtgärd som ledt till att Fruntimmersföreningen för krubbans räkning nu omhänderhar, Herrar Stadsfullmäktiges bidrag oräknadt, c:a kronor 14,000, i hvilken summa då ingå gäfvor om sammanlagdt ungefär 2,900 kronor, dels deri att en kommité tillsatts med uppdrag att ordna lokalfrågan,

Denna kommité har nedlagt mycket arbete på fullgörandet af sitt uppdrag, och har derunder kommit till insikt om, att någon för ändamålet lämplig och välbelägen lokal ej stode att få *hyra*, då en barnkrubba med sin mångfald af barn i späda ålder allmänt anses såsom en alltför besvärlig hyresgäst. Återstod då endast att genom köp söka förvärva något passande, och har kommitén dervid med sitt val stannat vid tomten n:r 35 kvarteret Uttern i Haga såsom den mest lämpliga platsen af det lilla, man hade att välja på, ett område, som af nuvarande egarne inköpts dels af privat person, dels af staden. Enligt en af egarne uppgjord tabell öfver deras för tomten hafda utgifter framgår, att de hittills betalt omkring 7,000 kronor derför samt att på den från staden förvärfvade delen återstode oguldna c:a 3,000 kronor, hvadan hela tomten komme att kosta ungefär 10,000 kronor. Från en byggmästare har kommitén äfven infordrat skiss och kostnadsförslag, som slutar på c:a 10,000 kronor äfven det.

Af det nu sagda framgår, att Fruntimmersföreningens utgift för tomt och byggnad till krubban, om köpet kommer till stånd, således skulle uppgå till i rundt tal 20,000 kronor, men att för ändamålet endast finnas c:a 15,000 kronor disponibla, hvadan ungefär 5,000 kronor fattas, ett belopp som kommitéradet ansett för stort för Fruntimmersföreningen ensam att anskaffa. Kommitén hade derför föreslagit, att, om Fruntimmersföreningen skulle spekulera å denna tomt, föreningen borde försöka utverka Herrar Stadsfullmäktiges bistånd med någon del af köpesumman.

På sitt ordinarie höstsammanträde den 29 sistlidne november, då kommitéradets förslag framlades, uppdrog Fruntimmersföreningen åt den nya krubbans styrelse, att framdeles vidtaga alla åtgärder, som röra krubban, och vågar derför under-tecknad, denna styrelses ordförande, å dess vägnar vända mig till Herrar Stadsfullmäktige med en vördsam anhållan, att Herrar Stadsfullmäktige ville efterskänka de c:a 3,000 kronor, som af de nuvarande egarne ännu ej blifvit guldna, då Fruntimmersföreningens utgift för tomten blefve omkring 7,000 kronor, för hvilken summa egarne förklarar sig villiga att, i händelse af Herrar Stadsfullmäktiges bifall till denna vår framställning, afstå densamma, och hoppas sedan styrelsen vara i stånd att på egen hand anskaffa hvad som brister, så att östra barnkrubban under loppet af nästa år kunde börja sin verksamhet.

Karlstad i December 1907.

För östra barnkrubbans styrelse:

IDA HEDSTRÖM.

Direktris,

Förestående upptogs som min motion.

Karlstad den 23 December 1907.

AUG. HUZELL.

G. Mæchel.

Sekreterare.

Köpekontrakt.

Undertecknad L. G. Setterlund upplåter och försäljer härmed till föreningen Barnkrubban i Karlstad mig tillhöriga 236,25 kvadratmeter af tomten N:o 35 kvarteret Uttern här i staden med därå uppförd åbyggnad emot en öfverenskommen köpeskillning stor, tretusenniohundra (3,900) kronor, samt öfverlåter tillika, under vilkor som här nedan närmare angifvas, på nämnda förening den rätt till köp af 512,41 kvadratmeter af samma tomt, som jag genom öfverenskommelse den 16 April 1907 förvärfvat af Karlstad stad.

Köpevillkoren äro följande:

1:o) Tillträdet af förstnämnda område, som säljes i det skick det nu finnes, sker genast; dock förbehåller sig säljaren rätt att intill den 1 Juli 1908 utan ersättning begagna den å området uppförda byggnaden.

2:o) Köpeskillingen för förstnämnda område, 3,900 kronor, erlägges kontant vid detta kontrakts underskrifvande. En i detta område gällande penningeinteckning, för närvarande belånad i Vermlands Stadshypoteksförening, förbinder sig säljaren att snarast möjligt låta döda för såvidt den besvärar området, och ansvarar säljaren för att inga andra inteckningar för guld häfta vid egendomen i fråga. — De af säljaren i anledning af ofvannämnda öfverenskommelse den 16 april 1907 utlagda tvåtusenniohundra fem (2,905) kronor 50 öre godtgöres honom jämte 6 procent ränta från nämnda datum, likaledes kontant vid detta kontrakts underskrifvande. Köparen öfvertager i öfrigt säljarens såväl rättigheter som skyldigheter enligt berörda öfverenskommelse och äger köparen sålunda att mot erläggande till staden af resterande köpeskillning för området af staden erhålla köpebref.

3:o) För alla å egendomen hvilande skatter och onera, som belöpa å året 1907, ansvarar säljaren; för hvad som belöper å tiden från och med år 1908 svarar köparen.

4:o) Lagfarandet af detta fastighetsfång bekostas af köparen allena.

5:o) Då de i punkt 2:o härofvän omförmälta kontanta likvider fullgjorts, äger köparen bekomma kvitteradt köpebref å förstberörda område äfvensom åtkomsthandlingar till 159,66 kvadratmeter af detsamma; säljarens egen ansökan om lagfart å återstående 76,59 kvadratmeter har förklarats hvilande, hvarom utfärdats kungörelse.

Af detta kontrakt äro två likalydande exemplar upprättade, hvaraf köpare och säljare tagit hvar sitt.

Karlstad den 16 december 1907.

L. G. SETTERLUND.

Säljare.

Förestående kontrakt godkännes till alla delar.

Som ofvan.

För föreningen Barnkrubbau:

Dess byggnadskommité:

IDA HEDSTRÖM.

AUGUSTA SKOLUND.

MARIA MOBERG.

På en gång närvarande vittnen:

AUG. HUZELL.

JOHN JOHNSON.

Tablå

öfver kostnaden för tomten n:o 35 kvarteret Uttern, stadsdelen Haga i Karlstad.

Tomten innehåller 748,66 mtr².

Den 1 April 1906 inköpt af K. F. Sundelius 236,25 mtr ²		
= 2,679,07 fot ² à 80 öre	2,143:	24
En stallbyggnad	1,000:	—
	<u>S:ma</u>	<u>3,143: 24</u>
Ett år 8 mån. ränta derå	314:	30
Lagfartskostnad	34:	11
		<u>3,491: 65</u>
Den 16 April 1907 inbetalt till staden halfva köpeskillingen		
för 512,41 mtr ² = 5,811 fot ² à 1 kr.	2,905:	50
Ränta därå!	116:	—
		<u>3,021: 50</u>
Påfyllnad af tomten c:a 1,000 lass à 35 öre		350: —
Diverse besvär		50: —
		<u>Kr. 6,913: 15</u>

Karlstad den 29 Nov. 1907.

L. G. SETTERLUND.

g:m J. Olson.

Utdrag af protokoll, hållet dos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 17.

Uti en till Herrar Stadsfullmäktige ingifven, af Herr Huzell såsom motion upptagen framställning hade styrelsen för Östra Barnkrubban hemställt, att som Fruntimmersföreningen i Karlstad hade för afsigt att till lokal för en barnkrubba för de östra stadsdelarne inköpa och bebygga tomten n:o 35 i kvarteret Uttern i stadsdelen Haga härstädes, af hvilken tomt en del blifvit af nuvarande ägaren förvärfvad från staden, samt å den till staden utfästade köpeskillingen för detta område återstode oguldet ett belopp af omkring 3,000 kronor, Herrar Stadsfullmäktige måtte, då Fruntimmersföreningens tillgångar icke försloge till hela köpeskillingens gäldande, efterskänka berörda belopp, omkring 3,000 kronor, som utgjorde stadens återstående fordran å köpeskillingen för området ifråga; Och hade nu Drätselkammaren att i detta ärende afgifva yttrande.

Det antecknades, att af ofvannämnda tomten N:o 35 i kvarteret Uttern ett område af 512,41 kvadratmeter blifvit af staden försåldt till Herr L. G. Setterlund, samt att å den härför öfverenskomna köpeskillingen återstode oguldet ett belopp af 2,905 kronor 50 öre.

Under fullt erkännande af det synnerligen behjärtansvärda syftet med förevarande framställning, ville Drätselkammaren dock framhålla, att då här vore fråga om ekonomiskt bistånd från stadens sida till en förening, som ej stode i något beroende af de kommunala myndigheterna och som alltså obehindradt kunde upphöra med sin verksamhet och realisera sina tillgångar, det vore nödvändigt, att det begärda efterskänkandet från stadens sida af den ifrågavarande köpeskillingen skedde under sådan form, att staden egde rätt utkräfvå köpeskillingsbeloppet, om och när föreningens verksamhet komme att upphöra.

I anslutning till hvad sålunda framhållits beslöt Drätselkammaren hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte på det sält tillmötesgå framställningen, att resterande köpeskillingsbeloppet finge i tomten inestå mot det att Fruntimmersföreningen utfärdade och till staden öfverlämnade ett skuldebref å samma belopp utan ränta, med rätt till inteckning i den af föreningen förvärfvade tomten samt ställt att förfalla till betalning då föreningens verksamhet komme att upphöra eller till annan tomt förflyttas, äfvensom att staden tillförsäkrades första inteckning i fastigheten till säkerhet för det sålunda förskrifna beloppet.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 19.

Sedan Fruntimmersföreningen här i staden förvärfvat tomten N:o 35 i kvarteret Uttern i stadsdelen Haga härstädes i afsigt att der uppföra byggnader för barnkrubban för de östra stadsdelarne, så hade styrelsen för samma barnkrubba, enär säljaren af tomten ifråga inköpt en del af densamma från staden och af köpeskillingen härför ännu häftade i skuld till stadskassan med 2,905 kr. 50 öre, till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med framställning, att Herrar Fullmäktige ville till förmån för barnkrubban efterskänka detta oguldna köpeskillingsbelopp.

Öfver denna framställning, som af Herr Huzell såsom motion upplagits, hade Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtande, samt dervid af anförda skäl ansett sig icke kunna lillstyrka bifall till framställningen med mindre än att staden genom första inteckning tillförsäkrades rätt att återbekomma det oguldna köpeskillingsbeloppet, om tomten komme att användas för annat ändamål än det nu afsedda.

Härpå hade nu Beredningsutskottet att i ärendet sig yttra och ehuru väl Utskottet också ansåge önskvärdt, att en säkerhet sådan som Drätselkammaren tänkt sig kunna beredas staden, men då det ur rättslig synpunkt torde på grund af formella skäl vara omöjligt åstadkomma detta, samt för öfrigt Utskottet icke hölle för troligt, att tomten i fråga skulle någonsin komma att af Fruntimmersföreningen i spekulationssyfte afyttras eller användas, ville Utskottet för sin del tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att utan vidare bifalla framställningen i fråga.

In fidem:
W. BROCKMANN.

23. Magistratens och Brandstyrelsens framställningar om polis- och brandkårernas åtskiljande.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med anledning af Herrar Stadsfullmäktiges beslut den 29 December 1906 att uppdraga åt Brandstyrelsen att verkställa utredning, huruvida det kunde anses

önskvärdt och lämpligt, att fasta brandkåren här i staden omorganiserades med utgående från, att kårens manskap icke tillika skall göra polistjänst, hade Brandstyrelsen förehaft denna fråga och därvid på anförda grunder föreslagit brand- och poliskårens skiljande från och med den 1 Oktober 1908 samt afgifvit förslag till organisation af en särskild fast brandkår.

Brandstyrelsens yttrande hade nu öfverlämnats till Magistraten för vidare behandling af ärendet.

Efter handlingarnas föredragning har Magistraten ansett sig kunna till alla delar instämma i hvad Brandstyrelsen yttrat.

Den kombinerade brand- och poliskåren har vid sin tillkomst utgjort en synnerlig lycklig lösning af frågan om förbättradt brand- och polisväsende i Karlstad och har äfven sedermera på ett hedrande sätt fullgjort sina värf.

Med stadens hastiga tillväxt hafva emellertid fordringarna å polismannen ökats och behovet synes numera kräfva en homogent sammansatt poliskår, för sitt kall i sin helhet mera utbildad, än hvad det kombinerade systemet kan erbjuda.

Då därtill kommer, att den tid är inne, då en ändrad arbetsplan för fasta brandkåren måste genomföras, så att denna kommer att mera än hittills ägna sig åt brandtjänst och mindre åt polistjänstgöring, hvarigenom nu i allt fall skulle inträda behof af ökad polispersonal, synes äfven Magistraten lämpligast att nu taga steget fullt ut och alldeles skilja kårerna åt.

I enlighet med sin sålunda uttalade mening vill Magistraten nu framlägga förslag till ändrad organisation af poliskåren.

Beträffande då först befälet, bör hänsyn tagas därtill, att Kungl. Maj:t fastställt stadsfiskalens aflöningsstat med det därvid af Herrar Stadsfullmäktige fästa vilkor, att stadsfiskalen skall, där så påfordras, vara skyldig att i egenskap af poliskommissarie utöfva tillsynen och befälet öfver polisen. Aflöningen är ock bestämd med fäst afseende därå att stadsfiskalen skall utöfva dylikt befäl. Vid sådant förhållande finner Magistraten icke skäl att bibehålla polisintendenten såsom polisbefäl. Denna syssla inrättad med särskildt afseende å det kombinerade systemet och för att hos en person samla befälet för både brand- och poliskår, mister genom kombinationens upplösning en stor del af sitt existensberättigande. Och ehuru väl skäl kunde finnas att fortfarande hålla chefskapet öfver polisen och åklagaremyndigheten åtskilda, synes det Magistraten väl dyrbart att nödgas betala både polisintendent och stadsfiskal för ett sådant chefskap, som blott utöfvas af den ene. Polisintendentsbefattningen torde således böra indragas och chefskapet för polisen utöfvas af stadsfiskalen.

En andra poliskommissarie träder i stället för den nuvarande stadssergeanten, men får helt ägna sig åt polistjänst och torde lämpligen kunna med biträde af en detektiv konstapel sköta äfven de detektiva göromålen, hvarigenom särskild detektivöfverkonstapel blir öfverflödigg.

Med bibehållande af nuvarande tre öfverkonstaplar föreslås, att de ordinarie konstaplarnes antal ökas från 9 till 25, hvaraf en med hufvudsaklig tjänstgöring som rådhusvaktmästare, och att en särskild detektivkonstapel anställles.

Med beräkning af patruleringspass om 4 timmar och att 3 man af 24 hafva fridag hvarje dygn, indelas bevakningstjänsten förslagsvis sålunda:

9 f. m.—1 e. m.:	5	patrullerande:
1 e. m.—5 e. m.:	6	»
5 e. m.—9 e. m.:	7	»
9 e. m.—1 f. m.:	8	»
1 f. m.—5 f. m.:	5	»
5 f. m.—9 f. m.:	3	»

Summa 34 patruleringspass.

Om man beräknar de 21 tjänstgörande konstaplarnes tjänstgöring till 8—9 timmar i dygnet, kunna de sålunda fullgöra dessa 34 pass, bestrida 6 vaktpass å poliskontoret, och därutöfver manskap finnas disponibelt för diverse extra tjänstgöring.

Härvid beräknas dock, att en särskild extra polis är anställd för Hagaborgstrakten och en dylik för lasarettstrakten med mindre aflöning och begränsad patrulleringsskyldighet.

Beträffande aflöningen, så är denna för närvarande genom Herrar Stadsfullmäktiges beslut den 1 November 1906 bestämd till

för öfverkonstapel	1,350: —
och beklädnadsersättning	150: —
	<hr/>
	1,500: —
för konstapel	1,100: —
jämte fri uniform.	
för detektivöfverkonstapel (om särskild skolad detektiv)	1,800: —
jämte beklädnadsersättning	150: —
	<hr/>
	1,950: —

med rätt för alla till 4 ålderstillägg å 125 kr. efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjänstgöring.

När dessa aflöningsförmåner bestämdes, hade polispersonalen begärt högre begynnelselön, än som beviljades, och har äfven sedermera förnyat sin framställning därom. Med afseende å angelägenheten att erhålla dugligt folk till polisens maktpåliggande tjänst, synes det Magistraten, att polisens aflöning bör ställas högre än en arbetares, och med de alltjämt stigande lefnadskostnaderna i allmänhet och särskildt hyrorna, anser Magistraten, om polisen nu skall omorganiseras, icke skäl att föreslå mindre aflöning, än som kan betecknas såsom fullt tillfredsställande.

Om sålunda begynnelseaflöningen i enlighet med personalens önskan höjes för öfverkonstapel till 1,600 kr. och för konstapel till 1,300 kr., torde däremot någon motsvarande minskning kunna äga rum i nu bestämda ålderstillägg.

Detektivkonstapelns aflöning torde böra sättas något högre än en vanlig konstapels och föreslås därför 1,400 kr. som begynnelseaflöning.

Vid genomförande af den nya organisationen synes jämväl hänsyn böra tagas till polisens berättigade önskningsar om nådon tids semester årligen, som Magistraten

vill föreslå till 14 dagar för poliskommissarien, 10 dagar för öfverkonstapel och 7 dagar för konstapel.

Magistraten föreslår sålunda följande organisation af Karlstads poliskår.

Polisen står, med borgmästaren som polischef, under närmaste befäl af stadsfiskalen i hans egenskap af poliskommissarie och utgöres af:

1 andre poliskommissarie,			
lön	1,500: —		
tjänstgöringspänningar	500: —		
beklädnadsersättning	150: —		
			2,150: —
Två lönetillägg à 250 kr. efter 5 och 10 års tjänstgöring.			
3 öfverkonstaplar			
lön	1,200: —		
tjänstgöringspänningar	400: —		
beklädnadsersättning	150: —		
			1,750: —
			5,250: —
1 detektivkonstapel			
lön	1,050: —		
tjänstgöringspänningar	350: —		
beklädnadsersättning	150: —		
			1,550: —
25 konstaplar			
lön	975: —		
tjänstgöringspänningar	325: —		
			1,300: —
jämta fri uniform à 150			32,500: —
med rätt som nu, för rådhusvaktmästaren Nils Ohlsson till fri bostad under sin återstående tjänstetid.			3,750: —
För öfverkonstaplar och konstaplar tre lönetillägg à 100 kr. hvar efter 3, 6 och 9 års tjänstgöring.			
2 distriktpoliser			
arvode	600: —		
beklädnad	90: —		
			690: —
			1,380: —
I staten upptagas därjämte semesterpenningarne			
7×26×4 = ...	728: —		
10×3×4 = ...	120: —		
14×4 = ...	56: —		
			904: —
Vikariering och extra tjänstgöring förslagsvis			500: —
			Kr. 47,984: —

Vidare föreslår Magistraten,

att vid meddelad permission å högst tre dygn, om tjänstgöringen tillfredsställande ordnas utan kostnad för staden, likasom vid sjukdomsfall, som räcker

högst en månad och vid sjukdom, ådragen genom skada under tjänstgöring, aflöningen oafkortad utbetalas, hvaremot vid annan permission och vid sjukdomsfall utöfver en månad tjänstgöringspänningarna frändragas, och att vid suspension så väl lön som tjänstgöringspänningar äro förverkade;

att den nya organisationen tillämpas från den 1 Oktober 1908;

att från samma dag polisintendentsbefattningen indrages och den för polisintendenten utfärdade instruktion upphäfves, samt att nuvarande stadssergeanten öfvergår till brandkåren som brandsergeant med bibehållande under sin tjänstetid af nuvarande aflöningsförmåner

lön	2,000: —
beklädnadsbidrag	150: —
fri bostad och vedbrand med tillägg af lyse.	

För att kunna jämföra tolalkostnaden för den nya organisationen med kostnaden för den gamla torde man böra taga i beräkning nu föreslagna löneförhöjningar och semesterpenningar äfven för den gamla organisationen, hvarjämte man bör räkna med sannolikheten af att med hänsyn till brandkårens ändrade arbetsplan i allt fall nödgas anställa 7 nya poliskonstaplar.

Gamla staten ställer sig då sålunda (med löneförhöjningar).

Polisintendenten	1,500: —
Stadssergeanten (aflöningen är helt å brandkårens stat)	
Detektivöfverkonstapel	1,950: —
3 öfverkonstaplar å 1,750: —	5,250: —
9 konstaplar å 1,450: —	13,050: —
7 erforderliga nya d:o å 1,450: —	10,150: —
1 distriktpolis för Hagaborg	690: —
1 d:o för lasarettstrakten (finnes redan nu som extra)	690: —
Semesterpenningar $10 \times 4 \times 4 = 160$ $7 \times 16 \times 4 = 448$	608: —
	<hr/>
	Kr. 33,888: —

Nya staten, i jämförelse härmed

Poliskommissarie	2,150: —
3 öfverkonstaplar å 1,750: —	5,250: —
Detektivkonstapel	1,550: —
25 konstaplar å 1,450: —	36,250: —
2 distriktskonstaplar å 690: —	1,380: —
Semesterpänningar	90±: —
	<hr/>
	Kr. 47,484: —
Ökningen alltså	Kr. 13,596: —

Denna ökning motväges emellertid af den utaf Brandstyrelsen konstaterade minskningen i brandkårens stat af Kr. 7,907: —, alltså en totalökning å brandkårens och polisens sammanslagna budget af Kr. 5,689: —.

Räknar man åter med nuvarande löner som förut (utan hänsyn till ålders-tillägg) men *med* den ifrågasatta ökningen af polispersonalen med 7 man och en

distriktpolis för lasarettstrakten, s å uppgår polisens stat till Kr. 29,330: — och efter nya förslaget till Kr. 47,984: —, en ökning alltså af Kr. 18,654: — eller, med afdrag af minskningen Kr. 7,907: — å brandkårens stat, Kr. 10,747: — ökning i det hela.

Den absoluta ökningen från nuvarande förhållanden blir däremot för polisens och brandkårens stater sammanslagna Kr. 19,497: —. Men därmed har då också vunnits en afsevärd förstärkning och förbättring, särskildt af stadens polisväsende.

Karlstads rådhus den 7 Oktober 1907.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Utdrag af protokollet, hållet hos Brandstyrelsen i Karlstad den 23 Augusti 1907.

§ 3.

Genom beslut den 29 Dec. 1906, hade Herrar Stadsfullmäktige uppdragit åt Brandstyrelsen att verkställa utredning, huruvida det kunde anses önskvärdt och lämpligt, att fasta brandkåren här i staden omorganiserades med utgående från, att kårens manskap icke tillika skall göra polistjänst.

Sedan Brandstyrelsen för frågans utredning låtit brandchefen genom besök i en del andra städer inhämta kännedom om därvarande förhållanden, företogs nu frågan till slutlig behandling.

Enligt tarifföreningens cirkulär i februari 1889 skulle följande, allmänna bestämmelser gälla för brandväsendets ordnande i Sveriges landsortsstäder:

Stad skall hafva fast brandkår under befäl af en brandchef, en vice brandchef och en kasererad brandmästare.

Manskapet skall utgöras af:

I. Fast manskap, bestående af så många man, att den för hvarje natt tjänstgörande vakten ungefärligen motsvarar i antal en för tusendet af stadens folkmängd.

Det fasta manskapet indelas i:

a) det kasererade manskapet, som är aflönadt för tjänstgöring dag och natt, och uppgår i antal till *minst* hälften af det för hvarje natt tjänstgörande fasta manskapet; och

b) nattvaktmanskapet, utgörande skillnaden mellan det fasta manskapet och det kasererade, tjänstgörande endast nattetid och till antalet så många, att de kunna indelas i minst fem vakter.

II. Reservmanskap; samt

III. Allmänna brandkåren.

När med ledning af dessa bestämmelser i början af 1890-talet stadens brandväsende omorganiserades, bildades en kasererad brandkår på 17 man under

befäl af brandchef, vice brandchef och stadssergeant, äfvensom en reserv, bestående af 50 man från Karlstads mekaniska verkstad, hvarjämte allmänna brandkåren bibehölls. Särskildt nattvaktmanskap erfordrades icke, emedan den kasererade truppen var så stor, att den nattetid tjänstgörande vakten därförutan godt fyllde fordringarne för densamma, en för hvarje tusen af stadens innevånareantal, hvilket gjorde åtta (8) för dåvarande folkmängd af omkring 8,000.

Måttet för tarifföreningens dåvarande fordringar på Karlstads brandkår var 4 man kasererade i tjänstgöring dag och natt och 20 man nattvaktmanskap, tjänstgörande 4 man hvarje natt. Den brandkår staden fick uppställde en nattvakt af ända till 11 man, under det på dagen det innevarande manskapet kunde nedgå till 5, men under gynnsamma omständigheter äfven då kunde uppgå till 11. Kåren var sålunda vida starkare än tarifföreningen fordrade.

Anledningen till, att en så stark brandkår med fördel kunde uppsättas, var den, att brandväsendet kombinerades med polisväsendet, så att manskapets tid kom att ändamålsenligt utnyttjas omväxlande i brand- och polistjänst.

Detta system, som fick namn af Karlstadssystemet och efter hand infördes i flere städer af ungefär Karlstads storlek, har under de 16 år det här tillämpats i det hela fungerat väl. Tillfredsställelsen därmed var naturligtvis störst i början, då de omorganiserade brand- och poliskårerna visade sig vara betydande framsteg från förutvarande förhållanden. Och hvad brandkåren beträffar, har icke häller under årens lopp någon kritik, öfver dess verksamhet sett dagen. Vidkommande poliskåren åter hafva ju i och med stadens tillväxt fordringarne å polismannen ökats, så att allt mera och från allt flere håll missnöje försports beträffande brandsoldaten som polisman.

Visserligen har detta missnöje, där det framkommit, visat sig vara mera fotadt på allmänna grunder än på verkligen påvisliga fel. Men det kan ju icke förnekas, att de allmänna resonemangen om brandsoldatens mindre lämplighet till polisman kunna hafva fog för sig så till vida, att man, ju större staden blir, måste ställa större fordringar på polismannens utbildning än som i allmänhet våra brandsoldater kunna väntas uppfylla. Att dessa det oaktadt hitintills i det hela skött sin polistjänstgöring väl, utgör en heder för både dem och deras närmaste befäl, men är måhända icke nog som grund för organisationens bibehållande.

Den stora besparing, som har vunnits genom kombinationen, har å andra sidan gjort, att talet om kårernas åtskiljande icke fått fast fot äfven sedan det visat sig allt svårare eller omöjligare att på en längre tid behålla brandsoldaterna i tjänst och sålunda olägenheterna af deras bristande utbildning till polistjänst bort oftare göra sig förnimbara.

Brandstyrelsen hade trott sig kunna undanrödja olägenheterna af systemet genom att bereda möjlighet för brandsoldaterna att få gifva sig, och det är väl sannolikt, att detta i längden skulle genomsnittligt ökat tiden för manskapets kvarstannande i tjänst. Men något ofelbart medel är det visserligen icke, isynnerhet som allt sedan kombinationens första tid det varit vanligt, att här anställda brandsoldater, sedan de fått någon utbildning, vunnit bättre anställning i polistjänst

annorstädes och man svårligen kunnat hindra deras framgång genom att vägra afsked.

Härtill kommer, att man torde för framtiden kunna befara svårigheter vid anvärfning till kåren, sedan svenska polisförbundet trädt i kamp mot systemet, som bland polismännen icke synes åtnjuta förtroende. Naturligtvis är det icke heller så lämpligt att hafva en poliskår sammansatt af skilda element, de egentliga polismännen och de för tillfället som polismän fungerande brandsoldaterna, då de förra icke äro nöjda med samarbetet.

En omständighet, som jämväl i någon mån får tagas i betraktande, är, att allmänheten med eller utan skäl icke längre synes hafva det förtroende för systemet, hvad polistjänsten angår, utan hvilket poliskåren visserligen kan existera, men som dock för en sådan kår mer än för andra är så välbehöflig. Det finnes tyvärr allt för många möjligheter för allmänheten att känna sig missnöjd med polisens i och för sig hos oss icke vidare populära verksamhet, för att man icke bör vara angelägen att söka om möjligt undanrödja dylika anledningar.

Hvad nu är sagdt talar från polissynpunkt för att skilja kårerna. Men det är ju klart, att detsamma äfven i viss mån gäller, om man ser saken från brandkårens synpunkt. Särskildt är den korta tjänstgöringstiden naturligtvis äfven från denna sida sedt en afsevärd olägenhet.

Härtill kommer, att brandkåren, som vid sin tillkomst så väl fyllde måttet af tarifföreningens fordringar, i följd af folkmängdens tillväxt numera icke uppfyller samma fordringar. För ett invånareantal af 15,000 fordras en nattvakt på 15 man och en dagvakt af 8 man. För närvarande kan det hos oss påräknas att 11 man finnas tillgängliga om natten, hvilket ju visserligen icke fyller måttet, men på dagen finnes ingen säkerhet för att man har mera än 5 man inne, om än det ofta är flere.

Ehuru med hänsyn till brandväsendets effektivitet i öfrigt ännu ingen anmärkning häremot från tarifföreningen hörts af, har Brandstyrelsen dock icke kunnat undgå att tänka på behovet af förbättrade förhållanden härutinnan. Detta behof mötes å andra sidan af manskapets kraf på minskad polistjänstgöring. Om man tillnötesgår detta kraf, som visserligen icke saknar fog för sig, torde schemat för brandmanskapets tjänstgöring kunna så ändras, att man får att påräkna en dagvakt på brandstationen af 7 man och en nattvakt af 14 man.

Följden häraf blir emellertid den, att man nödgas genom anställande af 7 ordinarie poliskonstaplar ersätta den minskade tjänstgöringen af brandsoldaterna och att kostnaden för polisväsendet sålunda i alla händelser nu måste ökas med dessas aflöning och beklädnad 8,750 kronor.

Äfven detta ger en osökt anledning till undersökning af frågan om tidpunkten nu ej är inne att skilja kårerna åt, då den ökade utgift, som detta gifvetvis måste för staden medföra, motväges i viss mån af de ökade utgifter staden i allt fall inom en icke aflägsen tid måste vidkännas för brandkårens effektivitet.

Med tagen hänsyn till alla dessa omständigheter kom Brandstyrelsen till följande slutsats i den föreliggande frågan.

Med erkännande af, att den kombinerade brand- och poliskåren vid sin tillkomst på ett synnerligen lyckligt sätt löste frågan om förbättrad brand- och polisväsende i Karlstad, och äfven sedermera på ett hedrande sätt fullgjort sina värf, finner Brandstyrelsen dock tidpunkten nu vara inne att upplösa kombinationen, detta på de skäl, som ofvan angifvits, och särskildt alldenstund å ena sidan de ökade kraf, som med stadens hastiga tillväxt måste ställas på polismannen, påkalla en homogent sammansatt och för sitt kall mera utbildad poliskår än det kombinerade systemet kan erbjuda, å andra sidan fördelar af upplösningen kunna antagas vara att vänta äfven för brandkåren i ökad tjänstetid för manskapet.

I enlighet med den mening, som sålunda uttalats i frågan, beslöt Brandstyrelsen, att upprätta förslag till en särskild organisation af brandkåren. Styrelsen utgick därvid ifrån, att nuvarande allmänna brandkåren och reserven skulle bibehållas. Beträffande det fasta manskapet ansåg styrelsen, att nattvaktmanskap endast i mindre utsträckning skulle användas, då det naturligtvis vore förmånligt, att det mera öfrade kasererade manskapet vore bättre representeradt, och Brandstyrelsen ansåg utväg förefinnas att på lämpligt sätt sysselsätta det kasererade manskapet i stadens arbete. Styrelsen utgick nämligen ifrån, att det kasererade manskapet skulle bestå af arbetare, med skyldighet att i tur och ordning deltaga i körslor för stadens räkning, en anordning så mycket naturligare, som redan nu hästarna vore gemensamma för brandkåren och stadsarbetet, och i den blifvande brandstationen plats vore beredd för stadens körredskap.

Med utgående från denna förutsättning ansåg Brandstyrelsen, att den fasta kåren lämpligen kunde sammansättas af korpral, vice korpral, 10 man och 1 hästskötare, samman 13 man. Här af skulle 3 dagligen göra körslor åt staden, 1 vara permitterad och dessutom antingen korpral, vice korpral eller hästskötare hafva ledigt; återstå som dagvakt 8 man. På natten skulle af kåren 12 man vara inne jämte den å brandstationen boende maskinisten utgörande 13 man och då tillökas med 2 man nattvaktmanskap, hvartill skulle finnas 6 man antagna, indelade i 3 vakter, tjänstgörande hvar tredje natt.

Befälet skulle bibehållas som det är nu, med den skillnad, att brandmästaren skulle i enlighet med tarifföreningens fordran helt ägna sig åt brandkårens tjänst.

De delar af brandkårens stat, som af omorganisationen beröras, skulle få följande ändrade uppställning:

1 brandchef,		
familjebostad i brandstationen, lyse och vedbrand, kontant lön.	1,800: —	
3 ålderstillägg om 300, 200 och 200 kr. efter 5, 10 och 15 år.		
(nuvarande brandchefen som tjänstgjort i 16 år, högsta lön 2,500 kr.)		
1 vice brandchef, arvode	500: —	
1 brandsergeant, tjänstgör som brandmästare,		
2 rum och kök i brandstationen, vedbrand och lyse,		
kontant lön	1,400: —	
beklädnadsersättning	150: —	1,550: —
3 ålderstillägg å 150 kr. hvar efter 5, 10 och 15 år.		

1 korpral, 1 rum och kök i brandstationen med uppvärmning; fri uniform kontant lön	1,020: —
1 vice korpral, samma förmåner; kontant lön	960: —
10 man och 1 hästskötare, bostad i brandstationen med uppvärmning, för gifta rum och kök; fri uniform. Kontant lön 900 kr.	9,900: —
För korpral, vice korpral och manskap (inbegripet hästskötaren) 60 kr. lönetillägg efter 2 års tjänstgöring.	
1 maskinist, rum och kök i brandstationen med uppvärmning; kontant	100: —
1 maskinist (utom stationen), kontant	100: —
6 man nattvaktmanskap, 2 i tjänst hvarje natt, à 1 kr.	730: —
Semesterpenningar för 7 dagars semester (13×7×3)	273: —
Öfningar med nattvaktmanskapet och reserven	600: —
Beklädnad för 15 man à 50: —	750: —
Furagering och skoning af 6 hästar à 450: —.	2,700: —
	Summa kronor 20,983: —

Motsvarande poster i förslaget till brandkårens stat för 1907 uppgå till 24,390 kronor.

Brandkårens stat kommer sålunda att röna en afsevärd minskning isynnerhet om man fråndrager det arbete, som väntas utfördt med körslor för stadens räkning 900 häst- och karldagsverken à 5 kr. = 4,500 kronor; då slutsumman af här ifrågavarande poster å brandkårens stat blir kr. 16,483: —.

Ökningen blir på poliskårens stat, hvarom det dock icke torde tillkomma Brandstyrelsen att förebringa utredning.

Brandstyrelsen beslöt sålunda att föreslå brand- och poliskårens skiljande, hvilket lämpligast torde kunna ske den 1 Oktober 1908, då brandkåren beräknas inflytta i sin nya station, samt den ändrade organisation af brandkåren, som här ofvan angifvits.

In fidem:
J. P. WENDT.

Under förutsättning, att brand- och poliskårens här i staden skiljas åt, får jag härmed förklara mig villig att helt öfvergå i brandkårens tjänst med villkor, att mina aflöningsförhållanden icke försämrans.

Karlstad den 5 Oktober 1907.

G. A. WELIN
Stadssegeant.

Till Magistraten i Karlstad.

Res.

Öfverlämnas till Drätselkammaren att behandlas i sammanhang med frågan om ändrad organisation af polisen.

I sammanhang härmed aflämnas uppgift å polisens aflöning i en del städer.

Karlstads rådhus den 13 November 1907.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Vi undertecknade få härmed vördsamt anhålla att våra nuvarande begynnelselöner måtte höjas för öfverkonstapel till 1,800 kr. och för konstapel till 1,400 kr. att utgå från och med den 1 Januari 1908.

Karlstad den 8 November 1907.

C. W. Widner.

Ivar Blomberg.

Gustaf Fridén.

G. A. Möller.

A. Söderkvist.

K. J. Berg.

C. H. Janzén.

Aug. Stålfors.

G. Wallentin.

J. O. Nordström.

Uppgift

å polisens aflöning i en del städer enligt svensk polistidning.

	Lön		Tjänstgöringspenningar		Beklädnadsbidrag		Summa	Ålderstillägg
Kristianstad.								
Inspektionskonstapel	500	—	1,000	—	120	—	1,620	} 2 st. à 100 kr. / efter 4 o. 8 år.
Ordinarie konstapel ..	500	—	900	—	100	—	1,500	
Lund.								
Polisöfverkonstapel ..	1,200	—	600	—	120	—	1,920	2 à 200 efter 5 o. 10 år.
Inspektionskonstapel ..	1,100	—	500	—	110	—	1,710	1 à 100 efter 5 år.
Ordinarie konstapel ..	900	—	400	—	100	—	1,400	3 à 100 efter 5, 10 o. 15 år.
Halmstad.								
Inspektionskonstapel ..	1,700: —				100	—	1,800	1 à 100 efter 5 år.
Ordinarie konstapel:								
10 st., de äldsta...	1,300: —				100	—	1,400	
8 st.	1,200: —				100	—	1,300	
12 st.	1,000: —				100	—	1,100	
Helsingborg.								
Öfverkonstapel	1,900: —				120	*	2,020	2 à 100 efter 4 o. 8 år.
Inspektionskonstapel ..	1,700: —				100	*	1,800	1 à 100 efter 4 år.
Ordinarie konstapel ..	1,200: —				95	*	1,295	1 à 200 efter 4 år, 2 à 100 efter 8 o. 12 år.
Karlskrona.								
Öfverkonstapel	2,100: —						2,100	2 à 100 efter 5 o. 10 år.
Konstapel i högsta lö-								
negrad	1,700: —						1,700	2 à 100 efter 5 o. 10 år.
D:o i lägsta d:o	1,600: —						1,600	d:o d:o
Karlstad (enligt förslaget)								
Öfverkonstapel	1,200	—	400	—	150	—	1,750	3 à 100 efter 3, 6 o. 9 år. d:o d:o
Konstapel	975	—	325	—	fri unif. = 150	—	1,450	
Göteborg.								
Öfverkonstapel	2,000: —							2 à 200.
»Central»konstapel ..	1,500: —							3 à 200.
Distriktskonstapel ..	1,300: —							3 à 200.

* jämte en del in natura.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 10 Februari 1908.

§ 9.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige genom beslut den 29 December 1906 uppdragit åt Brandstyrelsen att verkställa utredning, huruvida det kunde anses önskvärdt och lämpligt, att fasta brandkåren här i staden omorganiserades, med utgående ifrån, att kårens manskap icke tillika skulle göra polistjänst, så hade Magistraten och Brandstyrelsen i detta ärende till Herrar Stadsfullmäktige afgifvit särskilda framställningar, och hade Drätselkammaren, uppå remiss, att häröfver afgifva utlåtande.

Uti sina berörda framställningar hade såväl Magistraten som Brandstyrelsen på anförda grunder föreslagit brand- och poliskårens skiljande från och med den 1 Oktober 1908 äfvensom hvar för sig afgifvit förslag till organisation af de särskilda kårerna.

Drätselkammaren, som vid flere sammanträden haft denna fråga under behandling, hade därvid funnit, att den utveckling, staden numera ernått, nödvändiggjorde, att poliskåren och brandkåren hvar för sig erhöle en enhetligare sammansättning och bättre utbildning än hvad det kombinerade systemet kunnat erbjuda.

Drätselkammaren ville fördenskull för sin del förorda förslaget om kårens skiljande.

Beträffande organisationen af de särskilda kårerna beslöt Drätselkammaren jämväl ansluta sig till de i detta hänseende afgifna förslag.

Dock ville Drätselkammaren härvid erinra, att efter det Magistratens förslag i fråga om poliskårens omorganisation afgifvits, Herrar Stadsfullmäktige förklarar sig villiga att under vissa vilkor med Statsverket ingå ifrågasatt aftal om tillhandahållande af viss del af stadens polispersonal för tjänstgöring för statens räkning utom staden. Bland bestämmelserna i det sålunda ifrågasatta aftalet finnes jämväl den föreskrift, att då polisman inkallades till tjänstgöring för statens räkning, staten öfvertog hans aflöning, som under denna tjänstgöring skulle utgå med det belopp per dag räknadt, som han enligt för staden upprättad stat ägde af staden uppbära, ökad med 50 procent.

I anledning häraf ville Drätselkammaren föreslå, att till de af Magistraten i fråga om poliskårens organisation föreslagna bestämmelser rörande aflöningsförhållandena vid polisman meddelad permission, fogades den föreskrift, att därest aftal med statsverket af ofvan omförmäldt innehåll komme till stånd samt polisman i enlighet med dylikt aftal inkallades till tjänstgöring för statens räkning, staden skulle äga uppbära den enligt aftalet från statsverket utgående aflöning för den

tid polisman tjänstgjorde för statens räkning, mot det, att polismannen för denna tid af staden åtnjöte sin aflöning enligt stat, ökad med 50 procent.

I sammanhang med detta ärende företog Drätselkammaren jämväl till behandling en af öfverkonstaplarne och konstaplarne vid stadens poliskår hos Magistraten gjord framställning om sådan löneförhöjning, att begynnelselönen bestämdes för öfverkonstaplarne till 1,800 kronor och för konstaplarne till 1,400 kronor, hvilken framställning af Magistraten remitterats till Drätselkammaren för behandling gemensamt med frågan om ändrad organisation af poliskåren.

Sedan denna framställning föredragits samt Kammaren jämväl tagit del af en vid densamma bilagd uppgift å polisens aflöning i åtskilliga af rikets städer, fann Kammaren, efter öfverläggning, sig ej kunna förorda högre löneförmåner för polispersonalen, än hvad Magistraten i sitt förslag rörande poliskårens omorganisation tillstyrkt.

På grund af hvad sålunda i ärendet förekommit beslöt Drätselkammaren hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte bifalla Magistratens och Brandstyrelsens ifrågavarande särskilda framställningar med det tillägg till de af Magistraten föreslagna bestämmelser ifråga om polispersonalens aflöningsförhållanden vid meddelad permission, som af Kammaren här ofvan förordats.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 20 Mars 1908.

§ 29.

Uppå gifven anledning och efter verkställda utredningar hade Magistraten och Brandstyrelsen under anförande af sina på erfarenheten och förhandenvarande omständigheter grundade skäl dertill för Herrar Stadsfullmäktige framlagt förslag till nu kombinerade polis- och brandkårernas åtskiljande från och med den 1 nästa Oktober äfvensom till organisation af de särskilda kårerna, öfver hvilka förslag tillstyrkande utlåtande afgifvits af Drätselkammaren, som på anmodan af Magistraten i sammanhang dermed jemväl behandlat en af öfverkonstaplarne och konstaplarne vid stadens poliskår till Magistraten ingifven framställning om löneförhöjning, hvilken framställning emellertid Kammaren ej ansett sig kunna förorda.

Beredningsutskottet, som jemväl hade att i dessa frågor sig yttra, beslöt nu efter hållen öfverläggning att till alla delar med Drätselkammaren instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

22. Magistratens resolution angående infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af enkefru Nanny Maria Jonssons ansökan om rätt att utskänka maltdrycker till spisande gäster.

Resolution.

Öfver inneliggande ansökan anmodas Herrar stadsfullmäktige i Karlstad afgifva yttrande och dermed till Magistraten inkomma samt remisshandlingarna dervid återställa.

Karlstads rådhus den 20 Mars 1908.

På Magistratens vägnar:
CARL LIDBERG.

Till Konungens Befallningshafvande i Vermlands län.

Härmed får undertecknad hos Konungens Befallningshafvande vördsamt anhålla om tillstånd att från den 1:ste april innevarande år i gården N:o 128 få till spisande gäster servera maltdrycker.

Jag dristar mig att såsom skäl för bifall till denna min anhålla framlägga följande:

Under tolf år har jag i gården N:o 133 innehaft matsservering och därstädes med vederbörligt tillstånd utskänkt maltdrycker. För år 1907 erhöll jag äfven tillstånd till dylik servering, men tilldelades mig rättigheten endast för ett år.

Anledningen härtill var icke att någon som hälst anmärkning mot skötseln af affären framställdes under alla de år jag innehaft densamma, utan att den af mig förhyrda lokalen ansågs icke motsvara lagens föreskrifter. Det var väl me-

ningen att gifva mig tillfälle att förskaffa mig en lämpligare lokal, för att där fortsätta rörelsen, men då mina ekonomiska omständigheter icke tillåto mig att med den stegring som under senaste tiden inträdt beträffande hyrorna förskaffa mig annan lokal, ansökte jag om att få fortsätta på det gamla stället hvilket dock afslogs.

Jag har emellertid nu lyckats om ock med stora uppoffringar anskaffa en ny ljus och rymlig lokal uti ofvansagda fastighet.

Det yrke som jag sålunda under 12 års tid utöfvat och till hvilket jag sålunda bör hafva kompetens, har jag, vid min ålder, svårt att utbyta mot ett annat; och då min och de minas existens är beroende på mitt arbete, vågar jag hoppas att Konungens Befallningshafvande icke skall afslå min ödmjuka framställning. Såsom jag vid min förra ansökan framhöll var det stadens borgmästare och fattigvårdsstyrelse, som en gång hjälpte mig till rättigheten — fattigvårdsstyrelsen betalade en del af första årets hyra — och i denna omständighet ligger väl det bästa skäl för att skötseln af affären allt fortfarande skall blifva sådan att någon anmärkning från myndigheternas sida ej må förekomma.

Jag får på ofvansagda skäl anhålla om en s. k. tillfällig rättighet till utskänkning af maltdrycker under år 1908 räknadt från den 1:ste nästkommande April.

Karlstad den 18 Mars 1908.

NANNY MARIA JONSSON.

Resolution.

Remitte:as till magistraten i Karlstad, som anmodas att, efter stadsfullmäktiges hörande, i ärendet afgifva yttrande samt därmed jämte remissakten hit inkomma.

Karlstad i landskansliet den 20 mars 1908.

På Landshöfdlinge-Ämbetets vägnar:

TURE BROSTRÖM.

GEORG SAMUELSON.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 20 Mars 1908.

§ 30.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver en af enkefru Nanny Maria Jonsson hos Konungens Befallningshafvande i länet gjord ansökan att få från och med den 1 nästa April intill årets slut i gården N:o 128 här i staden till spisande gäster utskänka maldrycker, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss hade att utlåtande afgifva; Och beslöt nu Utskottet efter föredragning och hållen öfverläggning att hemställa det Herrar Fullmäktige måtte förklara att Herrar Fullmäktige icke hade något att mot bifall till ansökningen i fråga erinra. Visserligen hade Herrar Stadsfullmäktige beträffande en af Fru Jonsson förut gjord liknande ansökan i enlighet med Utskottets yttrande i ärendet uttalat sig afstyrkande, men som detta skett uteslutande af skäl att den för utskänkningsen *da* afsedda lokalen befunnits alldeles olämplig, ville Utskottet hålla före att nu, sedan Fru Jonsson förskaffat sig annan lägenhet för sin rörelses bedrivande emot hvars lämplighet anmärkning icke torde förefinnas, Herrar Stadsfullmäktige saknade anledning motsätta sig att Fru Jonsson beviljades den sökta rättigheten.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 23 April.

N:o 3.

N:o 20. Vederbörande revisorers berättelser rörande Karlstads Spritförsäljningsbolags förvaltning och räkenskaper försäljningsåret 1906—1907.

Revisionsberättelse.

Undertecknade utsedde att granska Karlstads Spritförsäljningsbolags räkenskaper och förvaltning under försäljningsåret 1 Oktober 1906—30 Sept. 1907, få efter fullgjort uppdrag afgifva följande berättelse:

Bolaget, till hvilket all minuthandel med och utskänkning af bränvin inom staden Karlstad varit öfverlåten för en tid af tre år, räknadt från och med den 1 Oktober 1904 till 1 Oktober 1907, och hvilket bolaget fått enahanda upplåtelse förnyad för tiden derefter intill 1 Januari 1911, har under försäljningsåret bestått af 40 lottegar, af hvilka 33 äro bosatta inom kommunen, och har dess styrelse utgjorts af f. d. Kaptenen m. m. H. Ziegler, verkställande direktör, Bokhandlaren m. m. A. Nerman, Ordförande, och f. d. kaptenen m. m. J. Kuylenstierna med v. Häradshöfdingen S. af Geijersstam och Kaptenen m. m. R. Huss som suppleanter, alla dessa utsedda af Bolagsstämman, äfvensom af Domänintendenten C. E. L. Lennartsson och Stadskamreraren G. Enander, den förre utsedd af Landstinget och den sednare af Hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Under försäljningsåret har bolaget erlagt afgift för 5 ständiga försäljningsrättigheter neml. 1 minuterings- och 4 utskänkings-, af hvilka minuterings- och 2 utskänkings- utöfvats af Bolaget sjelft samt återstående 2 utskänkingsrättigheter med vederbörligt tillstånd och mot erlagda afgifter, 900 kronor, varit öfverlåtna, den ena till innehafvaren af Stadshotellet och den andra till innehafvaren af Grand Hotell.

Aföning till Styrelsen har uttgått med 4,000 kronor jemte ved och lyse fritt för eget husbehof till verkställande direktören Kapten Ziegler, 500 kronor Ordföranden Bokhandlaren Nerman samt 300 kronor till hvar och en af de 3 öfriga ledamöterna, hvarjemte af Landstinget utsedde utom staden boende ledamoten åtnjutit skjutsersättning.

Kroglokalernas föreståndare äfvensom den hos Bolaget för öfrigt anställda personalen hafva samtliga erhållit kontant aföning, utan någon som helst andel i vinst af försålda varor. Lagerföreståndaren, Kamreraren och Kroglokalföreståndarne hafva förutom kontanta lönen åtnjutit bostad, ved och lyse fritt.

Under försäljningsåret hafva afyttrats:

Bränvin alla slag 50 % ltr	287,155,65	
Finare spritvaror	104,320,68	
Vin	5,576,82	
Maltdrycker	11,732,33	408,785,48
Häraf är försåldt genom minuthandel	340,483,37	
D:o , utskänkning	68,302,11	408,785,48

Priset å varmrenadt 50 % bränvin har vid försäljning utgjort:

Utskänkingsvis hela året	Kr. 2: 85 pr ltr.
Vid försäljning af 1 liter	» 1: 77 »
5 »	» 1: 71 »
13 »	» 1: 48 »
20 »	» 1: 36 »
40 » och derutöfver ..	» 1: 24 »

Sammanlagda försäljningspriset för försålda 408,785,48 spritvaror, vin och maltdrycker utgör..... Kronor 744,882: 35

Tillkommer:

För försåldt socker	35: 82	
Vinst å tomkärl	2,728: 54	
Räntor	2,442: 53	
Rabatt å gas samt återburen fraktafgift.	36: 08	
Afgift för öfverlättna rättigheter	900: —	6,142: 97

Summa Kronor 751,025: 32

Bolaget har under året inköpt varor inberäknadt tull, frakt och punschstämplar 465,290: 33
 Utgående behållningen öfverstigande ingående med 17,678: 96
 hvadan förbrukade varor dragit en kostnad af 447,611: 37
 Årets bruttovinst utgör alltså . . . . . Kronor 303,413: 95 751,025: 32
 Från årets bruttovinst . . . . . Kronor 303,413: 98
 afgå:

Aflöningar:

Styrelsen	1,546: 88	
Verkställande direktören	4,000: —	
Lagerföreståndaren	5,000: —	
Kamreraren	2,100: —	
Öfrig tjänste- och arbetspersonal.....	17,580: 14	30,227: 02

Skatter:

Försäljningsavgifter ..	2,250: —	
Krono-, kommunal- och prestutskylder ..	20,352: 14	22,602: 14

Hyror:

Hufvudaffärens byggnader	5,500: —	
Kroglokalen N:o 2	3,120: —	
Magasin, källare och uthusbyggnad.....	2,100: —	
Platshyra för kolbod.....	30: —	
D:o för paviljongen i Stadsträdgården	1,000: —	11,750: —
Revisionsarfvode		290: 80
Reparation å byggnader.....		1,208: 52
Reparation å inventarier och ersatt slitningsmateriel ..		391: 43
Stallet		596: 36
Ved och lyshållning		2,291: 09
Bidrag åt krogarne för hyra, ved, lyse, servis och duk- tyg samt tjänarens aflöning		2,129: 15
Missräkningspenningar, julgåfvor och olycksfallsförsäk- ring åt personalen.....		1,423: 08
Extra arbetshjelp, polis samt ordningsman å krogarne		2,092: 35
Brandförsäkringsavgifter		635: 37
Vattenavgifter.....		342: 99
Telefonavgifter, telegram och porto		382: 90
Tryck, räkenskapsböcker, skrifmateriel		1,246: 65
Arvoden till bolagets revisorer samt till kontrollanter, inventeringsmän, läkare, juridiskt biträde ..		1,946: 80
Julgåfvor till stadens fattiga.....		500: —
Björkkol		96: —
Införande och underhåll af elektrisk belysning.....		728: 51
Diverse utgifter till kemikalier, medicin, frakter, resor m. m.		2,255: 12
Afskrifning å inventeringspersedlar	941: 03	
å kolhuset	29: 52	
å fordringar	731: 02	1,701: 57
Rabatter		2,226: 30
		87,064: 15
Årets nettovinst blir alltså		Kronor 216,349: 80
deruti afgifterna för öfverlättna rättigheter, 900 kronor äro inbegripna.		

Enligt beslut vid ordinarie bolagsstämma den 18 December 1907 skall i sammanhang med årsvinsten för ifrågavarande år till fördelning aflämnas bolagets reservfond ..... 25,000: —

iföljd hvaraf till författningenslig fördelning finnes belopp af 241,349: 80

deraf

Karlstads stad	erhåller $\frac{5}{10}$ -delar	120,674: 90	
Landstinget	» $\frac{2}{10}$ »	48,269: 96	
Hushållningssällskapet	» $\frac{1}{10}$ »	24,134: 98	
Statskontoret	» $\frac{2}{10}$ »	48,269: 96	241,439: 80

Bolagets ställning vid försäljningsårets slut:

Tillgångar:

Kassabehållning		657: 78	
Varulager vid hufvudaffären	158,469: 65		
Varulager å krogarne	712: 60	159,182: 25	
Inventariepersedlar		9,792: 55	
Tomkärl		5,343: 37	
Punschstämplar		1,117: —	
Paviljongen i Stadsträdgården		8,986: 94	
Björkkol		225: —	
Kolhuset å Herrhagen		265: 64	
Lottbref i Södra Wermlands Telefonförening		1: —	

Iunestående medel i bankinättningar:

Wermlands Ensk. Bank å giroräkning	12,488: 92		
å löpande räkning	87,928: 71		
Kristinehamns Ensk. Bank å kapitalräkning	22,581: 04	122,998: 67	
Fordringar hos diverse personer		11,317: 93	319,888: 13

Skulder:

Lottkapitalet	38,200: —	
Lottegarnes räntemedel	1,980: —	
Till diverse personer	38,358: 33	
Reservfonden	25,000: —	
1907 års vinstmedel	216,349: 80	319,888: 13

Den vid jemförelse med nästföregående år ökade aflöningen till bolagets tjänste- och arbetspersonal, hvilken ökning uppgår till 2,870 kronor 3 öre, har nödvändiggjorts dels af behovet af större arbetskrafter och dels af arbetarnes kraf på högre betalning.

Brandförsäkringshandlingarne äro granskade och befunna i behörigt skick.

Försäljnings- och utskänkningslokalerna hafva vi besiktigat och funnit dem vara i synnerligen godt skick.

Äfven under det försäljningsår denna revision omfattar har bolagets styrelse genom på olika tider vidtagna restriktioner sökt minska tillfällena till bränvinsmissbruk, såsom genom ytterligare begränsning af den kvantitet spirituosa som får serveras samma person, förbud mot bränvins serverande annat än i förening med mat vissa timmar om dagen, och krogarnes stängning samtidigt med stängning af stadens ölstugor, detta oaktadt har varuomsättningen ökats från 692,597 kronor 87 öre nästföregående år till 744,882 kronor 35 öre under nu ifrågavarande år, hvilken ökning hufvudsakligast gäller billigare spirituosa och torde kunna tillskrifvas stadens och närliggande industrisambällens folkmängds tillväxt och tilloppet dit af lösa arbetare från annan ort.

Af revisorerna utsedda inventeringsmännen Majoren m. m. H. Hammar och Godsegaren Janne Jansson & Widön hafva öfververit inventeringen af 30 September 1907 inneliggande varulager.

Att öfvervara inventeringen vid löpande försäljningsårs slut hafva vi utsett Majoren m. m. H. Hammar och Landsfiskalen Herr J. Noréus med Herrar Bruksförvaltaren C. W. Zettergren och Kaptenen m. m. Per Ågren här i staden såsom suppleanter.

Då ingen anmärkning mot bolagets förvaltning förekommit och räkenskaperna äro med noggranhet förda och fullständigt verifierade samt bolaget förvaltats i öfverensstämmelse med det i Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 24 Maj 1895 § 18 mom. 3 angifna syfte, få vi tillstyrka att full ansvarsfrihet må meddelas för det försäljningsår revisionen nu omfattar.

Karlstad den 24 Januari 1908.

J. STENSTRÖM.

Utsedd af Konungens Befallningshafvande.

H. HAMMAR.

För Landstinget.

J. NORÉUS.

För Karlstads stad.

CARL ROS.

För Hushållningsällskapet.

C. W. ZETTERGREN.

För Karlstads stad.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, hvilka i sammanhang med Karlstads Spritförsäljningsbolags räkenskaper för år 1907 äfven granskat Styrelsens redogörelse samma år för den under dess vård och förvaltning stående af förra Vinbolaget bildade »Fonden för Allmännyttiga ändamål» hafva därvid funnit ställningen i enlighet med hvad nedanstående tablå utvisar.

Debet.

Ingående balans:			
Innestående i källarbyggnaden	3,689: 60		
» » å kapitalräkning i Werml. Ensk. Bank	40,376: 76		
» » kontant i kassan	84: 20		44,150: 56
Inkomster:			
Ett års hyra för källarbyggnaden	2,000: —		
Upplupen ränta	2,029: 72		4,029: 72
			<u>Kronor 48,180: 28</u>

Kredit.

Utgifter:			
Afskrifning å källarbyggnaden	1,000: —		
Stämpel för kapitalräkningsbevis	1: —		
Öfverlämnadt till Karlstads Drätselk.	35,000: —		36,001: —
Utgående balans:			
Innestående i källarbyggnaden	3,214: 60		
» » å kapitalräkning	8,906: 48		
» » i kassan	58: 20		12,179: 28
			<u>Kronor 48,180: 28</u>

Sedan i enlighet med bolagsstämmans beslut å sammanträde den 10:de december 1906 till Karlstads stad öfverlämnats i och för uppförande af ett varmbadhus ett belopp af 35,000 kr. utgjorde fondens behållning den 30:de sistlidne september kronor 12,179: 28, hvaraf kronor 3,214: 60 äro innestående i källarbyggnaden, hvars brandförsäkringshandlingar vi funnit i behörig ordning.

Då för öfrigt intet är att erinra mot räkenskaperna och dit hörande verifikationer få vi tillstyrka full ansvarsfrihet för år 1907.

Karlstad den 12 dec. 1907.

FR. OLSÉN.

A. SVANSTRÖM.

J. JANSON.

Rätt afskrifvet intyga :

S. LINDH.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 26.

Uppå remiss hade Beredningsutskottet att yttra sig i anledning af vederbörande revisorers berättelse öfver granskning af Karlstads Spritförsäljningsbolags förvaltning och räkenskaper försäljningsåret 1906—1907 äfvensom öfver vederbörande revisorers berättelse rörande granskning af förvaltningen af och räkenskaperna angående bolagets fond för allmännyttiga ändamål; Och som dessa berättelser vid föredragning icke gifvit anledning till anmärkning, beslöt nu Utskottet hemställa att Herrar Stadsfullmäktige måtte för sin del bevilja Styrelsen för Karlstads Spritförsäljningsbolag ansvarsfrihet för bolagets förvaltning och räkenskaper försäljningsåret 1906—1907 samt lägga revisionsberättelsen angående fonden för allmännyttiga ändamål utan vidare till handlingarne.

In fidem:
W. BROCKMANN.

25. Byggnadsnämndens framställning om anslag för utförande af erforderligt tekniskt arbete i anledning af inom Nämnden väckta förslag rörande ändringar i för staden gällande tomtindelning.

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 8 Januari 1908.

§ 13.

Enär inom Byggnadsnämnden, med anledning af lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907, till minskning af den staden på grund af sagda lag åliggande lösningsskyldighet väckts förslag om ett stort antal ändringar i den för staden gällande tomtindelning, för hvilka ändringar påkallas ett betydligt arbete med uppmätningar och kartläggning, som måste vara färdigt inom jämförelsevis kort tid, och då man icke skäligen kunde fordra, att stadsbyggmästaren, hvilkens tid vore strängt upptagen af löpande äfvensom af andra honom af Drätselkammaren särskildt ålagda göromål, skulle kunna medhinna att utföra dessa

uppmätningar och kartläggningar, så fort som sakens brådskande beskaffenhet påfordrade, beslöt nämnden ingå till Herrar Stadsfullmäktige med hemställen, att Byggnadsnämnden måtte få uppdraga sagda arbetes utförande åt annan därtill lämplig person, samt att Herrar Fullmäktige till härför erforderliga kortnader måtte bevilja och genom Drätselkammaren ställa till Byggnadsnämndens förfogande ett förslagsanslag af 1,500 kronor.

Som ofvan.

In fidem:
R. RHODIN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 14.

Under anförande, att den enligt lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 staden åliggande lösningsskyldighet föranledt framläggande af förslag om ett stort antal ändringar i den för staden gällande tomtindelning, för hvilka ändringar påkallades omfattande arbeten med uppmätningar och kartläggning, samt att dessa arbeten ej kunde af Stadsbyggmästaren medhinnas inom så kort tid, som sakens brådskande beskaffenhet påfordrade, hade Byggnadsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige, hemställt, att Byggnadsnämnden måtte erhålla bemyndigande att åt annan därtill lämplig person uppdraga berörda arbetens utförande, äfvensom att Herrar Fullmäktige måtte till härför erforderliga kostnader bevilja och genom Drätselkammaren ställa till Byggnadsnämndens förfogande ett förslagsanslag af 1,500 kronor.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att i ärendet afgifva yttrande, beslöt efter öfverläggning tillstyrka bifall till den af Byggnadsnämnden gjorda framställningen.
Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 20.

Sedan inom Byggnadsnämnden på grund af nya lagen angående stadsplan och tomtindelning åtskilliga förslag väckts om ändringar i nu gällande tomtindel-

ning för staden, men för dessa förslags närmare utarbetande vidlyftiga tekniska arbeten påfordrades, och då Stadsbyggmästaren i följd af honom åliggande göromål i öfrigt icke kunde medhinna dessa arbeten inom tid, som sakens brådskande beskaffenhet kräfde, så hade Byggnadsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige anhållit om ett förslagsanslag af 1,500 kronor för att blifva i tillfälle att åt annan sakkunnig person uppdraga att förberörde arbeten utföra, hvilken framställning af Drätselkammaren i uppå remiss afgifvit utlåtande till bifall förordats; Och beslöt nu Beredningsutskottet att i detta Kammarrens utlåtande instämma.

In fidem:

W. BROCKMANN.

26. Byggnadsnämndens framställning angående uppskof för staden med fullgörandet af staden enligt nya lagen om stadsplan och tomtindelning åliggande skyldighet att lösa gatumark och tomtdelar.

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 8 Januari 1908.

§ 12.

Lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 har ålagt städerna en högst afsevärd lösningsskyldighet beträffande såväl mark, hvilken enligt stadsplan är afsedd till gata, som beträffande tomtdelar, hvilka befinna sig i olika ägares hand. Denna skyldighet kan bli särdeles betungande, framför allt där gatumarken eller tomtdelarna äro bebyggda.

Byggnadsnämnden har till inskränkande så vidt möjligt af denna lösningsskyldighet dels hos Herrar Stadsfullmäktige väckt förslag om vissa ändringar i stadsplanen, dels upptagit till behandling fråga om ändrad tomtindelning i en mängd fall.

Det lär emellertid icke kunna förekommas, att den lösningsplikt, som i allt fall blir kvarstående, kommer att kännas för staden synnerligen afsevärd, särdeles om den blefve utkräfd på en gång och just nu, då staden ändå har så betydande utgifter för allehanda nödvändiga företag.

Det syntes därför Byggnadsnämnden högst angeläget för staden att söka begagna sig af den möjlighet till uppskof i vissa fall med lösningsskyldighetens till-

lämpning, hvartill 28 § i ofvanberörda lag ger anledning, och ville Nämnden för den skull föreslå Herrar Stadsfullmäktige att med åberopande af nu angifna förhållanden ingå till Konungen med underdånig framställning, att beträffande de delar af stadens område, hvarför plan nu finnes fastställd, med stadens skyldighet att enligt 8 § ofvanberörda lag lösa gatumark, som är bebyggd, och enligt 12 § lösa bebyggd tomtedel, måtte få anstå under en tid af tio år från det skyldigheten eljest enligt samma lag inträdt.

Som ofvan.

In fidem:
R. RHODIN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 13.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Byggnadsnämnden på anförda skäl hemställt, att Herrar Fullmäktige måtte till Kongl. Maj:t ingå med underdånig framställning därom, att beträffande de delar af stadens område, för hvilka plan nu finnes fastställd, med stadens skyldighet att enligt 8 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 lösa gatumark, som vore bebyggd och enligt 12 § i samma lösa bebyggd tomtedel, måtte få anstå under en tid af tio år från det skyldigheten eljest enligt nämnda lag inträdt; Och hade Drätselkammaren uppå remiss att häröfver afgifva yttrande.

Efter hällen öfverläggning beslöt Drätselkammaren med hänsyn till hvad Byggnadsnämnden i ärendet anført, hemställa att Herrar Stadsfullmäktige måtte bifalla, hvad Byggnadsnämnden sålunda föreslagit.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 21.

I anledning af bestämmelserna i nya lagen angående stadsplan och tomtindelning rörande skyldighet för stad att lösa gatumark och tomtedelar hade

Byggnadsnämnden med hänsyn till staden för närvarande åliggande stora utgifter i öfrigt och då berörde lag lemnade möjlighet till erhållande af uppskof med lösningsskyldididhelens fullgörande, föreslagit Herrar Stadsfullmäktige att till Kungl. Maj:t ingå med framställning om sådant uppskof för en tid af tio år.

Till hvad Byggnadsnämnden sålunda föreslagit hade Drätselkammaren förordnat bifall, och beslöt nu Beredningsutskottet efter föredragning att med Kammarren sig härutinnan förena.

In fidem:

W. BROCKMANN.

27. Byggnadsnämndens framställning om ändring i § 17 mom. 1 af den för staden gällande byggnadsordning.

Utdrag af protokollet hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 8 Januari 1908.

§ 11.

Uti § 17 mom. 1 af den för staden gällande byggnadsordning finnas intagna bestämmelser, att tomt icke må äga mindre utsträckning efter gata än 21 meter samt ej hafva mindre yta än 540 kvadratmeter, hvilka bestämmelser icke återfinnas i byggnadsstadgan för rikets städer. Då emellertid dessa bestämmelser lägga hinder i vägen för att å stadens planlagda område upplåta tomter för egna hem, hvilka tomter torde få tänkas blifva mindre, och då äfven i öfrigt bibehållandet af dessa bestämmelser i vissa fall kan verka till men, beslöt Nämnden ingå till Herrar Stadsfullmäktige med hemställan, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta om sådan ändring af § 17 mom. 1 i nu gällande byggnadsordning, att därur utgå orden och må tomt icke äga mindre utsträckning efter gata än 21 meter samt ej hafva mindre yta än 540 kvadratmeter samt att å beslutet söka Konungens Befallningshafvandes i länet fastställelse.

Som ofvan,

In fidem:

R, RHODIN.

Utdrag af protokoll hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 12.

På remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Byggnadsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning, att som de i § 17 mom. 1 i stadens byggnadsordning intagna bestämmelser, att tomt icke finge äga mindre utsträckning efter gata än 21 meter samt ej hafva mindre yta än 540 kvadratmeter, komme att lägga hinder i vägen för att å stadens planlagda område upplåta tomter för egna hein samt jämväl i öfrigt bibehållandet af dessa bestämmelser i vissa fall kunde värka till men, Herrar Stadsfullmäktige ville besluta sådan ändring i den för staden gällande byggnadsordning, att berörda bestämmelser ur densamma uteslötes, äfvensom att å beslutet måtte sökas Konungens Befallningshafvandes fastställelse.

Efter föredragning beslöt Drätselkammaren tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla den sålunda gjorda framställningen.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 22.

På anförda grunder hade Byggnadsnämnden för Herrar Stadsfullmäktige framlagt förslag till ändring i § 17 mom. 1 af för staden gällande byggnadsordning beträffande bestämmelserna om tomts minsta utsträckning mot gata samt om tomts minsta ytinnehåll, hvilket förslag af Drätselkammaren uppå remiss till bifall förordats. Beredningsutskottet, som jemväl hade att i ärendet sig yttra, beslöt efter föredragning att i likhet med Kammaren tillstyrka Herrar Fullmäktige att för sin del godkänna hvad Byggnadsnämnden föreslagit och tillika besluta att hos Konungens Befallningshafvande i länet anhålla om fastställelse å den sålunda antagna stadgeändringen.

In fidem:
W, BROCKMANN,

24. Idrottsföreningens Kamraterna begäran om anslag för underhåll af en skridskobana.

Till Karlstads Herrrar Stadsfullmäktige.

Å idrottsföreningen Kamraternas vägnar får jag härmed vördsamt anhålla, att Herrar Stadsfullmäktige måtte till föreningen lämna ett anslag af kr. tvåhundra (200) till anläggande och underhåll af en skridskobana å Klarälven, mot skyldighet för föreningen att två gånger i veckan kostnadsfritt upplåta banan för eleverna vid stadens folkskolor.

Vi äro de första att inse och framhålla skridskoidrottens betydelse, dess härdande och stärkande förmåga. Vi inse äfven, att skridskoåkning är den enda form af idrott, som många barn åtminstone på hvardagarne komma i tillfälle att utöfva, då ju skolarbetet och det tidigt inbrytande mörkret lägga hinder i vägen för andra idrotters öfvande. På grund häraf har föreningen äfven under sistlidna vinter två gånger i veckan utan afgift ställt sin skridskobana till folkskolornas disposition. Under dessa dagar har banan varit synnerligen lifligt besökt, hvarigenom isen gifvetvis blifvit sönderåkt och underhållskostnaderna i betydande grad stegrats. För att därför möjliggöra en liknande anordning äfven i år, då anläggningskostnaderna på grund af isens usla beskaffenhet och den stora snömängden blifva betydligt större än annars, djärfvas vi vördsamt hemställa att Herrar Stadsfullmäktige måtte skänka sitt bifall till vår ofvan gjorda anhållan.

Karlstad den 9 Januari 1908.

K. E. BESKOW.

Ordförande i Idrottsföreningen Kamraterna.

Upptages av undertecknad som motion.

E. V. GELIN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 27 Januari 1908.

§ 6.

På remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Idrottsföreningen Kamraterna hos Herrar Stadsfullmäktige gjord, af Herr Gelin såsom motion upptagen framställning om ett anslag till föreningen af 200 kronor för anläggande och underhåll af en skridskobana å Klarelfven, med skyldighet för föreningen att två gånger i veckan kostnadsfritt upplåta banan för eleverna vid stadens folkskolor.

Efter föredragning och hällen öfverläggning beslöt Drättselkammaren tillstyrka det begärda anslagets beviljande under det af föreningen föreslagna villkor, att skridskobanan två eftermiddagar i hvarje vecka under minst 4 timmar hvarje gång kostnadsfritt upplätes för eleverna vid stadens folkskolor.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 23.

Idrottsföreningen Kamraterna hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med en af Herr Gelin såsom motion upptagen framställning om ett anslag af 200 kronor för anläggande och underhåll af en skridskobana innevarande vinter, hvilken bana skulle två gånger i veckan hållas tillgänglig för folkskolornas elever utan afgift. Drättselkammaren hade uppå remiss tillstyrkt bifall till denna framställning under vilkor att banan två eftermiddagar i hvarje vecka minst 4 timmar hvarje gång kostnadsfritt upplätes åt folkskolornas elever; Och beslöt nu Beredningsutskottet efter föredragning att i detta Kammarens utlåtande instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

28. Beredningsutskottets utlåtande i anledning af Magistratens redovisning för 1907 års anslag i polisärenden.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 13 Mars 1908.

§ 25.

Sedan Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med redovisning öfver 1907 års anslag för oförutsedda utgifter i polisärenden, så hade uppå remiss

Beredningsutskottet att i anledning af redovisningen afgifva yttrande, och då Utskottet vid granskning af densamma ej funnit anledning till anmärkning, beslöt Utskottet hemställa att Herrar Fullmäktige ville lägga redovisningen med godkännande till handlingarne samt medgifva, att redovisade beloppet, 300 kronor, må ur Drätselkammarens räkenskaper afföras.

In fidem:

W. BROCKMANN.

31. Värmländska provinsiallogens af frimurareorden framställning om rätt till utskänkning af spritdrycker vid dess sammanträden.

Till Konungens Befallningshafvande i Wermlands Län.

Härmed får jag vördsamt anhålla om tillstånd för Wermländska Provinsiallogen af Frimurare-Orden att vid dess sammanträden få under tiden från och med den 1 nästa September till och med den 30 April 1909 i Ordenslokalerna inom dess vid hörnet af Västra Torg- och Tingvallagatorna belägna hus utskänka bränvin till Ordens egna medlemmar och inbjudna gäster.

Karlstad den 26 Februari 1908.

På Loge Directorii vägnar:

AX. G. SVEDELIUS.

Hugo Ziegler.

Sekreterare.

Resolution.

Remitteras till Magistraten i Karlstad, som ville, efter Stadsfullmäktiges hörande, med yttrande häröfver hit inkomma och remisshandlingen därvid återställa. Karlstad i landskansliet den 28 februari 1908.

På Landshöfdinge-Ämbetets vägnar:

TURE BROSTRÖM.

GEORG SAMUELSON.

Resolution.

Öfverlemnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad, som anmodas öfver ansökningen afgifva yttrande och dermed till Magistraten inkomma samt remiss-handlingen dervid återställa.

Karlstads rådhus den 5 Mars 1908.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 April 1908.

§ 33.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver en af Värmländska provinsiallogen af frimurareorden hos Konungens Befallningshafvande gjord ansökan att från och med den 1 nästa September till och med den 30 April 1909 få i ordenslokalerna här i staden utskänka bränvin till ordens medlemmar och inbjudna gäster, i anledning hvaraf Utskottet hade att utlåtande afgifva; Och beslöt nu efter föredragning Utskottet att hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte förklara sig ej hafva något att mot bifall till ansökningen erinra.

In fidem:

W. BROCKMANN.

29. Drätselkammarens framställning om afkortning af restutskylder från 1907 års tredje uppbördsstämma.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 24 Februari 1908.

§ 11.

Sedan inom Kammaren utsedde delegerade med biträde af Stadskamreraren genomgått och granskat restlängden från nästlidne års tredje uppbördsstämma samt

därvid till afkortning föreslagit resterande utskylder från nämnda uppbördsstämma till ett belopp af 102 kronor, så beslöt nu Kammaren, efter granskning af afkortningsförslaget, att hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om bifall till de föreslagna afkortningarne.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Restantieredogörelse

för 3:e stämmans restlängd år 1907.

Tredje uppbördsstämmans restlängd öfver oguldna kommunalutskylder för år 1906 upptager..... Kronor 3,390: --

Redovisning:

Kontant influtna..... 3,008: 25
Till afkortning föreslås af stadsfogden 120: 25
hvarifrån afgår här nedan återuppförda..... 18: 25   102: --

Balanseras:

a) På Magistratens åtgärd beroende:

å handräckningslängd uppförde.... 179: 50
å längd öfver till okänd ort bortflyttade personer.. 82: --   261: 50

b) Af Drättselkammaren återuppförde:

Staden 134. Gördelmakare J. R. Nilsson ..... 5: --
Viken 16. Gjutare Fr. Sundbom ..... 10: --
Ö. Herrh. 16. Eg. Arbetare P. Svensson..... 3: 25   18: 25   279: 75

Kronor 3,390: --

Karlstads Stadskamrerarekontor den 24 Februari 1908.

G. ENANDER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 April 1908.

§ 34.

Uppå remiss hade Beredningsutskottet att yttra sig öfver en af Drättselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om afkortning af restul-

skylder från 1907 års tredje uppboärdsstämman till ett belopp af 102 kronor; Och beslöt nu Utskottet efter föredragning att förorda de föreslagna afkortningarne.

In fidem:
W. BROCKMANN.

30. Beredningsutskottets förslag till fördelning af Mellqvists stipendium för goda framsteg i studier.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 April 1908.

§ 35.

Sedan inom föreskrifven tid ansökningar till Mellqvistska stipendiet för goda framsteg i studier till Herrar Stadsfullmäktige inkommit från studerandena Harald Skogsberg, John Nilsson, John Ericsson, Elsa Brynteson, Elsa Lander, Ragnar Tenow, B. M. Wiel-Andersén, Erik Daniel Lindström samt Erik Johansson, så hade uppå remiss Beredningsutskottet att afgifva förslag till stipendiets fördelning.

Vid ansökningshandlingarnes föredragning fann Utskottet att sökandena Tenow och Lindström icke styrkt sig vara här i staden uppfödda, hvadan de med hänsyn till donationsbrevfets bestämmelser icke torde kunna komma i fråga till stipendiums erhållande. Af öfriga sökande ville Utskottet förorda Skogsberg, Nilsson, Ericsson, Brynteson och Lander att af nu för utdelning tillgängliga stipendieräntan, 500 kronor, erhålla 100 kronor hva .

In fidem:
W. BROCKMANN.

12. Magistratens framställning rörande stadens styrelsens och delegationers räkenskapsföring, åsyftande ernäendet af en mera effektiv kontroll beträffande inkomster och utgifter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Då för hvarje kommunal delegation, som har medel om hand, inkomst- och utgiftsstaten uppgöras och af stadsfullmäktige fastställas, synes det vara en gifven

konsekvens, att verklig kontroll bör öfvas därå, huru de uppgjorda staterna i verkligheten efterlefvas.

Af de revisionsberättelser, som plåga afgifvas, kan man icke alltid sluta, att en sådan kontroll verkligen företagits, ehuru detta borde vara den viktigaste delen af revisorernas syssla.

Äfven för vederbörande delegation själf borde det vara synnerligen angeläget att efter hvarje års slut företaga en själfpröfning och efterforska, hur den uppgjorda staten motsvarats af verkligheten.

För att åstadkomma ett enhetligt förfaringsätt i detta fall beder Magistraten få föreslå herrar Stadsfullmäktige att besluta

att hvarje delegation, som har medel om hand, skall efter hvarje års bokslut uppgöra en tablå öfver föregående års inkomster och utgifter, uppställd i form af en jämförelse med den för det året fastställda inkomst- och utgiftsstaten, och utvisande för hvarje i staten uppförd post det belopp, hvarmed posten under året öfver- eller underskridits, äfvensom de summor, som ej varit i staten upptagna, och slutligen i en slutsumma skillnaden mellan influtna och beräknade inkomster, mellan beräknade och hafda utgifter;

att denna tablå skall jämte räkenskapen till revisorerna öfverlämnas för att af dem granskas;

att revisorerna skola i sin berättelse särskildt yttra sig om berörda tablås riktighet; samt

att tablån skall åtfölja revisionsberättelsen och i sammanhang med denna till trycket befordras.

Karlstads rådhus den 30 November 1907.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 April 1908.

§ 37.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Magistraten inkommit med framställning, att Herrar Fullmäktige måtte till vinnande af en ökad kontroll öfver utgifter och inkomster hos stadens delegationer, lemna vissa i framställningen närmare angifna föreskrifter, och hade uppå remiss Beredningsutskottet att öfver denna fram-

ställning afgifva yttrande samt beslöt nu efter såväl vid delta som föregående sammanträden hållen diskussion att tillstyrka bifall till hvad Magistraten hemställt.

Men som det syntes Utskottet att hvad Magistraten med sin framställning åsyftat, icke kunde fullständigt ernås genom af Magistraten föreslagna åtgärder, beslöt vidare Utskottet hemställa att Herrar Fullmäktige måtte föreskrifva, att vederbörande delegationer skola så anordna sin räkenskapsföring, att när som helst under löpande året såväl delegationen sjelf som annan må kunna utröna i hvad mån ett beviljad anslag tagits i anspråk och sålunda också om detsamma öfverskridits.

I sammanhang härmed och då det syntes Utskottet lämpligt att nu äfven den kontroll, som med revisionen af stadens styrelser och delegationers förvaltning och räkenskaper afsåges, men hittills af revisorerna icke kunnat på nöjaktigt sätt verkställas, enär siffergranskningen kräft alltför mycken tid, borde på sådant sätt ordnas, att en fullt effektiv kontroll vunnas, så beslöt nu Utskottet att såsom ett komplement till hvad ofvan förordats hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta

att revisionen af stadens styrelser och delegationers förvaltning och räkenskaper hädanefter skall verkställas af tre sakrevisorer och två sifferrevisorer,

att sak- och sifferrevisorerna skola samarbeta i sådana fall, der endera gruppen finner anledning dertill i och för full utredning eller yttrande rörande viss anmärkningsfråga,

att revisorerna skola för hvarje verkställd årsrevision åtnjuta ett arvode af, sakrevisorerna 150 kr. hvar samt sifferrevisorerna 500 kr. hvardera,

att dessa fem revisorer skola vid de årligen återkommande allmänna valen utses i och för granskning af nästföljande års räkenskaper och förvaltning,

att val af sifferrevisorer för granskning af 1907 och 1908 års räkenskaper äfvensom val af sakrevisorer för år 1908 skola förrättas redan vid Herrar Fullmäktiges sammanträde innevarande månad, samt

att nu förefintliga bestämmelser rörande de revisorer, som åtnjuta arvode, skola upphöra att gälla, dock att de år 1907 utsedde dylika revisorer skola förrätta sakrevisionen för samma år.

In fidem:
W. BROCKMANN.

1. Herrar Arrhenius och Svanboms framställning, huruvida staden önskade öfvertaga ansvaret för en af dem till styrelsen för Karlstad-Munkfors Jernvägsaktiebolag afgifven garantiförbindelse emot erhållande af rätt till dem tillförsäkrad eventuell fördel.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Sedan under våren 1905 fråga uppstått om förändring i läget af jernvägsspåret från Karlstads Östra station till yttre hamnen, uppgjordes inom Drätselkammaren förslag till uppgörelse härom emellan staden, å ena, samt Styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag å andra sidan. (Bil. A.)

Vid förberedande underhandlingar härom befanns emellertid, att Jernvägsstyrelsen ansåg förslaget icke innefatta full trygghet att ej genom dess antagande Jernvägsbolaget skulle tillskyndas utgifter, som öfverstege värdet af de förmåner, som enligt samma förslag tillförsäkrades bolaget. På grund häraf förklarade bolaget, att det ville ingå på aftalet endast under den förutsättning, att lämplig säkerhet ställdes för den förlust, som genom aftalets antagande eventuellt kunde tillskyndas bolaget.

Å andra sidan ansåg sig Drätselkammaren ej kunna tillstyrka staden att för byggnadsarbetets utförande tillförsäkra Jernvägsbolaget större fördelar än de, som uti det ursprungliga förslaget till aftal tillförsäkrats bolaget.

På det att frågan om anläggande af det ifrågasatta järnvägsspåret, hvilket för trafiken från Östra järnvägsstationen till hamnen skulle medföra väsentliga fördelar, icke skulle förfalla eller till obestämd tid undanskjutas, tillförsäkrade vi, Arrhenius och Svanbom, muntligen Jernvägsstyrelsen, att vi personligen efter vissa angifna grunder skulle i förhållande till Jernvägsbolaget ansvara för, att öfverenskommelsens antagande icke skulle för Jernvägsbolaget medföra någon förlust, därvid vi dock fäste det vilkor, att om vid realisation af de för arbetets utförande beräknade tillgångar något öfverskott utöfver byggnadskostnaden skulle uppkomma, detsamma skulle tillfalla oss såsom ersättning för den risk, som vi iklädt oss.

Ärendet förekom härefter hos herrar Stadsfullmäktige den 20 Juni 1905, därvid, — sedan undertecknad Arrhenius anmält de svårigheter, som uppstått för vinnande af Jernvägsstyrelsens godkännande af förslaget och vår med anledning däraf gjorda, ofvan omförmälta utfästelse, Herrar fullmäktige utan vilkor godkände förslaget.

Jernvägsstyrelsen företog omedelbart härefter arbetet till utförande, men den af oss muntligen utfästa borgen affattades först sedermera skriftligen och erhöll derved den lydelse, som återfinnes uti bilagda protokollsutdrag. (Bil. B.)

Det torde bemärkas, att ifrågavarande aftal mellan staden och järnvägsbolaget för staden icke medförde någon annan utgift än erläggandet af inköpspriset för de järnvägsskenor och syller, som funnos anbragta på den del af järnvägsanläggningen, som af järnvägsbolaget öfverlemnades till staden, samt att det område invid Östra järnvägsbron, som järnvägsbolaget berättigats att lösa efter ett pris af 10 öre pr kvadratfot, med hänsyn till markens beskaffenhet var så godt som värdelöst. För järnvägsbolaget medförde däremot aftalet den fördelen, att detsamma, — som efter förut träffad öfverenskommelse med styrelsen för statens järnvägar skulle af staden lösas och till statens järnvägar öfverlemnas kvarteret Gåsen, — kunde med statens järnvägar träffa aftal hvarigenom bolaget, mot tillhandahållande af omförmålta område vid Östra järnvägsbron till utvidgning af stationsområdet, erhöi fri dispositionsrätt öfver kvarteret Gåsen och af försäljningssumman därför kunde beräkna vinst till bestridande af utgifterna för järnvägsanläggningen.

Någon utredning har ännu icke kunnat åvägbringas huruvida vi på grund af vår förbindelse till bolaget kunna blifva skyldiga till någon utbetalning eller om vi på grund af samma förbindelse hos bolaget erhålla fordran. Orsaken härtill är den, att Qvarteret Gåsen, som järnvägsbolaget enligt uppgörelsen berättigats inköpa efter ett pris af 30 öre pr kvadratfot ännu ej kunnat försäljas. Huruvida förlust eller vinst för oss kan blifva följden af berörda förbindelse är för oss omöjligt att bedöma, men vi hafva dock klart för oss att förlusten ej kan blifva så betungande, att vi behöfva söka vinna hjälp att bära densamma. Å andra sidan är det ock klart, att vi genom vår garantiförbindelse ej afsett att bereda oss någon förmån på stadens bekostnad. Det ena drifvande motivet för oss har varit att befordra stadens bästa.

Vi förutse emellertid, att, om någon vinst i framtiden skulle tillkomma oss på grund af ifrågavarande garantiaftal, vårt handlingssätt skulle kunna komma misstolkas till följe obekantskap med förhållandena lätt, synnerligast som stadsfullmäktiges protokoll angående godkännandet af aftalet icke innehåller något om den af undertecknad Arrhenius i sammanhang därmed gjorda anmälan om vår utfästelse. Till förebyggande häraf hafva vi ansett oss böra till herrar Stadsfullmäktige göra förnyad anmälan angående förberörda garantiaftal med förklaring tillika, att, derest herrar Stadsfullmäktige *önska*, mot öfvertagande af de skyldigheter, som påhvila oss enligt garantiförbindelsen, erhålla berättigande till den eventuella fördel, som enligt densamma kan tillkomma oss, samt framställning göres till Styrelsen för Karlstad.-Munkfors Järnvägsaktiebolag, att den af oss utfärdade garantiförbindelsen må få utbytas mot en likartad af Drätselkammaren å stadens vägnar utfärdad förbindelse vi för vår del äro villiga medgifva ett dylikt utbyte,

Vi anhålla att Herrar Stadsfullmäktige med det första måtte fatta beslut i detta ärende.

Karlstad den 6 Oktober 1907.

KARL ARRHENIUS.

AXEL SVANBOM.

Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med styrelsen för Karlstad—Munkfors Järnvägs Aktiebolag i Karlstad den 17 maj 1905.

§ 29.

Sedan fråga uppstått om förändrad riktning af hamnspåret från Karlstads Östra station till rangeringsstationen vid Lambergskärn (Karlstads hamn), framlades nu af häradshöfdingen Arrhenius förslag till uppgörelse mellan järnvägsbolaget, å ena sidan, samt staden Karlstad, å andra sidan, angående de betingelser, hvarunder den ifrågasatta förändringen skulle komma till stånd; varande detta förslag af följande innehåll:

Emellan Styrelsen för Karlstad—Munkfors Järnvägs Aktiebolag, å ena, samt undertecknade, Arrhenius och Svanbom, såsom delegerade för Drätselkammaren i Karlstad, å staden Karlstads vägnar, å andra sidan, är — under förutsättning af herrar Stadsfullmäktiges i Karlstad godkännande — följande öfverenskommelse träffad:

Därest mellan Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag, å ena, samt Kungliga Järnvägsstyrelsen, å andra sidan, under innevarande år aftal träffas om sådan förändring af planen för Karlstads—Munkfors järnvägs sträckning från Karlstads Östra station till Karlstads yttre hamn, att järnvägen, med uteslutande af det nu anlagda s. k. stjertspåret kommer att framgå uti en 225 meters kurva direkt från en punkt belägen invid öster om vägporten öfver Åttkanten och kvarteret Kilen till rangeringsstationen vid Lambergskärn, så förbinder sig härmed Karlstads—Munkfors Järnvägs Aktiebolag:

1:o) att utan all ersättning till staden afstå järnvägsbolagets rätt till de nu anlagda banvallarne från ofvanberörda rangeringstation till stjertspårets slutpunkt i söder samt från vexeln å nämnda stjertspår norrut intill stationsområdets södra gräns;

2:o) att efter ett beräknadt pris af tio öre per kvadratfot, att betalas med Karlstad—Munkfors Järnvägs Aktiebolags aktier efter parikurs, från staden lösa och till styrelsen för statens järnvägar öfverlämna det område invid Östra järnvägsbron, som ligger söder om det enligt hittills träffad uppgörelse för statens järnvägar afsatta området intill fyra meter från stadens nedanför nämnda järnvägsbro utmynnande kloakledning, från dennes midtlinie räknadt;

3:o) att mot ett pris af 30 öre pr kvadratfot, att likaledes betalas med aktier i Karlstad—Munkfors Järnvägs Aktiebolag efter parikurs, köpa kvarteret Gåsen;

4:o) att för ett pris af 7,063 kronor till staden försälja den järnbaneanläggning, som nu finnes anbragt å ofvan omförmälda järnvägsbank från rangeringsstationen vid Lambergskärn till stjärtpårets södra ändpunkt samt från vexeln å stjärtpåret cirka 300 meter norrut, däri inbegripet den kring denna banvall uppförda stängsel.

Häremot förbinder sig staden:

1:o) att i förhållande till Järnvägsbolaget för egen del afsäga sig alla anspråk på ersättning för intrång och skada af hvad namn det vara må, med hänsyn därtill att Järnvägsbolaget tagit i besittning den mark, som upplages af ofvan omförmälda stjärtpår och banvall, räknadt från Karlstads Östra stationsområde till rangeringsstationen, äfvensom att hålla Järnvägsbolaget skadelöst för alla de anspråk i sådant afseende, som häraf kunna komma att af enskilda jordegare framställas;

2:o) att vid blifvande expropriation för det område, som enligt hvad här ofvan sägs, bör af Järnvägsbolaget förvärfvas för att till statens järnvägar öfverlämnas, icke fordras högre löseskilling än tio öre pr kvadratfot, att betalas med aktier uti Karlstads—Munkfors Järnvägs Aktiebolag efter ofvan angifna kurs;

samt att med afseende å expropriation af den mark, som erfordras för det nya spåret stadens förut fattade beslut om upplåtelse af mark till järnvägsanläggningen må lända till äfterrättelse, så att af staden i jordlösen ej kommer att fordras mer än 30 öre pr kvadratfot, der spåret framgår öfver mark inom stadsplanen samt 10 pr kvadratfot för mark utom stadsplanen; likaledes att betalas med aktier i Karlstads—Munkfors Aktiebolag;

3:o) att efter ofvan angifna erbjudna pris till Järnvägsbolaget försälja kvarteret Gåsen; samt

4:o) att likaledes mot ofvan angifna pris af Järnvägsbolaget köpa den järnbaneanläggning, som nu finnes anbragt å järnvägsbanken från rangeringsstationen vid Lambergskärn till stjärtpårets södra ändpunkt samt från vexeln å stjärtpåret

norrut till en längd af 300 meter, däri inbegripet den kring denna banvall uppförda stängsel.

Uddeholm den 10 juni 1905.

För Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag

Dess styrelse

C. DANIELSSON.

REINH. GEIJER.

Karlstad den 15 juni 1905.

Såsom delegerade för Drätselkammaren i Karlstad:

KARL ARRHENIUS.

AXEL SVANBOM.

Förestående aftal har af Stadsfullmäktige i Karlstad vid sammanträde den 20 juni 1905 godkänts, betygar

(Stämpel.)

Ex officio
W. BROCKMANN.

Efter diskussionen i ämnet beslöt styrelsen att för sin del godkänna ofvanintagna förslag till uppgörelse med staden, under förutsättning att häradshöfdingen Arrhenius och de flera, han med sig förenade, i förhållande till Järnvägsbolaget iklädde sig garanti, att därest den föreslagna uppgörelsen slutligen komme till stånd och däri angifna åtgärder, bland annat inbegripet förflyttning af en redan uppförd banvaktstuga med tillhörande byggnader, blefve vidtagna, bolaget icke åsamkades någon förlust, med å andra sidan garanterna tillförsäkrad rätt till åtnjutande af de bolaget enligt uppgörelsen tillkommande förmåner, därunder särskildt fölle rätten att öfvertaga kvarteret Gåsen till enahanda pris, som detsamma skulle till bolaget öfverlåtas. I samband härmed beslöts, att den jord, bolaget enligt ursprungliga planen för hamnspåret haft att inlösa, men hvilken genom hamnspårets förändrade riktning komme att uteslutas från expropriation, skulle beräkningsvis åsättas ett pris af 25,688 kronor 30 öre (för mark från enskilde 62,278 qv. fot à 30 öre och för mark från staden 70,049 qv. fot à 10 öre.)

§ 32.

Afslöts sammanträdet.

Som ofvan.

Justeradt:

C. DANIESSON.

Rätt utdraget, betygas

In fidem:
GEORG SAMUELSON.

Ex officio:
GEORG SAMUELSON.

Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernverks-aktiebolag i Karlstad den 15 november 1905.

§ 67.

Sedan styrelsen vid sammanträde den 17 sistlidne maj (under § 29 i protokollet här ofvan) beslutat antaga upprättadt förslag till uppgörelse med staden Karlstad angående förändring i planen för Karlstad—Munkfors jernvägs sträckning från Karlstads Östra station till Karlstads yttre hamn, under förutsättning af viss garanti för att bolaget genom sådan förändring icke skulle drabbas af förlust, så ock efter anmälan därom, att nämnda garanti komme att lämnas af häradshöfdingen Arrhenius och ingenjören A. Svanbon, beslöt styrelsen att godkänna följande, nu framlagda förslag till garantiförbindelse:

“Sedan styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägs Aktiebolag på grund af öfverenskommelse med Karlstads stad åtagit sig att i stället för den nuvarande järnvägsförbindelsen mellan Karlstads Östra station och Karlstads yttre hamn anlägga nytt järnvägsspår och verkställa flyttning af en banvaktstuga, samt såsom tillgång till detta arbetes utförande såsom disponibla beräknats:

- 1:o) den nedsättning uti expropriationssumman för spåret till hamnen, som af den förändrade byggnadsplanen erhålles, med beräkning, att den mark, som från expropriationen uteslutes, skolat betinga en lösesumma af kr. 25,688: 30 samt att derifrån afdrages dels lösesumman för den jord, som erfordras för det nya spåret dels ock den lösesumma, som järnvägsbolaget skall erlägga för ett jordområde invid Östra järnvägsbron;
- 2:o) det belopp, som Karlstads stad förbundit sig att erlägga för räls och syllar m. m. å den del af det nuvarande hamnspåret, som kommer att från expropriation undantagas, utgörande kr. 7,300: —
- 3:o) den vinst, som kan uppstå derigenom, att bolaget berättigats att med aktier i Karlstads—Munkfors Järnvägs Aktiebolag efter ett pris af 30 öre per kvadratfot inköpa kvarteret Gåsen, hvilket gatukvarter, sedan det blifvit i tomter indeladt skall försäljas,

så och under förbehåll, att försäljning af tomter i kvarteret Gåsen icke under de tre närmaste åren utan vårt medgifvande företages samt att försäljning på vårt yrkande ej heller nekas, äfvensom att det öfver-skott, som af dessa tillgångar kan uppkomma utöfver hvad för omförmälta arbetes utförande åtgår, tillerkännes oss, förbinda vi oss, en för begge och begge för en att, derest omförmälta tillgångar icke skulle förslå till gäldande af bygnadskost-

naden, deraf af egna medel gälda hvad som sålunda kan komma att brista, dock ej i vidsträcktare omfattning än att hela ifrågavarande kostnad uppgår till tjugotusen kronor.“

§ 68.

Då vidare till anteckning icke förekom, afslöts sammanträdet.
Som ofvan.

Justeradt:
C. DANIELSSON.

Rätt utdraget, betygas

In fidem:
GEORG SAMUELSON.

GEORG SAMUELSON.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 7 December 1907.

§ 103.

I framställning till Herrar Stadsfullmäktige hade Herrar Arrhenius och Svanbom, med förmälan, att de för genomförandet af det af Herrar Fullmäktige den 20 Juni 1905 antagna förslaget till öfverenskommelse emellan Karlstads stad, å ena sidan, samt Styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag, å den andra, angående ändring i sträckningen af Karlstad—Munkfors-jernvägens spår från Östra stationen till nya hamnen vid Kanikenäset måst gentemot jernvägsbolaget ikläda sig en viss garantiförbindelse mot erhållet tillförsäkrande af eventuell fördel, hemställt, huruvida staden önskade att mot öfvertagande af de skyldigheter garantiförbindelsen medförde förvärfva den garanterna tillförsäkrade fördelen samt att Herrar Fullmäktige, derest så vore förhållandet, måtte hos Styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag göra framställning om att få utbyta den af Herrar Arrhenius och Svanbom afgifna garantiförbindelsen emot en liknande af Drätselkammaren å stadens vägnar utställd.

Öfver denna framställning, vid hvilken afskrift af garantiförbindelsen i fråga fanns fogad, hade uppå remiss Beredningsutskottet att afgifva yttrande; Och beslöt nu efter föredragning och hållen öfverläggning Utskottet att tillstyrka Herrar Fullmäktige att antaga det af Herrar Arrhenius och Svanbom gjorda tillbudet.

In fidem:
W. BROCKMANN.

**Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908**

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 30 Maj.

N:o 4.

22. (Forts.) Magistratens resolution angående infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af enkefru Nanny Maria Jonssons ansökan om rätt att utskänka maltdrycker till spisande gäster.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 26 Mars 1908.

§ 44.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver enkefru Nanny Maria Jonssons hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att få i gården staden N:o 128 utskänka maltdrycker till spisande gäster, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit utlåtande. Herrar Stadsfullmäktige, som nu företogo detta ärende till behandling, beslöto emellertid efter hållen diskussion att remittera ärendet åter till Utskottet för förnyadt yttrande efter verkställd ytterligare utredning.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokollet hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 April 1908.

§ 36.

På grund af återremiss hade Beredningsutskottet att efter verkställd ytterligare utredning inkomma med förnyadt yttrande beträffande enkefru Nanny Maria Jonssons hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att få i gården staden N:o 128 härstädes utskänka maltdrycker till spisande gäster, i anledning hvaraf Utskottet nu beslöt att hos Magistraten anhålla, det Magistraten benäget ville

genom polisen undersöka, huruvida anledning till anmärkning förefunnits mot det sätt, hvarpå enkefru Jonsson utöfvat henne förut meddelad rätt till sådan utskänkning hvarom här vore fråga, samt meddela Utskottet resultatet.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Återställes till Herrar Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott, under åberopande af Polisintendentens här i staden bilagda rapport.

Karlstads rådhus den 18 April 1908.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Till Magistraten i Karlstad.

Anbefalld att verkställa undersökning huruvida anledning till anmärkning förefunnits mot det sätt, hvarpå änkefru Nanny Maria Jonsson utöfvat henne förut meddelad rätt till utskänkning af maldrycker, får jag med anledning däraf vördsam samt anmäla, att någon annan anmärkning mot änkefru Jonssons sätt att handhafva utskänkingsrörelsen icke förekommit, än att den 20 april 1907 patrullerande konstapeln rapporterade, att efter den tid på dagen, då lokalen skulle hållas stängd, en person blifvit insläppt i änkefru Jonssons utskänkingslokal. Med anledning däraf inkallades fru Jonsson följande dag till förhör, hvarvid det ådagalades, att nämnde person varit en af fru Jonssons fasta spisgäster, som till följd af bortovaro från staden icke kunnat förr intaga sin aftonmåltid.

Med undantag af denna förseelse, om det nu kan betecknas som sådan, har ingen anmärkning mot änkefru Jonssons sätt att handhafva värdshusrörelse mig veterligen förekommit, utan har hon, enligt min åsikt, skött sin rörelse fullt ut lika samvetsgrant och ordentligt som de öfriga personer, hvilka innehafva tillstånd att här i staden bedrifva utskänkning af maldrycker till spisande gäster.

Karlstad i polisintendents exp. den 16 april 1908.

I. P. WENDT.

Till Herrar Stadsfullmäktige, Karlstad.

Med anledning av änkefru Nanny Jonssons hos Konungens Befallningshafvande härstädes gjorda ansökan om rättighet till ölförsäljning i förening med matservering i staden n:r 128 vilja undertecknade, på uppdrag av c:a 3,000 nykterhetsvänner inom samhället, vördsamt hemställa, att denna ansökan varder av hrr Stadsfullmäktige avstyrkt.

Aldenstund det borde ligga i samhällets välförstådda intresse att inskränka rusdryckskonsumtionen, och 3 ölförsäljningsställen redan finnas, kan inrättandet av ännu en ölservering ingalunda anses vara av behovet påkallad utan fasthellre ägnad att öka öldrickandet och därigenom åstadkomma skada för en mängd såväl enskilda som familjer inom samhället.

Den här ifrågasatta ölserveringen skulle under den första tiden bliva förlagd omedelbar närhet till folkköket, vilket väl måste anses såsom synnerligen oegentligt, alldenstund ändamålet med inrättande av folkköket bland annat är att i sin mån motverka rusdrycksförtäring. Att vid dylik kombination av ölförsäljning och matservering, den senare förblir bisak är allmänt känt. Det kan t. ex. styrkas, att vid den affär av här ifrågavarande slag, som av öförmälda fru Jonsson förut idkats, under sön- och helgdagar sålts omkring 1,000 flaskor öl. I detta sammanhang bör ock meddelas, att hon under affärens bedrivande varit av vederbörande ordningsmakt tilltalad »för oegentligheter minst 2 gånger».

Allra minst kan väl antagas, att fru Jonssons här öförmälda verksamhet skulle kunna kallas samhällsgagnande. Då den otvivelaktigt verkat i alldeles motsatt riktning, och således ingen som helst rimlig anledning föreligger att uppmuntra till dess fortsatta bedrivande, borde ett tillstyrkande av hennes ansökan icke kunna ifrågakomma och detta så mycket mer, som hon torde ha ekonomisk förutsättning för att i likhet med många andra ikläda sig den risk, som mathållning utan rusdrycker innebär.

På grund av vad således här anförts och vår åsikt, att restriktiva åtgärder men icke motsatta i fråga om rusdryckshanteringen verkligen gagna vårt samhälle, hava vi i nykterhetens intresse ansett det såsom vår plikt att göra dessa erinringar. Karlstad i april 1908.

För K. F. U. M. 132 medlemmar:

A. G. Lingren.

För Grundlogen N:o 89 Tingvalla af N. G. T. O. 191 medlemmar:

Johan Gillstedt.

För Logen N:o 389 Ägir af I. O. G. T. 307 medlemmar:

J. A. Lindholm.

För Missionsföreningen 689 medlemmar:

A. Löfgren.

För Logen N:o 1765 Siloa av I. O. G. T. 100 medlemmar:

J. A. Eklund.

För Metodistförsamlingen 160 medlemmar:

C. J. Brunzell.

För Blåbandsföreningen 225 medlemmar:

Rikard Olsson.

För Frälsningsarmén 115 medlemmar:

K. J. Andersson.

För Ungdomsföreningen Betel 278 medlemmar:

A. Bergstrand.

För Logen Arbetaren 78 medlemmar:

W. Fornstedt.

För Templet Lyckan 66 medlemmar:
E. O. Ljung.

För Templet 1401 Kämpen 110 medlemmar:
Axel Andersson.

För Templet 371 Karl IX:de 45 medlemmar:
L. P. Friberg.

För J. H. F. 76 medlemmar:
C. O. Sjö.

För S. S. U. H. Carolus 74 medlemmar:
A. R. Göthblad.

För S. S. U. H. Örnen 80 medlemmar:
Karl Nilsson.

För Baptistförsamlingen 300 medlemmar:
Olof Öqvist.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 42.

Sedan Beredningsutskottet uppå remiss afgifvit utlåtande i anledning af enkefru Nanny Maria Jonssons hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan att få i gården staden N:r 128 härstädes utskänka maltdrycker till spisande gäster, så hade Herrar Stadsfullmäktige, som förehaft ärendet till behandling, remitterat detsamma åter till Utskottet med anmodan att verkställa ytterligare utredning i saken och att derefter inkomma med förnyadt yttrande.

På grund häraf hade Beredningsutskottet hos Magistraten anhållit, att Magistraten benäget ville genom polisen undersöka, huruvida anledning till anmärkning förefunnits mot det sätt, hvarpå enkefru Jonsson utöfvadt henne förut meddelad rätt till sådan utskänkning, hvarom nu vore fråga, och hade i anledning häraf Utskottet fått emottaga en af Polisintendenten till Magistraten afgifven rapport, som nu föredrogs, dervid inhemtades att någon egentlig anmärkning emot enkefru Jonssons sätt att handhafva henne förut beviljad utskänkingsrätt icke förekommit, hvarpå Herr Ordföranden meddelade, att till honom öfverlemnats en till Herrar Stadsfullmäktige stäld skrifvelse från åtskilliga nykterhetsföreningar här i staden, deri hemställes, att Herrar Fullmäktige måtte afstyrka bifall till enkefru Jonssons förberörde ansökan.

Efter föredragning af jemväl denna skrifvelse och hållen öfverläggning beslöt Utskottet, som saknade anledning att frångå hvad Utskottet redan förut i detta ärende yttrat, att fortfarande hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige måtte vid

afgifvande af det infortrade yttrandet förklara, att Herrar Fullmäktige icke hade något att mot bifall till ansökningen i fråga erinra.

Emot Utskottets beslut i denna sak anmälde Herr Svensén reservation.

In fidem:

W. BROCKMANN.

33. Vederbörande revisors berättelse öfver verkställd granskning af Högre allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper och förvaltning år 1907.

Undertecknad, som af Herrar Stadsfullmäktige blifvit utsedd att granska räkenskaperna för Allmänna Läroverkets Byggnadsfond för år 1907, får härmed efter fullgjordt uppdrag afgifva följande berättelse.

Vid 1907 års början utgjorde tillgångarne:

I bank insatta medel	5,147: 45		
Kontant	13: 01	5,160: 46	

Under året hafva influtit:

I terminsafgifter	4,195: —		
I källarehyror etc.	236: 50		
I räntor	266: 70	4,698: 20	9,858: 66

Utgifterna under året hafva varit:

För yttre renhållning	250: —		
» brandpremier	137: 55		
» skatter	361: 62		
» reparationer	834: 79		
» målning	353: 25		
» elektrisk belysning	513: 31		
» linoleummatta	134: 80		
» diverse	162: —	2,747: 32	

Vid 1907 års slut funnos:

I bank insatta medel	6,943: 44		
Kontant	167: 90	9,858: 66	

Räkenskaperna äro omsorgsfullt förda och verifierade, hvarför full och tack-sam decharge tillstyrkes.

Karlstad den 14 Mars 1908.

A. SANDWALL.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 43.

Uppå remiss hade Beredningsutskottet att yttra sig i anledning af vederbörande revisors berättelse öfver verkställd granskning af högre allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper och förvaltning år 1907; Och som Utskottet vid berättelsens föredragning icke fann anledning till anmärkning, beslöt Utskottet hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte utan vidare lägga berättelse till handlingare.

In fidem:

W. BROCKMANN.

34. Drätselkammarens framställning om afskrifning å stadens under Kammarens vård stående lösa egendom.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 30 Mars 1908.

§ 8.

Sedan vederbörande inventeringsmän inventerat stadens under Drätselkammarens vård stående lösa egendom, så hade Stadskamreraren och Stadsbyggmästaren öfver af inventeringsmännen föreslagna afskrifningar upprättat, — hvardera beträffande af honom förda inventarielängder, — sammandrag, utvisande, att inventeringsmännen föreslagit afskrifning å inventarierna, i Stadskamrerarens längd med 420 kronor 71 öre samt i Stadsbyggmästarens längd med 2,105 kronor 41 öre; Och beslöt nu Drätselkammaren, efter granskning af inventarielängderna och sammandragen, att hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om bifall till de förslagna afskrifningarne.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Anmärkingar

vid inventering och besigtning af de under Drätselkammarens vård stående, i Stadskamrerarens längd upptagna inventarier år 1907.

	I värde nedsatta	Kasse- rade	Summa
1 pennfat i Magistratssekr. skrifbitr. rum	—	1 90	1 90
1 papperskorg i Magistratssekr. skrifbitr. rum	—	3 50	3 50
2 dricksglas i Rådhusrättens sessionsrum	—	1 —	1 —
2 markiser i » »	36	—	36 —
1 bokhylla i Borgmäst. f. d. expeditionsrum	—	10 —	10 —
1 karmstol i » »	—	2 —	2 —
1 bläckhorn i » »	—	— 25	— 25
1 luft gardiner, Gamla arkivrummet	—	1 50	1 50
1 skrifställ, » »	—	2 —	2 —
1 pennkopp » »	—	— 75	— 75
1 pennställ » »	—	— 75	— 75

	I värde nedsatta	Kasse- rade	Summa
3 hyllor till pulpeten, Stadskamrerarekontoret	—	50	50
1 sköljkopp, Arkivariens rum.....	—	1 50	1 50
1 persienne, Polisvaktkontoret	2	—	2
2 filtar »	4	—	4
1 dörrmatta »	2	—	2
1 spade »	1	—	1
1 kartong till förvaring af P. M., Poliskontoret.....	—	1	1
1 flaska af koppar, »	—	5	5
2 sängar »	—	1	1
7 kuddar »	—	10 50	10 50
5 klosettburkar i arrestrum »	8 69	—	8 69
1 kolbox »	—	4 25	4 25
2 termometrar »	1	—	1
2 skrifstolar »	6	—	6
1 kamin »	9	—	9
1 hammare, Tullkammaren	—	50	50
31 messingsvigter, »	7 80	—	7 80
30 jernvigter »	10 20	—	10 20
7 mälkärl af koppar »	10 20	—	10 20
1 lyftkran »	25 25	—	25 26
1 kil af stål »	—	50	50
1 hängare med förhänge »	—	1	1
2 skrifstolar »	10	—	10
2 dokumentskåp »	20	—	20
6 stolar, klädda »	6	—	6
1 paraplyställ »	1	—	1
1 piavakvast »	—	1 25	1 25
1 bokhylla »	2	—	2
1 kvast »	—	1 50	1 50
3 markiser »	15	—	15
1 ur med tillbehör, Rådhuset.....	60	—	60
3 nyckelskåp med jernplåt, Rådhuset	—	11 25	11 25
2 glödljus till rådhusuret, »	—	25 50	25 50
8 spottbackar i trapporna »	2	—	2
1 eldskärm i postlokalen »	3 75	—	3 75
1 kamin hos rådhusvaktmäst. »	—	12	12
1 kommod af furu med kärl »	4 80	—	4 80
1 skåp af furu »	15	—	15
10 vapensköldar »	10	—	10
1 namnplåt »Magistraten» »	2	—	2

	I värde nedsatta	Kasse- rade	Summa
1 tumstock, Karlstads Väg	—	2	2
1 dokumentslåda, Stadsfullmäktiges ordförande	5 50	—	5 50
Kronor	280 31	140 40	420 71

Karlstads Stadskamrerarekontor den 11 mars 1908.

G. ENANDER.

Att förestående är i likhet med de af oss i inventeringslängden gjorda anmärkningar, intyga:

HERMAN ANDERSSON.

C. G. OLSSON.

Anmärkningar

vid inventering och besigtning af de under Drätselkammarens vård stående, i Stadsbyggmästarens längd upptagna inventarier år 1907.

	I värde nedsatta	Kasse- rade	Summa
31 st. jernspett, Materialgården	3 24	—	3 24
2 » slipstenar med stativ »	2	—	2
8 » sittbräden, gamla »	4	—	4
6 » d:o nya »	4 81	—	4 81
23 » spadar »	—	35 65	35 65
3 » grepar »	1 10	—	1 10
1 » skeppsskrapa »	— 25	—	— 25
8 » skyfflar »	—	10 50	10 50
17 » stensättaredockor »	20	—	20
4 » stensläggor »	—	5 75	5 75
4 » krattor »	5	—	5
1 » oljekanna, 3 liters »	— 75	—	— 75
3 » skopor »	1 75	—	1 75
1 » länsspruta »	8	—	8
3 » kvastar »	—	5 75	5 75
9 » sättstampar »	—	27 35	27 35
1 » måttband »	—	1 50	1 50
1 » promenadvagn »	50	—	50
20 » stakkäppar, oljemålade »	10	—	10

		I värde nedsatta	Kasse- rade	Summa
3 st.	gruslådor	5 75	—	5 75
32 »	stenhammare	15 61	—	15 61
1 »	arbetsvagn på fjedrar	60	—	60
765 mtr	decauvillerrails	94	—	94
10 st.	tippvagnar	40	—	40
2 »	vattenpass	3 50	—	3 50
6 »	makadamsgrepar	18	—	18
2 »	yxor	1	—	1
1 »	bågsåg	1	—	1
2 »	räddningsekor vid Klarälven	10	—	10
2 »	flaggor till rådhuset, Rådhuset	—	2 50	2 50
	flagglinor	26	—	26
108 »	handdukar, Fruntimmersbadh.	16 94	—	16 94
1 »	matta	—	1 25	1 25
4 »	glas	—	50	50
1 »	bricka	—	50	50
1 »	flagga	4	—	4
1 »	golfdamborste	1	—	1
8 »	sittbänkar i stolpar, Sandgrund	20 43	—	20 43
79 »	soffor	40	—	40
2 »	landtmäterikedjor	2	—	2
2 »	mätbordsstativ	10	—	10
1 »	stålmåttband, Arbetsförmannen	—	2	2
1 »	d:o Stadsbyggmästarekontoret	—	24	24
	Stållinial	11 25	—	11 25
4 »	kartonger af bleckplåt	12	—	12
1 »	glasmästarediamant	1	—	1
1 »	karta öfver Karlstad (af Ljunggren)	—	1 27	1 27
1 »	afvägningsinstrument	—	33 50	33 50
3 »	rullgardiner	4 75	—	4 75
1 »	komod med tillbehör	9 25	—	9 25
	karaff med glas	2	—	2
3 »	gardiner	14 02	—	14 02
1 »	ställning för ritningar	3 75	—	3 75
1 »	hylla	6	—	6
3 »	anslagstaflor	25	—	25
1 »	stenkrossningsmaskin med skjul	162	—	162
1 »	sorterare till krossen	13 36	—	13 36
1 »	rörtång, Stenkrossen	2 60	—	2 60
1 »	ångvält, Ångvälten	307 80	—	307 80

	I värde nedsatta	Kasse- rade	Summa
hänglampa Ångvälden	2	—	2
2 st. oljekärl, 10 liters »	4	—	4
1 » » 5 » »	— 50	—	— 50
1 » » 1 » »	— 25	—	— 25
brandposthufvud med ögonblickskoppel	15	—	15
2 » vattenvagnar	140	—	140
brandposthufvud med slang, ögonblickstapp, brand- postnycklar	13 50	—	13 50
2 » väfslangar	11	—	11
1 » draglina	4	—	4
1 » hästskyddare	1	—	1
3 » hästar Stallet	140	—	140
3 » kärror »	—	220	220
3 » vagnar »	65	—	65
3 » täckgjordar »	—	3	3
4 » putor med remmar »	—	1 50	1 50
2 » slipar med skäcker »	20	—	20
kälkar » »	15	—	15
bjällror » remmar »	1	—	1
1 » arbetsvagn (reparationsarbeten) »	—	50	50
2 » ryktborstar »	—	12	12
3 » tornistrar »	5 50	—	5 50
1 » soffa Bekvämlighetsinrättn.	5	—	5
1 » bord »	5	—	5
2 » speglar »	6	—	6
2 » stolar »	1	—	1
1 » penningbössa »	1 65	—	1 65
5 » spottlådor »	1 25	—	1 25
hårborste, kam och klädesborste »	1	—	1
1 » tändsticksställ »	—	1 25	1 25
3 » kaminer Klapphuset	10	—	10
1 » kolbox »	2	—	2
2 » borstar »	4 25	—	4 25
1 » hink »	— 90	—	— 90
1 » fälttässa Tallåsen	5	—	5
1 » smidesstäd »	3 40	—	3 40
1 » smidesbälg »	10	—	10
spadar »	29 55	—	29 55
2 » knoster »	3 12	—	3 12
1 » björnbindslen »	1	—	1

		I värde nedsatta		Kasse- rade		Summa	
5 st.	sättstampar	Tallåsen	5	40	—	—	5 40
1 »	skrufstycke	»	3	75	—	—	3 75
	hinkar	»	2	80	—	—	2 80
6 »	släggor	»	3	87	—	—	3 87
3 »	klyfmåkar	»	4	85	—	—	4 85
1 »	yxa	»	2	—	—	—	2 —
1 »	såg	»	1	—	—	—	1 —
	spett	»	7	88	—	—	7 88
	pikharkor	»	2	50	—	—	2 50
1 »	tång	»	—	50	—	—	— 50
4 »	korpar	»	2	56	—	—	2 56
1 »	gängskifva	»	3	—	—	—	3 —
1 »	hamplina	»	3	75	—	—	3 75
25 »	nubbstenshammare	»	—	—	39	—	39 —
			Kronor		1626	64	478 77 2105 41

Afskrifning af ofvanstående 2,105: 41 kronor tillstyrkes.

Karlstad i Stadsbyggmästarekontoret den 28 Mars 1908.

CARL CRISPIN.

Att förestående anteckningar öfverensstämma med dem som af oss gjorts i inventarielängden intyga.

Karlstad den 14 April 1908.

HERMAN GEIJER.

E. V. GELIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 41.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Drättselkammaren i enlighet med vederbörande inventeringsmäns förslag hemställt att å stadens under Kammarens vård stående lösa egendom måtte få afskrifvas tillsammans 2,526 kr. 12 öre, nämligen 420 kr. 71 öre & de i den af stadskamreraren förda längden upptagna inventarier samt 2,105 kr. 41 öre & inventarierna i den af stadsbyggmästaren förda längden, deröfver Beredningsutskottet uppå remiss hade att sig yttra; Och som Utskottet vid föredragning och granskning af de föreslagna afskrifningarne icke fann något att erinra, beslöt Utskottet hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte bifalla Drättselkammarens ifrågavarande hemställan.

In fidem:

W. BROCKMANN.

35. Drätselkammarens framställning om löneförhöjning åt hos Kammaren anställda bokhållaren och kassakontrollanten Löjtnant P. A. Zander.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 13 April 1908.

§ 3.

Stadsbokhållaren P. A. Zander hade till Drätselkammaren ingifvit en så lydande framställning:

«Till Drätselkammaren i Karlstad.

I sammanhang med att Herrar Stadsfullmäktige beslöto öfverförande å Drätselkammaren af Styrelsens för vatten- och gasverken räkenskaper och kassaförvaltning bestämde Herrar Fullmäktige, dels att den då befintliga bokhållaretjänsten hos sagde styrelse likasom dåvarande kassakontrollanttjensten hos Drätselkammaren skulle upphöra, dels ock att i stället för båda nämnda tjänster skulle hos Drätselkammaren anställas en ny tjänsteman, på en gång stadsbokhållare och kassakontrollant, samt med uppdrag att fullgöra de åligganden, som förut hvilat på bokhållaren hos Styrelsen för vatten- och gasverken och kassakontrollanten hos Kammaren. Vidare bestämde Herrar Fullmäktige vid detta tillfälle att den nye tjänstemannen hos Drätselkammaren skulle erhålla en årlig aflöning af 2,000 kronor, under det att medan honom åliggande göromål vore fördelade å tvenne tjänster en ersättning härför af tillsammans 2,400 kronor för år utgick.

Vid besättande under senare hälften af år 1905 af den nya tjänsten hos Kammaren blef undertecknad utsedd till innehafvare därpå, sedan jag på förordnande hade uppehållit tjänsten sedan den 1 April 1905, och snart nog fann jag att den på angifvet sätt reducerade aflöningen icke kunde anses stå i lämpligt förhållande till omfattningen af det arbete, som tjänsten medförde. Så mycket större skäl tror jag mig nu efter att hafva innehaft tjänsten i 2¹/₂ år ega för uttalande af att en begäran om löneförhöjning måste på grund af den sedan år 1905 högst betydande ökningen af göromålen anses väl befogad.

Till närmare belysning af omfånget af berörde ökning torde jag få meddela, att år 1904, eller året innan den nya tjänsten upprättades, var antalet i bruk varande gasmätare 646 och för närvarande c:a 1,050, att kontrakternas antal med vattenverket var c:a 300 och nu uppgå till 415, samt att kontrollannotationerna voro 1,660 och nu uppgå till öfver 17,000. Härjemte är att märka, att under år

1906 tillkommit räkenskapen för elektricitetsverket, samt att denna räkenskap redan nu är mera omfattande än vattenverkets.

Då Styrelsen för vatten- och gasverken år 1903 hos Herrar Stadsfullmäktige anhöll om ökning i aflöningen åt förutvarande bokhållaren hos Styrelsen, framhöll Styrelsen, att hans aflöning med hänsyn till göromålen omfattning icke gerna kunde sättas lägre än till 1,800 kronor pr år, och blef densamma också af Herrar Fullmäktige bestämd till detta belopp. Tjensten som stadsbokhållare och kassakontrollant kräver numera utan tvifvel mer än dubbelt så mycket arbete som nyssberörda bokhållaretjenst den tiden gjorde.

Jag anser mig därför på goda grunder kunna hos Drätselkammaren hemställa, att Kammaren ville ingå till Herrar Stadsfullmäktige med framställning att aflöningen till stadsbokhållaren och kassakontrollanten måtte från och med den 1 i denna månad höjas och bestämmas att utgå med 3,000 kronor pr år.

Karlstad den 14 Oktober 1907.

P. A. ZANDER.α

Då Drätselkammaren ansåge omfattningen af det arbete, som åläge stadsbokhållaren och kassakontrollanten, och särskildt den ökning af göromålen, som de efter stadsbokhållaretjenstens inrättande tillkomna räkenskaperna för elektricitetsverket medfört, påkalla den begärda löneförhöjningen, beslöt Drätselkammaren, efter föredragning och hållen öfverläggning, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte bestämma den till stadsbokhållaren och kassakontrollanten utgående aflöning till 3,000 kronor för år, att utgå från och med den 1 Januari 1908, med föreskrift, att det skulle åligga stadsbokhållaren att vid tillfällen, då stadskamreraren af sjukdom eller annan anledning vore förhindrad tjänstgöra, utan särskild ersättning uppehålla stadskamrerarens tjänsteåligganden.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN ER. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 45.

Sedan hos Drätselkammaren anstälde stadsbokhållaren och kassakontrollanten Löjtnant P. A. Zander till Kammaren inkommit med ansökan om löneförhöjning, hade Kammaren hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt, att aflöningen till stadsbokhållaren och kassakontrollanten måtte bestämmas att från och med början af

innevarande år utgå med 3,000 kr. för år med skyldighet för denne att, då stadskamreraren af sjukdom eller annan anledning vore förhindrad tjenstgöra, utan särskild ersättning uppehålla stadskamrerarens tjenstbefattning.

Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet att afgifva yttrande; Och som Drätselkammarens hemställan i denna sak syntes väl grundad, beslöt Utskottet hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte bevilja den ifrågasatta löneförhöjningen på af Kammaren föreslagna vilkor.

In fidem:
W. BROCKMANN.

36. Drätselkammarens framställning om pension åt stadsarbetaren Lars Nilsson.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 30 Mars 1908.

§ 12.

Till Drätselkammaren hade arbetaren Lars Nilsson ingifvit en med hvad därå fanns tecknad så lydande framställning:

«Till Drätselkammaren i Karlstad.

Undertecknad, som innevarande år blir 74 år gammal och i 35 år varit anställd vid stadens arbeten, får härmed vördsamt göra framställning om erhållandet af en pension af 300 kronor årligen under min återstående lifstid. Såväl min höga ålder som nedsatta arbetskrafter bidraga till att jag numera ej kan lifnära mig utan det begärda understödet.

Karlstad den 27 Mars 1908.

LARS NILSSON.

Att arbetaren Lars Nilsson varit anställd vid stadens arbeten i 35 år och att han under denna tid varit en duglig och skötsam arbetare, som utfört sina arbeten till arbetsbefälets belåtenhet, intygas härmed.

Karlstad i Stadsbyggmästarekontoret den 27 Mars 1908.

CARL CRISPIN.α

Vid framställningen fanns fogadt frejdbetyg för Lars Nilsson, utvisande att han vore född den 14 November 1834.

Sedan inom Drätselkammaren vitsordats, att sökanden vore i behof af den

begärda pensionen, beslöt Drätselkammaren öfverlämna ärendet till Herrar Stadsfullmäktige och därvid hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte bevilja arbetaren Lars Nilsson en årlig pension af 300 kronor att utgå från och med den 1 April innevarande år tillsvidare i afvaktan på Herrar Stadsfullmäktiges beslut i den under behandling varande frågan om allmän pensionering af stadens tjänstemän och betjente samt i stadens tjänst anställda arbetare.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 46.

I stadens tjänst intill den 1 April innevarande år anställde arbetaren Lars Nilsson hade hos Drätselkammaren anhållit om pension, i anledning hvaraf Kammaren på anförda grunder till Herrar Stadsfullmäktige ingått med framställning, att Nilsson från och med förenämnde dag måtte beviljas en årlig pension af 300 kr. att utgå tillsvidare i afvaktan på Herrar Fullmäktiges beslut i den under behandling varande frågan om allmän pensionering af stadens tjänstemän och betjente samt i stadens tjänst anställda arbetare, deröfver Beredningsutskottet uppå remiss hade att yttrande afgifva; Och beslöt nu Utskottet efter föredragning att förorda bifall till Drätselkammarens ifrågavarande framställning.

In fidem:
W. BROCKMANN.

37. Hamnstyrelsens framställning om utläggande å hamnplanet å Kanikenäset af ett treskenigt jernvägsspår till der befintlige magasins- och fasta upplags-platser.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Uti de med Kungl. Jernvägsstyrelsen och Karlstad—Munkfors jernvägsaktiebolag under år 1907 träffade överenskommelserna angående anläggning och trafikering av ett treskenigt hamnspår mellan Karlstad Östra station och Karlstad yttre hamn har, på samma gång staden förbundit sig upplåta mark och bekosta terrasserering för de ytterligare jernvägsspår, som till följe trafikens tillväxt kunde å hamn-

planet erfordras, dels Kungl. Järnvägsstyrelsen åtagit sig att, under förutsättning det nödiga medel härför av Kungl. Maj:t och Riksdagen beviljas, bekosta och ombesörja all överbyggnad för sådana spår, dels även Karlstad—Munkfors järnvägsaktiebolag förbundet sig på sin bekostnad utlägga och trafikera dylika spår. Överenskommelse angående desamma anläggning skall alltså träffas mellan stadsfullmäktige, Kungl. Järnvägsstyrelsen och styrelsen för Karlstad—Munkfors järnvägsaktiebolag.

Efter sedan berörda överenskommelser ingåtts, har emellertid hamnstyrelsen på tio års arrende upplåtit en av tomterna på hamnplanet till Värmlands läns Lantmannaföreningars Centralförening, vilken såsom vilkor för upplåtelsen uppställt, att ett treskenigt spår skulle framdragas till det magasin, föreningen ämnar på tomten uppföra. Kommer ett sådant spår till stånd är det jämväl antagligt att flere tomter bliva uthyrda, samt att trafiken på hamnen härigenom ännu mer ökas.

Då detta spår emellertid icke ingår bland dem, som enligt överenskommelsen skulle i första hand anläggas, får hamnstyrelsen härmed hemställa, att herrar stadsfullmäktige ville hos Kungl. Järnvägsstyrelsen och styrelsen för Karlstad—Munkfors järnväg göra framställning om utläggande, så vitt möjligt i samband med de övriga spåren å hamnplanet, av förberörda spår. Detta har å bilagda ritning, som med svart färg upptager de redan överenskomna spåren, utmärkts med röd linje, därav *fulldragen* till den del, som nu behöfver utföras och i övrigt streckad.

Erforderlig terrassering för spåret är verkställd.

På hamnstyrelsens vägnar:

TH. HELLEBERG.

Ivar Olsson.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 47.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade på anförda grunder Hamnstyrelsen inkommit med framställning, att Herrar Fullmäktige ville hos Kungl. Jernvägsstyrelsen samt Styrelsen för Karlstad—Munkfors jernväg anhålla om utläggande, såvidt möjligt samtidigt med de öfrige spåren å hamnplanet vid yttre hamnen, af ett treskenigt jernvägsspår till der befintliga magasins- och fasta upplagsplatser på sätt i framställningen och å dervid fogade planritning funnes närmare angifvet.

Beredningsutskottet, som uppå remiss hade att yttra sig öfver denna Hamnstyrelsens framställning, beslöt efter föredragning och granskning af planritningen att förorda bifall till densamma samt att tillika hemställa, att Herrar Fullmäktige

vill lemnna hamnstyrelsen i uppdrag att å stadens vägnar träffa närmare öfverenskommelse med såväl Kungl. Jernvägsstyrelsen som Styrelsen för Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag angående förberörde treskeninga spårs utläggande och trafikerande.

41. Drätselkammarens nya förslag till gatuarbeten innevarande år.

(Se ser. A. N:o 10: 90 år 1907.)

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 9 Mars 1908.

§ 9.

Vid behandlingen af Drätselkammarens förslag till gatuarbeten för innevarande år hade Herrar Stadsfullmäktige beslutat att för dylika arbeten bevilja ett anslag af högst 80,000 kronor att af Drätselkammaren användas, sedan Kammaren till Herrar Fullmäktige inkommit med nytt specifikt förslag samt detta blifvit af Herrar Fullmäktige godkänt.

I anledning här af hade Stadsbyggmästaren, på Drätselkammarens anmodan, uppgjort nytt förslag till gatuarbeten, slutande å ett kostnadsbelopp af 80,000 kronor, och sedan detta förslag nu blifvit af Kammaren genomgången och godkänt, beslöt Kammaren öfversända förslaget till Herrar Stadsfullmäktige med hemställan, att detsamma måtte af Herrar Fullmäktige godkännas.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Förslag

till gatuarbeten att utföras under år 1908.

Stadsdelarne Haga och Herrhagen.

Östra Kanalgatan.

Trottoir utanför N:ris 2 och 8 ..... 2,500: —

Repslagaregatan.

Trottoir och provisorisk körbana utanför tomten N:o 8 .. 1,874: 50

Mariedalsgatan.

Trottoir utanför tomten N:o 34 och körbanans fortsättande till halfva bredden utanför samma tomt 1,348: 40

Hagagatan.

Trottoir utanför N:o 12, körbana samt trottoir utanför tomt N:o 34 ..... 3,105: 30

Långgatan.

Emellan Djeknefältsvägen fram till Olofsgatan, trottoir på östra sidan.. ..... 651: 20

Långgatan.

Emellan Olofs- och Bergslagsgatorna trottoir på vestra sidan samt på östra sidan utanför tomt N:o 96 ..... 2,112: —

Bergslagsgatan.

Trottoir utanför tomterna N:o 96 och N:o 111 ..... 828: —

Mellqvistgatan.

Emellan Fablgrens- och Herrhagsgatorna körbana, dels begränsad af befintliga rännstenar, dels begränsad af nya rännstenar ..... 8,603: —

Herrhagsgatan.

Körbana emellan Mellqvist- och Sveagatorna ..... 2,720: —

Sveagatan.

Emellan Herrhags- och John Erikssonsgatorna, trottoir på södra sidan samt körbana emellan rännstenarna .... 12,752: —

Långgatan.

Trottoir utanför N:o 205 ..... 653: 60

Sundbergsgatan.

Trottoir på södra sidan emellan Mellqvist- och Filaregatorna 831: 60

Fryxellsgatan.

Trottoiren framdrages från gränsen af tomt N:o 305 till hörnet vid Herrhagsgatan..... 1,109: 60

Herrhagsgatan.

Trottoir med rännsten och halfva körbanan utanför N:ris 307, 308 och 309..... 3,845: 40

Gatubrunnar och servisleddningar ..... 1,800: —

Underhållsarbeten ..... 2,100: — 46,834: 80

Stadsdelarne Viken och Kvarnberget.

Rosenbadsgatan.

Fortsättandet af afloppet i gatan i och för igenfyllandet af det öppna diket i gränsen mellan Rosenbad och Stads-trädgården	2,072: 50	
Trottoir utanför tomterna N:ris 7, 8 och 9 samt utanför den första tomten mot öppna platsen	2,703: —	
Provisorisk väg på Kvarnberget till egendomen Lilla Marieberg, Ells egendom m. fl.	500: —	
Underhållsarbeten	1,200: —	6,475: 50

Staden.

Vanliga underhållsarbeten	7,190: 70
---------------------------------	-----------

Vestra Kanal- och Herrgårgsgatorna.

Trottoir utanför tomterna N:ris 14 och 15	3,823: —
Aflopsledning från hörnet af Herrgårds- och Kanalgatorna för dagvatten	1,103: —

Kungsgatan.

Tilläggsanslag för körbanans sättande med tuktad sten till hela bredden, dels på grund af den starka trafiken, dels att s. k. fältsten visat sig omöjlig att anskaffa i tillräcklig mängd	9,880: —
---	----------

Järnvägsgatan.

Provisorisk omsättning af trottoiren utanför tomten N:o 104 upptages till	500: —
---	--------

Eneströms- och Tingvallagatorna.

Brunnar med aflopsledningar omkring nya Saluhallen ...	1,593: —	24,089: 70
--	----------	------------

Stadsdelen Klara.

Sandbäcksgatan, underhåll	730: —	
Malmtorgsgatan, underhåll	430: —	
Södra och Norra Klaragatorna, underhåll	100: —	
Wäxnäs- och Strandgatorna, underhåll	300: —	
Teaterplan, underhåll	140: —	
Öfverkörsrännstenar emellan Norra Klara och Sandbäcksgatorna	100: —	
Vinterunderhåll	800: —	2,600: —

S:a Kronor 80,000: —

Karlstad i Stadsbyggmästarekontoret den 7 Mars 1908.

CARL CRISPIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 48.

I sammanhang med uppgörandet af förslag till stat för Drätselkammaren för innevarande år hade Kammarerna till Herrar Stadsfullmäktige ingått med framställning om beviljandet af ett anslag af 106,730 kr. 10 öre att i enlighet med uppgjort förslag användas till gatuarbeten. Herrar Fullmäktige hade emellertid icke ansett sig kunna för dylika arbeten innevarande år anslå mer än högst 80,000 kr. samt därför anmodat Drätselkammaren att inkomma med specifikt förslag till detta anslags användande. Dylikt förslag hade derpå blifvit af Kammarerna uppgjort och hade Beredningsutskottet att öfver detsamma sig yttra.

Det sålunda upprättade nya förslaget blef nu af Utskottet genomgånget, dervid jämförelse med det ursprungliga anställdes, och som Utskottet ej fann anledning till anmärkning mot hvad Drätselkammaren föreslagit rörande användningen af det för gatuarbeten innevarande år beviljade anslaget, beslöt Utskottet hemställa, att Herrar Fullmäktige ville godkänna det nu af Drätselkammaren framlagda förslaget.

In fidem:

W. BROCKMANN.

39. Herr Swenséns motion om inrättande här i staden af ytterligare ett apotek.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Vid en jämförelse emellan staden Karlstad och omnejd med flera af rikets öfriga städer skall det ifråga om en lätt tillgång till medicin med all tydlighet framgå, att residensstaden Karlstad befinner sig i ett mindre gynnsamt läge än de flesta af dem, och torde det vara anledning till förvåning att staden, ehuru väl önskvärdheten deraf tidigare uttalats, ännu har blott ett apotek.

Den befolkning, som för tillgodoseende af sitt behof af medicin uteslutande är hänvisad till detta enda apotek, kunde den 1 Januari 1907 uppskattas till ej mindre än 33,805 personer, af hvilka 15,256 äro boende i Karlstad och de öfriga i de omgifvande socknarna, nämligen:

Karlstads landsförsamling	1,056	personer
Alster socken	1,560	„
Grafva socken	7,660	„

Hammarö socken	1,596	personer
Segerstads socken	809	”
Wäse socken	3,928	”
Östra Fogelviks socken .	1,940	”

tillsammans 33,805 personer.

Inom ofvannämnda Wäse socken köper visserligen en del af befolkningen sin medicin från apoteket i Kristinehamn, men å andra sidan må framhållas, att en del af befolkningen i en annan här ofvan ej namngifven socken, nemligen Nedre Ulleruds socken med 3,196 innevånare köper sin medicin i Karlstad.

Till detta kommer, att många af alla de personer, som från länets öfriga delar besöka residensstaden och der rådfråga läkare, före hemresan förse sig med medicin från stadens apotek. Det torde i detta samband böra erinras om det stora länslasarettet härstädes.

Till en jämförelse må från andra städer i riket anföras, att t. ex. Stockholm, der det dock i detta afseende är sämst ställt, har ett apotek på 14,000 innevånare, Göteborg ett på 13,000, äfvensom att de betydligt mindre städerna Nyköping och Wästerås hafva hvardera två apotek.

Som en gifven följd af den mer än vanligt stora kundkrets, som sålunda är hänvisad till apoteket i Karlstad, kan detta uppvisa eu betydande årlig omsättningssumma, uppgående till 65 à 70 tusen kronor, och är innehafvaren som bekant för det senaste året uppskattad för 18,259 kronors inkomst af rörelsen.

Som belysande för stadens och ortens behof af medicin må erinras, att i Karlstad finnes ej mindre än 7 praktiserande läkare samt 1 underläkate vid länslasarettet härstädes, hvarjemte 1 praktiserande läkare inflyttar till staden inom detta år, tillsammans 9 läkare samt dessutom 4 tandläkare och 2 veterinärer.

Då år 1900 hos Herrar Stadsfullmäktige motion framlades om inrättande af ett andra apotek i Karlstad yttrade Hälsovårdsnämnden bland annat: "Efter sorgfällig granskning af det till buds stående materialet samt med kännedom om förhållandena på platsen, anser nämnden visserligen, att staden Karlstads snabba utveckling under de senare åren, är egnad att väcka tanken på inrättande af ett andra apotek i staden, och att den konkurrens, som deraf blefve en följd, tvifvelsutan skulle för allmänheten visa sig gagnelig icke blott genom den eggelse, den gifve att hålla goda apoteksvaror, utan i synnerhet genom den större säkerhet, allmänheten vunne att varda omsorgsfullt expedierad och på ett tillmötesgående sätt behandlad. Inkomsterna af nuvarande apoteket synes äfven hafva nått den höjd att från den synpunkten intet hinder torde förefinnas för ett andra apoteks inrättande, framför allt om man tar hänsyn till, att dessa inkomster af naturliga skäl hafva tendens att ökas, på samma gång samhället i sin helhet går framåt".

Under de sju år, som förflutit sedan ifrågavarande yttrades, har staden gått framåt i flera afseenden och äfven gjort frågan om ett andra apotek härstädes till en nödvändighet. Det är ju tydligt, att stadens enda apotek skall vara redan under vanliga förhållanden öfverhopadt med göromål, och om detsamma äfven under dessa kan antagas på ett nöjaktigt sätt betjäna allmänheten, så är det i hög grad tvifvelaktigt, att detta skall kunna ske i händelse af epidemi eller större sjuklighet, ett skäl som för vederbörande myndigheter å andra orter varit synnerligen vägande, då fråga varit om inrättande af nya apotek, och hvilket äfven härstädes synes böra beaktas.

Ett andra apotek torde böra förläggas vid Hagatorget, enär derstädes större trafikleder gå tillsammans.

På grund af hvad som här blifvit anfördt, och då genom anläggande af ett nytt apotek, staden icke skulle komma att förorsakas någon utgift, utan tvärtom dess innebyggare tillskyndas afsevärd fördel, får undertecknad vördsamt hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta att hos Kungl. Majestät göra underdånig framställning om inrättande af ett andra apotek i Karlstad att förläggas vid Hagatorget.

Karlstad den 16 Maj 1907.

KARL JOH. SWENSÉN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 19 Februari 1908.

§ 28.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige till Hälsovårdsnämnden för yttrande remitterat en af Herr Swensén väckt motion om vederbörlig framställning från Stadsfullmäktiges sida om inrättande af ytterligare ett apotek här i staden, hade Hälsovårdsnämnden för utredning af denna fråga *dels* lemnat innebafvaren af stadens apotek V. Undén tillfälle att i anledning af motionen sig yttra, *dels ock* till motionären för bemötande öfverlemnadt det från Herr Undén sålunda inkomna yttrandet, hvarjämte, förutom motionen och apotekaren Undéns berörda skrifvelse, bland Nämndens ledamöter cirkulerat handlingarna rörande en af Förste provinsialläkaren S. Alvinzi i Februari år 1899 väckt motion med samma syfte som den nu föreliggande motionen.

Herr Swensén hade till Nämnden inkommit med skriftligt yttrande i anledning af apotekaren Undéns skrifvelse, hvilket yttrande jämte skrifvelsen här bilägges. Af handlingarna rörande Herr Alvinzis motion inhemtas, hurusom Hälso-

vårdsnämnden den 12 Januari 1900 i frågan yttrade bland annat: "att staden Karlstads snabba utveckling under de senare åren är ägnad att väcka tanken på inrättande af ett andra apotek i staden och att den konkurrens, som däraf blefve en följd, tvifvelsutan skulle för allmänheten visa sin gagnelig icke blott genom den eggelse den gäfvade att hålla goda apoteksvaror, utan i synnerhet genom den större säkerhet allmänheten vunne att varda omsorgsfullt expedierad och på ett tillmötesgående sätt behandlad. Inkomsterna af nuvarande apoteket synes äfven hafva nått den höjd att från den synpunkten något hinder icke borde förefinnas för ett andra apoteks inrättande, framför allt om man tar hänsyn till att dessa inkomster af naturliga skäl hafva tendens att ökas på samma gång samhället i dess helhet går framåt. Tiden kunde därför i och för sig sedt anses inne att vidtaga den af motionären ifrågasatta åtgärden. Men saken måste ses äfven från en annan sida nemligen den nuvarande innehafvarens intresse. Inrättandet af ett andra apotek skulle tvifvelsutan för honom medföra en våldsamt rubbning af hans ekonomiska förhållanden och Nämnden anser ett sådant ingripande i hans välförvärfvade rättigheter från stadsfullmäktiges sida endast i det fall vara berättigadt, att synnerligen tvingande omständigheter därtill föranleda. Då sådana ej af motionären anförts och Nämnden ej heller anser skäl af detta slag nu föreligga, vill därför Nämnden icke för närvarande förorda bifall till motionen".

Beredningsutskottet yttrade i samma fråga den 22 September 1900, "att, ehuru väl Utskottet i likhet med motionären och Hälsovårdsnämnden ansåge att den tid ej kunde vara långt aflägsen, då befolkningsförhållandena här i staden ovillkorligen komme att kräfvat inrättandet af ytterligare ett apotek, men enär det nya apoteket för att kunna vara allmänheten till all den därmed afsedda nytta borde förläggas till någon af de östra stadsdelarna, och ett dit förlagdt apotek för närvarande knappast skulle kunna bära sig, än mindre kunna upptaga en sporrande konkurrens med det gamla apoteket, då detta senare enligt inspektionsprotokollen vore omsorgsfullt skött och inga bestyrkta anmärkningar ifråga om det sätt, hvarpå allmänheten därstädes betjänades, kommit till Utskottets kännedom samt för öfrigt den farmaceutiske personalen å apoteket under sista året ökat och flere förbättringar i afseende å inredningen därstädes vidtagits, samt då slutligen en viss hänsyn under nu berörda förhandenvarande förhållanden syntes böra tagas till den nuvarande apoteksinnehafvarens intresse, och frågan om inrättandet af ytterligare ett apotek lätteligen kunde vid möjligen inträffande ändring i dessa förhållanden åter upptagas, beslöt Utskottet hemställa att motionen icke för närvarande måste till någon Herrar Fullmäktiges åtgärd föranleda".

I enlighet med denna hemställan blef ock, som bekant, Herr Alvinz motion af Herrar Stadsfullmäktige den 18 Oktober 1900 afslagen.

Sedan dess har stadens folkmängd ökats från 11,925 personer den 31 December 1900 till 16,077 personer den 31 December 1907. En god del af denna ökning kommer på det utanför stadsplanen norr om östra elfgrenen och öster om vägen till Färjestad liggande området (omkring 70 har), där för närvarande en folkmängd af omkring 1,600 personer är boende. Att dessa äfvensom de å bortre delarna af Herrhagen boende hafva en jemförelsevis lång väg till stadens nuvarande enda apotek torde vara ovedersägligt.

Apotekets omsättning, som år 1897—98 uppgick till 54,400 kronor, har år 1906 ökats till 70,331 kronor och inkomsterna af apoteksrörelsen härstädes torde genom stadens snabbt fortgående tillväxt och Vermlands Regementes förestående förläggning hit komma att inom närmaste tiden så pass ökas att allmänhetens länge uttalade önskan att erhålla ytterligare ett apotek här i staden borde kunna uppfyllas, utan att den nuvarande apoteksinnehafvaren härstädes behöfver befara ett sådant afbräck i sina inkomster, att deras fulla tillräcklighet sättes på spel. Den nuvarande apotekslägenhetens gynnsamma och allmänt kända läge i stadens centrum vid stora torget torde helt visst kunna bereda dess innehafvare en afgjord fördel framför en apoteksinnehafvare i annan del af staden. Hvad platsen för ett nytt apotek vidkommer, synes den af motionären föreslagna belägenheten vid Hagatorget för snålt begränsad och innebära för nycken begränsning i en blifvande innehafvares bestämmanderätt vid val af apotekslägenhet. Han är naturligtvis sjelf intresserad att apoteket får en för dess rörelse gynnsam belägenhet, men kan lätt, om läget skall bindas vid några få hus, stöta på svårigheter af olika slag, och däraf följande ekonomiska uppoffringar, som ej stå i förhållande till de inkomster som kunna påräknas af apoteksrörelsen. Hälsovårdsnämnden anser för den skull att ett blifvande apoteks läge bör bestämmas till Hagatorget, Nygatan eller Åttkantsgatan. Därigenom beredes äfven en blifvande apoteksinnehafvare tillfälle att förvärfva passande tomt för egen byggnad, ifall lämplig lokal icke kan för rimligt pris förhyras. Skulle genom omständigheter, som nu ej kunna förutses, så stora svårigheter yppa sig för anskaffning af lämplig lokal vid nämnda torg och gator, att svårigheterna icke utan allt för stora uppoffringar kunna af en blifvande apoteksinnehafvare öfvervinnas, torde åt Hälsovårdsnämnden lemnas rätt att godkänna annan belägenhet af apoteket i grannskapet af de nu föreslagna platserna, som en blifvande apoteksinnehafvare kan finna med sin fördel förenligt att välja.

På grund af det anförda och då Hälsovårdsnämnden anser, att såväl stadens folkmängd och utsträckning som nuvarande apotekets omsättning motivera inrättandet af ytterligare ett apotek här i staden, vill Hälsovårdsnämnden uttala sig för att ett andra apotek här inrättas med det läge som ofvan angifvits, men att där-

med måtte anstå till Vermlands Regemente blifvit hit till staden förlagdt. Hälsovårdsnämnden anser berörda tidpunkt lämplig, enär genom regementets förläggande hit, apotekets omsättning antagligen kommer att ökas och nuvarande apoteksinnehafvaren därigenom kan beredas någon ersättning för såväl den minskning i inkomster, som det nya apoteket kommer att för honom medföra, som ock för de icke obetydliga utgifter, som den nuvarande apoteksföreståndaren måst ikläda sig för att sätta inredningen i en del af apotekslokalerna i fullt modernt skick. Skulle emellertid nuvarande apoteksinnehafvaren dessförinnan afgå, bör vid sådant fall enligt Hälsovårdsnämndens förmenande ett andra apotek härstädes genast inrättas.

In fidem:
CARL LIDBERG.

Till Hälsovårdsnämnden i Karlstad.

Sedan Herr K. J. Swensén den 17 sistlidne maj hos Herrar Stadsfullmäktige väckt förslag om inrättande af ett andra apotek i Karlstad och motionen för utlåtande remitterats till Hälsovårdsnämnden, har Nämnden med öfverlämnande af motionärens skrifvelse anmodat mig att inkomma med yttrande däröfver. Med återsändande af remisshandlingarna och under uttalande af min tacksamhet för att jag redan på ärendets nuvarande stadium fått tillfälle att yttra mig, har jag äran härmed anföra:

Motionären påstår, att "ifråga om en lätt tillgång till medicin — — — — Karlstad befinner sig i ett mindre gynnsamt läge" än ett flertal af rikets öfriga städer och söker bevisa detta sitt påstående genom folkmängdsuppgifter från Karlstad och åtskilliga kringliggande socknar. Mot själfva de angifna siffrorna är då till en början rätt mycket att anmärka. Ett betydligt misstag har motionären gjort, då han t. ex. låter hela Grafva socken med 7,660 invånare vara hänvisade till apoteket i Karlstad för sitt medicinbehof. Så har nog varit förhållandet i gamla tider, men sedan dess har ett själfständigt apotek inrättats i Kil, sålunda på endast 2 mils afstånd härifrån och kan man väl svårigen tro, att befolkningen i Grafva:s borte hälft vid påkommande sjukdomsfall skulle, endast af gammal vana, hämta sin medicin från Karlstad, då de ha apotek på betydligt närmare håll. Ifrågavarande sockens nordöstra del har däremot genom Karlstad—Munkforsbanan förts inom Karlstadsapotekets leveransområde.

Ofvan anförda gäller i afsevärd mån äfven om Segerstads s:n, som har närmast till Vahlbergs station på Bergslagsbanan och därigenom för sitt behof af medicin är hänvisad till apoteket i Kil, hvarifrån medicinlådor gå nedåt järnvägslinjen flera turer om dagen.

Ifråga om Väse s:n med dess 3,928 personer, så medgifver motionären att "en del af befolkningen köper sin medicin från apoteket i Kristinehamn". Om detta uttalande ändrades därefter, att "någon obetydlig del af befolkningen köper sin medicin från apoteket i Karlstad", så kommer man närmare det verkliga förhållandet. Ty Väse besökes regelbundet af läkare från Kristinehamn och den medicin, dessa föreskrifva, levereras naturligt nog från därvarande apotek. En stor del af Väse s:n torde ock anlita e. provinsialläkaren i Molkom. Som läkaren härvidlag måste hämtas och återsändas med häst, är det gifvet att den erforderliga medicinen inköpes å apoteket i Molkom före hemresan därefter. Från Karlstad till Väse levererad medicin torde därför inskränka sig till ett och annat recept för järnvägens räkning samt någon veterinärmedicin, sedan en del af sockenborna börjat anlita veterinär från Karlstad.

Motionären yttrar vidare, att en del af befolkningen i Nedre Ulleruds s:n med 3,196 invånare köper sin medicin i Karlstad. Hvad nämnda sockens invånaretal har med saken att skaffa är svårt att förstå, då den siffran är utan betydelse för de beräkningar, här är fråga om. Ty nämnda socken med sina två stationer på Bergslagsbanan, Deje och Mölnbacka, har betydligt närmare till apoteken i Kil och Molkom, hvarför följaktligen också medicinleveranserna komma därefter.

Motionärens förmodan, att personer från andra delar af länet vid besök hos residensstadens läkare före afresan förse sig med medicin, kan nog ha en viss riktighet, och är detta för apoteksomsättningen långt ifrån betydelselöst. Men den delen af rörelsen är alltid mer eller mindre fluktuerande, och patienter, som ha apotek på sin egen hemort, undvika nog att onödigtvis belasta sitt bagage. Och dessutom har motionären uraktlåtitt att göra motsvarande afdrag i Karlstadsapotekets kundkrets för de Karlstadsbor som under resor, besök hos specialister etc. tillgodose sitt behof af medicin på andra orter. Verkliga förhållandet är väl det, att man vid beräkning af antalet invånare pr apotek i hufvudstaden har att medräkna den stora resandeströmmen af turister och landsortsbor såsom utgörande en afsevärd ökning i kundkretsen, under det att, hvad landsortsstäderna beträffar, en dylik ökning i allmänhet uteblir, då den uppväges af motsvarande minskning. I förbigående sagdt blir motionärens jämförelse mellan Karlstads- och Stockholmsapotekens respektive kundkretsar haltande, enär han lämnat ur räkningen ej blott resandeströmmen utan äfven landsbygden och förstadssambällen kring Stockholm, allt omständigheter, som göra att beräkningen 1 apotek på 14,000 inv. i Stockholm icke håller streck. Detta bestyrkes ju ock af Stockholmsapotekens omsättnings-siffror som i allmänhet betydligt öfverstiga härvarande apoteks.

Oftan anförda siffror äro emellertid af relativt ringa betydelse, och har jag vidrört dem endast för att påvisa, hvilka misstag motionären äfven härutinnan gjort

sig skyldig till. För att en apoteksinrättning skall kunna bära sig och lämna större eller mindre afkastning, fordras ej endast en viss kundkrets, utan andra faktorer af betydelse finnas, som motionären förbisett vid sina beräkningar. Dessa äro: kundkretsens koncentring inom apotekets närmaste område, kundernas köpförmåga och deras större eller mindre behof af medicin. I samtliga dessa afseenden måste man göra en bestämd åtskillnad mellan städernas och landsbygdens befolkning. Den senare är ju spridd öfver ett större område som, hvad Värmland angår och Karlstads omnejd icke undantagen, är glest befolkadt. Detta är ju i kommersiellt hänseende af största betydelse, hvarom nog de flesta medlemmar af studens handelskår äga erfarenhet. Och på medicinhandeln har detta särskildt stor inverkan. Ty den del af landtbefolkningen, som har de sämsta kommunikationerna, drar sig för att åka miltals till närmaste apotek och inskränker sin förbrukning till minsta möjliga; detta jämväl af det skälet, att dess köpförmåga vanligen är mindre.

Som en gifven följd häraf är omsättningen vid ett på landsbygden inrättadt apotek långt mindre än man kunde vänta på grund af det antal personer som enligt motionärens räkningsätt äro till detsamma hänvisade.

Den enda plats i Karlstads omgifning, där omständigheterna föranleda något större medicinförbruk, är Forshaga brukssamhälle, där ju för närvarande äfven finnes läkare. Om man kan antaga, att också i framtiden en läkare på egen risk där kommer att finnas, så torde det dock vara vågadt, att ur ett sådant antagande beräkna en integrerande del af en apoteksomsättning, i all synnerhet som samhällets vara eller icke vara torde bero af där nu existerande fabriksdrift.

Allt hvad här sagts har sin tillämpning på de landtbor i öfrigt, som enligt motionärens utsago äro hänvisade till apoteket i Karlstad. Deras större eller mindre numerär har icke alls det inflytande, som motionären synes tillmäta den. Talet om den stora kundkretsen är följaktligen utan väsentlig betydelse och den slutsats, motionären vill draga af sitt resonnemang häröfver, felaktig, hvilket vid jämförelse med apoteksomsättning i städer med annorlunda beskaffad landsbygd genast faller i ögonen.

Af det framställda torde alltså vara tydligt, att man icke heller kan mäta ett apoteks ekonomiska bärkraft genom att, såsom motionären gjort, jämföra antalet af de personer som — enligt en i och för sig svag och delvis bevisligen felaktig beräkning — antagas fylla sina behof af medicin från apoteket i fråga, och det antal personer som komma på andra apoteksinrättningar i riket.

Motionären anför vidare, att "de betydligt mindre städerna Nyköping och Vesterås hafva hvardera två apotek". Men privilegiebrefven för det senare apoteket i hvardera staden förskrifva sig från 1700-talet och äro sålunda omkring 100

är äldre än amorteringsfonden för apoteksprivilegierna och från en tidpunkt så aflägsen, att dåtida förhållanden svårigen kunna jämföras med nuvarande. I forna tider skedde ej heller inrättandet af ett apotek på grund af ett verkligt och bevisadt behof, utan kunde äfven andra för behofvet främmande omständigheter därvid influera. Hvad beträffar folkmängdsjämförelsen, så är ju rätta förhållandet att Vesterås vid detta års början hade 16,500 invånare. Staden ifråga torde därför icke kunna anses "betydligt mindre" än Karlstad. Både Vesterås och Nyköping hafva för öfrigt en rik och köpkraftig landsbygd och omgifvas af många och högst betydande egendomar med ansefliga kreatursbesättningar, allt saker som för en apoteksomsättning äro af största vikt. Nyköping har dessutom sin hamnstad, Oxelösund, med läkare och flera tusen invånare, hvilka för sitt medicinbehof äro hänvisade till Nyköpingsapoteken.

Belysande för Karlstads behof af medicin skall enligt motionären vara, att i staden finnas 7 praktiserande läkare, 2 veterinärer och 4 tandläkare. Att läkareantalet står i visst förhållande till apoteksomsättningen är antagligt, men resp. läkares större eller mindre praktik är ju äfven af betydelse. Och ifråga om detta uppgifna antal läkare må dessutom tagas i betraktande, att läkareantalet i Karlstad alls icke torde vara särskildt stort vid jämförelse med städer, där ett apotek anses tillräckligt, att vården af traktens fåtaliga kreatursbesättningar är mer än väl tillgodosedd, då två praktiserande veterinärer finnas i Karlstad, samt att de fyra tandläkarne, hvilka ytterst sällan ha anledning föreskrifva medicin åt patienter, själfva hämta från Svenska tandläkarnes inköpsförening nästan alla sina förnödenheter för yrkesutöfningen.

För att göra en någorlunda hållbar jämförelse med apoteksanläggningar på andra håll, tar jag mig friheten meddela de tre med detta jämförliga fall, som förekommit sedan apoteksfrågan förra gången behandlades hos Herrar Stadsfullmäktige.

I städerna Växjö, Halmstad och Borås, som hvardera förut hade ett apotek, beslöts ett andra sådant resp. åren 1903, 1905 och 1905. I båda de förstnämnda städerna skedde nyanläggningen vid förutvarande apoteksinnehafvares fränfalle. Årsomsättningen i Växjö var de sista 5 åren i medeltal 75,000 kr. och blef det sista året så stor, att en anställd personal af 7 farmaceutiske medhjälpare erfordrades. I Halmstad var omsättningen 80,000 kr. och från dess filial i Oskarsström kommo härtill ytterligare öfver 20,000 kr. I Borås beslöts år 1905 på förslag af Sveriges Farmaceutförbund ett andra apotek. Föregående året var omsättningen på det gamla apoteket 104,000 kr. med 8 tjänstgörande.

I samtliga dessa tre fall var alltså årsomsättningen betydligt större än i Karlstad, i Borås ända till 50 %, hvartill som nämndt kommer, att i både Växjö och

Halmstad det andra apoteket anlades först sedan innehafvaren af det gamla afidit.

Efter ett utdrag ur Hälsovårdsnämndens utlåtande i apoteksfrågan år 1900, i hvad detta rör de skäl, som kunde tala *för* en nyanläggning, förklarar motionären, att staden under de sedan förflutna 7 åren gått så framåt, att frågan om ett andra apotek blifvit en nödvändighet samt att, om också det nuvarande apoteket "kan antagas på ett nöjaktigt sätt betjäna allmänheten, så är det i hög grad tvifvelaktigt, att detta skall kunna ske i händelse af epidemi eller större sjuklighet". Jag tillåter mig då först att påpeka, hurusom motionären i intet afseende *visat*, att ett andra apotek skulle vara nödvändigt, och jag är fullt öfvertygad om att ett sådant bevis ej kan presteras. Jag påstår, att från apoteket i Karlstad med all säkerhet allmänheten betjänas lika väl som från något annat apotek i riket, hvilket varit fallet äfven vid tider med stor sjuklighet. Jag ber då särskildt få erinra om den ovanligt stora sjukligheten vid detta års början, då apoteket i expeditionshänseende borde ha satts på rätt hårdt prof. Något märkbart försenande af expeditionen behöfde emellertid ej ens då äga rum. Och det är helt visst, att på ett någorlunda stort apotek med där befintlig större personal, göromålen skola kunna bättre ordnas till allmänhetens belåtenhet än på tvenne småapotek, där stockning i arbetet lättare kan inträffa.

Detta motionärens hufvudmotiv för behovet af ett andra apotek i Karlstad vågar jag sålunda bestrida, samtidigt som jag påstår, att han ej kunnat förete något annat vägande bevis för ett sådant behof, alldenstund det nuvarande apoteket i Karlstad är beläget i stadens centralaste del och är fullkomligt i stånd att, äfven vid epidemier betjäna allmänheten på ett fullt tillfredsställande sätt.

Med stöd af ofvanstående, och då det är föga antagligt att allmänheten skulle bättre betjänas på två små apotek än på det nuvarande medelstora, då motionären icke kunnat påvisa något behof af ett andra apotek här i staden, då i expeditionshänseende jag alltid sökt hålla på ordning och skyndsamhet, och anledning ej heller i detta afseende finnes till en i min ekonomi så våldsamt ingripande åtgärd som den af motionären föreslagna, samt då vidare berörda åtgärd, då den skall vidtagas, icke utan ytterligt tvingande skäl borde kunna ifrågakomma annat än vid inträffande ledighet, vågar jag vördsamt hemställa, att Hälsovårdsnämnden ville afstyrka Herr Swenséns föreliggande motion.

Skulle emellertid Hälsovårdsnämnden hysa en annan uppfattning och mot förmodan anse, att något verkligt behof af ett nytt apotek skulle föreligga, ber jag vördsamt få erinra om, att Hagatorget, som af motionären ansetts vara lämplig plats för ett nytt apotek, ligger på endast 350 meters afstånd från stora torget, ett vägstycke som i vanlig promenadtakt tillryggalägges på omkring 5 minuter. Att ett nytt apotek förlagdt i så omedelbar närhet af det gamla icke skulle kunna

undgå att i hög grad och onödigt kraftigt ingripa i det nuvarande apotekets ekonomi, behöfver jag endast påpeka, liksom ock att det mål som väl närmast och kanske uteslutande afses med inrättandet af ett nytt apotek i stad, eller att tillgodose stadsdelar som ligga mer aflägsset från det gamla apotekets förläggningsplats, icke i ringaste mån skulle nås.

Till sist ber jag få till nämndens beaktande jämväl anföra att, sedan jag från och med den 1:ste sislidne april på grund af sjukdom erhållit ledighet från apotekets vidare skötsel, och sedan jag för min återstående listid träffat aftal med annan person om dess skötande, denne har på egen bekostnad vidtagit väsentliga förbättringar i afseende på såväl lokalinredningar som laboratorietrustningen. De betydande kostnader, som sålunda förorsakats honom torde, då de skett med hänsyn till att allmänhetens högsta möjliga anspråk på apoteket måtte uppfyllas, väl förtjäna att beaktas såsom skäl för ett uppskjutande af inrättandet af ett nytt apotek i Karlstad. Ett ytterligare och tungt vägande sådant ligger dessutom i den omständigheten, att det för närvarande torde vara synnerligen svårt att på ett, till allmänhetens framtida intresse i denna sak fullt tillfredsställande sätt afgöra frågan om det nya apotekets läge. Den nuvarande lifliga byggnadsverksamheten på Herrhagen torde inom få år göra denna stadsdel med kringliggande område till ett naturligt afsättningsområde för ett eventuellt nytt apotek. Slutligen ber jag få framhålla, hurusom det afbräck, ett nytt apoteks upprättande för närvarande skulle vålla det gamla, genom några års uppskjutande kunde i viss mån utjämnas, i det att det då inflyttade regementet från stadens andra sida kan komma att åt det gamla apoteket utgöra någon ersättning för hvad som bortgår till det nya.

Jag vågar alltså anhålla, att Hälsovårdsnämnden ville hos Herrar Stadsfullmäktige afstyrka den af Herr Swensén väckta motionen eller eventuellt föreslå, att ett andra apotek tidigast 5 år häråfter inrättas på lämpligt afstånd från det nuvarande apoteket.

Tillika anhåller jag, att denna min skrifvelse måtte bifogas remisshandlingarna, då de till Herrar Stadsfullmäktige öfverlämnas.

Karlstad den 7 november 1907.

V. UNDÉN.

Till Hälsovårdsnämnden i Karlstad.

Tacksam för det jag blifvit satt i tillfälle att inför Hälsovårdsnämnden yttra mig öfver apoteksinnehafvarens i Karlstad, Herr V. Undén, från Nämnden infortrade skrifvelse med anledning af den motion jag inlämnadt hos Herrar Stadsfullmäktige om inrättande af nytt apotek här i staden, deri han hemställer, att

Hälsovårdsnämnden måtte hos Herrar Stadsfullmäktige afstyrka bifall till denna min motion, eller ock att Hälsovårdsnämnden ville eventuellt föreslå att ett andra apotek tidigast om fem år härefter inrättas här i staden samt på lämpligt afstånd från det gamla apoteket.

I sin förenämnda skrifvelse söker Apotekare Undén att bestrida betydelsen för medicinomsättningen å apoteket i Karlstad af de staden omgifvande socknarna, nämligen Grafva, Wäse och Nedre Ullerud, under framhållande af att dervarande innevånare hufvudsakligen hemta sitt behof af medicin från de kringliggande apoteken i Molkom, Kil och Kristinehamn.

Utän att vilja bestrida att dervarande innebyggare äfven delvis hemta sin medicin från de angifna apoteken, vågar jag dock fasthålla vid mitt påstående, att detta sker i vida högre grad från apoteket i Karlstad, med hvilket dessa traktens befolkning står i liflig förbindelse.

Detta liksom äfven det af mig relaterade och af Apotekare Undén resonemangsvis bestridda omnämmandet att residensstaden Karlstad genom talrika besökande erhålla ökning i medikamentomsättningen, äro dock i och för sig af mindre betydelse än det faktum, att Karlstads innevånareantal redan i sig sjelf är stort nog för att berättiga anspråken på anläggande af ett andra apotek derstädes.

Herr Undéns framställning om förhållandena på den tiden, då tvenne apotek anlades i Nyköping, har helt naturligt ingen betydelse i närvarande tid. Det är nog att vi veta att der finnas tvänne apotek, hvilka båda gifva ej blott sina innehafvare utan äfven tvenne stadens apotek arrenderande apotekare, deras goda bergning.

Äfven apoteket i Karlstad är, som jag tror mig veta, utarrenderat, hvilket äfven framgår af Apotekare Undéns skrifvelse. Erfarenheten från andra städer, i hvilka nya apotek blifvit anlagda, har gifvit vid handen, att omsättningarna tillsammans rätt snart kommit att afsevärdt ökas mot hvad varit fallet då endast ett apotek fanns. Att ett andra apotek i Karlstad skulle förorsaka innehafvaren af det gamla apoteket ett sådant ekonomiskt afbräck, att han derigenom skulle äfventyra sin ekonomiska ställning, torde väl ändå få anses vara öfverdrift, och äfven om inkomsterna minskades med en $\frac{1}{3}$ -del, så att de ej uppgingo till mer än 12,000 kr., skulle denna dock vara fullt tillräcklig att gifva sin innehafvare en betryggad ställning, isynnerhet vid en jemnförelse med hvad andra löntagare i kräfvande befattningar hafva att tillgå i inkomst.

Då Apotekare Undén talar om minskning i inkomster, som genom ett nytt apotek skulle förorsakas honom, torde en motsvarande omständighet böra framhållas, nämligen hur frågan bör betraktas gent emot hela apotekarekåren, der säkerligen många dugliga finnas, som ej kunna få plats som sina egna, utan äro hänvisade att tjena som biträdande.

Apotekare Undén talar om, att ett stort apotek bättre skall kunna tillgodose ortens behof af medicin än två små, men detta torde dock vara alldeles felaktigt. Vid inrättande af ett andra apotek i Karlstad skall det med all sannolikhet härstädes, liksom skett på andra platser der nya apotek inrättats, visa sig, att personalens antal på de båda apoteken tillsammans betydligt kommer att öfverstiga det antal tjänstgörande, som förut fanns på det enda apoteket.

Men då tal blir om inrättande af ett andra apotek här i staden, är det ett sakförhållande, hvartill hänsyn i allra första hand bör tagas, och detta är apotekens natur af samhällsinrättningar. Detta är väl ock den enda grunden till apoteksyrkets monopoliserande, och af sådana skäl skall frågan om ett andra apotek i Karlstad först och främst ses från stadens och allmänhetens synpunkt, och i sista hand från synpunkten huruvida enskild man på bekostnad af dessas intresse skall bibehållas vid en betydande och högre inkomst än som skall bli fallet genom anläggande af ännu ett apotek. Vår tid kännetecknas obestriddigt af sträfvan att tillgodose det allmännas intresse, och är jag förvissad om, att detta är den grund hvarpå Hälsovårdsnämnden kommer att fatta sitt beslut i föreliggande fråga.

Herr Undén föreslår vidare ett eventuellt nytt apoteks förläggande å Herrhagen, och det torde lätt inses att detta skulle bli i det äldre apotekets intresse, men ej till stadens fördel, emedan Hagaborg och trakten deromkring samt stadsdelen Haga då blefve aflägsnade från det nya apoteket, hvilket bör ligga på en plats der så många trafikleder som möjligt stöta tillsammans.

Då Herr Undén i sin skrifvelse förnämligast försvarar sina egna intressen, finner jag ej nödigt att vidare bemöta densamma.

Då Hälsovårdsnämnden uppå remiss af Herrar Stadsfullmäktige hade att uttala sig med anledning af Herr Doktor Alvinz motion i samma fråga, ansågs ju nödvändigt att då taga någon hänsyn till apoteksinnehafvarens intresse, hvilket då äfven kunde vara berättigadt, men torde under de mellanliggande åren dessa förhållanden så väsentligt förändrat sig, att dessa skäl nu ej torde förefinnas.

Anhålles vördsamt att denna skrifvelse måtte bifogas remisshandlingarna i detta ärende till Herrar Stadsfullmäktige.

Karlstad den 19 februari 1908.

Högaktningsfullt
KARL JOH. SWENSEN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 30 Mars 1908.

§ 5.

Uti hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion hade Herr Swensén hemställt, att Herrar Fullmäktige måtte besluta att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om inrättande af ett andra apotek här i staden att förläggas vid Hagatorget; och sedan Hälsovårdsnämnden i detta ärende afgifvit utlåtande, skulle nu Drätselkammaren, enligt remiss från Herrar Stadsfullmäktige, jämväl yttra sig i frågan.

Drätselkammaren ansåg visserligen denna fråga ej vara af beskaffenhet att påkalla yttrande från Drätselkammarens sida, men ville Kammaren likväl ej undandraga sig att lämna det af Herrar Fullmäktige begärda utlåtandet.

Drätselkammaren ville härvid till alla delar instämma med Hälsovårdsnämnden i den af Nämnden uttalade åsigt att såväl stadens folkmängd och uttäckning som nuvarande apotekets omsättning motiverade inrättandet af ytterligare ett apotek här i staden.

Däremot kunde Drätselkammaren icke biträda Hälsovårdsnämndens uttalande angående tidpunkten för det nya apotekets inrättande. Hälsovårdsnämnden hade i detta hänseende framställt tvänne alternativa förslag, nämligen att antingen, där est nuvarande apoteksinnehafvaren skulle komma att kvarstå såsom sådan, låta med frågan om det nya apoteket anstå, till dess Wärmlands Regemente blifvit förlagdt till staden, eller att, såframt nuvarande apoteksinnehafvaren skulle afgå, vid sådant fall ett andra apotek genast skulle inrättas.

Enligt Drätselkammarens förmenande kunde frågan om den lämpliga tidpunkten för inrättandet af ett nytt apotek icke få göras beroende af den omständigheten, hvem som vore innehafvare af det nuvarande apoteket, utan måste denna fråga bedömas efter andra, allmännare synpunkter.

Härvidlag kunde Drätselkammaren för sin del ej finna annat än att, då enligt Hälsovårdsnämndens af Kammaren biträdda mening såväl stadens nuvarande folkmängd och utsträckning som ock den omsättning, apoteket för närvarande hade, motiverade inrättandet af ytterligare ett apotek härstädes, något giltigt skäl icke föreläge för uppskof med frågan om vidtagande af åtgärder för att ett andra apotek skulle komma till stånd.

Beträffande platsen för det föreslagna nya apoteket hade Hälsovårdsnämnden i första hand uttalat sig för Hagatorget, Nygatan eller Åttkantsgatan, och hade Drätselkammaren häremot ingen annan erinran att göra, än att enligt Drätselkammarens åsigt Hagatorget, med hänsyn till dess närbelägenhet till nuvarande

apoteket, syntes Kammaren mindre lämpligt såsom plats för ett nytt apotek än de öfriga af Hälsovårdsnämnden föreslagna platserna.

I anslutning till hvad Drätselkammaren sålunda anført beslöt Kammaren tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla Herr Swenséns ifrågavarande motion med den ändring i fråga om platsen för det föreslagna apoteket, som af Drätselkammaren här ofvan framhållits.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 49.

Sedan Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtanden öfver en af Herr Svensén hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion om vederbörlig framställning från Stadsfullmäktiges sida angående inrättandet af ytterligare ett apotek här i staden, så hade Beredningsutskottet att i ärendet sig yttra.

Efter handlingarnes föredragning och hållen öfverläggning ansåg sig Utskottet böra på de skäl, Hälsovårdsnämnden härutinnan anført, uttala, att behof af ytterligare ett apotek här i staden syntes förefinnas samt att därför ansökan om erhållandet af ett sådant borde göras. Likaså ville Utskottet instämma i Hälsovårdsnämndens uttalande rörande lämpligaste tidpunkten för det nya apotekets inrättande, dock att Utskottet, med hänsyn till den långa tid afgörandet hos vederbörande toge angående en fråga af denna art, ansåg sig böra hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta, att ansökningen i ärendet skall till Kungl. Maj:t ingifvas minst ett år, innan Wermlands regemente förlägges hit till staden.

Hvad åter platsen för det nya apoteket anginge, ville Utskottet ansluta sig till Drätselkammarens uttalande härutinnan, enär ej lämpligt torde vara att de båda apotekaren blefve belägna alltför nära hvarandra.

In fidem:
W. BROCKMANN.

40. Hälsovårdsnämndens förslag angående inrättandet af ett nytt epidemisjukhus.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med erkännande af det gagn, den allmänna hälsovården i vår stad haft af det för längre tid tillbaka uppförda Stagnellska sjukhuset till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning inom vårt samhälle, måste dock framhållas, att det icke längre uppfyller de kraf, den nutida epidemisjukvården ställer på en sådan inrättning. Till ett tidsenligt epidemisjukhus hör en observationsafdelning, der misstänkta fall kunna i tid intagas för närmare iakttagelser, tills sjukdomens rätta art kan bestämmas; der måste ock finnas fullkomligt från hvarandra skilda afdelningar för olika smittosjukdomar; väl ordnade och afskilda afdelningar för mat-hållning, för tvätt, för smittrening m. m. höra ock till ett sådant sjukhus. Stagnellska sjukhuset i sitt nuvarande skick, erbjuder icke möjligheter till någon af dessa anordningar. Fordringarna på ökad utrymme efter stadens, i synnerhet på senare tiden, snabba tillväxt göra, att det nuvarande epidemisjukhuset jemväl i detta afseende måste anses otillräckligt, äfven om man ej tager med i räkningen det åtagande staden gjort att efter Wermlands regementes förläggning hit till staden lemna vård åt sjuka från regementet.

Den närmast liggande tanken att genom om- och tillbyggnad af Stagnellska sjukhuset se de nämnda krafven till godo måste enligt arkitekten Wickmans och öfverläkaren Hellströms bestämda och sammanstämmande utlåtanden öfvergifvas.

Att, såsom medicinalrådet Wawrinsky i sitt arbete "Om förebyggande af epidemier" tillråder, förlägga ett epidemisjukhus, "å inom den kommun, för hvilken det är afsedt, central och lätt tillgänglig plats", derest ej "oöfvervinnerliga hinder möta", stöter i allmänhet på stora svårigheter, då ju de centralare delarne i en stad mestadels äro upptagna för andra ändamål. Det är sålunda en gynsam omständighet, att sådan plats verkligen kan erhållas här i staden å det för stadens räkning inköpta förra lasarettsområdet, der östra hufvudbyggnaden med vissa förändringar kan anordnas till epidemisjukhus. Ehuru Hälsovårdsnämnden för sin del icke hyst några betänkligheter i fråga om närheten till den beslutade brandstationen, har Hälsovårdsnämnden dock tillkallat en framstående auktoritet på epidemisjukvårdens område, öfverläkaren Hellström vid Stockholms epidemisjukhus, för erhållande af hans utlåtande i denna fråga. Efter besök på platsen har Doktor Hellström uttalat sig såsom af närslutna bilaga närmare inhemtats. Och då hans mening härutinnan öfverensstämmer med Nämndens, har Nämnden anmodat arki-

tekten Wickman att uppgöra förslag med kostnadsberäkningar öfver ifrågavarande lasaretsbyggnads apterande till ett fullt tidsenligt epidemisjukhus. Enligt det af honom uppgjorda förslaget, som härmed bifogas, erhållas fyra fullkomligt skilda afdelningar och genom vindsrummens användning, i viss mån en femte, samt väl tillgodosedda och ändamålsenligt anordnade ekonomi-, tvätt- och smittreningsafdelningar, hvarigenom sjukhuset sättes i stånd att till vård mottaga sextio patienter, ett antal, som i händelse af större behof torde kunna något ökas genom tätare beläggning af sjukrummen.

Sammanlagda kostnaderna, i afrundadt tal 150,000 kronor, öfverstiga visserligen det belopp, Hälsovårdsnämnden från början tänkt sig blifva för ändamålet erforderligt; men anmärkas bör, att kostnadsförslaget enligt arkitektens uppgift är så uppgjordt, att dess öfverskridande vid byggnadsarbetets utförande icke behöfver befaras, äfvensom att några poster torde kunna reduceras eller helt och hållet strykas (såsom t. ex. elektrisk hiss 700 kronor; nytt golf i källarvåningen m. m.)

På grund af det anförda får Hälsovårdsnämnden till antagande af Herrar Stadsfullmäktige förorda det föreliggande förslaget om apterande af den östra hufvudbyggnaden å gamla lasaretsområdet till epidemisjukhus för staden, samt hemställa att, derest förslaget vinner Herrar Stadsfullmäktiges godkännande, Hälsovårdsnämnden måtte erhålla i uppdrag att före arbetsföretagets utförande (efter ytterligare granskning af förslaget, som Hälsovårdsnämnden ansett böra först efter eventuellt bifall af Herrar Stadsfullmäktige i alla detaljer genomgå) i förslaget göra de förenkligar, som lämpligen må kunna vidtagas till nedbringande af kostnaderna för förslagets realiserande.

Skulle deremot Herrar Stadsfullmäktige af en eller annan anledning förkasta det ifrågavarande förslaget, får Hälsovårdsnämnden hemställa, att åt Nämnden lemnas i uppdrag att inkomma med förslag till ett helt och hållet nytt epidemisjukhus å därför lämplig plats här i staden — dock anser sig Nämnden redan nu böra framhålla, att kostnaderna för ett helt och hållet nytt epidemisjukhus med samma sängantal som det, arkitekten Wickmans föreliggande förslag upptager, enligt Wickmans uppgift komma att bli 5,000 å 6,000 kronor för säng eller cirka 300,000 å 360,000 kronor, sålunda cirka 150,000 å 210,000 kronor mer än kostnaden för apterandet af föreslagna lasaretsbyggnaden till dylikt sjukhus.

Slutligen får Hälsovårdsnämnden hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte anvisa Nämnden ett belopp af 2,065 kronor till täckande af kostnaderna enligt bifogda räkningar rörande utredningen af lasaretsbyggnadens apterande till epidemisjukhus.

Karlstad den 10 September 1907.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

N. LUNDBERG.

Carl Lidberg.

Till Hälsovårdsnämnden i Karlstad.

Sedan Hälsovårdsnämnden i Karlstad begärt mitt yttrande öfver, huruvida en förläggning af stadens epidemisjukhus till den s. k. nya lasarettbyggnaden å gamla lasarettstomten vore med hänsyn till smittofara olämplig, har jag besökt platsen och därvid inhämtat:

att det för sjukhuset ifrågasatta området är i öster och söder begränsadt af gator, på hvilkas andra sidor finnas i öster den s. k. prämkkanalen och i söder en staden tillhörig trädgård mellan gatan och järnvägen;

att i norr det gränsar intill tomten för gamla läkarebostaden, f. n. använd till bostad för läroverkets rektor;

att den venster om området belägna äldre lasarettbyggnaden är föreslagen till brandstation med familjebostäder med gränslinien dragen emellan de båda byggnaderna något närmare det ifrågasatta epidemisjukhuset; samt

att en saluhall är föreslagen att uppföras i den s. k. Tingvallska trädgården ett stycke från sjukhusområdet åt nordvest.

Då ett epidemisjukhus gifvetvis bör läggas fritt åt alla sidor, är det gifvet, att en sådan förläggning som den här ifrågasatta icke skulle kunna förordas, om det gälde nybyggnad, i hvilket fall man naturligtvis borde söka den i alla afseenden lämpligaste platsen för en sådan. Här äro ju visserligen östra och södra sidorna sådana, att de kunna anses uppfylla nödiga betingelser och mot norra sidan torde icke heller befogade anmärkingar kunna göras. Hvad saluhallen angår, har sjukhusets förläggning, såsom förslaget är, ingen som helst betydelse. Men det är klart, att afståndet till brandstationens gräns blir allt för ringa för att platsen, om det gälde uppförande af ett nytt epidemisjukhus, skulle kunna för ett sådant ändamål förordas.

Här gäller ju emellertid frågan att, i stället för att bygga nytt, med en betydande ekonomisk besparing för ett antal år framåt inreda och begagna en till epidemisjukhus tämligen lätt apterad byggnad utan att därmed binda sig för framtiden, och detta ställer ju saken annorlunda. Det behöfver då icke nödvändigtvis vara fråga om att finna en förstklassig plats för förläggningen. Man kan ställa anspråken lägre, blott fara för smittas öfverförande icke finnes.

Under antagande, att ett tätt och tillräckligt högt plank uppföres emellan sjukhuset och brandstationen, så att hvarje slags personlig beröring mellan innevävarne i de olika anstalterna med fullkomlig säkerhet förhindras, kan jag icke finna, att någon fara för smittas spridande till brandstationen bör kunna föreligga. Angående de sjukdomar, för hvilka sjukhuset är afsedt, difteri, skarlakansfeber och nervfeber talar erfarenheten, att smittan ej meddelas på afstånd eller föres med vinden. Dock måste jag hvad angår smittkoppor uttala såsom min åsikt, att pa-

tienter behäftade med denna sjukdom, ej må inläggas på ett så belüget sjukhus. Enligt mig lämnade upplysningar hafva emellertid fall af smittkoppor i Karlstad ej förekommit sedan år 1883 och torde sjukhuset därför icke behöfva afses för mottagande af sådana sjuka, För vård af möjligen uppträdande smittkoppsfall få väl andra åtgärder vidtagas, hvilket också väl får bli händelsen, om fall af kolera skulle uppträda inom samhället.

Mitt omdöme i den föreliggande frågan får jag sammanfatta sålunda, att förläggningen af epidemisjukhuset till den s. k. nya lasarettbyggnaden å gamla lasarettstomten i Karlstad kan med den inskränkning, jag nyss anfört, äga rum utan att medföra fara för smittas spridande från sjukhuset.

Ett framställt förslag att om- och tillbygga det nuvarande epidemisjukhuset på den plats, där det f. n. är beläget, synes mig icke tilltalande. En så stor tillbyggnad af denna tämligen obetydliga byggnad, som blefve nödvändig, skulle säkerligen draga så stora kostnader, att det vore bättre att bygga ett alldeles nytt sjukhus, och då förefinnas inga skäl att bibehålla den gamla tomten, utan skulle då en mera afsides, bättre belägen tomt böra väljas.

Stockholm den 20 Februari 1907.

THURE HELLSTRÖM,
Öfverläkare vid Stockholms Epidemisjukhus.

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 8 Oktober 1907.

§ 99.

Från Herrar Stadsfullmäktige hade till Byggnadsnämnden för yttrande remitterats Hälsovårdsnämndens framställning om anordnande af nytt epidemisjukhus för staden med därtill hörande ritningar öfver ifrågasatt ändring af den östra hufvudbyggnaden å gamla lasarettområdet till epidemisjukhus; Och hade Byggnadsnämnden, som ansåg, att det från Nämnden infordrade yttrande endast afsåge framställningen från byggnadssynpunkt, efter tagen del af de remisshandlingarne bifogade ritningar, icke något att i antydda afseende emot bifall till framställningen erinra.

Som ofvan.

In fidem:
R. RHODIN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 25 November 1907.

§ 3.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Hälsovårdsnämnden gjort framställning om anordnande af nytt epidemisjukhus för staden äfvensom anvisande af medel till bestridande af kostnaderna för i denna fråga verkställd utredning, och hade Drätselkammaren, uppå remiss, att häröfver afgifva utlåtande.

Hälsovårdsnämnden hade vid sin förevarande framställning fogat af arkitekten G. Wickman, på anmodan af Nämnden, uppgjort förslag med ritningar och kostnadsberäkningar för apterande af den östra hufvudbyggnaden å gamla lasarettsonrådet till epidemisjukhus för staden samt därvid till antagande af Herrar Stadsfullmäktige förordat detta förslag äfvensom hemställt, att, därest förslaget vunne Herrar Stadsfullmäktiges godkännande, Hälsovårdsnämnden måtte erhålla i uppdrag att före arbetsföretagets utförande — efter ytterligare granskning af förslaget, som Hälsovårdsnämnden ansett böra först efter eventuellt bifall af Herrar Stadsfullmäktige i alla detaljer genomgås — i förslaget göra de förenklingar, som lämpligen kunde vidtagas till nedbringande af kostnaderna för företagets realiserande.

Därjemte hade Hälsovårdsnämnden hemställt, att Herrar Stadsfullmäktige måtte anvisa Nämnden ett belopp af 2,065 kronor till täckande af kostnaderna för utredningen angående lasarettbyggnadens apterande till epidemisjukhus.

Af de vid framställningen fogade handlingarne inhämtade Drätselkammaren, att sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arbetes utförande beräknats uppgå till 146,950 kronor; men hade Hälsovårdsnämnden, under uttalande, att denna kostnadssumma öfverstege det belopp, Hälsovårdsnämnden från början tänkt sig blifva för ändamålet erforderligt. ställt i utsigt, att vid en ytterligare granskning af förslaget, hvilken granskning Nämnden dock ansett böra ske först efter det förslaget blifvit af Herrar Fullmäktige eventuellt godkänt, de sålunda beräknade kostnaderna skulle kunna nedbringas.

Drätselkammaren kunde för sin del ej godkänna det af Hälsovårdsnämnden sålunda föreslagna tillvägagångssättet i fråga om ärendets behandling. Enligt Kammarens åsigt borde nämligen en fullständig utredning angående kostnaderna för arbetet föreligga, innan frågan företages till afgörande af Herrar Fullmäktige, och ansåge Drätselkammaren fördenskull nödigt, att Hälsovårdsnämnden före frågans afgörande verkställde den slutliga granskning af förslaget, som vore erforderlig för vidtagande af de utaf Nämnden påtänkta förenklingar i förslaget, hvilka lämpligen kunde ske för nedbringande af kostnaderna för förslagets realiserande.

Hvad däremot anginge framställningen om anvisande af medel till täckandet

af kostnaderna för den i ärendet verkställda utredningen kunde denna fråga gifvetvis företagas till afgörande omedelbart och utan samband med hufvudfrågan.

Drätselkammaren beslöt fördenskull hemställa:

dels att frågan om apterande af den östra hufvudbyggnaden å gamla lasarettsområdet till epidemisjukhus för staden måtte af Herrar Stadsfullmäktige återremitteras till Hälsovårdsnämnden för vidtagande af fullständig utredning, i hvad mån de beräknade kostnaderna för företaget må kunna nedbringas,

dels ock att Herrar Fullmäktige måtte anvisa och ställa till Hälsovårdsnämndens förfogande ett belopp af 2,065 kronor till betäckande af kostnaderna för den verkställda utredningen angående lasarettbyggnadens apterande till epidemisjukhus.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 19 Februari 1908.

§ 33.

Sedan Herrar Stadsfullmäktiges Beredningsutskott på därom gjord framställning lemnat Hälsovårdsnämnden tillfälle att, innan Utskottet företoge ärendet till afgörande, inkomma med förnyadt yttrande i den af Hälsovårdsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige väckta fråga om apterande af östra hufvudbyggnaden å gamla lasarettsområdet till epidemisjukhus för staden, hade jemlikt Hälsovårdsnämndens den 4 innevarande Februari fattade och under § 25 här ofvan i protokollet antecknade beslut de af arkitekten Wickman uppgjorda ritningar och kostnadsförslag rörande ifrågavarande arbete öfverlemnats till ingenjören Axel Svanbom härstädes för erhållande af hans utlåtande i hvad mån de i Wickmans kostnadsförslag upptagna priser öfverensstämde med här på orten gällande arbets- och materialpriser; Och sedan Svanbom nu till Nämnden ingifvit dylikt uttåtande, som skulle åtfölja handlingarna i ärendet, beslöt Nämnden, efter handlingarnas föredragning och hållen öfverläggning, att i frågan afgifva följande yttrande.

Hälsovårdsnämnden har änyo tagit ärendet under öfvervägande och får för sin del biträda ingenjören Svanboms förslag i bilagda skrivelsen om att trapporna i sjukhuset måtte utföras med steg af mosiak i stället för kalksten, hvarigenom och genom användande i öfrigt af en del gamla materialier från byggnaden den förut till 83,000 kronor upptagna kostnaden för ombyggnaden må kunna ned-

bringas till 73,800 kronor. Hvad däremot angår den besparing, som Hälsovårdsnämnden ansett eventuelt kunna göras genom bibehållande af det gamla golfvet i källaren, har Nämnden nu inhämtat, att det för rörledningsarbeten och dylikt blir nödvändigt att till den grad uppbyta nämnda golf att detsamma måste ersättas med nytt, hvadan berörda besparing icke kan äga rum. I det af Hälsovårdsnämnden förut uppgjorda och handlingarna bifogade sammandraget öfver kostnaderna för förslaget genomförande har ett fel insmugit sig beträffande kostnaden för elektrisk installation, som där upptagits till 7,200 kronor i stället för rätteligen 8,000 kronor. I sistnämnda summa inbegripes jemväl kostnaden för elektrisk motordrift för mangel och vridmaskin, men deremot icke kostnad för elektrisk motordrift för mathissarna. Enligt Wickmans förslag äro dessa afsedda att drivas med mekaniska anordningar och är kostnaden härför medräknad i Wickmans kostnadsförslag. Den i utsigt ställda besparingen å 700 kronor för elektrisk hiss bortfaller sålunda. Då vidare, enligt hvad arkitekten Wickman meddelat, arkitekturvode bör beräknas till 5 proc. af hela anläggningskostnaden, torde, därest ofvan angifna förenklningar äga rum, arkitekturvode kunna nedsättas från beräknade 7,000 kronor till 6,550 kronor; Och skulle sålunda totalkostnaden blifva 138,100 kronor enligt hvad nedanstående sammandrag utvisar:

Kostnad för ombyggnad	Kr.	73,800: —
» » gas-, vatten- och aflopsledning	»	21,550: —
» » värmeledning	»	15,200: —
» » elektrisk installation	»	8,000: —
» » smittreningsugn med tillbehör	»	5,000: —
» » byggnad för smittrening och likbod	»	8,000: —
Arkitekturvode	»	6,550: —
	Summa Kronor	138,100: —

Hälsovårdsnämnden anser sig härmed hafva verkställt en så detaljerad granskning af förslaget som före arbetsbeskrifningens upprättande kan äga rum.

In fidem:
CARL LIDBERG.

Till Hälsovårdsnämnden i Karlstad.

Undertecknad, som af Hälsovårdsnämnden anmodats att granska det af arkitekt G. Wickman i Stockholm uppgjorda "kostnadsförslag å ombyggnad af gamla sjukhuset i Karlstad till Epidemisjukhus", får härmed meddela:

Efter verkställda beräkningar, med tillämpning af här på platsen gällande

arbets- och materialpriser, och under förutsättning att trapporna få utföras med steg af mosaik i stället för af kalksten, bör den beräknade kostnadssumman 83,000 kronor kunna nedsättas med 9,200 kronor till 73,800 kronor.

Beroende på de närmare bestämmelser, som för arbetets utförande komma att bestämmas, samt i hvad mån gamla materialier från byggnaden, få användas, kan en beräkning baserad på fullständig kännedom om dessa förhållanden komma att visa annat resultat. Emellertid är uti den nu gjorda beräkningen, nästan alla materialier, upptagna såsom nya, hvadan jag anser att den verkliga kostnaden icke bör komma att öfverstiga 73,800 kronor.

Karlstad den 18 Februari 1908:

AXEL SVANBOM.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 20 Mars 1908.

§ 31.

Från Hälsovårdsnämnden hade Beredningsutskottet fått emottaga det förnyade yttrande i frågan om anordnande af ett nytt epidemisjukhus för staden, som Utskottet anmodat Nämnden afgifva, vid hvilket förhållande Utskottet nu beslöt att remittera ärendet åter till Drätselkammaren för afgifvande af yttrande i sak, hvilket Kammarerna enligt dess förra utlåtande förklarar sig förhindrad kunna göra, innan den af Hälsovårdsnämnden numera verkställda detaljgranskninge och för-
enklingen af ursprungliga förslaget egt rum.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 30 Mars 1908.

§ 6.

Sedan Hälsovårdsnämnden hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om apterande af den östra hufvudbyggnaden å gamla lasarettssområdet till epidemisjukhus för staden i enlighet med vid framställningen fogade ritningar och kostnadsförslag, samt Herrar Fullmäktige remitterat detta ärende till Byggnadsnämnden

och Drätselkammaren för yttrandes afgifvande, så hade, efter det Byggnadsnämnden yttrat sig i frågan, Drätselkammaren uti den 25 November 1907 afgifvet utlåtande hemställt, *dels* att då Hälsovårdsnämnden ställt i utsigt, att den för förslaget beräknade kostnadssumman 146,950 kronor, skulle vid en närmare granskning af förslaget kunna något nedbringas, ärendet måtte återremitteras till Hälsovårdsnämnden för vidtagande af fullständig utredning i kostnadsfrågan, *dels ock* att Herrar Fullmäktige, i enlighet med Hälsovårdsnämndens begäran, måtte anvisa och ställa till Hälsovårdsnämndens förfogande ett belopp af 2,065 kronor till betäckande af kostnaderna för den verkställda utredningen angående lasaretsbyggnadens apterande till epidemisjukhus.

I anledning af hvad sålunda förekommit hade Beredningsutskottet lämnat Hälsovårdsnämnden tillfälle att, före ärendets öfverlämnade till Herrar Fullmäktige, verkställa den af Drätselkammaren begärda utredningen angående kostnadssummans nedbringande, och hade nu Utskottet, sedan yttrande i nämnda hänseende af Hälsovårdsnämnden afgifvits, remitterat ärendet åter till Drätselkammaren för afgifvande af förnyadt yttrande i frågan.

Af den utaf Hälsovårdsnämnden sålunda verkställda förnyade utredningen inhämtade Drätselkammaren, att Nämnden, på sätt af utredningen närmare framginge, ansett kostnaderna för det ifrågavarande företaget kunna nedbringas till sammanlagdt 138,100 kronor.

Då anordnandet af ett nytt epidemisjukhus för staden syntes Drätselkammaren vara af behovet påkalladt samt kostnaderna för genomförande af Hälsovårdsnämndens förslag till dylikt sjukhus väsentligt komme att understiga kostnaden för byggande af ett helt och hållet nytt epidemisjukhus å därför lämplig plats, beslöt Drätselkammaren, efter hållen öfverläggning, tillstyrka bifall till Hälsovårdsnämndens förevarande förslag angående apterande af östra hufvudbyggnaden å gamla lasaretsområdet till epidemisjukhus för staden samt hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte bevilja Hälsovårdsnämnden för företagens utförande, i enlighet med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, erforderligt anslag af 138,100 kronor samt därvid föreskrifva, att arbetet skall utföras medelst entreprenad.

Därjemte och då ifrågavarande utgift är af beskaffenhet att böra genom lån på längre tid betäckas, torde Herrar Fullmäktige bemyndiga Drätselkammaren att, i afvaktan på att ett nytt amorteringslån komme till stånd, för ändamålet upptaga ett eller flere tillfälliga lån för att därigenom kunna efter behof tillhandahålla Hälsovårdsnämnden anslagsbeloppet.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj 1908.

§ 50.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Hälsovårdsnämnden inkommit med framställning om anskaffande af ett nytt epidemisjukhus för staden samt att för detta ändamål östra hufvudbyggnaden å gamla lasarättstomten måtte till dylikt sjukhus apteras för en beräknad kostnad af 146,950 kr., hvilken kostnad emellertid Nämnden, som förklarar sig icke haft tillfälle att i detalj granska kostnadsberäkningarne ansåg böra kunna något nedbringas.

I anledning af denna Hälsovårdsnämndens framställning hade uppå remiss Byggnadsnämnden och Drätselkammaren afgifvit utlåtanden, dervid dock Kammararen förklarar sig icke kunna, innan definitivt kostnadsförslag föreläge, slutligen yttra sig i frågan.

Då ärendet derpå inkom till Beredningsutskottet, anmodade Utskottet Hälsovårdsnämnden att företaga den underlätna detaljgranskningen och derefter med yttrande i saken inkomma. När det sålunda infordrade yttrandet kom Utskottet tillhanda, fann Utskottet deraf, att Hälsovårdsnämnden ansett kostnadsbeloppet kunna nedbringas till 138,100 kr.

Härpå hade Utskottet remitterat samtliga handlingar i ärendet åter till Drätselkammaren för förnyadt utlåtande, hvilket också från Kammararen inkommit.

Efter hvad sålunda förekommit, företog nu Beredningsutskottet detta ärende till slutlig behandling samt beslöt efter hållen öfverläggning att tillstyrka bifall till Hälsovårdsnämndens föreliggande förslag till anskaffandet af ett nytt epidemisjukhus för staden äfvensom att hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige måtte *dels* bevilja Hälsovårdsnämnden för förslagens genomförande ett anslag af 138,100 kr., *dels* föreskrifva, att arbetet skall utföras medels entreprenad, *dels ock* bemyndiga Drätselkammaren att i afvaktan på ett nytt amorteringslån upptaga ett eller flere tillfälliga lån i mån af behof till kostnadsbeloppets täckande.

Af Hälsovårdsnämnden begärda anslaget af 2,065 kr. till bestridande af kostnaderna för ritningars och kostnadsberäkningars uppgörande m. m. torde af Herrar Fullmäktige beviljas.

In fidem:

W. BROCKMANN.

19. Egnahemskomiténs framställning om förändrad tomtindelning inom kvarteret Kilen å Herrhagen till beredande af tomlatser för enfamiljshus för arbetare.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Den kommitté, som vid Herrar Stadsfullmäktiges sammanträde den 30 December 1907 tillsattes för utarbetande och framläggande af förslag till åtgärder från stadens sida dels till främjande och understödjande af egnahemsrörelsen dels ock till motverkande af tätare bebyggande af stadens oreglerade område eller, som den för korthetens skull hädanefter torde få kallas, egnahemskommittén har påbörjat behandlingen af de frågor, som till densamma hänskjutits och hvilka innehållas dels i Magistratens skrivelse af den 16 Oktober 1907 dels i sociala kommitténs framställning af den 28 April 1905.

Kommittén, som har för afsigt att, i den mån sådant med framställningarnas innehåll kan vara förenligt, uppdelat frågorna och inkomma till Herrar Stadsfullmäktige med separatytranden om skilda delar af förslagen, har för närvarande, velat underställa Herrar Stadsfullmäktiges pröfning en sådan särskild punkt.

Det har syntts kommittén af skäl, som i otvannämnda båda framställningar utförligare omförmälas, utan gensägelse vara till samhällets verkliga fördel, om möjlighet kan beredas för arbetareklassen att blifva bofast i egna hem, och att det sålunda bör vara staden angeläget att, i den mån det låter sig göra, understödja uppförandet af enfamiljshus för arbetare.

Den första förutsättningen för en sådan byggnadsverksamhet är, att därför lämpliga tomter finnas att tillgå. Härutinnan kräfvos naturligtvis ett ingripande från stadens myndigheters sida till erforderliga förändringar i gällande tomtindelning. Nuvarande tomter äro i allmänhet för stora för så små hus, om hvilka här är fråga.

Och att staden äfven bör på ett verksamt sätt bidraga till, att dylika tomter finnas till reds för upplåtande och bebyggande, torde väl icke håller möta någon gensägelse, då det tvifvelsutän är af synnerlig vikt, att staden behåller en ordnande, ledande och reglerande makt öfver ifrågavarande byggnadsverksamhet.

Angående de former, hvarunder från stadens sida upplåtande af egnahemstomter bör äga rum, kunna ju olika meningar framställas. Det kan därvid blifva fråga om upplåtelse med äganderätt eller upplåtelse med tomträtt och, om och där man väljer det senare sättet, kan det blifva tal om en mångfald af möjligheter, då tomträtten är af en synnerligen elastisk natur och medger en stor af-talsfrihet inom själfva rättighetens ram.

Det torde dock knappast omstridas, att tomträtten alltid bör finna användning, där tomternas läge är sådant, att staden i framtiden kan väntas för desamma finna annan och efter då tänkbara förhållanden nödvändigare användning.

Att staden bör under någon form, där sådant erfordras, vare sig med statens bistånd eller icke, understödja egnahemsbyggandet med lån, torde för dem, som sysslat med dessa frågor, snart hafva framstått som ett vilkor, hvarförutan man icke kan vänta någon sakens kraftigare utveckling.

Däremot lär det må bända icke kunna vare sig med fog ifrågasättas eller lämpligen låta sig göra, att staden i allmänhet betungas med de egna hemmens byggande.

Undantagsvis har det emellertid synts kommittén synnerligen lyckligt, om till ett inledande af egnahemsbyggandet staden ville, låt vara i mindre utsträckning, taga initiativet genom att själf bygga ett antal dylika hus och därefter öfverlåta tomträtten jämte byggnaderna.

Härigenom skulle vinnas den fördelen, icke blott att byggandet på ett rationellt sätt komme i gång, utan äfven att genom stadens försorg typer till egna hem erhöles, som sedermera kunde af enskilde efterbildas el'er utvecklas.

Denna punkt är det nu, som kommittén har för afsigt att underställa Herrar Stadsfullmäktiges pröfning, ehuru för tids vinnande icke ens denna fråga kan i odeladt skick framläggas. Vissa delar däraf, nämligen uppgörande af ritningar och kostnadsförslag å husen samt formerna för tomträtsupplåtelsen, kräfvä nämligen en längre utredning, än som behöfves för frågan om erforderlig ny tomtindelning.

Kommittén har därför tänkt sig till en början föreslå, att för egna hem lämplig ny tomtindelning göres å det område, som nedan skall angifvas, att därefter och medan detta sker, bereda frågan om, i hvilken utsträckning och på hvad sätt staden skulle å ifrågavarande tomter uppföra enfamiljshus för arbetsklassen, och därom göra särskild framställning till Herrar Stadsfullmäktige, för att slutligen komma till de närmare vilkor och bestämmelser, under hvilka dessa tomter med hus skulle kunna åt enskilde upplåtas med tomträtt.

Egnahemsbyggandet torde böra taga sin början å Herrhagen, där eller i hvars närhet så många arbetare äro sysselsatta vid industriella verk och hvarest vatten- och aflopps-, gas- och elektriska ledningar redan finnas framdragna.

De af sociala kommittén föreslagna områdena synas dock icke böra därtill ifrågasättas, då platsen mellan John Ericssons-gatan och Munkforsbanan är afsedd för och särdeles lämplig för industritomter samt kvarteret Mimer med därtill liggande område numera är af sakkunnig starkt förordad som plats för blifvande slakthus.

Däremot har kommittén funnit den staden tillhöriga delen af kvarteret Kilen å Herrhagen, så vidt densamma ej blir upplagen genom statsbanespårets utdrag-

ning till yttre hamnen, vara mycket passande för påbörjande af egna hemsbyggandet och icke för närvarande vara behöflig för annat ändamål. Området består af tomterna nr:is 89, 100—106 och delar af nr:is 107 och 88, en areal af sammanlagdt omkring 7,200 kvadratmeter, närmare utvisad å stadsbyggmästarens bilagda karta.

Kommittén har antagit, att någon af de fonder Drätselkammaren har om hand skulle användas helt eller delvis till byggandet i fråga mot skälig ränta af byggnadens blifvande ägare och att under alla förhållanden ingen annan form än upplåtelse med tomträtt bör ifrågakomma med dessa tomter, hvilkas läge icke utesluter tanken på ändamålsenligare användning i framtiden.

I anslutning härtill får kommittén sålunda hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa att, för att möjliggöra för staden att uppföra enfamiljshus åt arbetsskassen till den omfattning och på det sätt Herrar Stadsfullmäktige efter särskild framställning af egnahemskommittén komma att besluta, hvilka hus med tomter där-efter skola åt enskilde upplåtas under tomträtt enligt de närmare föreskrifter, hvarom framdeles af Herrar Stadsfullmäktiges bestämmelse varder träffad, åt Byggnadsnämnden nu måtte lämnas uppdrag att snarast möjligt efter samråd med egnahemskommittén uppgöra och söka fastställelse å ändrad tomtindelning inom kvarteret Kilen i syfte att vinna för enfamiljshus åt arbetareklassen lämpliga tomter å det staden tillhörande området af nämnda kvarter.

Karlstad den 12 Februari 1908.

K. J. LINDHOLM.

KARL ARRHENIUS. J. A. HÅKANSSON. MAURITZ HELLBERG.

ALBERT AURELL.

Utdrag af protokollet hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 10 April 1908.

§ 41.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade den s. k. egnahemskommittén gjort framställning, att, för möjliggörandet för staden att uppföra enfamiljshus åt arbetsskassen till den omfattning och på det sätt Herrar Stadsfullmäktige efter särskild framställning af kommittén komme att besluta, åt Byggnadsnämnden måtte lämnas uppdrag att snarast möjligt, efter samråd med egnahemskommittén, uppgöra och söka fastställelse å ändrad tomtindelning inom kvarteret Kilen, i syfte att vinna för enfamiljshus åt arbetareklassen lämpliga tomter å det staden tillhörande området af nämnda kvarter.

Sedan ärendet blifvit till Byggnadsnämnden för yttrande remitteradt, blefvo därtill hörande handlingar nu föredragna; och beslöt Byggnadsnämnden tillstyrka bifall till den af egnahemskommittén gjorda framställningen.

Som ofvan.

In fidem:
HARALD WIDMARK.

*Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkam-
maren i Karlstad den 9 Mars 1908.*

§ 5.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade den af Herrar Fullmäktige tillsatta egnahemskommittén uti afgifven framställning hemställt, att Byggnadsnämnden måtte erhålla i uppdrag att efter samråd med egnahemskommittén uppgöra och söka fastställelse å ändrad tomtindelning inom kvarteret Kilen å Herrhagen i syfte att vinna för enfamiljshus åt arbetareklassen lämpliga tomter å det staden tillhörande området af nämnda kvarter; Och hade nu Drätselkammaren, uppå remiss, att häröfver afgifva yttrande.

Efter föredragning och sedan Drätselkammaren jämväl tagit del af en vid framställningen fogad, af Stadsbyggmästaren Carl Crispin upprättad karta öfver kvarteret Kilen, beslöt Drätselkammaren, som för sin del fann det föreslagna området lämpligen kunna disponeras till plats för egna hem för arbetarklassen, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla den gjorda framställningen.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

*Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfull-
mäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 14 Maj
1908.*

§ 51.

I likhet med Byggnadsnämnden och Drätselkammaren, som uppå remiss haft att i ärendet sig yttra, beslöt nu Beredningsutskottet efter föredragning och hållen diskussion att tillstyrka bifall till Egnahemskomiténs hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning, att åt Byggnadsnämnden måtte lemnas uppdrag att snarast möjligt efter samråd med komitén uppgöra och söka fastställelse å ändrad tomtindelning inom kvarteret Kilen i syfte att vinna för enfamiljshus åt arbetarklassen lämpliga tomter å det staden tillhörande området af nämnde kvarter.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 26 Juni.

N:o 5.

43. Herrar Dahlmans och Arrhenius motion om ett tilläggsanslag för ytterligare undersökning rörande ifrågasatta järnvägen Karlstad—Borgvik—Gillberga.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Vid sammanträde med kommittén för den projekterade järnvägen Karlstad Borgvik—Gillberga den 22 dennes befanns ett ytterligare anslag å 800 kronor erforderligt dels för att undersöka järnvägen äfven såsom bredspårig och dels för uppgörande af förslag för elektrisk drift af densamma.

Undertecknade få härmed hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige ville såsom bidrag från Karlstads stad för nämnda ändamål anvisa 300 kronor.

Karlstad den 23 April 1908.

AXEL DAHLMAN.

KARL ARRHENIUS.

*Protokoll, hållet vid sammanträde med kommit-
terade för järnvägsanläggning Karlstad—Gillberga
i Karlstad den 22 April 1908.*

Närvarande:

För Karlstad stad: Rektor A. Dahlman, Borgmästaren K. J. Lindholm och Häradshöfdingen K. Arrhenius;

För Nors socken: Direktören Åke Ingeström och Ingenjören R. Wikström;

För segerstads socken: Pastorn P. A. Kjellin och Godsägaren A. Skogström;

För Grums socken: Kammarherre C. Rosensvärd och Disponenten C. Malton;

För Borgviks socken: Kyrkovärden E. Johansson;

För Värnskogs socken: Förvaltaren H. Edgren;

För Gillberga socken: Sägverksägaren J. Carlsson i Hällsbäck och Godsägaren A. Andersson å Skäggebol.

Därjämte var Major Th. Helleberg vid sammanträdet närvarande.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af kommitterades ordförande Rektor Dahlman, uppå hvars förslag det uppdrogs åt undertecknad Helleberg att föra protokollet.

---

§ 3.

Ordföranden föredrog en från Major Helleberg inkommen skrifvelse så lydande:
"Till Herrar Kommitterade etc. — — — — —"

TH. HELLEBERG".

Efter i anledning däraf hållen diskussion hvarunder ordföranden tillkännagaf, att Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget i Vesterås på förfrågan erbjudit sig kostnadsfritt uppgöra förslag till banans elektrifiering, med villkor att bolaget jämväl finge sig anförtrodt utföra de elektriska anordningarna, enades kommitterade om, att icke för närvarande göra något uttalande angående banans spårvidd, byggnadssätt och drifkraft, men att från fullt opartisk sakkunnig borde infordras ett kostnadsförslag för banans elektrifiering, samt att dessutom borde genom förnyad undersökning utredas, huru stor kostnaden blefve för en normalspårig järnväg Karlstad—Gillberga, utförd med sådana radier och lutningar, att statens och Bergslagsbanans materiel kunde å densamma framföras ända till Gillberga.

---

§ 7.

Till bestridande af kostnaden för de utredningar, som omförmälas i § 3, beslöts att, med biläggande af detta protokoll, hos de olika kommunerna göra framställning om ytterligare följande bidrag:

Från Karlstad stad	300 Kronor.
„ Segerstads socken . . .	50
„ Nors socken	100
„ Grums socken	100
„ Värmskogs socken . . .	50
„ Borgviks socken	100
„ Gillbergs socken	100

---

§ 9.

Att justera dagens protokoll valdes Herrar Ingeström och Wikström.

In fidem:

TH. HELLEBERG.

Justeras:

ÅKE INGESTRÖM.

R. WIKSTRÖM.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 4 Maj 1908.

§ 10.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herrar Dahlman och Arrhenius väckt motion om beviljande af ett anslag af 300 kronor, såsom bidrag till erforderliga kostnader för att beträffande den projekterade järnvägen Karlstad—Borgvik—Gillberga verkställa undersökningar dels angående järnvägen såsom bredspårig och dels i fråga om anordnande af elektrisk drift af densamma, och hade Drätselkammaren, på remiss, att häröfver afgifva utlåtande,

Efter föredragning och hållen öfverläggning beslöt Drätselkammaren tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bevilja det begärda anslaget under villkor, att öfriga för undersökningarne erforderliga medel blefve af andra kommuner eller enskilde tillskjutne.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 55.

Angående ett tilläggsanslag om 300 kronor för ytterligare utredning rörande ifrågasatta järnvägen Karlstad—Borgvik—Gillberga hade Herrar Dahlman och Arrhenius hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion, deröfver Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtande samt dervid tillstyrkt anslaget beviljande under vilkor, att öfriga erforderliga medel för den ytterligare utredningen, beträffande beskaffenheten hvaraf i motionen närmare omförmäldes, tillskötes af andra kommuner eller enskilda personer; Och beslöt nu efter föredragning Beredningsutskottet, som jemväl hade att i saken sig yttra, att med Drätselkammaren instämma.

In fidem:

W. BROCKMANN.

44. Styrelsens för Karlstads nya badhusaktiebolag framställning om anslag innevarande år till beredande af fria bad åt medellöse.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Carlstad.

Under flera år hafva Herrar Stadsfullmäktige i Carlstad beviljadt ett anslag å Tvåhundra (200) kronor i och för beredande af kostnadsfria bad åt obemedlade här i staden. För erhållande af sådant anslag har det villkor varit fogadt att ansökan därom skulle inlämnas före 15 nästförflutne september. Som bolagets förre direktör, fältintendenten O. E. Nygren förra året aflidit, har förbiseende härmed skett, men får styrelsen det oakadt, och isynnerhet som förra sommarens regniga säsong vållade bolaget afsevärd förlust, härmed vördsamt anhålla om Tvåhundra (200) kronors anslag äfven för innevarande år, och bifogas uppgift på fribaden 1907.

Före lyftande af det eventuellt beviljade anslaget skall besigtningssinstrument öfver verkställda reparationer uppvisas.

Å styrelsens för Karlstads nya badhusaktiebolags vägnar:

C. E. NYGREN.

Fribad under 1907.

Juni	Antal	Juli	Antal	Augusti	Antal	Sept.	Antal
1	—	1	—	1	—		
2	—	2	—	2	10		
3	—	3	10	3	10		
4	—	4	15	4	—		
5	—	5	30	5	12		
6	—	6	25	6	15		
7	—	7	—	7	—		
8	—	8	—	8	—		
9	—	9	—	9	10		
10	—	10	20	10	10		
11	—	11	25	11	—		
12	—	12	30	12	—		
12	—	13	—	13	—		
14	—	14	—	14	15		
15	10	15	—	15	—		
16	—	16	16	16	—		
17	15	17	20	17	18		
18	—	18	—	18	—		
19	20	19	—	19	—		
20	30	20	10	20	—		
21	25	21	—	21	—		
22	—	22	—	22	10		
23	—	23	—	23	—		
24	35	24	15	24	—		
25	40	25	20	25	—		
26	30	26	—	26	—		
27	25	27	15	27	—		
28	25	28	—	28	10		
29	30	29	10	29	—		
30	—	30	—	30	—		
—	—	31	—	31	—		
Säger	285	—	271	—	130	Summa 686 st.	

A. SJÖBERG.

Attesteras, C. E. NYGREN,
Kapten.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 4 Maj 1908.

§ 9.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Styrelsen för Karlstads nya badhusaktiebolag hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om ett anslag för innevarande år af 200 Kronor för beredande af kostnadsfria bad åt obemedlade här i staden, och ehuru framställningen i fråga icke blifvit till Herrar Stadsfullmäktige ingifven inom därför föreskrifven tid, fann Drätselkammaren sig likväl böra, med hänsyn till anslaget ändamål, tillstyrka detsamma beviljande på vanliga villkor.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 56.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade styrelsen för Karlstads nya badhusaktiebolag gjort framställning om ett anslag jemväl för innevarande år af 200 kronor till beredande af fria bad åt obemedlade, öfver hvilken framställning Drätselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande, hvarpå Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra och nu efter föredragning beslöt att förordna begärda anslaget beviljande under vilkor, att innan detsamma af Drätselkammaren utbetalades för Kammaren företeddes bevis, som af Kammaren godkändes, derom att badhuset befunne sig i tillfredsställande skick samt att fria bad lemnades obemedlade söckendagar kl. 7—9 e. m. under den tid, badhuset hölles för allmänheten öppet, hvarjemte Herrar Fullmäktige torde föreskrifva, att, derest anslag för här ifrågasättas skulle ifrågasättas jemväl för nästa år, ansökan därom jemte uppgift om i hvad mån de fria baden innevarande år tagits i anspråk skall till Herrar Stadsfullmäktige ingifvas före den 15 nästa September.

In fidem:
W. BROCKMANN.

45. Magistratens skrivelse med styrelsens för vatten- och gasverken förslag rörande allmänna belysningen nästa lysår.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Vatten- och gasverksstyrelsens förslag till lyshållning för nästkommande lysår får Magistraten öfverlämna och till bifall förorda.

Karlstads rådhus den 13 April 1908.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

*Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen för
Karlstads Vatten- och Gasverk den 5 April 1908.*

§ 42.

Upptogs till behandling af föreståndaren i samråd med 2:ne styrelseledamöter upprättadt preliminärt förslag till allmänna lyshållningen i staden under nästkommande lysperiod, och beslöt Styrelsen efter föredragning och därunder hållen öfverläggning att aflåta följande framställning:

Till Magistraten i Karlstad.

Härmed får Styrelsen föreslå att den allmänna lyshållningen i staden under nästkommande lysperiod — 15 Juli 1908 till 1 Juni 1909 — måtte bestridas af redan befintliga afton- och nattlyktor med de förändringar, som här nedan närmare angifvas äfvensom af nedanstående nya lyktor, för hvilkas anordnande i visst närmare uppgifvet fall nedläggning af ny gasledning anses böra komma till utförande, nämligen:

I stadsdelen Kvarnberget.

Anskaffning och uppsättning af en luxlampa å stadsdelens vestra sida att tjänstgöra som aftonlykta.

I den egentliga staden.

Aftonlyktan å V:a Torggatan midt för qvart. Mercurius förändras till nattlykta;

1 st. ny aftonlykta uppsättes och
1 „ d:o flyttas å sistnämnda gata mellan Herrgårds- och norra
Strandgatorna;

Aftonlyktan i hörnet af Herrgårds- och V:a Kyrkgatorna förändras till *nattlykta*;

1 st. ny aftonlykta uppsättes och

1 „ d:o flyttas å Ö:a Kyrkogatan;

2:ne nya lyktor uppsätts å Kungsgatan mellan G:la skolan och kanalbron,
hvaraf *en* bör tjänstgöra som *nattlykta*;

1 st. ny *nattlykta* uppsättes i södra hörnet af nya brandstation;

Aftonlyktan utanför slussvaktarebostaden förändras till *nattlykta*.

I stadsdelarna Haga och Herrhagen:

En ny 140 m. lång 3" gasledning nedlägges i Hagagatan mellan Mariedals-
och Åttkantsgatorna och 2:ne nya aftonlyktor uppsätts å förstnämnda gata mellan
d:o och d:o;

Aftonlyktan å Mariedalsgatan midt för Hagagatan förändras till *nattlykta*;

1 st. ny aftonlykta uppsättes å Verkstadsgatan utanför tomten N:o 260;

1 st. ny d:o uppsättes å Herrhagsgatan mellan Mellqvistgatan och Herr-
hagsstorget;

1 st. ny d:o uppsättes å Vasagatan mellan Herrhags- och Långgalorna.

Ökningen i antalet gatulyktor skulle således blifva 11 st., hvaraf 10 st. *gas-
lyktor* och 1 st. *fotogenlykta* (luxlampa).

Då dessutom den för Hamnen fastställda staten för detta år upptager anord-
andet af ytterligare 2:ne gaslyktor å inre hamnplanet komme stadens allmänna
belysning att bestridas medels 353 gaslyktor, hvaraf 205 st. afton-, 132 natt-
och 16 hamnlyktor samt 73 st. oljelyktor, hvaraf 22 tjänstgöra som nattlyktor;
alltså *inalles* 426 *gatulyktor*.

För anskaffning och uppsättning af ofvanstående nya lyktor samt för utfö-
rande af därmed i samband stående, erforderliga rörledningsarbeten har Styrelsen
låtit upprätta följande

Kostnadsförslag:

I stadsdelen Kvarnberget.

Anskaffning och uppsättning af 1 st. luxlampa ..... 300. —

I den egentliga staden.

5 st. gaslyktor med stolpe och servisledning à ..... 110: — 550: —

Flyttning af 2:ne gaslyktor à ..... 40: — 80: —

I stadsdelarne Haga och Herrhagen.

5 st. gaslyktor med stolpe och servisledning à	110: —	550: —
140 l.m. 3" gasledning i Hagagatan à	5: —	700. —
		<hr/>
		2,180: —
För arbetsredskap, transporter och oförutsedda utgifter tilläggas omkr.		
10 % af förestående.....		220: —
		<hr/>
		S:ma Kronor 2,400: —

Förutsatt att ofvanstående lyshållningsförslag vunne bifall beslöts slutligen att hos Herrar Stadsfullmäktige göra hemställan om, att detta belopp eller 2,400 Kronor måtte ställas till Styrelsens disposition för arbetenas utförande.

Denna paragraf blef vid sammanträdet justerad.

In fidem:
J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 4 Maj 1908.

§ 8.

Sedan Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige öfverlämnat och till bifall förordat ett af Styrelsen för Vatten- och Gasverken uppgjort förslag till allmänna lyshållningen i staden under nästkommande lysperiod, uti hvilket förslag nämnda styrelse för anskaffande och uppsättning af nya lyktor samt utförande af erforderliga rörledningsarbeten jämväl hemställt om ett anslag af 2,400 kronor, så hade nu Drätselkammaren, uppå remiss att häröfver afgifva yttrande; Och beslöt Drätselkammaren, som ej hade något att erinra mot det uppgjorda förslaget, tillstyrka detsamma godkännande äfvensom det begärda anslagets beviljande.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 57.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Magistraten öfverlemnadt ett af styrelsen för vatten- och gasverken uppgjort förslag rörande allmänna lyshållningen nästa lysår jemte styrelsens i sammanhang dermed gjorda framställning om ett anslag af

2,400 kronor till bestridande af kostnaderna för i förslaget upptagna nyanläggningar m. m., deröfver Drätselkammareu uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlå-tande, hvori nu Beredningsutskottet, som jemväl hade att i ärendet sig yttra, be-slöt efter föredragning instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

46. Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom.

*Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen för
Karlstads Vatten- och Gasverk den 8 Maj 1908.*

§ 50.

Till Styrelsen hade inkommit vederbörande inventeringsmäns berättelse öfver verkställda inventeringar för år 1907 af stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom, hvilka nu förelagos till behandling.

Sedan Styrelsen genomgått längderna under granskning af de genom försäljning och förbrukning utgående samt till afskrifning föreslagna inventarie- och materialposterna beslöts, att längderna skulle till Herrar Stadsfullmäktige insändas med hemställan i likhet med hvad inventeringsmännen härutinnan föreslagit, att afföring ur räkenskaperna måtte medgifvas för de till afskrifning föreslagna inven-tarier och materialier till följande belopp, nämligen:

för <i>Gasverket</i> : Inventarier	kronor 179: 62	
Materialier	600: 62	780: 24
„ <i>Vattenverket</i> : Inventarier	kronor 636: 90	
„ <i>Elektricitetsverket</i> : Inventarier	20: 80	

Beträffande den för gasverkets del af inventeringsmännen gjorda hemställan om afyttrande medels offentlig auktion af gamla och omorderna gasbelysnings-artiklar ville Styrelsen för sin del till bifall förorda.

Denna paragraf blef vid sammanträdet justerad.

In fidem:
J. A. WALLMARK.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 58.

I likhet med hvad Styrelsen för vatten- och gasverken på förslag af vederbörande inventeringsmän hemställt, beslöt nu Beredningsutskottet efter föredragning att förorda, det Herrar Stadsfullmäktige måtte medgifva att i enlighet med inventeringsnännens förslag afskrifning finge ske å gasverkets inventarier till ett belopp af 179 kronor 62 öre, å samma verks materialier till ett belopp af 600 kronor 62 öre, å vattenverkets inventarier till ett belopp af 636 kronor 90 öre samt å elektricitetsverkets inventarier till ett belopp af 20 kronor 80 öre, äfvensom att derjemte Styrelsen för vatten- och gasverken måtte bemyndigas att å offentlig auktion försälja gamla och omoderna gasbelysningsartiklar.

In fidem :
W. BROCKMANN.

47. Särskilda komitérades förslag till stadsområdets indelning i bestämdt afgränsade områden samt till dessa delars benämning.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Till följd däraf, att mera omfattande och nogare afgränsade benämningar saknas för åtskilliga af stadsområdets delar, yppa sig ej sällan svårighet att kort och bestämdt angifva en viss del.

Sälunda har t. ex. Hälsovårdsnämnden uti hälsovårdsordning för ett område måst tillgripa en så lång och tung omskrifning som: «Den del af staden Karlstads område på norra sidan af Klarälfvens östra gren, som ligger öster om vägen till Färjestad och sträcker sig öster ut till nordvästra stambanan».

För det planlagda områdets olika delar finnes visserligen af gammalt brukliga namn; men en revision af dessa, särskildt med hänsyn till den senaste regleringen, synes påkallad.

Namnet Haga t. ex. gifver ej sällan anledning till ovisshet eller missförstånd. Från början tilldeladt det först planlagda området öster om pråmkanalen till Nygatan har det småningom fått en allt vidsträcktare användning, så att än Östra Haga, än därjemte Nya Tormestad, äfvenväl Gamla Tormestad, än slutligen också Mariedal innefattas däri.

Då nu hela området mellan Pråmkanalen och järnvägen är intaget i stadsplanen, synes en fastslagen gemensam benämning för hela denna väl begränsade stadsdel vara på sin plats.

Tormistada, som fordom var namnet på en gård, omfattande östra delen af Tingvallaön, kunde möjligen på grund af gammal häfd i sin nya form Tormestad anses förtjänt af ihågkomst, men torde näppeligen kunna uttränga det yngre, allt mera i sin vidsträcktare mening brukliga namnet Haga. Detta bör väl sålunda fastslås som gemensamt namn för hela den ifråga varande statsdelen, till en början måhända, där missförstånd vore att befara, med ett tillagdt «nya».

Den ursprungligen skogklädda ås, som jämte Tormistada hörde till «herrogården Karlsberg» på Lagberget*, kallades fordom «Herregårdens djurhage», och denna benämning i sin senare sammandragna form «*Herrhagen*» har öfvergått till den där uppväxande stadsdelen. Den synes ock lämpligen böra utsträckas till hela det planlagda området sydöst om järnvägen och öster om Pråmkanalen, så att äfven Åttkanten och Kullen innefattas däri. Hamneus därmed sammanhängande område, det s. k. Kanikenäset (ej Kanikenäsholmen) torde ock böra räknas till (Nya) Herrhagen.

Att namnet *Klara* af liknande skäl bör utsträckas till hela det västra området mellan Klarälven och nordvästra stambanan, sålunda äfven omfattande de nyligen till staden lagda delarna af Lilla, Södra och Stora Wåxnäs, behöfver väl endast påpekas.

Likaså synes namnet *Viken* helt naturligt böra få en större utsträckning, så att äfven Rosenbad, Stadsträdgården, Hamntorget och Tygårdsviken innefattas däri.

Att hela det väster om Viken planlagda området bör hafva ett gemensamt namn som stadsdel, faller af sig själf. Dock torde en utsträckning af namnet Kvarnberget ej vinna odeladt bifall, ännu mindre upptagandet af dess föregångare Galgberget.

Ett vattendrag, som utmed östra foten af det gamla Galgberget förenade Klarälvens västra gren med Mariebergsviken, utgjorde fordom gräns mellan Tingvallaön och Långån, å hvilken senare fanns en gård, kallad Långö, och numera förutom Kvarnberget landerierna Marieberg, Kristinedal m. fl. ligga. Måne ej det gamla betecknande namnet *Långö* kunde förtjäna att upptagas för hela området från stambanan mellan Klarälvens västra gren och Mariebergsviken? Det planlagda området kunde ju, där så vore nödigt till förebyggande af missförstånd, särskiljas som Långöstaden från den öfriga delen (Långöändan).

I allmänhet har man med «Staden» eller «Egentliga staden» menat det öfriga planlagda området. Närmare synes dock denna stadsdels gränser böra angifvas genom Klarälven, Pråmkanalen och stambanan, så att äfven Sandgrund, Västra Hyttan, Lasarettområdet, Kanalsmedjan, Fängelseområdet, «Tingvallska trädgården», «Bankens trädgård», Karlsvik, «Karlstads Valskvarn», Klaraborg, Gasverket och Sjötullsstugan räknas in däri.

*) Den bergås, där kyrkan m. m. nu ligger.

Som bekant har den ö, som Klarälven med sina mynningsarmar omfattar, af ålder kallats Tingvallaön. *Tingvalla* var ock fordom namnet på en gård och sedan på Värmlands förnämsta ort, belägen å den del af ön, där i sinom tid det äldsta Karlstad anlades. Upptagandet af detta gamla namn i stället för det hittills brukliga «Staden» torde tala för sig själf.

För det utom stadsplanen liggande området norr om Klarälvens östra gren finnes, såsom förut antydts, ingen sammanfattande benämning. Något namn, hvori «norr» ingår, tyckes närmast ligga till hands, och torde *Norrmalm* kunna föreslås. «Malm» betyder ursprungligen «sand», «sandfält» och sedermera «bebyggdt fält utanför den egentliga staden». I båda dessa bemärkelser passar namnet för detta, på senare tiden allt mera bebyggda svämmland. Till detta område böra äfven Borgmästarholmen och Gubbholmen räknas, och som dess gräns åt öster lämpar sig järnvägen.

Hela det till staden hörande området öster om (Nya) Herrhagen utgöres hufvudsakligen af öar och f. d. öar. I brist på annan benämning för det samma föreslås *Östmarkerna*, dit Sjöstad, Örsholmen, Lambergsslätten, Lamberget, Sandholmarna, Kalfholmarna, Heden, Kaplandsholmen och Gerholmen skulle räknas.

Söder om stadsdelen (Nya) Viken ligga Orrholmen, Tullholmen, Kanikenäs-holmen och Tufvan, som kunna sammanfattas under benämningen *Söderholmarna*.

Det återstående området väster om Klarälvens västra gren torde kunna kallas *Västmarken*.

Genom en dylik indelning i bestämdt afgränsade stadsdelar och yttre områden med fastslagna namn skulle otvifvelaktigt lättnad och bekvämlighet i många fall vinnas, såsom i fråga om statistiska uppgifter o. d. rörande allmänna hälsovården, folkmängdens fördelning, sjuklighetens och dödlighetens förhållande i olika delar af stadens område, byggnadsverksamhetens utbredning, skatteförhållanden m. m.

I sammanhang med förslaget om stadsområdets indelning tillåter jag mig påpeka det virrvarr af namn med och utan nummer och bokstafs-tillägg, som de enskilda husägarna på senare tiden uppfunnit i och med jordstyckningen och byggnadsverksamheten utom stadsplanen. Någon vägledande karta finnes icke, och nöjaktiga upplysningar kunna mången gång ej erhållas ens af traktens egna invånare, som ofta ha mycket sväfvande och hvarandra motsägande uppgifter rörande belägenheten af ett ställe, då det efterfrågas under det namn, ägaren eller någon hos honom boende angifvit. För att råda bot mot olägenheten af detta oeffter rättighetstillstånd synes som första åtgärd vara af nöden, att alla dessa nybyggnader med de själftagna namnen och därtill fogade nummer eller bokstafs-beteckningar inläggas å karta samt att därefter en mera planmässig och lättfattlig beteckning af de ifrågavarande egendomarna uppgöres. Särskildt gäller detta alla de tätt liggande nybyggnaderna å det område, för hvilket benämningen *Norrmalm* föreslagits.

På grund af hvad här anförts får jag hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamtt föreslå:

att en lämplig indelning af stadsområdet i bestämdt afgränsade och tydligt benämnda delar uppgöres;

att de nybyggnader, som på senare åren uppstått utom stadsplanen, inläggas å karta; samt

att en planmässig och lätt förstälilig beteckning införes för de utom stadsplanen tätare liggande nybyggnaderna.

Till närmare belysning af den indelning i stadsdelar och yttre områden, som ofvan förslagsvis framställdts, bifogas några bilagor.

Karlstad den 20 Januari 1904.

N. LUNDBERG.

Stadsdelar.

I. Tingvalla

(mellan Klarälven, Prämkanalen och järnvägen).

«Staden» n:r 1—174.

Sandgrund.

Västra Hyttan.

Varmbadhuset.

«Tingvallska trädgården».

«Bankens trädgård».

Länslasarettet.

Kanalsmedjan.

Länsfängelset.

Karlsvik.

Karlstads Valskvarn.

Klaraborg.

Gasverket.

Sjötullsbanstugan.

II. Klara (nya)

(mellan Klarälven i öster och söder samt järnvägen i väster).

«Klara» n:r 1—25.

Teaterhuset.

Lilla Bryggeriet.

Tingshuset.

Lilla Wåxnäs.

Stora Wåxnäs: Stora Rosenlund.

» » Lilla »

Södra Wåxnäs: Bryggeriet.

Dalmers A.

» B.

Elfiden.

III. Haga (nya)

(mellan Prämkanalen, Klarelfven och järnvägsområdet).

a) Västra

(mellan Prämkanalen och Nygatan).

Västra Haga n:r 1—12 D.

b) Östra (nya)

Östra Haga n:r 1—11 E.

Nya Tormestad n:r 1—14

Gamla Tormestad.

Mariedal.

IV. Herrhagen (nya)

(mellan Hagagränsen, Klarelfven, Lambergstjärn, sjön och Prämkanalen).

Klaraström.

Karlstads östra station.

Mekaniska verkstaden.

Västra Herrhagen n:r 1—22.

Östra Herrhagen n:r 1—52 + nyare nummer.

Herrhagsbaracken.

Stagnellska sjukhuset.

Åttkanten.

Kullen n:r 1—15.

Kanikenäset: Hamnkaptensbostället.

«Vågmästarbostället».

«Järndragarstugan».

V. Viken (nya)

(mellan Tingvallagränsen, Prämkanalen, Orrholmsviken, Mariebergsviken och Kvarnbergsgatan).

Järnvägsstationen (västra).

Hamnbanstugan.

Viken n:r 1—56.

Stora Rosenbad.

Lilla »

Södra »

Stadsträdgården.

Hamntorget: Utställningshyggnaden.

Tullhuset.

Tygårdsviken.

VI. Långöstaden

(mellan Tingvallagränsen, Vikengränsen, Mariebergsviken, nya lasarettssområdet och Klarälven).

Östra Kvarnberget n:r 1—28.
Västra Kvarnberget n:r 1—33.
Frideberg.
Lilla Marieberg.
Sjötullen.
Karlstads yllefabrik.
Sjötullsborg.
Idiothemmet.
Mattfabriken.
Rosenhill.

Yttre områden.

A. Norrmalm

(mellan Klarälven i v. och s. samt järnvägen i ö.)

a) *västra*

(väster om Färjestadsvägen).

Borgmästarholmen.
Elfkullen.
Viksholm.
Arvidslund A—B. 5.
Sundstad.
Herrgården.
Gamla kyrkogården.

b) *östra*

(öster om Färjestadsvägen).

Rudsberg.
Björneborg.
Eriksborg.
Eriksdal n:r 1—9.
Eriksstad n:r 1—9.
Kartåsen.
Oskarsdal.
Lillhem.
Nolby n:r 1—2.
Norra Annelund.
Kärnången.
Hagaborg n:r 1—31.

Klarastrand A—B. 5.
Hagastrand I—IV.
Norra Fridelund C.
Vänerslund I—V.
Sundby n:r 1—19.
Östbro.
Gubbholmen.

B. Östmarkerna

(från Norrmalms- och Herrhagsgränserna österut).

Sjöstad.
Lilla Sjöstad.
Sjöstadbanstugan.
Strömsholm.
Liseberg.
Elfrum.
Svenstorp.
Alvik.
Lamberget.
Lambergstjärn.
Östra Lamberget.
Stora Sandholmen.
Lilla   »
Lilla Kalfholmen.
Stora   »
Gerholmen.
Örsholmen.
Heden.
Kaplansholmen.

C. Söderholmarna

Kanikenäsholmen
(Röskär).
Tufvan
Tullholmen.
Orrholmen.

D. Långöändan

Marieberg.
Skogsbrynet.
Jakobsberg.
Lindesberg.

Kristinedal.
Rosenborg.
Sommarro.
Fredriksberg.
Bjäfsen.
Sjövik.
Heddenäs.

E. Västmarken

Klaravik n:r 1—10.
Lilla Klaravik.
Lugnet.
Oskarslund.
Fredricelund.
Hagalund.
Gräsdalen.
Östra Gräsdalen.
Margårdsängen.
Ulleberg.
    › Långlyckan.
    › Grundviken.
Frykmanstorp.
Romstad.
Elfvik.
Bernstad.
Elfsborg.
Marielund.
Karlsholm.
Bellevue.
Odlingsberg.
Kartberget.
Björkås.
Anneberg.
Västra Annelund.
Zakrisdal.
Löten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Undertecknade, som med anledning af väckt motion blifvit utsedda «för ytterligare utredning i hvad ärendet afsåge stadsområdets indelning och benämning samt beteckningen af nybyggnaderna utom stadsplanen», få härmed efter fullgjordt uppdrag afgifva yttrande.

Till en början må erinras om den skillnad, som i Ordningsstadgan för rikets städer göres mellan «stad» och «stads område», med hvilket senare förstås de utom den egentliga staden belägna, men ändock till staden lydande och inom dess rågång befintliga ägor. Äfven Hälsovårdsstadgan för riket uppdrager en sådan skillnad, likaså Byggnadsstadgan för rikets städer.

Kommitterade vilja sålunda först fastslå uppdelningen i «den egentliga staden», d. v. s. den till stadsplanen hörande delen, och *stadens utanför denna liggande "område"*.

Hvad indelning af «den egentliga staden» vidkommer, finna kommitterade den i motionen föreslagna i 6 stadsdelar lämplig och vilja för den skull förordas densamma till godkännande af Herrar Stadsfullmäktige med följande namn och gränser:

I. *Tingvallastaden*: mellan Klarälven, prämkanaln och järnvägen, hvar till jämväl torde få räknas Sandgrundet såsom därmed stående i omedelbart samband.

II. *Klara*: mellan Klarälven, järnvägen och regementsområdet.

III. *Huga*: mellan prämkanaln, Klarälven och järnvägen.

IV. *Herrhagen*: mellan Haga, Klarälven, ägofigurerna 148, 149 och 150, Lambergstjärn, sjön, hamn- och prämkanaln.

V. *Viken*: mellan Tingvallastaden, Rosenbadsgatan, Maricbergsviken och Kvarnbergsgatan.

VI. *Berget*: mellan Tingvallastaden, Viken, lasarettområdet och Klarälven.

Såsom i motionen framhållits är Tingvalla det äldsta kända namnet på den plats, där staden Karlstad grundlades, motsvarande hvad som på senare tiden kommit att kallas «staden» eller «egentliga staden» till åtskillnad från utkanterna, då dessa började mera allmänt bebyggas. Sedan nu äfven dessa intagits i stadsplanen och nya folkrika stadsdelar bildats, bör, i enlighet med de i Ordningsstadgan för rikets städer använda beteckningarna, uttrycket «egentliga staden» gälla alla inom stadsplanen liggande ägor och icke någon viss del däraf.

Å den karta öfver Karlstad af år 1857, som förekommer bland G. Ljunggrens på A. Bonniers förlag utgifna «Kartor öfver Sveriges städer», användes fortfarande namnet Tingvalla för ifrågavarande område. Namnets historiska värde synes göra det förtjänt af att äfven nu bevaras från glömska, hvarför kommitterade föreslagit benämningen *Tingvallastaden* för den inre staden. Någon befogad anmärkning däremot torde ej kunna göras; ty låt vara att den måhända ej med ens blefve den allmännast gängse i dagligt tal, så bör den dock, upptagen å karta öfver staden samt i officiella handlingar, skrivelser, kungörelser o. s. v., utan tvifvel rätt snart vinna vederbörligt burskap.

Om namnen *Klara*, *Haga*, *Herrhagen* och *Viken* lär väl ingen meningskiljaktighet uppstå. Det af kommitterade föreslagna namnet *Berget* för den stadsdel

som utgöres af hvad förut gått under benämningen Kvarnberget eller Galgberget jämte därmed sammanhängande planlagda del af Sjtullen, Sjtullsägorna och Kristinedal, torde måhända ej vinna samma odelade bifall, då flera kvartér långt ifrån bergnatur förete en i ögonen fallande låglandsprägel. I dagligt tal komme nog åtminstone i början skillnad göras mellan att bo på Berget och enere vid Sjtullen; men någon olügenhet eller tvetydighet bör lika litet befaras däraf som af, att stadsdelen får sin officiella benämning Berget. Kvarnberget är ett jämförelsevis nytt namn, som på senare tiden fått ersätta det gamla, men mindre tilltalande Galgberget. Kommitterade hafva för den skull föredragit den enkla benämningen Berget, som ju i alla fall i hufvudsak är förenlig med den häfdvunna för stadsdelens största och mest kännetecknade omfattning.

Stadens utanför de angifna stadsdelarne belägna område omfattar 4 lätt skilda delar: *norra stadsområdet* mellan Klarälven och Karlstad—Munkfors' järnväg, jämväl omfattande Borgmästareholmen och Gubbholmen; *östra* öster om norra stadsområdet och Herrhagen; *södra* söder om stadsplanen till västra Klarälfs-greneu samt *västra* väster om västra Klarälfs-greneu.

Härtill kommer väl i sinom tid som särskildt område: *regementsområdet*, om hvars inkorporering med staden framställning är gjord.

Denna indelning efter väderstrecken erbjuder den fördelen, att den är lättfattlig och låter använda sig lika väl, om landsförsamlingen i sin helhet skulle komma att införlifvas med staden.

Några andra benämningar än de angifna efter väderstrecken synas ej behöfliga för dessa stadsområden. Däremot synas gemensamma namn påkallade för de tätare bebyggda platser, som efter hand uppsätt å stadsområdena. Kommitterade vilja därför för den tätare bebyggda delen af norra stadsområdet föreslå benämningen: *Norrstrand* i stället för den i brist på bättre stundom brukade: «Hagaborga, som eljes endast betecknar en del af byggnadskomplexerna.

Likaså vilja kommitterade för Klaravik och därtill stötande tätare bebyggda trakt å västra stadsområdet utmed västra ålfgreneu föreslå namnet *Västerstrand*.

I mån som en tätare bebyggd plats med vederbörligen föreslagen benämning genom därtill fortsatt byggnadsverksamhet får större omfattning bör äfven den gifna benämningen få motsvarande utsträckning. Införlifvas sedermera ett så bebyggt och benämndt område med stadsplanen, bör naturligen det en gång gifna namnet bibehållas för en sådan stadsdel.

Under förutsättning, att hvad kommitterade föreslagit och tydliggjort genom bifogad karta vinner Herrar Stadsfullmäktiges bifall, hemställes, att de föreslagna indelningarna och benämningarna äfven genom Herrar Stadsfullmäktiges föranstaltande måtte komma till användning hos Magistraten, Rådhusrätten och Pastors-ämbetet.

Likaså vilja kommitterade hemställa, att Drätselkammaren får i uppdrag att verkställa vederbörlig numrering af de gårdar, som pröfvas böra ingå i Norrstrand och Västerstrand, och förse dem med nummerplåtar samt att årligen i mån af nya byggnaders tillkomst därstädes förse äfven dessa med nummer.

Slutligen hemställa kommitterade att Herrar Stadsfullmäktige måtte anslå kr. 16: 40 till inlösen af de tvänne bifogade kartorna.

Karlstad den 4 Mars 1908.

N. LUNDBERG.

K. J. LINDHOLM

med nedan angifven
reservation.

ALBIN FORSELL

med här nedan angifna
reservation.

MAURITZ HELLBERG.

Undertecknade äro så till vida skiljaktliga från kommitténs förslag, att vi anse namnen Norrstrand och Västerstrand böra utbytas mot Norr Strand och Väster Strand, hvartdera namnet i två ord i stället för ett

K. J. LINDHOLM.

ALBIN FORSELL.

Utdrag af protokollet hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 11 Mars 1908.

§ 36.

För yttrandes afgifvande hade till Byggnadsnämnden remitterats den särskilda kommitténs utlåtande angående benämningar å stadsdelar och stadsområden m. m.

Efter handlingarnas föredragning beslöt Byggnadsnämnden för sin del tillstyrka kommitténs förslag med den ändring, att, såsom tvänne reservanter inom kommittén yrkat, benämningarna Norrstrand och Västerstrand (i ett ord) utbyttes mot Norr Strand och Väster Strand (i två ord).

Enligt kommitténs förslag skulle vid uttalet af sistberörda namn tonvikten ligga på »strand», enligt reservanternas skulle »Norr» och »Väster» starkare betonas.

Det senare syntes Byggnadsnämnden riktigast, då därigenom hufvudvikten lades på det namnen särskiljande väderstreck (norr och väster) och icke på det för båda namnen gemensamma (strand).

Byggnadsnämnden hade fäst uppmärksamheten vid, att genom sammanslagningen af Östra Haga och Haga till ett gemensamt Haga det inom denna stadsdel blefve två tomtserier med början från N:o 1, utan att tomter med samma nummer kunde

skiljas genom angifvande af kvarter, då nuvarande Haga (eller Västra Haga) icke hade namn å sina kvarter. Denna olägenhet kunde afhjälpas genom att benämningar antoges å Västra Hagas kvarter, något som äfven eljest vore ur ordnings-synpunkt viktigast.

Med anledning häraf beslöt Byggnadsnämnden i detta sammanhang föreslå, att kvarteren i nuvarande stadsdelen Haga blefve benämnda sålunda:

kvarteret utefter älfven . . . . . Hyttan;
mellersta kvarteret . . . . . Braxen;
det sydligaste kvarteret . . . . . Trekanten.

Som ofvan.

In fidem:
HARALD WIDMARK.

*Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkamma-
ren i Karlstad den 13 April 1908.*

§ 10.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige vid behandlingen af en utaf Herr Lundberg väckt motion angående indelning och benämning af stadsområdet, införandet af en planmessig beteckning af nybyggnaderna utom stadsplanen äfvensom inläggande å karta af nämnda nybyggnader dels beslutat afslå motionärens framställning om nybyggnadernas inläggande å karta, dels ock utsett särskilda kommitterade för ytterligare utredning af frågan angående stadsrådets indelning och benämning samt beteckningen af nybyggnaderna utom stadsplanen, så hade benämnde kommitterade till Herrar Stadsfullmäktige nu inkommit med framställning i berörde hänseende; Och hade, sedan Byggnadsnämnden häröfver yttrat sig, jämväl Drätselkammaren att, på remiss, i ärendet afgifva utlåtande:

Af handlingarne inhämtades, att kommitterade, jämte det förslag framstälts angående indelning och benämning af stadsområdet samt beteckning af nybyggnader utom stadsplanen jemväl hemställt, att de föreslagna indelningarne och benämningarne skulle genom Herrar Stadsfullmäktiges föranstaltande komma till användning hos Magistraten, Rådhusrätten och Pastorsämbetet, äfvensom att Herrar Fullmäktige måtte anvisa ett belopp af 16 kronor 40 öre till inlösen af vid framställningen fogade tvänne kartor.

Byggnadsnämnden hade uti sitt afgifna yttrande tillstyrkt bifall till kommitterades förslag med den ändring, att, såsom tvänne reservanter inom kommittén yrkat, benämningarne Norrstrand och Västerstrand (i ett ord) utbyttes mot Norr Strand och Väster Strand (i två ord), hvarjämte Byggnadsnämnden i sammanhang

härmed föreslagit, att kvarteren i nuvarande stadsdelen Haga blefve benämnda sålunda:

kvarteret utefter älfven . . . . . Hyttan,
mellersta kvarteret . . . . . Braxen och
det sydligaste kvarteret . . . . . Trekanten.

Efter hällen öfverläggning beslöt Drätselkammaren att, med instämmande uti hvad Byggnadsnämnden i ärendet anført, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla kommitterades förevarande framställning, med den ändring i fråga om de af kommitterade föreslagna benämningarne Norrstrand och Västerstrand, som Byggnadsnämnden förordat, äfvensom hemställa, att de af Byggnadsnämnden föreslagna benämningarne af kvarteren inom nuvarande stadsdelen Haga måtte af Herrar Fullmäktige godkännas.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 59.

Uppå remiss hade Byggnadsnämnden och Drätselkammaren yttrat sig öfver säskilda komiterades förslag rörande stadsområdets indelning i bestämdt afgränsade områden samt dessa delars benämning m. m., hvarest Beredningsutskottet hade att utlåtande afgifva och nu efter föredragning beslöt att förena sig med sagde delegationer i deras yttranden i denna sak.

In fidem:

W. BROCKMANN.

48 Styrelsens för Vatten- och Gasverken framställning om anslag för åtskilliga afllops- och servisledningar.

Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen för Karlstads Vatten- och Gasverk den 5 Juni 1908.

§ 72.

Föredrogs en från Fattigvårdsstyrelsens byggnadskomité inkommen framställning med begäran om "att afllopsledning måtte med snaraste framdragas till syd-

östra hörnet af Klaraborgs område från den brunn, som är belägen i krysset af Hamn- och Grefvegatorna“, och med anledning häraf beslöt Styrelsen att med förordande af bifall till byggnadskomiténs framställda begäran, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om beviljande af ett anslag af 800 kronor för bestridande af för arbetets utförande beräknade kostnader, enär Styrelsen saknade medel därtill.

Vidare och då det af Herrar Stadsfullmäktige den 19 Juni 1907 beviljade anslag för tillökning af afloppsledningen i Kungs- och Västra Kanalatorna på grund af oförutsedda sprängningsarbeten och ogynsam väderlek ej räckte till, och ofvannämnda ledningar till följd af Kungsgatans nu pågående omläggning skyndsammast måste fullbordas, hvartill kommer en af brandchefen gjord framställning om att i samband med arbetena i förenämnda gata flytta två i körbanan befintliga brandposter till trottoaren beslöts att med förordande af bifall till denna brandchefens framställning för verkställande af berörda arbeten likaledes hemställa om beviljande af ett anslag af 800 kronor, hvartill kostnaden härför beräknats.

Då slutligen det i årets och på vattenverkets stat upptagna förslagsanslag å 1,000 kronor för servisledningars utförande redan vore i det närmaste använt och anmälningar om ytterligare sådana vore att förvänta, hvilka Styrelsen enligt gällande vattenledningsreglemente måste bifalla, beslöts att hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om ett förslagsanslag af ytterligare 2,000 kronor för detta ändamål.

På grund af Styrelsens ofvan nämnda beslut skulle derföre hos Herrar Stadsfullmäktige medels utdrag af detta protokoll göras framställning om att, till förutberörda arbetens verkställande måtte för vattenverkets räkning, och till Styrelsens disposition ställas ett belopp af inalles 3,600 kronor.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 13 Juni 1908.

§ 2.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Vatten- och Gasverken gjort framställning om följande anslag, nämligen:

1) af 800 kronor för framdragande af afloppsledning till sydöstra hörnet af Klaraborgs område från den i Hamn- och Grefvegatornas skärningspunkt befintliga brunn;

2) af likaledes 800 kronor såsom tillägg till förut beviljad anslag för tillökning af aflöpsledningen i Kungs- och Västra Kanalatorna samt för i samband därmed föreslagen flyttning af två i Kungsgatans körbana befintliga brandposter, samt

3) af 2,000 kronor såsom förslagsanslag för servisledningars utförande, hvar till i vattenverkets stat för innevarande år upptagits ett förslagsanslag af 1,000 kronor, hvilket dock redan vore till största delen användt.

Drätselkammaren, som, uppå remiss, hade att öfver denna framställning afgifva yttrande, beslöt efter handlingarnas föredragning tillstyrka de begärda anslagens beviljande.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 60.

För anläggandet af i framställningen närmare angifna aflöpsledningar hade Styrelsen för vatten- och gasverken hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt om anslag till ett sammanlagdt belopp af 1,600 kronor samt på samma gång begärt ett förslagsanslag af 2,000 kronor för servisledningar, hvilka anslag Drätselkammaren i uppå remiss afgifvit utlåtande till beviljande förordat; Och beslöt nu efter föredragning Beredningsutskottet att jemväl tillstyrka bifall till styrelsens för vatten- och gasverken ifrågavarande framställning.

In fidem:
W. BROCKMANN.

49. Styrelsens för Vatten- och Gasverkens framställning om anslag för Elektricitetsverket till anskaffande af ytterligare ett omformareaggregat med instrument.

Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen för Karlstads Vatten- och Gasverk den 5 Juni 1908.

§ 75.

Anmälades af föreståndaren att de vid Elektricitetsverkets anläggning uppsatta 2:ne omformareaggregaten — däraf ett vore afselt till reserv — under vissa tider af förflutna lysperiod måst *samtidigt* tagas i bruk.

Enär nya anmälningar om såväl ljus som kraft fortfarande inlöpa, kommer sannolikt under kommande vinter det till reserv afsedda aggregatet att tagas i anspråk för *ordinarie* drift och reservaggregat sålunda saknas.

Då Styrelsen emellertid anser det vara alltför riskabelt att, i händelse det ena aggregatet skulle blifva felaktigt, sakna ett dylikt i reserv, beslöt Styrelsen att hos Herrar Stadsfullmäktige göra hemställan om beviljande af ett förslagsanslag af 16,000 kronor för anskaffande af ytterligare ett omformareaggregat med instrument, ledningar och montage.

In fidem:
J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokollet, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 13 Juni 1908.

§ 3.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Styrelsen för Vatten- och Gasverken hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om ett förslagsanslag af 16,000 kronor för anskaffande af ytterligare ett omformareaggregat med instrument och ledningar för Elektricitetsverkets behof; Och beslöt Drätselkammaren, på de af Styrelsen anförda skäl, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla den gjorda framställningen.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 61.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade styrelsen för vatten- och gasverken för elektricitetsverkets behof gjort framställning om ett förslagsanslag af 16,000 kronor för anskaffande af ytterligare ett omformareaggregat med instrument m. m., deröfver Drätselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande, hvarpå nu efter föredragning äfven Utskottet beslöt förorda begärda anslagens beviljande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

50. Magistratens skrivelse angående löneförhöjning åt kronouppbörds-kassören.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med öfverlämnande af kronouppbörds-kassörens framställning om löneförhöjning får Magistraten på däri angifna grunder förorda densamma till bifall. Karlstads Rådhus den 11 Maj 1908.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla att Herrar Stadsfullmäktige måtte bevilja mig en löneförhöjning af 1,000 kronor om året från den 1 Juli 1908.

Jag antogs till min nu innehafvande tjänst såsom kronouppbörds-kassör år 1884 då mot en lön af 1,500 kronor.

Från den 1 Juli 1900 har den årliga lönen utgjort 2,000 kronor jämte sportler, hvilka under senare år i medeltal uppgått till omkring 500 kronor om året.

Såsom man af bilagde tabell torde kunna sluta hafva göromålen i betydlig grad ökats. Sålunda har uppbörden sedan senaste löneförhöjningen år 1900 ökats med omkring 200,000 kronor, så att den år 1907 uppgick till 453,806 kronor 99 öre.

I samma mån ehuru jag icke för hvarje grupp af ärenden kan anföra några siffror, har antalet öfriga tjänsteärenden stigit. Exempelvis vill jag dock anföra, att antalet svars-skrivelser å begäran om handräckning å annan ort för uttagande af böter och utskylder år 1907 uppgått till 538; och hafva ofta samma skrivelser utgjort svar å flera härifrån utgångna skrivelser med begäran om handräckning.

Med den årliga ökningen af uppbördsbeloppet och tjänstegöromålen i allmänhet följer icke blott ökning af det tjänsten förenade ansvar utan större kostnad har också erfordrats för nödiga biträden i tjänsten. Jag har sålunda under år 1907 haft ett ständigt biträde, som åtnjutit 360 kronor om året. För tillfälliga biträden vid uppbördsstämmor m. m. har åtgått omkring 100 kronor, hvarjämte

debetsedeltryck o. d. dragit en kostnad af omkring 50 kr.

Jag har sålunda af min tjänst icke haft högre behållen inkomst än lönen, 2,000 kronor.

År 1896 anställdes jag tillsvidare såsom kassakontrollant hos Drättselkammaren mot ett årligt arvode af 600 kronor. Sedan min lön som sagts år 1900 höjts med 500 kronor upphörde emellertid kassakontrollantsbefattningen år 1904. Härigenom erhöles mina knappa inkomster en afsevärd minskning.

Med den af mig begärda löneförhöjningen skulle mina behållna inkomster af tjänsten komma att uppgå till 3,000 kronor.

Jag har nu varit i stadens tjänst i 24 år och uppnått en ålder af 52 år. Med hänsyn härtill och till den allmänt kända ökningen af lefnadskostnaderna i staden hoppas jag att Herrar Stadsfullmäktige måtte finna min begäran skäligen samt bevilja mig den löneförhöjning hvarom jag härofvän anhållit.

Karlstad den 30 April 1908.

ALFR. NYMANSON.

Karlstads stad.

	Mantalskrifne personer.	U p p b ö r d.				Summa uppbörd*	
		Kronoutskylder enl. specialräkn.*	Bötesmedel.				
År 1885	7,891	52,718	57	3,100	—	55,818	57
» 1895	9,462	178,819	43	7,500	—	186,319	43
» 1896	9,815	168,593	81	7,386	50	175,980	31
» 1899	11,048	220,594	69	11,015	50	231,610	19
» 1900	11,370	245,645	72	9,127	—	254,772	72
» 1905	14,534	340,080	57	20,131	—	360,211	57
» 1906	15,083	339,351	22	19,200	50	358,551	72
» 1907	15,532	431,911	99	21,895	—	453,806	99
» 1908		502,081	51				

*) Häruti ingår bevilning för särskilda förmåner och rättigheter af utlänningar, brännvinsmedel m. m.

P. M.

Under år 1907 inkomna svar å begärd handräckning för uttagande af böter och utskylder uppgick till ett antal af 538 särskilda skrivelser, hvar för sig, i de flesta fall, innefattande svar å flere från kontoret utgångne ärenden,

Kronouppbörds-kassörens lön höjd från 1,500 till 2,000 kronor från den 1 Juli 1900.

Sportler vid tjänsten uppgå i medeltal till 500 kronor.

Utbetald ersättning till 1 biträde à 30 kr. per månad, 360 kr.; *tillfälligt* biträde och vid uppborädsstämman 100 kr.; debetsedeltryck m. m. 50 kr.

Karlstad den 30 April 1908.

ALFR. NYMANSON.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drättselkammaren i Karlstad den 13 Juni 1908.

§ 4.

Uppå remiss hade Drättselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Kronouppbörds-kassören Alfred Nymanson hos Herrar Stadsfullmäktige gjord och af Magistraten till bifall förordad framställning om löneförhöjning af 1,000 kronor årligen att utgå från den 1 Juli innevarande år; och beslöt Drättselkammaren, på grund af Magistratens till den begärda löneföreningen meddelade förord, tillstyrka bifall till framställningen ifråga.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER

Utdrag af Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskotts protokoll den 19 Juni 1908.

§ 62.

Med förordande af bifall till densamma hade Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemnat en af Kronouppbörds-kassören A. Nymanson gjord framställning om ökande af hans aflöning från och med den 1 nästa Juli till 3,000 kronor för år, hvilken löneförhöjning af Drättselkammaren i uppå remiss afgifvit utlåtande tillstyrkts, hvarest Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra samt nu efter hållen öfverläggning beslöt att med hänsyn till att Kronouppbörds-kassören Nymanson hade att innevarande år förrätta tvänne uppborädsstämmor samt verkställa de för de båda uppborädsstämmorna förberedande och efterföljande arbetena, hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige måtte bestämma, att Kronouppbörds-kassörens aflöning, redan räknadt från och med den 1 Januari innevarande år, skall utgå med 3,000 kronor för år.

In fidem:

W. BROCKMANN,

51. Brandstyrelsens framställning om ändring i planen för nya brandstationen.

Utdrag af protokollet, hållet hos Brandstyrelsen i Karlstad den 14 Maj 1908.

§ 2.

Herr Ordföranden anmälte, att då det visat sig, att det i samband med nya brandstationsbyggnaden beslutade redskapshuset komme att upptaga en stor del af det redan förut trånga området utanför södra ingången till det s. k. nya lasarettet och detta vore till stort men för sistnämnda byggnad, isynnerhet om densamma komme att upplåtas till epidemisjukhus, han lätit, med förutsättning att södra delen af lasarettets ekonomibyggnad lämpligen kunde användas till redskapshus för stadens arbetsåkdon m. m., dels upprätta situationsplan öfver det område, som till följd af denna förändring borde tillhöra brandstationen, dels ock ombesörja värdering af det arbete, som ännu återstode på den beslutade nybyggnaden, och hvilket arbete beräknats till 3,335 kr. 51 öre.

Vid öfverläggning i ärendet, därvid Herr Ordförandens uppfattning delades af styrelsen, upplystes af stadsbyggmästaren, dels att entreprenören förklarar sig villig att från entreprenadsumman afdraga nämnda belopp, därest arbetet å byggnaden nu inställdes, dels ock att ungefärliga kostnaden för inredning af redskapshus i ekonomibyggnaden komme att uppgå till 350 kronor. Förutom det ökade utrymme å gårdsplanen till nya lasarettet som genom denna förändring uppstode vunnos således en besparing af 2,985 kr. 51 öre.

Styrelsens uppmärksamhet hade jämväl fästats på angelägenheten däraf, att för de många hushåll, som komme att inrymmas i brandstationen, ett särskildt brygghus blefve uppfördt. Detta kunde för billigt pris lämpligen ske genom en mindre tillbyggnad på norra ändan af stallet, i hvilken äfven urinoir kunde inrymmas. Kostnaden därför hade af stadsbyggmästaren beräknats till 1,427 kronor 60 öre förutom en mindre kostnad för vatten- och aflöpsledningar, och hade entreprenören åtagit sig utförandet för detta pris. Brandstyrelsen beslöt fördenskull hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa:

att ifrågavarande förändrade situationsplan öfver brandstationens område, här bilagd, måtte godkännas;

att i stället för beslutad nybyggnad till redskapshus för stadens arbetsåkdon

m. m. dylikt redskapshus måtte inredas i södra ändan af lasarettets ekonomibyggnad, samt

att styrelsen måtte lämnas i uppdrag att för en kostnad af 1,427 kronor 60 öre, jemte hvad som åtgår till införande af vatten- och afloppsledningar låta vid brandstationen uppföra en byggnad innehållande brygghus och urinoir.

Denna § förklarades genast justerad.

In fidem:
ALBERT NELSON.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 18 maj 1908.

§ 3.

S. d. I samband med beslutet angående om- och tillbyggnad af gamla lasarettet med dess södra flygel till brandstation för staden hade Herrar Stadsfullmäktige jämväl beslutit anslå medel för uppförandet af en föreslagen byggnad för Drätselkammarens körredskap samt därvid bestämt, att äfven denna byggnad skulle genom Brandstyrelsens försorg uppföras medelst entreprenad i sammanhang med arbetet för brandstationen.

Emellertid hade Brandstyrelsen under arbetets gång funnit, att det sålunda beslutade redskapshuset skulle komma att upptaga alltför stort utrymme å området utaför södra ingången till den s. k. nya lasarettbyggnaden, hvilket skulle blifva till hinder, särskildt om sistnämnda byggnad komme att upplåtas till epidemisjukhus.

För afhjälpan af denna olägenhet hade Brandstyrelsen tänkt sig, att södra delen af lasarettets ekonomibyggnad skulle kunna inrättas till redskapshus för stadens arbetsåtkon m. m., och hade kostnaden härför beräknats uppgå till ett ungefärligt belopp af 350 kronor.

Då återstående arbetet å det redan påbörjade redskapshuset värderats till 3,335 kronor 51 öre, hvilket belopp entreprenören förklarar sig villig afdraga å entreprenadsumman, därest arbetet å byggnaden nu inställdes, skulle alltså genom ifrågavarande förändring en besparing uppstå å 2,985 kronor 51 öre.

Härförutom hade Brandstyrelsen jämväl uppmärksammat nödvändigheten däraf, att för de många hushåll, som komme att inrymmas i brandstationen, ett särskildt brygghus blefve uppfördt, och hade förslag framställt att å norra ändan af brandstationens stall uppföra en mindre tillbyggnad, i hvilken skulle anordnas brygghus äfvensom inrymmas urinoir. Entreprenören hade erbjudit sig att för en beräknad

kostnad af 1,427 kronor 60 öre, förutom kostnaden för vatten- och afloppsledningar, verkställa nämnda arbete.

Sedan Brandstyrelsen låtit upprätta situationsplan öfver det område, som till följd af den föreslagna förändringen i fråga om redskapshuset borde tillhöra brandstationen, hade Styrelsen uti hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning hemställt, att nämnda situationsplan öfver brandstationens område måtte godkännas, att, i stället för den beslutade nybyggnaden till redskapshus för stadens arbetsåtkon m. m., dylikt redskapshus måtte inredas i södra ändan af lasarettets ekonomibyggnad samt att Styrelsen måtte erhålla i uppdrag att för en kostnad af 1,427 kronor 60 öre jämte hvad som åtginge till införande af vatten- och afloppsledningar låta vid brandstationen uppföra en byggnad, innehållande brygghus och urinoir.

Öfver denna framställning hade nu Drätselkammaren, uppå remiss, att afgifva yttrande.

Vid ärendets behandling meddelade stadsbyggmästaren, att kostnaden för vatten- och afloppsledningarne för det ifrågasatta brygghuset ej kunde anses uppgå till högre belopp än att denna kostnad jämte den af Styrelsen beräknade kostnads-summan för brygghusbyggnadens uppförande kunde beräknas till ett sammanlagdt belopp af i rundt tal 1,500 kronor.

Sammanlagda kostnaden för brandstationen och redskapshuset komme sålunda att i sin helhet minskas med 1,485 kronor 51 öre.

Efter öfverläggning beslöt Drätselkammaren, på grund af hvad Brandstyrelsen anfört, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla Brandstyrelsens förevarande framställning, och ville Drätselkammaren därvid tillika anmärka att, om förslaget bifolles, en besparing till ofvannämndt belopp, 1,485 kronor 51 öre, komme att vinnas å det af Herrar Fullmäktige för brandstationen och redskapshuset beviljade anslag.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 30 Maj 1908.

§ 53.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Brandstyrelsen inkommit med framställning, dels att planen för området för nya brandstationen måtte ändras i enlighet med

framställningen bilagd ritning, dels att i stället för beslutad nybyggnad till redskapshus för stadens arbetsåtkdon m. m. dylikt redskapshus måtte inredas i södra ändan af lasarettets ekonomibyggnad, dels ock att Styrelsen måtte lemnas i uppdrag att för en kostnad af 1,427 kronor 60 öre jemte hvad som åtgår till införandet af vatten- och afloppsledningar låta vid brandstationen uppföra en byggnad innehållande brygghus och urinoir.

Öfver denna framställning hade uppå remiss Drätselkammaren afgifvit utlåtande samt dervid tillstyrkt bifall till framställningen i fråga under framhållande, att hvad Brandstyrelsen sålunda föreslagit skulle medföra en minskning i kostnaden för brandstationen och redskapshuset med 1,485 kronor 51 öre.

Härpå hade nu Beredningsurskottet att i ärendet sig yttra och beslöt efter föredragning och hållen öfverläggning att på de skäl, Brandstyrelsen för sin framställning anført, förorda bifall till densamma och detta så mycket hellre som en besparing derigenom skulle göras.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad den 30 Maj 1908.

§ 84.

Angående ändringar i den af Stadsfullmäktige fastställda planen för nya brandstation med därvid fogade redskapshus för stadens arbeten äfvensom angående uppförande af brygghus och urinoir för brandmanskapet hade Brandstyrelsen till Herrar Fullmäktige inkommit med framställning, hvaröfver Drätselkammaren och Beredningsutskottet sig yttrat. Herrar Fullmäktige beslöto emellertid nu, att, innan ärendet af Herrar Fullmäktige till afgörande företoges, skulle detsamma, för yttrandets afgifvande skyndsammast möjligt, remitteras till Hälsovårdsnämnden.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 17 Juni 1908.

§ 79.

Uppå remiss från Herrar Stadsfullmäktige hade Hälsovårdsnämnden att yttra sig öfver en af Brandstyrelsen gjord framställning om vissa ändringar i den af

Herrar Stadsfullmäktige fastställda planen för nya brandstationen med dervid fogade redskapshus för stadens arbeten äfvensom angående uppförande af bryggshus och urinoar för brandmanskapet.

Och beslöt Hälsovårdsnämnden, efter handlingarnas föredragning och hållen öfverläggning i ärendet, förklara sig icke hafva något att erinra mot att södra delen af lasarettets ekonomibyggnad, d. v. s. den del, som af lasarettet begagnades såsom vedbod, upplåtes till redskapshus för stadens arbeten, dock med vilkor — för den händelse den s. k. nya lasarettbyggnaden kommer att apteras till epedimisjukhus — att någon inkräkning å gårdsutrymmet till sjukhuset icke eger rum, såsom handlingarna bilagda situationsplanen utmärker, utan att in- och utfartsväg till redskapshuset i stället tages från Vedtorget genom der redan befintliga portar, samt att norra och vestra väggarna i redskapshuset blifva fullkomligt tätt igensatta, så att direkt kommunikation mellan redskapshuset och sjukhusområdet omöjliggöres.

Mot framställningen i öfrigt har Hälsovårdsnämnden intet att erinra.

Denna § justerades genast.

In fidem:
CARL LIDBERG.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 25 September.

N:o 6.

15. Sociala komiténs framställning om anläggande af en koloniträdgård här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

För att motvärka det mer eller mindre ohälsosamma levnadssätt som flertalet av åtminstone de något större städernas invånare äro tvungna att föra, hava bland andra åtgärder under senare tiden på allt flera ställen i vårt land anlagts så kallade koloniträdgårdar.

Dessa utgöras av en mängd små täppor sida om sida med varandra inom ett i stadens närhet för ändamålet upplåtet område, vilket i regeln är inneslutet av en gemensam hägnad, genomdraget av vägar och gångar och försedt med erforderligt antal vattenposter för samtliga täppor, samt inrymmer ofta även en samfärd lekplan, och bilda sålunda en liten enhet, en småträdgårdskoloni. Varje lott i en sådan koloni utarrenderas för en billig avgift. Innehavaren får sedan där odla vad han finner ändamålsenligast eller äfter sitt tycke mest tilltalande. Somliga sätta endast de enklaste och omedelbarast matnyttiga växterna, kål och potatis, andra driva ett mera omväxlande köksträdgårdsbruk med allehanda grönsaker, andra åter lägga mest an på blomsterplantering. Ofta, isynnerhet när besittningen av jorden är något mera tryggad, uppföras små lusthus på de olika lotterna, och det förekommer till och med att fruktträd planteras där.

Ett sådant litet trädgårdsarrende kan för innehavaren, om denne, såsom oftast är fallet, tillhör de mindre hemedlade folkklasserna, först och främst bli av ett visst rent ekonomiskt värde. Dess avkastning, även äfter ganska ringa arbete, överstiger, så framåt marken inte är allt för ogynsam, alltid utgifterna, och stiger sedan ytterligare i mån av flit och omtänksamhet vid skötseln. Det fins exempel

på koloniträdgårdstäppor, som återbetalat sin odlare hans utgifter flere gånger om.

Men de ekonomiska fördelarne anses dock vara mindre än de hygieniska och moraliska. Koloniträdgårdarnes förnämsta uppgift är att i någon mån återföra stadsbor till naturen. Sådana familjer äller ensamma män och kvinnor, som under den ljusa årstiden äro hänvisade att leva i staden — och det äro som bekant de allra flästa av dem som äro bosatta där — kunna i dessa trädgårdar åtminstone få en liten grönskande fläck jord för sig själva till omväxling, vila och vederkvickelse från de ofta trånga och kvava bostäderna invid gatan äller inåt gården. Där kunna de få andas en friskare luft, där kunna de fröjda ögat vid det som växer och blommor, där kunna de få fred och tystnad, finna lugn och ro för sinnen och själen. Dit kunna de äfter slutat dagsarbete vandra ut varje afton under sommaren för att ägna någon timme åt de olika förrättningar, som höra till jordens skötsel, dit kunna de varje helgdag draga ut med matförråd för dagen och dröja där från morgon till kväll. Vistelsen och värksamheten där blir både för äldre och yngre, inte minst för barnen, en kär och god förströelse, en värdefull motvärkan till de sämre nöjen, åt vilka alt för många stadsbor hängiva sig. Trädgårdsarbetet anses ju vara den både fysiskt och andligt mäst välgörande selsättning som finnes, och dess merendels både lätt och snart framträdande resultat skänka så mycket större tillfredsställelse som de bereda en god och nyttig omväxling i ett ofta alt för enformigt kosthåll. Enligt erfarenhet från Köpenhamn, koloniträdgårdarnes stad framför andra, är det i regel hustrurna som övertala männen att hyra en trädgårdslott. Och för dem som fått smak för den trevnad en sådan bereder blir sedan målet så gott som alltid att från den hyrda jorden få flytta över på egen grund. Koloniträdgården har sålunda där visat sig vara vägbanare för det egna hemmet (se Anna Lindhagens broschyr "Om koloniträdgårdar").

Koloniträdgårdsidén har här i Sverge först börjat förvärligas i Skåne, säkerligen genom påvärkan från Danmark. I ett par av de skånska städerna har den redan sedan flere år ganska stor utbredning — särskilt har Landskrona att uppvisa en mängd koloniträdgårdsanläggningar. Men även i andra delar av landet har på senare tiden den ena större äller medelstora staden äfter den andra upptagit och utfört denna idé. Motivet därför, tydligt uttalat äller icke, har naturligtvis över alt varit ett och detsamma: behovet att genom tjänliga medel motvärka den befolkningens urartning, som är stadslivets nästan oundvikliga påföljd. Och det fins dess värre ingen anledning att förmoda att inte detta behov skulle göra sig gällande i vår stad lika väl som i andra av jämförlig storlek.

Den sociala komitén har därför funnit sig böra till herrar stadsfullmäktige inkomma med framställning om att även här åtgärder måtte vidtagas för att få en koloniträdgårdsanläggning till stånd. Hälst skulle komitén därvid ha önskat

framlägga förslag om ett visst bestämt områdes disposition för ändamålet. Men då den inte närmare känner vilka delar av stadens jord som skulle kunna få tagas i anspråk därför, anser den lämpligare att, överlåtande platsvalet åt vederbörande delegationer, endast i allmänhet angiva de huvudsakliga fordringar, som ett till koloniträdgårdar uppåt område bör fylla.

Ett sådant område bör först och främst — i en stad som saknar spårvägar — ligga så nära till som möjligt, så att lottarrendatorerna inte behöva vandra en längre väg för varje gång de skola begiva sig dit; en sådan vandring tar bort både tid och krafter, reducerar därigenom behaget och inträset vid hela företaget, ja rent av omöjliggör altammans.

Området bör vidare vara sunt och om möjligt även i övrigt väl och vackert beläget. Häst bör luften där vara så lantligt frisk som möjligt, en fordran, som emellertid kan bli svår att förena med närbelägenheten och därför eventuellt måste något modifieras — i Köpenhamn och ävenså i Landskrona ligga koloniträdgårdarne ibland mitt inne i tjocka staden. Men marken får inte vara sank eller sumpig utan äga behövt avfall samt, innan den tages i bruk för trädgårdsodling, ha undergått nödig avdikning. Att den till någon del är bärgig utgör intet hinder, då denna del kan användas till lusthustomter eller till den samfälda lekplats för barnen, som så vitt möjligt bör finnas inom området.

Den för odling avsedda jorden bör emellertid vara av så pass god beskaffenhet, att den åter normal gödsling genast kan giva tillfredsställande skörd. Att uppdriva en undermålig jord i högre hävd är ett arbete som inte lämpar sig rätt väl för den, som kanske blott på några år arrenderar en liten lott och under dessa år beräknar få lön för sin möda. Men naturligtvis kan en av naturen lämpligen dålig mark också bli användbar för koloniträdgårdar, om den förbättras innan den uthyres.

Synnerligen viktigt är att vatten i tillräcklig mängd och lätt tillgängligt finnes på eller invid platsen. Allra förmånligast är om denna har naturligt vatten inom eller intill sitt område, enär anläggning av en vattenledning dit alltid medför kostnad. (Med tanke härpå har komitén, då den vid ett sammanträde behandlade frågan, var en koloniträdgård lämpligast skulle kunna förläggas här i Karlstad något tänkt på ett alldeles intill älven beläget mindre område, som staden lär äga strax nordväst om östra järnvägsstationen).

Slutligen bör om möjligt den jord, som upplåtes för en koloniträdgårdsanläggning, kunna beräknas under en följd av år framåt komma att tjäna detta ändamål. Medvetandet att få behålla den lott han tagit någon längre tid ökar naturligtvis odlarens inträse för sitt värv. I nödfall kan dock även sådan mark, som sannolikt blott ett par tre år framåt blir ledig, användas, men då får också

hela anläggningen liksom dess enskilda delar en mera tillfällig och övergående karaktär vilket givetvis är mindre förmånligt. —

Vad sedan beträffar ytvidden av det område, som skulle behövas för koloniträdgårdar, så beror denna naturligtvis väsentligen dels av den storlek varje lott anses böra äga, dels av det antal lotter, som en första anläggning anses böra innefatta. Lämpligast torde väl då vara att inte varken i det ena eller andra avseendet taga till för stort att börja med. Då städer som äro större än Karlstad, såsom t. ex. Lund och Jönköping nöjt sig med 60 à 70 lotter i första taget, torde maximum här böra sättas till 50 och till och med blott 40 à 35 kunna anses tillräckligt. Lotternas storlek har enligt de uppgifter som varit komitén tillgängliga växlat mellan omkr. 70 och 500 kvm. Medeltalet torde ligga omkring 150. För ett 40-tal lotter av detta omfång skulle altså krävas ett område av 6,000 kvm. eller ungefär 68,000 kv.-fot — utom vad som åtgår till vägar och lekplan. Halvannat tunnland vore då det *allra* minsta som kunde ifrågasättas för en koloniträdgårdsanläggning här; tillfredsställande vore knappast mindre än två tunnland. Ett av ingenjör Ivan Björkman upprättat förslag till en koloniträdgårdsanläggning på 36 lotter à 120 kvm. bifogas.

Vad till sist angår själva sättet för anläggningens värkställighet, så har även detta varit olika på olika ställen. Vanligen har dock kommunen upplåtit den erforderliga jorden. Men endast på en del ställen — ehuru här i Sverige troligen på de flästa — har den själv, genom någon sin delegation, ombesörjt utarrenderingen till de särskilda lottägarna. På andra ställen har hela det för trädgårdarne avsedda området mot en billig årsavgift — 50 kr. tunnlandet eller så omkring — utlämnats till en förening eller ett andelsföretag, som bildats för att ordna saken. Vanligt är att kommunen eller den arrenderande föreningen, innan lotterna utlämnas, värkställer vissa för hela kolonien gemensamma arbeten: dränering, eventuellt jordförbättring och inledning av vatten, utläggning av vägar, gångar och lekplan, uppsättning av stängsel, plantering av skyddshäckar o. s. v. Dock förekommer det även att de enskilda arrendatorerna få ordna allsammans — så är fallet i Landskrona.

De olika anordningssättens lämplighet torde bero på lokala förhållanden. Där det fins en förening med dugande och inträsserade personer i spetsen som kan överlaga ledningen — såsom Planteringsföreningen gjort i Malmö —, där är det sättet sannolikt det bästa. Men där någon sådan förening inte fins eller svårigen kan beräknas komma till stånd och där koloniträdgårdsidén ännu är så gott som okänd, där är det nog naturligtast om inte rent av nödvändigt att kommunen själv tar initiativet.

Vad kostnaden för en anläggning av här angiven omfattning beträffar, så kan den naturligtvis icke beräknas förr än platsen är bestämd, Till någon ledning för

en sannolikhetsberäkning må nämnas att för en av staden utförd koloniträdgårdsanläggning om 2 tunnland i Lund kostnaderna upptagits till något över 3,600 kr. — därav 900 kr. till stängsel (ekpålar och trädnät), 1,800 kr. till gångar och 300 kr. till planteringar — samt att för två liknande och likaledes av staden utförda anläggningar om tillsammans 3 tunnland i Jönköping kostnaderna för vardera anslagits till 2,000 kr. — därav 620 kr. till spjälstaket, 400 kr. till gångar, 300 kr. till vattenledning och 400 kr. till en vaktstuga. —

På grund av det ovan anförda får komitén hemställa, att herrar stadsfullmäktige måtte anvisa och upplåta ett till läge och storlek lämpligt område av stadens mark till anläggning av en koloniträdgård samt att åt någon av sina delegationer, eventuellt trädgårdsstyrelsen, uppdraga att uppgöra förslag till anläggningen och, sedan och i den mån detta förslag vunnit fullmäktiges bifall, bringa detsamma till värkställighet.

Karlstad den 27 november 1906.

MAURITZ HELLBERG.

AXEL DAHLMAN.

A. AURELL.

IVAN BJÖRKMAN.

K. A. ÅSLUND.

N. LUNDBERG.

HUGO SEVERIN.

Utdrag af protokollet hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 6 Maj 1907.

§ 7.

Sedan sociala komitén hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om anordnandet här i staden af en koloniträdgård, samt Drätselkammaren anmodats att deröfver afgifva yttrande, hade Kammaren vid flera sammanträden haft detta ärende under öfverläggning, dervid Kammaren funnit sig böra förorda en koloniträdgård för de östra och en för de vestra stadsdelarne och hade Kammaren efter verkställda besigtningar beslutat föreslå till plats för den ena af dessa trädgårdar området mellan John Erikssonsgatan och jernvägen å Herrhagen emellan Svea- och Wärmlandsgatornas skärningar samt till plats för den andra ett område å landeriet Mariebergs egor emellan Mariebergsskogen och Jakobsbergsvägen, hvarpå nu Kammaren, sedan de båda sålunda för koloniträdgårdar påtänkta platserna blifvit af Stadsbyggmästaren kartlagda, beslöt att med öfverlemnande af dessa kartskisser till Trädgårdsstyrelsen anhålla, att Styrelsen ville afgifva och till Kammaren inkomma med utlåtande angående de anordningar, Styrelsen ansåge böra från stadens

sida vidtagas beträffande platserna i fråga, innan de till koloniträdgårdar upplättes, samt angående kostnaderna härför, hvarefter Kammaren ville taga detta ärende under fortsatt behandling.

In fidem:
W. BROCKMANN.

*Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde
med Karlstads trädgårdsstyrelse den 19 Juni 1907.*

Närvarande: Syssloman Adde, D:r G. Ydén samt undertecknad sekreterare.

§ 2.

Med anledning af en till Hrr Stadsfullmäktige från sociala komitéén inkommen framställning angående ordnande af en koloniträdgård här i staden, rörande hvilken framställning Drätselkammarens yttrande blifvit infordradt, hade Kammararen uppgjort förslag till anläggande af två sådana trädgårdar, en vid landeriet Marieberg och en på Herrhagen å närmare bestämd plats samt anmodat trädgårdsstyrelsen att afgifva utlåtande om de anordningar, som styrelsen ansåge böra å stadens sida vidtagas beträffande de föreslagna ställena. Efter besök å dessa platser beslöt styrelsen afgifva följande yttrande:

Styrelsen, som för sin del fann de föreslagna platserna för ändamålet lämpliga, ville tillstyrka det uppgjorda förslaget samt ansåg, att

I:o) platserna borde blifva dränerade och att å de föreslagna trädgårdarne vid Marieberg anordningar vidtagas till anskaffande af vatten, helst som å kartan öfver trädgårdarne på Herrhagen särskilda vattenposter äro anbringade;

II:o) då erfarenheten visat, att stadens planteringar ofta äro utsatta för åverkan af okyniga och illasinnade personer, torde man icke heller kunna hoppas, att de ifrågavarande anläggningarne få vara i fred med mindre än att åtminstone å anläggningen vid Marieberg anställas en vaktare, som har uppsikt öfver platsen, och att för dennas räkning uppföres en vaktstuga med ett rum och kök samt försedt med eldstäder, så att en familj kan bo där året om, i hvilket fall man torde kunna påräkna någon hyra såsom ränta å anläggningskostnaden. Emellertid torde med denna anordning kunna anstå till dess trädgårdarna blifvit utlagda och tagits i bruk samt man vunnit närmare erfarenhet om behofvet af den nu nämnda anordningen.

Justeradt:
A. W. ADDE.

Rätt utdraget betygar:

In fidem:
CONRAD FRISTEDT.

A. W. Adde.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 30 Juni 1908.

§ 13.

Uti hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning hade sociala kommittén hemställt, att Herrar Fullmäktige måtte anvisa och upplåta ett till läge och storlek lämpligt område af stadens mark till anläggning af en koloniträdgård; Och hade denna framställning remitterats till Drätselkammaren, som anmodats att häröfver afgifva utlåtande.

Drätselkammaren, som vid flera sammanträden förehaft denna fråga till behandling, hade därvid kommit till den åsigten, att, därest förslaget skulle bringas till utförande, tvänne koloniträdgårdar borde anordnas, en för de östra och en för de västra stadsdelarna, och hade kammaren, efter verkställda besigtningar, velat till platser för trädgårdarne förorda dels området emellan John Erikssonsgatan och järnvägen å Herrhagen mellan Svea- och Värmlandsgatornas skärningar och dels ett område å landeriet Mariebergs ägor emellan Mariebergsskogen och Jakobsbergsvägen.

Sedan härpå Stadsbyggmästaren, på Kammarens anmodan, uppgjort kartskisser öfver de till koloniträdgårdar sålunda påtänkta områdena hade Drätselkammaren öfersänt handlingarne i ärendet till Trädgårdsstyrelsen under anhållan om Styrelsens yttrande angående de anordningar, Styrelsen ansåge böra från stadens sida vidtagas beträffande områdena i fråga, innan de upplåtes till koloniträdgårdar.

Dylikt yttrande hade ock af Trädgårdsstyrelsen afgifvits och hade Styrelsen därvid funnit de ifrågasatta platserna för ändamålet lämpliga samt föreslagit, att platserna skulle dräneras, att åtgärder skulle vidtagas för anskaffande af vatten samt att, åtminstone beträffande anläggningen vid Marieberg, särskild vaktare anställdes, som hade uppsigt öfver platsen och att för dennes räkning uppfördes en vaktstuga.

Därefter hade Stadsbyggmästaren upprättat kostnadsförslag för trädgårdarnas anordnande, hvilket förslag slutade å en kostnadssumma af tillhoppa 12,846 kronor.

För att kunna bedöma intresset för de ifrågasatta trädgårdsanläggningarna och därmed äfven den ungefärliga storleken af den hyresafkastning staden för desamma kunde komma att påräkna, hade Drätselkammaren sedermera genom kungörelse, som varit införd i stadens samtliga tidningar, tillkännagifvit, att de, som önskade af staden förhyra kolonialträdgårdar, skulle inom viss, numera förfluten tid anmäla sig hos Stadsbyggmästaren, hvarjämte i kungörelsen tillika meddelades, att hyresafgiften skulle komma att uppgå till omkring 10 kronor om året för hvarje trädgård.

I anledning af denna kungörelse hade anmälningar inkommit från 11 personer om förhyrande af koloniträdgårdar,

Drätselkammaren tog nu detta ärende under förnyad ompröfning och beslöt därvid, efter hällen öfverläggning, att, med hänsyn till det ringa intresse, som visats för de ifrågasatta koloniträdgårdarne och då stadens finanser för närvarande icke tilläte andra utgifter än sådana, som kunde anses oundgängligen nödvändiga, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa, att sociala kommitténs förevarande framställning icke måtte för närvarande till någon Herrar Fullmäktiges åtgärd föranleda.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Kostnadsförslag

till ordnandet af koloniträdgårdar.

Koloniträdgården vid Marieberg.

Staket omkring området, 1,8 meter högt af galvaniserad järntråd på stolpar af 125×125 mm. furusparrar, som målas och förses med skyddshuf af galvaniserad plåt.

Stängselnät	300: —	
2,8 meter långa stolpar.....	141: —	
Skyddshufvar af galv. plåt	60: —	
Galvaniserade märlor	3: 60	
Arbetslön för nedsättning af stolparne	120: —	
» » uppsättning af nätet	75: —	
Målning af stolparne..	120: —	
Tillägg för 2 stycken grindar	80: —	
Erforderliga sprängningar samt borringar för fäste i berg upptages till	200: —	
Körslor och transporter	100: 40	1,200: —

Dräneringsarbeten.

Brända dräneringsrör	90: —	
Gräfning och fyllning af täckdikena	150: —	
Mossa.....	210: —	
Sprängning af jordsten.....	100: —	
Körslor och transporter	20: —	570: —

Promenadgångar.

Afschaktning af matjorden	240: —	
Stenskärf af makadamstorlek.....	900: —	

Lerblandadt pinnmogrus.....	60: —	
Groft pågrus..	120: —	
Arbetslöner	600: —	
Körlöner	540: —	2,460: —
Till borring af brunn med tillbehör upptages förslagsvis	150: —	
En pavillion, innehållande 4 afträden, en pissoir och ett soprum upptages förslagsvis till	500: —	4,880: —

Koloniträdgården på Herrhagen.

Staket, utfördt i enlighet med staketet vid Mariebergsträd- gården	1,480: —	
Dräneringsarbeten, utförda i enlighet med samma slags ar- beten vid Mariebergsträdgården	1,286: —	
Promenadgångar, utförda i enlighet med samma arbeten vid Mariebergsträdgården	4,300: —	
Vattenkastare med brunnar och aflopp.....	400: —	
En pavillion, innehållande 4 afträden, en pissoir och ett soprum.....	500: —	7,966: —

S:a Kronor 12,846: —

Karlstad i Stadsbyggmästarekontoret den 24 april 1908.

CARL CRISPIN.

*Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfull-
mäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 Sep-
tember 1908.*

§ 73.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Sociala komitén gjort framställning om inrättande af en koloniträdgård å stadens område, i hvilket ärende Trädgårdsstyrelsen och Drätselkammaren afgifvit utlåtanden, hvarpå nu Beredningsutskottet hade att sig yttra; Och beslöt efter föredragning Utskottet att på de skäl, Drätselkammaren för sin hemställan i denna sak anført, i samma hemställan instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

32. Den sociala komiténs framställning om införande af bostadsinspektion här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Den sociala komitén får härmed framlägga förslag om införande av bostadsinspektion här i staden.

Från England, som är bostadsinspektionens hemland och där den sedan mer än 30 år tillbaka är ordnad på lagstiftningsväg, har den småningom börjat vinna insteg på kontinenten. Den förekommer i Holland, Belgien och Frankrike, i olika delar av Tyskland har den genomförts i mer eller mindre tillfredsställande form — bäst i Hessen —, och i Norges huvudstad har den varit införd i mer än ett tiotal år. Även i vår egen huvudstad fins sedan hösten 1906 såsom en särskild avdelning under hälsovårdsnämnden en bostadsinspektionsmyndighet, bestående av en inspektör med fyra assistenter, två manliga och två kvinnliga. Men annars existerar, så vitt komitén har sig bekant, i vårt land ingen annan bostadsinspektion än den som städernas hälsovårdsnämnder kunna utöva.

Då emellertid på grund av den starka inflyttningen till städerna dessas bostadsförhållanden tendera att altmer försämrans och därför, under det alt mer vaknande medvetandet om samhällets sociala ansvar, åtgärder mot en sådan för befolkningens lekamliga och andliga hälsa menlig utveckling alt allmännare och bestämdare påkallas, kommer säkerligen under den närmaste framtiden inom våra större och medelstora städer frågan om en särskilt inrättad, systematisk bostadsinspektion, som utgör en av de mera verksamma bland sådana åtgärder, att bliva aktuel. Och det lärer då till heder för ett stadssamhälle att i tid ha upptagit till användning detta enkla och föga dyrbara medel till bostadsförhållandenas förbättring.

Att det även i vårt samhälle fins behov av en sådan inspektion, torde väl inte av någon kunna bestridas. Stadens mycket starka folkökning under de senare åren — proportionelt en av de allra starkaste som förekommit i vårt land — har inte motsvarats av en lika stark ökning i bostadstillgången, särskilt inte i tillgången på bostäder för den arbetande klassen, vilken utgjort den alldeles övervägande majoriteten av de inflyttande. Den partiella undersökning af arbetareklassens bostadsförhållanden, som den sociala komitén i och för sitt förslag i egna-hems-frågan för ett par tre år sedan värkstälde, övertygade den också om att dessa förhållanden voro i hög grad otillfredsställande. Och det fins dess värre ingen anledning att antaga att de förbättrats sedan dess.

Nu skulle det ju kunna invändas att det inte håller lär vara möjligt att förbättra dem genom bostadsinspektion. En sådan, som naturligtvis skulle sortera

under hälsovårdsnämnden, måste då också röra sig inom gränserna för dennas befogenhet, och hälsovårdsnämnden äger rätt att förbjuda en lägenhets användning till bostad endast i det fall att denna är ei hög grad hälsovärdlig. Det kan väl därför antagas bli blott i rena undantagsfall som en bostad kan avlysas från bruk genom bostadsinspektionens ingripande. Och även om en sådan åtgärd från dess sida legalt sett skulle kunna tänkas förekomma något oftare, så förhindras den genom det avgörande praktiska skälet att det för närvarande saknas bostäder som skulle kunna upptaga invånarne från de utdömda.

Men det är inte heller någonstädes bostadsinspektionens förnämsta uppgift att förbjuda vidare användning av dåliga bostäder; utan den värkar för sitt ändamål förnämligast genom att föranleda förbättringar av sådana bostäder. Ett av dess viktigaste älgganden är att tillhandagå såväl hyresvärdar som hyresgäster med anvisningar och råd i detta avseende. Och genom sina framställningar och påminnelser till de försumliga att avhjälpa brister och rätta missförhållanden kan den i de flästa fall uppnå åstundat resultat. Mot de ovilliga och tredskande har den för övrigt ett annat och föga mindre värksamt medel än laga påbud. Genom den för offentligheten avsedda berättelse, som den årligen skall avgiva till hälsovårdsnämnden — åller som hälsovårdsnämnden skall avgiva å dess vägnar — kommer den att redogöra för de bostäder som ligga inom omfånget för dess värksamhet, och på så sätt kommer, då det med säkerhet kan antagas att platsens tidningar skola återgiva det väsentliga innehållet i varje sådan berättelse, den stora allmänheten att få kännedom om vilka lägenheter som åro omöjliga att få förbättrade och på vilka oförbätterliga hyresvärdar åller hyresgäster detta beror — en påföljd som säkerligen kommer att bli inte mindre fruktad av de skyldiga än något föreläggande från en myndighet.

Men med undantag av dessa som inte vilja fullgöra sina enklaste skyldigheter och som därför behöva en sådan påtryckning i form av den allmänna meningens dom skall säkerligen ingen få åledning att beklaga sig över bostadsinspektionen. Från den stad i Tyskland, där denna inspektion synes vara bättre och fullständigare organiserad än i någon annan, nämligen Darmstadt, och där man också har en mer än 10-årig erfarenhet av dess värkningar, försåkras det att dessa värkningar varit åenbart goda». Åven husågarne, heter det, erkånna detta förhållande, emedan det visat sig att, sedan inspektionen trätt i värksamhet, hyresgästerna mer och mer kommit till insikt om vådorna av vanskötta bostäder och som följd därav en bättre skötsel av lägenheterna börjat göra sig gällande. Av samma orsak har den privata byggnadsvärksamheten också mer än förr börjat omfatta smålägenheter.

Överhuvud synes allestädes där bostadsinspektionen införts befolkningen ha stått sig välvillig till densamma, och det har nästan ingenstädes försports något slags ovilja emot den för förment intrång på det enskilda livets område — det år

ju i det avscendot betecknando att den som nämt nått sin högsta utveckling inom en nation, den engelska, vilken är bekant för sin starka känsla för hemmets helgd och okränkbarhet.

Bostadsinspektionen har ordnats äfter väsentligen två olika principer: än har den gjorts till ett frivilligt kommunalt förtroendeuppdrag, än till en tjänstemanna-institution. Den senare formen är den vanligaste: den är sålunda den i England tillämpade och även i Tyskland är den förhärskande. På den rena frivillighetens (förtroendeuppdragets) väg har bostadsinspektionen varit anordnad i Hamburg; men svårigheten att finna fullt lämpliga personer för uppgiften har där gjort sig ganska starkt märkbar och föranlett förslag om övergång till tjänstemannasystemet — förslag som kanske nu redan äro genomförda. Å andra sidan har från sakkunnigt håll anmärkts att en bostadsinspektion som värkställes enbart genom tjänstemän löper fara att bli schablonmässig och ofolklig samt i fråga om effektiviteten alt för beroende av vederbörandes personliga skaplygne.

Av stor vikt är naturligtvis att bostadsinspektionen värkställes av vederbörligen kvalificerade personer. I England, som på dess område är mönsterlandet, utövas den sålunda av läkare med särskild utbildning i hygien samt tekniskt skolade inspektörer — i överensstämmelse med detta föredöme har också bostadsinspektionen ordnats i Stockholm. För vissa av dess åligganden äro kvinnor särskilt lämpade: de råd och anvisningar som behöva givas husmödrarna för bättre skötsel av en lägenhet torde i regeln mottagas villigare och förtroendefullare om de komma från en kvinna, och en sådan torde också merendels lättare uppfylla de fordringar på takt och finkänslighet som måste ställas på främmande personer när de tränga in i ett hem, vilket bostadsinspektören ju måste göra för att kunna fullgöra sitt uppdrag.

För en relativt liten stad som Karlstad kan väl emellertid inte för närvarande ifrågasättas någon bostadsinspektion annat än i mera anspråkslös form. Saken är i vårt land ännu för ny och oprövad för att hrr fullmäktige skulle kunna väntas, särskilt under nuvarande kommunalfinansiella omständigheter, vilja inlåta sig på något mer än en blygsam början till dess realisering. Men redan en sådan början borde kunna avsevärt bidra till den förbättring av arbetarklassens bostadsförhållanden som är så högeligen behöflig.

Komitén har tänkt sig att bostadsinspektionen här i staden skulle under hälsovårdsnämndens ledning och överinseende kunna utövas av de båda sundhetstillsyningsmännen. Det torde böra erinras att i dessas lönestat finnes bestämt, att i händelse bostadsinspektion kommer att införas här i staden, de skola vara skyldiga att mot

skälig ersättning åtaga sig att förrätta därmed förbundna åligganden. Sundhetstillsyningsmännen hava också enligt den för dem gällande instruktionen ett uppdrag som erbjuder så många beröringspunkter med bostadsinspektionen, att de synas böra äga rätt goda förutsättningar även för denna, liksom ock kunna åtminstone delvis värkställa den i samband med sina övriga förrättningar och således med jämförelsevis mindre besvär än andra. De hava sålunda inte blott att övervaka renhållningen inom gårdarne utan även att ägna uppmärksamhet åt osundhet inom bostäder genom överbefolkning eller av andra orsaker samt åt förhållandet med luftväxlingen i rum, där vanligen ett större antal människor samlas. Visserligen kan väl icke hos dem förutsättas någon speciel sakkunskap för det nya uppdraget; men en viss erfarenhet på det område detta uppdrag omfattar böra de dock kunna förutsättas besitta, och under jämt fortgående praktik skall denna erfarenhet åter hand bli allt större. Då det på sina håll förekommit att bostadsinspektionen bygts uteslutande på frivillighetens grund och således värkstälts av vanliga lekmän, borde det därför kunna antagas att den inte skall bliva skött på ett alt för otillfredsställande sätt, som den här i staden att börja med överlämnas åt sundhetstillsyningsmännen och av dem förrättas åter hälsovårdsnämndens och förste stadsläkarens sakförståndiga föreskrifter och anvisningar.

De åligganden som bostadsinspektörerna skulle få att fullgöra torde i allmänna ordalag kunna avgivas sålunda:

1) att successivt, åter av hälsovårdsnämnden uppgjord plan inspektera alla inom stadens område befintliga lägenheter på 2 rum och kök eller mindre, som äro helt eller delvis upplåtna åt hyresgäster;

2) att på framställning därom inspektera varje lägenhet i staden, av vad slag och storlek det vara må, över vilken klagomål från sundhetssynpunkt anförts;

3) att vid alla inspektioner taga noga reda på och i medförd bok anteckna, utom gårdens nummer och lägenhetens plats samt hyresvärdens och hyresgästens namn, alla förhållanden som kunna vara av någon betydelse i hälsovårdsavseende, såsom omgivningens och gårdens allmänna beskaffenhet, rummens belägenhet, inredning, luftrymd, fönsteryta, ventilationsmöjligheter, eldstäder, sängplatser, möblering, ev. fuktighet, snygghet, antalet i varje lägenhet och rum inneboende fullvuxna, män och kvinnor, samt barn o. s. v.;

4) att därvid för vederbörande hyresvärd eller hyresgäst klart och bestämt påvisa de bristfälligheter och missförhållanden i lägenhetens utrustning eller skötsel som behöva avhjälpas, genom råd och anvisningar söka i godo och på övertygelsens väg få erforderliga förbättringar vidtagna, genom återinspektion förvissa sig

huruvida givna tillsägelser blivit efterföljda samt, i händelse dessa tillsägelser mötas med ovillighet och tredska äller ett effektivare ingripande omedelbart påkallas, göra anmälan därom hos hälsovårdsnämnden äller förste stadsläkaren;

5) att en gång varje år över sin värksamhet till hälsovårdsnämnden avgiva berättelse, upptagande de inspekterade lägenheternas antal, deras olika slag, storlek, befolkningsmängd, sundhetsgrad m. m. — alt så fullständigt och detaljerat att därigenom kan vinnas en uppfattning så exakt som möjligt om arbetarklassens bostadsförhållanden inom staden. —

Vissa av bostadsinspektörernas åligganden, särskilt de som röra lägenheternas skötsel, äro som förut antytts tvivelsutan sådana, att de lämpligast borde fullgöras av kvinliga funktionärer. Och det kunde därför vara skäl att hemställa huruvida inte även sådana borde redan från början anställas vid bostadsinspektionen. Emellertid torde det kvinliga biträde som bostadsinspektörerna kunna behöva i sin värksamhet tils vidare kunna erhållas på frivillighetens väg.

På grund av det ovan anförda får komitéen altså hemställa att herrar stadsfullmäktige måtte besluta:

att stadens båda sundhetstillsyningsmän från och med nästa års början skola tjänstgöra även som bostadsinspektörer med de åligganden som här förut i huvudsak angivits;

att de som årlig ersättning för detta uppdrag skola åtnjuta 300 kr. vardera utöver sin bestämda aflöning; samt

att ingå till hälsovårdsnämnden med en framställning att den ville utarbete instruktion för deras tjänstgöring.

Karlstad den 9 April 1908.

MAURITZ HELLBERG.

AXEL DAHLMAN.

N. LUNDBERG.

IVAN BJÖRKMAN.

K. A. ÅSLUND.

A. AURELL.

HUGO SEVERIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 3 Juni 1908.

§ 69.

På remiss från Herrar Stadsfullmäktige hade Hälsovårdsnämnden att yttra sig öfver sociala kommitéens framställning om införande af bostadsinspektion här i staden; Och beslöt Nämnden tillstyrka förslaget på deri angifna skäl.

In fidem:

CARL LIDBERG.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 30 Juni 1908.

§ 6.

Uti hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning, som blifvit af Hälsovårdsnämnden tillstyrkt, hade sociala kommittén hemställt om införande från och med nästkommande års början, af bostadsinspektion här i staden, hvilken inspektion skulle utöfvas af stadens båda sundhetstillsyningsmän enligt instruktion af Hälsovårdsnämnden och mot särskild ersättning för hvardera tillsyningsmännen af 300 Kronor årligen.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att häröfver afgifva yttrande, beslöt, efter handlingarnes föredragning, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla sociala kommitténs förevarande framställning.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 72.

I likhet med Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren som uppå remiss i ärendet sig yttrat, bestöt nu Beredningsutskottet att tillstyrka bifall till Sociala komitténs hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om införande här i staden af bostadsinspektion från och med nästa års början.

In fidem:
W. BROCKMANN.

56. Herr Welins motion om framställning från Stadsfullmäktiges sida till Kungl. Styrelsen för Trollhätte Kanal- och Vattenverk angående nedsättning i kanalumgålderna.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Karlstad Handelsförening har, sedan genom stadens hamnstyrelse dess uppmärksamhet fästs å det förhållandet, att frakterna för stycke gods öfver Venern

från och med innevarande års seglation blifvit betydligt höjda, sökt att för de olika rederierna klargöra, hvilka följder ett dylikt af förhållandena ej motiveradt förfaringsätt skall medföra. Godset kommer naturligtvis att på befintliga järnvägar, särskildt Bergslagsbanan, söka sig upp till Vermland och den tillfälliga vinsten för ångbåtarna af de höjda frakterna förbytes efterhand i förlust. Har godsrörelsen en gång vant sig att anlita järnvägarna, kommer den sannolikt ogärna att återgå till ångbåtarna, där godset i regel icke behandlas så väl som å järnvägarna och där längre tid åtgår för dess framkomst. För att återvinna godset skola rederierna nödgas vidtaga betydande fraktnedsättningar, som icke på långt när kunna motvägas af den tillfälliga vinsten för stunden.

Frågan berör dock icke endast Karlstads Handelsförening och dess medlemmars intressen. Stadens nya hamn står nu färdig att användas och väntar endast på statsbanans hamnspår för att blifva så ändamålsenlig och bekväm som en dylik anläggning gärna kan tänkas. Och denna väntan kan icke blifva lång, då medel för spårets anläggning blifvit af innevarande riksdag anvisad.

Hamnen har emellertid kostat stora summor, och för dess amortering kräfvess nödvändigtvis en stegring af hamninkomsterna. En minskning af dessa, hvilket blefve en själfklar följd, om sjöfarten på Venern aftoge, skulle medföra, att hamnens skuldbörda i stället för att minskas ökades och att stadens redan hårt ansträngda budget häraf blefve ytterligare betungad.

Af de jämförande beräkningar öfver olika frakttaxor och afgälder, som Karlstads Handelsförening låtit verkställa, har bland annat framgått, att en betydande del af de i sjöfarten hvilande afgifterna debiteras för passagen genom Trollhätte kanal.

Nedanstående tablå utvisar ångbåtsfrakt emellan Göteborg och Karlstad efter fjolåreta taxa för 100 kg. af följande artiklar, jämte uppgift på de klarationer, fartygsbefälhafvarna hafva att utaf denna frakt erlægga i Trollhätte kanal.

	Ångbåtsfrakt		Trollhätte klarationer	
	pr 100 kg. öre	pr 100 kg. öre	pr 100 kg. öre	% af frakten
Sill	40	10		25
Foderämnen i partier om minst 5 ton	40	10		25
Färger	100	30		30
Mjöl i partier om minst 5 ton	50	20		40
Gryn, inhemska i partier om minst 2 ¹ / ₂ ton	75	20		26 ¹ / ₂
Gödningsämnen » » » 5 »	30	10		33
Hudar, beredda	120	30		25
D:o råa	80	20		25
Kaffe, i partier om minst 1 ¹ / ₂ ton	100	30		30
Fotogén	56	15		26 ¹ / ₂
Potatismjöl	80	20		25
Såpa	100	20		20
Tvål	150	30		20
Socker	90	20		22
Sirup	85	20		23 ¹ / ₂

Då Karlstads Handelsförening delvis sedan lyckats vinna nedsättning i de vid seglationens början af resp. rederier betydligt förhöjda frakttaxor och hyser förhoppningar att genom fortsatta förhandlingar med rederierna kunna uträtta ännu mera härutinnan, har Karlstads Handelsförening på samma gång velat vända sig till Herrar Stadsfullmäktige med vördsam anhållan, att Herrar Stadsfullmäktige ville med påvisande af missförhållandet göra framställning hos Kungl. Styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk om lämplig nedsättning af gällande kanalavgifter.

Karlstad den 19 Maj 1908.

För Karlstads Handelsförening:

Dess styrelse:

WILH. WELIN.

EMIL RUNE.

HILMER BRATTSTRÖM.

JOS. LÖFBERG.

C. F. BERG.

KARL OSC. ANDERSSON.

CARL A. ELGH.

Upptages som egen motion.

WILH. WELIN.

Karlstads Handelsförenings hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda, af Herr Welin såsom motion upptagna framställning, det Herrar Fullmäktige måtte hos Kungl. Styrelsen för Trollhätte Kanal- och Vattenverk hemställa om lämplig nedsättning i kanalungälderna.

In fidem:
W. BROCKMANN.

58. Herr Stenströms motion om tillägg till § 2 i reglementet för Karlstads Arbetsförmedlingsanstalt.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 23 December 1907.

§ 163.

Från Magistraten hade till Stadsfullmäktige angående gjort försök att i reglementsenlig ordning erhålla förslag till ledamöter och suppleanter i Styrelsen för Karlstads Arbetsförmedlingsanstalt inkommit följande

» Utdrag af protokollet, hållet hos Magistraten i Karlstad den 11 November 1907.

S. D. För upprättande af förslag till ledamöter och suppleanter i Styrelsen för Karlstads Arbetsförmedlingsanstalt, nämligen fyra ledamöter och två suppleanter af till kommunen hörande arbetsgifvare samt lika stort antal ledamöter och suppleanter af till kommunen hörande arbetare, hade genom kungörelse, som varit å Magistratens anslagstafla anslagen samt vederbörligen i stadens tidningar intagen, de till kommunen hörande arbetsgifvare och arbetare kallats att sammanträda inför Magistraten å dess sessionsrum i rådhuset denna dag kl. 11 f. m.

Då detta ärende till behandling nu företogs, lät sig hvarken någon arbetsgifvare eller arbetare afhöra, därom Herrar Stadsfullmäktige skulle meddelas under rättelse genom utdrag af protokollet.

Som ofvan.

In fidem:
CARL LIDBERG»,

som nu föredrogs, derpå Herrar Fullmäktige i allt fall beslöto att denna dag, på sätt föredragningslistan angäfv, företaga val af ledamöter och suppleanter i förberörde styrelse.

Härefter väcktes af Herr Stenström motion, att Herrar Fullmäktige måtte i anledning af hvad sålunda förekommit besluta följande tillägg till § 2 i reglementet för Arbetsförmedlingsanstalten: «Skulle vid berörda möten arbetsgifvare eller arbetare icke tillstädeskomma, ege Magistraten utan hinder häraf upprätta förslag till representanter för den uteblifna korporationene.

Denna motion remitterades till Beredningsutskottet för yttrandes afgifvande.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 69.

Uppå remiss hade Beredningsutskottet att yttra sig i anledning af Herr Stenströms hos Herrar Stadsfullmäktige väckta motion, att till § 2 i reglementet för Karlstads arbetsförmedlingsanstalt måtte göras följande tillägg: «Skulle vid berörda möten arbetsgifvare eller arbetare icke tillstädeskomma, ege Magistraten utan hinder häraf upprätta förslag till representanter för den uteblifna korporationene; Och beslöt nu efter föredragning Utskottet att, enär föreslagna tilläggsbestämmelsen visat sig vara af behofvet påkallad, tillstyrka bifall till motionen.

In fidem:

W. BROCKMANN.

57. Kommissionären Gustaf Anderssons m. fl:s besvär öfver Stadsfullmäktiges beslut att söka anstånd med skyldighet att lösa gatumark och tomtdelar.

Till Konungens Befallningshafvande i Wermlands län.

Öfver Herrar Stadsfullmäktiges i Karlstad beslut den 23 April 1908, § 54, deraf bestyrkt utdrag af protokollet för samma dag bifogas, hvarigenom Herrar Fullmäktige bifallit en af Byggnadsnämnden i Karlstad den 8 Januari 1908 till Herrar Fullmäktige gjord framställning, att Herrar Fullmäktige skulle, med åbe-

ropande af vissa i Byggnadsnämndens samma framställning angifna förhållanden, ingå till Konungen med underdånig anhållan, att beträffande de delar af stadens område, hvarför plan nu funnes fastställd, med stadens skyldighet att enligt 8 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 lösa gatumark, som vore bebyggd och jemlikt 12 § samma lag lösa bebyggd tomtedel, måtte få anstå under en tid af tio år, från det skyldigheten eljest enligt samma lag inträdt, få undertecknade, fastighetsegare i Karlstad, jemlikt 75 § i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862, härmed vördsamt anföra besvär, under anförande af följande.

I sin till Herrar Stadsfullmäktige den 8 Januari 1908 afgifna framställning framhåller Byggnadsnämnden, att den till inskränkande så vidt möjligt af denna staden åliggande lösningskyldighet dels hos Herrar Stadsfullmäktige väckt förslag om vissa ändringar i stadsplanen, dels ock upptagit till behandling fråga om ändrad tomtindelning i en mängd fall. Huruvida och i hvad mån sådana ändringar i stadsplanen blifvit vidtagna eller i hvilka och i huru många fall förändringar i tomtindelningen egt rum, hafva vi oss icke bekant, men synes oss dessa Byggnadsnämndens åtgöranden vara välbetänkta och kanske rent af nödvändiga för att i någon mån inskränka den staden åliggande lösningskyldigheten. Men ej så med Byggnadsnämndens ifrågavarande framställning, som af Herrar Stadsfullmäktige bifallits. I sina motiv till bifall af sin framställning har Byggnadsnämnden framhållit, hurusom den lösningspligt, som i allt fall blefve kvarstående, komme att kännas för staden synnerligen afsevärd, särdeles om den blefve utkräfd på en gång och just nu, då staden ändå hade så betydande utgifter för allehanda nödvändiga företag. Detta är visserligen sannt och skulle för stadens innevånare innebära en ganska afsevärd förhöjning i deras nuvarande skattepligt till staden. Men det är icke troligt, att denna stadens lösningspligt komme att nu på en gång utkrävas. Många äro väl de fastighetsegare, antingen de nu äro egare till gatumark, som är bebyggd, eller äro egare till bebyggd tomtedel, hvilka helst skulle se, att nu bestående förhållanden finge alltjemt fortfara eller åtminstone så länge som möjligt, och stadens rätt att till sig lösa mark eller tomter kan ju staden sjelf reglera, allt efter som staden anser sig hafva råd och lägenhet dertill. Om således stadens lösningspligt nu med all sannolikhet icke skulle på en gång utkrävas, så är det dock ganska säkert och påtagligt, att denna stadens lösningspligt skulle utkrävas *på en gång*, när de tio år förflutit, under hvilka stadens lösningskyldighet skulle hvila. Och huru skall det då gå med stadens skattedragande innevånare och stadens finanser? Vi tro icke, att stadens innevånare då skola kunna lättare bära en ökning i deras skattebördor, eller att stadens finanser äro bättre då än nu. Det skulle säkerligen då, om man resonnerade på samma sätt som nu, behövas ett uppskof på ytterligare tio år och så undan för undan. Bättre synes oss då, att saken får reglera sig sjelf.

Hvilka verkningar detta Herrar Stadsfullmäktiges beslut, derest det skulle vinna Kungl. Maj:ts bifall, skulle hafva både för staden sjelf och den enskilde, är lätt att inse.

Att ett sådant uppskof i stadens lösningskyldighet skulle verka i hög grad hämmande på eller rent af leda till nästan fullständig stagnation i stadens reglering och utveckling, är alldeles påtagligt. Hvad särskildt regleringen af staden beträffar, så är densamma i vissa delar af staden, t. ex. Viken, Kvarnberget, Herrhagen m. fl. ställen, sådan, att dess fullbordande *icke* tål ens det allra minsta uppskof. Att fullbordandet af regleringen af dessa stadsdelar kommer att medföra skyldigheter för staden att inlösa bebyggd gatumark och bebyggda tomtdelar i ganska stor utsträckning, derom lider intet tvifvel, men denna stadens lösningskyldighet *öfverväges* af dessa stadsdelars innevänares berättigade kraf på att få dessa stadsdelar så snart som möjligt ordnade. Denna stadens lösningspligt i nämnda stadsdelar torde dock icke i nämnvärd grad öka skattebördan, då prisen å mark och tomter i nämde stadsdelar äro mycket billiga samt vid bestämmandet af ersättning för desamma, jemlikt 21 § i ofvan omförmälda lag, hänsyn icke får tagas till den ökning i värde, som allenast i följd af stadsplanens fastställande eller genomförande uppstår för den mark, hvarom fråga är. Deremot komme med all säkerhet prisen å fastigheterna, med den värdestegring i desamma, som under de senare åran gjort sig gällande, att under tio år väsentligen stegras, och att under samma tid den, hufvudsakligaste byggnadsverksamheten skulle förflyttas till de delar af staden, som ännu icke ingå i dess planlagda område, är alldeles uppenbart.

Att ett uppskof af ifrågavarande art också skulle verka hämmande på stadens utveckling i sin helhet, är alldeles påtagligt. En stads utvecklingsmöjligheter bero naturligtvis i hög grad af ordnade gatu- och byggnadsförhållanden. Innan dessa äro ordnade, kan en stad icke utveckla sig. Få städer här i Sverige hafva haft att uppvisa en sådan utveckling som Karlstad under de tio eller femton senaste åren, och denna utveckling af staden har man att söka just i ett välbetänkt ordnande af stadens gatu- och byggnadsförhållanden. Att detta ordnande icke kunnat försiggå på en gång, är sjelfklart, men att det gått med säkra steg framåt, det veta vi alla. Och att då minska denna stadens utvecklingsmöjlighet genom att hos Kungl. Maj:t anhålla om uppskof af ifrågavarande art, synes oss icke vara välbetänkt.

Och icke nog dermed, att stadens reglering och utveckling genom ett sådant uppskof skulle hämmas för att icke säga komma i fullständig stagnation. Äfven den enskildes rätt komme derigenom att i afsevärd mån kränkas. Den enskilde fastighetsegaren vet, att staden icke är *skyldig* att lösa till sig hans mark eller tomt förr än efter tio år, kanske senare, men han är fortfarande i ovisshet om, huruvida och när staden kommer att begagna sig af sin *rättighet* att lösa till sig

hans fastigheter. Att han under sådana förhållanden icke anser sig kunna eller vilja bebygga en förut obebyggd tomt eller kanske icke vågar företaga ens de nödvändigaste reparationer å en redan uppförd fastighet, torde icke någon förundra sig öfver. Ett sådant uppskof som det ifrågavarande skulle för den enskilde medföra en ovisshet för honom sjelf och en osäkerhet i hans förmögenhetsrättsliga ställning, hvilken han dock *icke* kan anses vara skyldig att underkasta sig.

Med anledning af hvad vi sålunda anført, få vi vördsamt anhålla, det ofvannämnda Herrar Stadsfullmäktiges den 23 April 1908 under § 54 i protokollet fattade beslut måtte varda af Konungens Befallningshafvande undanröjdt samt återförvisadt till Herrar Stadsfullmäktige till ny handläggning.

Karlstad den 16 Maj 1908.

GUSTAF ANDERSSON, Kommissionär, för gården N:o 99 A.

HERMAN COLLVIN, Handl., för gården N:o 24 Ö:a Viken m. fl.

Resolution.

Remitteras till Magistraten i Karlstad, som anmodas att häröfver infordra Stadsfullmäktiges förklaring till skyndsamt afgifvande samt att därmed jämte eget yttrande i ärendet hit inkomma och remisshandlingarna därvid återställa.

Karlstad i landskansliet den 18 maj 1908.

På Landshöfding-Ämbetets vägnar:

GEORG SAMUELSON.

IVAN FR. REGNER.

Resolution.

Öfverlämnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad, som i anledning häraf anmodas att afgifva förklaring och dermed till Magistraten snarast inkomma, dervid remisshandlingarne återförväntas.

Karlstads Rådhus den 27 Maj 1908.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 17 Juni 1908.

§ 65.

Från Herrar Stadsfullmäktige hade till Byggnadsnämnden för afgifvande af förslag till förklaring öfver de besvär, kommissionären Gustaf Andersson m. fl. anfört öfver Stadsfullmäktiges den 23 April 1908 fattade beslut att ingå till Konungen med underdånig framställning om anstånd under tio års tid med stadens skyldighet att enligt 8 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 lösa gatumark, som är bebyggd och enligt 12 § samma lag lösa bebyggd tomtedel, och beslöt Byggnadsnämnden afgifva följande förslag.

Till Konungens Befallningshafvande i Wernlands län.

Infordrad förklaring öfver de besvär, som af kommissionären Gustaf Andersson m. fl. anförts emot Stadsfullmäktiges den 23 April 1908 fattade beslut att ingå till Konungen med underdånig framställning om anstånd under tio års tid med stadens skyldighet att enligt 8 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 lösa gatumark, som är bebyggd, och enligt 12 § i samma lag lösa bebyggd tomtedel, få Stadsfullmäktige härmed äran afgifva.

Då 28 § i ofvanberörda lag inrymmer åt Konungen befogenhet att på särskild framställning af stad medgifva ett sådant anstånd, som är genom Stadsfullmäktiges öfverklagade beslut ifrågasatt, lär det också vara därigenom ovedersägligen fastslaget, att Stadsfullmäktige äga behörighet att göra en dylik framställning.

Beslutet i fråga kan sålunda icke tänkas upphäfdt på annan grund än att det icke skulle hafva tillkommit under iakttagande af lagliga former. Men det är af klagandena icke ens påstådt, att något fel härutinnan förelupit.

Stadsfullmäktige anse härmed nog vara anfördt till bemötande af klagandenas yrkanden och hemställer på grund häraf om de anförda besvärens ogillande.

Med hänsyn till ärendets kommande behandling och för att klargöra en del förhållanden, i fråga hvarom klagandena synas sväfva i villfarelse, vilja Stadsfullmäktige dock tillägga några ord.

De klagande hafva till alla delar vitsordat riktigheten af de skäl, som i Stadsfullmäktiges beslut blifvit anförda till stöd för framställningen, att nämligen ett utkräfvande på en gång och just nu af stadens ifrågavarande lösningsplikt, skulle vara för staden synnerligen betungande. Härmed hafva de klagande säkerligen i sak lämnat det bästa understöd åt framställningen, när den en gång kommer att föreligga till pröfning hos Konungen. Ty hvilket bättre stöd kan gifvas åt denna framställning, än, när till och med de, som äro därmed missnöjda, vitsorda behovet af bifall till densamma.

Om sålunda, hvad de klagande härutinnan sagt, är fullt riktigt, hafva de däremot begått ett stort misstag, då de i fortsättningen vilja häfda, att ett bifall till framställningen skulle hümna stadens utveckling.

Stadsfullmäktige hafva ingalunda för afsikt att låta stadens reglering ligga nere. Tvärtom äro Stadsfullmäktige allt fortfarande besjälade af samma omtanke i detta afseende, som enligt de klagandes egen uppgift under de närmaste gångna femton åren tagit sig uttryck i ett välbetänkt ordnande af stadens gatu- och byggnadsförhållanden. Och det är just för att bereda möjlighet till att allt fortfarande gradvis och i mån, som det visar sig erfordras, fortsätta med stadens reglering, som det är af synnerlig vikt att icke stadens medel nu på en gång i allt för stor utsträckning bindas vid en dyrbar inlösen af byggnader, där ett ordnande af gatu- förhållandena kanske icke behöfver komma i fråga ännu på många år.

Där åter reglering behöfves, där komma Stadsfullmäktige för visso under de tio åren att begagna sin lösningsrätt, som icke blir suspenderad, för att tillgodose den föregående utvecklingens kraf.

Att ett bifall till framställningen återigen medför någon inskränkning i de rättigheter, som genom lagen angående stadsplan och tomtindelning inrymts åt de enskilde att tvinga staden till inlösen af bebyggd gatumark och bebyggda tomt-delar, är ovedersägligt.

Men det innebär endast, att en rättighet, som de icke förut haft, åtminstone icke i den utsträckning som nu, blir för någon tid undanskjuten. Och då detta säkerligen länder samhället i dess helhet till fördel, borde äfven de enskilde kunna därmed åtnöjas. I alla händelser har lagen själf gifvit Konungen befogenhet att pröfva, huruvida icke samhällets bästa i detta full bör gå före de enskilda intressena. Och det är en sådan pröfning, hvad vår stad angår, som Stadsfullmäktige ansett sig böra få till stånd genom öfverklagade beslutet.

Som ofvan.

In fidem:
R. RHODIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 70.

Herrar Stadsfullmäktiges förklaring hade infordrats i anledning af de besvär, Kommissionären Gustaf Andersson m. fl. anfört öfver Stadsfullmäktiges beslut den 23 sistlidne April angående underdånig framställning om anstånd under tio års tid med stadens skyldighet att enligt 8 och 12 §§ i lagen angående stadsplan och

tomtindelning lösa gatumark och tomtdelar, och hade uppå remiss Byggnadsnämnden afgifvit förslag till dylik förklaring, hvarpå nu Beredningsutskottet, som jemväl hade att i ärendet sig yttra, efter föredragning beslöt hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte affatta den infortrade förklaringen i öfverensstämmelse med Byggnadsnämndens förslag.

In fidein:
W. BROCKMANN.

52. Magistratens resolution angående infordrande af stadsfullmäktiges yttrande I anledning af väckt förslag om höjning af hundskatten samt om ökning af bötesbeloppet för förseelse mot § 5 i ordningsstadgan för rikets städer.

Res.

Handlingarna öfverlemnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad, som anmodas att i ärendet afgifva yttrande och dermed till Magistraten inkomma samt remisshandlingarna dervid återställa.

Karlstads rådhus den 15 juni 1908.

På Magistratens vägnar:
CARL LIDBERG.

Till konungen.

Kungl. Maj:ts nådiga vilja är, att Dess Befallningshafvande i Värmlands län, efter vederbörande stadsmyndigheters hörande, häröfver afgifver underdånigt utlåtande.
Stockholm den 23 maj 1908.

På nådigaste befallning:
HUGO HAMILTON.

Med öfverlämnande af bilagda af Stockholms stadsfullmäktige till Öfverståthållareämbetet insända underdåniga framställning dels om vidtagande af erforderlig åtgärd för att hundskatt i Stockholm må kunna sättas till högst 30 kronor för hvarje djur dels ock om sådan ändring af den i 5 § af nådiga ordningsstadgan för rikets städer meddelade straffbestämmelse, att förseelse, som i samma paragraf

afses, må beläggas med böter högst 50 kronor, får Öfverståthållareämbetet i underdånighet meddela, att Ämbetet för sin del icke har något att erinra mot nådigt bifall till stadsfullmäktiges berörda framställning.

I samband härmed tillåter sig Öfverståthållareämbetet i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t samtidigt i nåder täcktes uti ofvaunnämnda paragraf af nådiga ordningsstadgan för rikets städer vidtagna den ändring, att hvad i paragrafen stadgas rörande ägare af hund i stället måtte komma att gälla innehafvare af hund. Det händer nämligen ofta att en hundägare af en eller annan orsak finner sig tvungen lämna sin hund till vård hos annan, och synes det Öfverståthållareämbetet rättvist, att i sådana fall den, som åtagit sig vården, får ansvara för de försummelser, hvartill han därutinnan möjligen gör sig skyldig.

Underdånigst:
ROBERT DICKSON.

Erik Bodman.

Stockholm den 15 april 1908.

Till Konungen.

Efter det de utsedde revisorerna för granskning af hufvudstadens drätselnämnds räkenskaper och förvaltning för år 1905 hos nämnden framhållit önskvärdheten att åtgärder blefve vidtagna till förhindrande af den skada och det ohägn å stadens dyrbara planteringar, som åstadkommes genom kringlöpande hundar, och drätselnämndens första afdelning därefter ingått till Stockholms stadsfullmäktige med förslag i ämnet, få stadsfullmäktige däri enligt denna dag fattadt beslut afgifva följande underdåniga framställning.

De föreskrifter, som nu finnas meddelade rörande hållandet af hundar här i staden, synas icke lämna möjlighet att förhindra ofog och ohägn af hundarna. En hvar kan lätt konstatera den stora och ständigt upprepade skadegörelse, dessa tillfoga stadens med stora kostnader anlagda och underhållna planteringar. Det har beräknats, att endast kostnaden för ersättande af genom hundar skadade gräsmattor och växter i planteringarna uppgår till minst 10,000 kr. om året, hvartill kommer den icke i penningar uppskattbara olägenheten att planteringarna genom skedd åverkan och däraf nödvändiggjord omplantering icke kunna hållas så vackra och prydliga, som afsikten varit. Dessutom torde det äfven gifvas andra områden, där vådan af att låta hundar fritt kringlöpa är än större, i det att där äfven hygieniska intressen åsidosättas.

Särskildt måste det tilldraga sig uppmärksamheten, att här i hufvudstaden ett stort antal hundar af sina ägare lämnas alldeles utan tillsyn och tillåtas i fullkomlig

frihet vistas utomhus snart sagdt hela dygnet. Det är naturligtvis i första rummet dessa hundar, som vålla de öfverklagade missförhållandena och det är sålunda förnämligast mot dem åtgärder böra vidtagas. Såsom sådana åtgärder skulle kunna ifrågasättas antingen att hundskatten bestämdes till så högt belopp, att personer däraf afskräckas från att hålla hundar, eller ock att noggranna regler utfärdas rörande hundhållningen, så att all skada och allt obehag därigenom förekommes. Skall man välja endera af dessa vägar, måste dock så stränga bestämmelser tillgripas för vinnande af afsedt syfte, att hållande af hund skulle blifva onödigt betungande äfven för personer, som äro verkligt intresserade af sina djur och äga vilja och förmåga att rätt uppfostra och vårda dem. Bästa lösningen torde därför vara att finna genom en måttfull användning af båda de ofvan angifna utvägarna. Genom en lämplig förhöjning af hundskatten skulle säkerligen ett betydande antal af de befintliga lösdrivande hundarna försvinna, och genom utfärdade ordningsregler torde det vara lätt att beträffande de öfriga förhindra skadegörelse eller hygienisk våda.

Med afseende å hundskatt, kan densamma enligt nu gällande bestämmelser ej sättas högre än till 15 kr. Detta belopp, som fastställdes genom nämnda förordningen den 1 juni 1877, är naturligtvis med nuvarande penningvärde ingalunda motsvarande hvad man 1877 afsåg. Redan af denna anledning kan en väsentlig förhöjning af skattebeloppet anses välgrundad. Då emellertid det i författningen angifna beloppet är ett maximum, som icke får öfverskridas, har detta maximum syntts böra vara tilltaget så, att det lämnar kommunalstyrelsen möjlighet att, om så påkallas, vidtaga skäliga höjningar af skattebeloppen, möjligen olika för större och mindre hundar, då de större hundarna, från kommunens sida sedt, äro till större skada än de små.

Enligt gällande författning äro tjänstehundar, tillhöriga statens skogs- och jägeribetjände, undantagna från beskattning. Detta undantag torde måhända i sammanhang med en ändring af bestämmelserna rörande hundskattens belopp böra utsträckas att gälla äfven s. k. sanitetshundar och andra i liknande humanitära syften hållna hundar.

Med afseende å de ordningsföreskrifter, som nu gälla beträffande hundhållning i hufvudstaden, innefattas desamma *dels* i § 5 af nämnda ordningsstadgan för rikets städer, hvarest stadgas:

«Ägare af hund vare pliktig att iakttaga hvad magistraten med afseende å sådant kreaturs utelöpande i stad till förekommande af olägenheter däraf förordnar, och vare för underlåtenhet härutinnan bot från och med två till och med 20 riksdaler. Härvid äger magistraten ock såsom äfventyr föreskrifva, att utelöpande hund må kunna genom polismyndighetens försorg upptagas och efter viss stadgad tid dödas, därest icke ägaren inom denna tid hunden återhämtar och erlägger ersättning för dess vårdande;»

dels ock i öfverståthållareämbetets kungörelse angående särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm utöfver hvad ordningsstadgan för rikets städer innehåller den 11 januari 1869.

Vidkommande berörda i ordningsstadgan för rikets städer stadgade straffpåföljd, lärer vara tydligt, att ett bötesmaximum af 20 kronor icke alls motsvarar de olägenheter, en vårdslös hundägare genom sin försummelse kan tillskynda samhället. Detta maximum har därför synts fullmäktige böra höjas åtminstone till 50 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt få stadsfullmäktige, som tillika enligt beslut denna dag till öfverståthållareämbetet afgifvit förslag om fullständigande uti nu ifrågavarande hänseenden af bestämmelserna i nyssnämnda särskilda ordningsföreskrifter, i underdånighet hos Eders Kungl. Maj:t anhålla:

1) att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga erforderlig åtgärd för att hundskatt i Stockholm må kunna sättas till högst 30 kronor för hvarje djur; och

2) att den i § 5 af nådiga ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 meddelade straffbestämmelse måtte ändras så, att förseelse af omförmäldt slag må beläggas med böter högst femtio kronor.

Stockholm den 3 februari 1908.

På stadsfullmäktiges vägnar:

Underdånigast

SIXTEN VON FRIESEN.

C. G. Barthelson.

Vidimeras

Ex officio:

GEORG SAMUELSON.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 74.

I anledning af Stadsfullmäktiges i Stockholm hos Konungen gjorda framställning dels om vidtagande af erforderlig åtgärd för att hundskatt i Stockholm må kunna sättas till 30 kr. för hvarje djur dels ock om sådan ändring i § 5 af ordningsstadgan för rikets städer, att förseelse, som i samma § afses må kunna beläggas med 50 kronors böter samt Öfverståthållareembetets hemställa i sammanhang dermed om jemväl den ändringen i sagde §, att hvad i densamma stadgas rörande egare af hund i stället må komma att gälla innehafvare af hund, hade Herrar

Stadsfullmäktiges yttrande infordrats tydligen med hänsyn till vederbörandes afsigt att föreslagna lagförändringarne skulle blifva allmänt gällande; Och beslöt nu Beredningsutskottet, som uppå remiss hade att i ärendet sig yttra, att hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte förklara, att Herrar Fullmäktige icke hade något att erinra mot lagändringarne i fråga.

In fidem:
W. BROCKMANN.

53. Magistratens resolution angående infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af Fröken Agnes Nilssons från Dye i Grafva socken ansökan att få å hotell Kristiania här i staden till spisande gäster utskänka vin och maltdrycker.

Res.

Hrr Stadsfullmäktige i Karlstad anmodas att öfver inneliggande ansökan afgifva yttrande och dermed till Magistraten inkomma samt remissbehandlingen dervid återställa.

Karlstads rådhus den 15 Juni 1908.

På Magistratens vägnar:
CARL LIDBERG.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands län.

Resolution.

Öfversändes till Magistraten i Karlstad, som anmodas att, efter Stadsfullmäktiges hörande i ärendet afgifva yttrande samt därmed jämte remissakten sedermera hit inkomma.

Karlstad i landskansliet den 3 Juni 1908.

På Landshöfdinge-Ämbetets vägnar:
TURE BROSTRÖM.   GEORG SAMUELSON.

Undertecknad, som från och med den 1 nästa Oktober öfvertagit den af fröken Edla Ljunggren å hotell Kristiania idkade matservering i förening med

tillhandahållande af vin och maltdrycker, får härmed vördsamt anhålla att från och med nämnda dag till och med innevarande års slut få öfvertaga bemälda Ljunggrens utskänkingsrättigheter.

Karlstad den 30 Maj 1908.

AGNES NILSSON.

Mot bifall till förestående ansökning har jag intet att erinra.

EDLA LJUNGGREN.

Frejdbetyg.

Att Fröken Agnes Nilsson från Dye, född den 5 mars år 1875 (sjuttiofem), åtnjuter medborgerligt förtroende, betygar Grafva församling i Värmlands län den 23 maj år 1908.

ALB. RUNE.
Kyrkoherde.

Att Fröken Agnes Nilsson från Dye af oss är känd för stadgadt väsen och pålitligt uppförande, varder härmed på begäran intygadt.

Grafva den 23 maj 1908.

ALB. RUNE.
Kyrkoherde.

JOH. JÖNSSON.
Komm.-n. ordf.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 75.

Hos Konungens Befallningshafvande i länet hade Fröken Agnes Nilsson från Dye, hvilken öfvertagit den matservering, Fröken Edla Ljunggren i förening med utskänkning af vin och maltdrycker till spisande gäster drifvit i hotell Kristiania här i staden, anhållit att från den 1 nästa Oktober intill årets slut utöfva förberörde Fröken Ljunggren beviljade utskänkingsrätt. I anledning häraf hade Stadsfullmäktiges yttrande infordrats samt i följd deraf Beredningsutskottet anmodats att utlåtande afgifva; Och beslöt nu Utskottet att hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte förklara att Herrar Fullmäktige icke hade något att erinra mot bifall till ansökningen i fråga.

In fidem:
W. BROCKMANN.

54. Vederbörande nämnds förslag rörande användningen af 1908 års anslag till nykterhetssakens främjande.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Vederbörande nämnd får härmed afgifva förslag rörande användningen af 1908 års anslag till nykterhetssakens främjande.

Enligt inhämtade upplysningar inestå hos Drätselkammaren af föregående års anslag ..... Kr. 1,183: 89

hvaraf emellertid äro genom Herrar Stadsfullmäktiges föregående beslut disponerade till varm mjölk å torget vintern 1907—1908 ..... Kr. 300: —
till en medellös drinkares härifrån staden uppehälle å alkoholisthem ..... » 600: — , 900: —

Återstå Kr. 283: 89

1908 års anslag utgör ..... Kr. 6,033: 75

hvaraf dock redan för läsestugorna disponerats enligt

Herrar Stadsfullmäktiges beslut ..... » 1,150: — Kr. 4,883: 75

Nu finnas alltså disponibla Kr. 5,167: 64

Med hänsyn till dessa medels användning har nämnden varit i tillfälle taga del af en framställning från styrelserna för stadens läsestugor och folkkök, hvari dessa påvisa, hurusom de funnit bästa lösningen af lokalfrågan för gamla läsestugan och folkköket för närvarande ligga i en sammanslagning af dessa båda inrättningar i en gemensam lokal, hvartill förhyrts öfre våningen i gården N:o 71 vid Vestra Torggatan (Skoglundska gården) emot 2,500 kronor årligen, och i hvilken framställning för året $\frac{1}{10}$ 1908— $\frac{1}{10}$ 1909 begäres anslag *dels*

till läsestugan i Haga hyresbidrag ... . Kr. 600: —

bidrag till bränsle och lyse ..... » 150: — Kr. 750: —

till gamla läsestugan och folkköket hyresbidrag och vattenafgift ..... » 2,536: —

till båda läsestugorna:

för tidningsprenumeration ..... Kr. 200: —

för inköp och bindning af böcker » 250: — » 450: — Kr. 3,736 —

dels en gång för alla för komplettering af gamla

läsestugans och folkkökets möblemang ..... Kr. 2,850: —

för lokalernas iordningsställande ..... » 200: — , 3,050: —

Summa Kr. 6,786: —

Att läsestugorna och folkköket fortfarande böra af Herrar Stadsfullmäktige stödjas medelst anslag, finner nämnden påtagligt. Visserligen är det belopp, som nu fordras, synnerligen högt, så högt till och med att årets nykterhetsanslag ej förslår därtill. Men beloppets storlek har sin förklaring i lokalförändringarna och sammanslagningen af folkköket med gamla läsestugan.

Folkkökets nuvarande lokal är, såsom förut påpekats, alldeles icke passande för ändamålet, då däremot den nyförvärfvade lokalen är synnerligen lämplig både med hänsyn till lokalens egen beskaffenhet och med afseende å läget.

Sammanslagningen bör verka till besparing och det torde med fog kunna antagas, att så småningom stadens bidrag till hyra skall kunna sänkas, då hållandet af folkköket och den med läsestugan förenade kaféörelsen bör äfven med ett mindre hyresbidrag kunna bli en lönande affär för innehafvaren, så snart det hela kommit ordentligt i gång.

Nämnden har fått sin uppmärksamhet riktad därpå, att det utom läsestugorna i staden finnes en del andra nykterhetskaféer, som verkligen förtjäna detta namn och som äfven kunde vara förtjänta af någon liten uppmuntran och något litet stöd af nykterhetsanslaget, naturligtvis icke på ett sådant sätt, att däraf bildas någon skadlig konkurrens för läsestugorna, utan blott som ett erkännande, där sådant kan ges, åt deras nykterhetsvänliga verksamhet. Nämnden har i detta afseende tänkt sig ett anslag af 200 kronor, att ställas till läsestugustyrelsens förfogande för att däraf lämna något understöd till tidningsprenumeration åt nykterhetskaféer i staden, som pröfvas däraf förtjänta.

Nämnden har inhämtat, att anslaget till drinkares underhåll å alkoholisthem icke blifvit användt, emedan det befarats vara för litet; Och föreslår därför en ökning af förutvarande anslaget till detta ändamål med 300 kronor.

Nämndens förslag till fördelning af nu disponibla kr. 5,167: 64 för nykterhetsändamål blir sålunda följande:

a) Till understöd åt nykterhetskaféer medelst tidningsprenumeration ställas till läsestugustyrelsens förfogande.....	Kr. 200: —
b) Anslaget till medellösa drinkares härifrån staden uppehåll å alkoholisthem ökas med.....	» 300: —
c) Till folkköket och de båda läsestugorna anslås för tiden $\frac{1}{10}$ 1908 — ^{30/9} 1909 begärda anslag till hyror, lyse och ved, vattenafgifter, tidningsprenumeration samt inköp och bindning af böcker	» 3,736: —
d) Återstoden användes till komplettering af gamla läsestugans och folkkökets möblemang och lokalernas iordningsställande, så långt det räcker.....	» 931: 64

Kr. 5,167: 64

Tillika ville nämnden hemställa, att hvad som utöfver dessa kr. 931: 64 pröfvas vara erforderligt för sist omnämnda ändamål intill det af läsestugu- och

folkköksstyrelserna begärda beloppet redan nu måtte af Herrar Stadsfullmäktige anvisas att utgå af 1909 års anslag till nykterhetsverksamheten.

Karlstad den 3 juni 1908.

K. J. LINDHOLM.

HUGO ZIEGLER.

E. V. GELIN.

K. J. LINDGREN.

KARL JOH. SWENSÉN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 76.

Från vederbörande nämnd hade till Herrar Stadsfullmäktige inkommit förslag angående användningen af innevarande års anslag till nykterhetssakens främjande samt af nämnden i sammanhang dermed gjord framställning, att Herrar Fullmäktige af skäl, nämnden anført, måtte redan nu bestämma, att af blifvande anslaget för år 1909 för förenämnde ändamål 2,118 kr. 36 öre skola utgå till fullständigande af gamla läsestugans och folkkökets möblemang samt lokalernas iordningställande; och hade Beredningsutskottet uppå remiss att öfver detta förslag och denna framställning afgifva yttrande samt beslöt nu efter föredragning att tillstyrka bifall till hvad nämnden föreslagit och hemställt.

In fidem:

W. BROCKMANN.

55. Föreläsningsstyrelsens framställning om anslag äfven för nästa år till anordnande af föreläsningar för arbetare samt om tillstånd att i vissa fall upptaga inträdesavgifter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Styrelsen för Karlstads föreläsninganstalt får härmed med bifogande af redogörelse för verksamheten under de två sistförflutna terminerna vördsamt an-

hålla, att anstalten för sin fortsatta verksamhet måtte äfven för det kommande arbetsåret utbekomma ett understöd af femhundra (500) kr. af Karlstads kommun.
Karlstad den 22 maj 1908.

RICHARD NORDIN

EMIL ANKERS.
ALFR. NYBERG.
ALFR. JOHNSON.

G. JAKOBSSON.
ALBERT AURELL.
HUGO SEVERIN.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Vid de flesta föreläsninganstalter i vårt land, äfven här i Värmland, har det länge varit vanligt, att af åhörarne vid föreläsningarna en viss mindre afgift upptagits. Det är så långt ifrån, att härigenom någon minskning i intresset för föreläsningarna inträdt, att erfarenheten snarare synes ådagalägga motsatsen. Den lilla afgiften, oftast utgående med 10 öre, har icke kunnat afskräcka någon, däremot har själfva den omständigheten, att den förefunnits, gjort föreläsningarna i det allmänna medvetandet liksom mera värda än då dessa betydelsefulla bildningstillfällen erbjudits helt och hållet för intet, en förmån, som ingalunda alltid riktigt uppskattats.

Enligt Herrar Stadsfullmäktiges beslut ha vid de i Karlstad hållna arbetareföreläsningarna inga afgifter fått upptagas. Föreläsninganstaltens styrelse har emellertid tagit i öfvervägande frågan om sådana afgifters lämplighet härstädes, äfven ur rent ekonomisk synpunkt, och därvid kommit till det resultatet, att det, särskildt då främmande och dyrbarare föreläsningkrafter anlitas, skulle vara af vikt, att styrelsen ägde rätt påbjuda en viss mindre inträdesavgift. Styrelsen anser sig i detta sammanhang böra påpeka, att den utan det tillskott, dessa afgifter kunna beräknas gifva, icke ser sig i stånd att med sitt nuvarande jämförelsevis ringa stats- och kommunala anslag uppehålla en fullt god föreläsningverksamhet.

Styrelsen får sålunda föreslå, det ville Herrar Stadsfullmäktige bestämma, att styrelsen finge, när den så pröfvar lämpligt, vid arbetareföreläsningarna upptaga en viss mindre afgift.

Karlstad den 29 maj 1908.

RICHARD NORDIN.

EMIL ANKERS. G. JAKOBSSON. HUGO SEVERIN.
ALFR. NYBERG. ALFR. JOHNSON.

REDOGÖRELSE

— för —

af föreläsningstyrelsen anordnade föreläsningar under höstterminen 1907 och vårterminen 1908.

Antalet föreläsningar: under hösten 11, under våren 16, de flesta hållna å lördagsaftnar. — Terminernas första föreläsningar höllos den 16 okt. och den 15 jan., deras sista den 14 dec. och den 22 maj.

Antalet åhörare: tillsammans 5,220; däraf på hösten 2,090, på våren 3,130. Åhörareantalet pr gång har växlat mellan 75 och 500. (Obs! Siffrorna ungefärliga).

Föreläsare:

Med. lic. V. A. Rinander.....	2	föreläs.
Kapten H Falk	2	»
Kyrkoherde C. W. Bromander	1	»
Seminarieadjunkten O. Olsson.....	5	»
Lektor R. Nordin.....	3	»
Lektor J. Börjesson.....	1	»
Läroverksadjunkten A. Bergh	2	»
Kyrkoherde R. Conricus.....	1	»
Lektor N. Bure	2	»
Läroverksadjunkten A. Zackrisson . . .	2	»
Fabrikör N. Holmström	1	»
Läroverksadjunkten G. A. Ringselle ..	1	»
Folkhögskoleföreståndaren V. Dahlgren	1	»
Fröken Nancy Envall	1	»
Docenten N. Holmgren.....	1	»
Professor O. E. Lindberg.....	1	»

Föreläsningsslokaler ha varit dels allm. läroverkets högtidssal, dels nya folkskolans stora sal, dels Klara och Haga ordenshus

Föreläsningssämnen.

1) *Historiska* (9):

- O. Olsson: Franska revolutionen (3).
  - » Utvecklingen af stormakternas kolonialvälde under 1800-talet (1).
- R. Nordin: Ras- och samhällsproblem i det nutida Förenta staterna (1).
  - » Ryssland och Japan, några jämförelser och synpunkter (2).
- H. Falk: Bastiljen i sagan och i verkligheten (1).

- A. Berg: En blick på de inre förhållandena i det 17:de århundradets Ryssland (1).
- 2) *Geografiska* (4).
N. Bure: Bilder från Schweiz (2).
A. Ringselle: Minnen och intryck från en resa till och genom Lappland (1).
N. Holmgren: Ett besök hos vilda indianer vid Amazonflodens källflöden (1).
- 3) *Religionshistoriska och filosofiska* (2):
O. E. Lindberg: Om Muhammeds lif och lära (1).
J. Börjeson; Olikheten människor emellan i s. k. temperament (1).
- 4) *Litteratur- och kulturhistoriska* (2):
A. Berg: Bilder ur Gøtbes Faust (1).
C. W. Bromander: Ett värmlänaskt prästhus med litterära traditioner (1).
- 5) *Sociala* (5):
R. Conricus: Egnahemsfrågan (1).
Nancy Envall: Kvinnans praktiska utbildning (1).
N. Holmsten: Om emigrationen (1).
O. Olsson: Arbetaryklassens folkbildningsrörelse (1).
H. Falk: De stora rikedomarna och deras uppkomst (1).
- 6) *Naturvetenskapliga* (2):
A. Zackrisson: Väderlek och klimat (1).
» Sveriges geologiska utveckling (1).
- 7) *Medicinsk-hygieniska* (3):
V. A. Rinander: Om lungsoten och dess bekämpande (2).
V. Dahlgren: Alkoholen och det sköna (1).
- Karlstad den 31 maj 1908.

RICHARD NORDIN.

KASSA-BERÄTTELSE

— öfver —

Föreläsningens verksamhet för år 1907.

Inkomster:

Jan. 7	An Saldo från 1906	11: 60
	» Stadsfullmäktiges anslag för 1907	500: —

April 23	›	Inkomst från afhållen Geijersafton	36: 75	
Juli 2	›	1:sta hälften af statens anslag för 1907.....	250: —	
Dec. 23	›	2:dra » » » » »	250: —	1,048: 35
				<hr/>
				Kronor 1,048: 35

Utgifter:

Per Föreläsare.....	640: 50			
› Annonser, trycksaker och porto.....	95: —			
› Omkostnader för användandet af läroverkets sal jemte hyra och transporter af skioptikon.....	189: —			
› Omkostnader för användandet af Haga och Klara ordenslokaler	20: —			
› Saldo till 1908	103: 85	1,048: 35		
				<hr/>
				Kronor 1,048: 35

Karlstad den 19 mars 1908.

ALFR. NYBERG.
Anstaltens kassör.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 77.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för anordnande af föreläsningar för arbetare anhållit om ett anslag äfven för nästa år af 500 kr. samt tillika hemställt, att Styrelsen måtte i sådana fall, der Styrelsen pröfvade detta lämpligt, berättigas att vid föreläsningarne upptaga en viss mindre afgift. Häröfver hade uppå remiss Beredningsutskottet att sig yttra samt beslöt efter föredragning och hållen diskussion att tillstyrka bifall till hvad Styrelsen sålunda gjort framställning om, dock torde Herrar Fullmäktige för anslaget åtnjutande uppställa såsom vilkor, att föreläsningarne så anordnades, att statsunderstöd kunde erhållas, samt att dylikt understöd i behörig ordning söktes och tillika bestämma, att, derest anslag för hür ifrågavarande ändamål skulle ifrågasättas jemväl för år 1910, ansökan derom skall vara till Herrar Fullmäktige ingifven före den 1 Juni nästa år och dervid åtföljas af en redogörelse öfver användningen af nu beviljade anslag.

In fidem:
W. BROCKMANN,

59. Herrar Zieglers och Huss' motioner om påskottning af snö genom Drätselkammarens försorg å allmänna körbroarne inom staden samt å körvägarne å ömse sidor om jernvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ända.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 26 Mars 1908.

§ 45.

Väcktes af Herr Ziegler muntligen motion, att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att ombesörja, det snö på stadens bekostnad påskottades broarne öfver Klarelfven inom staden äfvensom kanalbron vid de tillfällen, då det är slädföre å stadens gator och släde inom staden allmänt begagnas, men föret å broarne gått bort, i sammanhang hvarmed Herr Huss hemställde, att dylik snöpåskottning äfven måtte verkställas å ömse sidor om jernvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ände.

Dessa Herrar Zieglers och Huss' motioner blefvo af Herrar Stadsfullmäktige remitterade till Drätselkammaren för yttrandes afgifvande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 13 April 1908.

§ 11.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herr Ziegler väckt motion därom, att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att ombesörja, det snö på stadens bekostnad påskottades broarne öfver Klarälven inom staden äfvensom kanalbron vid de tillfällen, då det vore slädföre å stadens gator och slädar inom staden allmänt begagnades, men föret å broarne gått bort, hvarjämte Herr Huss i sammanhang därmed hemställt, att dylik snöpåskottning äfven måtte verkställas å ömse sidor om järnvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ända; Och hade nu Drätselkammaren, uppå remiss, att häröfver afgifva utlåtande.

Drätselkammaren ville härvid erinra, att då staden ej hade att taga befattning med underhållet af broarne öfver Klarälven inom staden, frågan om snö-

påskottning å dessa broar hort hänskjutas till de särskilda direkttioner, som å vanderbörande brobyggnadsskyldiges vägnar hade att ombesörja underhållet af nämnde broar, hvarjämte Drätselkammaren in fråga om kanalbron jämväl ville påpeka, att denna bro underhölles af Hamnstyrelsen. .

Då det emellertid kunde anlagas, att vederbörande brobyggnadsdirektioner liksom Hamnstyrelsen ej torde lägga hinder i vägen för vidtagandet af de i motionen ifrågasatta åtgärderna, beslöt Drätselkammaren att i anledning af motionärernas förevarande framställning uttala, det Drätselkammaren för sin del ej hade något att erinra emot, att snöpåskottning på stadens bekostnad verkställdes såväl å omförmålda broar som ock å ömse sidor om järnvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ända, allt naturligtvis i den mån, som sådant, med hänsyn till i närheten befintlig tillgång på snö, vore möjligt.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 65.

Sedan Drätselkammaren uppå remiss yttrat sig öfver Herrar Zieglers och Huss motioner, att vid tillfällen, då sådant kunde anses erforderligt, smö måtte genom Drätselkammarens försorg påföras körbroarne inom stadens område äfvensom körvägen å ömse sidor sidor om jernvägsöfvergången i Östra Torggatans södra ände, så hade Beredningsutskottet att i ärendet sig yttra, och beslöt nu Utskottet efter föredragning att förorda det motionerna måtte bifallas på sätt Drätselkammaren hemställt.

In fidem:
W. BROCKMANN.

60. Herr Lundbergs motion om uppsättande på stadens bekostnad af gatnummerskyltar och husnummerplåtar inom de nya stadsdelarne.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

I mån som Herrhagen allt mera bebygges, ökas svårigheten att under an gifvet tomnummer återfinna en sökt gård. Äfven med tillhjälp af tillgänglig ori-

enteringskarta är icke alltid lätt att bland 418 tomtnummer utan mycket letande återfinna det man söker.

Till Herrar Stadsfullmäktige hemställes för den skull, att samma numreringsätt utmed de olika gatorna, som redan införts i den inre staden, måtte snarast möjligt utsträckas äfven till stadsdelarna Haga och Herrhagen samt efter skedd fullständig tomtindelning till de öfriga stadsdelarna, äfvensom att Drättselkammaren finge i uppdrag att i gatuhörnen på lämpligt sätt uppsätta namnplåtar för de olika gatorna och förse de uppförda husen med nummerplåtar i likhet med hvad som skett i den inre staden.

Karlstad den 8 februari 1908.

N. LUNDBERG.

I motionen instämmer

AXEL DAHLMAN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drättselkammaren i Karlstad den 9 Mars 1908.

§ 4.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herr Lundberg, med instämmande af Stadsfullmäktiges Herr Ordförande, väckt motion därom, att Drättselkammaren måtte erhålla i uppdrag att i stadsdelarne Haga och Herrhagen samt, efter skedd tomtindelning, jämväl i de öfriga nya stadsdelarne dels låta i gatuhörnen på lämpligt sätt uppsätta namnplåtar för de olika gatorna d.l.s ock låta förse de uppförda husen med nummerplåtar efter samma numreringsätt utmed gatorna, som funnes infördt i den inre staden.

Drättselkammaren, som uppå remiss hade att i detta ärende afgifva yttrande, ville till alla delar instämma med motionärerna i fråga om behofvet af adressbeteckningars anbringande å gatorna och husen inom de nya stadsdelarne.

Dock ville Drättselkammaren härvid framhålla, att gatunamnplåtar redan blifvit genom Drättselkammarens försorg uppsatta inom stadsdelarne Haga och Herrhagen, i den mån gatorna därstädes blifvit färdigreglerade, hvarjämte Drättselkammaren ansåge sig böra erinra, att, som ny tomtindelning vore föreslagen inom stadsdelarne Haga och Herrhagen, adressnummer å husen därstädes ej kunde för närvarande uppsättas, men skulle Drättselkammaren, i händelse af bifall till motionen ifråga, gå i författning om anbringande af husnummerplåtar inom dessa stadsdelar, så snart frågan om tomtindelningen blifvit slutligen afgjord.

I anslutning till hvad Drättselkammaren anfört beslöt Kammarerna tillstyrka

Herrar Stadsfullmäktige att bifalla motionen, hvarjämte Drätselkammaren hemställde, att kostnaderna för de ifrågasatta namn- och nummerplåtarnes anskaffande och uppsättning måtte få bestridas af stadskassan.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 66.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herr Lundberg väckt motiou om uppsättande genom Drätselkammarens försorg i de nya stadsdelarne af gatunamnskylltar och husnummerplåtar, deröfver Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtande hvarefter utskottet hade att i ärendet sig yttra samt beslöt efter föredragning att i Kammarens utlåtande instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

6. (Forts. Se trycket för ²⁶/₃ 1908.) **Byggnadsnämndens förslag till ändringar i gällande stadsplan.**

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 13 April 1908.

§ 12.

Sedan Byggnadsnämnden uti till Herrar Stadsfullmäktige afgifvet förslag om vissa ändringar i fastställda stadsplanen jämväl hemställt, att bredden af Tingvallagatan i dess sträckning mellan Södra Kyrkogatan och Eneströmsgatan skulle minskas från 22 meter till 12 meter samt Herrar Fullmäktige vid ärendets behandling beslutat återremittera nämnda fråga till Drätselkammaren, så hade nu Kammararen att häröfver ånyo afgifva yttrande.

Drätselkammaren ville härvid framhålla, att enligt Kammarens förmenande någon större trafik ej vore att förvänta å denna del af Tingvallagatan, hvadan gatubredden därstädes utan olügenhet skulle kunna minskas till föreslagna 12 meter

Efter all sannolikhet komme nämligen trafiken till saluhallen och de östra stadsdelarne att från den egentliga staden gå fram genom Kungsgatan och från hamnen genom Eneströmsgatan—Karlbergsgatan eller Eneströmsgatan—Kungsgatan, hvaregenom, hvad hamntrafiken anginge, en del besvärligare stigningar undvekes.

Då trafiksynpunkten sålunda ej syntes påkalla större bredd å denna gatudel än, hvad Byggnadsnämnden föreslagit eller 12 meter och härtill komme, att den föreslagna minskningen skulle medföra lindring i kostnaden för gatans underhåll, fann Kammaren för sin del ej något skäl att frångå sitt förut i ärendet meddelade utlåtande, uti hvilket Kammaren tillstyrkt Herrar Stadsfullmäktige att bifalla Byggnadsnämndens förevarande förslag.

Därest detta förslag skulle bifallas, torde enligt Drätselkammarens åsigt det område, som läge emellan den fastställda gatulinien med 22 meters bredd af gatan och den nu föreslagna gatulinien med 12 meters bredd af gatan icke böra tillsvi-dare bebyggas utan i stadsplanen inläggas som planteradt område.

Beträffande den i s. k. bankens trädgård belägna bostadsbyggnad, hvilken tillhörde Öfversångläraren N. Fr. Lindh, och hvars inlösen af staden ansetts erforderlig, därest gatan skulle bibehållas vid sin fastställda bredd af 22 meter, hade förberedande undersökningar verkstälts angående äganderätten till den mark, hvarå byggnaden funnes uppförd, och hade därvid framgått följande.

Såvidt af tillgängliga handlingar och kartor kunnat utrönas, syntes Öfversånglärare Lindh vara ägare till en del af ägofiguren N:r 140 och hela ägofiguren N:r 142 enligt Finemans karta af år 1792.

Vid jämförelse mellan denna karta och en af kommissionslandtmätaren Sten Ström öfver området uppgjord uppmätningsskarta, å hvilken 1792 års karta blifvit i samma skala upptransporterad, visade det sig, att Lindhs ifrågavarande byggnad endast med ett litet hörn i sydost läge på Lindh tillhörig mark, nämligen ägofiguren N:r 142, under det att den återstående och hufvudsakligaste delen af byggnaden vore belägen dels på en å 1792 års karta med Litt. N. betecknad ägofigur, till hvilken Lindh, såvidt Kammaren hade sig bekant, ej kunnat styrka någon äganderätt, dels ock på en å 1792 års karta utlagd väg, hvilken, såvidt kartan utvisade, tillhörde staden. Sistnämnda väg sammanföle icke med den väg, som nu ledde öfver detta område, utan läge till sin sträckning mera sydligt än den nuvarande vägen. Äfven om emellertid något fel beträffande vägens sträckning skulle föreligga å 1792 års karta eller hafva uppkommit vid kartans transporterung, syntes i alla händelser handlingarne utvisa, att Lindhs ifrågavarande bostadsbyggnad till sin hufvudsakligaste del läge å mark, hvartill Lindh, såvidt af tillgängliga handlingar framginge, icke vore ägare.

På grund af sålunda anförda förhållanden ville Drätselkammaren såsom sin mening uttala, att därest Herrar Fullmäktige ansåge ifrågavarande del af Tingvalla-

gatan böra bibehållas vid en bredd af 22 meter, någon inlösen för stadens räkning af Öfversångsläraren Lindhs i gatan belägna bostadsbyggnad ej torde blifva erforderlig, hvadan afgörandet om gatubreddens syntes kunna ske utan hänsyn till berörda lösenfråga.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Till Drätselkammaren i Karlstad.

Undertecknad, ägaro av bebyggd mark i Tingvallagatans östra del, förklarar sig härmed villig att utan ersättning avstå för gatans framdragning erforderlig mark, utgörande 8 m² eller 2,175 kv.-fot, dock med villkor att i nämnda gata stående byggnad av staden löses med taxeringsvärdet, som är 15,000 kr., att betalas när gatan framdrages. I nämnda summa ingår även den ersättningsskyldighet, som ägaren på grund av mellanvarande kontrakt kan få vidkännas mot sina hyresgäster.

Vördsamt
N. FR. LINDH.

Karlstad den 25 april 1908.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 4 maj 1908.

§ 3.

Föredrogs ett från Öfversångsläraren N. Fr. Lindh till Drätselkammaren inkommet erbjudande att utan ersättning afstå för Tingvallagatans framdragande erforderlig mark, under villkor, att en Lindh tillhörig, i nämnda gata belägen byggnad af staden inlöstes för ett pris af 15,000 kronor; Och beslöt Drätselkammaren att under hänvisning till den utredning angående äganderätten till ifrågavarande mark, som innefattades i Drätselkammarens den 13 nästlidne april afgifna utlåtande rörande den af Herrar Fullmäktige återremitterade frågan om föreslagen minskning i Tingvallagatans bredd, överlämna framställningen till Herrar Stadsfullmäktige för att i sammanhang med nämnda fråga bringas till Herrar Fullmäktiges kännedom.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 68.

På grund af återremiss hade Drätselkammaren ånyo afgifvit utlåtande i anledning af Byggnadsnämndens hos Herrar Stadsfullmäktige väckta förslag att bredden å Tingvallagatans östligaste del emellan Södra Kyrko- och Eneströmsgatorna måtte minskas från i stadsplanen fastställda 22 meter till 12 meter, hvarefter nu jemväl Beredningsutskottet hade att än en gång i denna sak sig yttra.

Byggnadsnämndens ifrågavarande framställning hade gjorts för att bespara staden utgift för lösen af mark och hus, hörande till s. k. bankens trädgård och hade därför också af Utskottet i dess förra yttrande i detta ärende tillstyrkts. Emellertid hade Drätselkammaren i följd af återremissen verkställt utredning angående eganderätten till den mark, som skall i gatudelen enligt gällande stadsplan ingå, och framginge af denna utredning med största sannolikhet att staden redan vore egare af denna mark. Någon lösensskyldighet skulle alltså i detta fall icke åligga staden. Beredningsutskottet saknade därför numera anledning att vidhålla sitt tillstyrkande af bifall till Byggnadsnämndens förslag. Utskottet beslöt därför också nu att hemställa, det Herrar Stadsfullmäktige icke måtte söka någon ändring i stadsplanen beträffande gatudelen i fråga men af försiktighets skull bestämma, att densamma icke skall tillsvidare utläggas och ordnas till större bredd än 12 meter samt i sammanhang dermed uppdraga åt Drätselkammaren att om möjligt söka åstadkomma fullständig utredning rörande eganderätten till den mark som af innehafvaren af s. k. bankens trädgård disponeras och skall i gatudelen ingå.

In fiden:

W. BROCKMANN.

18. Drätselkammarens framställning om jordbyte med statens jernvägar.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 6 December 1907.

§ 8.

Enligt Herrar Stadsfullmäktiges uppdrag hade Drätselkammaren på sin tid hos Kungl. Järnvägsstyrelsen gjort framställning om sådant jordbyte mellan Statens

Järnvägar och staden Karlstad, att Statens Järnvägar till staden afstode 735,775 kvadratmeter af ägofigurerna N:ris 343 och 344 i stadsdelen Viken härstädes samt staden till Statens Järnvägar lika stort område af ägofiguren N:ris 1081, vilket senare område vore beläget omedelbart söder om Statens Järnvägars mark under N:ris 344.

Uti en till Distriktsförvaltningen vid Statens Järnvägars II distrikt den 9 sistlidne Juli aflåten skrifvelse, af hvilken Drättselkammaren erhållit del, hade emellertid Kungl. Järnvägsstyrelsen framhållit, dels att utöfver de delar af ägofigurerna N:ris 343 och 344, af hvilka staden genom det föreslagna bytet skulle komma i besittning, för stadens räkning uppenbarligen erfordrades ytterligare mark för att genom anläggning af väg eller gata bereda tillträde till de tomter, som genom ägoutbytet skulle komma att regleras, dels ock, att Kungl. Styrelsen af en vid Drättselkammarens framställning fogad karta inhämtat, att ifrågasättande ägofigurerna N:ris 343 och 344 blifvit i stadsplanen upptagna till allmän plats, hvadan och då dessa områden tilläfsventyrs eljes komme att tagas i anspråk för uppförande af boställsbus eller för annat Statens Järnvägars ändamål, det kunde ifrågasättas, huruvida icke redan nu ett ägoutbyte mellan hela Statens Järnvägars berörda område, å ena, samt staden tillhörig mark, å andra sidan, borde äga rum.

Kungl. Järnvägsstyrelsen hade fördenskull anmodat distriktsförvaltningen att med stadens myndigheter inleda underhandlingar angående sådant vidsträcktare ägoutbyte mellan Statens Järnvägar och Karlstads stad, som af Kungl. Järnvägsstyrelsen ifrågasatts.

I anledning häraf hade underhandlingar i berörda hänseende blifvit förda mellan distriktsförvaltningen genom baningeniören E. Hård af Segerstad, å ena, samt Drättselkammaren genom stadsbyggmästaren Carl Crispin, å andra sidan, och hade därvid öfverenskommit att hos vederbörande föreslå sådant ägoutbyte mellan Statens Järnvägar och Karlstads stad, att Statens Järnvägar till staden afstode hela ägofigurerna N:ris 343 och 344 i stadsdelen Viken härstädes om tillhoppa 15,118,06 kvadratmeter mot det att staden till Statens Järnvägar afstode två å en af stadsbyggmästaren Carl Crispin den 6 Decenber 1907 upprättad karteskiss med Litt. A. och B. betecknade särskilda jordområden om tillhoppa 1,470 kvadratmeter.

Vid granskning af det sålunda uppgjorda förslaget syntes det Drättselkammaren, att det såväl för genomförandet af tomreglering som äfven för andra framdeles förefallande behof vore till fördel för staden att blifva ägare af det område som genom ägoutbytet skulle tillfalla staden, under det åter de till arealen smärre, men för Statens Järnvägar i anseende till belägenhet lämpligare jordområden, hvilka staden skulle till Statens Järnvägar afstå, ej kunde anses vara för staden för något särskildt ändamål erforderliga,

I anledning af hvad sålunda förekommit beslöt Drätselkammaren hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte hos Kungl. Järnvägsstyrelsen anhålla, det Kungl. Styrelsen ville till Kungl. Maj:t ingå med underdånig framställning om verkställandet af ofvan omförmälda af baningeniören Hård af Segerstad och stadsbyggmästaren Crispin föreslagna ägoutbyte mellan Statens Järnvägar och Karlstads stad.

Vid Kammarrens framställning skulle fogas ofvan åberopande, af stadsbyggmäslaren Crispin i ärendet upprättade karteskiss.

Som ofvan

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Byggnadsnämnden i Karlstad den 11 Mars 1908.

§ 35.

Till Byggnadsnämnden hade remitterats Drätselkammarens framställning angående ägoutbyte emellan Statens järnvägar och Karlstads stad.

Af handlingarna inhämtades, att staden skulle erhålla ägofigurerna N:ris 343 och 344 i Viken om tillhoppa 15,118,06 kvadratmeter med hufvudsakligen sankt läge, ingående till en mindre del i byggnadskvarter och gata, men till största delen å fastställda stadsplanen betecknade som »reserveradt område». Dessa ägofigurer voro tvifvelsutan behöfliga för staden så mycket hällre, som man icke gärna kunde tänka sig, att det reserverade området kan komma att användas annorledes än som öppen plats. Genom det föreslagna bytet skulle staden afstå två områden om tillhoppa 1,470 kvadratmeter, bildande fortsättningar af nuvarande järnvägsområdet, det ena om 520 kvadratmeter, vester om Grefvegatan, det andra om 950 kvadratmeter, öster om Östra Torggatan.

I betraktande af att det förra området icke vore af någon vikt för staden att behålla, och att det senare området, äfven om det vore mindre tilltalande att afhända staden detsamma, då det utgjorde en plantering, i allt fall kunde, om det funnes för järnvägen behöfligt, från staden exproprieras, fann sig Byggnadsnämnden bära tillstyrka bytet såsom för staden icke ofördelaktigt.

Som ofvan.

In fidem:

HARALD WIDMARK.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 67.

För underlättande af gatu- och tomtregleringen inom stadsdelen Viken hade Drätselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning om åtgärder från Herrar Fullmäktiges sida till åstadkommande af egoutbyte emellan staden och statens jernvägar, hvaröfver uppå remiss Byggnadsnämnden afgifvit tillstyrkande utlåtande; Och beslöt nu Utskottet, som äfven hade att i detta ärende sig yttra att också förorda bifall till hvad Drätselkammaren i denna sak hemställt.

In fidem:
W. BROCKMANN.

15. (Forts. Se trycket ¹³/₂ 1908). Herrar Bergs och Mobergs motion om borttagande af planteringen i Östra Torggatans södra del.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad den 13 Februari 1908.

§ 22.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade åtskilliga gårdegare och hyresgäster utmed Östra Torggatans södra del emellan Tingvalla- och Hamngatorna inkommit med en af Herrar Berg och Moberg såsom motion upptagen framställning om borttagande eller förändring af planteringen i sagde gatudel; öfver hvilken framställning uppå remiss Trädgårdsstyrelsen, Drätselkammaren och Beredningsutskottet afgifvit yttranden och dervid tillstyrkt planterings borttagande. Emellertid beslöto nu Herrar Fullmäktige efter i ärendet hållen diskussion att återemittera detsamma till Trädgårdsstyrelsen med anmodan att inkomma med förslag till ny lämplig plantering i gatudelen i fråga i händelse Herrar Fullmäktige skulle komma att besluta den nuvarande planterings borttagande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

*Utdrag ur protokoll, hållet vid Karlstads
trädgårdsstyrelsens sammanträde den 15 April 1908.*

Närvarande: Herrar Forssell, Adde och undertecknad.

§ 1.

Till förnyad behandling förelåg nu frågan om borttagandet af alléträden i Ö:a Torggatan, hvarom motion blifvit i stadsfullmäktige väckt af hrr C. F. Berg och A. G. Moberg; och hade Herrar Stadsfullmäktige vid ärendets behandling återremitteradt detsamma till trädgårdsstyrelsen. Efter hållen öfverläggning i ärendet, beslöt trädgårdsstyrelsen att till sitt förut gjorda uttalande göra det tillägg, att om nya träd skola planteras i de gamlas ställe styrelsen för sin del ansåge att träden böra utgöras af lindar i st. f. de nuvarande olämpliga silfverpopplarne, och att planteringen bör utföras, enligt ettdera af tvenne bifogade förslag, betecknade med litt. A. och B.

För sin del ville trädgårdsstyrelsen uttala sig till förmån för alternativet B. där träden stå i sicksack. Kostnaden för borttagandet af de gamla träden samt plantering af nya har af trädgårdsdirektör Granqvist beräknats till 861 kr. utan och 1,509 kronor med galler. Då de gamla träden innan de kunna helt borttagas, först måste barkas och torka och det härför åtgår omkring 2 år kan ej heller någon nyplantering utföras före denna tid, hvadan något anslag f. n. ej är behöfligt.

In fidem:
CONRAD FRISTEDT.

Kostnadsförslag

öfver

ny trädplantering å Östra Torggatan mällan Hamngatan och Torget.

Rothuggning af 42 gamla träd å 6 kr.	252: —
Bortkörning af rötter och grenar	42: —
Upptagning af gropar till nya träd och ditförsel af ny jord 36 st. å 6 kr.	216: —
Nya träd, lindar 36 st. å 4 kr.	144: —
Plantering och uppbindning.....	27: —
Trädskyddare af bandjern	180: —
	<hr/>
	Kronor 861: —

Om galler af jern som önskligt vore inköpes och lägges på jorden kring träden, för att densamma ej må blifva så hårdt tilltrampad, ökar detta kostnaden med 18 kr. för hvarje träd eller tillsammans Kr. 648: —
Karlstad i Maj 1908.

C. H. GRANQUIST.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktige i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 64.

På grund af återremiss hade Beredningsutskottet att ånyo yttra sig i anledning af åtskilliga fastighetsägares och hyresgästers utmed Östra Torggatans södra del emellan Tingvalla- och Hamngatorna hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda, af Herrar Berg och Moberg såsom motion upptagna framställning om borttagande eller förändring af planteringen i sagda gatudel; Och beslöt nu Utskottet efter tagen del af Trädgårdsstyrelsens förnyade yttrande samt hällen öfverläggning att vidhålla sin i detta ärende förut gjorda hemställan, att de nu befintliga träden i gatudelen i fråga måtte såsom förorsakande väsendtliga olägenheter borttagas.

Hvad åter anginge Trädgårdsstyrelsens i dess förnyade yttrande hafda förslag om nyplantering, så ville det synas Utskottet att beslut i anledning deraf *nu* hvarken behöfde eller borde fattas i främsta rummet därför, att de gamla träden ej kunde tänkas borttagna förrän minst två år härefter och det skäl, som föranledt planteringen anläggande, behofvet af skydd mot inträffad ellsolyckas utbredning, numera knappast hade någon betydelse, sedan staden erhållit vattenledning och ett väl ordnad brandväsende samt för öfrigt klokt torde vara att, innan beslut om nyplantering eller icke fattades, man finge någon tid se och söka vänja sig vid gatan utan träd, helst som fastighetsegarne utmed densamma, sedan gatan börjat blifva en affärsgata, ansåge sig kunna göra anspråk på att affärslokalerna i deras fastigheter icke undanskymdes af stadens gatuplanteringar; Och beslöt därför Utskottet hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige för närvarande endast måtte bestämma, att nu befintliga träden i gatudelen i fråga skola snarast möjligt borttagas och derom lemna Trädgårdsstyrelsen uppdrag.

In fidem:
W. BROCKMANN.

61. Beredningsutskottets förslag till fördelning af Mellqvistska slöjdstipendiet.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 4 September 1908.

§ 78.

Sedan Rektor vid härvarande folkskolelärareseminarium till Herrar Stadsfullmäktige insändt till honom inom föreskrifven tid ingifna ansökningar till Mellqvistska slöjdstipendiet från utexaminerade seminariieleverna August Richard Göthblad, Gustaf Leonard Jansson, Olof Sigfrid Olsson samt David Lindmark jemte eget och slöjdlärarens vid seminariet yttrande öfver ansökningarna, så hade nu uppå remiss Beredningsutskottet att afgifva förslag till stipendiets fördelning.

Vid handlingarnes föredragning fann Utskottet, att samtliga sökandena hade kompetens för stipendiums erhållande, att sökandena Göthblad och Lindmark vore hemmahörande här i staden, men att så icke vore förhållandet med de båda öfriga sökandena samt att rektorn och slöjdläraren vid seminariet i främsta rummet förordat Göthblad och Jansson till stipendiums erhållande.

Härpå inhemtades af donationsbrevet rörande stipendiifonden, att årliga räntan å fonden icke finge uppdelas i flere än två stipendier samt att här i staden hemmahörande sökande till stipendiet skulle ega företräde, hvarefter Utskottet beslöt hemställa, att Herrar Fullmäktige ville af nu för utdelning tillgängliga räntan å stipendiifonden, hvilken ränta uppginge till 500 kr., tilldela sökandena Göthblad och Lindmark hälften hvardera att på vanliga vilkor åtnjutas.

In fidem:
W. BROCKMANN.

**Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908**

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 25 September.

N:o 6^{1/2}.

63. Fattigvårdsstyrelsens framställning om ett tilläggsanslag för till- och ombyggnaderna vid Klaraborg.

Utdrag af protokollet, hållet hos Fattigvårdsstyrelsen i Karlstad den 1 September 1908.

§ 2.

De af Fattigvårdsstyrelsen utsedde komiterade för bringandet till verkställighet af Herrar Stadsfullmäktiges beslut angående om- och tillbyggnader vid Klaraborg hade till Styrelsen inkommit med anmälan, att det af Herrar Fullmäktige för sagde arbeten beviljade anslaget visade sig otillräckligt, dervid Herrar komiterade till Styrelsen öfverlemnade en af dem upprättad jemförande tablå öfver de ursprungligen beräknade kostnaderna och kostnaderna sådana desamma nu stälde sig efter erhållna entreprenadanbud. Af denna tablå inhemtade Styrelsen dels att sjelfva byggnadsarbetet, som ursprungligen beräknats till 180,830 kr., droge en kostnad af 216,273 kr., dels att kostnaden för värmeledning m. m., beräknad till 36,300 kr., uppginge till 66,500 kr., dels ock att Herrar Komiterade ansett sig i sin tablå böra upptaga i ursprungliga kostnadsförslaget ej beräknade kostnaden, 700 kr., för stängsel- och planeringsarbeten. Deremot hade Herrar Komiterade med hänsyn till redan utförda arbeten och de inkomne entreprenadanbudan ansett sig kunna nedsätta posten för oförutsedda utgifter från ursprungliga 8,710 kr. till 6,367 kr. Totalkostnaden skulle alltså i stället för ursprungligen beräknade och af Herrar Stadsfullmäktige beviljade 236,000 kr. uppgå till 300,000 kr., hvadan sålunda ett tilläggsanslag af 64,000 kr. vore behöfligt.

Tydligt vore, att det resultat, hvartill Herrar Komiterade kommit, måst å Styrelsen göra ett synnerligen oangenämt intryck, helst som Styrelsen vid ur-

sprungliga kostnadsförslagets uppgörande anlitat speciellt sakkunniga och därför ansett sig kunna taga deras beräkningar såsom fullt hållbara. Den efter tiden för ursprungliga kostnadsförslagets uppgörande inträdda oron å arbetsmarknaden och stegringen i arbetspriser torde emellertid åtminstone delvis lemna förklaring till kostnadsökningen.

På grund af hvad sålunda i denna sak förekommit samt hvad här ofvan anförts beslöt nu Styrelsen att till Herrar Stadsfullmäktige ingå med framställning om ett tilläggsanslag af 64,000 kr. för de af Herrar Fullmäktige beslutade och redan påbörjade om- och tillbyggnadsarbetena vid Klaraborg samt att dervid meddela, att de inkomna antagliga entreprenadanbudena icke af anbudsgifvarne vidhölles längre än intill den 1 nästa Oktober.

In fidem;
W. BROCKMANN.

Kostnadsförslag

öfver

om- och tillbyggnader å Klaraborg.

Beviljad anslag till:

Husens uppförande och inredning vatten- och aflopsledningar, septik tank, klosetter, bad- och tvättrumsinredningar, målningsarbeten, elektrisk belysning	180,830: —	
Inredning med ångkokapparater i köket och maskineri i tvättstugan, ångpanna, ångmaskin, värmeledningar	36,300: —	
Linoleummattor	5,860: —	
Skyddstak och staket för sinnessjuka	800: —	
2:ne baracker	3,500: —	
Oförutsedda utgifter, ritningar kontrollantarvoden m. m.	8,710: —	236,000: —
Brist		64,000: —
		<u>Kronor 300,000: —</u>

Verkliga kostnader enl. entreprenad:

Husens uppförande med ändring och inredning	172,200: —
Grundläggningsarbeten och pålvirke	16,073: —
Målningsarbeten	6,000: —
Vatten och aflopsledningar, septik tank, klosetter, bad- och tvättrumsinredningar	12,000: —
Tillbyggnad af köksafdelningen samt uthusbyggnader	

af trä.....	4,000: —	
Elektrisk belysning.....	6,000: —	216,273: —
Motstående 36,300 kr. ökas till		66,500: —
Motstående		5,860: —
D:o		800: —
D:o		3,500: —
Reparation af staket, grusning af gården		700: —
Oförutsedda utgifter		6,367: —
		<hr/>
		Kronor 300,000: —

Karlstad den 1 September 1908.

Å Byggnadskommittérades vägnar:
RICHARD NYSTRÖM.

Kostnadsberäkningar

till nybyggnader samt om- och påbyggnad jemte förändringar af äldre byggnader på Klaraborg.

Till- och påbyggnad af sjukhuset.

Norra tillbyggnaden 1,823 m ³ à 12 kr.	21,876: —	
Norra trapphuset 426 m ³ à 12 kr.	5,112: —	
Påbyggnaden 2,432 m ³ à 12 kr.	29,184: —	
Tillbyggnad mellan sjuk- och logementshusen 1,671 m ³ à 12 kr.	20,052: —	
Södra trappan med utbyggnad 728 m ³ à 12 kr.	8,736: —	
Tillägg för linoleummattor	3,800: —	
Tillägg för järnbalkar utöfver det vanliga erforderliga antalet, om alla bjelklag utföras af cementhvalf.	4,000: —	
Centralvärmeledning (system lågtrycksånga) för hela komplexet jemte gamla logementsbyggnaden....	18,000: —	
Vattenklosetter med septik tank	2,500: —	
Diverse förändringsarbeten i bottenvåningen	4,000: —	
Tillägg för oförutsedda utgifter	6,740: —	124,000: —
		<hr/>

Tillbyggnad och förändring af stora träbyggnaden.

Enligt detaljeradt kostnadsförslag (afrundad summa): .. . . . . 16,000: —

Byggnad för brygghus, bageri, matförråd etc.

Stenbyggnaden 1,827 m ³ à 12 kr.	21,924: —
Träbyggnaden 506 m ³ à 8 kr.	4,048: —
Desinfektionsugn	2,500: —

Sköljbassin i brygghuset	300: —	
Anordningar för torkrummet, förslagsvis	1,000: —	
Oförutsedda utgifter	1,728: —	
Afgår värdet af virket i de äldre byggnaderna, afsedt att användas till den nya träbyggnaden.....	500: —	31,000: —

Tillbyggnad af sinnessjukhuset.

Nybyggnaden 2,832 m ³ à 14 kr.	39,648: —	
Tillkommer: värmeledning (lågtrycksånga)	5,000: —	
undergrund af beton	3,900: —	
jernbalkar till grunden	1,350: —	
linoleummattor	2,060: —	
vattenklosetter med septik tank	2,000: —	
Staket omkring promenadgården	500: —	
Skyddstak i promenadgården	300: —	
Afrundning af summan	242: —	55,000: —

Högtrycksångpanneanläggning.

I brygghusbyggnaden för ånga till bryggbus, torkrummet, desinfektionsugnen samt köket jemte kokapparater och motor för en centrifug i brygghuset	6,500: —	
	S:a Kronor 232,500: —	
2:ne baracker	3,500: —	
	Kronor 236,000: —	

Karlstad i Juni 1907.

CARL CRISPIN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 14 September 1908.

§ 2.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Fattigvårdsstyrelsen hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om ett tilläggsanslag af 64,000 kronor för de af Herrar Fullmäktige beslutade och redan påbörjade om- och tillbyggnadsarbetena vid Klaraborg.

Af framställningen i fråga inhämtades, bland annat, att enligt af byggnadskommitterade erhållna entreprenadanbud, själfva byggnadsarbetet, som ursprungligen beräknats till 180,830 kronor, komme att draga en kostnad af 216,273 kronor, samt att kostnaden för värmeledningen m. m., beräknad till 36,300 kronor, uppgingo till 66,500 kronor.

Ehuru det måste synas anmärkningsvärdt, att de verkliga kostnaderna för ifrågavarande arketen komma att med så afsevärda belopp öfverskjuta de i ursprungliga förslaget beräknade utgifterna, ville Drätselkammaren dock, med hänsyn därtill, att arbetena redan påbörjats och ej kunde afbrytas, i ärendet meddela det yttrande, att Kammaren ansåge sig ej kunna annat än tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla Fattigvårdsstyrelsens förevarande framställning.

Denna paragraf förklarades genast justerad.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 17 September 1908.

§ 81.

Till Herrar Stadsfullmäktige hade Fattigvårdsstyrelsen ingifvit framställning om ett tilläggsanslag af 64,000 kronor för de af Herrar Fullmäktige beslutade och redan påbörjade om- och tillbyggnadsarbetena vid Klaraborg, deröfver Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtande, hvarefter nu Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra.

Efter handlingarnes föredragning och hållen diskussion ansåg sig Utskottet i likhet med Kammaren icke kunna annat än tillstyrka det begärda tilläggsanslagets beviljande, men ansåg sig Utskottet på samma gång böra, utöfver hvad Drätselkammaren härutinnan yttrat, ytterligare betona det beklagliga uti att Fattigvårdsstyrelsen kunnat för erhållande af Stadsfullmäktiges beslut om till- och ombyggnaderna vid Klaraborg framlägga så litet hållbara kostnadsberäkningar som de, hvilka åtföljde Styrelsens ursprungliga framställning i ärendet; Och Utskottet ville hoppas, att Fattigvårdsstyrelsens nu gjorda senare beräkningar vore så tillförlitliga att vidare anslagsäskanden för arbetena ifråga finge anses totalt uteslutna.

In fidem:

W. BROCKMANN.

64. John Gustaf Jonssons ansökan om rätt att utskänka maltdrycker till spisande gäster intill årets slut.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands län.

Med bifogande af frejdebetyg får jag härmed vördsamt anhålla om tillstånd att i huset N:o 3 vid Östra Torggatan här i staden under tiden från och med den 1 nästa September till innevarande års slut få vid måltider till spisande gäster utskänka öl; och är jag villig underkasta mig de inskränkningar i rörelsens bedrivande, som Konungens Befallningshafvande kan finna skäligt föreskrifva.

Karlstad den 25 augusti 1908.

JOHN GUSTAF JONSSON.

Frejdebetyg.

Att eldaren John Gustaf Jonsson född den 27 Juli år 1879 (sjuttionio) åttjuter medborgerligt förtroende betygar.

Karlstads stadsförsamling i Värmlands län den 21 Augusti år 1908.

CLAES JACOBSSON,
v. Komminister.

Resolution.

Öfverlämnas till Magistraten i Karlstad, som ville, snarast möjligt, efter Stadsfullmäktiges hörande, i ärendet afgifva yttrande samt därmed hit inkomma och remissakten därvid återställa.

Karlstad i landskansliet den 26 Aug. 1908.

På Landshöfdinge-Ämbetets vägnar:

TURE BROSTRÖM.

GEORG SAMUELSON.

Resolution.

Inneliggande ansökning öfverlemnas till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad, som anmodas att snarast möjligt i ärendet afgifva yttrande samt dermed hit inkomma och remissakten dervid återställa.

Karlstads rådhus den 8 September 1908.

På Magistratens vägnar:

CARL LIDBERG.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 17 September 1908.

§ 82.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver John Gustaf Jonssons hos Konungens Befallningshafvande i länet gjorda ansökan om rätt att till spisande gäster utskänka maltdrycker intill årets slut vid den matsivering han drefve i gården Östra Torggatan N:o 3 här i staden, i anledning hvaraf Beredningsutskottet anmodats afgifva yttrande; Och beslöt nu efter föredragning och hällen öfverläggning Utskottet hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte förklara, att från Stadsfullmäktiges sida intet vore att erinra emot bifall till ansökningen ifråga, särskildt som Jonssons nyligen afidna moder före sitt frånfalle gjort liknande ansökan, som till bifall af Herrar Fullmäktige förordats och sålunda sonen ju endast kunde anses öfvertaga den utskänkningsrättighet, som väl hans moder, om hon lefvat, fått sig beviljad.

Emot detta Utskottets beslut anmälde Herr Svensén reservation.

In fidem:

W. BROCKMANN.

62. Kungl. Jernvägsstyrelsens svar å Stadsfullmäktiges framställning om utläggande af ett treskenigt spår till magasins- och upplagsplatserna vid nya hamnen å Kanikenäset.

Till Stadsfullmäktige i Karlstad.

Genom skrifvelse den 25 nästlidne juli har Kungl. Jernvägsstyrelsen medgifvit Eder i skrifvelse den 11 sistlidne juni gjorda anhållan om utläggning af ett treskenigt spår till stadens magasins- och upplagsplatser vid nya hamnen å Kanikenäset samt berörda spårs anslutning till statens järnvägars hamnspårssystem därstädes på sätt af Eder föreslagits, under villkor,

att spårplaneringen, för hvilken ingen kostnad må drabba statens järnvägar, utföres med materialier, som af vederbörande bandirektör godkännas, samt efter fullbordandet öfverlämnas till statens järnvägar såsom dess egendom, att trafikeras i likhet med den hamnspårplanering, som omhandlas i med staden träffad öfverenskommelse af den 4 november 1907;

att kostnaderna för underhållet af nu ifrågavarande spåranordning fördelas sålunda:

Statens järnvägar samt Karlstad—Munkfors järnväg gemensamt ombesörja på sin bekostnad underhållet af till spåret hörande räler, spårväxel och korsningar med tillbehör samt sliprar, liksom ock spårets riktning samt uppbygning och återinläggning, då makadam- eller grusbäddens underhåll eller annan orsak gör sådant erforderligt.

Karlstads stad bekostar allt öfrigt underhåll, däri äfven inberäknadt underhållet af makadam- eller grusbädden för spåret med tillhörande växel och korsningar samt stensättningen, om sådan förekommer, såväl i som utanför spåret jämte erforderlig uppbygning och återställande af gatubeläggningen vid alla behöfliga reparationer och underhållsarbeten å spåret; samt

att renhållningen af spåret fördelas sålunda:

Statens och Karlstad—Munkfors järnvägar ombesörja på sin bekostnad uppbygning och aflägsnande af all smuts, is och snö i växeln samt i spårets flänsrännor, där sådana förekomma.

Karlstads stad bekostar och ombesörjer all öfrig renhållning af hvad slag det vara må inom och utom spåret.

Distriktsförvaltningen — som samtidigt härmed aflåter skrifvelse till Karlstad—Munkfors järnvägsaktiebolag rörande bolagets järnvägs deltagande i den på järnvägarne fallande delen af omförmälda underhållskostnad enligt samma grunder som komma att gälla i fråga om hamnspåren i öfrigt — får i anledning häraf föreslå att, därest ofvanstående villkor godkännas, tillägg härom göres till förutnämnda öfverenskommelse, hvars bestämmelser böra i öfrigt gälla äfven för nu omhandlade spår, och torde i sådan händelse stadens exemplar af öfverenskommelsen hit öfversändas för att förses med berörda tillägg, hvarjämte Distriktsförvaltningen anhåller att två kopior af den ritning öfver spåranläggningen, som medföljde Eder skrifvelse i ämnet till Kungl. Styrelsen, måtte medsändas för att fogas till kontraktsexemplaren.

För den händelse från stadens sida framställning därom göres, är Distriktsförvaltningen bemyndigad tillhandahålla för samma spåranläggning erforderliga materialier till pris motsvarande deras bokförda värden med tillägg af frakt och lastningskostnader.

Göteborg den 3 augusti 1908.

Distriktsförvaltningen
GUSTAV ALLAN.

W. Lönnroth.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Hamnstyrelsen får härmed äran avgiva infordrat yttrande i fråga om Kungl. Järnvägsstyrelsens svar å Stadsfullmäktiges skrivelse den 11 sistlidne juni angående utläggande av ett treskenigt hamnspår vid yttre hamnen i anslutning till de spår, varom överenskommelse träffats med Kungl. Järnvägsstyrelsen och Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag den 4 november 1907.

Hamnstyrelsens framställning i detta ärende avsåg, såsom framgår av dess ordalydelse, att nämnda spår, som icke ingick i den träffade överenskommelsen, skulle av Kungl. Järnvägsstyrelsen och Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag utläggas, så vitt möjligt i samband med de spår, varom överenskommelsen handlade och på grund av de §§ i denna som beröra tillkomsten av nya spår å hamnområdet; eller med andra ord att spåren skulle *bekostas* av de nämnda järnvägarna, mot att staden tillhandahöll terrasserat område för desamma.

Kungl. Järnvägsstyrelsen har emellertid icke tagit framställningen från denna sida, utan endast medgivit, att staden får på egen bekostnad utlägga spåret, och åtager sig under sådan förutsättning att på vissa villkor och i samråd med Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag underhålla detsamma. Huruvida under sådana förhållanden utsikt kan finnas att med den utväg, som i överenskommelsen bjudes för lösning av tvistefrågor, eller medelst anlitande av skiljemän, vinna det åsyftade målet, synes tvistigt. Paragraf 5 i överenskommelse lyder på följande sätt:

«Om i följd af trafikens tillväxt normalspåriga förbindelser, i större utsträckning än vad den nu uppgjorda planen upptager, behöva framdragas, förbinder sig staden att, efter anmodan av statens järnvägar, upplåta härför erforderlig mark samt bekosta behövliga terrasseringsarbeten, allt efter enahanda grunder, som äro angivna i paragraferna 1 och 2 här ovan.»

och § 8 innehåller om bekostande av dylika spår följande:

«Under förutsättning att erforderliga medel bliva av Kungl. Maj:t och Riksdagen anvisade, åtager sig Kungl. Järnvägsstyrelsen:

a) att bekosta och ombesörja all överbyggnad för de spår, som äro omförmälda i paragraferna 1 och 5 här ovan — — — —»

Även om Kungl. Järnvägsstyrelsen icke kan förmås deltaga i kostnaden för ifrågavarande spårs anläggning, är det möjligt, att Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag på grund av dess med staden träffade överenskommelse angående hamnspåren är villigt att därtill bidra, och torde förfrågan härom böra göras hos nämnda bolags styrelse.

I alla händelser är det önskvärt, att spåret kommer till stånd med det snaraste. De skäl för dess anläggning, som hamnstyrelsen anfört i sin skrivelse av den 15 april 1908, äga fortfarande sitt fulla berättigande. Centralföreningen har

redan uppfört det omtalade magasinet, men kan ej därav hava avsedd nytta, om ej spåret kommer till stånd; Och sannolikheten för, att flera tomter bliva uthyrda och därmed trafiken på hamnen ökad, blir större, ju närmare den tidpunkt nalkas, då den sedan ett år tillbaka inträdda stagnationen i affärlivet giver med sig. Rörelsen i hamnen, vilken t. o. m. juli månad var något mindre än i fjol, har nämligen åter börjat ökas, och förhoppningar finnas, att årets resultat ej skall bliva avsevärt sämre än fjolårets.

Ett treskenigt spår av 240 meters längd med växel och stoppbock kostar, enligt från sakkunnigt håll mottagna upplysningar, 4,000 kronor.

Med återopande av det ovan sagda får hamnstyrelsen hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige, evad de besluta sig att själva bekosta spåret eller icke, behagade förskjuta nämnda belopp och åt hamnstyrelsen uppdraga att utföra spårplaneringen.

Karlstad den 11 September 1908.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

TH. HELLEBERG.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 14 September 1908.

§ 3.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige hos Kungl. Järnvägsstyrelsen gjort framställning om utläggande af ett treskenigt hamnspår till yttre hamnen, hade Distriktsförvaltningen vid Statens Järnvägars II Distrikt uti en till Herrar Fullmäktige den 3 nästlidne augusti aflåten skrivelse meddelat, att Kungl. Järnvägsstyrelsen under vissa i skrivelsen närmare omförmälda villkor beträffande kostnaderna för spårplaneringens utförande samt för dess underhåll och renhållning bifallit Stadsfullmäktiges berörda framställning, hvarjämte Distriktsförvaltningen tillika föreslagit, att, därest de framställda villkoren af Herrar Fullmäktige godkändes, tillägg härom måtte göras till den mellan Kungl. Järnvägsstyrelsen och staden Karlstad afslutade öfverenskommelsen af den 4 november 1907 angående anordningar och villkor för trafik med normalspårig järnvägsmateriel mellan Karlstads Östra station och Karlstads yttre hamn samt å hamnplanet därstädes.

Uti häröfver på remiss afgifvet utlåtande hade Hamnstyrelsen hemställt, att, då det vore af största vikt, att ifrågavarande spårplanering snarast möjligt komme till stånd, Herrar Fullmäktige måtte, oafsedt frågan, huruvida staden ensam skulle slutligen vidkännas kostnaderna för spårplaneringens utförande eller icke, förskjuta

nämnda kostnader, hvilka ansågos uppgå till 4,000 kronor, äfvensom uppdraga åt hamnstyrelsen att utföra arbetet i fråga.

Drätselkammaren, som på remiss hade att i detta ärende afgifva yttrande, inhämtade af Distriktsförvaltningens förevarande skrivelse, bland annat, att Kungl. Järnvägsstyrelsen förbehållit sig, att ingen kostnad för spåranordningen finge drabba Statens Järnvägar.

Detta villkor kunde enligt Drätselkammarens förmenande ej stå i öfverensstämmelse med de af Hamnstyrelsen i dess utlåtande åberopade §§ 5 och 8 uti ofvananmärkta öfverenskommelse mellan Kungl. Järnvägsstyrelsen och staden. Drätselkammaren kunde fördenskull ej tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att godkänna förberörda villkor, utan ansåge Drätselkammaren, att frågan, huruvida och i hvad mån Kungl. Järnvägsstyrelsen, på grund af nämnda öfverenskommelse, vore skyldig bekosta ifrågavarande spåranordning, borde hänskjutas till afgörande af den i § 13 uti öfverenskommelsen omförmälda skiljenämnd.

Beträffande de angående spåranordningens underhåll och spårets renhållning framställda villkor hade Drätselkammaren intet att erinra mot desamma.

I likhet med Hamnstyrelsen ansåge ock Drätselkammaren, att behovet af spåranordningens snara utförande kräfde, att de härför erforderliga medlen blefve af staden tillsvidare förskjutna.

I anslutning till hvad sålunda anförts beslöt Drätselkammaren hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte i anledning af Distriktsförvaltningens förevarande skrivelse besluta,

att ej godkänna det af Kungl. Järnvägsstyrelsen framställda villkor, att ingen kostnad för den ifrågasatta spåranordningen finge drabba Statens Järnvägar,

att förklara sig ej hafva något att erinra mot de i skrivelsen upptagna villkor i fråga om kostnaderna för underhållet af spåranordningen samt renhållningen af spåret,

att till afgörande af skiljenämnd i enlighet med § 13 i ofvananmärkta öfverenskommelse mellan Kungl. Järnvägsstyrelsen och staden hänskjuta frågan, huruvida och i hvilken mån Kungl. Järnvägsstyrelsen kan anses skyldig bekosta ifrågavarande spåranordning,

att enligt bestämmelserna i nämnda § för berörda ändamål utse två skiljemän, samt

att ej mindre förskjuta de för spåranordningens utförande erforderliga medlen än äfven uppdraga åt hamnstyrelsen att göra framställning hos Kungl. Järnvägsstyrelsen angående spåranordningens utförande.

Denna paragraf förklarades genast justerad.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 17 September 1908.

§ 83.

Sedan Hamnstyrelsen och Drätselkammaren uppå remiss yttrat sig i anledning af från Kungl. Jernvägsstyrelsen ingånget svar å Stadsfullmäktiges till Styrelsen gjorda framställning om utläggande af ett treskenigt jernvägsspår till magasins- och upplagsplatserna vid nya hamnen å Kanikenäset, så hade nu Beredningsutskottet att utlåtande i ärendet afgifva och beslöt efter tagen del af handlingarne i denna sak samt den med Kungl. Jernvägsstyrelsen träffade öfverenskommelsen af den 4 November 1907 att instämma i hvad Kammaren i detta ärende hemställt; viljande Utskottet särskildt framhålla, att Kungl. Jernvägsstyrelsen enligt § 8 i förenämnda öfverenskommelse åliggande skyldighet att delvis bekosta spårutvidgningar vid nya hamnen ingalunda kunde anses upphäfd derigenom att staden utan särskild anmodan från Kungl. Jernvägsstyrelsen upplåtit mark och utfört terraseringsarbeten för ifrågasatta nya spåret, hvars behöflighet ur trafiksynpunkt torde få anses till fullo ådagalagd genom Hamnstyrelsens framställning i denna sak till Herrar Stadsfullmäktige.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 29 Oktober.

N:o 7.

67. Kungl. Civildepartementets förslag till kontrakt rörande användningen m. m. af den polisstyrka, som Stadsfullmäktige såväl härstädes som i andra städer redan utfäst sig att ställa till statens disposition samt Magistratens framställning om förstärkning af stadens poliskår.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet.

Sedan Herr Statsrådet uppdragit åt undertecknade att inom civildepartementet biträda med ytterligare utredning af frågan om tillfällig reservpolisstyrka, få vi vördsamt anföra följande.

Vid utförande af nämnda uppdrag hafva vi haft att utgå från Herr Statsrådets yttrande till statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 21 februari 1908, hvilket fogats vid propositionen i det föreliggande ämnet till 1908 års riksdag. Vi hafva därjämte haft att ställa oss till efterrättelse af Herr Statsrådet oss lämnade muntliga meddelanden och anvisningar.

Enligt hvad i nämnda statsrådsprotokoll anförts skulle med vissa större städer, där polisorganisationen ansåges vara på ett tillfredsställande sätt ordnad, aftal träffas därom, att staden mot erhållande af en efter viss grund utgående årlig ersättning, ställde till förfogande åt staten visst antal poliskonstaplar af den i staden fast anställda poliskåren för att i samma ögonblick, som däraf gjordes behof, på statens bekostnad försändas till viss uppgifven plats för att där ställas under högsta befäl af någon utaf Kungl Maj:ts vederbörande befallningshafvande i orten utsedd kronofogde eller annan lämplig polisman. Erfordrades ej större styrka, än att den kunde fyllas af städer inom länet, borde Kungl. Maj:ts befallningshafvande äga befogenhet att utan vidare inkalla denna

Kungl. Maj:ts
förslag till
1908 års
riksdag.

styrka, hvaremot, om behovet ansåges kräfvä större antal polismän, än att det egna länet kunde lämna dem, framställning borde göras hos chefen för civildepartementet.

För hvarje polisman, som af stad ställdes till statens förfogande, skulle staden af statsverket erhålla en årlig godtgörelse af 500 kronor. Med hänsyn till vederbörande städers behof att anställa reservkarlar i stället för det stamanskap, som kunde utkommenderas i statstjänst, borde denna summa utgå för hvarje af staten betingad karl, oberoende af om hans tjänst något år toges i anspråk eller icke. Det kontraherade manskapets numerär borde till en början sättas till vid pass 150 man, förutom underbefäl. Då polisman inkallades till tjänstgöring för statens räkning, skulle staten öfvertaga hans aflöning, hvilken under denna tjänstgöring borde utgå med det belopp för dag räknadt, som han enligt för staden upprättad stat ägde uppbära, med viss förhöjning. Alla kostnader för manskapets transport till och från tjänstgöringsorten och underhåll därstädes borde bekostas af statsverket. Modifikation af de sålunda angifna villkoren borde i vissa fall i mån af behof kunna tillstädjas.

För ändamålet i fråga beräknades af Kungl. Maj:t böra för år 1909 åtgå 138,000 kronor, hvilka medel äfven af Riksdagen beviljats.

Städernas
afgifna yt-
randen.

Såsom framgår af de af städerna afgifna yttranden öfver ifrågavarande förslag, sådant detsamma framställt uti tillkallade sakkunnigas skrifvelse i ämnet den 12 november 1907 till dåvarande chefen för civildepartementet, hafva städerna i allmänhet mycket välvilligt upptagit förslaget. Ej mindre den egna nytta, städerna hade att vänta af detsamma, än äfven hela samhällets behof af skydd i det föreslagna afseendet synes härvid för städerna hafva varit bestämmande. Sålunda hafva städer, som hufvudsakligen åtnöjas med de föreslagna allmänna villkoren, erbjudit manskap till ett antal af 195. Några städer — hvilkas polisstyrkor svårligen skulle kunna afvaras i ett effektivt, hela landet genomgående system af ifrågasatt art — hafva dock ställt sig tveksamma gent emot förslaget och antingen ansett sig icke kunna för sin del afvara så stor polisstyrka, 20 à 25 procent af stadens hela poliskår, som i nyssnämnda skrifvelse begärdes, eller ock ansett de föreslagna villkoren i ett eller annat afseende otillfredsställande.

Förslag till
kontrakt.

På grund af hvad sålunda förekommit hafva vi uppgjort följande

förslag till kontrakt mellan svenska staten och de städer, hvarom här bör blifva fråga:

Sedan i enlighet med hvad Kungl. Maj:t i proposition till 1908 års riksdag föreslagit, Riksdagen anvisat medel för inrättande af en polisstyrka att ur vissa städers poliskärer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande af

polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, har mellan svenska staten och N. N. stad träffats följande aftal att gälla från och med den 1 januari 1909.

1. N. N. stad förbinder sig härmed att, där för ordningens upprätthållande å någon ort inom riket, hvarest oordningar af större omfattning utbrutit eller hota att utbryta, chefen för civildepartementet så pröfvar nödigt och finner det kunna ske utan fara för säkerheten inom N. N. stad, tillhandabålla fullt tjänstedugliga skickliga män af sin ordinarie poliskår, (hvaraf en poliskommissarie, minst öfver- eller inspektionskonstaplar och minst af manskapet skickliga att fullgöra polistjänst till häst).

Vid fall af sådana oordningar, som nyss nämnts, eller fara därför inom N. N. län, åligger det staden att ställa nämnda polisstyrka till förfogande, så snart Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet, jämväl med hänsyn till hvad säkerheten fordrar inom staden, beslutat des tillkallande.

Den personal, som sålunda för hvarje fall påkallats, skall, försedd med nödig beklädnad och öfrig erforderlig utrustning och beväpning, inställas till tjänstgöring, — där så af chefen för civildepartementet eller Kungl. Maj:ts befallningshafvande pröfvas erforderligt, genom stadens försorg — å tid och ort, som för tillfället blifvit af chefen för nämnda departement eller Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämd; och skall personalen under tjänstgöringen ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som lämnas af polismyndigheten i tjänstgöringsorten.

2. Såsom ersättning härför förbinder sig staten att årligen till N. N. stad erlagga kronor att på rekvisition af staden lyftas hos kungl. statskontoret efter ingången af hvarje kalenderår, för hvilket beloppet skall utgå.

3. Staten förbinder sig härjämte att bekosta den för hvarje fall utgående polisstyrkans transport till och från tjänstgöringsorten samt bostad och kost för densamma under tjänstgöringstiden. Härutöfver utgår för hvarje dygn, som helt eller delvis användes till resa till eller från tjänstgöringsorten eller till tjänstgöring, hvarom är fråga, till hvar och en af polismanskapet af statsmedel särskildt arfvode af fyra kronor samt slitpenningar af persedlar med 40 öre. Till öfver- eller inspektionskonstapel utgifves, förutom reseersättning, vivre och slitpenningar med nyssnämnda belopp, arfvode af statsmedel med 6 kronor för dygn.

Till poliskommissarie utgår, förutom reseersättning, i ett för allt 12 kronor för dygn. Höjning af sistnämnda belopp må för särskildt fall kunna efter pröfning af vederbörande statsmyndighet medgifvas.

Inträffar under tjänstgöringen skada å persedlar, hvilken ej är att hänföra till slitskada, ersättes densamma af statsmedel efter värdering.

Har någon eller några af personalen af staden försetts med häst eller utrustning för sådan, ersättes kostnaden därför af statsmedel.

4. Staten förpliktar sig vidare att, om någon af polispersonalen under tjänstgöringen i fråga drabbas af sjukdom eller olycksfall eller eljest ådrages kroppsskada, hvartill han ej genom grof vårdslöshet själf är vållande, bekosta

hans vård å lämplig anstalt, eller, om anstaltsvård icke ifrågakommer, hans underhåll, under den tid han af sjukdomen eller skadan är oförmögen till tjänstgöring, äfvensom i anledning därpå erforderlig läkarvård och medikamenter. Därest omständigheterna sådant påkalla, kan därjämte den sjuke eller skadade, under den tid han till följd af sjukdomen eller skadan är oförmögen till tjänstgöring, af statsmedel tillerkännas helt eller afkortadt dagarfvode, efter som af statens vederbörande myndighet för särskildt fall pröfvas skäligt.

Medför skada, som nyss nämnts, för framtiden bestående förlust eller minskning af arbetsförmågan, utgifver staten till den skadade en årlig lifränta från och med dagen, efter hvilken denne upphört att åtnjuta såväl underhåll och vård genom statens försorg som dagarfvode af statsmedel, eller från den senare tidpunkt, då skadan medfört för framtiden bestående förlust eller minskning af arbetsförmågan, dock att lifränta icke utgifves i fall, där ej arbetsförmågan blifvit nedsatt med minst en tiondedel. Har skadan medfört döden och har den skadade ingått äktenskap, innan skadan inträffade, utgifves lifränta till änkan från dödsdagen och så länge hon lefver ogift samt till hvarje minderårigt barn, som födts, innan skadan inträffade, eller födes efter densamma i ett därförut slutet äktenskap, likaledes från dödsdagen och tills barnet fyllt femton år. Lifräntans belopp bestämmes för hvarje fall med hänsyn till arbetsförmågans minskning och öfriga förekommande omständigheter af Kungl. Maj:t eller på sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

5. Detta aftal mellan staten och N. N. stad skall bestå, tills det å någongendera sidan uppsäges. Det kan upphöra att gälla endast vid kalenderårsskifte. Uppsägning skall, för att vara giltig, hafva skett före den 1 september före det årsskifte, hvarvid aftalet önskas häfdt.

Statens årliga
ersättning
till stad.

Vidkommande statens ersättning till stad, som är villig kontrahera i det föreliggande ämnet, har, såsom förut nämnts, denna tänkts skola utgöra 500 kronor om året för hvarje polisman af manskapet, som uppställes. Någon höjning af detta belopp torde väl knappast, utan alldeles särskildt tvingande skäl, kunna för visst fall medgifvas, då, såsom ofvan framhållits, ett så stort antal städer förklarar sig åtnöjas med detsamma.

Hvad beträffar den ersättning, hvilken årligen bör till stad utgå för hvarje underbefäl af öfver- eller inspektionskonstapels grad, staden kan vara villig förbinda sig tillhandahålla, få vi föreslå ett belopp, som står i ungefär samma förhållande till medeltalet af det belopp, hvarmed staden för närvarande aflönar sina båda sistnämnda klasser af konstaplar af det slag, hvarom här kan blifva fråga, som 500 kronor förhåller sig till här ifrågavarande slags polismanskap i staden medelaflöning för år, dock icke mer än 1,000 kronor. Lättheten eller svårigheten att afvara en person af polisbefålet, kan naturligen vara rätt olika

i olika städer. Ofta torde det dock vara jämförelsevis lättare för en större stad att under tillfällig frånvaro af en öfver- eller inspektionskonstapel erhålla lämplig ställföreträdare för denne bland stadens polismanskap, än att snabbt fylla inträffande luckor bland detta senare.

Från hvardera af städerna Stockholm och Göteborg lärer erfordras en poliskommissarie, hvarför i betraktande af de få fall och de korta tider, denne kan komma att tagas i anspråk, den årliga ersättningen ej torde böra bestämmas till högre belopp än 1,200 kronor för år.

Beträffande kontraktsvillkoren i öfrigt få vi framhålla följande.

Det har till en början synts tydligt, att det polisskydd, hvarom här är fråga, bör komma till användning för ordningens upprätthållande icke blott då oroligheter, eller såsom det i kontraktsförslaget uttryckts »oordningar af större omfattning», utbrutit, utan äfven då fara för sådana föreligger. Härmed torde vara uttaladt, att polisskyddet i fråga ej skall anlitas för att utföra detektivpolistjänst och ej heller ordningspolistjänst af regelmässig art, äfvensom att de inträffade eller befarade fall, hvarför det skall kunna påkallas, böra vara af den allvarsamma art, att ortspolisen skäligen ej finnes vara tillfyllest för ordningarnas förekommande eller städfjande.

Kontraktsvillkoren i öfrigt.

Beträffande frågan, från hvilken stad, med hvilken aftal, hvarom nu är fråga, kommer att träffas, vid visst inträffande behof polispersonal skall utgå, måste naturligtvis hänsyn tagas till hvad förhållandena vid tillfället kräfva med beaktande af rättvisa och billiga anspråk från städernas sida. I allmänhet bör väl en viss stads polisstyrka icke utkallas, om tillräcklig styrka finnes att tillgå från annan närmare belägen stad. Finnes tillräcklig sådan från stad inom länet, kommer väl sålunda oftast manskap från stad utom detsamma icke att tagas i anspråk. Men polisstyrkan i den närmare liggande staden kan förut hafva af staten strängt anlitas eller af särskilda skäl finnas lämpligen ej böra komma i fråga vid tillfället. Någon särskild gifven ordning, efter hvilken skyldighet städerna sinsemellan att ställa manskap till förfogande skall inträda, har därför icke ansetts lämpligen böra i kontrakten stipuleras, utan har bedömandet härutinnan såväl som naturligen i fråga om storleken af den kontingent, som i hvarje fall kan böra, inom gränsen af hvad hvarje stad utfäst sig, utgå från densamma, synts lämpligast böra lämnas åt chefen för civildepartementet och i förekommande fall Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Med skäl torde kunna förväntas, att hvarje stad kommer att själfmant vinnlägga sig därom, att det polismanskap, som af staden utlämnas och hvars uthållighet och plikttröhet helt visst i vidsträckt mån kommer att tagas i anspråk vid fullgörande af uppdrag af förevarande art, är lämpligt för ändamålet, hvarför någon på förhand utöfvad kontroll från statens sida i detta hänseende synts oss icke böra behöfva komma i fråga.

Det har ansetts böra i kontrakten föreligga ett uttryckligt åtagande af staden att öfva tillsyn öfver och svara för att personalen är behörigen utrustad,

da den afgår, samt att den är försedd med den beväpning, som den har vana att handtera, eller hvarpå tillgång finnes och hvarmed den lämpligen kan anförtras.

Den inkallade personalens förseende med bostad och kost under tjänstgöringstiden har — med undantag för poliskommissarie — syntts böra närmast ombesörjas af den ordinarie kronobetjänningen i orten, som därför lärer komma att förses med medel efter rekvisition i mån af behof hos vederbörande Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Genom samma kronobetjänings försorg, efter rekvisition hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, bör direkt till personalen utbetalas densamma tillkommande dagarfvode och slitpenningar under tjänstgöringen. Dagarfvodet och slitpenningarna hafva ansetts rättvisats och enklast böra sättas till samma belopp för allt manskap och för allt befäl af inspektions- eller öfverkonstapels grad, utan hänsyn till möjligen förefintlig olikhet i utgående aflöningsförmåner för vederbörande stad. I fråga om de föreslagna dagarfvodesbeloppen må till jämförelse erinras, att enligt gällande resereglemente dagtraktamentet till polisuppsyningsman och länsman utgör 6 kronor och till konstapel och fjärdingsman 4 kronor. Enligt resereglementet äro de nämnda beloppen afsedda till bostad och kost, som ju emellertid här af staten särskildt bekostas och alltså här ersättas dubbelt upp.

I fråga om personalens inställande å tjänstgöringsorten kommer väl staten att oftast, och i allmänhet då polispersonal utgår från ett läns residensstad, att själf kunna omedelbart sörja äfven därför, så att statsmedel ställas till förfogande för resan, innan densamma anträdes. För att emellertid vid ett hastigt påkommande behof personalens närvaro å tjänstgöringsorten ej skall försenas endast af brist på medel för resan, hafva vi trott, att vederbörande städer skola vara villiga att af tillgängliga medel till personalen förskottera resekostnaden och erforderligt dagarfvode under resan. Därför upptager kontraktsförslaget förbindelse, att personalen skall, »där så af chefen för civildepartementet eller Kungl. Maj:ts befallningshafvande prövas erforderligt, genom stadens försorg», inställas å tjänstgöringsorten.

Någon skyldighet för stad, där ridande polis finnes, att tillhandahålla häst och utrustning för sådan, torde väl staden knappast vilja ikläda sig. Det torde äfven vara tillfyllest, om sådan stad vill förbinda sig att, då det påkallas, tillhandahålla visst antal polismän, som hafva vana att fullgöra polistjänst till häst. Staten torde då kunna af eget förråd anskaffa eller eljest ombesörja tillhandahållande af häst. För det fall likväl att häst eller utrustning för sådan i något fall af staden lämnats, har det ansetts böra i kontraktet uttalas, att den särskilda kostnaden därför skall ersättas af statsmedel.

Staten bör ersätta personalen för all sjukdom och kroppsskada, som drabbar densamma under tjänstgöringen i statens tjänst, och hvartill den själf ej är genom grof vårdslöshet vållande. Enligt härför i kontraktsförslaget upptagna bestämmelser skall staten alltid bekosta antingen anstaltsvård under sjukdom eller, om dylik vård ej erfordras eller kan fås, den sjukes underhåll jämte läkarvård och medikamenter. Medför inträffad skada framtida men eller döden, utgifves lifränta till den skadade eller hans efterlevande, Däremot har det

lämpligen ansetts böra blifva föremål för pröfning för hvarje särskildt fall af behörig statsmyndighet, om och i hvad mån, utöfver anstalts- eller annan erforderlig vård, dagarfvode bör utgå under sjukdom. Skall lifränta utgifvas, bestämmes enligt förslaget dess belopp jämväl efter vederbörlig pröfning för det särskilda fallet. Frågan om åtnjutande af dagarfvode under sjukdom samt dettas belopp har nämligen syntts böra göras beroende af sjukdomens art och varaktighet, hvarest och huru den sjuke behöfver vårdas, m. fl. förekommande omständigheter, hvarför någon på förhand gifven generellt gällande regel därutinnan ej ansetts böra uppställas. Beträffande för framtiden bestående skada eller dödsfall, hafva de helt visst ganska sällsynta fall, där sådan skada kan komma att inträffa, icke heller lämpligen syntts böra föranleda till att bestämda, för alla eller vissa fall gällande lifräntebelopp fixeras i de ifrågavarande kontrakten. Därvid böra i alt fall komma i betraktande den skadades vanliga aflöning och tjänsteställning m. fl. omständigheter. Att vid fråga vare sig om dagaflöning eller om lifräntas belopp all hänsyn kommer att tagas till arten af den tjänstgöring, hvarom här är fråga, torde i hvarje fall vara utom allt tvifvel, likasom det bör vara klart, att personalen härutinnan icke får försättas i sämre ställning, än som enligt för hvarje fall tilläfventyrs bestående aftal skulle hafva tillkommit densamma, om sjukdomen eller skadan inträffat i den stads tjänst, hvifrån den skadade är utkallad.

Enär, såsom förut nämnts, den ifrågavarande anordningen är ämnad att träda i kraft den 1 januari 1909, synes det nödigt, att definitiva svar snarast inhämtas från hvar och en af de städer, som här böra komma i fråga, angående det antal polismanskap och underbefäl, hvarje stad är villig att för ändamålet högst lämna under i kontraktsförslaget upptagna villkor, eller, om dessa villkor af någon stad ej skulle kunna oförändrade godkännas, med de modifikationer af dem, som af staden kunna önskas. Vederbörande städer torde därvid böra uppgifva sitt här ifrågavarande slags polismanskaps och polisbefäls medelaflöning enligt gällande stat. De städer, som komma att för sin del antaga kontraktsförslaget, torde äfven böra uppdraga åt behörig person att, då det påkallas, för stadens räkning underteckna blifvande kontrakt. Först sedan städernas svar inkommit och sammanställt, synes det, inom gränsen af hvad hvarje stad sålunda högst erbjudit, från statens sida kunna fullt definitivt bestämmas, huru stort antal polismän staten från hvarje stad bör betinga sig, hvarefter i den mån enighet uppnåtts angående öfriga villkor, kontrakten omedelbart kunna af parterna undertecknas.

Inhämtnande
af svar från
vissa städer.

För vår del få vi föreslå, att definitiva svar sålunda till en början inhämtas från följande städer om lämnande högst af nedanstående personal, nämligen från:

Stockholm 1 poliskommissarie, 3 öfver- eller inspektionskonstaplar och 25 man, hvaraf 5 af manskapet skickliga att fullgöra polistjänst till häst,
Uppsala 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 6 man,
Nyköping 3 man,
Eskilstuna 3 man,
Norrköping 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 8 man,
Linköping 3 man,
Jönköping 5 man,
Växiö 4 man,
Kalmar 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 5 man,
Visby 2 man,
Karlskrona 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 6 man,
Kristianstad 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 6 man,
Malmö 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 12 man, hvaraf 4 af manskapet skickliga att fullgöra polistjänst till häst,
Hälsingborg 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 8 man, hvaraf 2 af manskapet skickliga att fullgöra polistjänst till häst,
Halmstad 3 man,
Göteborg 1 poliskommissarie, 2 öfver- eller inspektionskonstaplar och 16 man, hvaraf 4 af manskapet skickliga att fullgöra polistjänst till häst,
Vänersborg 3 man,
Mariestad 2 man,
Sköfde 3 man,
Karlstad 5 man,
Örebro 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 6 man,
Västerås 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 5 man,
Falun 4 man,
Gäfle 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 7 man,
Hudiksvall 2 man,
Härnösand 5 man,
Sundsvall 1 öfver- eller inspektionskonstapel och 5 man,
Örnsköldsvik 2 man,
Östersund 4 man,
Umeå 2 man,
Skellefteå 2 man,
Luleå 3 man,
Piteå 2 man,
Haparanda 2 man.

Slutligen få vi framhålla, att den omständigheten, att en stad genom för viss tid gällande kontrakt förbinder sig att mot viss ersättning tillhandahålla ett visst antal poliemän, naturligen icke utgör hinder för staden, att om den i något fall är villig att till förfogande ställa det större antal, som för tillfället

kan vara af nöden, därför erhålla ersättning af staten, efter som vid inträffande behof kan särskildts aftalas.

I fråga om utbetalande af de olika, enligt blifvande kontrakt utgående ersättningsmedlen m. m., lära särskilda föreskrifter komma att för vederbörande ämbetsmyndighet utfärdas. Stockholm den 29 augusti 1908.

VILHELM TAMM.

H. v. SCHULZENHEIM.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Genom särskild skrivelse har till Herrar Stadsfullmäktige öfverlämnats ett inom Kungl. Civildepartementet upprättadt förslag till kontrakt rörande den polisstyrka härifrån staden, som skulle stå till förfogande för att vid behof användas i tjänstgöring å annan ort inom riket, med anhållan om definitivt svar från stadens sida.

Herrar Stadsfullmäktige hafva förut beslutit förklara sig benägna att ställa fem konstaplar till statens förfogande för ofvan angifvet ändamål. Under den öfverläggning, som föregick detta beslut, framfördes med all önskvärd tydlighet, att den polisstyrka, hvaröfver staden efter poliskårens omorganisation disponerar, icke mera än knappt fyller stadens eget behof af polisbevakning. Några polismän att afvara finnas således icke. Bifall till statens framställning i ämnet skulle sålunda kunna ifrågakomma endast under den förutsättning, att det antingen anställdes nödiga reservkonstaplar, som vid de ordinaries utkallande i statsjänst inryckte, eller att med hjälp af den årsersättning staten åtog sig att betala poliskåren förstärktes med fem man, som vid de, efter hvad man ville hoppas, få tillfällen, då staten påkallade tjänstgöring, kunde afvaras hemma, eller medelst en kombination af båda dessa metoder.

Det först nämnda sättet eller reservers anställande har det emot sig, att poliskåren därigenom försvagas. Då de ordinarie göra statsjänst, får staden nöja sig med de mindre öfvade reserverna.

Genom det andra förslagets tillämpning vinner poliskåren däremot afsevärdt i styrka. Under, som man kan hoppas, större delen af året, eller då staten ej på-

kallar hjälp, skulle staden ha gagnet af fem konstaplar utöfver nuvarande antal. Då staten betalar för hvar och en af dessa fem femhundra kronor årligen skulle staden endast behöfva tillskjuta hvad därutöfver erfordras och sålunda för jämförelsevis billigt pris få en god förstärkning af sin poliskår.

Dessa konstaplar skulle lämpligen kunna bilda en grupp för sig under benämning extra poliskonstaplar med en mindre aflöning än de ordinarie, förslagsvis niohundra kronor jämte beklädnad. Kostnaden för hvarje extra poliskonstapel skulle sålunda bli aflöning . . . . . 900: —
beklädnad . . . . . 150: —

Kr. 1,050: —

därifrån drages statens bidrag . . . . . 500: —

Kr. 550: —

Fem man skulle sålunda kosta $5 \times 550 = 2,750$: — kronor årligen.

Ur denna grupp af extra konstaplar skulle vid inträffande ledighet den ordinarie poliskåren kunna rekryteras, en förmån, hvarmed utom aflöningen den extra konstapeln sålunda har att räkna.

Ännu bättre ställer sig saken, om det kan ordnas så, att staden alltid har att räkna på den till antalet ökade styrkan. Detta kan ske derigenom, att förutom de fem extra konstaplarna äfven reserver anställas.

Reservers anställande synes äfven af annan anledning önskvärdt. Vid sjukdomsfall, ordinarie konstaplars semester, vid tillfällen af ökad behof af polisbevakning kan det tänkas uppstå svårigheter, om ej reserver finnas att tillgå.

Och särskildt vid fall af stora och omfattande arbetskonflikter synes det Magistraten högeligen önskvärdt att äga tillgång till reservmanskaf att biträda vid ordningens upprätthållande. Ju starkare polisstyrka, som då finnes att tillgå, dess mindre fara hör finnas för ordningens störande.

För sådant fall synes det Magistraten äfven vara mycket nyttigt att kunna förfoga öfver ridande polis. Om Magistraten vid tillsättning af polispersonalen söker ordna så, att ridkunnighet alltid förefinnes hos tillräckligt stort antal poliser, torde för de fall, då polisen behöfver göras beriden, tre af de i brandstationen uppställda hästarna kunna få användas och Magistraten kunna bemyndigas att anskaffa hvad därutöfver må i förekommande fall erfordras.

Magistraten vill därför förorda bifall till ett definitivt aftal med staten om fem konstaplars användning i statstjänst, men därvid tillika hemställa,

att Herrar Stadsfullmäktige ville i sammanhang därmed besluta att från och med den 1 Januari 1909 öka stadens polisstyrka med 5 extra konstaplar och 10 reserver och till deras aflöning anslå årligen

åt extra konstapel arvode kr. 900: — jämte beklädnad;

åt reservmanskaf arvode kr. 150: — jämte beklädnad och 4 kronor om dagen under tjänstgöring;

äfvensom bestämma, att vid sjukdomsfall, under högst en månad, och vid sjukdom, ådragen genom skada under tjänstgöring, extra konstapels arvode oafkortadt utbetalas.

Äfvenså hemställer, på grund af hvad förut är yttradt, Magistraten

att vid tillfällen af särskild fara för oordningar Magistraten må äga för uppsättning af ridande polis dels disponera öfver tre af de i brandstationen uppställda hästar dels anskaffa det antal hästar därutöfver, som må i förekommande fall erfordras.

Beträffande de särskilda bestämmelserna i förslaget till kontrakt med staten har Magistraten observerat, att dagarvode under sjukdom endast skul'e ifrågakomma eller myndighets särskilda pröfning. Då emellertid staden är skyldig att vid polis-konstapels sjukdomsfall under högst en månad och vid sjukdom, ådragen genom skada under tjänstgöring, under hela sjukdomen utbetala full aflöning, anser Magistraten, att staten bör för det manskap den använder åtaga sig enahanda förpliktelse och lydelsen af kontraktets 4:de punkt i enlighet därmed rättas. Inskränkning bör dock kanhända medgifvas för det i kontraktet uppmärksammade fall, då konstapel själf genom grof vårdslöshet varit vållande till skadan.

Mot kontraktförslaget i öfrigt har Magistraten ingen erinran.

Den ersättning staten åtager sig att betala vid tjänstgöring är, utom rese-kostnad, hostad och kost, arvode af 4 kronor och slitpenningar af persedlar med 40 öre, eller kronor 4: 40 dagligen att uppbäras af konstapeln.

En ordinarie konstapel i första lönegraden — och man kan ju räkna med, att blott sådana utkommenderas — skulle hemma få kr. 3: 56 om dagen jämte beklädnad. Om han får uppbära slitningsersättningen blir sålunda hans tilläggs-ersättning för tjänstgöringen i statens tjänst kr. 0: 84 om dagen jämte det belopp, hvartill hans kost i hemmet kan skattas. Detta är icke för mycket.

Emellertid bör naturligtvis hans aflöning af staden under den tid han är i statens tjänst upphöra att utgå och får Magistraten föreslå, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta föreskrifva detta, likasom att ersättning för skada å kläder, hvilken ej kan hänföras till slitning, skall uppbäras af staden.

För den händelse det vid fall af konstaplars kommendering i statsjänst finnes behöfligt att inkalla reservmanskaf, skulle sålunda till deras aflöning finnas besparade 5×3: 56 eller kr. 17: 80 om dagen; om de icke behöfva inkallas, kan en besparing här ske.

Karlstad rådhus den 18 September 1908.

På Magistratens vägnar:
K. J. LINDHOLM.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 3.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver dels en genom Magistraten till Herrar Stadsfullmäktige öfverlämnad skrifvelse med förslag till kontrakt mellan staten och Karlstads stad rörande den polisstyrka härifrån staden, som skulle stå till förfogande för att vid behof användas i tjänstgöring å annan ort inom riket och dels en af Magistraten i sammanhang härmed gjord framställning om förstärkning af poliskåren m. m.

Beträffande det förevarande kontraktsförslaget ville Drätselkammaren till en början erinra, att Herrar Stadsfullmäktige, i anledning af en till Kungl. Civildepartementet afgifven framställning angående medverkan från städernas sida till anordnande af ett verksamt polisskydd, särskildt å landsbyggheden, på sådant sätt, att städerna genom aftal med staten förbunde sig att på vissa i framställningen angifna villkor ställa till statens förfogande viss del af stadens polisstyrka för att vid förefallande behof inkallas till tjänstgöring för statens räkning utom staden, genom beslut den 23 december nästlidna år förklarar sig ej hafva något att erinra mot att med staten ingå dylikt aftal, därvid Herrar Fullmäktige dock bestämt, att antalet af de poliskonstaplar, som finge för statens räkning disponeras skulle inskränkas till fem samt att tiden för ett blifvande aftal skulle utgöra fem år.

I fråga om de särskilda bestämmelserna i kontraktsförslaget hade Magistraten i sin ofvannämnda framställning anmärkt, att enligt förslaget dagarfvode under sjukdom endast skulle ifrågakomma efter myndighets särskilda pröfning, men att, då staden vore skyldig att vid poliskonstapels sjukdomsfall under högst en månad och vid sjukdom, ådragen genom skada under tjänstgöring under hela sjukdomen utbetala full aflöning, Magistraten ansåge, att staten borde för det manskap den använde, åtaga sig enahanda förpliktelse, och lydelsen af kontraktets 4:de punkt i enlighet där med rättas, därvid dock inskränkning borde medgifvas för det i kontraktet uppmärksammade fall, då konstapel själf genom grof vårdslöshet varit vållande till skadan.

Drätselkammaren ville för sin del biträda Magistratens sålunda gjorda anmärkning mot ofvanberörda bestämmelse i kontraktsförslaget.

Mot de i förslaget i öfrigt intagna bestämmelserna hade Drätselkammaren intet att erinra. I fråga om Herrar Stadsfullmäktiges förut meddelade föreskrift, att eventuellt aftal endast skulle ingås för en tid af 5 år, ville Drätselkammaren framhålla, att med hänsyn till den i förslaget intagna bestämmelsen om rätt för staden att uppsäga aftalet till upphörande, någon ändring i kontraktsförslaget, i anledning af Herrar Fullmäktiges ofvanberörda föreskrift, ej syntes erforderlig.

Drätselkammaren beslöt fördensskull hemställa,

att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta att på de villkor, kontraktsförslaget innehöller med de ändringar i kontraktets 4:de punkt, som här ofvan angifvits, ingå definitivt aftal med staten om fem polis-konstaplars användning i statstjänst.

Uti sin förevarande framställning hade Magistraten i sammanhang med behandlingen af förberörda kontraktsförslag tillika framhållit, att då den polisstyrka staden efter poliskårens omorganisation disponerade, icke mer än knappt fyllde stadens eget behof af polisbevakning, ett bifall till statens framställning skulle nödvändiggöra en förstärkning af stadens poliskår.

Sådan förstärkning skulle ock af staden för jämförelsevis ringa kostnad kunna erhållas, då staten för enhvar af de fem konstaplar, hvilka komme att af staten disponeras, skulle till staden betala ett årligt belopp af 500 kronor. Efter af Magistraten gjord beräkning skulle sålunda staden för en ökning i utgifterna af endast 2,750 kronor för år få poliskåren förstärkt med 5 extra poliskonstaplar med en årlig aflöning af 900 kronor jämte beklädnadsersättning beräknad till 150 kronor om året.

Sedan Magistraten härefter framhållit, att det syntes Magistraten önskvärdt, att dessutom reservkonstaplar anställdes, äfvensom att tillgång på ridande polis till nödigt antal kunde beredas, hemställde Magistraten, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta att från och med den 1 Januari 1909 öka stadens polisstyrka med 5 extra konstaplar och 10 reserver och till deras aflöning anslå årligen åt extra konstapel arfvode 900 kronor jämte beklädnad samt åt reservmanskaf arfvode 150 kronor jämte beklädnad och 4 kronor om dagen under tjänstgöring, äfvensom bestämma att vid sjukdomsfall, under högst en månad, och vid sjukdom, ådragen genom skada under tjänstgöring, extra konstapels arfvode oafkortadt utbetalas, samt

att vid tillfällen af särskild fara för oordningar Magistraten finge rätt att för uppsättning af ridande polis dels disponera öfver tre af de i brandstationen uppställda hästar dels anskaffa det antal hästar därutöfver, som kunde i förekommande fall erfordras.

Beträffande förslaget om anställande af 5 extra poliskonstaplar ville Drätselkammaren uttala, att då stadens raska utveckling med all sannolikhet skulle i allt fall nödvändiggöra en förstärkning af poliskåren under den närmaste framtiden och då den af Magistraten nu ifrågasatta förstärkningen af 5 extra konstaplar syntes kunna genomföras med en jämförelsevis ringa ökning i stadens utgifter för polisväsendet, Drätselkammaren för sin del biträdde Magistratens förevarande förslag.

I fråga om anställandet därutöfver af 10 reservkonstaplar kunde Drätselkammaren däremot ej anse denna ökning af poliskåren vara af behovet påkallad.

Dels skulle nämligen poliskåren genom de föreslagna 5 extra poliskonstaplarnes anställande, hvarom här ofvan omförmäts, vinna en för vanliga fall tillräcklig styrka för en längre tid framåt, och dels skulle ju staden, vid de af Magistraten uppmärksammade extra ordinära fall af stora och svårartade arbetskonflikter, då enligt Magistratens uttalande reservister särskildt skulle blifva af nöden, genom de anordningar för ett verksamt polisskydd från statens sida, hvartill staden, enligt det ifrågavarande aftalet med staten skulle bidraga, från annat håll erhålla den hjälp för ordningens upprätthållande, som kunde blifva erforderlig.

Magistratens förslag i fråga om beredande af tillgång till ridande polis kunde ej heller af Drättselkammaren biträdas. Drättselkammaren ville nämligen härvid erinra, att vid de tillfällen af särskild fara för oordningar, då Magistraten ansåge den ridande polisen särskildt vara erforderlig, det enligt Kammarens mening vore lika nödvändigt att brandkåren inne å brandstationen bibehölles vid sin fulla styrka. Då, enligt hvad Kammaran inhämtat, 7 hästar erfordras för fullständig utryckning af brandkåren, vore det fördenskull ej tillrådligt att genom förminskande af hästantalet genom 3 hästars användning som ridhästar för polisen omöjliggöra, att brandkåren kunde med full effektivitet komma till användning.

Dessutom vore enligt Drättselkammarans åsigt brandkårens hästar föga lämpade för användning som ridhästar.

Hvad till sist anginge Magistratens hemställan om föreskrift i fråga om aflöning från staden till poliskonstapel under den tid, han vore i statens tjänst inkallad samt angående ersättningen till konstapel för under statsjänst uppkommen skada å kläder, hvilken ej kunde hänföras till slitning, hade Drättselkammaren intet mot bifall härtill att erinra.

I anslutning till det anförda beslöt Drättselkammaren fördenskull ytterligare hemställa,

att Herrar Stadsfullmäktige ville, med bifall till Magistratens därom gjorda hemställan, besluta att från och med den 1 Januari 1909 öka stadens polisstyrka med 5 extra konstaplar och till deras aflöning anslå årligen ett arvode till hvarje konstapel af 900 kronor jämte beklädnad äfvensom bestämma att vid sjukdomsfall, under högst en månad, och vid sjukdom, ådragen genom skada under tjänstgöring, extra konstapels arvode oafkortadt utbetalas;

att Magistratens framställning angående anställandet af 10 reservkonstaplar samt ifråga om rätt för Magistraten att för uppsättning af ridande polis dels disponera öfver tre af brandkårens hästar och dels anskaffa det ytterligare antal hästar, som kunde i förevarande fall erfordras, måtte af Herrar Stadsfullmäktige lämnas utan afseende; samt

att Herrar Stadsfullmäktige måtte föreskrifva, att poliskonstapelns aflöning af staden ej skall utgå under den tid, han varder i statens tjänst använd, samt att ersättning för under statstjänst uppkommen skada å kläder, hvilken ej kunde hänföras till slitning skall uppbäras af staden.

Denna § förklarades genast justerad.

Som ofvan

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 19 Oktober 1908.

§ 85.

Sedan Drätselkammaren uppå remiss i ett sammanhang afgifvit utlåtande dels öfver det förslag till kontrakt, som uppgjorts af komitérade, utsedde af chefen för Kungl. Civildepartementet, rörande användningen m. m. af den polisstyrka, som Stadsfullmäktige såväl härstädes som i andra städer redan utfäst sig att ställa till statens disposition för tjenstgöring vid behof & annan ort inom riket, dels ock angående Magistratens framställning om förstärkning af stades poliskår, så hade Beredningsutskottet att i dessa ärenden sig yttra; Och beslöt nu Utskottet efter föredragning och hållen öfverläggning att i hufvudsak med Drätselkammaren i dess utlåtande instämma, dock ansåg sig Utskottet tillika böra hemställa, att Herrar Fullmäktige jemväl måtte dels anhålla, att Herr Borgmästaren ville å stadens vägnar underteckna det blifvande kontraktet dels ock ifråga om Magistratens framställning om förstärkning af polisstyrkan såtillvida tillmötesgå Magistratens kraf på ridaude polis, att Magistraten i och för detta ändamål lemnades rätt att vid behof tillfälligtvis förhyra nödigt antal hästar, derest inom poliskåren finnes ridkunnigt manskap.

In fidem:

W. BROCKMANN.

68. Herr Clarholms motion om anslag för reparationer i epidemisjukhuset samt för anordningar i s. k. nya byggnaden å gamla lasaretts-tomten för dess apterande till provisoriskt epidemisjukhus.

Utdrag af protokollet hållet hos Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad den 30 Maj 1908.

§ 85.

Väcktes af Herr Clarholm muntligen motion att till Hälsovårdsnämndens förfogande måtte ställas ett förslagsanslag af 3,000 kronor att användas dels för reparationer å nuvarande epidemisjukhuset dels ock för iordningsställandet af s. k. nya byggnaden å gamla lasaretsområdet till nyttjande i fall af behof såsom provisoriskt epidemisjukhus; Och blef denna motion remitterad för yttrandes afgifvande till Hälsovårdsnämnden och Drätselkammaren att af dessa delegationer i här nämnd ordning behandlas.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 17 Juni 1908.

§ 81.

Till Hälsovårdsnämnden hade för yttrandes afgifvande remitterats af Herr Clarholm hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion att till Hälsovårdsnämndens förfogande måtte ställas ett förslagsanslag af 3,000 kronor att användas dels för reparationer å nuvarande epidemisjukhuset dels ock för iordningställande af s. k. nya lasaretsbyggnaden å gamla lasaretsområdet till nyttjande i fall af behof såsom provisoriskt epidemisjukhus.

Hälsovårdsnämnden, som ville meddela, att enligt redan uppgjorda beräkningar de allra nödvändigaste reparationerna å det gamla epidemisjukhuset komme att draga en kostnad af 700 å 800 kronor, beslöt att på det lifligaste tillstyrka bifall till motionen.

In fidem:
CARL LIDBERG.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 24 Augusti 1908.

§ 4.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Herr Clarholm hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion om beviljande af ett förslagsanslag af 3,000 kronor att ställas till Hälsovårdsnämndens förfogande för att användas dels för reparationer å nuvarande epidemisjukhuset och dels för iordningsställandet af den s. k. nya lasaretsbyggnaden å gamla lasaretsområdet till nyttjande i fall af behof såsom provisoriskt epidemisjukhus; Och beslöt Drätselkammaren, efter handlingarnes föredragning, att i likhet med Hälsovårdsnämnden, som jämväl yttrat sig i frågan, tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bevilja det begärda anslaget.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 19 Oktober 1908.

§ 89.

I likhet med Hälsovårdsnämnden samt Drätselkammaren, som uppå remiss i ärendet sig yttrat, beslöt nu efter föredragning och hållen öfverläggning Beredningsutskottet att tillstyrka bifall till Herr Clarholms motion om ett förslagsanslag af 3,000 kronor till Hälsovårdsnämndens förfogande att användas dels för reparationer i epidemisjukhuset dels ock för nödiga anordningar i s. k. nya byggnaden å gamla lasarettstomten i och för dess apterande till provisoriskt epidemisjukhus.

In fidem:
W. BROCKMANN.

65. Herr Michaelssons motion om vattenledningens utsträckande till förstäderna norr om östra bron.

Till Stadsfullmäktige i Karlstad.

Da bristen på användbart vatten i den östra och norr om nya kyrkogården belägna delen af staden med hvarje år blir allt mera kunnbar hafva tid åter annan

sammanträden hållits mellan fastighetsägare därstädes för att diskutera de åtgärder, som måste vidtagas för att få denna brist på ett eller annat sätt avhjälpd.

Vid sammanträde den 21 Januari detta år tillsattes en kommité, som fick i uppdrag att ingå till Herrar Stadsfullmäktige med begäran om vatteledningens framdragande till nämnda område och få vi, enligt bilagda protokollsutdrag, utsedde kommitterade med anledning häraf vördsamt afgifva följande berättelse öfver uppkomsten af ifrågavarande numera tätt bebyggda område, i det följande kalladt Hagaborg, med angifvande af de skäl hvarpå vi grunda denna vår begäran.

Det är under de senaste 10 åren denna nya del af samhället uppstått. Skälet hvarför man började bygga utom stadens planlagda område var till hufvudsakligaste delen det, att plats på den tiden åren 1896 och 1897 var på annat håll i närheten af staden omöjlig att få köpa, då staden nyss tillhandlat sig alla jordområden på Herrhagen och där ännu icke kunde sälja tomter förr än dessa nya områden hunnit kartläggas och regleras. Som detta emellertid tog lång tid i anspråk och stadens folkmängd hastigt tilltog blef bristen på boningsrum i synnerhet för arbetare altmera kännbar och till slut alldeles omöjlig att fylla inom stadens dåvarande gränser. Svårigheten att på annat håll från staden kunna få köpa en tomt, i förening med stadens raska utveckling förklara till fullo den stora byggnadsvärksamhet, som äfter år 1896 utvecklats sig å Hagaborg, så att folkmängden enligt bifogade förteckning (bil. 1) uppgår till 1,456 personer fördelade på 752 rum.

Att i ett såpass stort samhälle bristen på användbart vatten måste i hvarje ögonblick göra sig påmint är själfklart. Först och främst blifva de sanitära fordringarna på grund häraf omöjliga att på ett tillnärmelsevis tillfredställande sätt tillgodose. Det vatten, som kan fås ur jorden är delvis bemängdt med det från den högre och omedelbart intill liggande kyrkogården rinnande vattnet, och för öfrigt till den grad järnhaltigt att det är omöjligt att därpå begagna sig vare sig till dryck inom hushållet, vid tvättning af kläder, eller till något annat ändamål. Såsom nu är måste man hämta hvarje droppe vatten från stadsdelen Haga och att det därför i hemmen måste sparas på så mödosamt och dyrt förvärfvadt vatten, lär icke förvåna någon. Hvilka följderna af en sådan sparsamhet blifva och hvad den betyder är påtagligt och ännu värre blifva följderna för dem, som försöka begagna sig af det vatten som fins på platsen. Först och sist är det sålunda på grund af sanitära skäl vi vädja till Herrar Fullmäktige att beakta denna vår behjertansvärda begäran.

Hvad den ekonomiska sidan af saken beträffar inskränka vi oss till att blott hänvisa till närslutna bilagor n:o 2 och 3, som visar: dels Fastighetsvärdet af härvarande fastigheter dels också den skatt, vi till staden må betala för nämnda fastigheter. Och då skatterna äro lika höga inom Hagaborg, som öfriga stads-

delar, utan att vi därför komma i åtnjutande af någon af de förmåner hvaraf dessa äro tillgodosedda med, och då såsom först påvisats, vi af omständigheterna blifvit tvingade att här bygga, synes oss skäligt med hänsyn till de härifrån till staden i dess helhet tillflytande skatter att något från stadens sida gjordes äfven för denna del af samhället.

Gatubelysningen till exempel har vi på egen bekostnad låtit anlägga för en kostnad af 1,540 kr. och till underhåll för denna belysning har vi en utgift af cirka 20 kr. pr vecka under lysåret. Dricksvatten, som ur sanitärt hänseende tillfredställer behofvet kunna vi ej få annat än genom Vattenverkets försorg, enär utgifterna för ett Vattenverk härstädes alldeles öfverstiger vår ekonomi.

Hvad den tekniska sidan af saken angår, torde den anmärkningen kunna framkastas: att området i fråga icke är regleradt och vattenledning af denna orsak ännu icke kan dit utdragas, häremot vilja vi framhålla: att vi endast tänkt oss en hufvudledning dragen öfver elfven samt en ledning efter landsvägen österut och en norrut. Och att vi själfva tillåtes att få på egen bekostnad utdraga rör från nämnda ledningar till de nu befintliga s. k. gatorna. Men att Herrar Fullmäktige måtte besluta att vattenposter tillhandahållas och uppsättas på de platser, som kunna anses lämpliga. Hvad brandposternas uppställning beträffar föreslå vi att Brandchefen måtte bli i tillfälle att yttra sig.

Skulle mot vår förmodan Herrar Fullmäktige ej bevilja vår anhållan om att vi få utdraga rör från nämnda hufvudledningar anhålla vi att Herrar Fullmäktige må besluta om vattenposternas uppställande på lämpliga och erforderliga platser å de båda af staden utlagda ledningsgrenarne. Och uttala vi till sist den förmodan, att Herrar Fullmäktige måtte bevilja vår anhållan, så att det sanitära hvad på användbart dricksvatten ankommer ej längre äfventyras.

Karlstad den 13 April 1905.

OLOF ÖQVIST.

EDV. SVENSSON.

AXEL SVENSSON.

C. J. MAGNUSSON. N. AUG. SUNDSTÖM.

AUG. NYLÉN.

Upptages som motion af

K. O. MICHAELSON.

*Protokoll vid sammanträde med fastighetsegare
å Hagaborg hållet den 21 Januari 1905.*

Sedan till ordförande blifvit vald Herr Aug. Nylén samt till sekreterare Herr Edv. Svenson företogs till behandling frågan om vattenlednings anläggande till Hagaborg, och beslöts att ingå till Stadsfullmäktige i Karlstad med begäran om

att vattenledning på Stadens bekostnad måtte framdragas öfver östra elfgrenen till Hagaborg. Såsom stöd för befogenheten af denna begäran beslöts att bifoga uppgift såväl på innevånareantal som av dem bebodda rum, samt fastighetsvärdet och den härför till Staden erlagda årliga kommunalskatten inom det område, som äro av vattenledningsanläggningen intresserade.

Till verkställande häraf utsågs en kommité bestående af Herrar O. S. Öqvist, C. J. Magnuson, Aug. Nylén, Edv. Svensson, Axel Svensson och N. Aug. Sundström, hvilka för öfrigt på bästa sätt skulle verka för frågans snara lösning.

EDV. SVENSSON.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Till Hälsovårdsnämnden hafva våren 1905 nästan samtidigt inkommit tvänne framställningar rörande Hagaborg med omnejd: den ena angående olägenheter, som förmenas härröra från den nya kyrkogården; den andra en från Stadsfullmäktige remitterad motion om vattenledningens utsträckande till nämnda område.

Efter besök å platsen och företagen behandling af de gjorda framställningarna fann Nämnden, att i båda framhållas sanitära olägenheter, som dels i hufvudsak sammanfalla dels beröra förhållanden, som redan förut gifvit Nämnden anledning att ingå till stadsfullmäktige med hemställan om vissa åtgärder. Det ansågs därför lämpligt att uppskjuta de båda ärendenas slutbehandling, tills karta öfver området samt af Stadsfullmäktige på Nämndens hemställan beslutade afvägningar å ifrågasvarande område hunnit utföras och plan för afledning af vatten därstädes uppgjorts: ett drygt och omfattande arbete, hvaröfver först i slutet af april innevarande år planförslag och karta kunnat från Drätselkammaren öfverlämnas till Hälsovårdsnämnden.

Efter tagen del däraf och hållna öfverläggningar rörande de nämnda framställningarna får Hälsovårdsnämnden härmed afgifva yttrande öfver den föreliggande motionen.

Enär framställningen rörande kyrkogården utgör så att säga en förberedande inledning till motionen, har Nämnden ansett sig böra i en bilaga lämna Stadsfullmäktige tillfälle att taga del äfven af den förra och den utredning, som ägnats däråt.

Uti den skrifvelse till herrar Stadsfullmäktige, som herr K. O. Michaelsson upptagit som motion, såges först, att öfverflödet på användbart vatten i den öster och norr om nya kyrkogården belägna delen af staden med hvarje år blir allt mera kännbar.

Visserligen har staden för att bereda innevånarna i nämnda trakt tillgång på vattenledningsvatten uppsatt en vattenkastare vid Östra tullen, hvarifrån de afgifte-

fritt kunna hämta sådant; men afståndet synes afhålla många från att begagna sig därpå. Fränsedt ett fåtal brunnar med användbart vatten är brunnsvattnet i allmänhet mer eller mindre starkt järnhaltigt. Innevävarne i denna trakt äro därför, såsom innevävarne i den planlagda delen af staden före vattenledningens införande voro, hufvudsakligen hänvisade till att direkt från älven hämta sitt behof af vatten. Tyvärr är detta ett förhållande, som råder äfven å andra delar af stadens yttre område, där större eller mindre byggnadsverksamhet förekommit och förekommer (såsom Klaravik och tillstötande älfstrand, Sjöstad o. s. v.).

Det är emellertid för närvarande endast från innevävarne i Hagaborg med omnejd, som framställning göres om åtgärder från stadens sida för att få denna brist på ett eller annat sätt afhjälpt. Till Stadsfullmäktige har i detta syfte från dem ingått begäran om vattenledningens framdragande till nämnda området under åberopande af, att folkmängden därstädes uppgår till 1,456 personer fördelade på 752 rum samt med bifogande af uppgifter rörande taxeringsvärdet å alla egen- domar — äfven lauderier, såsom Herrgården och Sundsta — norr om östra älf- grenen till gränsen mot Grafva socken i norr och mot landsförsamlingen och järn- vägen i öster, äfvensom å den härför till staden erlagda årliga kommunalskatten.

Ehuru Nämnden icke har att ingå i närmare pröfning af de skäl, som åbe- ropats ur synpunkten af förment lika höga skatter å stadens yttre område som inom staden och därpå grundade anspråk på samma förmåner eller af nödvändig- heten att förlägga byggnadsverksamheten utom det planlagda området, torde dock några därpå framkallade anmärkningar kunna anföras.

Man förbiser nämligen, att taxeringsvärdet sättes betydligt högre för fastig- heter inom det planlagda området, särskildt dess centrala delar, än för fastigheter utanför detta och att skatterna inom det förra sålunda måste utgå med motsvarande högre belopp, samt att åtskilliga skyldigheter med ty åtföljande kostnader åligga fastighetsägarna inom stadsplanen (t. ex. renhållning af gator, skottning och bort- forsling af snö, upphackning af is, sandning af gångbanor m. m.), utom det att skyldigheter och kostnader af olika slag på grund af byggnadsordningen och brand- stadgan komma på deras del, som bygga inom det planlagda området, i motsats till dem, som i full frihet utskifta tomter och bedrifva byggnadsverksamhet.

Påståendet, att fastighetsägarna i Hagaborg af omständigheterna blifvit tvin- gade att där bygga, står icke väl tillsammans med verkliga förhållandet, att den allra största och lifligaste byggnadsverksamheten därstädes utvecklats just sedan sundt belägna tomter i riklig mängd och till måttliga priser stått till buds att få köpa å Herrhagen, där staden med stora kostnader ordnat och ordnar gator, fram- drager vatten- och afloppsledningar, ombesörjer gatubelysning m. m.

Då det säges att innevävarne uti meromnämnda trakt, icke komma i åtnju- tande af några af de förmåner, hvarmed andra stadsdelar äro tillgodosedda, glöm-

mer man bland mycket annat hvad som från stadens sida med stora utgifter göres för folkskoleundervisningen, hvilken ju kommer alla »stadsdelar» till godo. Inom byggnadskomplexer, som uppkommit utan det skydd, byggnadsordningens och brandstadgans efterlefnad afser att lämna, borde man åtminstone ej förbise förmånen af ett välordnad eldsläckningsväsende, som ju äfven drager dryga kostnader. Åtskilligt mera kunde vara att säga om andra förbisedda förmåner; men det anförda torde vara nog för att påminna om, att kommunalutskylderna utgå för samfälda behof, hvaribland t. ex. fattigvården intager ett viktigt rum, äfvensom för stadens sunda utveckling och förkofran, t. ex. genom ordnande af de i stadsplanen intagna områdena och dylikt, och sålunda ej för att bereda blott en del af samhället »förmåner».

Huru som helst föreligger emellertid i Hagaborg med omnejd ett behof af lättare tillgång på godt vatten för dryck och matlagning än den, som vattenkastaren vid Östra Tullen erbjuder, och finner Hälsovårdsnämnden, att detta behof bör på ett eller annat sätt afhjälpas.

Fastighetsägarna hafva tänkt sig detta böra ske genom förbindelse med stadens vattenledningsnät genom en hufvudledning öfver älfven och tvänne därifrån utgående grenledningar utefter landsvägarna samt tillåtelse att få från dem »utdraga rör» in i byggnadskomplexerna.

Någon utredning i fråga om kostnaderna föreligger ej. Det sägs ej ens, hur långt man tänkt sig ledningarna skulle gå; om ända till gränserna mot Färjestad och Rud norrut och mot Svinbäcken öster ut, såsom de bifogade uppgifterna rörande fastigheternas taxeringsvärden och det sammanlagda beloppet däraf tyckes antyda. Äfven en kortare vattenledning komme nog i alla fall att gifva större fart åt jordstyckningen och byggnadsverksamheten också i de aflägsnare delarna af området, där redan en uppdelning i ett hundratal tomter företagits, så att kraf på ledningarnas ytterligare utdragning utan tvifvel snart komme att göra sig gällande.

Då emellertid en sådan vattenledning som den föreslagna enligt gällande reglemente icke får anläggas utan tillhörande afloppsledning, måste naturligen nödigt afseende fästas icke blott vid vattenverkets förmåga att tillgodose det vidsträckta området med tillräckligt vatten, utan ock vid terrängens nivåförhållanden, som ju enligt de utförda afvägningarna kräfva särskildt pumpverk för kloakvattnets bortskaffande.

Att en utdragning af vattenledningsnätet till ifrågavarande område med ty åtföljande kloakledningar liksom till andra & skilda delar af stadens yttre områden uppkomna byggnadskomplexer skulle för dessa medföra förutom bättre sanitära förhållanden äfven stora ekonomiska fördelar och antagligen ännu lifligare tomtspekulation och byggnadsverksamhet af samma oregelbundna art som förut, torde ligga i öppen dag. Förslag till dylikt vidt omfattande företag bör emellertid skärskådas

icke blott från ett visst områdes intressesynpunkt, utan ock från stadens i dess helhet. Hur ställer det sig till hela stadssamhällets hushållning och förkofran? Kan främjandet af byggnadsverksamhetens förryckning från stadsplanen till icke planlagdt, för öfrigt lågt och sankt beläget yttre område, därtill utan byggnadsordning och brandstadga stå väl tillsammans med stadens för lång tid framåt planlagda utveckling och de för dennas genomförande nedlagda och ytterligare till fortsatt anläggning af gator och underhåll af redan lagda, till ledningar för vatten, aflopp, gas och elektricitet utgående dryga utgifter? I hvad mån bör för öfrigt understöd lämnas åt det ena eller andra områdets särskilda inträsen, då de icke sammanfalla med stadens i dess helhet, för att ej tala om då de rent af gå stick i staf däremot? Dessa och andra liknande spörsmål tillhöra visserligen ej Hälsovårdsnämnden att utreda och besvara; men de framställa sig dock helt naturligt för en och hvar, som har att behandla ett ärende af förberörda art.

Då från fastighetsägare i Viken före dess intagande i stadsplanen gjordes hemställan till Stadsfullmäktige att få, på egen bekostnad och mot erläggande af vanliga årsavgifter för vatten, under kontroll af Vatten- och gasverksstyrelsen till sig utdraga ledningar från stadens vattenledningsnät och anordna egna afloppsledningar till Mariebergsviken, medgafs visserligen detta på vissa villkor; men om vattenverket nu utan utvidgning af dess uppfordringsverk och filteranordningar är i stånd att möta de högst väsentligt större kraf, som vattenledningsnätets utdragning till Hagaborg med omnejd skulle ställa därpå, torde vara tvifvel underkastadt. Hälsovårdsnämnden anser sig ock böra fästa uppmärksamheten på de öfriga byggnadskomplexer, som uppstått å andra delar af stadens yttre områden, och på de kraf, som af liknande anledningar äfven från deras sida måhända snart komme att ställas på vattenverket, så att vid ifrågakommande utvidgning af uppfordringsverket m. m. hänsyn tages äfven till dem.

Huruvida fastighetsägarna i Hagaborg med omnejd, i händelse staden anser sig kunna villfara deras begäran om vattenledningsnätets utdragning till deras vidsträckta område, äro på grund af egendomarnas därmed följande värdestegring och öfrig ekonomisk vinning — den sanitära oberäknad — redobogna att åtaga sig kostnaderna för därmed nödvändigt förbundet kloaksystem och för driften af därtill hörande pumpverk, framgår icke af skrifvelsen, som endast ordar om vattenledning och ej ens vidrör kostnadsfrågan annat än i fråga om »rör» från hufvudledningarna. Icke heller i fråga om det andra alternativet, vattenposters uppställande på lämpliga och erforderliga platser å de båda föreslagna ledningsgrenarna utan utdragning af »rör» inåt byggnadskomplexerna, nämnes, på hvad sätt eller i hvad mån fastighetsägarna äro villiga att deltaga i kostnaderna för anläggning och underhåll af dessa ledningar (oafsedt vattenverkets antagligen däraf föranledda utvidgning): om de t. ex. tänka sig att genom årliga vattenavgifter i förhållande till egendomarnas

taxeringsvärden eller antal rum helt och hållet eller delvis betäcka räntor och amortering eller vilja på annat sätt lämna godtgörelse, än mindre säges något om, i hvad form en sådan ersättning kunde tänkas skola utgå från sedermera uppstående nybyggnader eller på hvad sätt ägarne af sådana lämpligen kunde tillförbindas att deltaga i omkostnaderna.

Lägges — såsom af skrifvelsen synes framgå — hufvudvikten på att erhålla »användbart vatten» och mindre eller intet afseende fästes vid att genom kloakledningar blifva af med flytande orenlighet, ligger väl närmast att se till, huruvida icke brunnarnas järnhaltiga vatten skulle kunna göras användbart till dryck och matlagning lika väl som det järnhaltiga vatten, somliga vattenverk äro hänvisade till för sina ledningar och som genom mycket enkla medel (luftning och filtrering) befrias från sin järnhalt.

I själfva verket har man på senare tiden funnit på en enkel anordning, också grundande sig på vattnets luftning och filtrering, att borttaga järnhalt äfven i brunnsvatten.

Hela inrättningen för detta ändamål utgöres af tvänne öfver hvarandra ställda tunnor, hvardera innehållande ett lagom djupt sandlager. Då uppumpadt järnhaltigt vatten efter silning genom dessa sandlager och samtidigt i tunnorna försiggående luftning astappas, är det tillräckligt järnfritt för användning till dryck, matlagning m. m.

En dylik filteranordning har till ägarens stora belåtenhet varit i bruk omkring ett halft år uti en gård i Hagaborg.

Af stor vikt är emellertid, att brunnsvatten, vare sig järnhaltigt eller ej, icke förorenas genom smutsigt ytvatten, som lätt nedtränger i vanliga brunnar, särskildt där »bristande renhållning å gårdarna» förekommer. Bäst förebygges sådan förorening — förutom genom bättre renhållning — genom användning af så kallad rörbrunn (borrbrunn), hvarigenom också djupare, renare vatten kan åtkommas än genom gräfd brunn.

Rörbrunn i förening med en enkel filteranordning af nyss angifna slag, som visat sig vara mycket lättskött, är sålunda en utväg att skaffa sig fullt »användbart vatten», hvilken synes förtjänt af användning icke blott i Hagaborg med omnejd, utan äfven å andra delar af stadens yttre område, där järnhaltigt vatten förekommer.

Några sådana af staden anordnade brunnar på lämpliga platser för allmänt bruk skulle antagligen göra god nytta och mana fastighetsägare till efterföljd.

På grund af hvad som blifvit anfördt får Hälsovårdsnämnden som sin mening uttala:

att från uteslutande hygienisk synpunkt sedt fördelaktigaste sättet att afhjälpa Hagaborgs med omnejd behof af vatten för hushållsändamål är vattenledning, vare

sig genom tillkoppling till stadens förutvarande vattenledningsnät eller från särskildt vattenverk, men i båda fallen i förening med eget kloaksystem; men

att, då ekonomiska och andra hinder torde möta för sådan anordning, rörbrunnar i förening med filter af förut nämndt slag, synas böra kunna tillgodose ifrågavarande områdes behof af vatten för dryck och matlagning och att för den skull några sådana för allmänt bruk böra af staden anordnas på lämpliga platser.

Karlstad den 21 Augusti 1907.

Å Hälsovårdsnämndens vägnar:

N. LUNDBERG.

Carl Lidberg.

Till Hälsovårdsnämnden, Karlstad.

Enär flera i närheten af kyrkogårdens utvidgning i Hagaborg boende fastighetsegare inkommit till undertecknad med skrivelser, hvori de — med framhållande af att de komma att tillskyndas icke oväsentliga olägenheter i sanitärt hänseende äfvensom skada, om «det område, som nu håller på att uppfyllas och planeras, kommer att användas till kyrkogård — anhålla om »förbud att taga ifrågavarande område »i anspråk till begravningsplatsa etc., får jag med bifogande af dessa skrivelser (2 st.) samt med förordande af fastighetsegarnes anhållan härmed hemställa, att Hälsovårdsnämnden ville taga ärendet i öfvervägande och tillse, hvad som från Hälsovårdsnämndens sida kan i frågan åtgöras.

Karlstad den 14 April 1905.

S. ALVINZI,

förste provinsialläkare i Wermlands län.

Till Förste Provinsialläkaren Herr Dr: Alvinzi!

Härmed anhålles på det vördsammaste det Herr Provinsialläkaren måtte taga hand om och beifra följande ärende:

Som, mot förmodan af den till omkring 1,200 personer uppgående befolkningen i Hagaborg och derikring, utvidgning af Nya kyrkogården åt norr till, i dessa dagar begynt, vilja undertecknade, å egna och våra hyresgästers vägnar, såsom närmast häraf berörda, påvisa det hälsofarliga i denna utvidgning af kyrkogården. Vid höst- och vårfloöde isynnerhet stiger vattnet i diket, som skiljer det omnämnda jordstycket från våra tomtplatser, öfver bräddarne, och som genom fyllningen den

nya kyrkogården komme att ligga öfver 1 meter högre och så nära som 26,4 meter från södra väggen af boningshuset N:o 7 och 46 meter från N:o 1*) så blir ju en följd häraf att vatten från denna så mycket högre liggande plats kommer att ledas sig ner till jorden nedanför och källor och brunnar derigenom förorenas och blir hälsofarligt. Aflopps diket fortsätter genom Hagaborg till Sundby m. m. men brukar vattnet i detsamma för det mästa vara stillastående.

Den nuvarande Nya kyrkogården hvilken innehåller omkring 9,000 qv.-m. har ej räckt längre än 10 år blir i November månad, och det område som nu skall ordnas innehåller blott omkring 4,000 qv.-m., så att om endast några få år blir i alla fall denna plats otillräcklig till kyrkogård.

Ifall förbud mot utvidgningen af kyrkogården åt detta håll ej kan åstadkommas, så anhålla vi att Staden måtte inköpa äfven våra fastigheter.

Karlstad den 11 Mars 1905.

AUG. NYLÉN.

Egare af gården N:o 7 Hagaborg.

JOH. G. OLSSON.

Egare af gården N:o 1 Hagaborg.

Till 1:ste Provinsialläkaren i Wermlands län D:r S. Alvinzi, Karlstad.

Enligt kyrkorådets i Karlstad beslut af den 17 Oktober 1904, hvilket beslut äfven sanktionerades af kyrkostämman, skall nya kyrkogården därstädes utvidgas, och hölls med anledning häraf mellan fastighetsägare och hyresgäster, hvilkas inträse af detta beslut berördes, norr och öster om nämnda kyrkogård ett sammanträde för att uttala sig med anledning af ifrågavarande beslut, och uttalade sammanträdet därvid sin protest emot utvidgning af kyrkogården på dess nuvarande plats. Som denna protest, kungjord i stadens tidningar, emellertid ingen verkan åstadkom, få undertecknade, alla fastighetsägare, för att vinna rättelse härutinnan med anledning häraf afgifva följande berättelse öfver uppkomsten af ifrågavarande numera tätt bebyggda område, i det följande kalladt Hagaborg, med angifvande af de skäl, på grund af hvilka vi protesterar emot det nu ifrågasatta nya områdets användande till kyrkogård.

Nya kyrkogården anlades visserligen, innan Hagaborg blef bebyggdt. Skälet, hvarför man byggde där, var väsentligen det, att plats på annat håll i närheten af staden var omöjlig att få köpa, då staden nyss tillhandlat sig alla jordområden å Herrhagen och där ännu icke kunde sälja tomter, förrän dessa nya områden hunnit kartläggas och regleras. Som detta emellertid tog flera år i anspråk, och stadens folkmängd hastigt tilltog, blef bristen på boningsrum i synnerhet för arbe-

*) N:r 3 och n:r 5, som ligga mellan våra tomter, har Staden inköpt och uthyr dels till verkstäder och dels till bostadslägenheter. Tomten och fastigheten på östra sidan närmast kyrkogården är äfven inköpt af Staden.

tare alltmera kännbar och till slut alldeles omöjlig att fylla. Svårigheten att på annat håll från staden kunna få köpa en tomt i förening med stadens dåvarande raska utveckling förklara till fullo den stora byggnadsverksamhet, som efter år 1896 utvecklats sig å Hagaborg, som i närvarande stund räknar öfver 100 st. boningshus med på ett yttnehåll af c:a 67 har 1,454 innevånare. Att en kyrkogård ligger omedelbart emellan ett så pass stort samhälle och staden, kan icke vara förenligt ens med de blygsammaste kraf på hälsovård, helst sommartid. Kommer äfven härtill hela traktens låga och sankta belägenhet, hvilket har till följd, att den till begravningsplats afsedda jordarealen måst betydligt höjas öfver det öfriga grannskapet. Detta åter har till följd, att vattnet från kyrkogården rinner ned till angränsande gårdar, och som ingen vattenledning finnes, blir vattnet i brunnarne, hvaraf man förut delvis begagnat sig, alldeles obrukbart. Efter den utvidgning, som nu håller på att verkställas, blir afståndet mellan Hagaborg och kyrkogården endast omkring 27 meter. Genom brunnarnes förorening från den närbelägna högre liggande kyrkogården har sålunda en direkt skada tillfogats fastighetsägarna. Traktens läge och delvis sumpiga belägenhet i förening med dess afsevärda folkmängd, bristande renhållning å de många gårdarne, hälsofarligt dricksvatten — samhället saknar såväl vatten- som kloakledning — allt bidrager att göra denna del af staden till en sjukdoms- och smittohärd. Med ett sumpigt kärn, Lilla Sundstakärn, på ena sidan samt ett dike, som bortför Stora Sundstakärns samt det från begravningsplatsen nedrinnande vattnet till Kroppkärrssjön och dessutom kyrkogården på den andra sidan, blifva de sanitära förhållandena å Hagaborg de möjligast sämsta. Genom att höja nu ifrågavarande område och använda det till kyrkogård komma liken att ligga ungefär i jämnhöjd med de omgifvande boningshusen, och, såsom ofvan sagts, vattnet från kyrkogården flyter delvis ned i omnämnda diket nedanför, genom hvilket dike allt detta vatten sedan passerar midt igenom hela samhället, under vägen dessutom mottagande flytande orenlighet från gårdarne. Att ett i så hög grad synnerligen den varma årstiden hälsofarligt förhållande icke fortfarande bör få existera, torde vara tydligt, och yrka vi, att åtgärder genast vidtagas förr än man genom en sorglig och dyrköpt erfarenhet blir tvingad därtill.

På grund af nämnda skäl anhålla vi vördsamt om förbud att taga det område, som nu håller på att uppfyllas och planeras, i anspråk till begravningsplats, framhållande, att ett dylikt förfarande åsamkar oss skada och icke blott för Hagaborg utan för staden i dess helhet innebär en direkt fara i sanitärt afseende.

Karlstad den 30 Mars 1905.

Vördsammast

JOH. G. OLSSON.

Hagaborg N:o 1.

M. MAGNUSSON.

Hagaborg N:o 2.

m. fl.

Till Förste provinsialläkaren i Värmlands län.

Med bifogande af tvänne till Eder gjorda framställningar har Ni uti en skrivelse till Hälsovårdsnämnden hemställt, att Nämnden «ville taga i öfvervägande en af «flera i närheten af kyrkogårdens utvidgning i Hagaborg boende fastighetsägare» gjord och af Eder förordad anhållan om «förbud att taga i anspråk till begravningsplats det område, som nu håller på att uppfyllas och planeras och «tillse hvad som från Hälsovårdsnämndens sida kan i frågan åtgöras».

För att undanröjda de farhågor, som af skrivelsernas undertecknare uttalats, vill Hälsovårdsnämnden härmed till dessas upplysning meddela följande:

Uti den ena af de till Eder ställda skrivelserna vilja undertecknarne, Aug. Nylén och Joh. G. Olsson, «såsom närmast berörda «påvisa det hälsofarliga i planerandet af det redan år 1893 (sålunda före där intill stötande marks bebyggande) till begravningsplats förvärfvade området och framhålla befarade olägenheter af ett dike, som skiljer «det omnämnda jordstycket» från deras tomtplatser, äfvensom af boningshusens närhet till begravningsplatsen. «I fall förbud mot utvidgningen af kyrkogården å detta håll ej kan åstadkommas, så anhålla vi, säga de, «att staden måtte inköpa äfven våra fastigheterna.

Då ifrågavarande boningshus uppförts långt efter, sedan kyrkogårdsområdet af församlingarna inköpts och börjat tagas i anspråk för sitt ändamål, synes farhågan för kyrkogårdens närhet ej verkat afskräckande i fråga om själfva byggnadsföretagen, men väl efteråt gifvit anledning till yrkandet, att staden måtte till icke uppgifna pris inköpa fastigheterna.

Den framhållna närheten står åtminstone ej i strid med den nutida hygienens fordran af minst tio meters afstånd från begravningsplats, då ju det ena boningshuset uppgifves ligga 26:4 meter och det andra 46 meter från kyrkogården.

Hvad det i skrifvelsen omordade diket vidkommer har detta långt före skrifvelsens tillkomst gifvit anledning till upprepade anmärkningar från hälsopolisens sida dels på grund af försummad upprepning dels därför, att däri utslagits orenlighet och kastats allehanda skräp, som hvarken vittnat om närboendes sinne för snygghet och renlighet eller om någon sträfvan att söka motverka olägenheter af, att «vattnet i detsamma för det mesta brukar vara stillastående, utan i stället jäfvar kompetensen att «påvisa det hälsofarliga i kyrkogårdens användning för sitt ändamål. Detsamma torde ock kunna sägas om åtskilliga af de aflägsnare boende, som undertecknat den andra skrifvelsen. Anmärkningar i fråga om renhållningen af gårdar m. m. i dessa nejder hafva nämligen ofta förekommit, så att t. ex. ett år måste utföras mer än ett sjuttital skrivelser med påminnelser rörande otillbörliga afskrädeshögar, bristfälliga afträden, andra försumligheter i renhållningen att förtiga. Fastighetsägarna tala till och med själfva i sin skrifvelse om «bristande

reuhållning å de många gårdarna och säga om det nämnda diket, att det under vägen emiddt igenom hela samhället mottager aflytande orenlighet från gårdarna.

Det är emellertid mot kyrkogårdens fortsatta användning de båda skrivelserna protestera såsom inncbärande våda för sundheten i dessa trakter.

När jordandet sker så som här i landet numera är brukligt, torde väl sällan eller aldrig sanitära olägenheter uppkomma af de jordade liken. De olägenheter, som man förr ansett kyrkogårdar kunna medföra, skulle vara spridandet af elak lukt och af sjukdom.

Å gamla instängda kyrkogårdar, där luften ej har fritt spelrum, kan genom omgräfning af begagnade grafvar förorenad luft föras till ytan och obehaglig lukt utvecklas; men någon klagan öfver sådant obehag har icke försports från Herrgårdens, som med sina hus ligger så godt som alldeles intill den gamla kyrkogården. Ännu mindre bör naturligen den från boningshus aflägsnare nya kyrkogården medföra olägenhet af detta slag och allra minst den del däraf, som nått och jämt börjat tagas i bruk och hvarom i skrivelserna är fråga.

På grund af erfarenhet från skilda håll och vetenskapliga undersökningar, som särskildt riktats på begravningsplatsernas förhållande i berörda afseende, kan ock spridning af sjukdomar från kyrkogård uteslutas.

Gjorda undersökningar hafva äfven visat, att marken nära under begräfdade lik i regeln visar sig ganska ren så väl i kemiskt afseende som i fråga om bakterier. Likaså träffas grundvattnet under kyrkogårdar ofta bakteriefritt, och analyser af vattnet i brunnar omedelbart invid eller till och med inom kyrkogårdar ha ofta visat ett bättre vatten än å närmaste bebyggda mark. Jordens själfreningsförmåga är nämligen tillräcklig i förhållande till den ringa mängd sönderdelningsprodukter, liken under den långsamma förvandlingen lämna på en gång: en obetydlighet i jämförelse med den förorening, marken erfar i närheten af bostäder med mindre noggrann gårdsrenhållning.

Emellertid är det icke blott jämförelsevis närboende fastighetsägare, som förmena, att kyrkogårdsområdets användning som begravningsplats »åsamkar dem skada», utan till och med sådana, som hafva sina boningshus 600 meter därifrån; ja ända till 900 meter från kyrkogården boende ha ansett sig böra instämma i klagomålen och inlägga protest mot den nya kyrkogårdens fortsatta användning som begravningsplats. »Att en kyrkogård ligger omedelbart emellan ett så pass stort samhälle och staden, kan icke vara förenligt ens med de blygsammaste kraf på hälsovård helst sommartid», säges i den skrifvelse, som undertecknats af de aflägsnare från kyrkogården boende. Man räknar här den mer än 150 meter breda älfgrenen till »staden» i stället för att uppfatta den som en gränsskillnad af betydande bredd. Underligt är i alla händelser, att så liflig byggnadsverksamhet icke blott uppstått i denna trakt, utan med oförminskad, och stegrad ifver fortgått och fortgår, då

de som där bygga och bo själfva funnit sundhetsförhållandena så ogynnsamma och då talrika sundt belägna tomtar å Herrhagen af drätselkammaren dels genom auktioner dels genom annonsering om försäljning under hand länge utbudits och fortfarande utbudas till salu med de fördelar, vatten- och afloppsledning m. m. erbjuda.

Däriegenom, att vattnet från kyrkogården rinner ned till angränsande gårdar, förmenar man, att vattnet i brunnarna blir alldeles obrukbart. Häremot kan visserligen invändas, att ett odladt fält ligger mellan kyrkogårdens nyssplanerade del och de tvänne närmast liggande boningshusen, hvarifrån det dessutom är skildt genom det omordade diket, samt att under en stor del af året de å detta fält frodigt växande grönsakerna och andra trädgårdsväxter väl i första hand borde upptaga det vatten, man antager leda sig ner till jorden nedanför, och i allt full sådant vatten efter en så pass lång silning genom jordlagren, som kvarhålla och sönderdela smutsämnen, rimligen ej borde innehålla några skadliga beståndsdelar, om det nådde fram till diket.

Hufvudsakliga anledningen till anmärkningarna mot brunnarnas vatten från sedt »bristande renhållning å gårdarna» och från dem nedrinnande örent ytvatten — är att finna i den mer eller mindre starka järnhalt, som förefinnes öfverallt å det ifrågavarande området och som ju når sitt maximum, där »Karlstads järnvattens» uppumpas. Den starka järnhalten gör, att vattnet har en bläckaktig smak, snart blir grumligt af utfälld järnockra samt ofta har en viss lukt: allt egenskaper, som härröra från geologiska förhållanden och ingalunda, såsom oriktigt antages, af örent tillflöde från kyrkogården.

Någon »sjukdoms- och smittohärd», hvarom ordas i den ena skrifvelsen, har visserligen icke af Hälsovårdsnämnden konstaterats i denna nejd; men Nämnden har dock icke lämnat där förekommande sanitära missförhållanden obeaktade. Särskildt har »hela traktens låga och sankta beskaffenhet» föranlett Nämnden att i februari 1904 anhålla, »att herrar Stadsfullmäktige behagade låta dels företaga afvägningar af förberörda område dels uppgöra plan för afledning af vatten därstädes», en framställning, som ledt till, att drätselkammaren nyligen till Nämnden öfverlämnat ett af landtbruksingeniör A. Rogberg utarbetadt »Betänkande rörande torrläggning af Hagaborg» jämte tillhörande karta. Efter tagen del af denna plan har ock Nämnden funnit sig böra hos Stadsfullmäktige hemställa, att Drätselkammaren måtte få i uppdrag att vidtaga nödiga åtgärder för dess snara genomförande.

Nämnden har samtidigt äfven efter mottagande af nyss nämnda »Betänkande» slutbehandlat en framställning om vattenledningens utsträckning till Hagaborg med omnejd samt däröfver afgifvit yttrande.

Tillika har antagandet af ytterligare en sundhetstillsyningsman möjliggjort ett bättre öfvervakande af renhållningen inom de många gårdarna å samma område.

På grund af hvad nu anförts anser sig Hälsovårdsnämnden icke hafva funnit

giltiga skäl anförda för yrkandet af förbud att taga kyrkogårdens senast ordnade område i bruk som begravningsplats, ej heller för nödvändigheten att ur hälsovårds-synpunkt inköpa de närmast belägna fastigheterna Hagaborg n:r 1 och n:r 7. Däremot finner Nämnden nödigt, att fastighetsägarna å området lägga sig mera vinn om att noga efterkomma gällande hälsovårdsföreskrifter till förekommande af sanitära olägenheter genom öbristande renhållning å de många gårdarna, som de själfva erkänt förekomma.

Karlstad den 21 Augusti 1907.

Å Hälsovårdsnämndens vägnar:

N. LUNDBERG.

*Utdrag af protokollet hållet hos Styrelsen för
Karlstads- Vatten- och Gasverk den 8 Maj 1908.*

§ 55.

Uppå remiss hade Styrelsen att yttra sig öfver en hos Herrar Stadsfullmäktige ingifven och af Herr Michaelsson som motion upptagen framställning från åtskilliga fastighetsägare i Hagaborg m. fl. närliggande områden rörande begäran om utsträckning öfver östra elfgrenen af stadens vattenledningsnät, hvaröfver Hälsovårdsnämnden den 21 sistlidne Augusti afgifvit med en plankarta, åtföljdt yttrande, och beslöt nu Styrelsen, sedan detta yttrande jämte bilagor cirkulerat Styrelseledamöterna emellan, afgifva följande utlåtande, dock med förutskickande af den anmärkningen, att Styrelsen ansett sig endast böra upptaga till behandling de tekniska och ekonomiska spörsmål, som äro direkt förbundna med i förenämnda motion framställda yrkanden, utan att närmare ingå på frågas historiska och kommunalpolitiska delar, som Hälsovårdsnämnden deremot synes hafva ägnat en ingående redogörelse och pröfning.

Uti Nämndens meromnämnda yttrande framkastas bl. a. förslag att på mekanisk väg göra redan befintligt men järnhaltigt grundvatten fullt användbart för hushållsändamål samt uttalar slutligen som sin mening, «att rörbrunnar i förening med filter böra kunna tillgodose ifrågavarande områdes behof af vatten till dryck och matlagning och att fördenskull några sådana för allmänt bruk böra af staden anordnas på lämpliga platser.»

Styrelsen, som tagit detta förslag under särskild ompröfning, har dock — hur tilltalande detta förslag än kan anses vara ur vissa synpunkter — kommit till den bestämda uppfattningen, att förslagets genomförbarhet i verkligheten blir

ganska dyrbart såväl i fråga om själftva utförandet som ock beträffande det framtida underhållet och skötseln af i detsamma antydda anläggningar eller anläggning — ty mer än en torde väl ej böra ifrågakomma under den närmaste framtiden.

Af de handlingar, som biläggas fastighetsägarnes framställning, inhämtas bl. a. att å endast de områden, som äro belägna närmast intill och norr om landsvägen till Kristinehamn — nämligen Hagaborg, Sundby, Vänerslund, Fridelund och Hagastrand — funnos år 1905 546 rum, bebodda af 1,044 personer.

Antager man nu en medelförbrukning pr person och dygn af endast 75 liter erhålles en vattenkonsumtion af 78 kbm. per dygn, hvilken vattenkvantitet således vore den minsta, som de föreslagna rörbrunnarna skulle afgifva endast för denna del af förstaden. Detta vatten skulle sedan uppfordras — helst medels elektrisk kraft, då sådan redan finnes att tillgå derute — luftas och filtreras samt slutligen uppsamlas i en särskild behållare eller bassäng, från hvilken de resp. förbrukarne finge själftva hämta sitt vattenbehof, ty att derifrån utdraga vattenledningsrör till resp. konsumenter kunde tydligen icke ifrågakomma, enär denna bassäng endast skulle fungera som lågreservoar (d. v. s. vattnet står icke under tryck).

Utförandet af en sådan anläggning, som den nu beskrifna, blir enligt Styrelsens mening säkerligen ganska dyrbar — churu något definitivt kostnadsförslag deröfver visserligen icke föreligger — med ringa utsikt att för densamma få emotse någon direkt inkomst, enär bestämmande och framförallt uttagande av en lämpligt afpassad vattenavgift synes vara i detta fall en temligen svårlöst fråga, och då dessutom får tagas i betraktande, att en sådan anordning endast skulle komma att tillsvidare utgöra ett provisorium intill dess denna förstad blir med staden inkorporerad, då äfven vattenledningsfrågan som en följd deraf måste ordnas på ett annat och mera tillfredsställande sätt, samt den icke minst viktiga markfrågan slutligen lägger hinder i vägen för att på lämpligaste platsen förlägga en sådan anläggning, enär staden är ägare till endast spridda och obetydliga markområden der, — företrädesvis i Annelund — så anser sig Styrelsen hafva framhållit de viktigaste skälen för sin mot Hälsovårdsnämnden afvikande mening rörande vattenledningsfrågans i Hagaborg lösning på ofvan föreslaget sätt.

Att upptaga frågan om utförande på stadens bekostnad och för ifrågavarande förstad af ett särskildt vattenverk för tillgodogörande af antingen grund- eller ytvatten och tydligtvis med dertill hörande ledningar etc. till diskussion, torde väl endast tjäna till att förskjuta denna för förstaden viktiga angelägenhet, något som blott med hänsyn till markfrågan torde hafva framgått af hvad Styrelsen ofvan anført, oafsedt själftva kostnadsfrågan, som säkerligen skulle komma att röra sig om sexsiffriga tal.

Återstår då endast att taga det i motionen af meromnämnda fastighetsägare framställda önskemålet i öfvervägande, nämligen utsträckning af stadens vattenled-

ning till Klarälvens norra strand och eventuellt med biledningar derifrån längs redan befintliga landsvägar.

Beträffande detta sätt att lösa frågan, är Styrelsen deremot af samma uppfattning, som Hälsovårdsnämnden (i slutklämmens första del), hvilken dock anser det vara af från *uteslutande* hygienisk synpunkt det fördelaktigaste. Härtill vill Styrelsen tillägga, att det säke:ligen äfven ur rent ekonomisk synpunkt är det förmånligaste, enär en efter förhållandena lämpad afgift skulle kunna i detta fall komma staden eller vattenverket till godo — därigenom att möjlighet då förefunnnes för konsumenterna att medels rörledningar förskaffa sig tillgång till vatten å resp. tomter eller i själfva gårdarna (då ju detta vatten står under tryck).

Storleken af den vattenavgift, som då skulle erläggas, bör tydligen afpassas i proportion till de kostnader, som staden eventuellt kunde komma att nedlägga i och för denna utvidgning af röret med tillägg af visst pris för vattnet.

Emellertid föreligger äfven här ett hinder för att medels biledningar från den öfver älven dragna hufvudledningen tillmötesgå fastighetsägarnes begäran, enär ingen fastställd byggnadsplan ännu finnes och sålunda inga gator (i egentlig mening) existera, der dessa ledningar kunna nedläggas, och äfven om så vore förhållandet, saknar staden — så vidt Styrelsen har sig bekant — dispositionsrätten till sådana gator, något som är ett oaftergivligt vilkor för dylika arbetens utförande.

Ledningars vidare utsträckning eller biledningars utförande till önskad omfattning måste derföre öfverlätas på fastighetsägarna själfva och deraf följer också, att nödiga aflopp från de resp. förbrukningsställena likaledes af dem själfva måste beredas, enär samma princip, som gäller för stadens planlagda område äfven i föreliggande fall bör tillämpas, nämligen: *vingen vattenledning utan aflopp*.

Hvad deremot vattenverkets kapacitet ifråga som meromnämnda förstads tillhandahållande med vatten vidkommer, så är den under den närmaste framtiden fullt tillräcklig, hvadan fara för större utvidgningsarbeten med anledning deraf icke synes föreligga.

På grund af hvad Styrelsen sålunda anfört och under hänvisning till Hälsovårdsnämndens uttalade mening i slutklämmens 1:sta del af Nämndens till Herrar Stadsfullmäktige afgifna utlåtande får Styrelsen för sin del förorda:

1:o) att stadens vattenledningsnät måtte medels en öfver östra elfgrenen och i Garfwaregatans förlängning, c:a 200 m. nedanför Ö:a Bron, nedlagd 225 mm (9). dykareledning utsträckes till å bilagd karta närmare angifven punkt eller till elfgrenens norra strand och nedanför landsvägen; der en brandpost och en vattenkastare anordnas;

2:o) att ytterligare utsträckning af meromnämnda ledning icke måtte på stadens bekostnad ega rum, förrän fullständig af Herrar Stadsfullmäktige godkänd och af

Kongl. M:jt faststald byggnadsplan öfver förstaden Hagaborg föreligger, skolande dock frågan härom underställas Herrar Stadsfullmäktiges särskilda pröfning;

3:o) att tillökning af den sålunda genom stadens försorg utförda ledningen må ske på resp. vattenafnämnares *egen* bekostnad med vilkor att nödiga aflopp i samband dermed och på deras eget föranstaltande beredas;

4:o) att vid utförandet af *alla* arbeten, som, på grund af i föregående mom. medgifna rättighet, eventuelt kunna komma till verkställighet, skola bestämmelserna gällande vattenledningsreglemente iakttagas, samt att på detta sätt utförda ledningar och arbeten skola stå under vattenverkets omedelbara kontroll;

5:o) att staden under inga som hälst omständigheter åtager sig underhållsförpliktelse af sålunda nedlagda ledningar (såsom reparations- spolnings- eller rengöringsarbeten af afloppsledningar m. m.) och ännu mindre någon skyldighet för staden att framdeles inlösa sådana ledningar;

6:o) att beträffande vattenafgiftens storlek denna efter Styrelsens hörande måtte framdeles få bestämmas såsom varande beroende på om sökandena äro villiga att på egen bekostnad utföra de under mom. 3 omnämnda ledningarna, men hvilken i hvarje fall dock inte skulle komma att öfverstiga det för stadens planlagda område fastställda priset; samt

7:o) att vatten för brandsläckningsändamål måtte — ifall brandposter af de resp. vattenförbrukarna anordnas å af dem utförda hufvudledningar — tillhandahållas *kostnadsfritt*.

Under förutsättning att ofvan af Styrelsen förordade lösning under nuvarande förhållanden af vattenledningsfrågan i förstaden Hagaborg vinner Herrar Stadsfullmäktiges bifall, får Styrelsen slutligen hemställa, att den för vattenledningsnätets utsträckning erforderliga kostnadssumman i enlighet med närslutna kostnadsförslag eller kronor 18,900 måtte ställas till Styrelsens disposition; och vill Styrelsen i samband dermed framhålla, att de föreslagna arbetena med dykareledningens nedläggning lämpligast böra utföras vintertid, då elfven är isbelagd, för att i mesta möjliga mån nedbringa anläggningskostnaden, som i förberörda kostnadsförslag är beräknad med hänsyn dertill.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Kostnadsförslag

för nedläggning af vattenledningsrör öfver Ö:a elfgrenen till Hagaborg i Garfvaregatans förlängning jämte vatten- och afloppsledningar i förenämnda gata.

Ledningen öfver elfven (längd 300 m.).

225 mm, (9") kulmuffror (enl. anbud) l.-m. 400 å 13: 75 .. 4,125: —

Bultar till d:o ..	150: —	
Transport af rören fr. kaj till arbetsplatsen l.-m. å 0: 25 ...	75: —	
Muädring och arbetskostnad för rörens nedläggn. l.-m. å 25: —	7,500: —	11,850: —

Vatten- och aflöpsledningar i Garfvaregatan (längd 170 m.).

Anskaffning och nedläggning af 152 mm. (6") gj. asfalt rör		
l.-m. 170 å 12: —	2,040: —	
3 st. afstängningsluckor och 1 st. brandpost	400: —	
Anskaffning och nedläggning af 230 mm. (9") saltglacerade lerrör l.-m. 170 å 10: —	1,700: —	
Nedstigningsbrunn, st. 1	250: —	4,390: —
1 st. brandpost och 1 st. vattenkastare m. aflopp å Hagaborgs sidan (resp. 75 och 100 kr. ....)	175: —	
	Kronor 16,415: —	
För arbetsredskap, materialtransporter, oförutsedda utgifter m. m. tilläggas omkr. 15 0/0 som för slutsummas afrundande utföres med	2,485: —	
	Summa Kronor 18,900: —	

Karlstads Vatten- och Gasverkskontor i April 1908.

J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 2 Juni 1908.

§ 6.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade åtskilliga fastighetsägare i Hagaborg uti framställning, som blifvit af Herr Michaelsson upptagen som motion, hemställt, att stadens vattenledningsnät måtte på stadens bekostnad utsträckas till Hagaborg m. fl. förstäder norr om östra elfgrenen.

Häröfver hade Hälsovårdsnämnden samt Styrelsen för Vatten- och Gasverken afgifvit infortrade utlåtanden.

Under uttalande, att den från hygienisk synpunkt fördelaktigaste anordning för att förse ifrågavarande stadsdelar med vatten för hushållsändamål vore vattenledning, vare sig genom tillkoppling till stadens förutvarande vattenledningsnät eller genom anläggning af särskildt vattenverk, hade Hälsovårdsnämnden uti sitt i ärendet afgifna yttrande föreslagit, att då ekonomiska och andra hinder mötte för sådan anordning, rörbrunnar i förening med filter borde för allmänt bruk anordnas på lämpliga platser inom ifrågavarande område, hvarigenom enligt Hälsovårdsnämndens åsigt, dessa stadsdelars behof af vatten för dryck och matlagning skulle kunna tillgodoses.

Styrelsen för Vatten- och Gasverken kunde för sin del, på de grunder, Styrelsen i sitt afgifna yttrande närmare angifvit, icke förorda Hälsovårdsnämndens förslag om anläggning af rörbrunnar, och då anordnandet af ett särskildt vattenverk för dessa stadsdelar skulle draga alltför stora kostnader, hade Styrelsen ansett utsträckning af stadens vattenledning till norra stranden af Östra elfgrenen såsom det både från hygienisk och ekonomisk synpunkt fördelaktigaste sättet för lösningen af denna fråga.

Härvid erinrade emellertid Styrelsen, att då någon fastställd plan ej finnes för dessa stadsdelar, staden ej kunde framdraga vattenledningen längre än till elfstranden, där en vattenkastare och en brandpost skulle anordnas.

Ytterligare utsträckning af vattenledningen äfvensom anläggning af biledningar samt anordnande af nödiga aflopp skulle däremot verkställas af fastighetsägarna sjelfva på egen bekostnad.

Enligt af Styrelsen uppgjort kostnadsförslag skulle utsträckningen af stadens vattenledning genom elfven till dess norra strand uppgå till ett belopp af 18,900 Kronor.

Styrelsen hade i anslutning hertill hemställt, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta, att stadens vattenledningsnät skulle på af Styrelsen närmare angifvet sätt på stadens bekostnad utsträckas till östra elfgrenens norra strand samt att härför erforderliga medel, 18,900 kronor, skulle för arbetets utförande ställas till Styrelsens förfogande, hvarjämte Styrelsen jämväl till Herrar Fullmäktiges bepröfvande framställt förslag dels angående vattenavgifter och dels angående de grunder, som för blifvande tillökning af den genom stadens försorg utförda ledningen samt för anordnande af aflopp skulle följas i fråga om såväl kostnaderna därför som utförandet och underhållet af härför erforderliga ledningar.

Drätselkammaren, som, uppå remiss, nu hade att yttra sig i frågan, beslöt efter handlingarnes föredragning och hållen öfverläggning att till alla delar instämma uti det af Styrelsen för Vatten- och Gasverken i ärendet afgifna utlåtande, och hemställde Drätselkammaren i anledning häraf, att den af sagda Styrelse gjorda framställningen måtte af Herrar Stadsfullmäktige bifallas.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 19 Oktober 1908.

§ 87.

Sedan Hälsovårdsnämnden, Styrelsen för vatten- och gasverken samt Drät-

selkammaren uppå remiss afgifvit utlåtanen i anledning af åtskilliga fastighets-egares inom Norr Strand hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda, af Herr Michaelson såsom motion upptagna framställning om vattenledningens utdragande till Norr Strand, så hade Beredningsutskottet att i frågan sig yttra; Och beslöt nu Utskottet efter hållen öfverläggning att förena sig med Drätselkammaren i dess utlåtande i denna sak.

In fidem :
W. BROCKMANN.

70. Ansökningar till Konungens Befallningshafvande i länet från Joh. Ludv. Carlsson i Göteborg samt O. H. Wiedner, J. G. Jonsson, Anna Lovisa Sandberg och Agnes Nilsson att utskänka vin och maltdrycker eller enbart maltdrycker till spisande gäster.

Till Konungens Befallningshafvande i Wermlands Län, Karlstad.

Undertecknad anhåller värdsammast om tillstånd, att få, snarast möjligt, eller från Januari 1909, öppna en 1:sta Klass Restaurant Automat i huset N:o 16 Drottninggatan (Hotell Christiania), eller annan lämplig lokal som af vederbörande godkändes, för servering af öhl och vin i förning med mat till spisande gäster, men att öhl eller vin ej fick serveras utan till mat, efter en viss tid, som af vederbörande torde bestämmas, såsom t. ex. här i Göteborg vid 8-9-tiden på aftonen, men att lokalen skulle vara stängd äfven inom bestämd tid.

Affären kommer att egas af ett aktiebolag, och förestås af en ordningsfull och respektabel person, så att ej någon oordning förekom, hvilket aldrig händer här i Göteborg i dylika Restauranter.

Som ej någon dylik Restaurant finnes der, såsom i de allra flesta städer, så tror jag att en dylik skulle bli mycket omtyckt af allmänheten, då derigenom en billig och fin Restaurant erhöles och skulle blifva derigenom efterlängtat.

Frejde- och prestbevis bifogas.

Göteborg den 27 Augusti 1908.

Vördsammast
JOH. LUDV. CARLSSON.
Varu- och Aktiemäklare.

Attest.

Att Aktiemäklaren Johan Ludvig Carlsson, född den 5 oktober 1835, har medborgerligt förtroende och är medlem af denna församling; betygar Oscar Fredriks församling i Göteborg den 27 Augusti år 1908.

F. A. WERLBECK.

Pastoratsadj.

Att Aktiemäklaren Johan Ludvig Carlsson, enligt prestbevis född den 5 Oktober 1835 och tillhörande Masthuggs församling här i staden, icke är af härvarande Rådhusrätt stäld under förmyndareinseende utan, för så vidt Rådhusrättens förmynderskapsprotokoll utvisa, eger råda öfver sig sjelf och sin egendom; betygar Göteborgs Rådhus, å Stadsaktuarietkontoret, den 27 December 1907.

Ex officio:

FRANCIS HEGARDT.

Att Aktiemäklaren Johan Ludvig Carlsson, enligt prestbevis född den 5 Oktober 1835 och tillhörande Masthuggs församling här i staden, icke är vid härvarande Rådhusrätt under konkurs; betygar

Göteborgs Rådhus, å Stadsaktuarietkontoret, den 27 December 1907.

Ex officio:

FRANCIS HEGARDT.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands Län.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla om tillstånd att bedrifva Kafé-rörelse här i Staden, Kungsgatan N:o 4 (Kvarteret Grufvan) för att där tillhandahålla Kaffe och Läskedrycker jemte Win och Maltdrycker.

Karlstad den 12 Augusti 1908.

OLOF HUGO WIEDNER.

Specerihandlande.

Klara 3. Här.

Frejdbetyg.

Att handlanden Olof Hugo Andersson Vidner i Klara 3, född den 28 december år 1881 (åltioett), åtnjuter medborgerligt förtroende, betygar Karlstads stadsförsamling i Värmlands län den 13 augusti år 1908.

CLAES JACOBSSON.

v. Komminister.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands län.

Undertecknad får härmed anhålla om tillstånd att från och med den 1 ja-

nuari 1909 till och med den 31 december 1911 till spisande gäster vid måltider, utskänka öl, i huset N:o 3 vid Östra Torggatan i Karlstad.

Karlstad den 5 aug. 1908.

JOHN GUSTAF JONSSON.

Frejdbetyg.

Att eldaren John Gustaf Jonsson i Herrhagen 308, född den 27 juli år 1879 (sjuttionio), åtnjuter medborgerligt förtroende, betygar Karlstads stadsförsamling i Värmlands län den 6 Augusti år 1908.

CLAES JACOBSSON.
v. Komminister.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands län.

Härmed får jag värdsamt anhålla om tillstånd att i gården å tomten N:o 133 vid Drottninggatan här i staden under tre år, i sammanhang med mathållning få vid måltider tillhandahålla spisande gäster pilsneröl och dricka.

Upplysningsvis vill meddela att jag är född härstädes och under 33 år utöfvat värdshusrörelse, utan minsta anmärkning öfver näringens handhafvande.

Karlstad den 20 augusti 1908.

ANNA LOVISA SANDBERG.

Frejdbetyg.

Att smörjareänkan Anna Lovisa Sandberg, f. Larsson, född den 19 december år 1849 (fyrationio) i Karlstad, åtnjuter medborgerligt förtroende, betygar Karlstads stadsförsamling i Värmlands län den 20 Augusti år 1908.

CLAES JACOBSSON.
v. Komminister.

Till Konungens Befallningshafvande i Värmlands län.

Undertecknad, som från och med den 1 nästa oktober öfvertagit den af fröken Edla Ljunggren å hotell Kristiania idkade matservering i förening med tillhandahållande af vin- och maltdrycker, får härmed värdsamt anhålla att under en tid af tre år, räknadt från och med den 1 januari 1909 få i nämnda hotell i samband med matserveringen utskänka vin- och maltdrycker till spisande gäster.

Karlstad den 30 maj 1908.

AGNES NILSSON.

Mot bifall till förestående ansökning har jag intet att erinra.

EDLA LJUNGGREN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 19 Oktober 1908.

§ 86.

Herrar Stadsfullmäktiges yttrande hade infordrats öfver till Konungens Befallningshafvande i länet från Johan Ludvig Carlsson i Göteborg samt Olof Hugo Wiedner, Johan Gustaf Jonsson, enkefru Auna Lovisa Sandberg och Fröken Agnes Nilsson, alla här i staden, ingifna ansökningar att få utskänka vin och malt-drycker till spisande gäster, i anledning hvaraf Beredningsutskottet uppå remiss hade att utlåtande afgifva samt nu efter hållen öfverläggning beslöt yttra sig som följer.

Hvad då först anginge Carlssons ansökan, så enär densamma afsåge inrättandet af en automatrestaurant, och Herrar Fullmäktige redan uttalat sig emot dylika serveringsställen, ansåg sig Utskottet icke böra hemställa om Stadsfullmäktiges förordnande af bifall till denna ansökan.

Wiedner hade i sin ansökan uppgifvit, att han hade för afsigt att utöfva den begärda utskänkningsrätten i gården med adressnummer Kungsgatan N:o 4. Emellertid hade gårdens egare upplyst, att Wiedner icke i gården förhyrt någon lägenhet samt att någon utskänkning icke komme att på några villkor få der bedrifvas, hvarför Utskottet icke heller ansåg sig kunna hemställa om Herrar Stadsfullmäktiges förord för bifall till denna ansökan.

Lika litet ansåg sig Utskottet kunna uttala sig till förmån för J. G. Jonssons ansökan, enär Jonsson, som ansökt om liknande utskänkningsrätt för innevarande års sista kvartal, dervid uppgifvit, att förnyad ansökning icke skulle ifrågakomma, samt antagligen genom denna uppgift förledt Stadsfullmäktige att förorda ansökningen för innevarande års tre sista månader; åtminstone hade denna uppgift varit bestämmande för Beredningsutskottets yttrande i frågan, hvarför Herrar Fullmäktige torde hemställa om afslag å Jonssons ansökan.

Beträffande enkefru Sandbergs och Fröken Nilssons ansökningar ville deremot Utskottet hemställa att Herrar Fullmäktige måtte förorda bifall till desamma; anseende sig Utskottet böra i fråga om Fru Sandbergs ansökan framhålla, att, efter hvad Utskottet inhämtat den lokal hvori Fru Sandberg tänker utöfva nu begärd rättighet är en annan än den hon förut innehaft, att den nya lokalen blifvit genomgående reparerad, höjd och försedd med erforderlig ventilation samt att lokalen afsynats af Stadsfiskalen, Brandchefen och Brandsergeanteu och dervid godkänts äfvensom att Fru Sandberg under den långa tid hon utöfvat utskänkning till spisande gäster ej lemnat anledning till anmärkning från polisens sida. Emot Utskottets beslut rörande Fru Sandbergs ansökan anmälde Herr Svensén reservation.

In fidem:
W. BROCKMANN.

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 17 December.

N:o 8.

67. Hamnstyrelsens framställning om afskrifning å stadens under Styrelsens vård stående lösa egendom.

Utdrag av protokoll, hållet hos Hamnstyrelsen i Karlstad den 14 aug. 1908.

§ 109.

Från inventeringsmännen hade inkommit en efter verkställd besiktning av hamnens lösa egendom upprättad inventarielängd, som genomgicks, varefter styrelsen beslöt att till herrar stadsfullmäktige översända längden med hemställan om godkännande av de förslagna avskrivningarna tillsammans 981 kr. 83 öre, emot vilka hamnstyrelsen för sin del ej hade något att erinra.

In fidem:
IWAR OLSSON.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 91.

Beslöt Beredningsutskottet, som uppå remiss hade att i ärendet sig yttra, att tillstyrka bifall till Hamnstyrelsens hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning att i enlighet med vederbörande inventerings- och besigtningmäns förslag måtte å stadens under Hamnstyrelsens vård stående inventarier få afskrivas 981 kr. 83 öre.

In fidem:
W. BROCKMANN.

68. Drätselkammarens framställning om anslag för vägarbeten nästa år.

*Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkam-
mären i Karlstad den 24 Augusti 1908.*

§ 9.

Ingaf Stadsbyggmästaren af honom uppgjort förslag å de underhållsarbeten å stadens landsvägar, som nästkommande år erfordrades.

Efter föredragning och granskning häraf beslöt Drätselkammaren, som för sin del godkände förslaget, att hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla om ett anslag för nästa år af 9,643 kronor, att användas för utförande af i förslaget upptagna arbeten.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

FÖRSLAG

till underhåll af stadens landsvägar under år 1909.

Vestra landsvägen:

300 m ³ makadam å 4.—	1,200: —	
100 m ³ grus å 2.—	200: —	
Körlöner för 600 lass å 0.75.	450: —	
200 dagsverken å 3.50	700: —	
70 Kördagsverken å 6.—	420: —	
Underhåll af trummor och stängsel	100: —	
Landsvägsunderhåll för Tallåsen	100: —	3,170

Hammarövägen:

150 m ³ makadam å 4.—	600: —
90 m ³ grus å 4.—	360: —
Körlöner för 300 lass å 0.75.	225: —
100 dagsverken å 3.50	350: —
50 kördagsverken å 6.—	300: —

Underhåll af stängsel och diken	50: —	
Strandskoningar	500: —	2,385

Östra landsvägen:

110 m ³ makadam å 4.—.....	440: —	
70 m ³ grus å 4.—.....	280: —	
Körlöner för 220 lass å 0.75.....	165: —	
Arbetslöner.....	250: —	
40 kördagsverken å 6.—.....	240: —	
Underhåll af stängsel och trummor.....	100: —	1,475

Rudsvägen:

130 m ³ makadam å 4.—... ..	520: —	
75 m ³ grus å 4.—.....	300: —	
Körlöner för 310 lass å 0.75	222: 50	
40 dagsverken å 3.50.....	140: —	
30 kördagsverken å 6.—.....	180: 50	1,363

Vinterunderhåll.

Enligt af Drätselkammaren infordrade anbud:

Vestra landsvägen (Arrendator J. H. Olson).....	400: —	
Östra landsvägen (N. Person, Rud).....	250: —	
Rudsvägen (Disp. J. E. Janson).....	200: —	
Hammrövägen (Arrendator J. H. Olson).....	350: —	
Bidrag till underhåll vintertid af väg från Hammarön.....	50: —	1,250
		<u>S:a Kronor 9,643</u>

Karlstad i Stadsbyggmästarekontoret den 17 Augusti 1908.

CARL CRISPIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 92.

För reparationer å stadens landsvägar äfvensom för vinterunderhåll af samma vägar hade Drätselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige begärt ett anslag för nästa år af 9,643 kr. att i enlighet med uppgjort kostnadsförslag användas.

Öfver denna framställning hade Beredningsutskottet uppå remiss att afgifva yttrande: Och beslöt nu efter föredragning att tillstyrka begärda anslagets beviljande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

69. Drätselkammarens framställning om anslag för reparationer nästa år å stadens under Kammarens vård stående byggnader.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 24 Augusti 1908.

§ 8.

Sedan tvänne af Kammarens ledamöter med biträde af Stadsbyggmästaren uppgjort förslag till de reparationer å stadens under Kammarens vård stående byggnader m. m., som under nästa år behöfde komma till utförande, så blef nu detta förslag till Kammaren öfverlämnadt; Och som Kammaren vid granskning af förslaget ej fann anledning till anmärkning mot detsamma, så beslöt nu Kammaren att hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa år af 7,665 kronor, att användas till de i härvid fogade förslag upptagna reparationsarbeten.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

FÖRSLAG

till underhåll af stadens under Drätselkammarens vård stående byggnader, stängsel, soffor, bänkar, lifräddningsredskap etc. under år 1909.

Annelund:

Erforderligt underhåll af bostadsbyggnadens lägenheter och uthusen 300

Östbro:

Erforderligt yttre underhåll 100

Anslag till diverse underhåll af stadens fastigheter på Herrhagen och i Haga 1,000

Anslag till diverse underhåll af stadens fastigheter i Viken och på Kvarnberget 600

Underhåll af stängsel och staket 200

<i>Underhåll af klappbryggor</i>	100
<i>Renhållning af gårdsbrunnar, urinoirer, jemte isning och sandning vintertid, körning af slask och afskräden från stadens gårdar</i>	1,800
<i>Underhåll af inventarier på materialgården samt renhållning af densamma, sortering af virkesupplagen på Sandgrund etc.</i>	1,000
<i>Underhåll af soffor och bänkar jemte desammas in- och uttagning samt underhåll af livräddningsredskap</i>	400
<i>Skottning af snö vintertid från taken af stadens fastigheter</i>	100
<i>Wåxnäs:</i>	
Erforderligt underhåll	200
<i>Komministergården:</i>	
Erforderligt underhåll	150
<i>Flickskolan:</i>	
Erforderligt underhåll och grusning af skolplan	165
<i>Tullhuset med nederlagsmagasin:</i>	
Erforderligt underhåll	200
<i>Spruthusen:</i>	
Erforderligt underhåll	200
<i>Fruentimmersbadhuset:</i>	
Erforderligt underhåll	200
Upptagning och sänkning af bassängerna och länsorna samt rensning från timmer.....	<u>200</u> 400
<i>Expositionshuset:</i>	
Erforderligt underhåll	150
<i>Tallåsen:</i>	
Erforderligt underhåll	300
<i>Rådhuset:</i>	
Erforderligt underhåll	<u>300</u>

S:a Kronor 7,665

Karlstad i Stadsbyggmästarekontoret den 17 Augusti 1908.

CARL CRISPIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 93.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Drätselkammaren anhållit om ett anslag för nästa år af 7,665 kr. att i enlighet med ett efter vederbörlig besigtning uppgjortt kostnadsförslag användas till reparationer å stadens under Kammarens vård stående byggnader, deröfver Beredningsutskottet uppå remiss hade att yttrande afgifva; Och beslöt nu Utskottet efter föredragning hemställa om bifall till framställningen i fråga.

In fidem:
W. BROCKMANN.

71. Drätselkammarens framställning om anslag för gatuarbeten nästa år.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 24 Augusti 1908.

§ 7.

Sedan inom Drätselkammaren utsedde delegerade, med biträde af Stadsbyggmästaren verkställt besigtning å stadens gator till utrönande af, hvilka gatuarbeten kunde behöfva komma till utförande under nästa år samt därmed uppgjort beräkningar öfver kostnaderna för de arbeten, som delegerade ansett sig böra föreslå, så blef nu detta förslag af Kammaren genomgånget och granskadt, och inhämtade Kammaren därvid, att kostnaderna för de föreslagna gatuarbetena beräknats till följande belopp, nämligen för stadsdelarne Haga och Herrhagen 16,923 kronor 50 öre, för stadsdelarne Viken och Kvarnberget 1,530 kronor, för den egentliga staden 33,973 Kronor samt för stadsdelen Klara 2,700 Kronor.

Då de i förslaget upptagna arbetena syntes Kammaren oundgängligen nödvändiga, beslöt nu Kammaren hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om anslag för gatuarbeten under nästa år till ett sammanlagdt belopp af 55,126 Kronor 50 öre, att användas i enlighet med det vid denna framställning fogade förslag.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Förslag

till
gatuarbeten att utföras under år 1909.

Stadsdelarne Haga och Herrhagen.

Hagagatan.

Trottoir på östra sidan jemte körbana emellan Åttkantsgatan och gränsen emellan tomterna N:o 35 och 36

Trottoiren.

57,5 m ² tuktad sten och fältsten till rännsten à 7	402: 50	
12 lmtr öfverkörstrännsten à 15	180: —	
17 lmtr 2-kantsrännsten à 5	85: —	
8 styck. skvalkoppar à 5	40: —	
115 lass sten till underberedning à 2	230: —	
46 m ³ makadam à 4	184: —	
30 m ³ grus à 4: 50	135: —	
276 m ² arbetslön	276: —	
Körlöner	225: —	1,757: 50

Körbanan.

1,370 m ³ fyllning jemte körning, lässning och dockning à 2: 50	3,425: —	
57,5 m ² tuktad sten till rännsten för körbanans begränsning på vestra sidan à 7	402: 50	
802 lass stenskärf till underberedning à 2	1,604: —	
160 m ³ makadam á 4	640: —	
40 m ³ grus à 4: 50	180: —	
802 m ² arbetslöner à 1	802: —	
Körlöner	915: —	7,968: 50

Vermlandsgatan.

Trottoir utanför tomterna N:o 115 och 116 och för den senare jemväl på John Erikssons-gatan.

13 m ² tuktad sten till rännsten på J. Erikssons-gatan à 7	91: —	
174 lass sten till underberedning à 2	348: —	
13 lmtr 2-kantsrännsten à 5	65: —	

7 lmr öfverkörsrännsten à 15	135: —	
6 styck. skvalkoppar à 5	30: —	
35 m ³ makadam à 4	140: —	
11 m ³ grus à 4: 50	49: 50	
218 m ² arbetslöner á 1	218: —	
Körlöner	210: —	1,286: 50

Vasa- och Herrhagsgatorna.

Trottoir utanför tomterna N:ris 191, 192 och 193.

210 m ² trottoir á 4: 40	924: —	
210 m ² jordschaktning à 2	420: —	
53 m ² tuktad sten till rännsten à 7.	371: —	
53 lass sand à 1	53: —	
53 m ² arbetslön för sättning à 1	53: —	
Diverse skvalkoppar och huggen rännsten . . .	75: —	
9 lmr öfverkörsrännsten à 15	135: —	
Körlöner	100: —	
220 m ² körbana à 4	1,680: —	3,811: —

Underhållsarbeten.

Renhållning af rännstenar, afloppstrummor, broar och diken	300: —	
Vinterunderhåll af vägar, gator, diken, isning och sandning af vägöfvergångar	300 —	
Underhåll af vägen till Kanikenäset.	300: —	
Underhåll af vägen till Djeknefältet	800: —	
Bevattning af gator sommartid	400: —	2,100: — 16,923: 50

Stadsdelarne Viken och Kvarnberget.

Orrholmsgatan.

Utläggning af en plankvandring från hörnet af Orrholms- och Trädgårdsgatorna fram till kvarteret Rosenbads södra hörn. Vandrigen lägges med 5 styck. 50×125 mm. plank i bredd.

1,070 löpmeter plank à 20	214: —	
Spik och tjära	25: —	
Arbetslöner för hopspikning och nedläggning ..	75: —	
Körslor och oförutsedda utgifter	16: —	330: —

Underhållsarbeten:

Underhåll af vägen i Viken	300: —
----------------------------------	--------

Underhåll af Kvarnbergsgatan.....	600: —		
Vinterunderhåll.....	300: —	1,200: —	1 530: —

Staden.

Tingvalla- och Eneströmogatorna.

Trottoir med körbana utanför saluhallen på Eneströmogatorna och trottoir utanför densamma på Tingvallagatan.

190 lmtr huggen kantsten à 9.....	1,710: —		
300 lmtr huggen plansten à 5.....	1,500: —		
100 lmtr huggen bottensten till rännsten i Tingvallagatan à 5.....	500: —		
100 lmtr huggen kantsten till skydd för rännstenen i Tingvallagatan à 9.....	900: —		
200 m ² trottoirplattor, gula à 3: 50.....	700: —		
1,500 m ³ jordfyllning jemte dockning à 1: 30.....	2,250: —		
250 m ² stenslänt emot Tingvallagatan à 4.....	1,000: —		
180 m ³ grus till körbanan à 3: 50.....	630: —		
500 m ² tuktad sten till körbana à 7.....	2 500: —		
900 m ² arbetslöner för trottoir o. körbana à 1.....	900: —		
900 m ² arbetslön för underberedning à 0: 30.....	450: —		
150 lmtr skyddsräcken à 3.....	450: —		
Körlöner.....	450: —		
Diverse oförutsedda utgifter brunnar med aflopp etc.....	1,060: —	16,000: —	

Tingvallagatan.

Trottoir utanför tomterna N:o 67, 68, 69 och 70.

Lägges med 2:ne rader huggen plansten och emellan dem gula trottoirplattor.

124 lmtr huggen kantsten à 9.....	1,116: —		
248 lmtr huggen plansten à 5.....	1,240: —		
240 m ² gula trottoirplattor à 3: 50.....	840: —		
6 styck. skvalkoppar à 5.....	30: —		
18 lmtr 2-kantsrännsten à 5.....	90: —		
62 m ² huggen bottensten till rännsten à 7.....	434: —		
496 lass sand à 1.....	496: —		
28 m ³ grus à 3: 50.....	98: —		
496 m ² uppbyggnad af gamla beläggningen à 0: 50.....	248: —		
496 m ² arbetslön för läggning af nya trottoirer à 1.....	496: —		
Körlöner.....	525: —		
Flyttning af gaslyktor.....	200: —	5,813: —	

Underhållsarbeten.

Kungsgatan, grusning af promenaderna.....	207: 50	
Tingvallagatan, » »	207: 50	
Drottninggatan, underhåll af körbanan	300: —	
Hamngatan, grusning af promenaderna ..	370: —	
Östra Torggatan, grusning af promenaderna...	410: —	
Fredsgatan » »	65: —	
Klaraborgsvägen, underhåll.....	150: —	
Häktesvägen, underhåll	400: —	
Elfgatan, underhåll.....	500: —	
Vestra Kanalgratan, underhåll.....	500: —	
Afskrapning af dy från makadamiserade gator	800: —	
Rensning af brunnar och diken	500: —	
Vinterunderhåll af gator och torg.....	1,000: —	
Isning och sandning vintertid af kyrktrapporna och klappbryggorna	350: —	
Bevattning sommartid af gatorna	1,000: —	
Fisktorget, underhåll vinter och sommar.....	400: —	
Brandposters omläggning och sänkning samt di- verse underhåll	1,000: —	8,160: —

Trädgårds- och Orrholmsgatorna.

Som dessa gator innevarande sommar blifvit uppgrädda i och för kloakledningars nedläggande och en omläggning af gatorna ej kan göras förr än den djupa fyllningen fått tillräcklig tid för sättning, upptages för ett provisoriskt underhåll af körbanan under år 1909 en förslagssumma af..... 4,000: — 33,973: —

Stadsdelen Klara.

Sandbäcksgatan.

50 m ³ makadam till körbanan à 4.....	200: —	
25 m ³ grus à 4.....	100: —	
Kör- och arbetslöner	175: —	
10 m ³ grus till trottoirerna à 4: 50	45: —	
Kör- och arbetslöner för trottoirerna ..	60: —	
Afskrapning af dy	150: —	730: —

Malm Morgsgatan.

Afskrapning af dy	150: —	
20 m ³ makadam till körbanan à 4	80: —	
12 m ³ grus à 4.....	48: —	
10 m ³ bättre grus till trottoirerna à 4: 50	45: —	
Kör- och arbetslöner.....	107: —	430: —

<i>Södra och Norra Klaragatorna.</i>	
Erforderligt underhåll	100: —
<i>Wåxnäs- och Strandgatorna.</i>	
Erforderligt underhåll.....	300: —
<i>Teaterplan.</i>	
Grusning.....	140: —
<i>Vinterunderhåll af gator och torg,</i>	
gårdsplan på Wåxnäs, renhållning af diken, rännstenar och brunnar, isning och sandning vintertid af väg- öfvergångar, bevattning sommartid af gator	1,000: — 2,700: —
	<hr/>
	S:a Kronor 55,126: 50
Karlstad i Stadsbyggnästarekontoret den 17 Augusti	1908.

CARL CRISPIN.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstads Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 94.

I enlighet med förslag, som af inom Drätselkammaren utsedde delegerade uppgjorts efter verkställd besigtning till utrönande af hvilka gatuarbeten nästa år behöfde komma till utförande, hade Drätselkammaren, som vid granskning ej funnit något att mot förslaget erinra, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt om ett anslag för nästa år af tillsammans 55,126 kr. 50 öre att användas på sätt förslaget angåfve.

Beredningsutskottet, som uppå remiss hade att i ärendet sig yttra, beslöt nu efter föredragning och hållen diskussion att tillstyrka begärda anslagets beviljande.

In fidem:
W. BROCKMANN.

73. Drätselkammarens framställning om inköp af ytterligare en häst för Kammarens räkning.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 14 september 1908.

§ 5.

Sedan Drätselkammaren beslutat att från och med den 1 oktober innevarande år, då de körslor för stadens räkning, hvilka hittills verkstälts af Drätselkammarens körkarlar, skulle öfvertagas af brandkårens manskap, anställa en särskild körkarl i Kammarens tjänst med åliggande att verkställa körning af slaskvatten och sopor från stadens byggnader — en åtgärd som framkallats af nödvändigheten däraf, att dessa körslor året om verkställdes af en och samme person, som vore väl lokaliserad och jämväl bure ansvaret för dessa göromåls ordentliga utförande, — så framhölls nu inom Kammaren, att det jämväl vore af behovet påkalladt, att en häst inköptes för nämnda körslor, enär desamma eljest ej kunde på nöjaktigt sätt utföras, hvarjämte meddelades, att stallrum för denna häst kunde beredas i brandkårens stall.

I anledning af hvad sålunda förekommit beslöt Drätselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om ett anslag af 700 kronor för inköp af en häst för ofvan angifna ändamål.

Som ofvan.

In fidem;
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 103.

På anförda grunder hade Drätselkammaren hos Herrar Stadsfullmäktige anhållit om ett anslag af 700 kr. för inköp af ytterligare en häst för Kammarens räkning, deröfver Beredningsutskottet uppå remiss hade att yttrande afgifva, och fann nu Utskottet sig, på de skäl Kamnaren för sin framställning andragit, böra förorda bifall till densamma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

74. Herr Hellbergs motion om framställning till Kungl. Jernvägsstyrelsen och styrelsen för Bergslagernas järnväg om ändring i tiderna för vissa tåg.

Till Stadsfullmäktige i Karlstad.

Då tågtiderna å nordvästra stambanan och Bäragslagsbanan i årets vintertidtabell blivit ordnade på ett för vår stad synnerligen otillfredsställande sätt i ett par här nedan angivna fall, tillåter jag mig föreslå herrar fullmäktige, som vid ett föregående tillfälle uttalat sig emot och yrkat rättelse i liknande för stadens trafikinträsen menliga tåganordningar, att ingå till statens järnvägsstyrelse och styrelsen för Bäragslagernas järnväg med framställningar, i vilka *dels* yrkas, att med erforderlig ändring i de för det nu inträdda vinterhalvåret bestämda tiderna för tågen N:r 734 och 736 å statsbanan, vilka afgå härifrån västerut resp. kl. 11,43 f. m. och 5,32 ä. m., samt tågen N:r 11 och 35 å Bäragslagsbanan, vilka avgå från Kil resp. kl. 12,10 f. m. och 6 ä. m., dessa tåg, två och två må bringas i förbindelse med varandra,

dels, då detta är andra gången under de senaste åren som stadens trafikinträsen på ett alldeles oförvarligt sätt blifvit åsidosatta av de båda järnvägarne styresmän, vördsamt men bestämt anhålles, att dessa inträsen för framtiden må vederbörligen bliva beaktade, när tidtabellerna för samma järnvägar fastställas.

Karlstad den 27 Okt. 1908.

MAURITZ HELLBERG.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 104.

Att Herrar Stadsfullmäktige måtte angående ändring i vissa tågtider göra framställning hos såväl Kungl. Jernvägsstyrelsen som Styrelsen för Bergslagernas Jernväg, hade Herr Hellberg väckt motion, hvarpå Beredningsutskottet anmodats att öfver motionen sig yttra. Som emellertid, efter hvad Utskottet inhemtat, de af motionären påpekade missförhållandena numera afhjelpats, kunde Utskottet ej annat än hemställa, det motionen ej måtte till någon Herrar Fullmäktiges vidare åtgärd föranleda.

In fidem:
W. BROCKMANN.

77. Styrelsernas för läsestugorna och folkköket framställning om fortsätta anslag samt om styrelsernas sammanslagning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

På samma gång undertecknade vördsamt få hemställa om Herrar Stadsfullmäktiges fastställelse af styrelsernas för Karlstads läsestugor och folkkök i deras här bifogade gemensamma anslagsäskande och utgiftsstat för nästa arbetsår samt i läsestugustyrelsens årsberättelse för nästlidet år omförmälda och motionerade beslut om sammanslagning af läsestugu- och folkköksverksamheten såsom, enligt deras öfvertygelse, enda möjligheten att, under nuvarande förhållanden med växande hyrespris å för ändamålet lämpliga lokaler, rädda dessa ssmhällsnyttiga institutioner från undergång, få vi ock till Herrar Stadsfullmäktiges bepröfvande och afgörande vördsamt framställa nämnda styrelser förslag, att styrelsen för den kombinerade läsestugu- och folkköksrörelsen från och med den 1:sta nästa oktober måtte inskränkas till 7 ledamöter, däraf 3 valde af Herrar Stadsfullmäktige och återstående 4 af de nykterhets- m. fl. korporationer, som hittills i läsestugustyrelsen insatt 7 personer, under det Herrar Stadsfullmäktige där insatt endast 2. Folkköksstyrelsen utgöres f. n. af 3 personer, samtliga valde af Herrar Stadsfullmäktige.

Karlstad den 29 april 1908.

Vördsammast.

För Karlstads läsestugor:

För Karlstads folkkök:

FR. NORDVALL. K. P. LARSSON. E. V. GELIN. ALFR. NYBERG.

Enligt uppdrag.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Sedan Karlstads läsestugors och folkköks styrelser vid gemensamt sammanträde den 10 sistlidne mars för ein del beslutat att från och med den 1:sta nästa oktober sammanslå läsestugu- och folkköksverksamheten, få undertecknade å nämnda styrelses vägnar till Herrar Stadsfullmäktige inlämna följande utgiftsstat för den kombinerade verksamheten för arbetsåret ^{1/10} 1908—^{30/9} 1909.

Till läsestugan i Haga: hyresbidrag	600: —	
» » » » bidrag till bränsle och lyse	150: —	750: —

› gamla läsestugan och folkköket: hyresafgift	2,500:—	
› „ „ „ „ „ afgift för vatten	36:—	2,536:—
› båda läsestugorna: tidningsprenumeration	200:—	
› „ „ „ inköp och inbindning af böcker....	250:—	450:—
› gamla läsestugan och folkköket: <i>Extra anslag, en gång, för igångsättande af den kombinerade läsestugu- och folkköksverksamheten:</i>		
Komplettering af möblemang för 10 rum och 2 kök	2,850:—	
Diverse utgifter för iordningsställande af lokalerna	200:—	3,050:—
		<u>Summa kronor 6,786:—</u>

Lokalfrågan har vållat såväl läsestugornas som folkköket styrelse stora svårigheter och bekymmer. Båda hafva blifvit uppsagda från innehafvande lägenheter med undantag af lokalen för läsestugan i Haga. Skulle de fortfarande hafva hyrt hvar för sig, har folkköket haft usikt att få betala minst 500 kronor högre hyra, än det för närvarande år erlägger, och för gamla läsestugan har det heller icke förefunnits möjlighet att förhyra lokal för mindre än 200 à 300 kronors förhöjning af det nuvarande hyresbeloppet. Under sådana omständigheter har det synts styrelserna lämpligast att, på sätt som skett, sammanslå verksamheten. Därigenom har vunnits betydlig sänkning af hyresbeloppen. Dessutom torde tillsynen och kontrollen öfver verksamheten blifva afsevärdt förenklad och mera effektiv.

Summorna i omstående utgiftsstat kunna visserligen vid hastigt påseende förefalla afskräckande höga. Vid närmare granskning torde dock framgå, att de för framtiden innebära besparing. Utgifterna för komplettering af möbleringen och iordningsställande af lokalerna för den kombinerade läsestugu- och folkköksverksamheten 3,050 kronor, förekomma ju blott en gång, d. v. s. endast för nästa arbetsår. De ordinarie utgifterna för rörelsernas bedrivande, beräknade till 3,736 kronor, understiga innevarande års utgifter för läsestugor och folkkök. Dessa utgöra nämligen: för läsestugorna 2,300 kronor och för folkköket 1,500 kronor, eller tillsammans 3,800 kronor. Sålunda understiga de för nästa år för den kombinerade rörelsen beräknade ordinarie utgifterna, 3,736 kronor, innevarande års anslag med 64 kronor, hvilka alltså måste räknas såsom besparing. Men tager man i betraktande utsikterna till väsentligt höjda hyror, som hvardera rörelsen, om sammanslagning icke skett, hvar för sig ställts i utsikt att få erlägga, blir naturligen besparingen i verkligheten afsevärdt större: för nästa år 700 à 800 kronor.

På grund af ofvan anförda få undertecknade därför vördsamt hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige behagade för den kombinerade läsestugu- och folkköksverksamheten för arbetsåret $\frac{1}{10}$ 1908 — $\frac{80}{100}$ 1909 anslå:

ordinarie anslag.....	3,736: —	
engångsanslag, extra.....	3,050: —	6,786: —
		<u>Summa kronor 6,786: —</u>

Karlstad den 29 april 1908.

Vördsammast:

För Karlstads läsestugor: För Karlstads folkkök:
FR. NORDVALL. K. P. LARSSON. E. V. GELIN. ALFR. NYBERG.

Enligt uppdrag.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Under det år, som förgått, sedan styrelsen för Karlstads läsestugor till Herrar Stadsfullmäktige aflämnade sin senaste årsberättelse, har ingen väsentlig förändring i läsostugornas verksamhet ägt rum. De hafva varit förlagda till samma lokaler och fortgått på samma sätt som förut. Från allmänheten sida synas de hafva omfattats med stigande intresse.

Enligt uppgift från läsestugornas föreståndarinnor har gamla läsestugan besökts i medeltal af 50 tidningsläsare per dag och ungefär samma antal personer har begagnat sig af dess kaféerörelse. I nya läsestugan har de tidningsläsandes antal utgjort omkring 70 per dag och dess kafébesökare hafva utgjort omkring 50. Läsestugornas bibliotek har ock fitigt anlåtats. Högsta antalet boklån per månad har utgjort 321 och lägsta omkring 60.

Då nya läsestugan, belägen i Haga, hvilken ju är af ganska ungt datum, under sin korta verksamhetstid lyckats arbeta sig fram icke blott till full jämförlighet med den äldre utan ock i afseende på tidningsläsning distanserat den, torde därpå framgå, att den kommit ett verkligt behof tillmötes och att den omfattas med lifligt intresse. Det har ock visat sig att styrelsen varit nog lycklig att finna lämpliga personer till föreståndarinnor. Af dessa är ju verksamheten i väsentlig mån beroende. Den besökande allmänhetens uppförande har ock varit monstergillt. Måhända saknar man icke anledning att hoppas, att läsestuguverksamheten på det växande släktet skall utöfva ett fostrande och förädlande inflytande. Om denna förhoppning förverkligas, torde de därpå nedlagda kostnaderna böra anses vara väl använda medel.

Gamla läsestugans kroniska svårigheter i afseende på lokal, hvilka i föregående berättelser omnämnts, hafva förvandlats till akuta i och med hyreskontraktets uppsägning från och med 1:sta nästa oktober. Samtidigt har ock föreståndarinnan uppsagt sig till afflyttning från samma tid. Under dessa vanskliga

omständigheter har styrelsen ansett sig till förnyad ompröfning böra upptaga en förut dryftad plan angående sammanslagning af den äldre läsestugan och folkökot. Bådas styrelser hafva vid flera gemensamma sammanträden sedermera behandlat frågan. Då dessa institutioner icke böra anses vara konkurrerande utan samverkande, hafva styrelserna efter allvarligt och allsidigt bepröfvande för sin del under vissa villkor beslutat sammanslagningen från och med 1:sta nästa oktober såsom den, enligt dess öfvertygelse, lyckligaste lösningen af frågan samt från nämnda tid för bådas verksamhet förhyrt gemensam lokal i Fru Skoglunds hus vid V. Torggatan, hvarför i närslutna bilagor närmare redogöres.

Läsestugornas ekonomiska ställning under året framgår såväl af en särskild bifogad tablä för innevarande år som af revisionsberättelsen för året ^{1/10} 06—^{30/9} 07, Begäran om gemensamt anslag jämte utgiftsstat för nästa arbetsår för den kombinerade verksamheten närslutes, hvarjämte förteckning öfver i läserummen tillgängliga tidningar och tidskrifter bifogas.

Karlstad den 28 april 1908.

Å styrelsens för Karlstads läsestugors vägnar

FR. NORDVALL,

ordförande.

K. P. Larsson.

Kassarapport

för Karlstads Läsestugor för arbetsåret 1:sta okt. 1907—30 sept. 1908.

Inkomster:

Saldo från den ^{30/9} 1907.....	Kr.	96: 25	
Bankränta.....	»	22: 38	
Stadens anslag för arbetsåret.....	»	2,300: —	
			Kronor 2,418: 63

Utgifter:

Hysesbidrag för läsestugan i staden.....	Kr.	825: 50	
D:o » d:o » Haga.....	»	500: —	
Tidningsprenumeration.....	»	183: 96	
Brandförsäkringsavgift.....	»	6: 50	
Bränsle och lyse till läsestugan i Haga.....	»	103: 25	
Trycksaker.....	»	2: 10	
Reparationer.....	»	2: —	
Inbindning af böcker.....	»	70: 50	1,693: 81

Insatt i Wermlands Ensk. Bank.....	»	522: 38	
Kontant i kassan.....	»	202: 44	724: 82
			<u>Kronor 2,418: 63</u>

Den ekonomiska ställningen f. n.

Tillgångar:

Kontant i kassan.....	Kr.	202: 44	
Innestående i Wermlands Ensk. Bank	»	522: 38	
			<u>Kronor 724: 82</u>

Löpande utgifter:

Hysesbidrag till läsestugan i staden	Kr.	275: —	
D:o » d:o » Haga.....	»	100: —	
Diverse reparationer	»	50: —	
Bränsle och lyse	»	30: —	
Bokinköp.....	»	229: 50	
Oförutsedda utgifter	»	40: 32	
			<u>Kronor 724: 82</u>

Karlstad i April 1908.

J. A. HÅKANSSON.

Undertecknad af Herrar Stadsfullmäktige utseddd att granska Karlstads läsestugors räkenskaper för räkenskapsåret $\frac{1}{10}$ 1906— $\frac{30}{9}$ 1907, får efter fullgjort uppdrag afgifva följande

Revisionsberättelse.

Inkomster:

Behållning från föreg. räkenskapsår i kassan	Kr.	17: 39	
» » » » » Wermlands Ensk.			
Bank	»	184: 59	201: 98
Stadens anslag			<u>3,300: —</u>
			<u>Kronor 3,501: 98</u>

Utgifter:

Hyra för läsestugan i staden	Kr.	1,000: —
» » » i Haga	»	800: —
Brandförsäkringar	»	6: 50
Möbelinköp för läsestugan i Haga	»	426: —
För inredning af » » »	»	879: 94

Lösen för inteckning af hyreskontrakt	»	7:—	
Tidningsprenumeration	»	168: 85	
Diverse reparationer	»	32: 50	
Bränsle	»	59: 05	
Annonser och tryckningskostnader	»	25: 30	3,405: 14
Behållning till följande räkenskapsår i kassan	»	96: 25	
» Bank	»	0: 59	96: 84
			Kronor 3,501: 98

Som räkenskaperna äro fullständigt verifierade och ordentligt förda får jag föreslå full ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Karlstad den 8 Maj 1908.

G. MÆCHEL.

Uppgift

å tidningar och tidskrifter som tillhadahållas allmänheten å Karlstads Läsestuga under år 1908.

Aftonbladet*	1	ex.
Arbetet	2	»
Arvika Nyheter	2	»
Arvika Tidning	2	»
Bergslagernas Nyheter	2	»
Blå Bandet	2	»
Dagen, Morgonupplagan**	1	»
Dagens Nyheter Nationalupplagan	2	»
Daggdroppen	2	»
Filipstads Stads- och Bergslags Tidning	2	»
Göteborgs Aftonblad	2	»
Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning	2	»
Göteborgs-Posten	2	»
Karlskoga Tidning	2	»
Kristinehamns-Tidningen	2	»
National-Kuriren	2	»
Ny Tid	2	»
Nya Dagligt Allehanda, Landsortsupplagan	2	»
Nya Kristinehamns-Posten	2	»

* endast å läsestugan i staden.

** endast å läsestugan i Haga.

Ord och Bild	2	»
Puck	2	»
Reformatorn	2	»
Seffle Nyheter	2	»
Seffle-Tidningen	2	»
Social-Demokraten	2	»
Social Tidskrift	2	»
Stockholms Dagblad, Landsortsupplagan.....	2	»
Stockholms-Tidningen, D:o	2	»
Strix.....	2	»
Svenska Dagbladet, Landsortsupplagan	2	»
Svenska Folket	2	»
Svenska Morgonbladet, Morgonupplagan	2	»
Svensk Damtidning	2	»
Säningsmannen.....	2	»
Söndags-Nisse	2	»
Templaren	2	»
Verdandisten.....	2	»
Vermlands Allehanda	2	»
Vårt Land.....	2	»
Ämåls-Posten.....	2	»
Sydsvenska Dagbladet Snällposten	2	»
Nya Wermlands-Tidningen.....	2	»
Karlstads-Tidningen	2	»
Ansgarii-Posten	2	»
Värmlands Dagblad.....	2	»
Värmlands Folkblad	2	»

Således 45 tidningar å hvardera läsestugan.

Karlstad i April 1908.

J. A. HÅKANSSON.

*Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren
i Karlstad den 13 Juni 1908.*

§ 7.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för läsestugorna och folkskolan gjort framställning om anslag för nästa arbetsår samt om styrelsernas sammanslagning; och hade Drätselkammaren, uppå remiss, att häröfver afgifva yttrande.

Efter handlingarnes föredragning beslöt Drätselkammaren att, innan ärendet af Kamnaren företogs till slutligt afgörande, återremittera handlingarne till Sty-

relserna med anhållan, dels att Drätselkammaren måtte erhålla upplysning angående de villkor, som bestämts för sammanslagningen af äldre läsestugan och folkköket, dels ock att, då såväl äldre läsestugan som folkköket redan hade fullständig uppsättning af möbler i de lokaler, som för dessa inrättningar för närvarande förhordes, styrelserna måtte lämna närmare redogörelse för användningen af det anslag å 2,850 kronor, som begärts för möblemang till den ifrågasatta kombinerade läsestugu- och folkkökslokalen.

Därjämte ville Drätselkammaren tillika erinra, att någon berättelse jämte räkenskapsutdrag rörande folkkökets verksamhet under sistförflutna arbetsåret icke finnes bilagd handlingarne i ärendet, hvadan komplettering jämväl i detta hänseende vore af nöden.

Som ofvan

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Till Drätselkammaren i Karlstad.

Med anledning däraf, att Drätselkammaren infordrat dels upplysning angående de uppställda villkoren för äldre läsestugans och folkkökets sammanslagning, dels redogörelse för användningen af det begärda anslaget å kr. 2,850 för möblemang till den ifrågasatta kombinerade läsestugu- och folkkökslokalen få styrelserna för Karlstads läsestugor och folkkök värdsamt meddela:

att de för sammanslagningen uppställda villkoren utgöra: Herrar Stadsfullmäktiges godkännande dels af styrelsernas beslut angående sammanslagningen, dels af deras förslag angående sammansättning af den gemensamma styrelsen för läsestugor och folkkök;

att folkkökets nuvarande möbler, 1 bord och omkring 1 dussin stolar, äro afsedda att användas i 2:dra afdelningens matsal, såsom framgår af närslutna afskrift af kostnadsförslag för anskaffning af möbler; att gamla läsestugans möblemang, utgörande omkring 2 dussin stolar och 9 gamla bord, äro afsedda att användas i läs- m. fl. rum i den nya lokalen, så långt de förslå, men att det gamla möblemanget är alldeles otillräckligt för den nya lokalen, som består af 10, till större delen stora rum och 2 kök, under det att de gamla lokalerna äro små, hvadan så godt som fullständigt ny uppsättning af möbler erfordras, om rörelsen med framgång skall kunna bedrivas. Genom infordrande af kostnadsförslag från olika firmor hafva styrelserna låtit sig angeläget vara att så långt som möjligt söka förena

prisbillighet med hållbarhet och ändamålsenlighet. Afskrift af kostnadsförslaget för anskaffning af möbler bifogas. Berättelse och räkenskapsutdrag för folkköket har förut inlämnats.

Karlstad den 1 september 1908.

Å läsestugu- och folkköksstyrelsernas vägnar:

Vördsammast

FR. NORDVALL.

Afskrift af kostnadsförslag till möblering och inredning i de för folkköket och läsestugan föreslagna lokalerna.

Skrifrummet:

1 skrifbord	25:—	
1 mindre bord för vattenkaraffin med glas.....	15:—	40:—

Stora kaféet:

1 större bord, 3 meter långt	40:—	
2 dussin stolar à kr. 50 per dussin	100:—	140:—

Lilla kaféet:

4 serveringsbord à kr. 18:—	72:—	
1 större bord, 2 ¹ / ₂ meter långt	50:—	
1 dussin stolar	80:—	202:—

Damkaféet:

1 soffa för 3 personer	100:—	
3 serveringsbord à kr. 32:—	96:—	
1 dussin stolar	93:—	
1 spegel med tillbehör	20:—	
Extra tillägg för möbels målning i hvitt..	20:—	329:—

2:dra afdelningens matsal:

Förutom i gamla folkköket förefintliga: 1 bord och några stolar måste folkköksstyrelsen, enligt kontrakt, af nu-rande föreståndarinnan inlösa diverse stolar och bord därför	50:—	50:—
--	------	------

1:sta afdelningens matsal:

1 större bord, 5 meter långt och 1 ¹ / ₂ meter bredt	80:—	
9 serveringsbord à kr. 18:—	162:—	
4 dussin stolar af björk à kr. 45:—	180:—	422:—

Tamburen:

Klädhängare för 100 personer	50:—	
Rullhanddukar	5:—	
1 spegel med tillbehör	15:—	70 —
<i>Mattor</i> för lilla kaféet, damrummet och läsrummen, inlösas från Fru Skoglund	95:—	95:—
<i>Mattor</i> för öfriga rum jämte tamburer, 118 kvadratmeter = 67 meter à 1,80 m. bredd	475:—	475:—
<i>Gardiner</i> för 18 fönsterlufter à kr. 12:—	216:—	216:—
<i>Persienner</i> » 12 d:o à » 12:—	144:—	144:—
<i>Reparation</i> jämte målning af gamla möbler	120:—	120:—
<i>4 st. kaminer</i>	124:—	
Rör och plåt till d:o	76:—	200:—
<i>Gasamatur</i>	124:—	124:—
Andel i uppdragande af vattenledning i tamburen	150:—	
Tvättställ med tillbehör i tamburen	48:—	198:—
Tillkommer: Ett uteglömdt skrifbord	25:—	25:—
		<u>Kronor 2,850:—</u>

Rätteligen afskrifvet, betygas

FR. NORDVALL.

Till Drätselkammaren i Karlstad.

Med anledning av Drätselkammarens begäran om redogörelse för Folkköket i Karlstad verksamhet och förvaltning under verksamhetsåret 1 oktober 1907— 1 oktober 1908 få undertecknade, styrelse för nämnda folkök, härmed meddela följande:

Som redan av redogörelsen från förra verksamhetsåret framgår var den för berörda ändamål i bruk tagna lokalen, en lägenhet om 5 rum och kök, i n:o 128 här i staden, ingalunda tillfredsställande utan ansågs såsom under en nödvändig övergångsform kunna för ändamålet användas. Styrelsens åtgärd måste sålunda huvudsakligast gå ut på att anskaffa en lämplig och tidsenlig lokal. Det visade sig dock härunder vara fortfarande synnerligen svårt att anskaffa en sådan till någorlunda rimligt pris, och så uppstod tanken på en sammanslagning av folkköket och gamla läsestugan, helst som läsestugustyrelsen gjort samma erfarenhet rörande lokalfrågan som undertecknade. Sammanslagningstanken har ock visat sig vara ett lyckligt uppslag icke allenast till den kinkiga lokalfrågans lyckliga lösning utan jämväl även till beredande af förmåner från så väl ekonomisk som

övriga synpunkter i övrigt rörande dessa inrättningsars verksamhet och skötsel, vilket allt torde framgå af den utredning och framställning till vederbörande Nämnd och Herrar Stadsfullmäktige, som båda ombemälda styrelser gjort i berörda ärende, och till vilken utredning och framställning vi be att få hänvisa.

Härtill böra vi kanske meddela, att möbleringen och nödiga inventarier i folkköket — med undantag af 1 rum, som styrelsen möblerat — ombesörjts af nuvarande föreståndarinna med af henne tillhöriga gamla möbler, vilka hon har rätt vid en eventuel uppsägning från föreståndarinneskapet att överlåta på folkköket till ett pris, som bestämmes af en för ändamålet vald nämnd. Emellertid har föreståndarinnan förklarat inför styrelsen att ifrågakvarande rätt ej kommer att af henne utnyttjas, vadan hon sålunda kommer att själv behålla sina möbler och inventarier. En tämligen dryg tillfällig utgift i och för möbler och nödiga inventarier i övrigt blir sålunda under alla förhållanden en nödvändig följd vid ombyte af lokal.

Rörande anslaget — 1,500 kronor — för ifrågakvarande verksamhetsår hänvisa vi till närslutna kassarapport. Ett överskott af 171 kronor 91 öre finnes i kassan, men då dels åtskilliga småräkningar ännu ej inkommit och dels krav på nödiga utgifter under åtestående delen af verksamhetsåret kunna uppstå, torde detta överskott vid slutredovisningen, som kan ske först vid nämnda verksamhetsårs slut, ej bliva synnerligen stort.

Det anslag å 300 kronor, som lämnats i och för försäljning af varm mjölk å torget och andra lämpliga platser, har på grund af den gångna blida vintern ej tagits i anspråk. Styrelsen har visserligen haft åtskilliga utgifter även för denna verksamhet, men det synes som dessa skulle kunna betäckas af det först omnämnda anslaget, vadan dessa 300 kronor torde kunna få stå disponibla för samma ändamål nästkommande vinter.

Styrelsen torde vidare böra meddela, att 600 kronors anslag för en medellös drinkarcs vistelse å ett alkoholisthem ej heller tagits i bruk, emedan de numera förhöjda afgifterna å dylika hem hindra patienten att få vistas tillräckligt länge vid anstalten med bemälda anslag. Styrelsen har fördenskull hos vederbörande Nämnd anhållit om en förhöjning af anslaget i fråga, vilket ock Nämnden välvilligt tillstyrkt.

Beträffande folkkökets verksamhet i övrigt må här nämnas, att betydelsen och behovet af en dylik anstalts befintlighet har allt klarare konstaterats. Men erfarenheten har ock tillika visat nödvändigheten af att det finnes nödigt utrymme för rörelsen ävensom förefintligheten af god och ordningsfull ledning af densamma. Det har fördenskull vid förberedelserna för sammanslagningen af folkköket och gamla läsestugan legat styrelsen varmt om hjärtat att i högsta möjliga grad få dessa krav tillgodosedda.

Karlstad den 24 juli 1908.

E. V. GELIN. ALFR. NYBERG. CARL NYMAN.

Kassarapport

från Folkkökets styrelse för tiden $1/10$ 1907— $21/7$ 1908.

Inkomster:

Herrar Stadsfullmäktiges anslag till Folkköket för tiden 1 oktober 1907—31 september 1908 1,500 kr.

Sälunda uttaget:

1907. $1/10$ från Drättselkammaren	500: —	
• $31/12$ d:o d:o	500: —	
1908. $9/4$ d:o d:o	500: —	
Behållning i kassan den $30/9$ 1907	87: 89	
Försåld varm mjölk	13: —	1,600: 89
		<u>Summa Kronor 1,600: 89</u>

Utgifter:

Hyror och vattenafgift	918: —	
Understöd åt Föreståndarinnan för inventarier, servis och betjening	400: —	
Trycksaker och annonser	19: 24	
Omkostnader för varmmjölkförsäljningen å torget	10: —	
Anskaffning af ett försäljningsstånd med tält för varmmjölkförsäljningen	32: 90	
1 st. mindre vedkamin med plåt och insättning	6: —	
Diverse räkningar & reparationer	42: 84	1,428: 98
<i>Denna dag kontant i kassan .....</i>		<u>171: 91</u>
		<u>Summa Kronor 1,600: 89</u>

Karlstad den 21 juli 1908.

ALFR. NYBERG,
Kassör.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drättselkammaren i Karlstad den 14 september 1908.

§ 6.

Sedan styrelserna för Karlstads läsestuga och folkök för sin del beslutat att från och med den 1 oktober innevarande år sammanslå läsestugornas och folkökets verksamhet, därvid äldre läsestugan och folkökets tillvidare skulle ha gemensam lokal, hade nämnda styrelser uti hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning dels anhållit om Herrar Stadsfullmäktiges godkännande af förenämnda

beslut, dels ock hemställt, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta, att läsestugorna och folkköket skulle från och med förberörda 1 oktober företrädas af en gemensam styrelse, bestående af 7 ledamöter, af hvilka 3 ledamöter skulle utses af Herrar Stadsfullmäktige och de återstående 4 ledamöterna af de nykterhets- m. fl. korporationer, hvilka hittills utsett 7 af den utaf 9 ledamöter bestående läsestugustyrelsen.

Därjämte hade styrelserna uti förevarande framställning begärt ett anslag, för den sålunda kombinerade läsestugu- och folkköksverksamheten för arbetsåret 1908—1909 af tillhoppa 6,786 kronor, däraf 3,736 kronor utgjorde det ordinarie anslaget för hyra, tidsningsprenumeration m. m. samt 3,050 kronor ett anslag en gång för alla för inredning af den nya lokalen för äldre läsestugan och folkköket, nämligen 2,850 kronor för komplettering af möblemang och 200 kronor till diverse utgifter för lokalens iordningställande.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att i detta ärende afgifva yttrande, ville därvid till en början uttala, att Drätselkammaren ansåge sammanslagningen af läsestugorna och folkköket vara en praktisk och välbetäckt åtgärd, isynnerhet som frågan om anskaffande af lämpliga lokaler för äldre läsestugan och folkköket därigenom vunnit en lycklig lösning.

Förslaget om gemensam styrelse för läsestugorna och folkköket ville Drätselkammaren jämväl tillstyrka, enär det måste anses vara till fördel för dessa institutioner, hvilka borde samverka med hvarandra, att en enhetlig ledning för dem vunnit.

Emot sammansättningen af den föreslagna nya styrelsen hade Drätselkammaren intet att erinra.

Beträffande de begärda anslagen till läsestugorna och folkköket för verksamhetsåret 1908—1909 ville Drätselkammaren, som infordrat detaljerad redogörelse för användningen af de för möblering och inredning af den nya läsestugu- och folkkökslokalen begärda medlen, 2,850 kronor, anmärka, att Kammararen, efter granskning af det uppgjorda kostnadsförslaget, funnit en nedsättning af de härför beräknade kostnaderna kunna skäligen äga rum, och ansåge Kammararen ett belopp af 2,000 kronor vara för ifrågakvarande ändamål tillräckligt.

I anslutning till det anförda beslöt Drätselkammaren fördensskull hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige ville dels bifalla styrelsernas för läsestugorna och folkköket förevarande framställning rörande sammanslagningen af läsestugorna och folkköket samt i fråga om tillsättandet af en gemensam styrelse för dessa institutioner och denna styrelses sammansättning, dels ock till läsestugornas och folkkökets verksamhet för arbetsåret 1908—1909 anslå ett belopp af tillhoppa 5,936 kronor att utgå af anslaget till nykterhetens befrämjande.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 105.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för läsestugorna och folkköket gjort framställning dels om godkännande af förhyrande af gemensam lokal för gamla läsestugan och folkköket, dels om Styrelsernas sammanslagning, dels ock derom att den nya styrelsen måtte komma att bestå af 7 ledamöter deraf 3 skulle väljas af Stadsfullmäktige och de återstående fyra af de korporationer, som hittills deltagit i valet af Styrelsen för läsestugorna. Härjämte hade Styrelserna begärt anslag för läsestugornas och folkkökets verksamhet nästa år äfvensom för ett anslag en gång för alla af 3,050 kr. till den nya lokalens inredning och ordnande. Öfver hvad Styrelserna sålunda hemställt hade Drätselkammaren uppå remiss afgifvit yttrande och dervid, under tillstyrkande af Styrelsernas framställning i öfrigt, på anförda grunder yrkat, att sistberörde anslag å 3,050 kr. måtte nedsättas till 2,000 kr.

Beredningsutskottet, som äfven hade att i ärendet sig utlåta, ville först hafva anmärkt, att Herrar Stadsfullmäktige redan af årets anslag för nykterhetsakens främjande beviljat Styrelserna hvad de begärt för läsestugornas och folkkökets verksamhet nästa år äfvensom för den nya lokalens inredning och ordnande 931 kr. 64 öre. Frågan om ytterligare anslag för sistberörde ändamål hade emellertid Herrar Fullmäktige uppskjutit till ett kommande sammanträde.

Efter föredragning och hållen öfverläggning beslöt Utskottet dels att tillstyrka bifall till de båda Styrelsernas sammanslagning dels den föreslagna sammansättningen af den nya styrelsen dels ock förhyrandet af gemensam lokal för gamla läsestugan och folkköket.

Hvad åter anginge ytterligare anslag för den nya lokalens inredning och ordnande ansåg sig Utskottet ej kunna med hänsyn till hvad Drätselkammaren härutinnan anfört, förorda högre belopp än 2,000 kr., hvadan Herrar Fullmäktige nu torde bevilja 1,068 kr. 36 öre att af nästa års anslag för nykterhetsakens främjande utgå.

In fidem:

W. BROCKMANN.

78. Styrelsens för Värmlands Naturhistoriska och Fornminnesförening framställning om förnyadt anslag.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Värmlands Naturhistoriska och Fornminnesförening får härmed genom dess styrelse vördsamt anhålla, att Föreningen i likhet med föregående år måtte tilldelas ett anslag å 500 kronor äfven för räkenskapsåret 1908—1909.

Karlstad den 25 September 1908.

AXEL DAHLMAN.

NILS BURE.

N. LUNDBERG.

CONRAD FRISTEDT.

RICHARD NYSTRÖM.

Berättelse öfver verkställd granskning af Värmlands Naturhistoriska och Fornminnesförenings räkenskaper för räkenskapsåret 1 Juli 1907—30 juni 1908.

Tillgångar vid räkenskapsårets början:

I Karlstads Sparbank	1,020: 12	
På dep. i Värml. Ensk. Bank	300: —	
Stadsobligation	1,000: —	
Kontant hos räkenskapsföraren	97: 32	2,417: 44

Inkomster under året:

Upplupna räntor	89: 64	
Årsafgifter	135: 50	
Sålda kataloger	—: 75	
Anslag af landstinget	500: —	
Anslag af staden Karlstad	500: —	
Gåfva af R. Adlersparre	240: —	1,465: 89
		<u>Summa Kronor 3,883: 33</u>

Utgifter under året:

Inköp och underhåll af museiföremål	191: 30	
» » af inventarier	187: —	
Tryck, annonser, frakt och porton	93: 53	
Arvode för eldning och städning	56: 25	
Hyra och lösöreförsäkring	615: 50	
Öfverfördt till Värml. Mus. byggn.-fond	177: 40	1,320: 98

Tillgångar vid räkenskapsårets slut:

I Karlstads Sparbank	1,207: 90	
På dep. i Värml. Ensk. Bank	300: --	
Statsobligation	1,000: —	
Kontant hos räkenskapsföraren	54: 45	2,562: 35
		<hr/>
		Summa Kronor 3,883: 33

Räkenskaperna äro förda med utmärkt reda och fullständigt verifierade. Revisorerna få därför tillstyrka, att full och tacksam ansvarsfrihet beviljas kassans förvaltning för det år, som revisionen omfattar.

Karlstad den 21 Sept. 1908.

K. HUGO SEGERBORG.

KARL WESTMAN.

Rätt afskrifvet betygar
CONRAD FRISTEDT.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 14.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att yltra sig öfver Styrelsens för Värmlands Naturhistoriska och Fornminnesförening hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om ett anslag för räkenskapsåret den 1 Juli 1908—den 30 Juni 1909 af 500 kronor; Och beslöt Drätselkammaren, efter föredragning, hemställa, att det begärda anslaget måtte af Herrar Fullmäktige beviljas att utgå med hälften under innevarande år och andra hälften den 1 April 1909.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 Decembär 1908.

§ 101.

Drätselkammaren, som uppå remiss yttrat sig öfver Styrelsens för Wernmlands Naturhistoriska och Fornminnesförening hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda

framställning om ett anslag för föreningens räkenskapsår 1 Juli 1908—30 Juni 1909 af 500 kronor såsom bidrag af föreningens verksamhet, hade hemställt om anslagets beviljande under bestämmelse att hälften deraf skall utgå i år och andra hälften den 1 April nästa år.

Beredningsutskottet, som jemväl hade att i denna fråga sig yttra, beslöt nu efter föredragning att i Kammararens utlåtande instämma samt att tillika hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte föreskrifva, att, derest föreningen önskar ytterligare anslag från stadens sida, begäran derom skall till Herrar Fullmäktige ingifvas före den 1 September nästa år.

In fidem:
W. BROCKMANN.

79. Föreläsningsstyrelsens framställning om ett extra anslag för nästa år att användas hufvudsakligen för anskaffande af ett scioptikon.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

De inkomster, öfver hvilka Karlstads föreläsningsanstalt förfogar, utgörande pr år 500 kronor från Karlstads kommun och 500 kronor från statsverket, äro otillräckliga, för att anstalten skulle kunna på ett fullt tillfredsställande sätt fylla de fordringar, som med rätta kunna ställas på en dylik anstalt i ett samhälle af Karlstads storlek. Det möter stora svårigheter för styrelsen att göra föreläsningsprogrammet omväxlande och gediget. För att nå upp till det enligt villkoren för erhållande af statsanslag erforderliga antalet föreläsningar årligen måste styrelsen allt för ofta ta afgörande hänsyn till att föreläsningarna blifva billiga, och detta kan ingalunda alltid vara förenligt med föreläsningsverksamhetens bästa.

Karlstads föreläsningsanstalt är också en af de få liknande anstalter inom Värmland, som saknar eget scioptikon. Denna brist har visserligen hittills afhjälpts därigenom, att anstalten hyrt högre allmänna läroverkets scioptikon, men detta har ådragit den en utgift per gång af tre kronor. Det vore därför ekonomiskt fördelaktigt för anstalten, om den kunde inköpa ett eget scioptikon.

Sedan styrelsen till Herrar Stadsfullmäktige inlämnade sin ansökan om anslag för stundande arbetsår, har från dess sida försök gjorts att på enskild väg förskaffa anstalten ökade penningemedel, men utan resultat. Styrelsen ser sig därför nödsakad att härmed värdsamt hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige ville utom det

redan förut begärda anslaget bevilja föreläsninganstalten härstädes för nästa arbetsår ytterligare 500 kronor, afsedda i främsta rummet till inköpande af ett sciopetikon för anstaltens räkning.

Karlstad den 8 september 1908.

AUG. BERGH.

EMIL ANKERS.

IIUGO SEVERIN.

ALFR. NYBERG.

ALFR. JOHNSON.

G. JAKOBSSON.

Bidrag från kommun eller enskilda till föreläsninganstalterna i

Västerås: kr. 2,466: 40 (däraf från staden kr. 800, från Allm. sv. el. aktiebol. kr. 400, från Nord. metallaktiebol. kr. 300, från S. V. B:s järnv. kr. 150. medlemsafg. 1907 à 50 öre kr. 566: 50, inträdesafg. för icke medl. à 10 öre, kr. 249: 90);

Halmstad: kr. 1,600 (däraf kr. 800 från staden), resten medlems- och inträdesafg.);

Kalmar: kr. 1,705: 40 (däraf kr. 500 från staden, som äfven tillhandahåller lokal med fri uppvärmm., beräkn. till kr. 300, från arbetsgifvarehåll kr. 200, återstoden medlems- och inträdesafgifter);

Sundsvall: kr. 800 (från staden; därtill komma inträdesafg. à 10 öre, till undervisningskurserna à 1 kr., och medlemsafg. à 2 kr. pr år);

Äskilstuna: kr. 1,200 (från staden);

Landskrona: kr. 1,260 (däraf kr. 1,000 från staden, resten medlems- och inträdesafg.)

Att ofvanstående uppgifter öfverensstämma med mig tillhandakomna skriftliga meddelanden från respektive föreläsningstyrelser, betygar.

Karlstad den 18 sept. 1908.

AUG. BERGH.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 13.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Karlstads föreläsninganstalt hemställt, att Herrar Fullmäktige ville, utöfver det för föreläsninganstalten redan

förut begärda anslaget för nästkommande år å 500 Kronor, bevilja anstalten ett ytterligare anslag för samma arbetsår af 500 kronor, afsedda i främsta rummet till inköp af ett skioptikon för anstaltens verksamhet; Och hade Drätselkammaren uppå remiss att häröfver afgifva yttrande.

Då det ifrågasatta anslaget syntes främja ett för anstaltens verksamhet synnerligen gagnande ändamål, beslöt Drätselkammaren tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla Styrelsens förevarande framställning.

Som ofvan

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 100.

Om ett extra anslag af 500 kr. för nästa år att användas i hufvudsak till anskaffande af ett scioplikon hade Styrelsen för anordnande af föreläsningar för arbetare hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning, deröfver Drätselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande.

Beredningsutskottet, som jemväl hade alt i ärendet sig yttra, ansåg emellertid, att behofvet af begärda anslaget icke vore så synnerligt trängande, utan att Styrelsen åtminstone tillsvidare kunde hjälpa sig fram såsom hittills helst som ett scioplikon endast vid en del föreläsningar kunde komma till användning, och beslöt derfor med hänsyn till mera tvingande kraf å Stads-kassan att hemställa om afslag å ifrågavarande framställning.

In fidem:

W. BROCKMANN.

81. Styrelsens för Arbetsstugan framställning om anslag äfven för nästa år.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med hänvisning till närslutne Berättelse öfver Karlstads Arbetsstugas verksamhet under 1907 samt kassaförvaltarens Inkomst- och Utgiftsstat för 1909 få vi

härmed vördsamt bedja om ett anslag af 1,000 Kr. äfven för nästkommande år till bestridande af kostnaderna för Stugans fortsatta verksamhet.

Karlstad den 27 Augusti 1908.

Å Föreningens för Arbetsstugor i Karlstad vägnar:

G. JAKOBSSON.

Ordförande.

V. E. von der LANCKEN.

A. ÅSTRÖM.

Berättelse för Karlstads Arbetsstugas verksamhet under år 1907.

Arbetsstugan har under år 1907 fortsatt sin verksamhet efter samma grunder, som förut tillämpats, och har arbetsstugan varit öppen under vårterminen från 21 Jan.—4 Maj. Som arbetsstugans föreståndarinna under Sept. mån. deltog i en kurs för arbetsstugelärarinnor, anordnad i Adolf Fredriks arbetsstuga i Stockholm, börjades ej höstterminens arbete förr än den 11 Oktober och pågick till den 13 December:

Den 16 och 17 December har sedvanlig julfäst för barnen hållits.

I undervisningen hafva deltagit under vårterminen 51 barn, 19 flickor och 32 gossar samt under höstterminen 53 barn, däraf 20 flickor och 33 gossar.

I fråga om undervisningsämnen har sedan föregående år någon förändring icke inträdd. Så hafva flickorna undervisats i sömnad, lagning, stickning, bast- och spånadsarbeten m. m. Gossarna i träslöjd, pappslöjd, borstbinderi, skomakeri m. m.

Undervisningen har pågått mellan klockan 5—7 eftermiddagen alla helgfria dagar. Efter arbetstimmarnas slut hafva barnen erhållit aftonmåltid, och hafva under året sammanlagdt minst 2,529 matportioner utdelats.

Undervisningen har fortvarande varit förlagd till lokal, som åt föreningen upplåtits i samma gård som pastorexpeditionen. Sedan lokalen under sommaren 1907 undergått reparation och därigenom vunnit ett gladare och ljusare utseende, har densamma, ehuru fortfarande med afscende på utrymmet icke fullt tillfredsställande, bättre än förut kunnat lämpa sig för sitt ändamål.

Den 16 Mars har sedvanlig försäljning af barnens arbeten försiggått. Försäljningen var ganska talrikt besökt och lämnade ett godt resultat.

Såsom aflönade lärarinnor och lärare hafva medverkat: föreståndarinnan fr. Maria Moberg, fröknarna Gerda Poignant, Marina Holmberg, Maja Persson samt skomakaren K. A. Karlsson.

Såsom frivilliga lärarinnor: fröknarna Gertrud Mæchel och Ingrid Widmark.
Karlstad den 27 Augusti 1908.

MARIA MOBERG.
«Arbetsstugans» föreståndarinna.

Afskrift af revisorerernas utlåtande om Arbetsstugans räkenskaper 1907:

«Förestående räkenskaper äro af oss granskade och befunna utau anmärkning.
Karlstad den 24 April 1908.

A. G. LIDMAN.

AXEL NERMAN.

Rätt afskrifvet ur Arbetsstugans Kassabok intyga:

SIXTEN TECKTONIUS.

ÅKE NERMAN.

Inkomst- och Utgiftsstat för Karlstads Arbetsstuga 1909.

Inkomster:

Beräknad inkomst genom försäljning af barnens arbeten ... cirka Kr.	150: —
Ränta i Karlstads Sparbank	« « 200: —
Auslag af Karlstads stad.....	» 1,000: --
	<hr/>
	Kronor 1,350: —

Utgifter:

Aflöning till föreståndarinnan	Kr. 300: —
» » lärare och lärarinnor	» 450: —
» » tjänarinnan.....	» 180: —
Hushållet.....	cirka » 250: —
Materialier.....	» » 400: —
Diverse småutgifter	» » 75: —
	<hr/>
	Kronor 1,655: —

Summa utgifter..... Kr. 1,655: —

Summa inkomster.... » 1,350: —

Brist Kr. 305: —

I Karlstads Sparbank hade Arbetsstugan denna dag innestående Kr. 3,430:15 utgörande återstoden af de medel som insamlades då Stugan 1899 började sin verksamhet.

Karlstad den 27 Augusti 1908.

A. ÅSTRÖM.
Kassaförvaltare.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 8.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att i ärendet afgifva yttrande, beslöt efter föredragning att tillstyrka bifall, på hittills föreskrifna villkor, till Styrelsens för Karlstads Arbetsstugans hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om ett anslag äfven för nästa år af 1,000 kronor för uppehållandet af arbetsstugans verksamhet under sagda år.

Som ofvan

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 98.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Karlstads Arbetsstuga begärt ett anslag äfven för nästa år af 1,000 kronor för uppehållande af Arbetsstugans verksamhet. Häröfver hade uppå remiss Drätselkammaren afgifvit tillstyrkande utlåtande, och beslöt nu jemväl Beredningsutskottet att hemställa om begärda anslagets beviljande, dervid Herrar Fullmäktige torde föreskrifva, att, derest anslag skulle ifrågasättas äfven för år 1910, ansökan derom, åtföljd af redogörelse för Arbetsstugans verksamhet och ekonomi innevarande år, skall till Herrar Fullmäktige ingifvas före den 1 September 1909.

In fidem:
W. BROCKMANN.

80. Styrelsens för Mjölkdroppen framställning om anslag äfven för nästa år,

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med hänvisning till bifogade Styrelse- och revisionsberättelse öfver Föreningen «Mjölkdroppens» verksamhet under 1907 samt Inkomst- och Utgiftsstat för 1909, få vi härmed vördsamt anhålla om ett anslag af Kr. 1,000: — till bestridande af «Mjölkdroppens» fortsatta arbete.

Karlstad den 28 Augusti 1908.

ELVINE WEINBERG.

Ordförande.

HUGO SEVERIN.

GERDA HELLBERG.

Sekreterare.

A. ÅSTRÖM.

Föreningen «Mjölkdroppens» årsberättelse år 1907.

Styrelse: Fru E. Weinberg, ordf., doktor H. Severin, bokhandlare A. Åström, kassaförvalt., fru G. Hellberg, sekret., fru Aug. Jensen.

Suppleanter i styrelsen: häradshöfding V. Ryman, fru Anna Helleberg.

Revisorer: Länsnotarien G. Samuelson, boktryckaren E. Ankers.

Revisorssuppleanter: Folkskolläraren A. G. Lingren, 1:ste läraren D. Karlström.

Medlemsantal: 277.

Verksamheten har i hufvudsak fortgått efter samma plan som föregående år; förtroendet för anstalten synes år från år ökad; allt efter som samhället tillväxer, framträder behovet af mjölkdropsrörelsen så mycket tydligare.

Verksamhetens omfattning framgår af nedanstående öfversikt.

Utgifterna för året ha uppgått till 3,461: 19, däri då äfven inberäknadt omkostnaderna för flyttning till annan lokal och därmed sammanhängande smärre inventarieinköp. — Kostnaden pr barn och dag har utgjort 34 öre; denna summa har erlagts för de fullt betalande barnen genom en afgift af 5 öre pr flaska; i gruppen «delvis betalande» har Mjölkdroppen ersatts med 13 öre pr underhållsdag. — Fr. o. m. maj månad 1907 ha mjölkblandningarna utbytts mot gräddblandningar enl. Professor Medins spädningstabeller; på grund af den tjocka gräddens (20 proc. fett) höga pris, 80 öre pr liter; måste därvid det dyra mjölksockret er-

Nyårsönskningar i tidningar genom dir. Nerman	114: 84 "
Försäljning af majblommor genom fru Landsort	433: 81 "
	S:a 782: 83 "

Karlstad i April 1908.

MJÖLKDROPPENS STYRELSE.

g:m Hugo Severin.

	Icke bet.	Delvis bet.	Fullt bet.	S.ma
Kvarstående fr. 06	18	2	3	23
Inskrifna 07	25	16	12	53
Vårdade 07	43	18	15	76
Utskrifna 07	26	9	11	46
Hela 1:sta året på Mjöldroppen	18	3	4	25
I förtid slutat	7	6	7	20
Döda	1	—	—	1
Kvarstående till 08	17	9	4	30
Antal underhållsdagar	6,838	2,088	1,340	10,266
Antal utlämnade flaskor	35,437	9,465	8,381	53,283

Revisionsberättelse.

Undertecknade, som utsetts att granska föreningen Mjöldroppens räkenskaper för år 1907, få, efter verkställd sådan granskning, däröfver afgifva följande berättelse:

Föreningens tillgångar utgjorde, enligt räkenskaperna, vid 1907 års ingång: i bankinrättning inestående	1,215: 77	
(däraf fru E. Weinbergs gifva kr. 73: 82)		
Kassabehållning	41: 44	1,257: 21
Under året hafva influtit:		
Ledamotsavgifter för år 1906	32: —	
för år 1907	554: —	586: —
För försäljning af mjölk m. m.		939: 89
Anslag af Karlstads stad		1,000: —
Gåfvor af diverse personer		349: 02
Försäljning af »maj-blomman»		433: 81
Räntor (däraf & fru Weinbergs gifva kr. 7: 21)		45: 18
		3,353: 90
		Summa Kronor 4,611: 11

Utgifterna under året fördela sig sålunda:

Hyror (sista kvartalet 1906)	100: —	
år 1907.....	412: 50	
(första kvartalet 1908)	118: 50	631: —
Löner: föreståndarinnan	500: —	
tjänarinna	144: —	
gratifikationer m. m.	45: —	689: —
Nappar, proppar m. m.		286: 63
Mjök och grädde.....		1,796: 22
Ved, gas och diverse utgifter (såsom annonser, tryck m. m.)	326: 84	3,729: 69
hvarefter till 1908 återstår		881: 42
	<u>Summa Kronor 4,611: 11</u>	

Kvarstående behållningen, som, till följd därpå att utgifterna under år 1907 öfverskridit inkomsterna med 375 kronor 79 öre, nedgått till motsvarande mån, redovisas med å bankinrättning inestående	673: 02
(däraf fru E. Weinbergs gåfva kr. 81: 03)	
Hos kassaregöraren ..	208: 40
	<u>Summa Kronor 881: 42</u>

Uti en revisorerna förevisad »Inventarieförteckning för Karlstads »Mjökdroppe» 1908» upptages möbler med flere persedlar till ett angifvet värde af 1,137 kronor 5 öre, hvilket vi velat här omnämna, under framhållande tillika, att vi saknat tillfälle verkställa inventering af ifrågavarande tillgång.

Räkenskaperna äro ordentligt förda och vederbörligen verifierade, och då vid granskningen icke håller eljest förekommit anledning till särskild erinran, få vi för såväl kassaregöraren som styrelsen i dess helhet tillstyrka full ansvarfrihet för den tid revisionen omfattar.

Karlstad i april 1908.

EMIL ANKERS.

GEORG SAMUELSON.

Föreningen »Mjökdroppens» Inkomst och Utgiftsstat för år 1909.

Inkomster:

Försäljning af mjök etc.....	cirka Kr.	1,000: —
Årsafgifter	» »	500: —
Anslag af Karlstad stad	» »	1,000: —
Hyresbidrag af Fru Weinberg	» »	150: —
Beräknad inkomst genom sparbössor	» »	300: —
Nyårsönskningar	» *	100: —
	<u>Kronor 3,050: —</u>	

Utgifter:

Hyra och vatten	Kr.	462: —
Aflöningar åt föreståndarinnan och tjänarinnan	»	650: —
Mjök.....	cirka »	1,800: —
Gräde.....	» »	800: —
Gas, ved, flaskor, nappar etc. :	» »	400: —

Kronor 4,112: —

Summa utgifter..... Kr. 4,112: —

Summa inkomster... » 3,050: —

Brist Kr. 1,062: —

att täckas med på enskild väg insamlade medel.

Karlstad den 28 Augusti 1908.

ELVINE WEINBERG.

Ordförande.

HUGO SEVERIN.

GERDA HELLBERG.

Sekreterare.

A. ÅSTRÖM.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 9.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Föreningen Mjölkdroppen i Karlstad anhållit om ett anslag äfven för nästa år af 1,000 kronor såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för föreningens fortsatta verksamhet, öfver hvilken framställning Drätselkammaren uppå remiss hade att yttra sig; Och beslöt nu Kammarerna, efter handlingarnes föredragning, att tillstyrka det begärda anslagets beviljande på hittills föreskrifna villkor.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 99.

I likhet med Drätselkammaren beslöt nu Beredningsutskottet att tillstyrka bifall till Föreningens Mjölkdroppen i Karlstad hos Herrar Stadsfullmäktige fram-

ställda begäran om ett anslag äfven för nästa år af 1,000 kronor såsom bidrag för föreningens fortsatta verksamhet, i sammanhang hvarmed Utskottet ville hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte föreskrifva, att, derest anslag jemväl för år 1910 skulle af föreningen ifrågasättas, ansökan derom jemte redogörelse för föreningens verksamhet och ekonomi innevarande år skall till Herrar Fullmäktige ingifvas före den 1 September 1909.

In fidem:

W. BROCKMANN.

82. Styrelsens för skollofskolonierna framställning om anslag äfven för nästa år.

Herrar Stadsfullmäktige, Karlstad.

Under hänvisning till hosföljande handlingar anhåller härmed styrelsen för Karlstads förening för anordnande av skollovskolonier att Herrar Fullmäktige ville för år 1909 bevilja föreningen ett anslag av 500 kronor för dess fortsatta verksamhet under nämnda tid.

Karlstad den 4 september 1908.

Å Styrelsens vägnar:

G. JAKOBSSON.

Ordförande.

Årsberättelse.

Med år 1907 har Karlstads förening för anordnande av skollovskolonier avslutat sitt sjunde verksamhetsår.

Föreningen har under det gångna året kunnat bereda tillfälle för 52 barn att vistas vid skollovskolonien å Jäverön, av vilka 50 varit där 5 veckor och 2 under 10 veckor, enär sjukdom dels i hemmet och dels hos dem själva gjort det nödvändigt för dem att taga kolonien i anspråk så lång tid. Koloniens kassa har dock ej anlitats för mer än det ena av dessa barns underhåll under hela tiden, enär en varm människovän betalt 5 veckors underhåll för det andra barnet.

Utväljandet av årets kolonister har som vanligt verkställts av D:r Severin i samråd Diakonissorna, och har endast sjukliga och fysiskt svaga barn blivit utsedda. Dock ha inga barn behäftade med smiltosamma sjukdomar av lätt insedda skäl fått komma med ut till kolonien. Att den friska skogs- och sjöluften där ute vid kolonien jämte den goda, närande kosten, barnen där få i riklig mängd, i förening med ett hygieniskt levnadssätt skall i hög grad verka välgörande på dessa små, det är självklart och behöver ej bevisas. Dock ber styrelsen få hänvisa till här nedan uppgjorda tablå över kolonisternas viktökning m. m. under vistelsen där ute. Av denna tablå framgår bland annat, att det finnes barn, som under 5 veckor vid kolonien ökat i vikt ända till 4,2 kg. Men den välgörande verkan sträcker sig ock till barnens intellektuella utveckling, vilket tydligast visar sig i skolan. Där märker man nämligen hos dessa barn en större uppfattningsförmåga samt ökad arbetslust och arbetsintensitet efter vistelsen vid kolonien än före densamma. Detta gäller i all synnerhet om de barn, som haft förmånen få vara vid kolonien två eller flera somrar å rad, vadan — så vitt möjligt är — varje kolonibarn bör beredas tillfälle att få komma dit minst två år efter varandra.

Ett allvarigare sjukdomsfall ha vi att anteckna bland årets kolonister i det, det en flicka haft lunginflammation. Men tack vare D:r Severins skyndsamma hjälp och koloniföreståndarinnans goda vård hävdades snart sjukdomen, och flickan fick som konvalescent stanna å kolonien hela säsongen eller under 10 veckor, och har hon, tack vare detta åtgörande, utan någon svårighet kunnat delta i skolans arbete under innevarande lästermin. Frånsett detta sjukdomsfall har hälsotillståndet bland kolonisterna varit gott oaktat den gångna sommarens ogynnsamma väderlek, och intet olycksfall av något slag har inträffat bland barnen.

Någon fastställd arbets- eller dagordning vid kolonien har i år lika litet som under föregående år varit uppsatt, utan har det varit öfverlämnat åt föreståndarinnan att efter gottfinnande uppgöra sådan för varje särskild dag. Då emellertid till skollovskoloniernas uppgift även hör att fostra barnen till det, som för dem är gott och nyttigt, väckte Redaktör Hellberg och Förste läraren David Karlström vid styrelse sammanträde den 16 sislidne oktober förslag om att under någon tid av dagen bereda gossarne tillfälle till ordnad sysselsättning för att härigenom hos dem väcka håg och lust till arbete. För flickorna är det redan sörjt härför, i det, att de få utföra mindre handarbeten samt dessutom hjälpa till med diskning och andra husliga sysslor. På grund av ovan framställda förslag beslöt styrelsen att hos Karlstad skolråd anhålla om att under följande sommar få låna någon hyvelbänk jämte några slöjdverktyg för att kunna bli i tillfälle att åtminstone försöksvis låta gossarne syssla med lite slöjd, i synnerhet då väderleken ej tillåter dem att vara ute. Önskligt vore även, att de finge tillfälle att delta i det lättare jordbruks-

arbetet på ön för att härigenom möjligen hos en och annan inge lust till detta hälsosamma och viktiga arbete. Att Jäveröns arrendator skulle kunna ha många lämpliga sysselsättningar för gossarne och även för flickorna är alldeles säkert, vadan denna tanke torde lätt kunna realiseraras.

Åtskilliga reparationer och andra arbeten behöva alltemellanåt företagas där ute vid kolonien. Under det gångna året har styrelsen måst låta lägga nytt plåttak på paviljongen för en kostnad av 315 kr., enär det gamla taket var så bristfälligt, att under sistlidne regniga sommar barnens sovrum höll på att bli obrukbart. Styrelsen har även förberedelsevis vidtagit åtgärder för reparation av köket, för förbättrande av barnens "matsal" samt för att utvidga och inhägna planteringarna där ute.

Även under det gångna året har kolonien föreståtts av fröken Maria Johansson, och har hon som vanligt fullgjort detta uppdrag på ett förtjänstfullt sätt.

Föreningens medlemsantal, som vid 1906 års slut uppgick till 326 har under året minskats med 29, vadan vår förening vid 1907 års slut räknar 297 medlemmar. Den egentliga orsaken till denna minskning vill styrelsen se framför allt i de tryckta penningförhållanden, som en tid bortåt förlamande inverkat på snart sagt alla områden, ty att föreningens verksamhet uppskattas av samhället vill styrelsen hoppas och ser detta bland annat därav, att Herrar Stadsfullmäktige även i år beviljat föreningen ett anslag av 500 kronor, för vilket anslag styrelsen ber få framföra ett varmt tack liksom ock för 114: 83 kr. från stadens tidningar, utgörande andel i vinst av nyårsannonser.

Slutligen har styrelsen under det gångna året gjort en kännbar förlust däri-genom att Apotekaren herr Stellan Gullström, koloniernas egentlige grundläggare och varma beskyddare, på grund av egna krävande göromål måste avgå ur styrelsen. På samma gång styrelsen beklagar förlusten av en så praktisk och initiativrik styrelsemedlem, vill den uttala sitt uppriktiga tack för vad herr Apotekare Gullström gjort för föreningen och hoppas att i invalet av fru Gullström som sin mans efterträdare få se ett löfte om, att herr Gullströms intresse för föreningen och dess verksamhet är att påräkna även för framtiden.

Karlstad i April 1908.

STYRELSEN.

Översikt över Karlstads skollovskoloniers verksamhetsår 1907.

År	Antal barn	Tiden för kolonivistelsen	Underhållsdagar		Underhållskostnad				Viktökning		
			för varje barn	för alla barnen	pr dag		för hela tiden		Största	Minsta	Medeltal
					för varje barn	för alla barnen	för varje barn	för alla barnen			
1907	52	7/10 - 17/8	35	1820	46,2 öre	24,024 kr.	16: 17 kr.	840:84 kr.	4.2 kg.	0 kg.	0.89 kg.

På begäran får jag härmed intyga, dels att jag vid besök på skollovskolonien å Gäfverön funnit god ordning råda och barnen särdeles förljusta i sin vistelse därstädes, dels att vid efterbesiktning af kolonibarnen dessa samtliga haft god nytta af vården, något som framgår både af deras allmänna utseende och ökade kroppsvikt.

Karlstad, 8 Sept. 1908.

HUGO SEVERIN.

Leg. läkare.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 7.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade ålytra sig öfver Styrelsens för Karlstads förening för anordnande af skollovskolonier hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om ett anslag af 500 kronor för föreningens verksamhet nästkommande år, beslöt nu, efter handlingarnes föredragning, tillstyrka det begärda anslagets beviljande på enahanda villkor, som för innevarande års anslag varit bestämda.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstads Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 97.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för Karlstads förening för anordnande af skollofskolonier gjort framställning om ett anslag af 500 kronor för föreningens verksamhet nästa år, deröfver Drättselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande, hvarefter nu Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra samt beslöt efter föredragning att med Kammaren instämma och tillika att hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte föreskrifva, att, derest anslag för skollofskolonierna skulle ifrågasättas jemväl för år 1910 ansökan derom skall till Herrar Fullmäktige ingifvas före den 1 Oktober 1909 äfvensom att denna ansökan skall vara åtföljd af en redogörelse öfver föreningens verksamhet och ekonomi den gångna sommaren likasom af läkareinlyg rörande resultatet af barnens vistelse å kolonierna.

In fidem:
W. BROCKMANN.

83. Magistratens framställning rörande pension åt framlidne magistratssekreteraren Hjalmar Falks efterlämnade änka fru Sophie Falk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Med anledning af bifogade framställning får Magistraten äran föreslå, att Herrar Stadsfullmäktige ville bevilja framlidne Magistratssekreteraren härstädes Hjalmar Falks efterlämnade änka Sophie Falk under hennes återstående lifstid en årlig pension af femhundra kronor att kvartalsvis lyftas.

Karlstads rådhus den 17 Augusti 1908.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Till Magistraten i Karlstad.

Vördsamt vågar jag härmed anhålla, att Magistraten behagade hos Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad göra hemställan, att Herrar Stadsfullmäktige beviljade en årlig pension på 500 Kronor åt Fru Sophie Falk, enka efter Magistratssekreteraren Hjalmar Falk.

Sophie Falk är född den 21 juli 1838 — således nu öfver 70 år — och enka sedan den 14 maj 1891. Hennes man, Magistratssekreteraren Hjalmar Falk, var anstald i staden Karlstads tjänst såsom rådman, Magistratssekreterare och Notarius Publicus från 1862 till sin död 1891, således i 29 års tid.

Då jag nu så långt efter mannens död vördsamt anhåller om pension för Sophie Falk, sker detta af orsaker, hvilka torde vara Magistraten bekanta, och vågar jag lika vördsamt påpeka, att, utan dessa orsaker, denna min anhållan aldrig blifvit framstald.

Karlstad den 1 Augusti 1908.

HUGO FALK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 6.

Med anledning af en från Kaptenen Hugo Falk till Magistraten inkommen framställning hade Magistraten hos Herrar Stadsfullmäktige hemställt, att Herrar Fullmäktige ville bevilja framlidne Magistratssekreteraren Hjalmar Falks efterlämnade änka Sophie Falk under hennes återstående lifstid en årlig pension af 500 Kronor att kvartalsvis lyftas.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att häröfver yttra sig, beslöt efter handlingarnes föredragning att tillstyrka bifall till framställningen ifråga.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 96.

I likhet med Drätselkammaren, som uppå remiss i ärendet sig yttrat, beslöt nu Beredningsutskottet att tillstyrka bifall till genom Magistraten gjord framställning, det framlidne Magistratssekreteraren Hjalmar Falks efterlemnade enka Fru Sophie Falk måtte beviljas en årlig pension af 500 kr. att från och med början af nästa år kvartalsvis utgå.

In fidem :
W. RROCKMANN.

84. Magistratens framställning om pension åt exekutionsvaktmästaren A. Höglind.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Exekutionsvaktmästaren A. Höglind har hos Magistraten anhållit om afsked från sin befattning som exekutionsvaktmästare från den 1 Januari 1909 och tillika anhållit, att han, som fyllt 71 år och innehaft berörda tjänst sedan den 1 Augusti 1885 eller i 23 år, måtte beredas någon pension, hvaröfver stadsfogden afgifvit bilagdt utlåtande.

Magistraten, som vitsordar stadsfogdens yttrande om Höglinds tjänstgöring, vill erinra därom, att aflöningen utgjort femhundra kronor årligen, hvartill kommit sportler, som de senare åren uppgått till omkring lika mycket, men att denna aflöning säkerligen icke motsvarat det med tjänsten förenade besvär.

Med hänsyn till exekutionsvaktmästaren Höglinds långa, väl vitsordade tjänstgöring ville Magistraten nu hemställa, att en årlig pension af fyrahundra kronor varder honom tilldelad från den 1 Januari 1909.

Karlstads rådhus den 14 September 1908.

På Magistratens vägnar :
K. J. LINDHOLM.

Till Magistraten i Karlstad.

En från Exekutionsvaktmästaren A. Höglind hit inkommen, till Magistraten stäld ansökning, att med utgången af innevarande år varda beviljad afsked från exekutionsvaktmästarebefattningen samt att Magistraten ville medverka dertill att Höglind måtte komma i åtnjutande af pension, får jag härhos öfverlämna; och jämte det jag anmäler, att jag icke har något att erinra mot bifall till Höglinds begäran om afsked, får jag, — med vitsordande att Höglind vid fullgörandet af de till exekutionsvaktmästarebefattningen hörande göromålen städse ådagalagt utmärkt punktlighet, ordning, reda och pliktrohet, — vördsamt hemställa, att Magistraten behagade åt Höglind utverka pension till det belopp, som kan pröfvas skäligt.

Karlstads Stadsfogdekontor den 5 September 1908.

A. F. LINDH.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 5.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Magistraten hemställt, att Exekutionsvaktmästaren A. Höglind, som anhållit om afsked från sin befattning som exekutionsvaktmästare från den 1 Januari 1909, måtte beviljas en årlig pension af 400 kronor att utgå från nämnda dag, och hade Drätselkammaren, uppå remiss att häröfver afgifva utlåtande.

Med hänsyn till exekutionsvaktmästaren Höglinds långa tjänstetid samt hans af Magistraten väl vitsordade tjänstgöring beslöt Drätselkammaren tillstyrka Herrar Stadsfullmäktige att bifalla Magistratens förevarande framställning.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 95.

Sedan exekutionsvaktmästaren A. Höglind hos Magistraten anhållit om entledigande från sin befattning från och med den 1 nästa Januari samt i sammanhang dermed hemställt, att Magistraten måtte söka bereda honom en årlig pension af 400 kr., så hade Magistraten hos Herrar Stadsfullmäktige gjort framställning i enlighet med Höglinds hemställan, deröfver Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtande, hvarefter nu Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra och efter föredragning beslöt att, på af Magistraten och Kammaren anförda skäl, förorda den begärda pensionens beviljande från och med början af nästa år att kvartalsvis utbetalas.

In fidem:
W. BROCKMANN.

86. Herrar Wallbergs och Arrhenius motion, att staden måtte ikläda sig borgen för ett Karlstad—Munkfors järnvägsaktiebolags obligationslån.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Af den revisionsberättelse angående Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolags förvaltning under år 1907, som till Herrar Stadsfullmäktige utdelats, torde Herrar Fullmäktige hafva inhemtat, att ehuru bruttoinkomsten ökats från 393,517: 46 år 1906 till kr. 421,412: 38 år 1907, eller med 7,00 procent, slutresultatet af bolagets verksamhet utvisar en förlust af 4,685 kronor 22 öre, under det att 1906 års verksamhet lemnat en vinst af 24,752 kronor 26 öre.

Detta ogynnsamma förhållande är beroende af två omständigheter. Den ena är den till 24,469 kronor uppgående förhöjning af dels afgifter till Karlstads Östra station och dels järnvägspersonalns aflöning, som blifvit en följd af det efter vederbörliga underhandlingar antagna löneafstal; och någon minskning i de af detta afstal föranledda utgifter torde nog ej vara att emotse. Den andra orsaken är de synnerligen dryga räntor, som bolaget nödgats betala å sin skuld

till Vermlands Enskilda Bank. Denna skuld, uppgående förutom under året upplupna räntor till 2,628,010: 63, har under året medfört en ränteutgift af 170,305: 75 motsvarande nära 6,5 procent. Järnvägens skuld utöfver aktiekapitalet har hittills ej kunnat på ett fördelaktigare sätt placeras af det skäl, att bolaget ännu ej lyckats vinna lagfart å järnvägen samt densamma sålunda ej kunnat för bolagets gäld pantsättas. Inom den närmaste tiden torde emellertid detta hinder för gäldens konsolidering varda undanröjdt, och bolaget har med anledning däraf bemyndigat sin styrelse, att så snart lämpligt tillfälle dertill erbjudes till infriande af den hufvudsakliga gälden hos Wermlands Enskilda Bank upptaga ett obligationslån å 2,500,000 kronor. Med hänsyn till den penningeknapphet, som för närvarande är förhanden å den inländska penningemarknaden, har det emellertid vid anställda förfrågningar visat sig, att ett fördelaktigt obligationslån för närvarande icke kan uppläggas under annan förutsättning än att den säkerhet som därför ställes, är jemngod med den, som kommunala obligationslånen erbjuda. Men å andra sidan torde det vara god utsigt, att om sådan säkerhet ställes för det lån, som järnvägsbolaget har för afsigt att upptaga, den årliga ränteutgiften bör kunna nedbringas med 2 procent eller med omkring 50,000 kronor, deraf dock en del, högst 1 procent kan beräknas åtgå till lånets amortering på fyrtio år.

På grund häraf har järnvägens styrelse ansett det vara uti järnvägens hufvuddelegares, Karlstads stads och Uddeholms Aktiebolags intresse att för det tilltänkta lånet beredes sådan garanti, att lånevilkor för detsamma böra kunna betingas, hvilka icke äro mera betungade, än de som ifrågakomma för de obligationslån hvilka upptagas i större städer med god ekonomi.

Detta kan ske på två sätt, antingen så, att Karlstad stad och Uddeholms Aktiebolag teckna gemensam solidarisk borgen såsom för egen skuld, för obligationslånets infriande så till kapital som ränta, eller ock så, att borgen såsom för egen skuld tecknas af staden ensam mot det att af Uddeholms Aktiebolag till staden aflemnas en förbindelse, att uti alla de utgifter, som kunna af stadens ifrågasatta garantiförbindelse föranledas, deltaga med så stor andel, som belöper på nämnda bolags nuvarande aktier i järnvägen, 2,410 i förhållande till stadens aktietal i densamma eller 3,000.

Såsom af bilagda protokollsutdrag inhemtas har Styrelsen för Uddeholms Aktiebolag erhållit bemyndigande att träffa aftal om gemensam dylik garanti.

Det har emellertid vid efterfrågan visat sig, att ett lån, som af Karlstad stad ensam garanteras, af formella skäl å den allmänna marknaden kommer att gynsammare mottagas än ett lån med garanti af staden och bolaget gemensamt.

På grund af hvad vi sålunda anført tillåta vi oss härigenom hemställa,

att — under förutsättning att Styrelsen för Uddeholms Aktiebolag till Drätselkammaren aflemnar bolagets skriftliga förbindelse, att för infriandet så till kapital som ränta af det obligationslån å 2,500,000 kronor, som Styrelsen för Karlstad—Munkfors Järnvägs Aktiebolag bemyndigats upptaga, ansvara till så stor del, som belöper på nämnda Uddeholms Aktiebolags nuvarande antal aktier i järnvägen i förhållande till stadens aktietal, — Drätselkammaren måtte bemyndigas att å stadens vägnar teckna solidarisk borgen för omförmälta obligationslåns infriande så till kapital som ränta, samt *att*, derest sådant beslut af Herrar Stadsfullmäktige fattas, fastställelse derå må hos Kungl. Maj:t sökas.

Karlstad den 24 September 1908.

I. F. WALLBERG.

KARL ARRHENIUS.

Utdrag ur protokoll, hållet vid ordinarie bolagsstämma med Uddeholms Aktiebolag å Stadshuset i Karlstad den 30 Juli 1908.

§ 13.

På framställning af bolagets styrelse beslöt stämman bemyndiga styrelsen att å bolagets vägnar gemensamt med Karlstads stad teckna solidarisk borgen såsom för egen skuld såväl till kapital som ränta för det obligationslån å 2,500,000 kronor Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag ämnade upplägga.

Som ofvan.

In fidem:

V. E. von der LANCKEN.

Justeradt:

C. F. Berndes. V. Ryman. Karl Arrhenius. Chr. R. Geijer.

Rätt utdraget betyga:

V. Rosendahl. Fritiof Olsson.

Stockholm den 18 sept. 1908.

B. B.

Med anledning af ärade skrivelsen af den 16 innevarande september, får jag meddela, att beslutet, som komme att fattas af stadsfullmäktige i Karlstad

angående garanti för ett obligationslån, som skulle upplagas af Karlstad—Munkfors järnvägsaktiebolag, *skall* underställas Kungl. Maj:ts pröfning. I departementet finnas mångfaldiga prejudikat i förenämnda hänseende.

Din tillgifne vän

A. K. Almqvist.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 5 Oktober 1908.

§ 15.

Uti hos Herrar Stadsfullmäktige väckt motion hade Herrar Wallberg och Arrhenius hemställt, att staden måtte teckna solidarisk borgen för ett obligationslån å 2,500,000 kronor, hvilket Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag beslutit att för bolagets räkning upptaga.

Motionärerna hade uti sin ifrågasvarande framställning anført, bland annat, att för upplägandet af ett för järnvägsbolaget fördelaktigt obligationslån erfordrades, att den säkerhet, som därför ställdes, vore jämngod med den, som kommunala obligationslån erbjöde.

Järnvägsbolagets styrelse hade vid sådant förhållande ansett det ligga uti järnvägens hufvuddelägares, Karlstads stads och Uddeholms Aktiebolags intresse att bereda sådan garanti för det tilltänkta lånet, att lånevillkoren blefve för järnvägsbolaget så litet betungande som möjligt.

Såsom ett vid framställningen fogadt protokollsutdrag utvisade hade ock Uddeholms Aktiebolags styrelse erhållit bemyndigande att gemensamt med Karlstads stad å bolagets vägnar ingå dylik garanti för järnvägsbolagets obligationslån.

Emellertid hade Styrelsen erfarit, att det för lånets gynnsamma mottagande å allmänna penningmarknaden vore fördelaktigare, att staden ensam tecknade borgen för lånet än att dylik borgen inginges af staden och Uddeholms Aktiebolag gemensamt. Staden skulle likväl endast under den förutsättning ikläda sig ensam borgen, att Uddeholms Aktiebolag till staden aflämnade en förbindelse af innehåll, att bolaget deltoge uti alla de utgifter, som kunde föranledas af stadens garanti för lånet med så stor andel, som belöpte på bolagets nuvarande antal aktier i järnvägen i förhållande till stadens aktieantal.

Motionärerna hemställde fördenskull, att under förutsättning att Styrelsen för Uddeholms Aktiebolag till Drätselkammaren aflämnade bolagets skriftliga förbindelse att, för infriandet så till kapital som ränta af det obligationslån å 2,500,000

kronor, som Styrelsen för Karlstad—Munkfors Järnvägsaktiebolag bemyndigats upptaga, ansvara till så stor del, som belöpte på nämnda Uddeholms Aktiebolags nuvarande antal aktier i järnvägen i förhållande till stadens aktietal, — Drätselkammaren måtte bemyndigas att å stadens vägnar teckna solidarisk borgen för oförmälda obligationslåns infriande så till kapital som ränta, samt att, därest sådant beslut af Herrar Stadsfullmäktige fattades, fastställelse därå måtte hos Kungl. Maj:t sökas.

Drätselkammaren, som uppå remiss hade att i detta ärende afgifva yttrande, beslöt, med hänsyn till hvad motionärerna anført och då det måste anses vara till fördel för staden såsom störste aktieägare i järnvägsbolaget, att det ifrågasatta obligationslånet kunde erhållas på så fördelaktiga villkor som möjligt, hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om bifall till motionärernas förevarande framställning.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 102.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Herrar Wallberg och Arrhenius på anförda grunder väckt motion, att staden måtte efter dertill af Kungl. Maj:t erhållit tillstånd ikläda sig borgen för ett obligationslån om 2,500,000 kr. som Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag för konvertering af äldre skuld beslutat upptaga, öfver hvilken motion Drätselkammaren uppå remiss afgifvit tillstyrkande utlåtande, deri nu Beredningsutskottet efter föredragning och hållen öfverläggning beslöt instämma, enär det måste anses vara till fördel jemväl för staden, om ifrågasatta obligationslånet på fördelaktiga vilkor kunde komma till stånd.

In fidem:
W. BROCKMANN.

87. Herr Hellbergs motion, att staden måtte ombesörja och bekosta gatubelysningen inom Hagaborg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Undertecknade samtliga husägare i Hagaborg få härmed vördsamt göra följande framställning.

För tre år sedan anskaffade vi för en sammanlagd kostnad af kronor 1,545 de nuvarande luxlamporna, *10 till antalet*, med hvilka belysningen inom vårt samhälle sedan dess bestrids för en kostnad af kronor 1,420 för tiden 20 December 1904—31 Mars 1907. Men vi anse det icke vara obilligt begärt att denna kostnad nu öfvertages af staden. Så har skett förut i andra icke reglerade stadsdelar, i hvilka icke så stor befolkning varit bosatt. För närvarande bo omkring 2,000 personer i Hagaborg, och dessa böra väl kunna göra anspråk på några förmåner för sina skattebidrag till staden. Det minsta de kunna begära synes då vara att blifva befriade från lyshållningen, som inga andra af stadens innevånare få bekosta själfva. Dessutom bör det äfven för staden, som har att upprätthålla ordning och allmän säkerhet härute, vara angeläget att belysningen blir tillfredsställande. Utan sådan kan det mången gång falla sig ganska svårt, att ej säga o-nöjligt för den patrullerande polisen att fullgöra sin uppgift.

Vi anhålla därför att Herrar Fullmäktige måtte besluta att lyshållningen inom Hagaborg skall öfvertagas af staden.

Karlstad den 25 Maj 1907.

E. J. Skogström.

Olof Öqvist.

Knut Lilja.

m. fl.

Ovanstående framställning upptages såsom min motion.

MAURITZ HELLBERG.

*Utdrag af protokollet, hållet hos Styrelsen för
Karlstads Vatten- och Gasverk den 8 Maj 1908.*

§ 54.

Uppå remiss hade Styrelsen att yttra sig öfver en hos Herrar Stadsfullmäktige ingifven och af Herr Hellberg som motion upptagen framställning från åtskilliga fastighetsägare i Hagaborg rörande begäran om, att staden måtte efter

öfvertagandet af der befintliga luxlampor hädanefter ombesörja och bekosta gatubelysningen i denna förstad; och efter förnyad behandling af detta ärende beslöt nu Styrelsen på grund däraf, att kontraktet om leverans af elektrisk ström till Norrmalms Elektr. A.-Bol. redan upprättats med rättighet för Bolaget att använda viss del däraf till gatubelysning, och hvarigenom Styrelsen ansåg denna fråga vara på ett tillfredsställande sätt löst, afstyrka bifall till den gjorda framställningen.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 13 Juni 1908.

§ 5.

Sedan åtskilliga fastighetsägare inom Hagaborg samt närliggande område uti hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning, som blifvit af Herr Hellberg upptagen som motion, hemställt, att staden måtte ombesörja och bekosta gatubelysningen inom nämnda område, hade Styrelsen för Vatten- och Gasverken uti häröfver afgifvet yttrande afstyrkt framställningen, enär kontrakt om leverans af elektrisk ström till Norrmalms Elektriska Aktiebolag upprättats med rättighet för bolaget att använda viss del däraf till gatubelysning, hvarigenom Styrelsen ansåge denna fråga vara på ett tillfredsställande sätt ordnad.

Då emellertid förevarande framställning afsåge lyshållningens ordnande på stadens bekostnad, beslöt Drätselkammaren, som uppå remisserna hade att yttra sig i frågan, att återremittera handlingarne till Styrelsen för Vatten- och Gasverken, under anhållan, att Styrelsen ville meddela yttrande angående ordnandet af gatubelysningen inom dessa stadsdelar på stadens bekostnad såväl med begagnande af luxlampor som alternativt medelst elektrisk belysning, därvid särskild upplysning för båda fallen torde af Styrelsen lämnas angående dels anläggningskostnaderna dels ock den årliga kostnaden för lyshållningen.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

*Utdrag af protokoll hållet hos Styrelsen för
Karlstads Vatten- och Gasverk den 29 September
1908.*

§ 104.

Uti protokollsutdrag från Drätselkammarens sammanträde den 13/6 1908, som upplästes, hade Drätselkammaren på samma gång som handlingarna i ärendet återremitterats, anhållit om Styrelsens yttrande angående gatubelysningens i förstaden Hagaborg ordnade på stadens bekostnad såväl med begagnande af luxlampor som alternativt medelst elektrisk belysning, hvarvid särskilda uppgifter önskades icke blott beträffande anläggningskostnaderna utan äfven årliga underhållskostnaderna i bägge fallen.

Sedan utredning och förslag härom verkställt beslöt Styrelsen meddela:

1:o) *ang. gatubelysningens ordnande med luxlampor*, att en någorlunda tillfredsställande belysning bör kunna erhållas medelst 20 st. 200 nj. lampor, placerade på sätt bilagda karta närmare angifver, och att kostnaden för anskaffning och uppsättning (incl. stolpar) af dessa lampor belöper sig till c:a 4,000 kronor. Hvad underhållet och skötseln af dessa lampor vidkommer så belöper sig det förra till minst 50 kronor per lampor och lyssäsång, under förutsättning att samtliga lampor endast tjänstgöra som aftonbrännare (d. v. s. släckas kl. 11 e. m.); och för skötseln af de samma måste en särskild lykttändare anställas, hvilken enligt nu gällande arbetsaftal betingar i lön 915 kronor per år, hvadan årliga underhållet och skötseln af föreslagna 20 st. luxlampor således skulle uppgå till 1,915 kronor eller i rundt tal 2,000 kronor, samt

2:o) *beträffande belysningens ordnande medelst elektriska lampor*, som för detta fall vore ämnade att uppsättas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förslaget å förberörda karta, att dessa ansetts lämpligast böra utgöras af vanliga 32 nj. koltrådslampor, 46 till antalet, jämte 2:ne st. 6 amp. bågampor, deraf en på midten af Östra bron och en vid sydöstra kyrkogårdshörnet. Anskaffning och uppsättning af erforderliga stolpar, ledningar, isolatorer och armatur m. m. för dessa lampor belöper sig till i rundt tal 4,000 kronor, och strömkostnaden torde med samma bränntid som ofvannämnda luxlampor, dock med undantag af bågamporna, som Styrelsen tänkt sig som nattbrännare, och efter ett pris af 25 öre per kw-timme uppgå till omkring 1,850 kronor. Hvad kostnaden för ytterligare underhåll och skötseln af omhandlade lampor angår, så torde den ställa sig proportionsvis låg och kan uppskattas till c:a 250 kronor.

Som af hosföljande karta framgår omfattar Styrelsens förslag belysning af endast landsvägarna å Hagaborgsområdet såsom varande enligt Styrelsens mening

i förevarande fall fullt tillräckligt, i all synnerhet som till Styrelsens kännedom kommit, att Norrmalms Elektr. Bolag vore betänkt på att å lämpliga ställen, der Bolagets ledningar framgå genom den tätast bebyggda delen af området låta uppsätta ett antal elektriska lampor.

Remisshandlingarna skulle med protokollsutdraget återgå.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 3 November 1908.

§ 3.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade åtskilliga fastighetsägare i Hagaborg uti framställning, som blifvit af Herr Hellberg upptagen som motion, hemställt, att staden måtte hädanefter ombesörja och bekosta gatubelysningen i nämnda förstad, och hade denna framställning af Herrar Fullmäktige remitterats för yttrande och utredning till Styrelsen för Vatten- och Gasverken samt Drätselkammaren.

Uti den 8 Maj 1908 afgifvet yttrande hade nämnda Styrelse, med förmälan, att kontrakt om leverans af elektrisk ström till Norrmalms Elektriska Aktiebolag upprättats med rättighet för bolaget att använda viss del däraf till gatubelysning samt att Styrelsen ansåge denna fråga härigenom vara på ett tillfredsställande sätt löst, afstyrkt bifall till den gjorda framställningen.

Sedan emellertid Drätselkammaren enligt beslut den 13 Juni 1908 återmitterat ärendet till Styrelsen för Vatten- och Gasverken med anhållan om Styrelsens yttrande angående gatubelysningens ordnande inom ifrågavarande stadsdel på stadens bekostnad såväl med begagnande af luxlampor som alternativt medelst elektrisk belysning samt med särskilda uppgifter i bägge fallen ej blott beträffande anläggningskostnaden utan äfven i fråga om årliga underhållskostnaden, så hade dylikt yttrande nu till Kammarerna inkommit och inhämtade Kammarerna häraf, att anläggningskostnaden för gatubelysningens ordnande, i enlighet med en vid Styrelsens yttrande fogad karta, med 20 st. luxlampor eller alternativt med elektriska lampor belöpte sig för båda fallen till omkring 4,000 kronor, samt att årliga kostnaden för lyshållning och skötsel uppginge för luxbelysningen till omkring 2,000 kronor och för elektriska belysningen till omkring 2,100 kronor. Vidare inhämtades af kartan, att Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag omfattade belysning endast af landsvägarne inom Hagaborgsområdet, och ansåge jämväl Drätselkammaren,

att staden ej kunde i vidsträcktare mån taga befattning med gatubelysningen inom detta område, enär marken till de gator, som i öfrigt vore framdragna inom området, icke ägdes af staden.

Drätselkammaren, som nu hade att i detta ärende afgifva yttrande, ansåge med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att staden öfvertog gatubelysningen inom ifrågavarande förstadsområde, och då Kammaren hölle före, att elektrisk belysning vore från alla synpunkter bättre samt jämväl skulle i längden ställa sig billigare än belysning med luxlampor, beslöt Drätselkammaren, efter öfverläggning, hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Styrelsen för Vatten- och Gasverken att i enlighet med denna Styrelses här ofvan omförmälda förslag anordna gatubelysning med elektriska lampor inom förstaden Hagaborg samt anvisa härför erforderliga medel äfvensom att lyshållningen samt underhållet och skötseln i öfrigt af denna gatubelysning måtte för framtiden ombesörjas och bekostas af staden.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 December 1908.

§ 106.

Af åtskillige fastighetsegare i Hagaborg hade till Herrar Stadsfullmäktige ingifvits en af Herr Hellberg såsom motion upptagen framställning att staden måtte ombesörja och bekosta gatubelysningen i nämnda förstad, deröfver Styrelsen för Vatten- och Gasverken samt Drätselkammaren uppå remiss afgifvit utlåtanden, hvarefter nu Beredningsutskottet hade att i ärendet sig yttra; Och beslöt Utskottet efter fördragning och hållen öfverläggning att till alla delar med Kammaren instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

N:r 85. Fattigvårdsstyrelsens förslag rörande de personer, som böra befrias från mantalspenningars erläggande nästa år.

Utdrag af protokollet, hållet hos Fattigvårdsstyrelsen i Karlstad den 1 Dec. 1908.

§ 2.

Sedan tillsyningsmannen A. Höglind, hvilken närvarit vid årets nyss slutade kyrkoskrifning, uppgjort förslag rörande de personer, som på grund af fattigdom eller sjuklighet borde befrias från erläggande af mantalspenningar nästa år, så blef nu detta förslag till Styrelsen ingifvet, och då Styrelsen ej fann anledning till anmärkning emot detsamma, beslöt Styrelsen att med anhållan om dess godkännande öfversända förslaget till Herrar Stadsfullmäktige.

In fidem

W. BROCKMANN.

*Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 3 Decem-
ber 1908.*

§ 107.

Beredningsutskottet, som uppå remiss hade att yttra sig öfver af Fattigvårdsstyrelsen till Herrar Stadsfullmäktige ingifvet förslag rörande de personer här i staden, hvilka på grund af fattigdom eller sjuklighet borde befrias från mantalspenningars erläggande nästa år, beslöt nu hemställa, att Herrar Fullmäktige måtte godkänna förslaget samt öfversända detsamma till Magistraten för dess vidare åtgärd.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Stadsfullmäktiges i Karlstad Handlingar.

1908.

Den 29 December.

N:o 9.

75. Styrelsens för vatten- och gasverken samt Drätselkammarens förklaringar rörande öfverskridandet af anslag, som beviljats sagde verk.

*Utdrag ur protokoll hållet hos Styrelsen för
Karlstads Vatten- och Gasverk den 5 April 1908.*

§ 41.

Föredrogs från Herrar Fullmäktiges sammanträde den 30 December 1907 inkommet protokollsutdrag rörande bland annat godkännande af förslag till inkomster och utgifter för staden under år 1908. I samband därmed anmodades Styrelsen att på Magistratens därom väckta förslag afgifva yttrande öfver öfverskridandet af vissa under senaste åren beviljade anslag, afsedda till utförande af tillbyggnads- och andra utvidgningsarbeten m. m. vid de under Styrelsens förvaltning stående verken, och hade Styrelsen till ledning för bedömmandet af denna fråga låtit upprätta hosföljande bilagda tablåer, utvisande en jämförelse emellan den till grund för anslagsäskandena beräknade kostnaden och den verkliga, hvarvid de verkliga byggnadskostnaderna äro hämtade ur resp. verkens böcker.

Efter föredragning af dessa tablåer och med anledning däraf hållen diskussion beslöts att afgifva följande redogörelse.

Beträffande till *Vattenverket* beviljade anslag under de senaste åren, så var det ojämförligt största — å 374,000 Kronor — afsedt, dels till verkets utvidgning och dels till vatten- och aflöpsledningsnätets utsträckning å Herrhagen samt grundadt på af Styrelsen förordad och af Herrar Fullmäktige den 12 Juni 1902 godkänd plan, som jämte därtill fogade kostnadsberäkningar upprättats den 21 December 1901 af numera Professor J. G. Richert.

Detta förslag var endast ett preliminärt sådant, hvadan Styrelsen under den 8 Oktober 1902, *efter det* nyssnämnda anslag beviljats, uppdrog åt bemålde Professor Richert, att med stöd af det preliminära förslaget utarbета fullständigt sådant rörande de delar, som ingingo i den beslutade utvidgningsplanen; och i ett den 2 Maj 1903 dagtecknat, nytt förslag (i tablån benämndt «detaljförslag») beräknades nu kostnadssumman för omhandlade arbetens utförande till 398,900 eller 24,900 kronor *mera*, än hvad det preliminära förslaget angaf.

Slutligen skulle — enligt Herrar Fullmäktiges därom fattade beslut — omhandlade arbeten vara slutförda före 1904 års utgång.

Af meromnämnda tablå framgår att den verkliga kostnaden för själfva ledningsarbetenas utförande afsevärdt öfverskridit den beräknade, då däremot samma för öfriga byggnadsarbeten hållit sig under densamma med undantag af för högreservoarens höjning, som öfversteg den kalkylerade med cirka 8,000 Kronor. Sedan arbetena slutförts — detta dock först under den senare hälften af år 1906 — utvisar skillnaden mellan de *verkliga* och i Professor Richerts preliminära förslag *beräknade* kostnadssummorna ett belopp af icke mindre än 85,177:70 Kronor (exclusive räntor under byggnadstiden) och jämförda med hans detaljförslag 24,900 kronor mindre eller 60,277:70 Kronor, men i dessa summor ingå först och främst kostnaden för en del utöfver den ursprungliga planen verkställda och i förberörda tablå närmare specificerade rörledningsarbeten till belopp af cirka 17,500 Kronor, som betingades af den *efter* planens godkännande utförda tomtindelningen å Herrhagen, samt vidare för öfverblifna materialier under byggnadstiden såsom rör och rördelar af jern och stengods, afstängningsluckor, brandposter m. m. till ett åsatt värde af 4,933:97 Kronor, som öfverförts till verkets materialkonto.

Hvad kostnaden för högreservoarens höjning vidkommer så lät Styrelsen vid 2:ne särskilda tillfällen (under åren 1903 och 1904) infordra entreprenadanbud å detta arbete, och antog Styrelsen — efter någon tvekan — det lägsta af 3:ne inkomna sådana, slutande å 22,400 Kronor, då däremot *beräknade* kostnaden endast uppgick till 15,000 Kronor (och enligt entreprenörens egen uppgift vid arbets afslutande var han likväl ej synnerligen villig att än en gång inlåta sig på en dylik affär).

Af det ofvan anförda är det uppenbart, att Professor Richerts preliminära förslagsberäkningar, som ju lades till grund för anslagsäskandet, voro för låga — något som han själf syntes erkänna genom företeende af nya sådana, som med icke mindre än cirka 25,000 Kronor öfverstego de förra — men anställer man icke desto mindre en jämförelse emellan *dessa senare* och de verkliga byggnadskostnaderna och hänsyn tages äfven till de *utöfver* den godkända planen utförda ledningsarbetena (cirka 17,500 kronor) samt materialbehållningen (4,933:97 Kronor)

vid arbetenas slut dessutom medräknas, uppstår ändock en afsevärd differens af 37,843:73 Kronor.

Den förnämsta anledningen till kostnadsökningen ifråga om dessa arbeten, är således att finna förträdesvis i alltför lågt beräknade å-priser, vid hvilkas bestämmande nödig hänsyn icke tagits till beskaffenheten hos den mark eller terräng, hvaröfver ledningarna voro ämnade att framdragas.

Att detta förhållande icke vunnit behörigt beaktande vid författandet af kostnadsberäkningarna kan såsom ett exempel anföras — säkerligen tillräckligt betydande för denna fråga — att för utförandet af *alla* till den godkända planen hörande vatten- och aflöpsledningar har i kostnadsförslaget intagits ett belopp af inalles 11,415 Kronor för bergsprängning och diverseå; då däremot endast *en obetydlig del* af förekommande bergsprängningsarbeten eller 130 lm. emellan Stagnells- och Karlagatorna (midt för Nya Folkskolan), hvaraf blott ungefär *halva* längden utgjordes af berg, drog en arbetskostnad af *mera* än detta beräknade belopp, och ändock fanns det icke en gata å den sydöstra delen af Herrhagen, mellan Wermlands- och Sveagatorna, hvari bergsprängning kunde undvikas.

Men äfven de alltjämt stegrade arbets- och materialpriserna under byggnadstiden hafva uppenbarligen i icke oväsentlig mån bidragit till den stora differensen mellan de verkliga och de Richertska kostnadssummorna, om en jämförelse dem emellan nu längre kan anses behöflig.

Enligt ur dagsverkslistorna hämtade och sammanförda uppgifter har medelförtjänsten pr dag utgjort under 1902 2,37 Kr.; 1903 3,017 Kr.; 1904 3,156 Kr.; 1905 3,4 Kr. och 1906 3,50 Kr.; hvilket visar att arbetslönerna under omskrifna tid så småningom ökats med icke mindre än omkring 47 procent.

Lägges härtill att under den tid, då arbetena forcerades eller deras omfattning var som störst, nämligen under senare hälften af 1903, den då regniga väderleken i icke ringa mån nedbragte arbetsresultaten eller ökade arbetskostnaderna (genom rörgrafvarnas länshållning m. m.) anser sig Styrelsen hafva framhållit de viktigaste skälen för dessa arbetens fördyrande.

Beträffande räntorna å under byggnadsperioden succesivt nedlagt kapital, så hafva dessa år efter år uttaxerats i den mån verkets inkomster varit otillräckliga att täcka bristen i resp. statsförslag.

Angående öfriga under de fem senaste åren beviljade anslag för utförande af div. arbeten vid Vattenverket till belopp af inalles 91,420 Kronor, så gifver en jämförelse mellan anslags- och verkliga kostnadssummorna vid handen, att dessa senare — bortsett från påförda räntor 342: 50 Kronor — uppgått till 1,220: 68 Kronor, hvarmed förträdesvis det begärda anslaget till anskaffandet af de nya

elektromotorpumparna å Sandgrund jämte utförande af ytterligare en sugledning från älven m. m. öfverskridits.

Härvid anser sig Styrelsen dock böra meddela, att det förut befintliga golfvat i maskinsalen, hvilket utgjordes af grofva granitplaner blef så illa skadadt efter det för rörledningarnes nedläggning påkallade rifningsarbetet, att det gamla måste ersättas med ett helt och hållet nytt golv, som dels med hänsyn till rummets ändamål och dels för vinnande af yaktighet och snygghet ansågs böra utföras af s. k. victoriaplattor. Dessutom tillkom en del extra reparationsarbeten såsom utbyte af förmultnadt trävirke m. m., som icke kunde förrän i samband med rifningsarbetena förutses och beräknas. Kostnaden för dessa extra arbeten belöpte sig till i rundt tal 600 Kronor.

Angående af Styrelsen begärda och af Herrar Fullmäktige beviljade anslag för *Gasverkets* behof samt för anslagsäskanden beräknade kostnadssummornas förhållande till de verkliga, så framgår detta tydligast af den bilagda tablån.

Beträffande själfva byggnads- och därmed likställda arbeten, så hålla sig dessa i allmänhet omkring de beräknade kostnadssummorna dock med undantag af nya gasklockan, som dragit en kostnad af i rundt tal 20,000 kronor utöfver det ursprungligen beräknade beloppet, och får Styrelsen till förklaring härå nämna, att de första kostnadsberäkningarna för denna byggnad icke voro grundade på något utarbetadt med ritningar åtföljdt förslag, hvilket tillkom först, då arbetena voro ämnade att påörjas.

Detta senare förslag upptog för en icke teleskoperad klocka om 2,500 kbm. rymd en anläggningskostnad af 65,205 Kronor och detta förslag lade Styrelsen till grund för ett under hand infordradt anbud, som emellertid utvisade, att en omslutningsbyggnad af sten för en teleskoperad klocka om 5,000 kbm. rymd (således dubbla det ursprungligen tänkta) skulle, utan att det beviljade anslaget nämnvärdt öfverskreds, kunna komma till utförande, hvadan ytterligare ett förslag med hänsyn därtill upprättades. Den beräknade kostnadssumman uppgick i detta fall till 72,865 Kronor och arbetenas utförande utlystes då dels medelst kungörelse i plats-tidningarna på entreprenad och dels genom infordrande under hand af anbud (å själfva klockan), hvarvid de lägsta anbuden (å tillsammans 55,315 Kronor) antogos, men hvilka dock icke upptogo *alla* dithörande arbeten.

Sälunda ingingo icke bergsprängningsarbeten för in- och utloppsroren, kärnans i karet betonering och tätning, ett arbete, som icke håller från början afsågs eller då ansågs nödigt, takkonstruktionen af jern samt ställningsbyggnader för denna senare och klockans uppsättning, målningsarbeten, visarverk m. m., hvilket allt, trots tillämpning af entreprenad- och accordsystemet i stor utsträckning drog en väsentlig högre kostnad än som ursprungligen kalkylerats. Så till exempel voro

bergsprängningsarbetena för in- och utloppsledningarna i förslaget upptagna till 8 kr. pr kbm. men kostade istället utförda 14 Kronor.

Sedan klockan på hösten 1906 tagits i bruk vanns den erfarenheten att ett alltför tjockt istäcke bildades under vinterns lopp å vattnet i karet för att densamma utan allt för mycket arbete skulle kunna nöjaktigt fungera, hvadan slutligen särskilda värmeledningsanordningar måste vidtagas och en tillbyggnad till omslutningsbyggnaden uppföras för värmepannans inrymmande, hvilket i sin helhet kostade cirka 1,500 Kronor, något som icke medtagits bland de ursprungliga kostnadsberäkningarna.

Hvad åter de, hufvudsakligast å Herrhagen, utförda rörledningsarbetena vidkommer, så voro dessa visserligen från början beräknade att gå hand i hand med vattenledningsarbetena, men innan det egentliga arbetet med gasrörens nedläggning började, hade de senare redan pågått i 2:ne år, hvadan gräfningskostnaden i en del gator tillkom, där vattenrören hunnit nedläggas; ja, vissa gator (såsom Fahlgrens- och en del af Filare- och Karlagatorna) voro då makadamiserade, hvilket ytterligare ökade arbetskostnaderna.

För öfrigt gäller om dessa ledningsarbeten det samma som Styrelsen framhållit rörande vattenledningsarbetena, nämligen att beräkningarna voro i kostnadsförslaget altför låga, att arbets- och materialpriserna högst väsentligt stegrats under byggnadstiden samt slutligen, och icke minst bidragande till den stora differensen, att en hel del efterarbeten (uppgrävning och omläggning af redan nedlagda ledningar) måste vidtagas till följd af sättningar i de igenfyllda rörgrafvarna; detta för att afhjälpa därmed förbundna läckager.

Det i Styrelsens framställning i samband med anslagsäskandet den 2 Juni 1903 föreslagna tillvägagångssättet att nedlägga gas- och vattenledningarna *samtidigt* för att därigenom minska gräfningskostnaderna har således icke gått i uppfyllelse utan i stället visat sig vara mindre lämpligt, emedan den reduktionssumma ifråga om arbetskostnaderna, som visserligen erhöles genom omhandlade ledningars nedläggning i *samma* grafvar, befanns vara otillräcklig för succesiv omläggning af en stor del af ledningarna.

I sammanhang härmed och till belysning af denna fråga torde det icke vara ur vägen nämna, hurusom läckageprocenten *före* arbetenas påbörjande år 1903 var nere i 6,74 proc. samt steg under 1905 till 13,50 proc. för att vid 1907 års slut åter hafva nedbragits till 7,43 procent.

Då årstillverkningen under de senaste 3:ne åren uppgått till i medeltal 562,000 kbm. och tillverkningspriset varit likaledes i medeltal omkring 8 öre pr kbm. skulle dessa bristfälligheter hafva åsamkat verket en årlig förlust af cirka 2,700 Kronor, om icke dessa omläggnings- och reparationsarbeten omedelbart vidtagits, i

den mån omskrifne sättningar visat sig och att kostnaderna för dessa arbetens utförande påförts resp. byggnadskonto kan väl ej vara annat än i öfverensstämmelse med den vid verket praktiserade bokföringens andemening, nämligen att kostnaden för ett visst arbete påføres ett visst konto intill dess ifrågavarande arbete blir till alla delar slutfört.

Beträffande det till *Elektricitetsverkets* första utbyggande och fortsatta utvidgningar under 1905, 1906 och 1907 beviljade anslagen sammanlagt Kronor 345,000, hafva dessa icke öfverskridits, utan har det, som därmed afsetts blifvit utfört.

Sedan här ofvan blifvit visat hvartill erhållna penningar användts och förklaring afgifvits öfver orsakerna till arbetenas fördyrande, återstår att beröra anledningen till att Styrelsen underlåtit att tid efter annan och i mån af behof hos Herrar Stadsfullmäktige begära ökade anslag i och för arbetenas vid Stadens Vatten- och Gasverk fullgörande och får Styrelsen därutinnan anföra följande:

Sedan det af Herrar Stadsfullmäktige den 17 Februari 1905 beslutats att Vatten- och Gasverkets räkenskaper och kassor skulle af Drätselkammaren ombändertagas blef Vatten- och Gasverksstyrelsens omedelbara kontroll öfver inkomster och utgifter icke densamma som förut och Styrelsen kunde icke annat än i samband med uppgörandet af staten till kommande år blifva i tillfälle att närmare granska i hvad mån beviljade anslag blifvit anlitade.

Vid uppgörandet af 1905 års stat hade Styrelsen ännu behållning å ifrågakomna anslag. Först i samband med upprättande af 1906 års stat visade sig en brist, som till tiden för uppgörande af staten för år 1907 än mera ökats. Arbetena vid de olika verken voro emellertid då ännu icke fullbordade och tillförlitlig utredning öfver de slutliga kostnaderna för samma arbeten saknades. Detta torde i sin mån få utgöra en förklaring, hvarför Styrelsen icke sin plikt likmätigt anmält angifna förhållanden och i tid begärt ökade förslagsanslag. Om äfven denna uraktlåtenhet kan läggas Styrelsen till last — och Styrelsen erkänner detta villigt — vill Styrelsen slutligen framhålla, att Styrelsen näppeligen kunnat förebygga det öfverskridande af beviljade anslag, som uti förevarande fall ägt rum, och att i hvarje händelse de belopp, hvarmed anslagen sålunda öfverskridits kommit Staden till godo; och får härmed Styrelsen öfverlämna saken till Herrar Stadsfullmäktiges bedömande.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

den mån omskrifne sättningar visat sig och att kostnaderna för dessa arbetens utförande påförts resp. byggnadskonto kan väl ej vara annat än i öfverensstämmelse med den vid verket praktiserade bokföringens andemening, nämligen att kostnaden för ett visst arbete påføres ett visst konto intill dess ifrågavarande arbete blir till alla delar slutfört.

Beträffande det till *Elektricitetsverkets* första utbyggande och fortsatta utvidgningar under 1905, 1906 och 1907 beviljade anslagen sammanlagt Kronor 345,000, hafva dessa icke öfverskridits, utan har det, som därmed afsetts blifvit utfört.

Sedan här ofvan blifvit visat hvartill erhållna penningar användts och förklaring afgifvits öfver orsakerna till arbetenas fördyrande, återstår att beröra anledningen till att Styrelsen underlåtit att tid efter annan och i mån af behof hos Herrar Stadsfullmäktige begära ökade anslag i och för arbetenas vid Stadens Vatten- och Gasverk fullgörande och får Styrelsen därutinnan anföra följande:

Sedan det af Herrar Stadsfullmäktige den 17 Februari 1905 beslutats att Vatten- och Gasverkets räkenskaper och kassor skulle af Drätselkammaren ombändtagas blef Vatten- och Gasverksstyrelsens omedelbara kontroll öfver inkomster och utgifter icke densamma som förut och Styrelsen kunde icke annat än i samband med uppgörandet af staten till kommande år blifva i tillfälle att närmare granska i hvad mån beviljade anslag blifvit anlitade.

Vid uppgörandet af 1905 års stat hade Styrelsen ännu behållning å ifrågakomna anslag. Först i samband med upprättande af 1906 års stat visade sig en brist, som till tiden för uppgörande af staten för år 1907 än mera ökats. Arbetena vid de olika verken voro emellertid då ännu icke fullbordade och tillförlitlig utredning öfver de slutliga kostnaderna för samma arbeten saknades. Detta torde i sin mån få utgöra en förklaring, hvarför Styrelsen icke sin plikt likmätigt anmält angifna förhållanden och i tid begärt ökade förslagsanslag. Om äfven denna uraktlåtenhet kan läggas Styrelsen till last — och Styrelsen erkänner detta villigt — vill Styrelsen slutligen framhålla, att Styrelsen näppeligen kunnat förebygga det öfverskridande af beviljade anslag, som uti förevarande fall ägt rum, och att i hvarje händelse de belopp, hvarmed anslagen sålunda öfverskridits kommit Staden till godo; och får härmed Styrelsen öfverlämna saken till Herrar Stadsfullmäktiges bedömande.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Jemförande öfversikt öfver de beräknade och verkliga kostnaderna (exclusive räntor) för de den 12/6 1902 bestämda utvidgningsarbetena vid Karlstads Vattenverk åren 1902—1906.

	Enl. R:s prell- minära förslag	Enl. R:s detalj- förslag	Kostnaden för utförda arbeten	Utförda arbeten utöver för- slaget
Aflopsledningar m. m.				
Hufvudledning från anknypningspunkten vid (kostar 25,000:—) (kostar 41,200:—) (kostar 5,000:—) afloppsdiaket vid Tyggårdsviken jemte pumpstation med tryckledning.....	90,000	116,000	74,200	
Ledningar i Haga och Tormestad (beräkn. 40,000:—) (beräkn. 72,000:—) (beräkn. 4,000:—)	12,080	10,600	7,000	
Hälften af ledningarna fr. V:a Herrhagen (ca 60 l.-m. utförda)	3,500	3,500	600	
Ledningarna inom områdena A o. B å Herrhagen innefattande hufvudafloppet och samtliga ledningar med fritt fall	83,145	90,000	172,999 32	5,000
Ledningarna fr. Viken och sydöstra Kvarnberget	13,000	13,000		
	201,725	233,100		
Tilläggsprocent för servisledningar administration och oförutsedda utgifter	28,275	7 1/2 % 17,500		
Utöver förslaget verkställda arbeten.				
I Långgatan (115 l.-m.), Olofsd:o (142 l.-m.), Herrhagsd:o (85 l.-m.) Bergslags d:o (12 l.-m.) Fahlgrensd:o (15 l.-m.), Sundbergsd:o (86 l.-m.), Fryxelled:o (10 l.-m.), Ma- riedalsd:o (57 l.-m.) 0,25 m. ϕ ; i Sundbergs d:o (52 l.-m.) 0,15 m. ϕ samt 6 st. lykt- brunnar m. m.			5,000	
	Kronor			
	230,000	250,600	259,799 32	
Vattenledningar m. m.				
Hufvudledningen från högreservoaren m. grenledningar inom samma områden A och B som föregående	65,000	65,000	124,169 84	6,600
Ledningar i Haga och Tormestad	10,600	10,600	4,000	5,900
4" grenledningar i Viken (ingå ej i R:s förslag)	6,000	6,000	—	
Ledning till nordöstra Kvarnberget	2,800	2,800	2,850 69	
Höjning af högreservoaren å Herrhagsberget	15,000	15,000	22,940 90	
Afgringsbassin	6,000	3,000	5,067 61	
Lågreservoar	10,000	18,000	17,665 09	
(kostar 4,268: 95 (1,807: 51) (398: 65) Pumpbrunnarna A. och B., föreningsbrunn C (3,699: 24)	10,000	13,200	10,184 35	
jemte ombyggnad af nuvarande pumpbrunnen med rörledningar	125,400	133,600		
Tilläggsprocent för servisledningar, administration och oförutsedda utgifter	18,600	11 % 14,700		
Utöver förslaget verkställda arbeten.				
Å Herrhagen: I Bergslagsgatan (105 l.-m.) 4", Svead:o (105 l.-m.) 4", Vasad:o (105 l.-m.) 6", Herrhagsd:o (310 l.-m.) 4" Sundbergsd:o (127 l.-m.) 4" och (43 l.-m.) 2", blif- vande Parkgatan (66 l.-m.) 6". 6,600 Kr. I Haga: Åttkants- o. Garfvareg. (204 l.-m.) 6", Hagad:o (186 l.-m.) 6", Mariedalsd:o (150 l.-m.) 6" sanit ventiler, brandposter och spolledningar jemte 4 st. vattenkastare 5,900 kronor			12,500	
	Kronor			
	144,000	148,300	199,378 48	17,500

Sammandrag.

Aflopsledningar	259,799: 32	
Vattenledningar	199,378: 48	459,177: 80
Det beviljade anslagsbeloppet	374,000: —	
Utbetalda medel utöfver anslaget		85,177: 80
hvaraf till verkets materialkonto öfverförda och öfverblifna materialier		4,933: 97
I omstående arbeten nedlagd total arbets- och materialkostnad utöf- ver anslaget Kronor		80,243: 83

Tablå.

öfver beräknade och verkliga kostnaderna för vid Karlstads Gasverk utförda utvidgningsarbeten, hvartill anslag beviljades
den ²⁷/₈ 1903 och ³⁰/₁₂ 1904.

	Beräknade kostnadssum- mor.	Verklig bygg- nadskostnad	Påförda räntor	Hufvudbö- kernas slutsummor
Retorthusets tillbyggnad (anslag beviljadt den ²⁷ / ₈ 03)	9,500	11,556 04	168 55	11,724 59
Nya kolkuset (" " ")	11,800	10,702 74	247 60	10,950 34
Nya gasugnar (" " ") 11,960:— och ³⁰ / ₁₂ 04 11,960:—	23,920	22,053 08	605 25	22,658 33
Nya skorsten (" " ")	4,000	3,792 02	26 50	3,818 52
Hufvudledningen inom staden till Herrhagen (anslag beviljadt den ²⁷ / ₈ 03)	23,200	21,094 13	1,773 63	22,867 76
Gasledningar å Herrhagen (anslag beviljadt den ²⁷ / ₈ 03) 24,040:— och ³⁰ / ₁₂ 04 23,800:—	47,840	35,413 65	6,585 44	91,999 09
Nya gasklockan (" " ")	61,100	80,737 44	6,419 12	87,156 56
	181,360	235,349 10	15,826 09	251,175 19
Till verkets materialkonto öfverförda och öfverblifna rör, rördelar m. m.		5,057 53		
I utvidgningsarbetena nedlagd total arbets- och materialkostnad		230,291 57		

Utbetalda medel utöfver anslagsbeloppen 235,349: 10 — 181,360: — 53,989: 10
hvaraf till verkets materialkonto öfverförs 5,057: 53

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 6 April 1908.

§ 40.

Sedan Magistraten vid uppgörandet af generalförslaget till utgifter och inkomster för staden för innevarande år funnit, att Styrelsen för vatten- och gasverken, under de senare årens lopp hos Drätselkammaren uttagit utöfver beviljade och beräknade anslag omkring 146,000 kronor samt i anledning deraf föreslagit, att, efter det sagde Styrelse fått afgifva yttrande i saken, Herrar Stadsfullmäktige ville ingå i pröfning af ifrågavarande medels användning och i frågan fatta det beslut, hvartill omständigheterna kunde föranleda, så hade Herrar Fullmäktige med bifall härtill anmodat Styrelsen för vatten- och gasverken att dylikt yttrande afgifva, derpå nu Styrelsen till Beredningsutskottet öfverlemnadt affordrade yttrandet, åtföljdt af tvänne tablåer.

Vid yttrandets föredragning samt granskning af tablåerna fann emellertid Utskottet, att den af Drätselkammaren till Magistraten i denna sak aflemnade uppgift, bifogad Kammarens specialförslag, icke öfverensstämde med af Styrelsen för vatten- och gasverken nu hafda uppgifter; Och beslöt med anledning häraf Utskottet att före vidare behandling af ärendet till Drätselkammaren öfverlemnadt handlingarne under anmodan, att Kammaren måtte till Utskottet inkomma med utlåtande i saken jemte bestämda sifferuppgifter angående de belopp Drätselkammaren under åren 1902—1907 utbetalat till Styrelsen för vatten- och gasverken utöfver för nämnde verk beviljade anslag.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 2 juni 1908.

§ 8.

Sedan Stadsfullmäktiges Beredningsutskott anmodat Drätselkammaren att till Utskottet inkomma med yttrande jemte bestämda sifferuppgifter angående de belopp, Drätselkammaren under åren 1902—1907 utbetalt till Styrelsen för Vatten- och Gasverken utöfver för nämnda verk beviljade anslag, så hade på Kammarens anmodan Stadskamreraren nu afgifvit yttrande i saken samt uppgjort en tablå

öfver utbetalningarne till Vatten- och Gasverken under åren 1902—1907, hvilka handlingar nu hos Kammaren föredros.

Härefter beslöt Drätselkammaren att, med remisshandlingarnes återställande, såsom infordradt yttrande till Beredningsutskottet öfverlämna den af Stadskamreren sålunda gjorda framställningen jämte vid densamma fogade tablå.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Till Drätselkammaren i Karlstad.

Den af Drätselkammaren anbefalda utredning rörande beloppet af de medel, styrelsen för vatten- och gasverken under perioden 1902—1907, hos drätselverket utgagit utöfver beviljade anslag får jag härigenom vördsamt afgifva.

Beträffande först *vattenverket* utvisa räkenskaparna, att verket under nämnda period ökat sin skuld till drätselverket med ..... kr. 539,094: 03 medan under samma tid anslag beviljats till sammanlagdt ..... » 453,920: —
 hvadan alltså verket använt utöfver anvisade medel..... kr. 85,174: 03, hvilket sistnämnda belopp med endast kr. 3: 77 afviker från den af styrelsen angifna kostnaden utöfver anslag för vatten- och afloppsledningar.

Hvad åter vidkommer *gasverket* framgår af närlagda tablå, att de verkliga utgifterna öfverstiga de beräknade med ..... kr. 322,767: 24 som dock böra minskas med totalöfverskottet i inkomster » 1,633: 38 321,133: 86

Dessa utgifter hafva betäckts med

lån af drätselverket ..... kr. 174,205: 08
 anslag och uttaxering..... » 64,488: —
 samt af sådant i verkets stater beräknadt öfver-

skott, som skolat till drätselverket levereras.. » 82,440: 78 321,133: 86

Af tablån synes vidare, att de verkliga utgifterna, som uppgått till kr. 793,485: 27 öfverstiga de verkliga inkomsterna..... » 564,925: 48

med ..... kr. 228,559: 79

Till bestridande af dessa hafva enligt protokoll och stater anvisats » 221,593: 26

hvadan beviljade medel öfverskridits med ..... kr. 6,966: 53

Af ofvanstående utredning framgår, att hos drätselverket lyftats utöfver beviljade anslag:

för vattenverket	kr. 85,174: 03	
» gasverket.....	» 6,966: 53	92,140: 56
hvarjämte det belopp, som gasverket skolat kontant leverera till drätsel-		
verket, understiger det beräknade med		<u>82,440: 78</u>
	eller tillhopa kr. 174:581: 34	

som för vatten- och gasverkens behof blifvit utöfver anslagna medel använda och af drätselverket utgifna eller minskat dess beräknade inkomster.

Då den af styrelsen för vatten- och gasverken verkställda undersökning beträffande vattenverket i det allra närmaste öfverensstämmar med ofvanstående utredning torde en detaljerad undersökning af detta verks räkenskaper vara öfverflödig, enär resultatet af en sådan komme att blifva detsamma. Däremot har i fråga om gasverket en granskning, som exakt angifver verkets såväl inkomster som utgifter, erfordrats, och omfattar denna, såsom af närlagda tablå framgår, tidsperioden 1902—1907 under det att året 1907 icke medtagits i styrelsens utredning, hvilken dessutom afser endast byggnadsanslagen och utgifter för byggnaderna, hvadan nu föreliggande redogörelse likasom den af Drätselkammaren under år 1907 uppgjorda icke äro med hvarandra jämförbara, hvarpå jag får fästa Drätselkammarens uppmärksamhet.

Karlstad den 2 Juni 1908.

G. ENANDER.

Tablå öfver Gasverkets inkomster

År	I n k o m s t e r								U t					
	Beräknade		Verkliga		Öfver beräknade		Under		Beräknade		Verkliga		Öfver beräk	
	I		II		III		IV		V		VI		VII	
1902	59,900	—	72,282	17	12,382	17			58,906	25	87,377	15	28,470	6
1903	73,642	10	81,878	03	8,235	93			62,354	33	133,430	96	71,076	6
1904	93,350	—	99,135	64	5,785	64			81,998	47	211,105	64	129,107	1
1905	113,000	—	88,396	31			24,603	69	90,972	81	114,956	07	23,983	2
1906	109,750	—	117,120	81	7,370	81			86,293	22	118,714	52	32,421	3
1907	113,650	—	106,112	52			7,537	48	90,192	95	127,900	93	37,707	5
Summa	563,292	10	564,925	48	33,774	55	32,141	17	470,718	03	793,485	27	322,767	24

OBS! I Kol. I ingå de i kol. XI, XII och XIII upptagna belopp och i kol. V

och utgifter åren 1902—1907.

g i f t e r				Till bestridande af de i kolumn IX angifna belopp hafva användts											
Under inade		Öfver tillgängliga medel använda belopp				Klaras regle- ringsfond		Uttaxering		Lån		Utaf i staten beräk. öfver- skott		Summa	
VIII		IX		X		XI		XII		XIII		XIV			
		16,088	73			1,010	—			14,084	98	993	75	16 088	73
		62,840	70					2,750	—	48,802	93	11,287	77	62,840	70
		123,321	53			945	—	36,725	—	74,300	—	11,351	53	123,321	53
		48,586	95			240	—	7,711	—	18,608	76	22,027	19	48,586	95
		25,050	49					11,727	—			13,323	49	25,050	49
		45,245	46					3,380	—	18,408	41	23,457	05	45,245	46
		321,133	86			2,195	—	62,293	—	174,205	08	82,440	78	321,133	86

de i kol. XIV införda.

Utdrag af protokollet, hållet hos Styrelsen för Karlstads Vatten- och Gasverk den 8 December 1908.

§ 139.

Återupptogs till vidare behandling frågan rörande öfver-kridandet af för vatten- och gasverken under åren 1902—1907 beviljade anslag, hvilket ärende blifvit af Beredningsutskottet och på anhållan af Herr Ordföranden i sagda verks styrelse i protokollsutdrag af den 17 sislidne Oktober återremitteradt för afgifvande af yttrande öfver af Drätselkammaren lämnad redogörelse och derpå grundadt utlåtande, och beslöt nu Styrelsen efter i ärendet hållen öfverläggning att beträffande gasverket lämna följande förklaringar och erinringar.

Enligt den af Drätselkammaren förebragta utredningen har verket erhållit anslag med tillhoppa *kronor 221,539: 26*. Emellertid fans vid början af den period, som utredningen omfattar, dels oanvända medel utaf under 1901 beviljade anslag *kronor 14,253: 57*, dels genom förbiseende af Drätselkammaren icke upptagna, men enligt Stadsfullmäktiges protokoll under perioden 1902—1907 beviljade anslag, till belopp af *kronor 2,754: 74*, hvadan om dessa belopp tagas med i räkningen anslagssumman rätteligen utgör *238,601: 57*, och borde sålunda det öfverskridna anslagsbeloppet utgöra allenast *kronor 65,432: 47* i stället för af Drätselkammaren upptagna *82,440: 78*.

Gasverksstyrelsen har lemnat en redogörelse endast för de utvidgningsanslag, som 1903 beviljades, och hafva enligt samma redogörelse dessa anslag öfverskridits med *kronor 53,989: 10*. Återstoden *kronor 11,443: 37* utgör således till Drätselverket *icke* inlevererade medel, utan har detta belopp i stället användts till bestridande af nödiga behof under omhandlade tidsperiod.

Vidare får Styrelsen erinra om, att vid Herrar Stadsfullmäktiges behandling af Gasverkets stat för år 1904 anförde åtskilliga talare, att den *beräknade* behållningen af gasverkets drift var alldeles för liten i förhållande till den *verkliga*, och ehuru Styrelsen icke då fick någon direkt uppmaning af Herrar Stadsfullmäktige att vid uppgörande af gasverkets stat för kommande år iakttaga detta, tog likväl styrelsen de gjorda anförandena "ad notam" i synnerhet som nämnda anmärkning kom ifrån särdeles vederhäftigt håll. Vid uppgörandet af staten för år 1905 upptogs följaktligen hela den nettoaffärsvinst, som Styrelsen ansåg sig kunna påräkna, men detta var ett missgrepp, hvarom Styrelsen emellertid lefvat i fullständig okunnighet, tack vare den enligt Styrelsens förmenande, efter nu vunna erfarenheter, högst olämpliga anordningen, att räkenskaperna föras genom annan delegations försorg, hvarigenom Styrelsen icke som sig bort, kunnat följa affärens

verkliga ställning under driftåret och sålunda icke kunnat utöfva behöflig kontroll. Det är uppenbart, att den affärsvinst räkenskaperna visar, och som uppkommer genom ökningen af skillnaden emellan tillgångar och skulder, icke kunnat uteslutande föreligga i form af kontanter och sålunda ej heller komma Stadskassan till godo. Det erkännes emellertid villigt, att Styrelsen uttryckligen i staten bort tillkännagifva, att den upptagna behållningen utgjorde *nettoaffärsvinst* och icke de medel, som kontant kunnat till Stadskassan inlevereras; men å andra sidan borde Styrelsen blifvit uppmärksamgjord derpå till förekommande af misslagets återuppreparande.

Styrelsen har endast erhållit revisionsberättelser, som konstaterat att de gjorda beräkningarna angående affärsvinsten varit i allmänhet riktiga, och om år 1907 undantages, *oftast* öfverstigit den kalkylerade, då afskrifningar, som i staterna icke afdragits, inberäknas. Sålunda visar affärsvinsten i förhållande till den i staterna beräknade följande resultat:

År	Nettovinst oafkortad	Nettovinst beräknade i resp. stater	Afskrifningar	Rest
1902	25,029: 90	2,223: 75	5,005: 98	20,023: 92
1903	16,971: 95	11,287: 77	3,394: 39	13,577: 56
1904	20,726: 87	11,351: 53	4,145: 37	16,581: 50
1905	22,805: 98	22,027: 19	4,561: 20	18,244: 78
1906	23,093: 76	23,456: 78	4,618: 75	18,475: 01
1907	14,031: 26	23,457: 05		14,031: 26
	122,659: 72	93,804: 07	21,725: 69	100,934: 03

Då emellertid denna affärsvinst blifvit i staterna upptagen utan att kunna till Stadskassan inlevereras, så hafva staterna blifvit missvisande och åstadkommit brist i Drätselkammarens beräknade inkomster.

I sammanhang härmed vill Styrelsen framhålla att, enligt hvad räkenskaperna utvisa, gasverkets tillgångar under åren 1902—1907 ökats med *kronor 313,925: 02*; härförutom har under samma tid afskrifvits *31,016: 50 kronor*, hvar dan ökningen i verkligheten uppgått till *344,941: 52*.

Till bestridande häraf har verket erhållit:

Ur Klaras regleringsfond	2,195: —	
Uttaxerade medel	62,293: —	
samt låu af Drätselverket	164,071: 79	228,559: 79
		<u>Återstår Kronor 116,381: 73</u>

som verket alltså bestridt med egna iukomster.

Verket har sålunda under ifrågavarande tidsperiod lämnat en årlig genomsnittsbehållning af 116,381: 73 eller i rundt tal *19,300 kronor* och dessutom be-

6

talat i räntor och amorteringar å verkets skulder under samma period tillhopa kronor 54,239: 44 eller i medeltal *9,000 kronor* per år, hvadan resultatet af gasverkets drift väl icke med fog kan anses dåligt. I öfrigt hänvisar och vidhåller Styrelsen sina förut gjorda förklaringar med anledning af hvad som lagts densamma till last, på grund af öfverskridna anslag.

Denna paragraf blef vid sammanträdet justerad.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Förteckning

öfver

af Herrar Stadsfullmäktige för gasverket beviljade anslag under 1901—1907.

1901.	Mars 21.	Anslag till utvidgning och tillbyggnad af gasverket (62,000: —) hvaraf återstod den 1 Jan. 1902	12,923: 57
"	Okt. 17.	" " nya lyktor	100: —
"	Dec. 12.	" " 4 st. luxlampor	730: --
"	" 22.	" " 2" gasledning till Tingshuset	500: —
1902.	Maj 15.	" " räkenskapsförare från årets början	1,200: —
"	Sept. 12.	" " nya lyktor	2,470: —
"	Nov. 21.	" " kontorsmöbler	500: --
1903.	Juni 9.	" " nya lyktor	2,750; —
"	Aug. 27.	" " gasverkets utvidgning och nya gasledningingar å Herrhagen.	145,600: —
1904.	April 21.	" " gasledning till Nya Lasarettet jämte gasledn. i Klara (6,500: — + 590: —	7,090: —
"	Juni 16.	" " nya lyktor	4,720: —
"	Dec. 30.	" " redan utförda gasledningingar å Herrhagen m. m.	25,860: —

1904.	Dec.	30.	„	„	nya gasledningar å Herrhagen; jämte koksskjul m. m.	9,900: —
1905.	Juni	16.	„	„	nya lyktor	4,051: —
1906.	Sept.	13.	„	„	nya lyktor	4,227: —
„	„	13.	„	„	omläggningar af gasledn. i Ting- vallagatan	800: —
1907.	Juni	19.	„	„	nya lyktor	3,380: —
„	„	19.	„	„	omläggning i div. gator af gamla gasledningar	11,800: —
						Kronor 238,601: 57

Karlstads Gasverkskontor den 9/12 08.

J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 26 December 1908.

§ 109.

Sedan Magistraten vid uppgörandet af generalförslaget till utgifter och inkomster för innevarande år framställt anmärkning emot Styrelsen för vatten- och gasverken i anledning af att samma styrelse till betydligt belopp öfverskridit för verken beviljade anslag och Magistraten i sammanhang dermed hemställt att Herrar Stadsfullmäktige måtte infordra Styrelsens förklaring öfver den gjorda anmärkningen, så hade Herrar Fullmäktige fattat beslut i enlighet dermed, hvarpå Styrelsen för vatten- och gasverken till Beredningsutskottet öfverlemnade den affordrade förklaringen. Som emellertid sifferuppgifterna i denna förklaring icke stämde öfverens med de uppgifter som af Drätselkammaren till innevarande års statförslag lemnats, hade Utskottet begärt och erhållit af Kammaren ytterligare yttrande och utredning, derpå Styrelsen för vatten- och gasverken än vidare fått i ärendet sig utlåta.

Efter hvad sålunda i denna sak förekommit, företog nu Beredningsutskottet densamma till behandling för slutligt yttrandes afgifvande; och ehuruval de medel, som utöfver beviljade anslag af Styrelsen för vatten- och gasverken disponerats samt af Drätselkammaren utbetalats, uppenbarligen kommit staden till godo, kunde ej Utskottet underlåta att hemställa, det Herrar Fullmäktige måtte uttala sitt ogillande af det förfarande Styrelsen för vatten- och gasverken samt Drätselkammaren härutinnan låtit komma sig till last. Vidare ansåg sig Utskottet böra framhålla

de stora vådor det kunde medföra för staden, att Drätselkammaren utöfver beloppet af beviljade anslag på requisition af någon stadens styrelse eller delegation utbetalar medel. Att något sådant kunnat ske i den omfattning som här förekommit får väl anses beroende på att hittills praktiserade bokföringssättet hos Kammaren icke lemnat nog öfversigt, och gifvetvis har samma fel gjort sig gällande hos Styrelsen för vatten- och gasverken, enär Styrelsen enligt sitt eget yttrande icke kunnat öfverblicka verkens ekonomi. Det vore dock att hoppas att det beslut Herrar Fullmäktige på framställning af Magistraten redan fattat beträffande de särskilda styrelsernas och delegationernas bokföring skall verka derhän att dylika missgrepp icke vidare må förekomma, hvadan Beredningsutskottet icke anser sig hafva anledning att i detta ärende föreslå Herrar Stadsfullmäktige att vidtaga annan åtgärd än att med Utskottet i dess uttalande instämma och dess hemställan bifalla.

In fidem:

W. BROCKMANN.

72. Magistratens framställning om bättring af löneförmånerna för exekutionsvaktmästarne här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Genom bilagda skrivelse till Magistraten har Stadsfogden föreslagit ändrade aflöningsförmåner för exekutionsvaktmästarne här i staden; och får med anslutning till hvad Stadsfogden i ärendet anført Magistraten föreslå:

att Herrar Stadsfullmäktige ville bestämma aflöning till två exekutionsvaktmästare här i staden från och med nästa års början till ettusen kronor för dem hvardera med rätt att sig emellan lika fördela stämmoböter för genom dem indrifna kommunalutskylder till staden äfvensom indrifningsavgifter för kronoutskylder och prästlöne-medel i staden samt för handräckningsärenden från andra orter, och med rätt till tvänne ålderstillägg å etthundrafemtio kronor hvardera, det ena efter fem och det andra efter tio års tjänstgöring.

Karlstads rådhus den 19 Oktober 1908.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Till Magistraten i Karlstad.

Uti till Magistraten ingifna ansökningar hafva stadens båda exekutionsvaktmästare, A. Höglind och Ludvig Söderström, anhållit att från exekutionsvaktmästarebefattningarne varda beviljade afsked, Höglind med utgången af innevarande år och Söderström från den 27 nästa Oktober, då tiden för honom beviljad tjänstledighet utlöper; och måste för den skull åtgärder vidtagas till tjänsternas ifråga återbesättande.

Till följd af stadens snabba utveckling under senare åren hafva göromålen jemväl inom exekutionsväsendet i betydande mån ökats och har derigenom för Stadsfogden yppat sig svårigheter att med biträde af allenast tvenne exekutionsvaktmästare inom behörig tid vederbörligen handlägga alla i tjänsten inkommande ärenden. Exekutionsvaktmästarene hafva ock hittills varit så svagt aflönade, att de icke kunnat helt egna sig åt skötandet af dessa tjänster, hvilka därför varit att betrakta mera som bisysslor. På sådant sätt bör emellertid icke längre få fortgå.

Derest till exekutionsvaktmästare kunde erhållas unga och för befattningarne fullt kvalificerade personer, de der helt egnade sig åt skötandet af dessa befattningar, synes mig som skulle ännu några år 2:ne exekutionsvaktmästare vara tillfyllest, men gifvetvis kräfvos då, att dessa exekutionsvaktmästare komma i åtnjutande af aflöningsförmåner, som stå i rätt förhållande till det ganska mödosamma arbete exekutionsvaktmästarene hafva att utföra.

För närvarande utgå löneförmånerna till exekutionsvaktmästarene med 500 kronor pr år till dem hvardera, hvartill komma af staden till förmån för exekutionsvaktmästarene efterskänkta stämmoböter å obetalda kommunalutskylder till staden äfvensom indrifningsavgifter för kronoutskylder och prestlöne medel i staden samt för handräckningsärenden från andra orter; men hafva dessa stämmoböter och indrifningsavgifter, enligt hvad jag inhemtat, i regel icke uppgått till 500 kronor pr år för en hvar af exekutionsvaktmästarene, hvadan deras totalinkomst för befattningen icke belöpt sig till fullt 1,000 kronor.

Jag har från Stadsfogdarne i Linköping, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Jönköping, Halmstad, Borås, Upsala och Sundsvall infordrat uppgifter angående exekutionsvaktmästarenes i dessa städer aflöningsförmåner och framgår af dessa uppgifter, hvilka jag tager mig friheten härvid bifoga, att nyssnämnda städers exekutionsvaktmästare äro, — hvad aflöningsförmåner beträffa, väsentligen bättre tillgodosedda, än hvad här i staden är förhållandet.

Jag får för den skull ödmjukast anhålla, att Magistraten behagade hos Herrar Stadsfullmäktige göra framställning derom, att löneförmånerna för stadens 2:ne exekutionsvaktmästare från ingången af nästa år varda så förbättrade, att exekutionsvaktmästarene kunna helt egna sig åt skötandet af dessa befattningar, hviket

för öfrigt, på sätt jag ofvan påpekat, är nödvändigt, såvida exekutionsvaktmästarnes antal fortfarande skall inskränkas till tvenne; och tillåter jag mig i afseende å aflöningsförmånerna föreslå, att fasta lönen bestämmes till 1,000 kronor för en hvar af exekutionsvaktmästarne samt att de fortfarande ega tillgodonjuta stämmoböter å genom dem indrifna kommunalutskylder till staden äfvensom indriftsavgifter såväl för kronoutskylder och prestlönedel i staden som för handräkningsärenden från andra orter.

Slutligen får jag hemställa, huruvida icke vid nu ifrågasatta löneregleringen lämpligen borde, i likhet med hvad uti en del af ofvannämnda städer skett, fastslås, att exekutionsvaktmästarne må vara berättigade att efter vissa års väl vitsordad tjänstgöring komma i åtnjutande af ålderstillägg.

Karlstads Stadsfogdekontor den 28 September 1908.

A. F. LINDH.

Linköping den 28/s 1908.

Herr Stadsfogden i Karlstad.

Till svar å Eder skrifvelse af den 26 dennes får jag härmed meddela :

- 1) det finnes här i staden två exekutionsbetjente ;
- 2) de hafva en begynnelselön af 1,200 kr. med 2 ålderstillägg å hvardora 150 kr. efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring ;
- 3) beloppet per år af dem tillkommande sportler af alla slag kan beräknas till ungefärligen 125 kr.
- 4) några andra förmåner af tjensten ha de ej.

Högaktningfullt
JOSEF LIDBERG.

Örebro den 28/s 1908.

Herr Stadsfogden A. F. Lindh, Karlstad.

I anledning af Eder skrifvelse den 26 dennes får jag meddela, att härstädes äro anställda tre exekutionsbetjante, nämligen:

en exekutionsvaktmästare, lön 1,700 med 3 ålderstillägg à 100
„ exekutionsbetjänt, „ 1,500 „ „ „ „ „
„ extra „ „ 900

Dessutom hafva de 100 kr. hvar i beklädnadspengar. Någon andel af indrifningsafgifter hafva de ej.

Med största högaktning
W. TEGNER.

Karlstad den 26 Aug. 1908.

Herr Stadsfogden i Västerås.

Häri genom får jag ödmjukast anhålla att så snart ske kan blifva välvilligt meddelad följande upplysningar, beträffande Eder stad, nemligen:

- 1) Huru många exekutionsbetjante finnas i staden anställda?
- 2) Deras aflöningsförmåner:
  - a) fast årlig lön?
  - b) ungefärliga beloppet pr år af dem tillkommande indrifningsafgifter?
  - c) öfriga förmåner af tjensten?

Med största högaktning
A. F. LINDH.

Svar:

Löner:

- 1:o) Exekutionsbetjanten 1,400: —
2:o) D:o 1,300: —
3:o) Den biträdande d:o 1,200: —

Extra inkomsterna för en hvar af dem utgöra c:a 200 kr.
De äro alla tre olycksfallförsäkrade för 5,000 kr.

Högaktningsfullt
F. HENNICHS.

Västerås, 27/8 08,

Karlstad den 26 Aug. 1908.

Herr Stadsfogden i Eskilstuna.

Härigenom får jag ödmjukast anhålla att *så snart ske kan* blifva välvilligt meddelad följande upplysningar beträffande Eder stad, nemligen:

- 1) Huru många exekutionsbetjente finnas i staden anställda?
- 2) Deras aflöningsförmåner:
  - a) fast årlig lön?
  - b) ungefärliga beloppet pr år af dem tillkommande indrifningsafgifter?
  - c) öfriga förmåner af tjensten?

Med största högaktning

A. F. LINDH.

- 1) 3 ordinarie.
- 2 a) 1,400 kr. hvar, och innehafva 2 af dem dessutom personliga löne-tillägg på 300 kr. hvardera.
- b) 100—150 kr. hvar.
- c) inga.

Karlstad den 26 Aug. 1908.

Herr Stadsfogden i Jönköping.

Härigenom får jag ödmjukast anhålla att *så snart ske kan* blifva välvilligt meddelad följande upplysningar beträffande Eder stad, nemligen:

- 1) Huru många exekutionsbetjente finnas i staden anställda?
- 2) Deras aflöningsförmåner:
  - a) fast årlig lön?
  - b) ungefärliga beloppet pr år af dem tillkommande indrifningsafgifter?
  - c) öfriga förmåner af tjensten?

Med största högaktning

A. F. LINDH.

Svar:

- 1:o) Två ordinarie och en extra.
- 2:o a) 1,200 kr. de ordinarie, 600 kr. den extra.

b) All indrivningsprovision å handräkningsärenden, uppgående årligen sammanlagdt till 100 å 150 kr.

c) Ersättning för delgifning om och närvaro som vittne vid utmätningar, belöper sig årligen sammanlagdt till omkring 200 kronor.

Inga andra förmåner.

De ordinarie exekutionsbetjenterna ämna i höst ingå till Stadsfullmäktige med begäran om förhöjning af lönen till 1,500 kr., hvilket nog kommer att beviljas.

Jönköping i stadsfogdekontoret den 27 aug. 1908.

Högaktningsfullt

K. A. RUNDBÄCK.

Herr Stadsfogden i Karlstad.

Till svar å Eder skrifvelse den 26 dennes meddelas:
att här i staden äro anställda två exekutionsbetjänter,
samt att deras löneförmåner äro:

a) fast lön:

Förste exekutionsbetjanten 1,400 kronor.

Andre „ 1,200 „

b) indrivningsafgifter:

Förste exekutionsbetjanten c:a 100 kronor (handräkningsärenden.)

c) öfriga förmåner:

Förste exekutionsbetjanten 125 kronor.

Andre „ 75 „

Med utmärkt högaktning

NILS HANSSON.

Halmstad den 29 augusti 1908.

Karlstad den 26 Aug. 1908.

Herr Stadsfogden i Borås.

Härigenom får jag ödmjukast anhålla att *så snart ske kan* hlifva välvilligt meddelad följande upplysningar beträffande Eder stad, nemligen:

1) Huru många exekutionsbetjante finnas i staden anställda?

- 2) Deras aflöningsförmåner:
  - a) fast årlig lön?
  - b) ungefärliga beloppet pr år af dem tillkommande indrifningsafgifter?
  - c) öfriga förmåner af tjensten?

Med största högaktning

A. F. LINDH.

Svar:

1:o) Exekutionsbetjänterna äro till antalet två.

2:o a) Lönen är 1,200 kronor med 4 ålderstillägg å 100 kr. efter 3, 6, 9 och 12 års tjenstgöring. Härtill kommer en årlig gratifikation af 100 kr. för af Stadsfogden väl vitsordad tjenstgöring samt 100 kr. uniformspenningar.

b) Inga indrifningsafgifter. Alla sådana tillfalla enligt lag stadsfogden, hvilken är den, som genom sina exekutionsbetjenter verkställer indrifningen.

c) Såsom vittnen vid utmätningar m. m. erhålla de 1 krona hvarje gång.

Med utmärkt högaktning

EMIL SCHULTZ.

Uppsala den 1 Sept. 1908.

Herr Stadsfogden A. F. Lindh, Karlstad.

Till svar å Eder skrifvelse den 26 nästlidne Augusti får jag härmed meddela:

1) Exekutionsbetjenternas antal är tre ordinarie samt en extra.

2) Deras löneförmåner äro:

a) en af de ordinarie åtnjuter 1,600 kr. och de öfriga två 1,400 kronor hvardera i fast årlig lön;

b) dem tillkommande indrifningsafgifter per år utgöra omkring 185 kronor för dem hvardera;

c) dessutom uppbära de till lika fördelning 200 kronor pr år för utdelning af krono- och kommunaldebetsedlar.

För den extra är ej något bestämdt anslag ännu beviljadt, men ämnar jag göra framställning om 600 kronor pr år.

Med största högaktning

TAGE PETERSON,

Sundsvall den 8 Februari 1908.

Herr Stadsfogden A. F. Lindh, Karlstad.

Till svar å Edra i skrifvelse af den 21 nästlidne Januari framställda frågor får jag härmed meddela följande:

I Sundsvall äro anställda tre exekutionsbetjänter.

Enligt under föregående år för dem bestämd lönereglering utgör begynnelselönen 1,200 kronor. Denna ökas hvart tredje år med 200 kronor så att lönen efter nio års tjänst uppgår till 1,800 kronor som är maximilön.

Exekutionsbetjänterna behålla all provision på af dem uppburna medel äfven stadens egna kommunalmedel. Något beslut därom att provisionen skall tillkomma dem föreligger icke. Provisionen redovisades förr till stadsfogden, men för åtskilliga år sedan upphörde helt enkelt exekutionsbetjänterna att till fogden redovisa provisionen och behöllo den själfva. Den medgörlige och sjuklige fogden lät sig därunder nöjas och så torde väl förblifva åtminstone så länge han innehar tjänsten. Jag har ansett mig sakna anledning att söka få frågan om provisionen slutgiltigt afgjord.

Indrifningsprovisionen ger hvar och en af exekutionsbetjänterna omkring 200 kronor för år.

Högaktningsfullt

HAMPUS ÅSTRÖM,

t. f. Stadsfogde.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drättselkammaren i Karlstad den 16 November 1908.

§ 8.

Beslöt Drättselkammaren tillstyrka bifall till en af Magistraten hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning, att Herrar Fullmäktige måtte bestämma aflöning till två exekutionsvaktmästare här i staden från och med nästa års början till ett tusen kronor för dem hvardera, med rätt till tvänne ålderstillägg å ett-hundrafemtio kronor hvardera, det ena efter fem och det andra efter tio års tjänstgöring, samt med rätt till af Magistraten närmare omförmälda stämmoböter och indrifningsavgifter.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 26 December 1908.

§ 110.

I likhet med Drätselkammaren beslöt Beredningsutskottet att tillstyrka bifall till Magistratens hos Herrar Stadsfullmäktige gjorda framställning om bättring från och med nästa år af aflöningen till exekutionsvakmästarne här i staden.

In fidem:

W. BROCKMANN.

86. Styrelsens för vatten- och gasverken framställning om anslag för inköp af gasmätare samt för ommurning af en gasugn.

Utdrag af protokoll, hållet hos Styrelsen för Karlstads Vatten- och Gasverk den 29 September 1908.

§ 100.

Anmälde af föreståndaren att det i årets stat upptagna anslaget (1,500 kronor) för inköp af gasmätare redan vore förbrukadt, enär ett afsevärdt större antal konsumenter — och särskildt förbrukare af gas för värmeändamål såsom kokning och uppvärmning af badkaminer — tillkommit än som var att förutse, då staten uppgjordes för 1 år sedan, och ytterligare behof af gasmätare gjorde sig fortfarande gällande. Dessutom hade på Brandchefens framställning — som Styrelsen bifallit — anskaffats 15 st. automatmätare att användas af brandmanskapet i den nya brandstationen.

Med anledning häraf beslöt Styrelsen att hos Herrar Stadsfullmäktige göra hemställan om beviljande af ytterligare ett förslagsanslag af 2,800 kronor, att till Styrelsens disposition ställas för ofvan berörda ändamål.

Då det vidare under arbetets gång visat sig att äfven den undre delen af den till ommurning föreslagna och i årets stat upptagna gasugnen måste rivras och ersättas med uteslutande nya materialier för att derigenom i någon mån för-

bättra det jämförelsevis låga gasutbytet under föregående år, och det i staten upptagna kostnadsbeloppet 3,000 kronor vore otillräckligt för att dermed bestrida utgifterna för detta oförutsedda arbete, beslöts att hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla, om en ökning af detta anslag med ett belopp af 700 kronor.

På grund af Styrelsens ofvan nämnda beslut skulle derföre hos Herrar Stadsfullmäktige medels utdrag af detta protokoll göras framställning om, att dels till inköp af gasmätare och dels för grundligare reparation af en gasugn måtte för gasverkets räkning och till Styrelsens disposition ställas ett belopp af inalles 3,500 kronor.

In fidem:
J. A. WALLMARK.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 16 November 1908.

§ 9.

Föredrogs en af Styrelsen för Vatten- och Gasverken hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning om ett förslagsanslag af 3,500 kronor att ställas till Styrelsens disposition dels för inköp af gasmätare och dels för reparation af en gasugn; och beslöt Drätselkammaren, som uppå remiss hade att yttra sig öfver framställningen, att tillstyrka bifall till densamma.

Som ofvan.

In fidem:
IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 26 December 1908.

§ 111.

Hos Herrar Stadsfullmäktige hade Styrelsen för vatten- och gasverken begärt ett anslag af 3,500 kronor att användas dels för inköp af gasmätare och dels för ommurning af en gasugn, deröfver Drätselkammaren afgifvit tillstyrkande utlåtande; och beslöt Utskottet nu att deri instämma.

In fidem:
W. BROCKMANN.

87. Byggnadsnämndens förslag till ändringar i gällande stadsplan.

(Se Ser. A. 1908 N:r 2 : 6 samt Ser. B. 1908 N:r 7 § 122.)

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 15 December 1908.

§ 2.

Företog Drätselkammaren till förnyad behandling det från Herrar Stadsfullmäktige till Kammarerna återremitterade ärendet angående ifrågasatt minskning af bredden å Tingvallagatans östligaste del emellan Södra Kyrko- och Eneströmsgatorna.

Uti detta ärende hade Kammarerna nu verkställt ytterligare utredning angående äganderätten till den mark i s. k. Bankens trädgård, hvarå Öfversångsläraren A. Fr. Lindhs bostadsbyggnad vore uppförd, och hade Kammarerna därvid tagit del af utaf Herr Lindh för styrkande af sin påslädda äganderätt till nämnda mark åberopade handlingar, hvarjämte Kammarerna jämväl fört underhandling med Herr Lindh angående godvillig uppgörelse i saken.

Efter öfverläggning beslöt nu Drätselkammaren att i ärendet afgifva följande yttrande.

Af de utaf Herr Lindh åberopade handlingarne har Drätselkammaren inhämtat.

att Lindh den 27 Januari 1902 erhållit lagfart å $11\frac{2}{3}$ kappland eller 1,755 kvadratmeter jord, under gamla n:ris 140 och 142 i Tormestad, kalladt Bankens trädgård;

att hans fångesman folkskolläraren Laurentius Johnsson haft laga fasta å en kålgård i Tormestad under n:o 140 om $5\frac{1}{3}$ kappland och n:o 142 om $5\frac{1}{2}$ kappland med därå uppförda byggnader, hvilken uppgift om de särskilda ägorfigurernas areal äfven därförinnan förekommit;

att Laurentius Johnsson den 23 September 1872 erhållit Magistratens godkännande af ritning till en uthusbyggnad i f. d. Laurellska trädgården;

att landtmätare under år 1865 varit förordnad att uppgöra ny karta till ledning vid tomtreglering efter branden samma år och att stadens tomtägare då varit kallade till sammanträde inför landtmätaren "för att framställa och uppgöra tvister om tomtgränserna", därvid någon tvist om gränserna för Laurellska tomten icke anmälts;

att Stadsfullmäktige den 14 December 1865 beslutat att uppmätning till arealen af de gamla tomtdelar inom staden, hvilka komme att ingå såsom delar i de genom nya regleringen bestämda tomterna, skulle ske genom landtmätare och att förrättningsmannen ägde sammankalla de särskilda tomtägarna inom hvarje

kvarter och söka dem emellan bereda godvillig öfverenskommelse angående tomtjorden;

att, då tomtägarne under år 1866 varit kallade att närvara vid en af Kommissionslandtlnätaren Belfrage företagen utstakning af den nya tomtregleringen, fråga framställt, huruvida någon af närvarande parter hade någon anmärkning att göra mot utstakningen, därvid dock intet missnöje afhörls; samt

att Bankens trädgård blifvit till byggnadstomt indelad i sammanhang med 1865 års reglering.

Enligt Linds förmenande har staden vid förenämnda regleringsförrättningar godkänt gränserna för hans innehafvande jordområde och med anledning såväl därpå som af föregående innehafvares oklandrade besittningsrätt anser han sig vara ägare till området.

Huruvida eller i hvad mån dessa förhållanden inverka å Lindhs påstådda äganderätt till hela det område, hvaraf han är i besittning, kan i frågans nuvarande läge icke afgöras. Af stadsbyggmästaren på grund af lagfartshandlingar och kartor verkställd ytterligare utredning bekräftar Drätselkammarens förut gjorda uttalande, att Lindhs boningshus endast med ett litet hörn är beläget å mark, hvarå han har lagfart. Drätselkammaren har begärt förordnande för landtmätare att utstaka gränserna för den i Lindhs lagfartsbevis omförmälda mark, men denna förrättning kan icke under innevarande år medhinnas.

Lindh besitter för närvarande ett område omkring 2,330 kvadratmeter, men hans köpe- och lagfartshandlingar upptaga, såsom förut är anmärkt, endast 1,755 kvadratmeter.

I syfte att undvika rättegång hafva ledamöter i Drätselkammaren fört underhandlingar med Lindh, som därvid i så måtto nedsatt sitt anspråk på löseskilling för huset, att han förklarar sig villig att, mot ett afdrag af 1,500 kronor, å förut begärda 15,000 kr. behålla och bortföra boningshuset. Staden skulle alltså få en utgift af 13,500 kronor för att komma i besittning af gatumarken till 22 meters bredd. I sammanhang med sitt ifrågavarande erbjudande har Lindh emellertid förklarar, att han utan särskild ersättning till staden afstår icke allenast sin, enligt hans förmenande, förefintliga äganderätt till gatumarken, utan äfven hvad som kan tillhöra honom af angränsande ägofigurer.

Drätselkammaren anser sig för närvarande icke kunna förorda en uppgörelse med Lindh på de af honom nu framställda villkoren. Innan den begärda gränsutstakningen verkställts och innan ytterligare utredning vunnits angående vissa med frågan nära sammanhängande spörsmål, kan frågan om Lindhs äganderätt till gatumarken ingalunda anses klar. Endast i händelse af en betydligare ned-

sättning af lösesumman kunde Drättselkammaren tillstyrka en förlikning för att undvika rättegång och tidsutdrägt.

I det läge, ärendet nu befinner sig, vill Drättselkammaren fördenskull biträda den af Beredningsutskottet i dess utlåtande den 4 sistlidne September gjorda hemställan, att Herrar Stadsfullmäktige icke måtte söka någon ändring i stadsplanen beträffande bredden af Tingvallagatans östligaste del, men på samma gång besluta, att gatan å ifrågavarande del tillsvidare icke skulle utläggas och ordnas till hela sin bredd, därvid dock Drättselkammaren, för att icke något obehag eller intrång i följd af gatans utläggning skulle för Herr Lindh komma att uppstå, ville hemställa, att gatan skulle å ifrågavarande del utläggas endast till 9 meters bredd.

Drättselkammaren vill framdeles till Herrar Stadsfullmäktige inkomma med det yttrande, hvartill fortsatt utredning må föranleda.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 26 December 1908.

§ 113.

Drättselkammaren som på grund af återremiss haft att ånyo sig yttra i anledning af Byggnadsnämndens förslag till ändring i fastställda bredden af Tingvallagatans östligaste del, hade på anförda grunder hemställt, att Herrar Stadsfullmäktige icke måtte söka någon ändring härutinnan men tillika besluta att sagde gatudel icke för närvarande skall utläggas till större bredd än 9 meter. Som detta Drättselkammarens nya utlåtande i hufvudsak öfverensstämde med hvad Beredningsutskottet förut i saken uttalat beslöt Utskottet att i samma utlåtande instämma.

In fidem:

W. BROCKMANN.

88. Direktionens för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning gjorda framställning att få inköpa en tomt i kvarteret Viken här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

I anledning däraf att flertalet af den i Karlstad stationerade järnvägspersonalen icke åtnjuter bostad in natura utan i stället hyresbidrag, har framställning gjorts af Kungl. Järnvägsstyrelsen till Direktionen för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, huruvida Direktionen skulle vara villig att, i likhet med hvad Direktionen låtit göra i flere andra städer, för änke- och pupillkassans räkning låta i nämnda stad uppföra ett boställshus för järnvägspersonal af lägre grad. Därvid har framhållits, att dessa tjänstemän nu hade sina bostäder på skilda platser inom staden, att dessa bostäder i allmänhet vore af mindre god beskaffenhet samt att det för järnvägstjänsten vore fördelaktigt, om de lägre tjänstemännen vore boende i samma hus, beläget i närheten åt tjänstgöringsplatsen.

I anledning af denna framställning har Direktionen under hand framställt förfrågan till Ordföranden i Drätselkammaren i Karlstad, Härads höfdingen K. Arrhenius, huruvida af staden skulle kunna förvärfvas någon lämplig tomt för uppförande af det ifrågasatta boställshuset och har af honom det besked lämnats, att staden tillhöriga tomten n:r 124 a i kvarteret Viken skulle kunna för ändamålet förvärfvas och att densamma enligt hans mening skulle betinga ett pris af 1 krona 50 öre kvadratfoten.

Som denna tomt har ett lämpligt läge i närheten af de båda statsbanestationerna har Direktionen låtit undersöka tomtens beskaffenhet samt uppgöra beräkningar för uppförande af ett boställshus i tre våningar inrymmande 10 lägenheter om 2 rum och kök samt 48 lägenheter om ett rum och kök. Vid verkställda borringar å tomten, hvaraf för ändamålet skulle erfordras det å bifogade ritning med röda begränsningslinier, utmärkta område i areal innehållande 2,283,96 kv.-meter, har befunnits att med hänsyn till markens beskaffenhet grundläggningen för den ifrågavarande byggnaden ställer sig synnerligen dyrbar. Vid sådant förhållande är det af Drätselkammarens ordförande uppgifna tomtpriset för högt och uppbringar kostnaden för byggnadsföretaget, så att detsamma räntabilitet blir ganska tvifvelaktig.

På grund af de uppgjorda kostnadsberäkningarna anser Direktionen priset icke böra sättas högre än 10 kronor för kv.-meter och får Direktionen härmed hos Herrar Stadsfullmäktige framställa förfrågan, huruvida Stadsfullmäktige skulle vilja till sagda pris för angifna ändamålet till änke- och pupillkassan försälja det å ofvanberörda planritning utmärkta område i areal innehållande 2,283,96 kv.-meter.

Såsom stöd för denna framställning får Direktionen framhålla det allmännyttiga ändamålet att för ett afsevärdt antal af de lägst aflönade statstjänstemännen inom samhället bereda nya och tidsenligt inredda bostäder. Denna synpunkt har också beaktats i de andra städer, där kassan låtit uppföra dylika boställshus och hafva de kommunala myndigheterna med hänsyn därtill ställt sig synnerligen välvilliga vid försäljningen af för ändamålet erforderliga tomter. Exempelvis kan nämnas att i Malmö, där ett boställshus uppfördes åren 1906 och 1907, var priset 10 kronor per kv.-meter samt att i Upsala, där ett hus uppfördes åren 1904 och 1905, priset var 55 öre per kvadratfot och voro tomterna i båda fallen synnerligen välbelägna i förhållande till resp. järnvägsstationer.

För den händelse Herrar Stadsfullmäktige antaga det af Direktionen nu gjorda anbud, är Direktionen beredd att ofördröjligen gå i författning om arbetets utförande, hvarigenom tillfälle för arbetsförtjänst kommer att beredas åtskilliga personer inom samhället, en omständighet, som under nu varande tryckta konjunkturer icke torde vara utan betydelse.

Stockholm den 28 November 1908.

På Direktionens vägnar:

VIKTOR KLEMMING.

L. H. Gyllenhsal.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 8 December 1908.

§ 2.

Uppå remiss hade Drätselkammaren att afgifva yttrande öfver en af Direktionen för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning hos Herrar Stadsfullmäktige gjord framställning, att, som fråga uppstått att för änke- och pupillkassans räkning låta i Karlstad uppföra ett boställshus för järnvägspersonal af lägre grad, Stadsfullmäktige måtte för nämnda ändamål till änke- och pupillkassan upplåta ett å vid framställningen fogad karta med röda begränsningslinier utmärkt område om 2,283,96 kvadratmeter af staden tillhöriga tomten N:o 124 a i kvarteret Viken här i staden för ett pris af 10 Kronor för kvadratmeter.

Vid öfvervägande af denna fråga fann Drätselkammaren visserligen det erbjudna priset vara lägre än hvad för jämförlig mark förut betalts, men ansåge

Kammaren likväl flere omständigheter tala för att det gjorda anbudet af Herrar Fullmäktige antages.

Förutom de allmänna synpunkter, som af Direktionen i detta afseende framhållits och hvilka jämväl af Drätselkammaren uppmärksammades, skulle nämligen genom uppförandet af ifrågavarande byggnad stadens behof af bostäder för arbetare blifva bättre tillgodosedt och i följd af den sålunda ökade tillgången på dylika bostäder, hyresprisen för desamma ställa sig lägre. Härtill komme äfven, att den ifrågasatta fastigheten skulle komma att tillföra staden ett nytt skatteobjekt, något som under nuvarande ekonomiska förhållanden vore af betydelse.

Drätselkammaren beslöt fördenskull hemställa, att det gjorda anbudet måtte af Herrar Fullmäktige antagas samt att Drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att verkställa försäljningen ifråga.

Som ofvan.

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 26 December 1908.

§ 112.

Uppå remiss hade Drätselkammaren yttrat sig i anledning af en från Direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning till Herrar Stadsfullmäktige ingifven ansökan att få inköpa för bebyggande ett jordområde i kvarteret Viken här i staden samt dervid tillstyrkt bifall till ansökningen. Jemväl Beredningsutskottet, som äfven hade att i frågan sig yttra, ville förorda den ifrågasatta försäljningen dock under förutsättning att upplåtelsen icke omöjliggjorde kvarterets lämpliga indelning i tomter, hvadan Drätselkammaren först efter fastställd tomtindelning torde få utfärda köpehandlingar å området i fråga.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1909

76. Magistratens generalförslag till utgifter och inkomster för staden nästa år.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Magistraten får härmed till vederbörlig pröfning öfverlämna upprättadt inkomst- och utgiftsförslag för staden för år 1909 och därvid bifoga de af Drätselkammaren och öfriga delegationer hit ingifna specialförslag, med ledning af hvilka generalförslaget uppgjorts.

Med afseende å de särskilda specialförslagen uppmärksammas följande.

Drätselkammarens förslag.

I sin beräkning af inkomster och utgifter för innevarande års sista kvartal kommer Drätselkammaren till en brist vid årets slut af Kr. 131,580: 57 att genom tillfällig upplåning fyllas.

Anledningen till denna brist är bland annat, att af kommunalut-

skylder influtit mindre än beräknadt	25,000: —
att tomtförsäljningar likaledes inbringat mindre än afsedt	45,500: —
att under året beslutits utgift för nytt omformareaggregat till elektricitetsverket, hvaraf uttagits	15,000: —
att expropriationsersättning utgifvits utöfver anvisadt belopp	10,000: —
att gasverket hvarken för 1907 eller 1908 lämnat till Drätselkammarens disposition de i stat beräknade vinsterna 23,457: 05 + 21,624: 36	45,081: 41
utan i stället för 1907 uttagit af Drätselkammaren därutöfver	18,408: 41
samt att af elektricitetsverket icke finge i år påräknas någon vinst till Drätselkammarens disposition, ehuru i staten till detta ändamål beräknats	8,460: 78
	<hr/>
	Kr. 167,450: 60

Om än en stor del af gasverkets utgifter utöfver stat under år 1907 redan förut äro inräknade i det belopp af Kr. 146,000: —, som i fjol påvisades vara öfver stat utgifna, torde det öfriga dock räcka till bristens förklaring.

Emot beräkningen har Magistraten ingen annan erinran att göra, än att för Sannaegendomens expropriation utgifna Kr. 12,789: 03 utöfver beräknade Kr. 100,000: — på grund af Kungl. Brevet den 26 April 1907 bort bestridas med obligationslånet, hvarå ännu finnas odisponerade Kr. 45,000: —, uppförda på förteckningen öfver Drätselkammarens fonder. Magistraten föreslår därför, att denna fond minskas med berörda Kr. 12,789: 03, hvilka sålunda komma att frändragas och minska Drätselkammarens beräknade brist.

Brandkårens manskap och hästar anses skola utföra stadsarbete för 4,500 kr. årligen, hvaraf på detta års sista kvartal skulle belöpa Kr. 1,125: —. Beloppet är ej upptaget i Drätselkammarens beräkning, men synes böra upptagas och sålunda minska bristen.

Med dessa två frånräkningar skulle bristen att genom tillfällig upplåning fylla vid detta års slut bli Kr. 117,666: 54 i stället för Kr. 131,580: 57.

På Drätselkammarens förslag till inkomst- och utgiftsstat för 1909 inverkar detta i enahanda riktning: "återbetalning af under 1908 upptaget tillfälligt lån" minskas från 683,000 kronor till Kr. 669,085: 97 och den slulliga bristen jämväl med motsvarande belopp Kr. 13,914: 03.

Äfvenledes torde den förändring kunna ske i Drätselkammarens stat, att som inkomst upptagas Kr. 720: —, utgörande hamnens ersättning till stadskassan för särskild polisbevakning vid hamnen, hvilken bevakning från nästa års början skall fullgöras med den vanliga polisen: beloppet är i Hamnstyrelsens förslag till stat uppfördt såsom utgift. Med dessa Kr. 720: — minskas bristen ytterligare.

Däremot synes del belopp af 15,000: — kr., som Drätselkammaren bland sina utgifter uppfört till afkortning af utskylder, vara alldeles för litet. Det har visat sig i år, att därför likaledes afsatta 15,000 kr. öfverskridits med Kr. 25,000: —, och nödgas Magistraten därför föreslå en höjning af denna post i nästa års stat till Kr. 25,000: —.

Emot förslaget till stat i öfrigt har Magistraten ingen erinran. Med iakttagande af de förändringar Magistraten föreslagit kommer det att sluta med en brist af Kr. 1,138,177: 75, hvaraf Drätselkammaren föreslår till upplåning Kr. 793,351: 43, nämligen för

byggnader vid Klaraborg	300,000: —
skolhusbyggnad å Herrhagen	80,000: --
saluhallen	141,000: —
brandstationen	84,500: —
gasledning i Åttkants- m. fl. gator	11,800: —
vatten- och afloppsledningar i Kungs- m. fl. gator	11,000: —
vatten- och afloppsledningar i Viken	<u>37,270: —</u>
	48,270: —

utvidgning af elektriska kabelnätet och elektrisk ström		
till Hagaborg	32,500: —	
reservmaskiner till elektricitetsverket	35,000: —	
nytt omformareaggregat till d:o	16,000: —	83,500: —
uppreprensning af pråmkanalen	12,000: —	
terassering af hamnplanet.	10,000: —	
täckande af bristen i hamnens stat för 1908	22,281: 43	44,281: 43
		<u>Kr. 793,351: 43</u>

Magistraten tillstyrker, att detta belopp upplånas.

Återstår en brist att annorledes täcka af Kr. 344,826: 32.

Härtill borde i första hand kunna påräknas:

gasverkets kalkylerade vinst	15,669: 68
elektricitetsverkets vinst.	12,725: 91
varmbadhusets vinst.	1,800: —
äfvensom tolagsersättningsmedel, hvilka senare Magistraten föreslår må, så långt de räcka, användas till gäldande af annuiteter å stadens fonderade lån	29,375: —
	<u>Kr. 59,570: 59</u>

Efter dessa afdrag blir sålunda det belopp Drätselkammaren nästa år behöfver och som bör genom uttaxering fyllas Kr. 285,255: 73.

Detta är blott Kr. 12,413: 08 mera än föregående år.

Lånebehovet har däremot ökats från Kr. 618,800: — förra året med Kr. 174,551: 43.

Största delen af denna ökning faller dock på beslut fattade under 1907 nämligen:

vatten- och afloppsledningar i Viken.	37,270: —
reservmaskiner till elektricitetsverket	35,000: —
täckande af bristen i hamnens stat	22,281: 43
hvertill kan läggas den visserligen först i år beslutade, men af föregående års beslut nödvändiggjorda ökningen af anslaget till byggnader vid Klaraborg	64,000: —
	<u>Kr. 158,551: 43</u>

så att det ökade skuldbehof, som man kan lägga innevarande år till last, utgör allenast Kr. 16,000: — till omformareaggregat vid elektricitetsverket.

Det bör rättvisligen erkännas, att detta ådagalägger en prövad försiktighet vid utgifters beslutande under år 1908.

Hamnstyrelsens förslag

slutar med en brist af Kr. 27,634: 32 och föranleder icke till vidare erinran från Magistratens sida, än att bristen rätteligen skall vara Kr. 27,434: 32, emedan genom felsummering i sista utgiftskolumnen summan af utgifter upptagits 200 kronor för högt.

Med tillämpning af den principen, att hamnen bör bära sina egna utgifter, återstår endast att låna upp medel till betäckande af bristen och därför debitera hamnen.

Drätselkammaren har under sin förvaltning en fond, kallad "hamnens förskottsmedel" och uppgående till Kr. 23,229: 44. Fonden är bildad på det sätt, att, sedan till hamnens behof medel uttaxerats och utlånats till hamnen, hamnkassan återbetalat dessa medel, som därefter enligt Stadsfullmäktiges beslut fonderats för att vid tillfälle användas till något för hamnen erforderligt ändamål.

Magistraten ber nu att få hemställa, att till betäckande af bristen i hamnens stat för år 1909 i första rummet berörda fond lämnas hamnen såsom räntefritt lån och att återstoden af bristen Kr. 4,204: 88 af Drätselkammaren upplånas och ställas till hamnstyrelsens förfogande.

Fattigvårdsstyrelsens förslag

visar en brist af Kr. 87,312: — mot Kr. 82,412: — för innevarande år och föranleda ej till särskild erinran från Magistratens sida.

Brandstyrelsens förslag.

Bristen enligt detta förslag är Kr. 29,700: — mot Kr. 37,173: — för innevarande år.

Minskningen är föranledd af den ändrade organisationen och kårens inflyttning i egen brandstation.

Det arbete, som räknas skola utföras af brandkårens manskap och hästar är upptaget såsom inkomst å Drätselkammarens stat.

Gasverkets förslag

slutar med en vinst af Kr. 15,669: 68.

Bland utgifterna finnas upptagna anskaffning och montering af en tryckregulator 1,000 kronor och nedläggning af gasledning i Rosenbads- och Orrholmsgatorna 3,500 kronor, tillhopa 4,500 kronor, som Magistraten föreslår till upplåning.

Magistraten har, enligt hvad ofvan synes, räknat gasverkets vinst till godo Drätselkammaren i 1909 års stat. Detta kan synas oriktigt, då det visat sig, att Drätselkammaren hvarken för 1907 eller 1908 (— för att icke gå längre tillbaka i tiden —) kunnat af gasverket utfå ens någon del af den för dessa år beräknade vinsten. Men det är påtagligt, att härutinnan måste ske någon förändring.

Det kan omöjligen få passera, att gasverket i inkomst- och utgiftsförslagen är efter år uppför ett "öfverskott alt af Herrar Stadsfullmäktige disponeras" och att detta aldrig kommer staden till godo i den form, att det kan af Herrar Stadsfullmäktige disponeras.

Vid årets slut befinnes den uppkomna affärsvinsten redan vara af gasverkets styrelse disponerad och Drätselkammaren får intet af det till stadens allmänna utgifter beräknade. Så var det i fjol, så räknas det blifva i år. Men det synes Magistraten, att det icke bör få bli så äfven nästa år. Man bör ha rätt att nu fordra, att vederbörande under nästa år göra allt för att så ställa gasverkets utgifter, att resultatet blir något så när motsvarande det kalkylerade.

Skulle det verkligen befinnas, att gasverket är en så usel affär, att densamma icke förmår lämna staden något bidrag till dess utgifter, då böra hädanefter inkomst- och utgiftsförslagen uppgöras så, att de utvisa detta. Men det är allt för hårdt att tänka sig, att en dylik monopoliserad affär med ett högt gaspris icke skall kunna här i staden drifvas med vinst.

Tillsvidare och intill dess full utredning härutinnan kunnat vinnas, anser Magistraten sig sålunda böra upptaga gasverkets vinst till Herrar Stadsfullmäktiges disposition.

Magistraten gör i öfrigt ingen erinran mot förslaget.

För

Vattenverket

är beräknadt ett anslag af Kr. 8,600: — till anläggning af vatten- och afloppsledningar i Västra Strandgatan. Om anslaget beviljas, torde medlen därtill böra upplånas.

Härutöfver upptager förslaget, hvaremot Magistraten icke har någon erinran att göra, en brist af Kr. 21,590: 13 mot Kr. 18,323: 57 i år.

Elektricitetsverkets stat

ger icke anledning till annan erinran än, som gjorts för gasverket, nämligen att det beräknade "öfverskottet att af Herrar Stadsfullmäktige disponeras" Kr. 12,725: 91, verkligen får af Herrar Stadsfullmäktige disponeras, såsom här ofvan skett,

där det förts Drätselkammaren till godo, och att beloppet äfven må till Drätselkammaren ingå.

Emot nedannämnda inkomst- och utgiftsförslag har Magistraten ingen anmärkning att göra, nämligen

Hälsovårdsnämndens

slutande med en brist af Kr. 16,600: — mot Kr. 15,890: — i år.

Trädgårdsstyrelsens

som utvisar en brist af Kr. 3,345: — mot Kr. 2,800: — i år.

Elementarläroverkets för flickor,

som, med beräkning af stadens ordinarie anslag Kr. 4,500: —, redan upptaget bland Drätselkammarens utgifter, går jämnt ihop.

Tekniska Afton- och Söndagsskolans,

som likaledes beräknas gå jämnt ihop, med upptagande af 3,000 kronor anslag från staden, redan infördt bland Drätselkammarens utgifter.

Arbetsförmedlingsanstaltens,

med en brist af Kr. 3,300: — mot Kr. 3:500: — i år.

Varmbadhusets,

som upptar en vinst af Kr. 1,800: — hvilken räknats Drätselkammaren till godo.

Styrelsen för Mariebergsskogen

har icke uppgjort något egentligt inkomst- och utgiftsförslag, utan begärt ett anslag för nästa år af Kr. 300: —.

För Magistratens oförutsedda utgifter i polisärenden

upplages som vanligt ett förslagsanslag af Kr. 300: —.

För Herrar Stadsfullmäktiges oförutsedda utgifter

föreslår Magistraten ett anslag af Kr. 12,200: —.

I enlighet härmed har Magistraten uppgjort följande

Generalförslag

öfver

Inkomster och utgifter för Karlstads stad

under år 1909.

Inkomster:

1.o) Möjlig behållning från 1908 hos

Drätselkammaren	5,000: —	
Hamnstyrelsen	500: —	
Fattigvårdsstyrelsen	100: —	
Gasverket	17,500: —	
Vattenverket	2,800: —	
Elektricitetsverket	8,500: —	
Häsovårdsnämnden	50: —	
Trädgårdsstyrelsen	50: =	
Arbetsförmedlingsanstalten	100: —	
	<hr/>	34,600: —

2 o) För kommande behof beviljade anslag, som förfalla till uppbörd år 1909.

Drätselkammaren	18,657: 66	
Hamnstyrelsen	4,425: 01	
Fattigvårdsstyrelsen	150: —	
Gasverket	23,040: —	
Vattenverket	1,850: —	
Elektricitetsverket	10,000: —	
Trädgårdsstyrelsen	2,000: —	
Elementarläroverket för flickor	4,500: —	
Tekniska Afton- och Söndagsskolan	3,000: —	
Arbetsförmedlingsanstalten	246: 33	
	<hr/>	67,869: —

3:o) Inkomster, som på annan grund beräknas komma staden till godo år 1909.

Drätselkammaren	410,704:	02	
D:o tolagsersättning	29,375:	—	
Hamnstyrelsen	65,389:	20	
Fattigvårdsstyrelsen	4,500:	—	
Gasverket	79,500:	—	
Vattenverket	52,500:	—	
Elektricitetsverket	96,825:	—	
Hälsovårdsnämnden	710:	—	
Trädgårdsstyrelsen	1,710:	—	
Elementarläroverket för flickor	26,800:	—	
Tekniska Afton- och Söndagsskolan	2,450:	—	
Arbetsförmedlingsanstalten	300:	—	
Varmbadhuset	13,850:	—	784,613: 22

4:o) Hvad som ytterligare erfordras år 1909.

Drätselkammaren	1,138,177:	75	
hvarifrån afgå:			
tolagsersättning ..	29,375:	—	
gasverkets vinst .	15,669:	68	
elektricitetsverkets			
vinst	12,725:	91	
varmbadhusets			
vinst	1,800:	—	59,570: 59
			1,078,607: 16
Hamnstyrelsen	27,434:	32	
Fattigvårdsstyrelsen	87,312:	—	
Brandstyrelsen	29,700:	—	
Gasverket	4,500:	—	
Vattenverket	30,190:	13	
Hälsovårdsnämnden	16,600:	—	
Trädgårdsstyrelsen	3,345:	—	
Arbetsförmedlingsanstalten	3,300:	—	
Styrelsen för Mariebergsskogen	300:	—	
Magistratens anslag till oförutsedda utgifter i polisärenden	300:	—	
Herrar Stadsfullmäktiges oförutsedda utgifter	12,200:	—	1,293,788: 61
			<u>Kronor 2,180,870: 83</u>

Utgifter:

1:o) Skulder, som förfalla till betalning år 1909.

Drätselkammaren	1,206,902: 06	
Hamnstyrelsen	43,272: 73	
Gasverket	14,087: 82	
Vattenverket	42,640: 13	
Elektricitetsverket	20,826: 59	
		<u>1,327,729: 33</u>

2:o) Redan beslutade afgifter för 1909:

Drätselkammaren	231,409: 11	
Hamnstyrelsen	37,240: 80	
Fattigvårdsstyrelsen	9,962: —	
Brandstyrelsen	27,000: —	
Gasverket	76,482: 50	
Vattenverket	34,100: —	
Elektricitetsverket	76,822: 50	
Hälsovårdsnämnden	14,890: 40	
Trädgårdsstyrelsen	7,105: —	
Elementarläroverket för flickor	30,562: —	
Tekniska Afton- och Söndagsskolan	4,850: —	
Arbetsförmedlingsanstalten	3,946: 33	
		<u>554,370: 64</u>

3:o) Utgifter, som ytterligare påkallas under 1909:

Drätselkammaren	124,228: 26	
Hamnstyrelsen	16,235: —	
Fattigvårdsstyrelsen	78,600: —	
Brandstyrelsen	2,100: —	
Gasverket	16,300: —	
Vattenverket	8,600: —	
Elektricitetsverket	3,950: —	
Hälsovårdsnämnden	1,795: —	
Elementarläroverket för flickor	738: —	
Styrelsen för Mariebergsskogen	300: —	
Tekniska Afton- och Söndagsskolan	600: —	
Varmbadhuset	11,250: —	
		<u>264,696: 26</u>

4:o) Förslagsanslag att användas till diverse utgifter och oförutsedda behof: -

Drätselkammaren	10,000: —
Hamnstyrelsen	1,000: —
Fattigvårdsstyrelsen	3,500: —

Brandstyrelsen	600: —	
Gasverket	2,000: —	
Vattenverket	2,000: —	
Elektricitetsverket	1,000: —	
Hälsövärdsnämnden	674: 60	
Varmbadhuset	800: —	
Magistratens anslag till oförutsedda utgifter i polisärenden	300: —	
Herrar Stadsfullmäktiges oförutsedda utgifter	12,200: —	34,074: 60
		<hr/>
	Kronor	2,180,870: 83

För täckande af den brist af Kr. 1,293,788: 61, som staten sålunda utvisar, är redan föreslagen upplåning

dels af å Drätselkammarens stat upptagna	793,351: 43
dels för hamnens behof	27,434: 32
dels för gasverkets behof	4,500: —
dels för vattenverkets behof	8,600: —
	<hr/>
	Kronor 833,885: 75

hvaraf, enligt hvad ofvan föreslagits, fås som lån af «hamnens förskottsmedel» .....

	23,229: 44
Och resten af Drätselkammaren upplånas med	810,656: 31

Stadens hela lånebehof är sålunda under året ökad från Kr. 713,351: 43 till Kr. 810,656: 31 eller med Kr. 97,304: 88 eller, om tilläggsanslaget till byggnader vid Klaraborg Kr. 64,000: — frånräknas och anses tillhöra ett föregående år, med Kr. 33,304: 88.

När från bristen	1,293,788: 61
det upplånta fråndrages	833,885: 75
	<hr/>

Återstå sålunda Kronor 459,902: 86

att anskaffa genom uttaxerering.

Härtill finnes i främsta rummet att tillgå den uttaxering, som enligt den af Kungl. Maj:t den 24 Maj 1877 fastställda öfverenskommelse angående kommunalutskylders utgörande här i staden utgår med bestämda belopp.

Därvid får till en början Magistraten hemställa, att, med undantag af statens järnvägsbyggnader, statens öfriga fastigheter, hvilka, fria från bevillning endast äro skyldiga deltaga i kostnaderna för stadens eldsläckningsväsende, måtte påföras afgift till det belopp, som vid hela denna kostnads fördelning efter taxeringsvärdet å all så väl bevillningspliktig som bevillningsfri fastighet utom jordbruksfastighet, å ifrågavarande statens fastigheter finnas belöpa, äfvensom att kostnaderna för eldsläckningsväsendet beräknas sålunda:

Reparationer och brandstodsafgift för spruthusen, kostnad för brand-syner m. m.	200: —
--	--------

Kostnader enligt brandstyrelsens stat.....	29,700: —
Skorstensfejarens aflöning.....	11,750: —
Hyresvärdet motsvarande fem procents ränta å kostnaden för nya brandstationen, beräknad till Kr. 149,500: —	7,475: —
	<u>Kronor 49,125: —</u>
med afdrag af värdet af det stadsarbete brandkårens manskap och hästar beräknas utföra.....	4,500: —
	<u>Kronor 44,625: —</u>

Enligt ofvan åberopade öfverenskommelse skulle sålunda följande uttaxering finnas att tillgå, nämligen:

a) Afgift för mantalsskrifna personer, hvilken innevarande år debiterats med	15,777: 50
b) Grundskatt af bevillningsfri fast egendom, ej tillhörig staten och med undantag af lasaretsfastigheten, med ett taxeringsvärde af Kr. 2,412,500: — efter 2 kr. per 1,000 kr. af taxeringsvärdet.....	4,825: —
c) Grundskatt för bevillningspliktig jordbruksfastighet med taxeringsvärde af Kr. 1,139,000: — efter Kr. 4: 50 per 1,000 kronor af taxeringsvärdet	5,125: 50
d) Grundskatt för annan bevillningspliktig fastighet med taxeringsvärde af Kr. 28,671,500: — efter Kr. 2: 25 per 1,000 kr. af taxeringsvärdet	64,510: 87
e) Statens fastigheters med taxeringsvärde af Kr. 585,500: — andel i kostnaderna för brandväsendet Kr. 44,625: —, fördelade å all fastighet utom jord, med ett taxeringsvärde af Kr. 32,414,900: —	806: 05
	<u>Kronor 91,044: 92</u>
Då från den del af bristen, hvarför uttaxering skall ske	459,902: 86
drages ofvanstående belopp	<u>91,044: 92</u>
	Återstå Kronor 368,857: 94

att uttaxera enligt allmänna bevillningen till staten (motsvarande summa för i år var Kr. 343,986.)

Summan af förenämnda bevillning enligt årets taxeringslängder utgör Kr. 39,956: 31, men då detta endast utgör halfva den vanliga bevillningen, är i Kungl. Förordningen den 13 September 1907 bestämdt, att utskyld, som erlægges i förhållande till bevillning, skall utgöras, såsom om bevillningen utginge med det vanliga beloppet. Man har sålunda, med fördubbling för hvarje skattskyldig af den efter årets taxering påförda bevillning, att räkna med en sammanlagd

bevillningssumma af Kr. 79,912: 62; och föreslår Magistraten för den skull till täckande af bristen i staten en uttaxering af Kr. 4,616 för hvarje sålunda beräknad krona bevillning af fast egendom och af inkomst.

Utgifterna för kyrka, skola och barnavårdsnämnd hafva stigit från Kr. 151,357: 87 i år till Kr. 190,543: 69 för nästa år, hvilket för dem gör en uttaxering af Kr. 2,334 per hvarje dylik bevillningskrona. Debiteringen häraf torde ske gemensamt med kommunens uttaxering, på sätt förut skett.

Uppbörden torde som förut höra fördelas på tre uppbördsstämmor.

För i år var uttaxeringen per bevillningskrona för kommunens behof Kr. 3,994 och för kyrkostämmans behof Kr. 1,756.

För kyrkostämmans utgifter är ökningen för nästa år sålunda närmare 63 öre och för kommunens utgifter något öfver 62 öre.

Anledningen till den betydande stegringen af uttaxeringen, sammanlagdt 1 krona 25 öre, är att söka dels i de ökade utgifterna, för kommunen särskildt föranledda af, att innevarande år lämnat en så afsevärd brist, dels i bevillningssummans nedgång från Kr. 86,226: 78 i fjol till Kr. 79,912: 62 i år.

Karlstads rådhus den 23 November 1908.

På Magistratens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Karlstad den 3 november 1908.

§ 1.

Sedan Herrar Ordföranden och vice Ordföranden genomgått och granskat af Stadskamereraren uppgjort förslag till utgifts- och inkomststat för Kammaren för nästa år, så tog nu Kammaren detta förslag under ompröfning samt beslöt godkänna detsamma; och skulle förslaget, som slutade å en brist af 349,460 kronor 35 öre att genom uttaxering eller annorledes fyllas, med tillhörande handlingar till Magistraten öfverlämnas.

Till Drätselkammaren från kyrkostämman inkommen utgifts- och inkomststat för kyrkan, skolan samt barnvårdsnämnden skulle samtidigt jämväl till Magistraten öfverlämnas.

Som ofvan

In fidem:

IVAN FR. REGNER.

Beräknade inkomster och utgifter

för

Oktober, November och December månader år 1908.

Inkomster:

Kassabehållning den 1 oktober.....		855: 85
I Värmlands Enskilda Bank innestående å		
kapitalräkning	77,569: 62	
depositionsräkning	110,000: —	
sparkasseräkning	1,112: 48	
giroräkning	26,700: —	215,382: 10
I Hertzöga innestående köpeskilling mot inteckning		10,000: —
Tolagsmedel för 3:dje kvartalet	8,352: 27	
D:o » 4:de »	10,715: 60	19,067: 87
Torgplatsafgifter	100: —	
Hyror och arrenden	6,002: —	
Tullfrihetsersättning	132: 66	
Leverans af uppbördsmannen för presterskapets af- löning	350: —	
Resterande kommunalutskylder	18,000: —	
Bränvinsmedel	75: —	
Kommunalutskylder vid 3:dje stämman	146,812: 25	
Ränta å depositions- och löpande räkning	5,500: —	
D:o » giroräkning	300: —	
D:o » obligationer	99: —	
Vexelposter	500: —	
Hamnstyrelsen	11,780: 89	
Skolrådet: annuitet m. m.	20,702: 95	210,354: 75
Förskotter		4,775: —
Jämlikt Herrar Stadsfullmäktiges beslut den 30 de- cember 1907 äger Drätselkammaren upptaga lån till belopp af	713,351: 43	

Häriifrån afgår hvad som af beviljade anslag be-			
räknats icke komma att under innevarande år			
utbetalas nämligen:			
Till utvidgning vid Klaraborg.....	103,332: —		
» Spårvägskommittén	1,000: —		
» uppförande af saluhallen.....	57,600: —	<u>161,932: —</u>	551,419: 43
Brist alltså.....			131,580: 57
Förenämnda brist har uppkommit dels därigenom,			
att vid beräkningen af ingående behållningen			
till 1908 kalkylerats att utfå vinst af gasver-			
ket för 1907 med			
	23,457: 05		
då däremot i verkligheten ingen vinst			
bekommit utan Drätselkamma-			
ren fått tillsläppa ytterligare....			
	<u>18,408: 41</u>	41,865: 46	
hvarmed sålunda ställningen vid 1908			
års början var försämrad gent			
emot det beräknade,			
<i>dels</i> till följd däraf att uti 1908 års			
stat uppförda vinstmedel af gas-			
verket			
	21,624: 36		
D:o af elektricitetsverket			
	<u>8,460: 78</u>	30,085: 14	
icke till någon del beräknas kunna in-			
levereras till stadskassan,			
<i>dels</i> genom utgifter, som Drätselkamma-			
ren under året haft och beräk-			
nas komma att bestrida för, bland			
annat, till anskaffning af ett nytt			
omformareaggregat vid elektrici-			
tetsverket			
	15,000: —		
expropriationsersättningar utöfver redan			
anvisade			
	<u>10,000: —</u>	25,000: —	
<i>dels</i> ock därigenom att i staten beräk-			
nade inkomster ej influtit, nämligen:			
Af köpeskillingen för tomter			
	45,500: —		
» uttaxerade medel			
	<u>25,000: —</u>	70,500: —	
		<u>Kronor</u>	167,450: 60
Det öfverskjutande beloppet motväges af besparade			
räntor m. m.			
		<u>Kronor</u>	1,143,435: 57

Utgifter:

Aflöningar till stadens ämbets- och tjänstemän samt betjante	31,808: 95	
Pensioner	1,012: 50	
Ersättning till stadsbyggmästaren för ritmaterial ..	100: —	
Olycksfallspremier för poliskåren	288: —	
Städning i rådhuset samt stadsfogde- och poliskon- toret sept.—dec.	340: —	33,549: 45
Återbetalning af tillfälliga lån i Värmlands Enskilda Bank å löpande räkning därstädes	180,000: —	
Den 31 dec. 1908 därå upplupen ränta	3,820: —	183,820: —
Amortering och 1/2 års ränta å 1888 års lån	4,780: —	
D:o » ränta å 1902 års lån	60,281: 15	
D:o » » till Stadshypoteket	580: 57	65,641: 72
Ränta å nedan nämnda fonder:		
Setterbergska fonden	521: 66	
Fahlgrenska »	500: —	
Lagerlöfska »	2,500: —	
Eneströmska »	1,150: —	
Föreningsdagens stipendiefond	109: 44	
Göthbergska fonden	1,500: —	
Mæchels gåfva	104: 34	
L. Clarholms fond	396: 66	6,782: 10
Skuld till diverse fonder och reserverade medel		471,468: 88
Outtagna anslag till:		
Gasverket	2,200: —	
Elektricitetsverket	12,450: —	
Vattenverket	10,550: —	
Fattigvårdsstyrelsen	6,992: —	
D:o för renhållning	2,700: —	
Trädgårdsstyrelsen	2,700: —	
Hälsovårdsnämnden	4,265: —	
Brandkåren	9,473: —	
Skolrådet	3,380: 15	
Kyrkorådet	6,117: 72	
Gaturegleringsfonden	20,492: 63	
Väg- och brounderhåll	2,106: 95	
Underhåll af byggnader	2,036: 96	
Fångars vård och underhåll	158: 90	
Bränsle och lyse	2,000: —	
Fraktkostnader för tobak	1,282: 74	
Skrifmaterialier m. m.	315: 94	

Trycksaker	600: —	89,821: 99
Värmlands Fornminnesförening	250: —	
Herrbadhuset	200: —	
Mjölkdroppen	1,000: —	1,450: --
Kabinetttet	100: —	
Klapphuset	100: —	
Stallet	2,129: 56	
Nykterhetssakens främjande	5,767: 64	
Arbetsförmedlingsanstalten	1,080: —	
Diverse omkostnader	1,010: 81	
Oförutsedda utgifter	6,334: 06	
Förskotter till presterskapet	1,341: —	
Magistraten för vaxelprotester	2,107: 67	19,970: 74
Brandstationen	10,517: 47	
Saluhallen	27,450: —	
Klaraborg	65,000: —	
Varmbadhuset	42,519: 11	
Hemmet för tuberkelsjuka	805: 08	
Byggnadsnämnden för tekniska arbeten angående ändringar i tomtindelningen	600: —	
Studium af bostadsinspektion	250: —	
Järnvägsundersökning Karlstad—Gillberga	300: —	
Stadsfullmäktige till extra anslag	5,700: —	153,141: 66
Ersättningar för exproprierad mark i Sanna	110,000: —	
Ersättningar till expropriationsnämnden	2,789: 03	112,789: 03
Behållning till 1909:		
Beräknadt öfverskott å anslaget till gatuarbeten innevarande år ..	5,000: —	
	<u>Kronor</u>	<u>1,143,435: 57</u>

Karlstads Stadskamrerarekontor den 27 Oktober 1908.

G. ENANDER.

Förslag till Inkomst- och Utgiftsstat

för

Karlstads Drätselkammare år 1909.

Inkomster:

1:o) Behållning från 1908:

Beräknadt öfverskott å 1908 års anslag till gatuarbeten ..... 5,000: —

2) För kommunala behof beviljade anslag som förfalla till uppbörd nästa år:

Stadens andel uti afgifterna för detaljhandel med bränvin	950: —	
Stadens andel af hamnens och kanalens inkomster 20 % af bruttoinkomst	12,000: —	
Tullfrihetsersättning	132: 66	
Arrende för stadens laxtiske	1,225: —	
» » » lakfiske	150: —	
Torgplatsafgifter	100: —	
Bötesandelar	100: —	
Hundskatt	2,000: —	
Vexelprotester	2,000: —	18,657: 66

3:o) Inkomster som på annan grund beräknas böra under nästa år komma staden till godo:

Arrende för åtskilliga staden tillhöriga lägenheter	9,645: 30	
Arrende för magasins- och andra platser	132: —	
Hyror af åtskilliga staden tillhöriga hus	31,876: 50	
Hyra af flickskolan	4,500: —	46,153: 80
Ränta å medel i bankinrättning	8,500: —	
D:o » obligationer m. m.	2,200: —	10,700: —
5 % af de till hamnstyrelsen ingående platshyror		100: —

Hamnen och kanalen:

1 års ränta och amortering å fonderad skuld 690,000 kronor (1907 års lån)	37,496: 77	
1 års ränta å förskott af drätselverket kr. 96,265: 99 å 6 %/o	<u>5,775: 96</u>	43,272: 73

Gasverket:

1 års ränta och amortering å fonderad skuld kr. 155,000 (1907 års lån)	8,423: 19	
1 års ränta å förskott af drätselverket kr. 94,410: 54 å 6 %/o	5,664: 63	
bidrag till stadsbokhållarens aflöning .	<u>1,200: —</u>	15,287: 82

Vattenverket:

1 års ränta och amortering å 1888 års lån	6,316: 25	
1 » » » » å äldre förskott	3,070: 97	
1 » » » » å fonderad skuld kr. 453,000 (1907 års lån)	24,617: 45	
1 års ränta å förskott af drätselverket kr. 143,924: 35 å 6 %/o	8,635: 46	
bidrag till stadsbokhållarens aflöning .	<u>300: —</u>	42,940: 13

Elektricitetsverket:

1 års ränta och amortering å fonderad skuld kr. 283,500 (1907 års lån)	15,406: 28	
1 års ränta å förskott af drätselverket kr. 90,338: 51 å 6 %/o	5,420: 31	
bidrag till stadsbokhållarens aflöning .	<u>750: —</u>	21,576: 59

Skolrådet:

1 års ränta och amortering å fonderad skuld 300,000 kr. (1907 års lån)	16,302: 95	
1 års ränta å förskottade 80,000 kr. å 6 %/o	<u>4,800: —</u>	21,102: 95
Vinst af Karlstads bränvinsförsäljningsbolag	116,000: —	
Inkomst af fruntimmersbadhuset	150: —	
D:o » kabinettet	200: —	
Resterande kommunalutskylder	15,500: —	
Inkomst af tomtförsäljningar	30,000: —	
Af Karlstad—Munkfors Järnvägs-A.-B.	40,000: —	
Ersättning af staten för eventuel polishandräkning	<u>2,500: —</u>	405,484: 02
Minskning i utgifter för körslor, som verkställas af brandkåren ..		<u>4,500: —</u>

4:o) Hvad som ytterligare erfordras under år 1909:

Genom upplåning anskaffas för återbetaling af lån som upptagits för:		
Skolhusbyggnaden & Herrhagen.....	80,000: —	
Saluhallen.....	141,000: —	
Brandstationen.....	84,500: —	
Utvidgning och omändring vid Klara- borg.....	300,000: —	
Gasverket till ledningar i Åttkants- m. fl. gator.....	11,800: —	
Vattenverket till vatten- och afloppsledn. i Kungs- m. fl. gator	11,000: —	
Till d:o d:o i Viken.....	37,270: —	48,270 —
Elektricitetsverket för utvidgning af elek- triska kabelnätet samt för elektrisk ström till Hagaborg .	32,500: —	
för anskaffning af reservmaskiner m. m.	35,000: —	
för anskaffning af ytterligare ett omfor- mareaggregat m. m. .	16,000: —	83,500: —
Hamnstyrelsen för upprensning af prä- kanalen	12,000: —	
terassering af hamnplanen	10,000: —	
täckande af bristen i 1908		
års stat	22,281: 42	44,281: 43
Till uttaxering och annorledes upptages		793,351: 43
		349,460: 35
		<u>Kronor 1,576,453: 46</u>

Utgifter:

1:o) Räntor och afbetalningar å lån:

Annuitet å stadens fonderade lån år 1888	6,316: 25	
» » » » » » 1896	32,716: 27	
» » » » » » 1902	60,281: 15	
» » » » » » 1907	144,125: —	
» » » skuld till stadshypoteket	1,161: 14	244,599: 81
Ränta å Fahlgrenska fonden	1,000: —	
» » Eneströmska »	7,500: —	
» » Lagerlöfska »	5,000: —	
» » Mellqvistska » för slöjd	521: 66	
» » » » studier	521: 66	
» » diverse fonder	6,013: 50	20,556: 32

Återbetalning af det under år 1908 upptagna tillfälliga lån	683,000: --		
1 års ränta därpå å 6 %	40,980: --		
Aterbetalning af lån som under år 1909 komma att upptagas för fullbordandet af utvidgningsarbeten vid Klaraborg 103,332 + 64,000: —	167,332: —		
af saluhallen	57,600: —	224,932: —	
$\frac{1}{2}$ års ränta å 6 %		6,747: 96	1,220,816: 09

2:o) Utgifter, som redan äro beslutade:

Löner och arfvoden till stadens ämbets- och tjänstemän samt betjante:

Borgmästaren, lön 7,000, tjpgr 2,000 .	9,000: —
1:e Rådmanen » 2,500, » 1,200 .	3,700: —
2:e » » ålderstillägg	500: —
3:e » » 2,400, tjpgr 1,000 .	3,400: —
1:e Stadsläkaren, lön	4,000: —
2:e » »	2,000 —
Stadskamreraren, »	4,000: —
Stadsbokhållaren, »	3,000: —
Kronouppbörds-kassören, lön	3,000: —
Stadsfogden, lön 1,500, tjpgr 1,000 ..	2,500: —
Stadsbyggmästaren, lön 2,500, tjpgr 2,000, 2:a ålderstillägg $\frac{1}{2}$ 1909 å 166: 67	4,666: 67
Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets sekreterare	2,000: —
Drätselkammarens sekreterare	1,400: —
Skorstensfejaren, beräknad lön 10,750, ålderstillägg 1,000	11,750: —
Byggnadsnämndens sekreterare	400: —
T. f. vägmästaren	200: —
Järndragareåldermannen	50: —
Arbetsförmän: 1 å 2,100, 2 å 1,500 1 å 1,200	6,300: —
Drätselkammarens vaktmästare	400: —
Ersättning till stadsbyggmästaren för ritmaterialer	200: —
Exekutionsvaktmästarne	1,000: --
Revisionsarvoden	1,000: —
Ombud vid mantalsskrifningen	100: —
Arvode-för upprättande af uppbördsbok	300: —

Arvode för upprättande af stat. räk. sammandrag	100: —	64,966: 67
Stadsfiskalen, lön 1,500, tjpr 1,000 ..	2,500: —	
2:dre poliskomm., lön 1,500, tjpr 500, beklädnadsersättning 150	2,150: —	
1 öfverkonstapel, lön 1,575, tjpr 400, beklädnadsersättning 150	2,125: —	
1 öfverkonstapel, lön 1,450, tjpr 400, beklädnadsersättning 150	2,000: —	
1 öfverkonstapel, lön 1,325, tjpr 400, beklädnadsersättning 150	1,875: —	
1 detektivkonstapel, lön 1,300, tjpr 350, beklädnadsersättning 150 ..	1,800: —	
25 konstaplar, lön 24,375 tjpr 8,125	32,500: —	
Ålderstillägg till 12 konst. à 125	1,500: —	
Ålderstillägg till 1 konst... ..	156: 25	34,156: 25
2 st. distriktpoliser, arv. à 600	1,200: —	
5 extra konstaplar	5,250: —	
Beklädnad till 25 konstaplar à 150 ..	3,750: —	
D:o » 2 distriktpoliser 90 ..	180: —	
Semester- och vikariatsarvoden	1,400: —	
Olycksfallsförsäkringspremier	288: —	58,674: 25
Pensioner till:		
f. stadsbyggmäst. C. F. Andersson	2,000: —	
f. vaktmästaren Sven Andersson	150: —	
f. lykttändaren C. F. Zetterström	300: —	
f. stadsarbet. A. O:son Norberg .	300: —	
» Lars Nilsson	300: —	
f. borgmäst. A. Valdenströms enka	500: —	
f. syssloman John Erikssons »	300: —	3,850: —
Fångars vård och underhåll	200: —	
Skrifmaterialier, bokb.-arbet. och annonser	3,000: —	
Tryckning af stadsfullmäktiges handlingar	2,600: —	
Bränsle och lyse	2,800: —	
Utskylder	8,000: —	
Ersättning till Karlstads landsförsaml. för min- skad inkomst af kom. avgifter	2,590: 18	10,590: 18

Diverse omkostnader:

Brandförsäkringsavgifter	950: —	
Ersättning för skötsel af stadens ur ..	210: —	
Tidningsprenumeration	38: —	
Vattenförbrukning	443: —	
Årsavgift för 12 telefoner med 2 biledn.	650: —	
Städning i rådhuset samt stadsfogde- och polisvaktkontoret	1,020: —	
Inköp af »Tidskrift för Sveriges städer»	32: —	3,343: —
Renhållning af torg och allm. platser	2,970: —	2,970: —
Skötsel af afstjälpningsplatserna	500: —	500: —
Allmänna trädplanteringen	2,000: —	2,000: —
Allmänna lyshållningen		21,790: —

Anslag till:

Tekn. afton- och söndagsskolan	3,000: —	
Barnkrubban i staden	1,300: —	
D:o i östra stadsdelarne	1,000: —	
Föreläsning för arbetare	500: —	
Flickskolan	4,500: —	
Värmlands fornminnesförening	500: —	
Arbetsstugan	1,000: —	
Skollofskolonier	500: —	
Föreningen Mjölkdroppen	1,000: —	
Hyresersättning till rektor vid allmänna läroverket	1,400: —	14,700: —
Kostnaden för brandväsendet utöfver brandstyrel- sens förslag		200: —
Bidrag till registrerade sjukkassor		1,000: —
Ersättning till ledamöterna i taxeringsnämnden ...		1,000: —
Stallet: aflöning till en körkarl	900: —	
underhåll af en häst	450: —	1,350: —
Körning af snö på Vestra bron m. fl. ställen		500: —
Fraktkostnaden för tobak		3,800: —
Kostnader för kabinettet		600: —
» » klapphusets renhållning	300: —	
» » » pumpens drift	600: —	900: —
Olycksfallsersättningar		300: —
Hälsovårdsnämnden för utredning angående epidemi- sjukhus	1,000: —	1,000: —
Ersättning till Vattenverket för vatten till vatten- kastare samt isning af desamma	4,200: —	

Underhåll af brandposter	1,000: —		
Tillsyn å gatubrunnar	500: —	5,700: —	
Afsättning till nykterhetssakens främjande: 5 ^o / _o af vinstmedlen från spritbolaget.....		5,800: —	
Outtagna anslag till:			
Elektricitetsverket	10,000: —		
Vattenverket	1,850: —		
Hamnen	4,425: 01		
Spårvägskomitén	1,000: —	17,275: 01	231,409: 11
3:o) Utgifter som ytterligare påkallas.			
Gatuarbeten i staden	33,973: —		
» » Klara	2,700: —		
» » Viken och Qvarnberget ..	1,530: —		
» » Haga och Herrhagen ..	16,923: 50	55,126: 50	
Väg- och brounderhåll		9,643: —	
Underhåll af byggnader.....		7,665: —	
Afkortning af utskylder.....		15,000: —	
Eventuel restitution till Värmlands Enskilda Bank af utskylder för år 1907		26,793: 76	114,228: 26
4:o) Ett förslagsbelopp till diverse utgifter och oförutsedda behof ..		10,000: —	
		Kronor	1,576,453: 46

Karlstad den 3 november 1908.

Karlstads Drätselkammare:

KARL ARRHENIUS.

G. Enander.

Tolagsersättningen.

1908.	
Brandförsäkringsafgift	
för invent.	2: 60
D:o för tobak	<u>447: 40</u> 450: —
Magasinshyror	1,525: —
Utskylder	192: 25
Vattenpumpning	200: —
Hamnafgifter för tobak . . .	400: —
Hyra för tullbyggnaderna . .	2,650: —
Reparationer	100: —
Diverse utgifter	50: —
Anniteter å stadens län	<u>5,567: 25</u>
	<u>30,432: 75</u>
	Kronor 36,000: —

1908.	
Tolagsmedel för 1:a kv. . . .	8,991: 21
D:o » 2:a »	7,940: 92
D:o » 3:e »	8,352: 27
D:o » 4:e »	<u>10,715: 60</u>
	36,000: —
	<u>Kronor 36,000: —</u>

1909.	
Brandförsäkringsafgift	450: —
Magasinshyror	1,525: —
Hyra för tullbyggnaden	2,650: —
Utskylder	200: —
Vattenpumpning	200: —
Hamnafgifter för tobak	400: —
Reparationer	100: —
Div. utgifter	100: —
	<u>5,625: —</u>
Antaglig behållning den ³¹ / ₁₂ 1909 . .	<u>29,375: —</u>
	Kronor 35,000: —

1909.	
Tolagsmedel, förslagavis	35,000: —
	<u>Kronor 35,000: —</u>

Karlstads Stadskamrerarekontor den 27 Oktober 1908.

G. ENANDER.

Under Drätselkammarens vård stående fonder den 31 december 1908.

	Fondens be- lopp		Innestående		Utlånade eller	
	den	21/12 1908	hos Drätsel- kammaren	placerade		
Carl IX:s minnesstod	20,182	13	20,182	13		
Föreningsdagens stipendiefond.....	2,343	93	2,343	93		
C. A. Fahlgrens	5,947	77			5,947	77
Amicitiafonden	1,298	14			1,298	14
Mellqvistska fonden för studier.....	10,521	66	10,521	66		
D:o » » slöjd	11,246	66	11,246	66		
Setterbergiska fonden	10,000	—	10,000	—		
C. A. Fahlgrens donationsfond	25,000	—	25,000	—		
Hj. Lagerlöfs d:o	95,904	53	95,904	53		
Eneströmska fonden	167,114	60	167,114	60		
C. F. Göthbergs skolpremierfond	30,000	—			30,000	—
Flickskolans nyb. och rep.-fond	11,893	08	11,893	08		
Hannens reparationsfond.....	72,509	46			72,509	46
D.o förskottsmedel.....	23,229	44	23,229	44		
Brandkårens kassa	1,581	87	1,581	87		
Pastorsboställets tiondelada.....	315	65	315	65		
Mæchels gåfva	2,000	—	2,000	—		
Konstutställningsfonden	1,170	48	1,170	48		
Bergerska fonden	3,170	70	3,170	70		
L. Clarholms fond	10,000	—	10,000	—		
R. Palmgren d:o.....	20,121	66	20,121	66		
Kronor	525,551	76	415,796	39	109,755	37
Karlstads telefonförening	159	27	159	27		
Byggnadsnämndens anslag.....	1,513	22	1,513	22		
Materialinköp	9,000	—	9,000	—		
För framtida jordförvärf afsatta medel....	45,000	—	45,000	—		
Summa Kronor	581,224	25	471,468	88	109,755	37

Karlstads Stadskamrerarekontor den 27 Oktober 1908.

G. ENANDER.

*Utdrag af protokoll, hållet hos Hamnstyrelsen
i Karlstad den 28 oktober 1908.*

§ 137.

Till styrelsen hade ingivits en av hamnkassören uppgjord beräkning över hamnens inkomster och utgifter, jämförda med staten för innevarande år, tillika med därpå grundad beräkning av hamnens ställning till drätselverket samt utfallet av användningen av beviljade anslag (Bil. A.), vilken nu föredrogs och genomgicks; och inhämtades härav bland annat, att utav de anslag, tillhopa 61,944 kr. 91 öre, som hamnen haft rätt att för året använda, beräknades vid årets slut återstå 4,425 kr. 1 öre, att till nästa års stat överföras, samt att skulden till drätselverket, som vid årets början uppgick till 34,321 kr. 9 öre, beräknades vid årets slut belöpa sig på 96,265 kr. 99 öre, på vilket belopp hamnen alltså hade att beräkna ränta i 1909 års stat.

Härefter företogs till behandling hamnens stat för nästa år, och beslöt hamnstyrelsen därvid för sin del antaga och till Magistraten överlämna det förslag till stat (Bil. B.), som är detta protokoll bilagt; och skulle därtill fogas förutnämnda redogörelse, vilken ytterst låge till grund för förslaget.

Till belysning av en del poster och äskanden ville styrelsen erinra och anföra följande:

Angående inkomsterna.

Då hamnuppbördens för innevarande år ej torde komma att uppgå till i staten beräknade 65,000 kr., så har styrelsen ansett sig ej böra för nästa år beräkna den till mer än 60,000 kr.

Övriga beräknade inkomstposter torde ej påkalla särskild förklaring.

Angående utgifterna.

Bland utgifterna har, jämlikt stadsfullmäktiges därom fattade beslut, ej upptagits ränta och avsättning till hamnens reparationsfond.

Räntorna visa en ökning av kr. 1,856: 84 emot vad de för innevarande år beräknas uppgå till.

Under rubriken "löner" är endast den ändring gjord, att hamnförmannens lön höjts med 200 kr., varigenom han kommer att få en inkomst, som något så när motsvarar, vad andra i stadens tjänst anställda arbetsförmän åtnjuta.

Utgiften för underhåll av "torg, vägar och vägövergångar" visar en större ökning, mot vad i årets stat upplagits, beroende på, att det ansetts nödvändigt anlägga en körväg över hamnplanet vid yttre hamnen till godsmagasinet därstädes, vilket arbete beräknats draga en kostnad av 1,500 kr.

Bland utgifterna för nya inventarier äro upptagna 600 kr. för anskaffning till Temperleykranen av tvänne nya självtippande skopor om fem hektoliters rymd.

Dessa äro nödvändiga, emedan de skopor, som nu finnas, äro för stora att användas för lättning av tyngre gods såsom svavelkis, kvarts och glaubersalt. Om tippningsanordningen skall fungera, måste nämligen skoporna vara helt fyllda, och om de nu förefintliga fyllas av förenämnda godsslag. så kommer deras vikt att överstiga kranens bärkraft.

Beträffande den under 7 b I upptagna utgiftsposten 600 kr., utgörande ersättning för handhavande av styckegodsuppbörden, så får styrelsen hänvisa till vad härom anförts i den härvid fogade redogörelsen för innevarande års utgifter.

I fråga om de under 7 b. II förefintliga utgiftsposterna, äro till herrar stadsfullmäktige särskilda framställningar avgivna.

Övriga utgiftsposter äro på ungefär enahanda belopp som motsvarande i årsstaten.

Slutligen vill styrelsen framhålla, att vid förslagets uppgörande iakttagits all möjlig sparsamhet, så att ej andra utgifter upptagits än sådana, som för närvarande synts styrelsen alldeles nödvändiga. Skulle det sålunda visa sig, att vattenståndet vid nästa seglations början är avsevärt lägre än det varit i sommar, så blir styrelsen nödsakad att, på grund av vad verkställda pejlingar givit vid handen, då inkomma med ett anslagsäskande på omkring 3,000 kr. för muddringsarbeten.

Därest nu föreslagen utgiftsstat bliver godkänd så uppstår en brist av 27,634 kr. 32 öre.

Bristen i innevarande års stat beräknades till 39,735 kr. 19 öre, vilken brist, på Magistratens förslag, minskades med den för året beräknade utgiften för ränta och avsättning till hamnens reparationsfond 9,266 kr. 74 öre till 30,468 kr. 45 öre. Denna brist skulle bestridas med, dels det belopp, vartill 1907 års ränta och afsättning till reparationsfonden beräknades, eller 8,157 kr. 20 öre, och dels med ytterligare lån från drätselverket kr. 22,281: 43.

Bristen i 1909 års stat är alltså 2,834 kr. 13 öre lägre än i 1908 års.

In fidem:

IWAR OLSSON.

Till Hamnstyrelsen i Karlstad.

Till uttrönande af hamnens ställning till Drätselverket vid innevarande års slut, dess kapitalskuld samt utfallet av användningen av beviljade anslag, vilka uppgifter skola ligga till grund för nästa års statförslag, får jag här framlägga en beräkning över

Hamnens

inkomster och utgifter för år 1908.

Jämförda med de i staten för samma år beräknade.

I n k o m s t e r	Beräknade enligt stat	Influtna intill 1 Oktober	Beräknas inflyta un- der 4:e kv.	Inkomster	
				över	under
				stat	
1. Kassabehållning 1 Januari		485 65		485 65	
2. Fordringar fr. föreg. år	500 —	4,725 22	200	4,425 22	
3. Hamnuppbördens	65,000 —	40,292 54	20,707 46		4,000 —
4. Arrenden	1,129 20	394 20	690 —		45 —
5. Hushyror	350 —	350 —			
6. Varuskjulshyror		130 36		130 36	
7. Upplagsplatshyror, fasta	2,000 —	108 30	1,931 70	40 —	
8. D:o tillfälliga		90 —		90 —	
9. Fasta kranar	200 —	237 60	12 40	50 —	
10. Rörliga kranar		630 29	219 71	850 —	
11. Drätselverkets andel i kostnaden för Tyg- gårdevikens länshållning	200 —	200 —		30 —	
12. Försälda materialier		30 —		85 —	
13. Båthamnsavgifter		20 —	65 —		
14. Fordran af Drätselverket för i årets stat beräknade brist, efter avdrag av kr. 17,453: 76, utgörande 1907 och 1908 års ränta och avsättning till reparationsfonden, var- med bristen på Magistratens förslag skulle minska, kr. 22,281: 43.					
Från föreg. år balanserade anslag, vilka i sta- ten beräknades till 34,531 kr. 85 öre, men som i verkligheten belöpte sig på 31,901: 46.					
1907 års ränta och avsättning till reparations fonden 8,187: 02, vilket på Magistratens förslag skulle tillföras den från 1907 be- räknade behållningen.			23,826 27		
Extra anslag till: Ett treskenigt hamnspår till Landtmanförenin- gens magasin å yttre hamnen 4,000: —					
Summa anslag	66,369 91	20,400 —	41,544 90		4,425 01
Summa Kronor	135,749 11	68,094 16	65,371 17	6,186 23	8,470 01

U t g i f t e r	Enligt stat	Utbetal- ningar till 1 Okt.	Beräknade utgifter för 4:e kv.	Utgifter	
				över	under
				stat	
1. Räntor	1,285 08		3,629 02	2,343 94	
2. Annuitet varav					
a) ränta . . . . . 31,050: —					
b) amortering 6,446: 77	37,496 77		37,496 77		
3. Stadsandelen	13,000 —		12,200 —		800 —
4. Avsättning till reparationsfonden					
5. Fastigheters underhåll	1,200 —	1,026 45	173 55		
6. Inventariers underhåll:					
a) Muddringsmateriel	3,000 —	1,313 34	186 66		1,500 —
b) Kanar	300 —	365 89		65 89	
c) Fyror och lysapparater	100 —	62 75	37 25		
d) Andra inventarier	200 —	159 70	40 30		
7. Hamnens underhåll:					
a) Kajer, doceringar, bryggor, pällare	1,650 —	1,651 05		1 05	
b) Torg, vägar, vägövergångar	2,550 —	1,811 76	238 24		500 —
c) Kanalbron och slussen	250 —	129 60	120 40		
d) Upprensings- och muddringsarbeten					
e) Pålarmar och dammar	2,600 —	3,690 79		1,090 79	
f) Duc d'alber och sjömärken	500 —	516 80		16 80	
g) Godsunderlag	100 —	6 —	94 —		
h) Annat hamnens underhåll	725 —	99 70	625 30		
8. Nya inventarier	700 —	637 80	62 20		
9. Tyggårdsvikens länsställning	700 —	356 03	250 —		93 97
10. Platshyra för Baracken	22 80	22 80			
11. Drätselkammarens andel i platshyror	100 —		106 48	6 48	
12. Gratifikation	585 —	135 —	45 —		405 —
13. Hamnbelysningen	2,300 —	1,156 44	400 —		743 56
14. Fyrbelysningen	400 —	54 59	345 41		
15. Löner	12,640 —	9,389 79	3,250 21		
16. Kontorsomkostnader	1,503 —	1 366 52	136 48		
17. Skatter och brandförsäkringar	1,015 —	521 65	569 87	76 52	
18. Andra administrationskostnader					
19. Ändring af gaskandelabern å hamntorget, en lykta med stolpe och en lykta å varus- skjulet	695 —	600 02	94 98		
20. Vatten- och avloppsledning till slussvak- tarebostaden	250 —		250 —		
21. Stängsel kring hamnkaptensbostället	380 —	378 80	1 20		
22. Avloppsledning från d:o	560 —	487 23	72 77		
23. Planering vid d:o	60 —	56 —	4 —		
24. Hamnservis	1,320 —	715 —	330 —		275 —
25. Körbanan till Tyggårdsbryggorna	4,000 —	3,296 04	103 96		600 —
26. Stensättning vid varuskjulet	5,445 —	5,398 —	46 35		
27. Tingvallabryggans förlängning	700 —	766 59		66 59	
35. Från föregående års stat balancerade ut- gifter					
Överkårsbroar	300 —		300 —		
Elektriska ledningar	2,479 17	4,568 —		2,088 83	

Temperleykranen	14,207	05	13,004	54	1,784	14	581	63		
Prämkanalens uppränsning	9,930	24	8,871	09		59	15		1,000	—
Terrassering för hamnspår	5,000	—	3,094	25	1,031	50			874	25
47. Diverse utgifter	500	—	283	63	216	37				
48. Oförutsedda utgifter	1 000	—	1,083	01			83	01		
49. Extra anslag till:										
Ett treskenigt hamnspår till Landtmanna-										
föreningens magasin å yttre hamnen . .	4,000	—			200	—			3,800	
56. Utom stat och anslag:										
Temperleykranens drift			266	38	575	—	841	38		
Tillfälliga utlägg för:										
S/S Zeus . . . . . 50: —										
» Jonas Ahlströmer . . . . . 12: —			62	—			62	—		
Ångbåtskommissionärens ersättning för										
uppbärande av hamnavgifter för stycke-			307	39	294	61	600	—		
gods										
Anordnande av balthamn			243	30			243	30		
Revisionsanmärkning			—	05			—	05		
80. Kassabehållning 30 September			139	74			139	74		
Summa Kronor	135,749	11	68,094	16	65,371	17	8,308	—	10,591	78

Till förestående utredning får jag göra följande förklaringar och erinringar. Rörande *inkomsterna*, så har hamnuppbörderna, som t. o. m. augusti månad visade en minskning mot samma tid föregående år av 2,446 kr. 7 öre, ej ansetts böra för hela seglationstiden beräknas till mer än 61,000 kr., vadan härulinnan uppkommer en brist i de beräknade inkomsterna av 4,000 kr. Anledningen härtill är i främsta rummet att söka i den minskade livaktighet i fraktrörelsen, som, särskildt under högsommaren gjorde sig gällande. Dessutom torde en bidragande orsak ligga däri, att yttre hamnen icke vid seglationens början kom i direkt förbindelse med statsbanenätet, något som togs med i beräkningen. då 1908 års stat gjordes upp och hamnuppbörderna upptogs till 10,000 kr. högre än i föregående års stat. Den uppkommande bristen uppväges emellertid av, att fordringarna från föregående år överstego de beräknade med 4,425 kr. 22 öre. Rörande *utgifterna*, så märkes först, att räntorna överstigit de beräknade med 2,343 kr. 94 öre. Detta är beroende på, dels att i staten beräknades räntan efter 5 %/o, då den i verkligheten belöpt sig till 6¹/₂ för första och 6 %/o för andra halvåret, och dels på att ingen ränta beräknades för sådana medel, som komme att under året lyftas. Vidare hafva anslagen till pålarmar och dammar, elektriska ledningar och Temperleykranen överskridits, beroende på oförutsedda, oundgängliga kostnader för dessa anläggningar. Beträffande de under rubrik "utom stat och anslag" förefintliga posterna, så märkes först Temperleykranens drift. Härför hade i staten ej särskild kostnad upptagits; emedan det

antogs, att denna skulle komma att beläckas av kranhyrorna, vilket ock skett med undantag för kransskötarens avlöning. Vidkommande utgiften för uppbärande av hamnavgifter för styckegods, så må erinras, att, sedan Kungl. Maj:t på anförda besvär upphävt fastställelsen av hamnordningen, bland annat av det skäl, att det vore varuägarens, ej fartygsbefälhavarens skyldighet att betala hamnavgift för varan, hamnstyrelsen, såsom en provisorisk åtgärd i fråga om ordnandet av uppbörden för styckegods, träffade överenskommelse med ångbåtskommissionären, att emot en ersättning av 5 % å uppbörden inkassera dessa medel. Rörande utgiften för anordnande af båthamn, så har denna påkallats närmast ur ordningssynpunkt. Emellertid har hamnen på det härföre nedlagda kapitalet god ränta, då båthamnsafgifterna för innevarande år beräknas uppgå till 85 kr.

Å andra sidan hava besparingar gjorts, så att utav de anslag, tillhopa 66,369 kr. 91 öre, som hamnen haft rätt att för året utbekomma, beräknas bliva använt 61,944 kr. 90 öre, vadan till nästa års stat kan öfverföras behållning av anslag med 4,425 kr. 1 öre, vilka medel skola användas för:

Fullbordande av det 3-skeniga hamnspåret till Landtmannaföreningens magasin.....	3,800: —
Återstod av gratifikation till hamnförmansäukan.....	405: —
Och till oförutsedda utgifter återstående.....	220: 01
Då inkomsterna för fjärde kvartalet äro beräknade till.....	23,826: 27
Och utgifterna, med avdrag för räntor, amortering och statsandel tillhopa kr. 53,325: 79, som går i avräkning med Drätselverket, beräknas till.....	12,045: 38
Så skulle till Drätselverket kunna levereras kontant före årets slut	11,780: 89
Hamnens skuld till Drätselverket kommer att för året ökas med..	61,944: 90
Hamnens ställning till Drätselverket den 31 December 1908 skulle på grund av förestående utredning komma att ställa sig sålunda:	
Kontant levererat.....	22,100: —
Beräknas ytterligare kunna levereras.....	11,780: 89
Räntor & levererade medel.....	630: 67
Amortering.....	6,446: 77

Utgående Balance:

Reparationsfondens fordran.....	72,509: 46	
Drätselverkets fordran.....	96,265: 99	
Obligationslånet.....	683,553: 23	852,328: 68
		<hr/>
	Kronor	893,287: 01

Ingående Balance:

Reparationsfondens fordran.....	72,509: 46	
Drätselverkets.....	34,321: 09	
Obligationslån.....	690,000: —	796,830: 55
		<hr/>

Kontant bekommet	42,500: —
Stadsandelen	12,200: —
Räntor och annuitet	41,756: 46
	<hr/>
Kronor	893,287: 01

I följd härav skall i 1909 års stat upptagas bland utgifterna: Annuitet å obligationslånet kr. 37,496: 77, varav ränta kr. 30,759: 90 och amortering 6,736: 87. 360 dagars ränta å skuld till Drätselverket 96,265 kr. 99 öre å 6 % kr. 5,775: 96 och bland inkomsterna: Fordran av Drätselverket för från 1908 balancerat anslag 4,425 kr. 1 öre.

Karlstads Hamnkassörskontor den 15 Oktober 1908.

IWAR OLSSON.

Förslag till stat för Karlstads Hamn år 1909.

Inkomster:

1:o) Beräknad behållning vid 1908 års slut:

Utestående fordringar..... 500: —

2:o) Fordran af drätselverket för av stadsfullmäktige förut beviljade,
men ännu ej använda anslag:

Bristen i 1908 års stat utgjorde efter den ändring

Stadsfullmäktige beslutat..... 22,281: 43

1907 års ränta och avsättning till re-
parationsfonden..... 8,187: 02

Från föregående år balancerade anslag,
som å staten för 1908 beräknades
till kr. 34,531: 85 men som i
verkligheten uppgingo till..... 31,901: 46

Under 1908 beviljade extra anslag... 4,000: —

Summa beviljade anslag..... 66,369: 91

Sedan hamnen härutav intill 1 oktober
använt..... 20,400: —

samt beräknas komma att

till årets slut använda 41,544: 90 61,944: 90

så återstår oanvänt..... 4,425: 01

Häraf återuppföres för följande ofullbordade arbe-
ten m. m.:

Ett treskenigt hamnspår till Landtmannaföreningens
magasin å yttre hamnen..... 3,800: —

Återstod av gratifikation till hamnför-
mansänkan..... 405: —

Återstoden för oförutsedda utgifter..... 4,205: —

220: 01

4,925: 01

3:o) Inkomster, som på annan grund beräknas komma hamnen tillgodo 1909:

Hamnuppboriden		60,000: —	
Hushyror:			
A. Nerman	200: —		
A. Sjöberg	150: —		350: —
Arrenden:			
Flottningsföreningen	300: —		
Säfveåns A.-B.	200: —		
Olof Andersson	15: —		
J. Kuylenstjerna	150: —		
Kontoristföreningen	20: —		
Drätselverket för:			
Järnvågen	175: —		
Vågmästarebostället	24: 70		
Hamnmagasinet	49: 50	249: 20	
Karlstads Kol- och Koks-A.-B.	125: —		
Vass- och grässkörd	45: —		1,104: 20
Varuskjulshyror			100: —
Upplagsplatshyror, fasta			2,000: —
D:o tillfälliga			100: —
Kranhyror			1,450: —
Övriga inkomster:			
Drätselverkets andel i kostnaden för Tyggårdsvikens läns hållning	200. —		
Båthamnsavgifter	85: —	285: —	65,389: 20

4:o) Vad, som ytterligare erfordras:

Brist att täckas på sätt herrar stadsfullmäktige besluta		27,634: 32	
		Kronor	97,948: 53

Utgifter:

5:o) Skulder, som förfalla till betalning 1909:

360 dagars ränta å skuld till drätselverket 96,265 kr. 99 öre å 6 %		5,775: 96	
360 dagars annuitet å hamnens andel i 1907 års obligationslån kr. 690,000 å 5,434315 %		37,496: 77	43,272: 73

6:o) Utgifter, som redan äro beslutade, ävensom administrations- och ordinarie omkostnader:

a) Avsättningar:

Jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga brev den 15 januari 1875 tillföres stadskassan såsom ersättning för den indragna stadsandelen 20 % av brutto-uppbörden, beräknad till 60,000 kr. .... 12,000: —

b) Löner:

Sekreteraren	400: —	
Hamnkassören	3,300: —	
Hamningenjören	1,000: —	
Hamnkaptenen	2,500: —	
Hamnfogden	1,600: —	
Kontorsbiträdet	900: —	
Hamnförmannen	1,000: —	
Hamnservisen i inre hamn	720: —	
D:o i yttre hamn	1,320: —	
Slussvakten	500: —	13,240: —

c) Ordinarie omkostnader:

Kontorsomkostnader	1,503: —
Skatter och brandförsäkringar	1,100: —
Hamnbelysningen	1,800: —
Fyrbelysningen	350: —
Tyggårdsvikens länshållning	700: —
Lyftkranars drift	1,000: —
Drätselverkets andel av platshyror ...	100: —
Platshyra för baracken	22: 80
Ersättning till Magistraten för polisbevakning vid hamnen	720: —

d) Diverse, icke till oförutsedda hänförliga utgifter, såsom för pejlingar, prickhållning, annonser, postporto 500: — 7,795: 80

e) Återstod av anslag från föregående år, specificerade bland inkomsterna under 2 ..... 4,205: -- 37,240: 80

7:o) Utgifter, som ytterligare påkallas:

Underhåll av fastigheter:

Hamnförmansbostället	300: —	
Slussvaktarebostället	50: —	
Målning av varuskjulet och takstrykningar	300: —	
Diverse byggnader	350: —	1,000: —

Inventarier:

Muddringsmateriel	1,000: —	
Kranar	300: —	
Fyrrar och lysapparater	200: —	
Andra inventarier	585: —	2,085: —

Hamnen:

Kajer, doceringar, bryggor, pållare	750: —
Torg, vägar, vägövergångar, Kanalbron och slussen	3,900: —
Upprensnings- och muddrings- arbeten:	150: —

Pålarmar och dammar	800: —	
Dykdalber och sjömärken	600: —	
Godsunderlag	100: —	
Annat hamnunderhåll	450: —	6,750: —
		9,835: —

Andra behov:

Nya inventarier: 2:ne 5 hl. skopor till Temperley- kranen	600: —	
En ny hamnbåt	125: —	
Ett avvägningsinstrument o. en korstavla	110: —	
Diverse inventarier	165: —	1,000: —
Avloppsledning från hamnfogdebostället		400: —
Omgrävning och fördjupning av en brunn & Kanikenäsholmen		200: —
Ersättning för handhavandet av stycke- godsuppbörden		600: —
Åskanden, varom hos herrar stadsfullm. gjorts särskilda framställningar:		
Förlängning av skyddspålarne n:r 2 i rundvirkeshamnen	2,500: —	
Ålders- och lönetillägg åt hamnkassören	1,200: —	
Löneförhöjning åt hamnkaptenen	500: —	6,400: —
Ett förslagsbelopp för oförutsedda utgifter		1,000: —

Kronor 97,948: 53

Karlstads Hamnkassörskontor den 31 Oktober 1908:

På Hamnstyrelsens vägnar:

TH. HELLEBERG.

Ivar Olsson.

Till Herrar Stadsfullmäktiges beredningsutskott.

Hamnstyrelsen får härigenom meddela, att vid utskrivandet av 1909 års statförslag blev under rubrik 6 b genom förbiseende hamnförmannens lön, som styrelsen för sin del beslutat höja från 1,000 till 1,200 kr., uppförd med det förnämnda beloppet, vilket orsakat den av Magistraten påvisade felsummeringen.

Karlstad den 1 December 1908.

På Hamnstyrelsens vägnar:

EMIL RUNE.

Ivar Olsson.

Utdrag af protokollet, hållet hos Fattigvårdsstyrelsen i Karlstad den 6 Oktober 1908.

§ 2.

Föredrogs och granskades af sysslomannen uppgjortt förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år för Styrelsen, slutande å en brist af 87,312 kronor att genom uttaxering fyllas; och som Styrelsen ej fann anledning till anmärkning mot förslaget, beslöt Styrelsen öfversända delsamma till Magistraten för dess kändom och vidare åtgärd.

In fidem:

W. BROCKMANN.

Fattigvårdens förslag till Inkomst- och Utgiftsstat för år 1909.

Inkomster:

Behållning från 1908	100: —
Inkomst af inrättningshjonens arbeten	4,500: —
Ränta å Wibeliska fonden	79: —
D.o å Zanderska »	71: — 150: —
Brist	87,312: —
	<hr/>
	Kronor 92,062: —

Utgifter:

Aflöningar: Predikanten	400: —
Sekreteraren	500: —
Sysslomannen	2,750: —
Tillsyningsmännen	2,200: —
Vaktmästaren	1,100: —
Förestånderskan	750: —

Sjuksköterskan	400: —	
D:o för sinnessjuka	350: —	
Kokerskan	250: —	
Kökspigorna	50: —	
Sjukhuspigorna	500: —	
Portvakten	240: —	
Nattvakten	72: —	9,562: —
Pension till f. d. sjuksköterskan Mellin	400: —	
Ordinarie och tillfälliga understöd	25,000: —	
Barnuppfostringsbidrag	1,000: —	
Bortackorderade barn	6,000: —	
D:o genom barnavårdsnämnden	6,500: —	
Mathållningen	20,000: —	
Beklädnaden	2,000: —	
Sjukvården	10,000: —	
Reparationer	1,000: —	
Belysningen	2,200: —	
Ved, kol och koks	3,500: —	
Inventarier	1,400: —	
Diverse utgifter: vatten, brandstod, utskylder, begravningskostnader, telefonavgifter, tvätt, sängkläder	3,500: —	
		<u>Kronor 92,062: —</u>

Karlstad den 6 Oktober 1908.

RICHARD NYSTRÖM.

A. W. Adde.

---

*Utdrag af protokollet, hållet vid sammanträde
med Brandstyrelsen i Karlstad den 17 Oktober 1908.*

§ 2.

Uppgjordes förslag till inkomst- och utgiftsstat för brandväsendet för nästkommande år, hvilket förslag skulle till Magistraten öfverlämnas.

Som ofvan.

In fidem:

ALBERT NELSON.

Förslag till Inkomst- och Utgiftsstat för Karlstads fasta brandkår år 1909.

Inkomster:

Ingen behållning kan beräknas.

Erforderliga medel för 1909 ..... 29,700: —
Kronor 29,700: --

Utgifter:

Aflöning till brandchefen	2,500: —	
» » v. brandchefen	500: —	
» » brandinästaren, lön 2,000, beklädnad 150.....	2,150: —	
» » korpralen	1,020: —	
» » v. korpralen	960: —	
» » 10 brandsoldater och 1 hästskötare = 11 man à 900 kr.	9,900: —	
» » 1 förste maskinist	100: --	
» » 1 andre maskinist	100: —	
» » 6 man nattvaktmanskap, hvaraf två i tjänst hvarje natt, à 1 kr. pr mun och tjänstgöringsnatt ...	730: —	17,960: —

Lönetillägg åt båda korpralerna à 60 kr. och hästskötaren 35 kr.	155: —
Öfningar med nattvaktmanskapet och reserven	600: —
Semesterpenningar för 7 dagar (13×7×3)	273: —
Furagering, skoning, sjukvård och assurans af sex hästar à 450 kr.	2,700: —
Brandförsäkringspremier, fast. 83, ⁴⁸ + löseg. 61, ⁷⁵	145: 18
Olycksfallspremier	238: 50
Årsafgift till rikstelefon	150: —
Bränsle	2,600: —
Belysning	600: —
Rulla öfver allmänna kåren	135: —
Underhåll af brandredskapen jämte inköp af materialier ..	1,300: —
Vattenafgifter	160: —
Beklädnad för 19 man à 50 kronor	950: —
Skrifmaterialier och tryck jämte oförutsedda utgifter	600: —
Tvätt	50: —
Underhåll och nyanskaffning af kaserninventarier	200: —
Brandtelegrafens vård, underhåll och nyanskaffning	600: —
Medikamenter och sjukvård, förslagsanslag	283: 32
	<u>11,740: —</u>
	Kronor 29,700: —

Karlstad den 17 Oktober 1908.

På Brandstyrelsens vägnar:

K. J. LINDHOLM.

---

*Utdrag af protokollet, hållet hos Styrelsen för
Karlstads Vatten- och Gasverk den 2 November 1908.*

§ 122.

Efter föredragning af under föregående sammanträde behandlade inkomsts- och utgiftsstaterna beslöt Styrelsen för sin del godkänna och till Magistraten öfversända desamma jämte utdrag af detta protokoll, hvarest de för belysning af en del i staterna upptagna poster och äskanden upprättade P. M. upplästes och voro dessa af följande lydelse:

Promemoria

rörande Karlstads Gasverks inkomsts- och utgiftsstat
för år 1909.

Beträffande inkomsterna:

Att dömma af gaskonsumtionen under förflutna delen af innevarande år, hvilken i det allra närmaste är lika med föregående års (lysgaskonsumtionen har dock något minskats, då värmegasförbrukningen däremot ökats), borde instundande December månads gasförbrukningsavgifter ställa sig ungefär lika, och då dessa avgifter under samma månad 1907 uppgingo till kronor 16,069: 20, i stället för beräknade 14,000: —, hafva de i föreliggande statförslag upptagits till i rundt tal 16,000: — kronor. Af samma skäl har privatförbrukningen Januari—November fixerats till 54,000: — kronor, enär den för motsvarande tid 1907 uppgick till kronor 53,323: 16 (emot beräknade 57,000: —). På grund af flere gatu- äfvensom hamnlyktors tillkomst har ersättningsbeloppet för allmänna och hamnbelysningen ökats i motsvarande grad. Gasmätarehyrorna hafva ökats i den proportion som nya mätare tillkommit, och inkomsten för biprodukten koks har upptagits till ungefär samma belopp som den verkliga under föregående år.

Beträffande utgifterna

så hafva — förutom räntorna — särskildt administrationskostnaderna ökats med ett rätt afsevärdt belopp (2,435: — kronor), till största delen beroende på utgående löner för bokföring och skatter, hvilka senare intill Oktober 1908 uppgingo

till icke mindre än 3,088: 04 kronor. Däremot hafva *drifkostnaderna* beräknats något lägre än i detta års stat, enär gaskolen *nu* kunna erhållas för billigare pris än hvad som beräknades i detta års stat, hvarjämte 2:ne retorteldare blifva öfverflödiga efter retortladdningsapparaternas tillkomst. Däremot har en post för "extra eldning och maskinskötsel" under frisöndagarna särskildt upptagits i 1909 års stat, ehuru praxis sedan 15 år tillbaka varit att såväl retorteldare som maskinskötare haft hvarannan söndag ledig. Före det nu gällande arbetsaftalets tillkomst voro utgifterna härför af mindre betydelse och utgingo från anslaget för oförutsedda utgifter, men då timlöfverna höjts, och söndagsarbete skall betalas med 100 % utöfver den normala, blir den årliga kostnaden rätt afsevärd och uppgår till den nu i nästa års stat angifna. Öfriga upptagna poster under *b.*) hafva fixerats med ledning af motsvarande *verkliga* belopp under ett driftår (1907 års sista och detta års redan gångna kvartal). Omkostnaderna för allmänna belysningen äro i det närmaste lika med föregående års dock med vissa modifikationer, som dels betingades af gällande arbetsaftal och dels grundade på under detta år utbetalda belopp. Hvad kostnaderna för underhåll m. m. vidkommer så hafva de flesta beräknats till något högre belopp än i detta års stat, enär de visat sig otillräckliga, och särskilda framställningar om tilläggsanslag för denskull måst hos Herrar Stadsfullmäktige göras. Slutligen har hufvudsakligast af detta skäl det för oförutsedda utgifter afsedda förslagsbeloppet höjts med 1,000: — kronor.

Promemoria

rörande Karlstads Vattenverks inkomst- och utgiftsstat 1909.

Beträffande inkomsterna,

som i allmänhet äro lika föregående års, med undantag af sådana, som beräknas inflyta på grund af fastställda vattenafgifter, och hvilka blifvit höjda i proportion till den rumsökning, som under nästa år är att förvänta, vill Styrelsen endast påpeka, dels att en af badhuskommittén beräknad post å 1,200: — kronor upptagits som inkomst från det nya varmbadhuset, och dels att den vattenafgift, som beräknats komma verket till godo från lasarettet *utöfver* de kontrakterade 10,000 kbm., upptagits som särskildt inkomstbelopp (i föreg. års stat ingick nämligen detta i "Vattenafgifter med afdrag af 4:de kvartalets förbrukning enligt mätare" 42,000: —) samt att den beräknade inkomsten för vatten till tegelmurningar nedsatts med hälften på grund af det nu rådande stilleståndet i byggnadsverksamheten. Slutligen får Styrelsen erinra om, att det redan vid *detta* års

ingång var meningen att drifva klapphuspumpen med elektrisk kraft, hvadan således ingen inkomst och ej håller någon utgift för densamma upptogs i 1908 års stat, men som ändring härutinnan ännu icke inträdt, och det synes som om vattenverket äfven under nästa år kommer att få ombesörja driften af denna pump har ett inkomstbelopp af 600 kronor härför upptagits.

Beträffande utgifterna.

Icke blott till följd deraf att de nu rådande höga räntesatserna förmodas komma att bibehållas under åtminstone en del af nästkommande år, utan äfven till följd af den ständigt sig ökande skulden till Drätselverket för utförda vatten- och afloppsledningsarbeten, hafva räntorna jämförda med föregående års ökats i afsevärd grad (c:a 4,000 kronor), och på grund af beviljade löneförhöjningar och beräknade högre skatter hafva äfven administrationskostnaderna stigit.

Hvad utgifterna för vatten- och kloakpumpverkens drift vidkommer, så ställa de sig ungefär lika med föregående års; dock har en post fyrkol måst upptagas för den ofvannämnda klapphuspumpens drift. Deremot hafva verkens underhålls- och reparationskostnader kunnat något nedbringas, då hvarken byggnader eller driftapparater ansetts larfva någon omfattande reparation. Af samma skäl som anförts i promemorian för gasverket har ett för oförutsedda utgifter afsedt förslagsanslag ansetts böra i staten hädanefter upptagas till högre belopp.

Promemoria

rörande Karlstads Elektricitetsverks inkomsts- och utgiftsstat
år 1909.

Angående inkomsterna:

Under innevarande år har strömförbrukningen enligt mätare varit i något så när jämnt stigande, och i synnerhet under sista kvartalet hafva en hel del installationer redan anslutits till ledningsnätet eller väntas blifva färdiga inom den närmaste framtiden. Då ett par af dessa äro ganska stora, hafva inkomsterna för instundande December månad uppskattats till 7,500 kronor. Under det kommande året kan äfven påräknas en ganska afsevärd tillökning i antalet anslutna lampor och jämväl en del motorer, hvadan inkomstbeloppet för 1909 har kunnat upptagas till 36,000 kronor, Öfriga inkomster visa emelleitid icke så stor ökning och hafva därför uppskattas i proportion därefter.

Angående utgifterna:

Under året har reservmaskineri anskaffats för såväl transformator- som omformarestationerna, utvidgningar företagits och verkets skuld till Drätselverket har således ökats, hvadan räntorna stigit ganska afsevärdt. Administrations- och underhållskostnaderna hafva jämväl ökats; *de förra* hufvudsakligen beroende på högre skatter och ökade omkostnader för räkenskapsföringen; *de senare* såsom en följd af företagna utvidgningar.

In fidem:

J. A. WALLMARK.

Förslag

till

Inkomst- och Utgiftstat för Karlstads Gasverk år 1909.

Inkomster:

I. Det löpande årets behållning:

December månads gasförbrukningsavgifter, beräknade till .	16,000: —	
Vid 1908 års slut utestående fordringar (förslagsvis)	<u>1,500: —</u>	17,500: —

II. Öfriga inkomster, som beräknas komma gasverket till godo:

Ersättning för allm. gatubelysningen, som utgöres medelst 256 st. aftonlyktor à 40: —	10,240: —	
154 st. nattlyktor à 75: —	11,550: —	
Hamnbelysningen	<u>1,250: —</u>	23,040: —
Privatförbrukningen för Januari—November	54,000: —	
Gasmätarehyror	2,500: —	
Biprodukter: Koks	21,000: —	
Tjära	<u>2,000: —</u>	79,500: —
På Herrar Stadsfullmäktiges beslut beroende, och hvarom särskild framställning ingifvits, rörande anskaffning och montering af en 200 mm. tryckregulator		1,000: —
På Herrar Stadsfullmäktiges beslut beroende, och hvarom särskild framställning ingifvits, rörande nedläggning i Rosenbads- och Orr- holmogatorna af inalles 360 cm 3" gasledning		<u>3,500: —</u>
		Kronor 124,540: —

Utgifter:

Skulder, som förfalla till betalning år 1909:

Ränta och amortering å 1907 års obligationslån å 155,000	8,423: 19	
1 års ränta å 6 % å af Drätselverket förskjutna medel: 94,410: 54	<u>5,664: 63</u>	14,087: 82

I. Ordinarie utgifter:

a) Administrationskostnader:

Föreståndaren	2,300: —	
Andel i stadsbokhållarens lön	1,200: —	
Stadsbokhållarens skrifbiträde	400: —	
Kontorsbiträdet	360: —	
Inkasseraren	600: —	
Mätareaflysningar	500: —	
Andel i hyra för kontorslokal	200: —	
Skatter	3,200: —	
Brandförsäkringspremier	700: —	
Böcker och skrifmaterialier	200: —	
Telefonavgifter	200: —	
Trycksaker, annonser och porto m. m.	300: —	10,160: —

b) Driftkostnader:

Gasmästaren	1,800: —	
4 st. retorteldare under 12 mån. à 100 kr. per mån.	4,800: —	
2 » » » 4 » » » » »	800: —	
2 » ångpanneskötare under 12 mån. 95 kr. per mån.	2,280: —	
Extra eldning och maskinskötsel under frisöndagar	670: —	
1 st. kol- och koksdragare under 7 mån. à 85 kr.	595: —	
2,200 tons gaskol med transport och mottagning à 17: —	37,400: —	
300 hl. fyrkol » » » » » 1: 60	480: —	
20 tons myrmalm » » » » » 18: 50	370: —	
Vattenavgifter	1,150: —	
Reningskistornas och myrmalmens skötsel m. m., jämte reningsverkets rengöring 1 gång	2,500: —	
Olja, trassel och putsmedel m. m.	300: —	
Kokskrossning, lämpning och utmätning	1,000: —	
Renhållning inom verket jämte gård och gata	700: —	54,845: —

Allmänna gatu- och hamnbelysningen:

8 st. lykttändare under 10 $\frac{1}{2}$ mån. à 80 kr. per mån.	6,720: —	
1 » » » » » 85 » » »	892: 50	
9 » » » 1 $\frac{1}{2}$ » » 75 » » »	675: —	
1 » » » 10 $\frac{1}{2}$ » » 30 » » » (lux- lamporna)	315: —	8,602: 50
Fotogén, sprit till lyktor och förgasningsapparat	1,600: —	
Requisita för lykttändare	175: —	
Brännare, glas och glödkroppar m. m.	1,100: —	2,875: —

II. Utgifter, som ytterligare erfordras:

Byggnaders underhåll	300: —	
Driftapparaters »	500: —	
Rörnätets »	1,500: —	
Retortugnars »	3,500: —	
Gatulyktors »	800: —	
Inventariers »	1,000: —	
Mätareprofningar och reparationer	600: —	8,200: —
Inköp af gasmätare (förslagsvis)	2,000: —	
D:o » inventarier (arbetsredskap och verktyg)	500: —	
Nya och omläggning af gamla servisledning (förslagsvis)	1,000: —	
Olycksfallsersättningar	100: —	3,600: —
På Herrar Stadsfullmäktiges beslut beroende, och hvarom särskild framställning ingifvits, rörande anskaffning och montering af en 200 mm. tryckregulator		1,000: —
På Herrar Stadsfullmäktiges beslut beroende, och hvarom särskild framställning ingifvits rörande nedläggning i Rosenbads- och Orrholmsgatorna af inalles 360 lm. 3" gasledning		3,500: —
III. Ett förslagsbelopp att användas för oförutsedda utgifter	2,000: —	
Öfverskott att af Herrar Stadsfullmäktige disponeras	15,669: 68	
		Kronor 124,540: —

Karlstad den 2 November 1908.

Å Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

I. F. WALLBERG.

J. A. Wallmark.

Förslag

till

Inkomsts- och Utgiftsstat för Karlstads Vattenverk år 1909.

Inkomster:

I. Det löpande årets behållning:

Afgifter för vatten, som förbrukas enligt mätare under 4:de kvartalet	2,000: —	
Vid 1908 års slut utestående fordringar (förslagsvis).....	800: —	2,800: —
Fordran af Drätselverket å under 1908 icke uttaget och öfverblifvet anslag af 37,270 kronor för nedläggning af afloppsledning till Östra Viken samt vattenledningar inom samma stadsdel.....	1,500: —	
D:o af Drätselverket å under 1908 icke uttaget och öfverblifvet anslag af 1,025 kronor för inhägnande och ordnande af kloakverkets tomtområde	350: —	1,850: —

II. Öfriga inkomster, som beräknas komma vattenverket till godo:

Vattenavgifter med afdrag af 4:de kvartalets förbrukning enligt mätare	42,500: —	
Ersättning för 16 vattenkastare (incl. isning) med en beräknad vattenförbrukning af tillsammans 32,000 kbm....	4,200: —	
Ersättning för tillsyn och ränsning af gatubrunnar.....	500: —	
D:o » skötsel och underhåll af brandposter jämte isning vintertid i gata för »	1,000: —	
D:o » Klapphuspumpens drift.....	600: —	
Vattenavgifter för tegelmurningar (förslagsvis)	1,000: —	
D:o från varmbadhuset (enl. kommittérades förslag) 12,000 m ³ å 10 öre	1,200: —	
Afgift för förbrukadt vatten till lasarettet utöfver kontrakterade 10,000 kbm.	1,500: —	52,500: —

På Herrar Stadsfullmäktiges beslut beroende, och hvarom särskild framställning ingifvits rörande anläggning af vatten- och afloppsledningar i Vestra Strandgatan ..... 8,600: —

III. Brist att tackas på sätt Herrar Stadsfullmäktige besluta 21,590: 13
 Kronor 87,340: 13

Utgifter:

Skulder, som förfalla till betalning år 1909:

Ränta och amortering å 1888 års lån å 125,000 kr.	6,316: 25.	
D:o » » » 1907 » » å 453,000 »	24,617: 45	
7 % ränta och amortering å ursprungliga skulden till Drätselverket 43,871: 03	3,070: 97	
1 års ränta å 6 % å af Drätselverket förskjutna medel för div. vattenledningsarbeten 143,924: 35.....	8,635: 46	42,640: 13

I. Ordinarie utgifter:

a) Administrationskostnader:

Föreståndaren	1,200: —	
Andel i stadsbokhållarens lön	300: —	
Stadsbokhållarens skrifbiträde	200: —	
Kontorsbiträdet	240: —	
Inkasseraren.....	300: —	
Andel i hyra för kontorslokalen	200: —	
Skatter	1,000: —	
Brandförsäkringar.....	150: —	
Böcker och skrifmaterialier.....	100: —	
Telefonavgifter	200: —	
Trycksaker, annonser, porto och diverse	150: —	4,040: —

b) Vattenverkets driftkostnader:

Rörnätsförmannen.....	2,400: —	
1:ste och 2:dre maskinist med resp. 100 och 90 kr. pr månad	2,280: —	
Elektriska strömafgifter för max. 88 hk. å 100 kr.	8,800: —	
Ved, koks och antracitkol.....	250: —	
Olja, trassel och lyse m. m.	500: —	
500 hl. fyrkol å 1: 60.....	800: —	
150 » koks till maskinsalens och vattentornets uppvärmning	180: —	15,210: —

Filtreringskostnader:

Skumning och isborttagning i filtren	1,000: —
Sandtvättning jämt 100 m ³ filtrersand med tvättning och inläggning.....	1,800: —

Aflagringsbassängens och lågreservoarens rengöring	100: —	
Högreservoarens rengöring	50: —	
Isborttagning och rengöring af intagsbrunn	200: —	
Vintervüghållning	50: —	3,200: —

c) Afloppsverkets driftkostnader:

Maskinskötsel	800: —	
Elektriska strömafgifter för motorerna	2,100: —	
Olja, trassel, lyse och koks m. m.	200: —	
Pumpschaktets och silbrunnens rengöring	100: —	3,200: —

II. Utgifter, som ytterligare erfordras:

Underhålls- och reparationskostnader:

Byggnaders underhåll	900: —	
Driftapparaters underhåll	200: —	
Vattenledningens » (incl. brandposter)	1,300: —	
Isning och sandning vid vattenkastarne	600: —	
Afloppsledningens underhåll och skötsel (incl. spolning och ränsning af gatubrunnar)	1,200: —	
Inventariers underhåll	500: —	
Inköp af inventarier (ss. mätare, arbetsredskap och verktyg)	400: —	
Nya servisledningar (förslagsvis)	1,000: —	
Olycksfallsersättningar	100: —	
Gratifikation åt C. W. Belfrages änka	400: —	6,600: —
Af Herrar Stadsfullmäktige den ³⁰ / ₁₂ beviljad anslag för inhägnande och ordnande af området för kloakverket, hvaraf beräknas återstå (för målningsarbeten)	350: —	
Af Herrar Stadsfullmäktige den ³⁰ / ₁₂ 1907 beviljad anslag 37,270 kronor för nedläggning af aflöppsledning till Ostra Viken jämte vattenledningar för samma stadsdel	1,500: —	1,850: —
På Herrar Stadsfullmäktiges beslut beroende, och hvarom särskild framställning ingifvits, rörande anläggning af vatten- och aflöppsledningar i Vestra Strandgatan m. m.		8,600: —
III. Ett förslagsbelopp att användas för oförutsedda utgifter		2,000: —

Kronor 87,340: 13

Karlstad den 2 November 1908.

Å Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

I. F. WALLBERG.

J. A. Wallmark,

Förslag

till

Inkomsts- och Utgiftsstat för Karlstads Elektricitetsverk år 1909.

Inkomster:

I. Det löpande årets behållning:

December månads strömförbrukningsavgifter enl. mät.	7,500: —	
Utestående fordringar från 1908	1,000: —	8,500: —
Fordran af Drätselverket å under 1907 beviljad men icke användt anslag af 32,500 kronor för utsträckning af kabelnätet till Hagaborg samt å Herrhagen m. m.	3,000: —	
Fordran af Drätselverket å ³¹ / ₁₂ 1907 beviljad anslag af kronor 35,000 för reservmaskineri till primära transformatorstationen, utökning af kabelnätet m. m.	6,000: —	
Fordran af Drätselverket å ²⁶ / ₆ 1908 beviljad anslag af kronor 16,000 för nytt omformareaggregat	1,000: —	10,000: —

II. Öfriga inkomster som beräknas komma elektricitetsverket till godo:

Strömförbrukningsavgifter enligt mätare under Januari—		
November	36,000: —	
Årsavgifter för 225 hkr. å 95 kr. (Mek. Verkst.)	21,375: —	
D:o » 88 » » 100 » (Vattenverket)	8,800: —	
D:o » 75 » » 110 » (Hagaborg)	8,250: —	
D:o » diverse motorer å 112: 50--150 kr.	13,000: —	
D:o » » » » 40 kr.	7,500: —	
Mätarehyror	1,900: —	96,825: —
		Kronor 115,325: —

Utgifter:

Skulder, som förfalla till betalning år 1909:

Ränta och amortering af 1907 års obligationslån 283,500 kr	15,406: 28	
1 års ränta å 6 % å af Drätselverket förskjutna medel kronor 90,338: 51	5,420: 31	20,826: 59

I. Ordinarie utgifter:

a) Administrationskostnader:

Föreståndaren	500: --	
Driftsingeniören	2,700: —	
Andel i stadsbokhållarens lön	750: —	
Stadsbokhållarens skrifbiträde	300: --	
Kontorsbiträdet	120: —	
Inkasseraren	400: —	
Andel i hyra för kontorslokalen	200: —	
Skatter	1,500: —	
Brandförsäkringar	200: —	
Böcker och skrifmaterialier	150: —	
Telefonafgifter	100: —	
Trycksaker, annonser, porto m. m.	200: —	7,120: —

b) Driftkostnader:

1:ste, 2:dre och 3:dje maskinist med resp. 175, 130 och 90 kronor per månad!	4,740: —	
1:ste och 2:dre montör med resp. 150 och 100 kronor per månad	3,000: --	
Olja, trassel, putsmedel m. m.	100: —	
Antracit och koks	500: —	
Inspektion af ackumulatorbatteri	75: —	
Renhållning	100: —	8,515: —
Dejefors Kraft- och Fabriks A.-Bol. för max. förbrukade 650 hkr. å 78: 75		51,187: 50

II. Utgifter, som ytterligare erfordras:

Byggnaders underhåll	200: —	
Driftapparaters d:o	1,000: —	
Kabelnätets d:o	500: —	
Inventariers d:o	100: —	
Inköp af diverse inventarier	300: —	
Nya servisledningar	1,000: —	
Olycksfallsersättningar (förslagsvis)	100: —	
Inköp af elektriska instrument för mätarejustering m. m.	750: —	3,950: —
Af Herrar Stadsfullmäktige den ¹⁴ / ₆ 1907 beviljad anslag å 32,500 kronor för utsträckning af kabelnätet till Hagaborg och å Herrhagen m. m. beräknas återstå	3,000: —	
Af Herrar Stadsfullmäktige den ³¹ / ₁₂ 1907 beviljad anslag å 35,000 kronor för anskaffning af reservmaskineri		

till primära transformatorstationen, mätare m. m. beräknas återstå	6,000: —	
Af Herrar Stadsfullmäktige den 26/6 1908 beviljad anslag å 16,000 kronor för anskaffande af nytt omformare- aggregat beräknas återstå	<u>1,000: —</u>	10,000: —
III. Ett förslagsbelopp att användas för oförutsedda utgifter		1,000: —
Öfverskott att af Herrar Stadsfullmäktige disponeras.....		<u>12,725: 91</u>
		Kronor 115,325: —

Karlstad den 2 November 1908.

Å Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

I. F. WALLBERG.

J. A. Wallmark.

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Karlstad den 21 Oktober 1908.

§ 129.

S. D. Beslöt Hälsovårdsnämnden att för sin del antaga och till Magistraten öfverlemna följande förslag till inkomst- och utgiftsstat rörande hälsovården här i staden för nästkommande år:

Inkomster:

Behållning vid 1908 års slut	50: —	
För stadssjuksköterskornas användning	500: —	
För vård af sjuka å Stagnellska sjukhuset.....	200: —	
För smittreningar m. m.	10: —	
Erforderligt anslag	<u>16,600: —</u>	17,360: —

Utgifter:

Aföningar:

Sekreteraren.....	500: —	
Stadsveterinären	750: —	
1:ste sundhetstillsyningsmannen	1,800: —	
2:dre d:o	1,500: —	
Arfvoden för bostadsinspektion	600: —	
Sköterskan vid Stagnellska sjukhuset.....	760: —	
Sköterskebiträde (lön och städja 190 kr. + kost 30 kr. i mån.)	550: —	
Pension till förra sköterskan	300: —	
Stadssjuksköterskorna.....	1,600: —	
Stadsbarnmorskan V. Adamsson	500: —	
D:o Maria Olsson	350: —	
Semesterpengar till barnmorskevikarie	60: —	
Pension till f. d. stadsbarnmorskan Gunnarson	<u>300: —</u>	9,570: —

Årsafgifter m. m.

Renhållningsverket	4,600: —
Bidrag till anskaffning af animal vaccin	100: —
Vattenafgift	30: —
Telefonafgifter (sjukhuset och 1:ste tillsyningsmannen).....	110: —

Brandförsäkring	30: 40	
Hyra m. m. för tillsyningsmännens expeditionslokal	250:	
Hyra för provisorisk köttbesiktninglokal	200: --	5,320: 40
Bränsle, belysning, tvätt och rengöring:		
Ved, kol och koks	800: —	
Fotogén, ljus, tvål, såpa, borstar, tvätt- och skur- hjälp m. m.	200: --	1,000: —
Medicin och serumrör	165: —	
Is och halm m. m.	20: —	
Smittreningar	150: —	
Mjölprof, oskadliggörande af födoämnen m. m.	60: —	395: —
Annonser, tryck, skrifmaterialier, porton		200: —
Reparationer, nyanskaffning af materialier		200: —
Sjukvård och oförutsedda utgifter		674: 60 17,360: —

Denna paragraf förklarades genast justerad.

In fidem:
CARL LIDBERG.

*Utdrag ur Protokoll, hållet vid Karlstads
Trädgårdsstyrelses sammanträde den 28 Okt. 1908.*

Närvarande: Herrar Forssell, Adde och undertecknad.

§ 1.

Uppgjordes utgift- och inkomststat för år 1909, utvisande en brist på kronor, 3,345 att fylla.

In fidem:
CONRAD FRISTEDT.

**Trädgårdsstyrelsens
Inkomst- och Utgiftsförslag för år 1909.**

Inkomster:

Behållning från år 1908:	50: —
Anslag och Inkomster, som under flera år kommit Trädgårdsstyrelsen till godo:	
Hundskatt	2,000: —
Platshyra af spritbolaget	1,000: —
Arrende för trädgårdens öppna jord	650: —
Platshyra för läskedryckspaviljongen	60: —
Hvad som ytterligare erfordras	3,710: —
	<hr/>
	Kronor 7,105: —

Utgifter:

För vård och skötsel af under trädgårdsstyrelsen stående planteringar och parker	4,625: —
Inköp af grus	300: —

Reparation och underhåll af byggnader och stängsel	300: —	
Valten till fontänen	400: —	
Skatter	270: —	
Brandförsäkringar	100: —	
Vattenavgifter	60: —	
Nedtagning och uppsättning af vattenmätare samt tak å fontänen	100: —	
Målning af soffor, bänkar och växthusfönster	300: —	
Inköp och körning af matjord	200: —	
Inköp af skyddare och galler till träden i stadens alléer ...	300: —	
Diverse utgifter, körning af soffor, grus m. m.	150: —	7,105: —
		<hr/>
	Kronor	7,105: —

Karlstad den 28 Oktober 1908.

A. W. ADDE.

Förslag

till

Inkomsts- och Utgiftsstat för Karlstads högre Elementarläroverk för flickor år 1909.

Inkomster:

Anslag af staten	4,500: —	
» » staden	4,500: —	9,000: —
Terminsafgifter	24,845: —	
Hvarifrån afgå för 13 friplatser och 14 platser med nedsatt afgift	2,545: —	22,300: —
		<u>Kronor 31,300: —</u>

Utgifter:

Aflöningar: fasta	20,806: —	
tillfälliga	410: —	
läkare	60: —	
betjäning och gårdskarlar	855: —	
Afgifter till pensionskassor	270: —	
» » sjukkassa	60: —	22,461: —
Hyra för skolhuset	4,500: —	
» » extra skollokal	1,500: —	
» » föreståndarinnans bostad	500: —	6,500: —
Lyse, ved och vatten		1,055: —
Div. omkostnader: rengöring	155: —	
brandförsäkringspremier	6: —	
trycksaker, annonser och porton	360: —	
skrifmateriel	25: —	546: —
Inventarier och böcker		600: —
Oförutsedda behof		138: —
		<u>Kronor 31,300: —</u>

Karlstad den 28 September 1908.

Å styrelsens vägnar:
A. HALLSTRÖM.

Till Magistraten i Karlstad.

Styrelsen för Tekniska Afton- och Söndagsskolan i Karlstad får härmed äran öfverlämna sin anmälan rörande förslag till nämnda skolas inkomst- och utgiftsstat för år 1909.

Å Styrelsens för Tekn. Afton- och Söndagsskolan vägnar:

Vördsamt

K. HUGO SEGERBORG.

Styrelsens ordf.

Karlstad den 28 september 1908.

Uppgift

till 1909 års inkomst- och utgiftsstat för Tekniska Afton- och Söndagsskolan i Karlstad.

Inkomster:

Påräknadt anslag af stadens medel	3,000: —
Beviljad statsanslag	2,000: —
Terminsafgifter	450: —
	<hr/>
	Kronor 5,450: —

Utgifter:

Föreståndarens arvode	200: —
Undervisning i frihandsteckning och linearritning, 10 tr i veckan à 2: 50 pr t:e: 30 veckor	750: —
» modellering 2 tr i veckan à 2: 50	150: —
» maskin- och byggnadsritn., 4 tr i v. à 2: 50	300: —
» bokföring, 4 tr i veckan à 3: —	360: —

Undervisning i räkning, 1:a kursen, 2 t:r i v. à 2: —	120: —	
» » 2:a » 2 » » 2: —	120: —	
» geometri, 2 t:r i v. à 2: —	120: —	
» svenska språket, 2 t:r i v. à 2: 50.....	150: —	
» akvarell- och pastellmålning, 2 t:r i v. à 2: 50	150: —	
» välskrifning, 4 t:r i v. à 2:50	300: —	
» textning och rundskrift, 2 t:r i v. à 2: 50 .	150: —	
» dekorationsmålning, 50 t:r à 2: 50.....	125: —	2,795: —
Hyran för 1909		1,000: —
Gas och eldning.....		400: —
Städning		130: —
Brandförsäkring		20: —
Materialier		600: —
Trycknings- och annonskostnader		105: —
Inventariers underhåll m. m.		200: —
		<hr/>
		Kronor 5,450: —

Å Styrelsens för Tekniska Afton- och Söndagsskolan vägnar:

K. HUGO SEGERBORG.

Styrelsens ordf.

Till Magistraten i Karlstad.

Härmed får jag vördsamt öfverlemna protokollsutdrag öfver af Styrelsen för Karlstads Arbetsförmedlingsanstalt upprättade förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 1909.

Karlstad den 24 Oktober 1908.

På Styrelsens uppdrag:

A. WINTHER.

Utdrag af protokollet, hållet vid Styrelsens för Arbetsförmedlingen i Karlstad sammanträde den 23 Oktober 1908.

§ 2.

Styrelsen beslöt för år 1909 antaga följande förslag till inkomst- och utgiftsstat för Karlstads Arbetsförmedlingsanstalt.

Inkomster:

Behållning från 1908	100: —
Fordran af Drätselverket för ännu icke uttagna, men af Herrar Stadsfullmäktige den 20 Juni 1905 beviljade medel för anskaffande af möbler m. m.	246: 33
Anslag af staten.....	300: —
Erforderligt anslag af staden.....	3,300: —
	<hr/>
	Kronor 3,946: 33

Utgifter:

Lön till föreståndaren	2,400: —
Hyra för lokal.....	400: —
Uppvärmning och belysning af lokalen.....	150: —
Renhållning och städning af lokalen	100: —
Skrifmaterialier, blankettryck, telefonafgift och annonser...	550: —
Tillfälligt biträde och diverse utgifter	100: —
	<hr/>
Reserveras för ytterligare inköp af inventarier	246: 33
	<hr/>
	Kronor 3,946: 33

Denna § förklarades genast justerad.

In fidem:

A. WINTHER.

Protokoll vid sammanträde med Varmbadhuskommittén i Karlstad den 24 Oktober 1908.

Närvarande: Kommitténs samtliga medlemmar.

§ 1.

Uppgjordes följande förslag till inkomsts- och utgiftsstat för Karlstads Varmbadhus för år 1909, hvilket förslag skulle till Magistraten överlämnas.

Förslag till inkomsts- och utgiftsstat för Karlstads Varmbadhus för år 1909.

Inkomster:

5,000 1:sta klass karbad à kr. 1: — (genomsnittspris).....	5,000: —
3,000 » » badstu » » 0: 75 »	2,250: —
7,000 » » tvgning med bassäng à kr. 0: 50 (genomsnittspris)..	3,500: —
2,000 2:dra » karbad à kr. 0: 60 (genomsnittspris).....	1,200: —
5,000 » » badstu » » 0: 30 »	1,500: —
Hyra för gymnastiklokalen	400: —
	<hr/>
	Kronor 13,850: —

Utgifter:

Kolåtgång	3,500: —
Tvål och såpa.....	350: —
Belysning.....	600: —
Tvätt	700: —
12,000 m ³ vatten	1,200: —
Aflöningar:	
Förestånderska (jämfte fri bostad m. m.).....	600: —
1 förste badmästare.....	600: —
1 andre »	400: —
5 baderskor à kr 20 pr månad	1,200: —

1 maskinist (jämte fri bostad m. m.)	1,200: —
Tillfällig hjälp	600: —
Kontrollant	300: —
Diverse oförutsedda utgifter.....	800: —
	<hr/>
	Kronor 12,050: —
Öfverskott till förräntning af det af staden tillskjutna kapitalet.....	1,800: —
	<hr/>
	Kronor 13,850: —

In fidem:
AXEL DAHLMAN.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Styrelsen för Mariebergsskogens skötsel och vård får härmed anhålla om ett anslag för nästkommande år af trehundra Kronor dels till tackande af en brist på omkring 100 kr., som derigenom uppstått att Styrelsen för innevarande år icke begärt något anslag, och dess rödning i skogen, fogelhålkars uppsättande och vägars underhåll.

Karlstad den 20 Oktober 1908.

Å styrelsens vägnar:
PER CLARHOLM.

Sammandrag

af

Taxeringslängderna i Karlstads stad af Wermlands län för år 1908.

Af taxeringsnämnden uppskattade värden å fast egendom

för hvilken bevillning erlägges:

Jordbruksfastighet . . . . . 1,139,000: —

Annan fastighet . . . . . 28,671,500: — 29,810,500: —

för hvilken bevillning icke erlägges, såsom tillhörig staten:

Jordbruksfastighet . . . . . 9,500: —

Annan fastighet . . . . . 585,500: —

såsom tillhörig menigheter, kommuner m. fl. . . . . 3,261,300: — 3,856,300: —

Värde å all fast egendom Summa Kronor 33,666,800: —

Af taxeringsnämnden taxerad inkomst:

Af kapital . . . . . 265,231: —

Af tjänst eller pension . . . . . 2,445,526: —

Af rörelse, yrke eller eljest . . . . . 5,414,962: — 8,125,719: —

Medgifvet afdrag enligt 11 § bevillningsförordningen . . . . . 1,636,370: —

Beskattningsbar inkomst Summa Kronor 6,489,349: —

Uträknad bevillning:

För jordbruksfastighet	341: 70
För annan fastighet	7,167: 90
För inkomst af kapital och arbete	32,446: 71
	<hr/>
Summa Kronor	39,956: 31

Enligt inkomstskatteförordningen af taxeringsnämnden:

Taxerad inkomst	3,799,200: —
Beräknadt belopp, efter hvilket skatt utgår	12,000,100: —
Uträknad inkomstskatt	60,000: 50

Sedan Pröfningsnämndens ändringar blifvit iakttagna.

Karlstads Kronouppbörds kontor den 8 Oktober 1908.

ALFR. NYMANSON.

Debiterade mantalspenningar för år 1907.

Män, som erlägga bevillning	6,806: —
Kvinnor, som erlägga bevillning	4,612: 50
Män, som icke erlägga bevillning	1,995: —
Kvinnor, som icke erlägga bevillning	2,364: —
	<hr/>
	eller tillhopa Kronor 15,777: 50

Karlstads Stadskamrerare kontor den 4 Nov. 1908.

G. ENANDER.

---

*Utdrag af protokoll vid Karlstads pastorats
2:dra ordinarie kyrkostämma den 26 Oktober 1908.*

§ 2.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af kyrkorådet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år:

Att uttaxeras: Af stadsförsamlingen 99,6 %/o 12,474: 90

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

*Utdrag af protokoll vid Karlstads stadsför-
samlings 2:dra ordinarie kyrkostämma den 26 Ok-
tober 1908.*

§ 7.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af kyrkorådet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år:

Att uttaxeras af stadsförsamlingen ..... 8,975: —

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

*Utdrag af protokoll vid Karlstads stadsför-
samlings 2:dra ordinarie kyrkostämma den 26 Ok-
tober 1908.*

§ 5.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af skolrådet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år:

Uttaxering genom Drätselkammaren 167,543: 79

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

p. 1.

Utdrag af protokoll vid Karlstads stadsförsamlings 2:dra ordinarie kyrkostämma den 26 Oktober 1908.

§ 6.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af Barnavårdsnämnden framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år:

Uttaxering..... 1,550: —

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

---

*Utdrag af Protokoll vid Karlstuds pastorats
2:dra ordinarie kyrkostämman den 26 Oktober 1908.*

§ 2.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af kyrkorådet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år:

Utgifter:

Domkyrkan: Bänkhya	1,000: —	
Kommunalskatt	400: —	
Aföning åt orgeltrampare med biträden	100: —	1,500: —
» till ringkarlar	800: —	
» för extra hjälp	230: —	1,030: —
Aftonringning		130: —
Upplysning	450: —	
Uppvärmning	700: —	
Dörrvaktning	450: —	
Städning	250: —	
Extra dörrvakt och orgeltrampning	175: —	2,025: —
Lönetillägg åt kyrkovaktaren J. O. Andersson	150: —	
Extra lönetillägg åt kyrkovaktaren för mistade inkomster af kyrkogården	100: —	250: —
Vinkassan: Kyrkovin och oblater		50: —
Bokkassan: Biblar åt nattvardsungdomen		300: —
Pastorsexpeditionen: Hyra och vattenafgift	458: —	
Uppvärmning och upplysning	150: —	
Eldning och städning	100: —	708: —
Lön till pastoratsadjunkten		2,000: —
Kyrkosångkören		850: —
Kassaförvaltare och räkenskapsförarearvode		150: —
Kyrkogårdskassan: Lön till trädgårdsmästaren för vård af kyrkogårdar och kyrkoplan	900: —	
Vedbrand till »Meta», grus, matjord m. m.	150: —	
Eldning och städning i grafkapellen	30: —	
Lön till graföppnaren	300: —	
Uppläggning af 200 grafkullar	200: —	1,580: —

Diverse utgifter: Till nya kyrkoböcker.....	750: —	
Omskrifning af kyrkoböcker.....	200: —	950: —
Annonser, telefon, skrifmaterialier m. m.		1,400: —
		<u>Summa utgifter Kronor 12,923: —</u>

Inkomster:

Ersättning för vinsäd.....	48: —	
Afkastning af fonden för Domkyrkans uppvärmning	350: —	398: —

Att uttaxeras:

Af stadsförsamlingen 99,6 %/o.....	12,474: 90	
» landsförsamlingen 0,4 %/o	50: 10	12,525: —

Summa inkomster Kronor 12,923: —

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

Utdrag af Protokoll, vid Karlstads stadsförsamlings 2:dra ordinarie kyrkostämman den 26 Oktober 1908.

§ 7.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af kyrkorådet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år dock med den förändring att kyrkoskrifvarens lön höjdes till 1,800 kr. för året 1909.

Utgifter:

Omkostnader för 2 församlingsdiakonissor	1,900: —	
Diakonarvode	300: —	
Till presterligt biträde vid konfirurationsundervisning.....	300: —	2,500: —
Lön till organist och klockare	1,500: —	
Personligt ålderstillägg för C. W. Rendahl	500: —	2,000: —
Lön till kyrkovaktmästaren.....	333: 33	
Personligt ålderstillägg för J. O Andersson	166: 67	500: —
Lönefyllnad åt Komminister Randels sterbhus c:a (1/508—09).....	150: —	
Andel å hyran för Domprosten (till amortering å skulden på gården 115)	840: —	
Lön och skrifmaterialier åt uppborðsmannen af presterskapets löner..	570: —	
Distribuering af debetsedlarne	75: —	
Lön till expeditionsskrifvaren.....	1,800: —	
Diverse utgifter, annonser m. m.	540: —	
	<u>Summa utgifter kronor</u>	<u>8,975: —</u>

Inkomster:

Att uttaxeras af stadsförsamlingen	8,975: —	
	<u>Summa inkomster Kronor</u>	<u>8,975: —</u>

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

Utdrag af Protokoll vid Karlstads stadsförsamlings 2:dra ordinarie kyrkostämma den 26 Oktober 1908.

§ 6.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af Barnavårdsnämnden framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år.

Utgifter:

Vårdafgifter för 52 barn i enskildt hem	6,250: —	
D:o » 10 » å Älfåsen	1,500: —	
D:o » barn som under året tillkomma	1,000: —	
Resekostnader, kläder, ärenden m. m.	600: —	
Förvaltningen	50: —	
Sekreterarearvode	250: —	9,650: —

Inkomster:

Statsanslag för 52 barn à kr. 25: —	1,300: —	
Bidrag från Fattigvården för 62 barn à 100 kr.	6,200: —	
D:o » » » barn som under året tillkomma	600: —	
Uttaxering	1,550: —	9,650: —

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

Utdrag af Protokoll vid Karlstads stadsförsamlings 2:dra ordinarie kyrkostämman den 26 Oktober 1908.

§ 5.

Kyrkostämman beslöt antaga följande af skolrådet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat för nästa år.

Utgifter:

I. Löner:

Folkskoleinspektören	4,000: —	
8 ord. lärare (Gelin, Carlstedt, Lindgren, Lindh, Gren, Karlström, Lingren, Strandman) à 2,700: —	21,600: —	
1 ord. lärare (Brander) à 2,300: —	2,300: —	
3 » » (Gustafsson, Gustafsson, Gelin) à 1,800: —	5,400: —	
5 ord. lärarinnor (Hamnqvist, Borgman, Hygerth, Karlström, Setterblad) à 1,900: —	9,500: —	
2 ord. lärarinnor (Bore, Ljungqvist) à 1,750: —	3,500: —	
2 » » (Jakobsson, Bergström) à 1,600: —	3,200: —	
7 » » (Svensson, Lindberg, Nyman, Leufvén, Jansson, Virén, Söderqvist) à 1,500: —	10,500: —	
2 e. o. lärare (Enholm, Henrikz) à 1,400: —	2,800: —	
2 » lärarinnor (Westberg, Dyhlén) à 1,200: —	2,400: —	61,200: —
7 småskollärarynnor (Johansson, Nilsson, Johansson, Olsson, Hallgren, Pettersson, Bengtsson) à 1,100: —	7,700: —	
3 småskollärarynnor (Tyra Freding, Elsa Ödkvist, Strandman) à 1,000: —	3,000: —	
4 småskollärarynnor (Ida Ödkvist, I. Freding, Eklund, Heintz) à 900: —	3,600: —	
9 småskollärarynnor (Svensson, Roth, S. Bergström, A. Eklund, Söderlund, Andersson, Svensson, Forsman, Skeppstedt) à 800: —	7,200: —	21,500: —

Reparationer å skolhusen	3,000: —	
Reparationer å materiel	1,000: —	
Skatter och brandstodspremier	<u>1,200: —</u>	20,010: —

VI. Undervisningsmateriel:

Manliga slöjdskolan, häri ingår inredning för och verktyg till metallslöjd	1,500: —	
Kvinnliga slöjdskolan	600: —	
Skuld för 9 st. orglar enl. kyrkostämmanens beslut	1,142: —	
Öfriga skolor	<u>2,400: —</u>	5,642: —

VII. Byggnadslån:

Tjäderskollhuset: Amortering till Karlstads sparbank	1,250: —	
Årsränta	<u>1,200: —</u>	2,450: —
Herrhagsskollhuset: Annuitet å lån å Kr. 300,000	16,302: 95	
Årsränta å Kr. 80,000 (förslagsvis)	<u>5,000: —</u>	21,302: 95
		23,752: 95

VIII. Diverse:

Slöjdlärares arvode för vård af materiel	150: —
Skolgångstillsyningsman	300: —
Pensionsavgifter för 12 lärare å 146: 25	1,755: —
» » 16 lärarinnor å 90: —	1,440: —
» » 2 e. o. lärare å 10: — ..	20: —
» » 2 » lärarinnor å 10 —	20: —
» » 23 småskollärarynnor å 10: —	<u>230: —</u>
	3,465: —
Bibliotek	1,000: —
Bibliotekarie	100: —
Barngudstjänster	275: —
Kassaförvaltaren	800: —
Skolvaktmästaren, Herrhagsskolan	1,200: —
» Tjäderskolan	<u>1,000: —</u>
Baderska	600: —
Teckningsinspektör	150: —
Skolrådskallelser och ärenden	100: —
Skoltryck och materiel till skolbokföring	500: —
Annonser	250: —
Körslor, frakter och arbetskostnader	700: —
Telefonavgifter	110: —
Vatten	300: —
Gas	700: —

Fotogén m. m.	100: —	
Elektriskt ljus	1,200: —	
Bidrag till skolänefonden	800: —	
Skolläkaren, lön	500: —	
» för läkarevård	300: —	800: —
Medicin	150: —	
Skolplanernas grusning	1,000: —	
Porto	50: —	
Oförutsedda utgifter	2,000: —	17,800: —
Amortering å lån å Kr. 30,000	5,000: —	
Ränta härå	2,000: —	
Till täckande af antaglig brist i 1908 års stat, däraf brist i skolhusbyggnadskommitténs räkenskaper 779: 43 ..	15,000: —	22,000: —

Tillägg till 1908 års stat:

4 småskollärarinnor under höstterminen	1,650: —	
1 biträdande slöjdlärlarinna	312: —	1,962: —
Beroende på kyrkostämmas beslut:		
Löneförhöjning åt småskollärarinnor	5,450: —	
		<u>Summa utgifter Kronor 205,891: 95</u>

Inkomster:

I. Kyrkorådet:

Ersättning för pastorsexpeditionens eldning och städning ..	150: —
---	--------

II. Statsanslag.

8 ord. lärare (Gelin, Carlstedt, Lindgren, Lindh, Gren, Karlström, Lingren, Strandman) å 950: —	7,600: —	
1 ord. lärare (Brander) å 833: 33	833: 33	
3 » » (Gustafsson, Gustafsson, Gelin) å 600: —	1,800: —	
5 ord. lärarinnor (Hamnqvist, Borgman, Hygerth, Karlström, Setterblad) å 800	4,000: —	
2 ord. lärarinnor (Bore, Ljungkvist) å 733: 33.	1,466: 66	
2 » » (Jakobsson, Bergström) å 666: 67	1,333: 34	
7 » » (Svensson, Lindberg, Nyman, Leufvén, Jansson, Virén, Söderkvist) å 600: —	4,200: —	
2 e. o. lärare (Enholm, Henrikz) å 600: — ...	1,200: —	
2 » lärarinnor (Vestberg, Dyhlén) å 600: —	1,200: —	23,633: 33

6 småskollärarinnor (Johansson, Nilsson, Olsson, Hallgren, Pettersson, Bengtsson) à 453: 33	2,719: 98	
3 småskollärarinnor (T. Freding, E. Ödqvist, Strandman) à 413: 33	1,239: 99	
4 småskollärarinnor (I. Ödqvist, I. Freding, H. Eklund, Heintz) à 373: 33	1,493: 32	
9 småskollärarinnor (Svensson, Roth, S. Bergström, A. Eklund, Söderlund, Andersson, Svensson, Forsman, Skeppstedt) à 333: 33	2,999: 97	
1 småskollärarinna (Karolina Johansson) à 200 —	200: —	8,653: 26
15 manliga slöjdgrupper à 81: —	1,215: —	
32 kvinnliga » à 40: 50	1,296: —	
4 » slöjdkurser à 15: —	60: —	
9 fortsättningsskolor à 75: —	675: —	
3 skolkök med tillsammans 18 grupper à 100: —	1,800: —	5,046: —

Extra anslag för 1908:

2 småskollärarinnor (Strandman, Skeppstedt) à 233: 33, $\frac{1}{2}$ år	233: 33
---	---------

Sjuk-vikarie.

2 lärarinnor: Dyhlén, Westberg, $\frac{1}{2}$ år 533: 33	533: 33	
1 » Fru Strandman, 6 veck., 5 dagar 533: 33	61: 13	
1 » Karin Nilsson, 4 veck., 2 dagar 433: 33	37: 78	865: 57 38,198: 16

III. Församlingen:

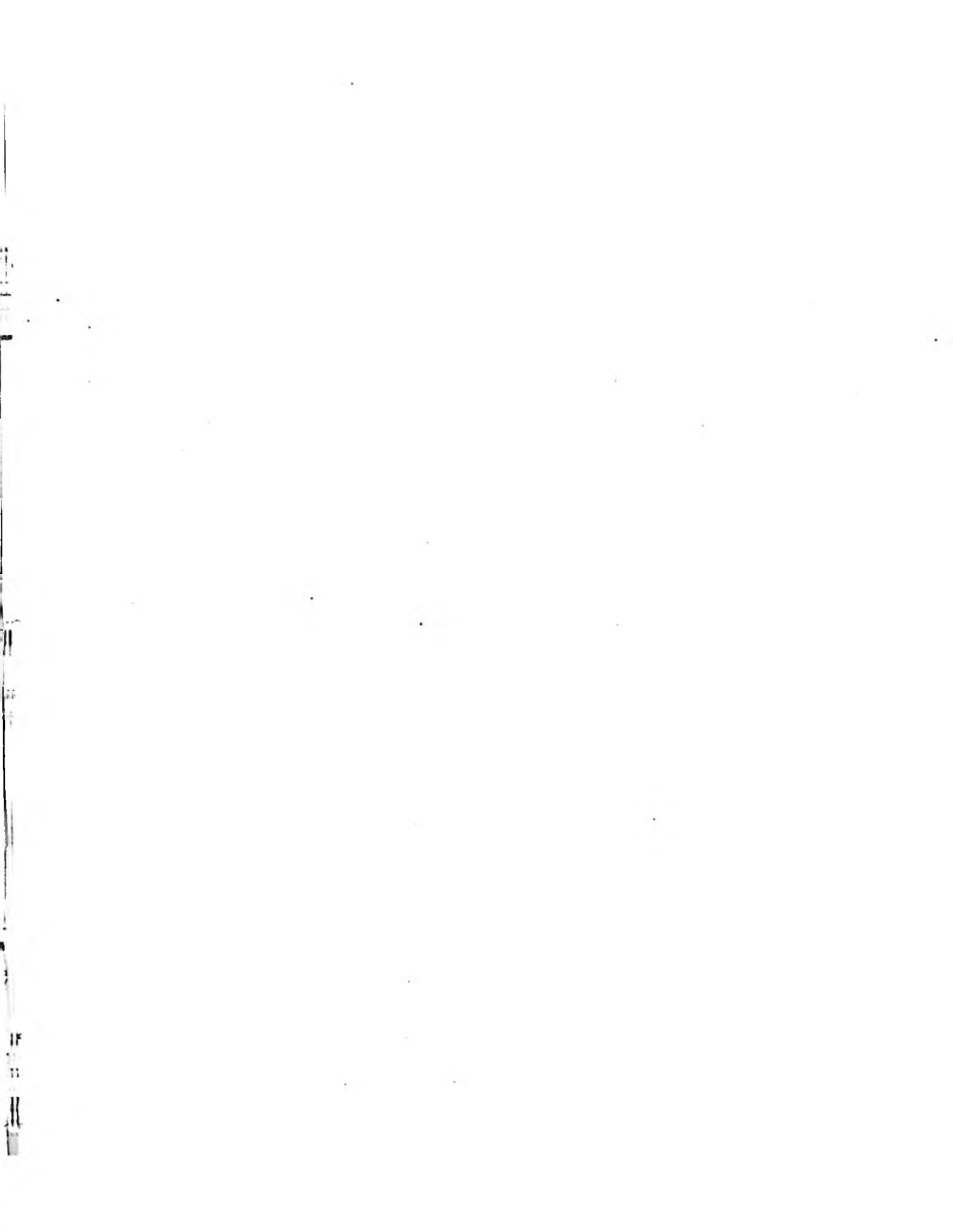
Uttaxering genom Drätselkammaren 167,543: 79

Summa inkomster Kronor 205,891: 95

Rätt utdraget intygar:

G. JAKOBSSON.

p. l.

Karlstad
Karlstads-Tidningens Aktiebolag
1908

Utdrag af protokollet, hållet hos Stadsfullmäktiges i Karlstad Beredningsutskott den 26 December 1908.

§ 115.

Sedan Magistraten uppgjort och till Herrar Stadsfullmäktige inkommit med generalförslag till utgifter och inkomster för staden nästa år, så hade nu Beredningsutskottet att deröfver uppå remiss afgifva yttrande; och beslöt nu efter genomgåendet af såväl generalförslaget som specialförslagen Utskottet, att utlåta sig som följer.

Först och främst ville Utskottet anmärka, att icke förr än vid Herrar Fullmäktiges senaste sammanträde från såväl Styrelsen för vatten- och gasverken som Hamnstyrelsen inkommit anslagsäskanden, som ännu icke hunnit af Herrar Fullmäktige pröfvas, men då utgifterna blifvit beräknade för nästa år, har Utskottet icke ansett sig kunna eller böra ur statförslaget utesluta desamma. Vidare ville Utskottet framhålla, att af Magistraten anmärkta räknefelet i Hamnstyrelsens specialförslag vore beroende på, enligt från samma styrelse inkommen uppgift ett skriffel vid utskriften af förslaget, hvadan utgiftssummans slutbelopp icke kunde, såsom Magistraten antagit, nedsättas.

Med stöd af specialförslagen och de beräkningar som stått till Magistratens förfogande har Magistraten föreslagit en uttaxering nästa år för kommunala behof af 4,⁶¹⁰/1000 kr. pr bevillningskrona. Emellertid torde staden under nästa år hafva att utöfver redan beräknade inkomster förvänta icke så obetydliga sådana. Utskottet har nämligen inhemtat att staden från Spritbolaget har att bekomma minst 20,000 kr. utöfver hvad Drätselkammaren upptagit. Vidare bör staden under nästa år kunna beräkna att på grund af utgången af processerna rörande donationsjorden få dels återbära till en jordegare utbetalade 8,000 kr. dels ock lyfta ett deponerad expropriationsbelopp af något öfver 15,000 kr. Beredningsutskottet har derjemte tänkt sig, att Herrar Stadsfullmäktige skulle komma att bifalla nu föreliggande framställning från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning om inköp af ett tomtområde i kvarteret Viken, samt att staden på den grund skulle under nästa år kunna beräkna erhålla den erbjudna köpeskillingen 22,839 kr. 60 öre. Dessa omförmälda ej förut beräknade inkomstbelopp kunna dock nog ej ens till sin hufvudsakligaste del tagas i anspråk för minskning af den af Magistraten föreslagna

utdebiteringen. Drätselkammaren har nämligen i sitt specialförslag såsom inkomst upptagit en fordran af Karlstad—Munkfors Jernvägsaktiebolag å 40,000 kr., men då bolaget vägrat betala beloppet och process just nyligen öppnats i saken, är det föga sannolikt att den beräknade inkomsten redan nästa år skall kunna komma stadskassan till godo. I sammanhang härmed hade Beredningsutskottet att erinra, det Herrar Fullmäktige utöfver hvad generalförslaget angåfve dels redan beviljat tvänne pensioner om tillsammans 900 kr. pr år dels ock att nu till afgörande föreläge frågan om ökning i exekutionsvaktmästarnes aflöning med 1,000 kr.

Af senast nu påpekade omständigheter ansåg sig Utskottet icke kunna föreslå större nedsättning i den af Magistraten föreslagna utdebiteringen för kommunala behof, än med 25 öre pr bevillningskrona samt att sålunda den totala utdebiteringen skulle nästa år blifva 6 kr. 75 öre pr bevillningskrona.

Det öfverskott som kan komma att uppstå ville Utskottet hemställa må läggas till i staten upptagna beloppet till Herrar Stadsfullmäktiges disposition för oförutsedda utgifter.

I öfrigt ville Beredningsutskottet förorda bifall till generalförslaget och hvad Magistraten i sammanhang dermed hemställt.

In fidem:

W. BROCKMANN.

